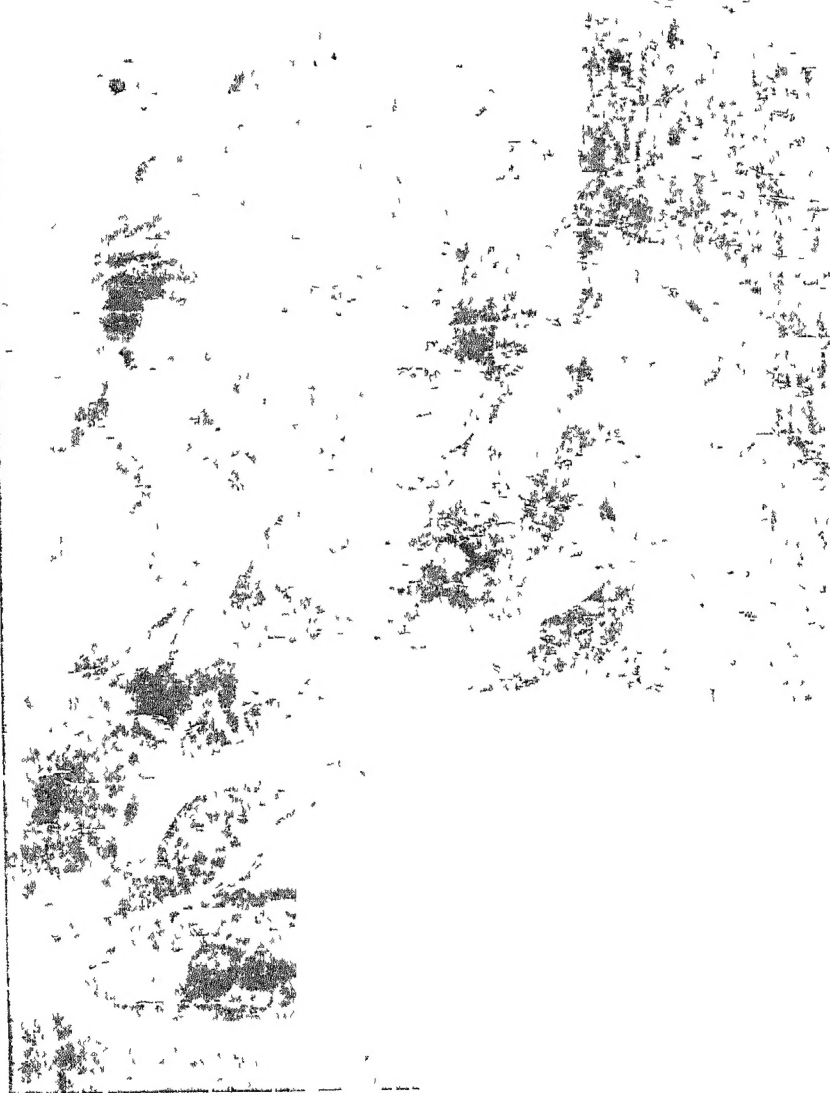

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ

ಕುಸುಮ - ೧೯

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ

(ಬಾಲಕಾಂಡ, ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ)

ಭಾಗ ೧

ಸಂಪಾದಕರು :

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಕೆ. ಹೆಗಡೆ. B.Sc. (Hons), M. A., B. E
ಸಾ| ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಪಿಕ್ಕಳಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಕತಗಾಲ
ಅಂಚೆ : ಕತಗಾಲ 581444 ತಾ : ಕುಮಟಾ (ಉ. ಕ.)

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಕನ್ನಡ ಕರಾವಳಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗಡೆ. (ಉ. ಕ.)

THIS BOOK IS PUBLISHED WITH THE FINANCIAL
ASSISTANCE OF TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS
UNDER THEIR SCHEME AID TO PUBLISH
RELIGIOUS BOOKS

ಶಾಲಿನಾಹನ ಶಕೆ, ೧೯೧೩
ಇಸ್ವಿ ೧೯೯೦

ಪ್ರಮೋದ ಸಂವತ್ಸರಃ
ಬೆಲೆ :- ರೂ. ೩೦-೦೦

ADHYATMA RAMAYANA

A well known story of Rama (Ramayana)
written in Bhamini Shatpadi containing
Adhyatmic topics.

Editor : Shri N. K. Hegde
B. Sc. (Hons), M. A. , B. Ed.

Publisher : Kannada Karavali Granth
Prakashana, Hegde
HEGDE-581330 Kumta (U. K)

© ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾದಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

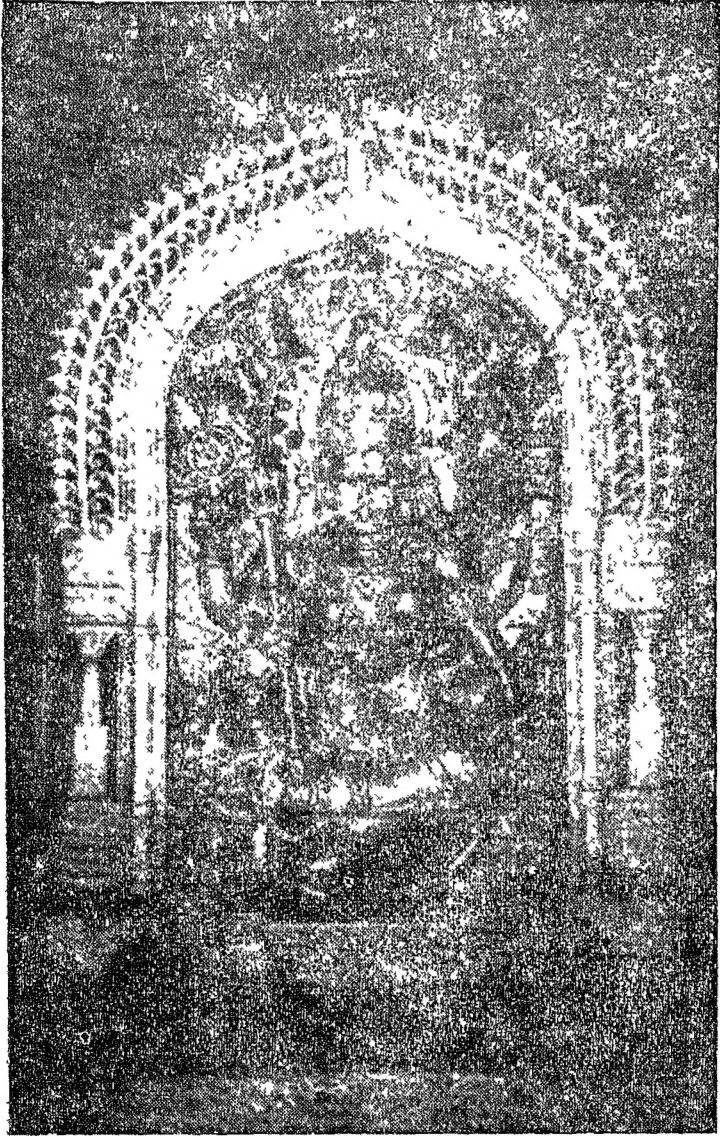
ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೯೦
ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦
ಬಿಲಿ : 55430
ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು
ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಶ್ರೀ ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಧಾರ್ಮಿಕ
ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಧನಸಹಾಯದ ನೆರವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಸಿಸಿಫೆಯ ತೋಟಗಾರ್ಜ ಸೊಸ್ಯಾಟಿಯೂ ಸಹ ಧನಸಹಾಯ
ಮಾಡಿದೆ.

ಮುದ್ರಣ :- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಹೆಗಡೆ
ಅಂಚೆ :- ಹೆಗಡೆ -581330

ತಾಲೂಕು :- ಕುಮಟಾ (ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ)

ಪೂಜ್ಯ ನಾತಾಪಿತ್ಯಗಳ
ಅಡಿ ದಾನಂಗಳಲ್ಲಿ
ಸಮರ್ಪಣೆ

ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿಕಾಸರನೇಶ್ವರಿ ದೇವಿ, ಹೆಗಡೆ.

ನಿವೇದನೆ

ಧರೆಯಲಿಹ ಕರ್ನಾಟ ದೇಶದಿ
ಪರಮ ವೈಭವದಿಂದ ಶೋಭಿಸಿ
ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವದು ಕಾರವಾರವು ಜಿಲ್ಲೆಯೆಂದೆನಿಸಿ ||
ಪರಮ ತೇಜಃಪುಂಜ ನಗರಿಯು
ವರ ಮಹಾನದಿ ಪರ್ವತಾವಳಿ
ತರುಲತಾದಿಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿರುತಿಹುದು || ೧ ||

ಆ ನಗರಿಯುದ್ದಗಲದಲಿ ತಾ
ಕಾನನಗಳು ಕಿನಾರೆಯೆಂಬೀ
ತಾಣದಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ತಾಲೂಕುಗಳು ಇರುತಿಹವು ||
ಸಾನುರಾಗದ ಲಾಲಿಸಾಲಿಸು
ಕಾನನದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿಯೆ
ಭಾನುತೇಜದಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವದು ಕುಂಭಪುರವರವು || ೨ ||

ಆ ಮಹಾಪುರವರದ ಉತ್ತರ
ಧಾಮದಲಿ ಸುವಿಶಾಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಿ
ನೇಮದಿಂ ನೆಲಸಿಹುದು ಹಳ್ಳಿಯದೊಂದು ಪ್ರಭುಪುರವು ||
ಪ್ರೇಮದಿಂ ಕೇಳದರ ಸುತ್ತಲು
ಸಾಮದಿಂ ಶೋಭಿಸುವು ತರುಲತೆ
ಸೋಮನಿಧಿಯಂತೆಸೆವ ಗದ್ದೆಯು ಗುಡ್ಡಬೆಟ್ಟಗಳು || ೩ ||

ಮೆರೆವೆ ಅಘೆನಾಶಿನಿಯ ತಟದಲ್ಲಿ
ಪರಮ ವೈಭವದಿಂದ ಶೋಭಿಸಿ
ಪುರುವು ಇರುತಿಹುದದರ ನಾಮವು ಹೆಗಡೆಯೆಂದೆನಿಸಿ ||
ಪುರದ ಮಧ್ಯದಿ ನೆಲಸಿ ಜನರನು
ಕರುಣದಿಂದಲಿ ಪೊರೆಯುತ್ತಿರುವಳು
ಪರಮನುಗಳ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ ಶಾಂತಿಕಾಂಬಿಕೆಯು || ೪ ||

ಪುರದ ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಯಲಿರ್ಪನು
 ನರನು ಪುರುಷನೆಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣನು
 ಪುರುಷಿಯಿರುಪನು ಶಂಭುಲಿಂಗನು ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯಲಿ ||
 ಪರದೆ ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ನೆಲಸಿಯೆ
 ಕರಸುತಿರುವನು ವೀರಭದ್ರನು
 ಭರದಿ ತಾ ರಕ್ಷಿಸನು ಜನರನು ಲಕ್ಷ್ಮಿನರಸಿಂಹ || ೫ ||

ಸಮ್ರಾಟನ ತಂಕದಿಕೆಗೆ
 ಒಮ್ಮನದಿ ನೆಲಸಿದರು ಸಿರಿ ಕಾ
 ಸಮ್ರಾಟ ದೇವರ, ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ನಾರಿಂಗ ಬೀರನ್ನ ||
 ಉತ್ತರದ ದಿಕ್ಕಿನಲಿ ಇರುವರು
 ಮತ್ತೆ ದಂಡಿನ ದುರ್ಗಿ ಮೊದಲಾ
 ಸುತ್ತಮದ ದೇವಿಯರು ಸಂತಾ ನಾಗದೇವತೆಯು || ೬ ||

ತರುಣ ನೀ ಕೇಳು ಸಕಲ ವರ್ಗದ
 ನರರು ತಮ್ಮಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗ
 ಕರಿತು ಬಂಧು ಸ್ನೇಹದಿಂದಲಿ ನಾಸಿಸುತ್ತಿಹರು ||
 ನರರ ಕುಲದಲಿ ನೆಸು ಪಡೆದಿಹ
 ವರ ಕುಟುಂಬವು ಹೆಗಡೆ ನಾಮದಿ
 ಪುರುಷಿಯಿರುವನು ಪುರದ ಪೂರ್ವದ ಮೂಡಕೇರಿಯಲಿ || ೭ ||

ಮೆರೆವೆ ಛಾರದ್ವಾಜ ಗೋತ್ರದ
 ಲುದೆ ಜನ್ಮವ ಪಡೆದು ನೆಲಸಿದ
 ನರರ ಕಣ್ಮಣಿಯಾದ ಕುಪ್ಪಯಸಂಬ ದ್ವಿಜವರನು ||
 ನರನು ಸಾತ್ವಿಕನಿಪ ಸುಕ್ಕ
 ದಾರು ಕರುಣದಿ ನವೆದ ಸಂತರ
 ಸುರ ತಾಣವ ಸೇರಿದನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸುರಾದಯದಿ || ೮ ||

ಆವೆರೊಳಗೆ ತಾ ಹಿರಿಯಂ ಗಣಪತಿ
 ಯುವನ ಅನುಜನೆ ಆಗಿ ಜನಿಸಿದ
 ನವನೆ ನಾರಾಯಣನು ಪಡೆದನು ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳ ||
 ತನನಿಧಿಯೆನಿಸಿ ವಿದ್ಯೆಯಾಯುತ (ಕಲಿಸುತ)
 ನವನಿಸಿದ ಸಮಯದಲಿ ಗ್ರಂಥಗ
 ಳವನು ಸಂಶೋಧಿಸುತ್ತಲಿರುವನು ಹರಿಯ ಕರುಣದಲಿ || ೯ ||

ಹರಿಯ ಕರುಣದಿ ಹೆಗಡೆಯಲಿ ನೆಲೆ
 ಸಿರುವ ನಾರಾಯಣನು ಇರುವನು
 ನೆರೆಯಲಿಹ ಕತಗಾಲ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಗುರುವೆನಿಸಿ ||
 ವರದ ಗೋಪೀನಾಥ ನೆಲಿಸಿಹ
 ವರ ಹರೀತಕವುರವು ಶೋಭಿಸಿ
 ಭರದಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು ಯಾ ಕತಗಾಲ ಸನಿಹದಲಿ || ೧೦ ||

ಇಂದು ಪುರ ವೈಭವವ ಕಾಣೆವು
 ಚಂದದಿಂ ಸುತ್ತಲಿವೆ ಆನೇ
 ಗುಂದಿ ಹಳ್ಳಿಯು ಕೊಡಂಬಳೆ ಮತ್ತಳ್ಳಿ ಮಾವಳ್ಳಿ ||
 ಕಂದಹಳೆ ಸಂಡಳ್ಳಿ ಯಡತೊರೆ
 ಚಂದವಾಗಿಹ ಯಾಣ ಯೆಪ್ಪ
 ತ್ತೆಂದು ಸುಜನರು ಮತ್ತೆ ಪೊಳ್ಳರು ಹರಿಬಿ ಸೀಮೆಯಲಿ || ೧೧ ||

ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂ ಮುಂದೆ ಹನ್ನೆರ
 ಷತ್ತಮದ ಮೈಲಿನಲಿ ಯಾಣವು
 ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ಗಿರಿಯ ತಿಖರದಲಿ ||
 ಸುತ್ತವರಿದಿಹ ಜಲದ ಝರಿಗಳು
 ಬೆತ್ತ ಗಿಡಮರ ಲತೆಯು ಕಾಂಬುದು
 ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾಗಿಹ ರಮ್ಯ ವನಸಿರಿಯು || ೧೨ ||

ದುಷ್ಟದಾನವರುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನ
 ಶಿಷ್ಟವರಬಲದಿಂದ ಲೋಕವ
 ಕಷ್ಟ ಕೋಟಿಲೆಯಿಂದ ಪಿಡಿಸುತ್ತಿರಲು ರುದ್ರೇಶ ||
 ಧೃಷ್ಟ ಭೈರವರೂಪ ತಾಳಯೆ
 ದುಷ್ಟದಾನವರನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿ
 ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಭೈರವೇಶ್ವರನಾಗಿ ನೆಲಸಿದನು || ೧೩ ||

ಅಲ್ಲಿ ೮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯ
 ಬಲ್ಲದರ ಗುಂಪೊಂದು ನೆಲಿಸಿ
 ತಲ್ಲಿ ಜಪತಪಯಾಗ ನಿಯಮಾದಿಗಳ ನಡೆಸುತ್ತ ||
 ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ನೀಡುವ
 ಚೆಲ್ವ ನವರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ಬ್ಲ ಕೃತಿಗಳ ಸುಲಭ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದರು || ೧೪ ||

ನರರ ಹಿತವನು ಬಯಸಿ ಮನದಲಿ
 ತರತರದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕೃತಿಗಳ
 ವರ ಗುರುವು ಪೂರ್ಣಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪೆಯ ಬಲದಿಂದ ||
 ಸರಳ ಕನ್ನಡ ಪಡ್ಯದಲಿ ತರ
 ಹರಿಸದೇ ರಚಿಸಿದರು ಯತಿಗಳು (ಕವಿಗಳು)
 ಸರಸವಹ ಭಾವಿನಿಯು ವಾರ್ಧಿಕ ಕಂದ ಸಾಂಗತ್ಯ || ೧೫ ||

ಪರಮ ವೇದದ ಸಾರದಂತಿಹ
 ಪರಮ ಕರುಣಾಸಿಂಧು ಕೃಷ್ಣನ
 ಚರಿತವನು ರಚಿಸಿದನು ಪರನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಶುಕಯೋಗಿ ||
 ಪರನ ಚರಿತವ ವೇಲ್ವ ಭೈರವ
 ವರ ಪುರಾಣವ ಮುದದಿ ರಚಿಸಿದ
 ಸರಸ ಹೃದಯದ ಕವಿಯು ನಿತ್ಯಾನಂದನಿಂಬವನು || ೧೬ ||

ಗುಣಿಗಳೆಗೃಜನೆನಿಸಿ ರಾಮಘ
 ಗುಣಗಣವ ನಿನ್ನರಿಹ ರಾಹು
 ಯಣವ ಛೇದಿಸಿದ ವಾಲಗಳ್ಳಿಯ ವರದವಿಠಲನು ||
 ವನುಜರಿಪು ಸಿರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ
 ನನುವ ನೆನೆದಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾ
 ಯಣವ ಮತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಗೀತೆಯ ಸುಲಭ ಕನ್ನಡದಿ || ೧೭ ||

ಅರ್ಣವದ ತಡಿಯಲಿಹ ಗೋ
 ಕರ್ಣದಾ ಮಹಿಮೆಯನು ವಿವರಿಸ
 ಕರ್ಣಮನಕಾಸಂದವೀಯುವ ವಿಮಲ ಚರಿತವನು ||
 ವರ್ಣನಾ ಚಮತ್ಕೃತಿಯಲಿದ ಬೋ
 ಕರ್ಣ ಪುರಾಣವೆಂಟು ಪೆಸರಲಿ
 ವರ್ಣಿಸಿದನಾ ಮುನಿಹ ವರಕವಿ ಬತ್ತಲೇಶ್ವರನು || ೧೮ ||

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತ ಗೆಯಲ್ಲದೇ ಮ
 ತ್ತಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳನು ಸರಸದಿ
 ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಬರೆದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದವರು ||
 ಕಷ್ಟವಹ ಸಂಸಾರ ದುಃಖವ
 ಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವಾತ್ಮಜ್ಞಾನವ
 ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸ ವಿಚಾರದೀಪ ಜ್ಞಾನವಾಸಿಷ್ಠ || ೧೯ ||

ಮೂಲ್ಯವಂತನ ನೀತಿ ಮತ್ತಾ
 ಮೂಲಕಾಸುರ ರುಂಡಭೈರವ
 ಕಾಳಗದ ಕುಶಲವರ ಐರಾವಣನ ಕಾಳಗವ ||
 ಮೇಲೆ ಮತ್ತಾ ವೆಂಕಟೇಶನ
 ಲೀಲೆಯನು ವಿವರಿಸ ಚರಿತ ಶ್ರೀ
 ಶೈಲ ದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆ ಮೊದಲಾದಖಿಳ ಕೃತಿಗಳನು || ೨೦ ||

ಭಕ್ತಿನಹ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತೆಯು
 ಮುಕ್ತಿ ಸಿರಿ ಪರಮಾತ್ಮ-ಬೋಧೆಯು
 ಭಕ್ತಿ ಸುಧರಸ ಸಹಿತವಾದಧ್ಯಾತ್ಮ ಶತಕವನು ||
 ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಂದಲೆ
 ಭಕ್ತ ಜನಕಾನಂದವೀಯುವ
 ಮುಕ್ತವಹ ಕೃತಿಗಳನು ರಚಿಸಿದರಲ್ಲ ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿ || ೨೧ ||

ಸಿದ್ಧಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹರಿತಕೀಪುರ
 ಬುಧ್ಧಿಕೂ ನೆಲಸಿರುವ ಯತಿಗಳು
 ಶುದ್ಧ ಮನದಿಂದುತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಕೃತಿಗಳನು ||
 ಮೊಗ್ಗ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂದದಿ
 ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡವೆನಿಸ ನುಡಿಯಲಿ
 ಸಿದ್ಧಿ ಫಲವಾತಿಸದೆ ಬರೆದರು ಗುರುವಿನಾಜ್ಞೆಯಲಿ || ೨೨ ||

ಆದಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಬರೆದೆನು
 ಸಾಧನವಿದೆಂದೆನುತ ಪೂಂಸದ
 ಲಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲದಿಂದಲಾಗಿರುವ ||
 ವಾದ ಪದಸೊನ್ನೆಕ್ಷರಂಗಳು
 ಭೇದ ಭಿನ್ನ ವಿಸರ್ಗ ಯಾರಿಳಿ
 ತಾದಾ ರಕ್ಷಿಸಿ ಹರಿಹರಾ ಕ್ಷಮ ತ್ರಾಹಿ ಗುರುವರ್ಯ || ೨೩ ||

ಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಗಳಾದ ಪೂಜ್ಯರೆ
 ಬಿಡ್ಡೆರೆಗೆ ಬೇಡುವೆನು ಯಿದರೊಳೆ
 ಗಿಡ್ಡ ತವ್ವುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುತ ತಿದ್ದಿವೋದುವುದು ||
 ವಿದ್ಯಪೀನನ ಕರದ ದೋಷವ
 ಬುದ್ಧ ಹಂಸಕ್ಷೇರ ನ್ಯಾಯದಿ
 ಸಿದ್ಧಿ ಪುರುಷರು ಭಾವಿಸುವುದಾಗ್ರಹವ ಮಾಡದಲೆ || ೨೪ ||

ಚಿಣ್ಣ ರೋದುವೆ ತೆರದಿ ಶ್ರಮದೊಳ
 ಗಿನ್ನಿದರ ಮುದ್ರಿಸಿಹೆ ನಾನಿದ
 ಮನ್ನಿಸುತ ಕೈಗೊಂಡ ಸುಜನರಿಗೆರಗಿ ಪೇಳುವೆನು ||
 ಮಣ್ಣು ಹುಳಿ ಮೂಷಿಕವು ಯಿದರನು
 ತಿನ್ನಗೊಡದತ್ಯುಗ್ರ ವಹ್ನಿಗೈ
 ಕನ್ನಗೊಕ್ಕರಿಕ್ಕದನುದಿನ ಪಾಲಿಸುವುದೆಂದು || ೨೫ ||

ತ್ವರದಿ ಕೊಳ್ಳರಿ ಕನ್ನಡಿಗರೇ
 ತರಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರಿ ನೀವ್ ಈ
 ತರದ ಬಹುಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವ್ರಾಜಿನ ಗ್ರಂಥವಿವುಗಳನು ||
 ಭರದಿ ಓದಿರಿ ಬಳಿಕ ನಿಮ್ಮೊ
 ಸರಿಕರಿಗೆ ಯೊ ತರದೆ ಕಾರ್ಯಕೆ
 ಪರಸದಿಂ ಸಹಕರಿಸಲಿಕೆ ನೀವ್ ಪೇಳಿ ಮುದದಿಂದ || ೨೬ ||

ತಾತ್ಪಾರಮೆಸಗದೀ ಕೃತಿ
 ಯುತ್ಪಾಹದೊಳೋದಿ ನೋಡಿ ಭಾಷಾಭಿಜ್ಞರ ||
 ಮಾತ್ಸರ್ಯವನುಳಿದೆನ್ನೋಳ್
 ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದೊಳೀಯಲೆನಗಭಿಪ್ರಾಯಗಳಂ || ೨೭ ||

ಕನ್ನಡನುಡಿ ಪರಿವಿಡಿಯಂ
 ಚೆನ್ನಗೆ ತಿಳಿದಿರ್ಪ ಸಕಲ ಪಂಡಿತ ನಿಚಯಂ ||
 ಮುನ್ನಿದನಿರದವಲೋಕಿಸಿ
 ನನ್ನಿಯನೆನಗೀಯಲೆಂಬೆ ತಮ್ಮ ಭಿಮತಮಂ || ೨೮ ||

ತನ್ನೊದಗಿರಲೆನ್ನಿಂದದ
 ನೊಪ್ಪುತಿ ತಿಡ್ಡುವೆನು ಮರಳಿ ತಪ್ಪಾಗದವೋಲ್ ||
 ತಪ್ಪದೆ ನೆನೆದವೆನ್ನೆಯ
 ತಪ್ಪುಗಳಂ ಬಿಡದೆ ತೋರಿದವರುಪಕೃತಿಯಂ || ೨೯ ||

ಕನ್ನಡ ಕರಾವಳಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗಡೆ ಉದ್ದೇಶ, ಧ್ಯೇಯ, ಧೋರಣೆಗಳು.

ನಾವು “ ಕನ್ನಡ ಕರಾವಳಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ ” ನೆಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅದರ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದೇವೆ ೧೯೭೧ ನೇ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಶ್ರೀಯುತ ಕವಿಭೂಷಣ ಬೆಟೆಗೆರೆ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ ಅವರು ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿಭಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನದ ಉದ್ದೇಶ, ಧ್ಯೇಯ ಮತ್ತು ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಎದುರು ಇಡಲು ಆಶಿಸಿದ್ದೇವೆ.

೧) ಹಳೆಯ ತಾಡವೋಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು.

೨) ತಾಡವೋಲೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

೩) ಸನಾತನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾದಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು.

೪) ಕಥೆ, ಕವನ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ, ವಿಚಾರಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಪೋಧನಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದು.

೫) ಪುಸ್ತಕ ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.

೬) ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಪಂಡಿತರು, ಮಹನೀಯರು, ಮೊದಲಾದವರುಗಳಿಂದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು.

೭) ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಚಾರಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದು.

೮) ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಪಂಡಿತರು ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಹೃದಯರಾದ ತಾವು ಇದಕ್ಕೆ ತನು-ಮನ-ಧನದಿಂದ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತೀರಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ವಿಷಯಸೂಕ್ತಮಣಿಕೆ

೧) ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು	೧
೨) ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ	೨
೩) ಪುನುಡಿ	

೪) ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ

೧) ಬಾಲಕಾಂಡ

ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿ :- ೧

ಗಣಪತಿ, ನಿತ್ಯಾತ್ಮಗುರು, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರ, ಶಾರದೆ, ದುರ್ಗೆ
ಷೋದಲಾದ ದೇವರ ಸ್ತುತಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರನ
ಕಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದು ಈಶ್ವರನು ರಾಮನುಹಿಮೆಯ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದ್ದು.

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ :- ೧೪

ಸೀತೆಯು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ರಘುರಾಮನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದು.
ರಾಮನು ತಾನೇ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ್ದು.

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ :- ೨೨

ರಾವಣಾದಿಗಳು ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡಿದ್ದು. ದೇವತೆಗಳ ಕಷ್ಟ.
ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ದೂರಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದು. ನಾರಾಯಣನು ಅವರನ್ನು ಸಂತವಿಸಿದ್ದು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ :- ೩೩

ದಶರಥನು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಿ ದೇವಡಲ್ಲಿ ಬೇಡಿದ್ದು. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು
ದಶರಥನಿಗೊಲಿವು ವರ ನೀಡಿದ್ದು ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರ
ಜನನ. ಬಾಲಲೀಲೆ.

ಕಂಡನೆಂಬ ಸಂಧಿ :-

೪೭

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ದಶರಥನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಬೇಡಿದ್ದು. ವಸಿಷ್ಠ ದಶರಥನಿಗೆ ಈ ಹೇಳಿ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು. ರಾಮನು ಘಾತಕರನ್ನು ಗೆಲಿದುವು.

ಅರನೆಂಬ ಸಂಧಿ :-

೪೮

ಅವಶ್ಯಾಕವಾಗಿ ಶಾಪ. ರಾಮನಿಂದ ಆಕೆಯ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆ. ಅಹಲ್ಯೆ ಪುನಃ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬಳನೆಂಬ ಸಂಧಿ :-

೪೯

ರಾಮದಂಪತಿಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಮಿಥಿಲಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು. ಶಿವ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕುರಿತು ದಶರಥ ಮಗಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದ್ದು. ಸೀತಾ ಶಾಪವಿಗೆ ಬಂದಾಳೆ.

ಮಿಥಿಲೆಯ ಸಂಧಿ :-

೫೦

ಮಿಥಿಲೆಯಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಶು ರಾಮನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದುದು. ಪರಶುರಾಮನ ಸೋಲು. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯನ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಬಂದುದು.

೫ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ

ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಂಧಿ :-

೫೧

ಸುರರನ್ನು ಕಳಿಸುವುದಾಗಿ ಬಂದದ್ದು. ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಭೂ ಭೂಮಿಯಾದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿದ್ದು.

ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಂಧಿ :-

೫೨

ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೊಡನೆ ದಶರಥನ ಸನ್ಮಾಹ. ವಸಿಷ್ಠನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಬಂದದ್ದು.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಂಧಿ :-

೧೧೭

ಕೈಕೆಯಿಯ ಪ್ರಯತ್ನ. ರಾಮನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ. ದಶರಥನು ಕೈಕೆಯಿಯ ಇಚ್ಛೆ ಪೂರೈಸಿದ್ದು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಂಧಿ :-

೧೧೮

ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಡಲು ತಯಾರಾದದ್ದು ರಾಮನೊಡನೆ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ ಸಹ ಹೊರಡಲು ತಯಾರಾದರು.

ಹದಿನಾರನೆಯ ಸಂಧಿ :-

೧೧೯

ತಂದೆಯನ್ನು ಬೇಳ್ಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಾಮನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು. ಪುರಜನರು ರಾಮನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಆವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದುದು ರಾಮನು ಶೃಂಗವೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದು

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ :-

೧೨೦

ಮಿತ್ರನಾದ ಗುಹನ ಸಮಾಗಮ. ಆತನೊಡನೆ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿದುದು ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳೊಡನೆ ರಾಮನ ವಾಸ.

ಹದಿನೈದನೆಯ ಸಂಧಿ -

೧೨೧

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ವಾಸ. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ತಾನು ರಾಮನಾನು ಜಪದಿಂದ ಮುನಿಯಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದು.

ಹದಿನಾರನೆಯ ಸಂಧಿ :-

೧೨೨

ರಾಮ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ದಶರಥನ ಮರಣ. ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಭರತನ ಆಗಮನ. ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಭರತನಿಗೆ ತಿಳುಹಿ ಆತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದ್ದು.

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಸಂಧಿ :-

೧೬೨

ಭರತನು ದಶರಥನ ಕ್ರಿಯಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು,
ಪುರಜನರು, ಪರಿಜನರು, ನೊದಲಾದವರೊಡನೆ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣಲು
ಹೊರಟಿದ್ದು ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ರಾಮಸಮಾಗಮ.

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ :-

೨೦೪

ರಾಮನು ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥನ ಮರಣದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖಿತ
ನಾದುದು. ಭರತನನ್ನು ಸಂತವಿಸಿದ್ದು. ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ವಾಸ.

ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ :-

೨೧೪

ರಾಮನು ಭರತ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಪುನಃ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ
ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು. ಭರತನು ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೊದನೆ
ಉಳಿದದ್ದು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಿದ್ದು.

೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು

೧ ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಸೂಚಿ

ಬಾಲಕಾಂಡ

೨೨೫

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ

೨೨೬

೨ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ಶ್ರೀ ವೀತಾರಾಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ಸಹೃದಯ ಓದುಗರಾದ ತಮ್ಮ ಕರಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಈ “ ಕನ್ನಡ ಕರಾವಳಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗಡೆ ” ಇದರ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಕುಸುಮವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ ಭಾಗ-೧ ಎಂಬ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಧಾನವಾದ ರಾಮಾಯಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಡಲು ತುಂಬಾ ಅನಂದವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಸಹೃದಯ ಓದುಗರಾದ ತಾವು ಅತ್ಯಂತ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿ ತಮ್ಮ ಸದಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಮಗ ಅರುಹಬೇಕಾಗಿ ಸವಿನಯ ವಿನಂತಿ. ಇದರ ಮುಂದಿನ ಭಾಗಗಳೂ ಇದರ ನಂತರ ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುವವು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

೧೯೭೧ ನೇ ಇಸವಿ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಶ್ರೀ ಕವಿಭೂಷಣ ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ (ಅನಂದಕಂದ) ಇವರು ಈ ಪ್ರಕಾಶನದ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಹುರಿಮುಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತವರು ಕಲೆಗಳ ನೆಲೆವೀಡು ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಂತೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಅದರ ತವರೂರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಪತಾಕೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕೊಡಗಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಿಸಿ ವ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆಯಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿ ಕಳೆಬೀರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಲಿದೆ.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳೆಷ್ಟೋ ಆಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳೆಷ್ಟೋ ತಾಡನಾಲೆ-ಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ ಅವು ಈಗ ಯೋಗ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕಠಿಣವೆ ಮೂಲಗುಂಪಾಗಿ ಹುಳಿ ಹುಸ್ಪಡಿಗಳ ವಾಲಾಗಿ ವರಲೆಗಳ ಆಹಾರವಾಗಿ ಹಾಳಾಗಿವೆ, ಹಾಳಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ಕೆಲವರು ಇವು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ಎಂದು ಬೀಸಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೊಬ್ಬರಗುಂಡಿಗೆ ಒಗ್ಗಿದಿದ್ದಾರೆ, ಮಲಗಲು ಬುಡಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಬೀಸಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಇವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವ ಇಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ

ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ, ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡೆಯಾಗಿ ಮಂಡಡಿಯಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಪ್ರಕಾಶನದ ವತಿಯಿಂದ ದೇವೀಮಹಾತ್ಮೆ ಮೊಗ್ಗು, ಕೆಕ್ಕಾರ ತಿವಭಟ್ಟರ ಚರಿತ್ರೆ, ರುಂದಭೈರವನ ಕಾಳಗ, ಬ್ರಹ್ಮಗೀತೆ, ವೆಂಕಟೇಶ ಚರಿತೆ, ಪ್ರಲ್ಹಾದ ಚರಿತೆ, ಮಾಲ್ಯವಂತನ ನೀತಿ ಜ್ಞಾನ ವಾಸಿಷ್ಠ, ಕುಲವರ ಕಾಳಗ, ಕೌಸಲ್ಯಾ ವಿವಾಹ ಐರಾವಣನ ಕಾಳಗ, ಭೈರವ ಪುರಾಣ, ಆದಿಪರ್ವ, ಮೂಲಕಾಸೂರನ ಕಾಳಗ, ವಿಚಾರದೀಪ, ಪರಮಾತ್ಮ ಬೋಧೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಶತಕ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಸುಧಾರಸ ಇವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿವೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗ ಮುದ್ರಣವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಸೇರುತ್ತಲಿದೆ

ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಹಾತ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಂಥ-ಕಾರರು ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಇದಲ್ಲದೇ ರಾಮಾಯಣ, ಗೋಕರ್ಣ ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರ ಕಾಂಡ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡ, ಶೀಗೀತೆ, ಭಾಗವತ, ಶಂಕರ ಸಂಗೀತ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ದೊರಕಿದ್ದು ಅವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಶುದ್ಧೀ ಕೃತವಾಗುತ್ತಲಿವೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು ಸಾಹಿತ್ಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಬರೇ-ಕಾಡಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಮೃದ್ಧ ನೆಲೆ-ವೀಡೂಕೂಡ ಹೌದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ ರಾಮಾಯಣದ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ತೋಟಗಾರ್ಸ ಮೊಸಾಟೆ ಸಿಸಿ, ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ, ದೇವಸ್ಥಾನ ತಿರುಪತಿ ಮೊದಲಾದವರು ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ನೀಡಿ ಹರಸಿದಾರೆ ಅದರಿಗೆ ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞರು. ತಾವು ಇದನ್ನು ಓದಿ. ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಿಗೂ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಓದಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಆಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಕಾರಣೀಕರ್ತೃಗಳಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ವ್ರಸ್ತಾವನೆ

ರಾಮಾಯ ರಾಮಭದ್ರಾಯ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ವೇಧನೇ 1
 ಶಘುನಾಧಾಯ ನಾಧಾಯ ಸೀತಾಯಾಃ ಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ಈ ಭರತಖಂಡವು ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ. ಇಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳು, ಪವಿತ್ರತಮವಾದ ನದಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಬೇರಾವ ಡೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಾದಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೂ, ವ್ರಸಿದ್ಧವೂ, ಬೋಧಪ್ರದವೂ ಆದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಇವು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವದಲ್ಲದೇ ಜನರಿಗೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂಥ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ದಯೆ-ಧರ್ಮ, ರೀತಿ-ನೀತಿ, ಅಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ನೀತಿ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿರುವೂ ಇರುವಂಥವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ ಜನರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬೀರಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂಥವುಗಳಾಗಿವೆ

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಮಾಯಣವು ಆದಿಕಾವ್ಯವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಕವಿಯೂ ಕೂಡ ಆದಿಕವಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಒಂದು ವಂಶದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವದಲ್ಲದೇ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ಆದಲ್ಲದೇ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವಂಥ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಆನತಾರವು ಪೂರ್ಣಾವತಾರ ಎಂದು ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಇದು ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ದೇಶದ ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿ ಜನಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಜನರಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ, ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣವು ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ಅದರ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು, ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಾಕ್ಷೀಭೂತವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಈ ವಿಷಯದಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಿಂದ, ಸಹ್ಯಪರ್ವತದ ಗಿರಿ ಕಂದರಗಳಿಂದ ದಲವಾರು ಹೊಳೆ ಹಳ್ಳಿ ಕೊಳ್ಳಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವಾದ ನಾಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವುಟ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಈ ಕೊಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಸುಸಂಸ್ಕೃತರು ಸಮಾಜೀಕರ ಸಂಪನ್ನರು, ಆತ್ಮೀಯ ಪ್ರಿಯರು ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವರಿತರಾದವರು. ಹಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ಕಥೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು. ವಿಷಯವು ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೆ ತಿಳಿದ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ತಮ್ಮ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡವರು.

ರಾಮಾಯಣವು ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾವ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ರಾಮಾಯಣಗಳಿವೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ, ಅಭ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣ, ಅಮೃತ ರಾಮಾಯಣ, ಆನಂದ ರಾಮಾಯಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ರಾಮಾಯಣಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ ಅವನ್ನು ಸರ್ವಜನೋಪಯೋಗಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಿಸಿ ಜನರ ಪ್ರಸನ್ನೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ಅವರು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಟ್ಟು ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಓದಿಸಿ ಕೇಳುವ ಪರಿವಾರವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ ನವರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶಾರದಾ ಶ್ರಾಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೀಠದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಮಹಾರವಮಿಯ ದಿನ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುವ ಪರಿವಾರ ಈಗಲೂ ಇದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕುಮಟಾ ದಿಂದ ಸುಮಾರು ೨೦ ಕಿ. ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ (ಕುಮಟಾ-ಸಿಸಿ ರಸ್ತೆಯ ಮೆಲೆ) ಹರಿಕೆ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿ ಇದೆ ಇದು ಹಿಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದಾಗ

ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಇದಕ್ಕೆ “ಹರಿತಕೀಪುರ” ಎಂಬ ಹೆಸರು ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಾಧು ಸಂತರು ನೆಲಸಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರಾದ ಹರಿತಕೀಪುರದ “ಗೋಪೀನಾಥ”ನನ್ನು ಸದಾ ಸೇವಿಸಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ಸಾಧುಸಂತರು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾಗಿ ರಾಮಾಯಣ, ಭಾಗವತ, ಭಾರತ ನೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ, ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಸುಲಭವಾದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅನನ್ಯೆಲ್ಲ ಸುಲಭವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಂದಸ್ಸಾದ ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಜನೋಪಕಾರಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಧುಗಳ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರು “ಹರಿತಕೀಪುರದ ಗೋಪೀನಾಥ” ಇವರಲ್ಲರ ಆದಿಗುರುವು ಪೂರ್ಣಾತ್ಮಕೃಷ್ಣ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಶರಣು ಶ್ರೀಮದ್ಗುರು ನಿಜಾತ್ಮಗೆ | ಶರಣು ಶರಣಾರಾಧ್ಯ ಗುರುವಿಗೆ
ಶರಣು ಶರಣರ ಪೂರಕ ಕರುಣಾಕರ ನಿರಂಜನಗೆ ||
ಶರಣು ಪರಮಾನಂದರೂಪಗೆ | ಶರಣು ಪರಮೋಲ್ಲಾಸ ರೂಪಗೆ
ಶರಣು ಶ್ರೀ ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಗುರುಗಳ ಪಾದರೇಣುವಿಗೆ || ೧ ||

ಆದಿಗುರು ಪೂರ್ಣಾತ್ಮಕೃಷ್ಣರ | ಪಾದಪಂಕಜಗಳಿಗೆರಗಿ ಸ
ದ್ವೈಧಮಯ ನಿತ್ಯಾತ್ಮನಮಲಾಂಘ್ರಿಯನು ಬಲಗೊಂಡು ||

ಇವಲ್ಲದೇ “ಜ್ಞಾನಮಾಸಿಷ್ಠ” “ವಿಚಾರ ದೀಪ”ಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ

ಶ್ರೀ ಗುರುವೆ ಗುಣರೂಪ ನಿರಹಿತ | ಶ್ರೀ ಗುರುವೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸುಖಮಯ
ಶ್ರೀ ಗುರುವೆ ಸಚ್ಚಿನ್ಮಯಾನಂದೈಕ ವಿಗ್ರಹನೆ |
ಶ್ರೀ ಗುರುವೆ ನಿರುಪಮ ನಿರವಧಿ | ಶ್ರೀ ಗುರುವೆ ನಿಜನಂದ ರೂಪನೆ
ಶ್ರೀ ಗುರುವೆ ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಶ್ರೀ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಜಯ ಶರಣು || ೧ ||

ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರು ಹಲವಾರು ದೇವರ ಅಂಕಿತಗಳಿಂದ (ಹರಿತಕೀಪುರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ದೇವರು) ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ, ಭೈರವ ಪುರಾಣ

ಗೋಕರ್ಣ ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಗೀತೆ, ವಿಚಾರ ದೀಪ, ಜ್ಞಾನ ವಾಸಿಷ್ಠ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವೆ.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವು ಅಂಧವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ. ಇದು ಜನರಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ, ಸಾದರಪಡಿಸುವ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಧಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ “ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನೈಸಿಂಹ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಉತ್ತರ ಕಾಂಡ ಸಹಿತ ೭೫ ಸಂಧಿಗಳುಳ್ಳದ್ದು ಒಟ್ಟು ೩೫೦೦ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಆದ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಂಡದಲ್ಲಿಯ ಸಂಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ.

ಬಾಲಕಾಂಡ	— ಸಂಧಿಗಳು	೮ ಪದಗಳು	೩೩೨
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ	— ಸಂಧಿಗಳು	೧೧ ಪದಗಳು	೬೯೦
ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ	— ಸಂಧಿಗಳು	೧೦ ಪದಗಳು	೪೬೪
ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡ	— ಸಂಧಿಗಳು	೮ ಪದಗಳು	೪೦೫
ಸಂದರಕಾಂಡ	— ಸಂಧಿಗಳು	೪ ಪದಗಳು	೨೦೦
ಯುದ್ಧಕಾಂಡ	— ಸಂಧಿಗಳು	೧೯ ಪದಗಳು	೯೮೪
ಉತ್ತರಕಾಂಡ	— ಸಂಧಿಗಳು	೧೫ ಪದಗಳು	೬೨೫
		೭೫	೩೫೦೦

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದೇನೆ.

ಕವಿಯು ವಿಚಾರ

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಧಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೈಸಿಂಹ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ ಇದಲ್ಲದೇ “ಬ್ರಹ್ಮಗೀತ” ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ (ವೇದಾಂತಸರ) ವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಯು “ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೈಸಿಂಹ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನೇ

ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಈ ದೇವರು ಆತನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರಾಗಿರಬೇಕು. ಹರಿತಕೇವುರದ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ

ಶ್ರೀ ಮದದ್ವಯನಂತ ಸುತರಸ | ದಾ ಮಹೋದಧಿ ಪೂರ್ಣಶತಿ ನಿ
ಸ್ವೀಮು ಧರವಧಿ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿರೀವ ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವ ||
ಕಾಮಕಮುಗ ಿಬೂರನಾತ್ಮಾ | ರಾಮು ಸಂವಿಜ್ಯೋತಿ ನನ್ನ
ಸ್ವಾನಿ ಸಿರಿ ಸಿತ್ಯಾತ್ಮ ಗುರುಗಳು ಮಾಳ್ಕೆ ಸನುಮತಿಯು || ೧೦ ||

ಈ ಪದ್ಯವು ಎರಡೂ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವದೇನೆಂದರೆ — ಕವಿಯ ಗುರು “ನಿತ್ಯಾತ್ಮ” ಎಂಬುದು. ಬಹುಶಃ ಭಾಗವತವನ್ನು ಬರೆದ ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಶುಕಯೋಗಿಯು ಈತನ ಗುರುವಾಗಿರಬೇಕು ಕವಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೇ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರ ಹೆಸರಾಗಲೀ, ಊರಿನ ಹೆಸರಾಗಲೀ ಯಾವದೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನಾಗಲೀ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಹೆಸರನ್ನಾಗಲೀ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಕುರುಹನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ, ತಂದೆತಾಯಂದಿರ ಊರಿನ ಹೆಸರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕವಿಯು ವ್ಯಾಸಭದ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ನಿತ್ಯಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಅನಂತರ ಗಣಪತಿ, ವಾಗ್ಗೇವಿ, ಗೋಕರ್ಣದಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ, ಮೊದಲಾದ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಂತರ ಚಿನ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಆದಿಗುರು, ಗಣನಾಥ, ಶಾರದೆ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಈಶ್ವರ ದಿಕ್ಷಾಲಕರು ವೇದವಿದರಾದಂಥ ಶುಕ, ಸನಕ, ನಾರದ, ಬಾದರಾಯಣ, ಕಸಿಲ ಮೊದಲಾದಂಥ ಮಹಾಮಹಿಮರು (ಭಾಗವತೋತ್ತಮರು) ನನಗೆ ಸನ್ನತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ ಯಾವುದರ

ಪರಿಚ್ಛಾನವೂ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲವೂ ಆ ಶ್ರೀಗುರುನಿನ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷ ದೇವಿ ಜಗದಂಬೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದ. ಇವೇ ನನ್ನ ರಕ್ಷೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂತೂ ಹರಿತಕೀಪುರದ (ಹರಿಟಿಯ) ಈ ಕವಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಸುಲಭ ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ತಿಳಿಯದ ಅಜ್ಜರಿಗೇ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕವಿ ಬಹುಶಃ ೨೫೦ ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನವನಾಗಿರಬೇಕು.

ತಾಳೆಗರಿ ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ತಾಳೆಗರಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಬೇರಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಒನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರತಿ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಯಾಗಿದೆ. ತಪ್ಪುಗಳು ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಗರಿಗಳು ಮುರಿದು ಹೋದುದರಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಲು ಶಕ್ಯವಾಗದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರತಿಯು ದೊರಕಿದ ಸ್ಥಳ ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಕಡೇಕೋಡಿಯ ದಿ| ವೆಂಕಪ್ಪ ಪರಮಯ್ಯ ಹೆಗಡೆಯವರ ಮನೆ. ಅವರ ಮಗ ಪರಮಯ್ಯನಿಂದ ದೊರಕಿತು. ವೆಂಕಪ್ಪ ಹೆಗಡೆಯವರು ಸ್ವತಃ ಕವಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಹಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಗವಾಸಿಷ್ಠ, ತುರಂಗ ಭಾರತ, ಪರಶುರಾಮ ರಾಮಾಯಣ, ಶ್ರೀಗೀತೆ, ಹವ್ಯಕರ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು. ಅವರ ನುಕ್ಕಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇವರು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು ತುಂಬಾ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ತಾಳೆಗರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವು ಮೂರ್ಛಾ-
ನಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೇ ಉತ್ತರ ರಾಮಾಯಣವೂ ಸಹ ಇದೆ. ತಾಳೆಗರಿ ಪುಸ್ತಕವು

೧೬ ಇಂಚು ಉದ್ದವಾಗಿವೆ ಎರಡುವರೆ ಇಂಚು ಅಗಲವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಾಳೆಯು ಎರಡೂ ಮಗ್ಗಲು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬದಿಗೂ ಎಂಟೆಂಟು ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ತಾಳೆಗರಿ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

“ ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಣೇಶಾಯನಮಃ | ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಸ್ತು |
ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ | ” ಮುಂದೆ ರಾಮಾಯಣ ಪ್ರಾರಂಭ-
ಶ್ರೀ ವರನು ಶಾಸ್ತ್ರತನಖಿಕ ವೇ |

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ — “ ಶುಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದ
ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ೮ ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದಾತ ಗು | ವೆಂ | ಕೃಷ್ಣ | ಬರ |
ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪುಸ್ತಕಾ || ಅಪದ್ಧಂ ವಾ ಸುಪದ್ಧಂ ವಾ ಮಮ ದೋಷೋನ
ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ || ”

ಉತ್ತರ ಕಾಂಡದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ.

“ ಸ್ವಸ್ತಿ | ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ || ” ಮುಂದೆ ಉತ್ತರಕಾಂಡ ಪ್ರಾರಂಭ-
“ ಶ್ರೀಮತು ಶ್ರೀ ಮಂಗಲಾತ್ಮಕ | ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವೇಶ ಗೌರಿಗೆ | ”

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ — “ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯ ನಮಃ : |
ಶುಭಂ ಭವತು | ಉತ್ತರ ಕಾಂಡ ಸರ್ವಾರ್ಣಂ || ವಿಸರ್ಗ ಬಿಂದು
ಮೌತ್ರಾಣಿ ಪದ ಸಾದಾಕ್ಷರಾಣಿ ಚ | ನ್ಯೂನಾನಿ ಚಾತಿರಿಕ್ತಾನಿ ಕ್ಷಮಸ್ವ
ಪುರುಷೋತ್ತಮ || ಮಂಗಳಾನಿ ಭವಂತು || ”

ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ೧೬೦ ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ
ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಇದು ಲಿಪಿಕಾರನು ಬರೆದ ವರ್ಷವಾ
ಗಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸುಮಾರು ಒಂದು
ನೂರು ವರುಷ ಹಿಂದಕ್ಕಿರಬಹುದು ಎಂದು ಊಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ,

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಸಾರ

ಬಾಲಕಾಂಡ

ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವನ್ನೂ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಮಹೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಆರ್ಥಾಂಗಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಈ ರಾಮಾಯಣ ಅತ್ಯಂತ ಗುಹಿತವೂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಗ್ರಂಥ. ಯಾರು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಕೇಳುತ್ತಾರೋ, ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅನರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಈ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ-

ಕವಿಯು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯಗುರುವನ್ನೂ, ಗಣಪತಿ, ವಾಗ್ದೇವಿ, ಮಾಹಾಬಲ, ಅರಾಧ್ಯ ದೇವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನೃಸಿಂಹ ಅನಂತರ ಭೂಮಿ ಭಾರವನ್ನು ಇಳುಹಲು, ಗೋದ್ವಿಜ ಮೊದಲಾದವರ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದ, ಆ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಮೋಹ ಮಾಯಾದಿಗಳಿಂದ ವಿದೂರನಾದ ಆ ಪರಾತ್ಪರ ಮಹಿಮನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗುರು ಗಣಪತಿ, ಶಾರದೆ ಮೊದಲಾದ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಂದಿಸಿ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರಾದ ಶುಕ, ಸನಕ, ನಾರದ, ಬಾದರಾಯಣ, ಕಪಿಲ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಿತ್ರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರತಮವಾದುದು. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಚಿತ್ತಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂಥದ್ದು. ನೀರು ಚಲಿಸುವಿಕೆ, ಬೊಂಬೆ ಕುಣಿಯುವುದು, ಕಹಳೆ ಸ್ವರ ಹೊರಡಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಾತ್ಪರನಾದ ರಾಮನ ಆಧೀನವೇ ಹೊರತು ಅವಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲ ಶರಧಿಯಲ್ಲಿಯ ರತ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿ ದೊರಕುವದಿಲ್ಲವೇ ! ಮೂಕನಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಹೇಳವ

ನಡೆಯಲಾರ. ಅವರನ್ನು ಹೆಡ್ಡರಿಂದು ಕರೆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಏನೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳನ್ನು ಎಣಿಸದೇ ಲೇಪನ್ನೇ ಎಣಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು ನಾನು ಹೇಳುವದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಎಂದು ಮಹಾ ಜನರಲ್ಲಿ ವಿನಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿವಿನಂತಿತಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಒಂದು ದಿನ ತಿನ ವಾರ್ವತಿಯರು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ವಾರ್ವತಿಯು ತಿನನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ :- ವ್ಯಾಣವಲ್ಲಭನೇ ! ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿಯ ಆ ಸರಾತ್ಪರ ಪೂರುಷನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು ಆಗ ಈಶ್ವರನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ — ಪ್ರಾಣಿಕಾಂತೆಯೇ ಈ ಮಹಿಮೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಗೌಪ್ಯ ವಾದದ್ದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಕ್ತಿರಸ ನೀಡುವಂಥಾದ್ದು. ವಿರತರಿಗೆ ವಿಷಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂಥಾದ್ದು ಕರ್ಮಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂಥಾದ್ದು. ಇದು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಂಥಾ ತಪಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಮರ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಂಥಾದ್ದು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ರಾಮ ನಾಮ ಮಹಿಮೆಯು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಇದನ್ನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾದರೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರಕುವದು. ಕಾರಣ ಈ ಈಶ್ವರನೇ ಸದಾಕಾಲ ಇದನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ತನಕ ನಾನೂ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ ಸಕಲ ಜನೋಪಕಾರಿಯಾದ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನೀನು ಕೇಳಿದುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ. ರಾಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮ ಪೂರುಷನು. ಚಿನ್ಮಯನು. ಮಾಯೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದವನು. ಈತನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದವನು. ವಸಿಷ್ಠರೇ ನೊದಲಾದ ಮಹಾ ಮಹಾ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಈತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಿರಿ ರಾಮನ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದುದು. ತನ್ನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾದ ಅಂಜನೇಯನಿಗೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮನು ನಿರ್ವಿಷಯ, ಸದ್ಗುಣಗಳ ಖಣಿ. ಆತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ಕೇಳುವವಳಾಗು ಎಂದು ಮಹೇಶನು ವಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿಯು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ . - ಈ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಮುನಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೭ ರಾಮನೇ ತನ್ನ ನಿಜ ತತ್ವವನ್ನು ಹನುಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಶಿವನು ಗಿರಿಕೆಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ನಿಜ ತತ್ವವನ್ನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸೀತೆಯು ಆ ಜಗನ್ಮಯನಾದ, ಚಿನ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮಾರುತಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಂಥವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನು, ಜ್ಞಾನಮಯನು, ನಿರ್ವಿಕಾರನು, ನಿರ್ಮಲಸ್ವರೂಪನು ಮಾಯಾ ರೂಪನು, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ ಆಗಿದ್ದು, ಮೂಲ ಹೃತ್ಕೃತಿ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನೇ ರಘುಕುಲದಲ್ಲಿ ೭ ರಾಮಚಂದ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಯಜ್ಞ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ, ಲೋಕಕಂಟಕಳಾದ ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆ ಮಾಡಿದ. ಜನಕ ರಾಜನ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮುರಿದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ, ಪುರುಷಧರನಾದ ಆ ಭಾರ್ಗವನ ಆಟೋಪವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ತಂದೆಯ ವಚನವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವವಕ್ಕಾಗಿ ಅಡವಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಖರ, ದೂಷಣ, ತ್ರಿಶಿರ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾವಣ ಮಾಯಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಜಾಯಮವಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಕರುಣಿಸಿ, ಕಬಂಧನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಶಬರಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಸುಗ್ರೀವನ ಗೆಲಿತನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದ. ಸೀತಾನ್ವೇಷಣದ ನೆವದಲ್ಲಿ ಶರಧಿಗೆ ನೇತನವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ರಾವಣನ ಕುಲವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಿತ್ತು ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಭರತನಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಧರ್ಮದಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಕಾರಭಾರ ನಡೆಸಿದ. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಕಲರಿಗೂ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ರಾಮನ ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹನುಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ನಂತರ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು

ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೋ ಆತ್ಮವು ಮೂರು ಬಗೆ ಆತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂಬಿವು ಮಹದಾಕಾಶದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ತೋರು-
ವಂತೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತೋರುವದು ಲೋಕವೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆನಿಸುವದು.
ಕನಸು ಅಭಾಸವಾಗಿರುವದು. ರಾಮನು ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆ
ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಬಿಂಬ, ಪ್ರತಿಬಿಂಬ, ಗಗನ ಕಲ್ಪನೆ, ವಿದ್ಯೆ-ಅವಿದ್ಯೆ,
ಲಕ್ಷ್ಮಿ - ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ “ತತ್ವಮಸಿ” ಯ
ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿನರಿಸಿ ತಿಳಿಸುವನು ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರು ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು
ತಾನೇ ಎಲ್ಲವೂ ಎಂದು ಹೇಳುವರು ಹೆಮ್ಮಿನ ಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು (ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ) ಭಜಿಸಿದರೆ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ಯ ಇದು ಗೌಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿಗೌಪ್ಯ. ಯಾವುದೇ ತರದ
ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವದು ರಾಮನಾಮ.
ಸಕಲ ಕುಲಕೋಟಿಗಳ ಪಾಪವೆಲ್ಲ ರಾಮನಾಮ ಜಪದಿಂದ ನಾಶವಾಗಿ
ಹೋಗಿ ಜನ್ಮ ವಾವನವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ಸಕಲರಿಗೂ
ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಎಂದು ಹೇಳಿದನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ
ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ.- ವಾರ್ವತಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.-ಪರಮೇಶ್ವರನೇ
ಆ ರಾಮನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆನು.
ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿದೆನು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಶ್ಮಲಗಳೆಲ್ಲವೂ,
ಸಂಶಯಗಳೂ ದೂರವಾದವು. ಆದರೆ ಆ ರಾಮನಾಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಇನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಆಶೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು
ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಹಾಗಾದರೆ ಎಲೈ ಗಿರಿಜೆಯೇ ಗೌಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ
ಗೌಪ್ಯವಾದ, ರಹಸ್ಯಕರವಾದ, ಆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿದಂಥಾ
ಆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು.

ಹಿಂದೆ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಇವರೇ ನೊಂದಲಾದ ಮಹಾ ಮಹಾ ರಾಕ್ಷಸರ ಭಾರದಿಂದ ಭೂದೇವಿ ಬೆಂದು ಬಸವಳೆದು ಬೆಂಡಾಗಿ ಭೂಭಾರ ಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ ಆಕೆಯ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಎರಡು ಗಳಿಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯದ ರೂಪ ರೇಷೆಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲೋಸುಗ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಶಯನನಾದ ಆ ಮುರವೈರಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ದೇವಗಣ, ಭೂದೇವಿ ಸಹಿತ ಹೊರಟ. ಆ ಮುರವೈರಿಯನ್ನು ಆನೇಕ ವಿಧದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ. ಆತನ ಸ್ತುತಿಗೆ ಮುರವೈರಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. ಆತ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದ. ಮಂದ-ಹಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಕಮಲ, ಕುಂದ ಕಟ್ಟಿಲದಂತಹ ದಂತಪಂಕ್ತಿ, ಹೊಳೆವ ಕಣ್ಣು, ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಅಭರಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ ಮೈದೋರಿದ ವೀರಮುದ್ರಿಕೆ ಧರಿಸಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೈದೋರಿದ ಆತನ ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು ನಾನಾರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದ ದೇವಾಧಿವೇವತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಆತನನ್ನು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ಸಕಲರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿ. ನೀನೇ ಸಕಲ ಜನರಿಗೆ ಆಶಾದಾಯಕ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗಂತೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲವೇ ಗತಿ. ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಆ ಮುರವೈರಿಯು ನೀವು ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು ? ಹೇಳಿರಿ ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡನು ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ - ಮೌಲಸ್ತ್ಯ ವಂಶಜನಾದ ರಾವಣನು ನನ್ನ ವರದ ಬಲದಿಂದ ಸಕಲರನ್ನೂ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ಮಾನವನಿಂದಲೇ ಮರಣ ಎಂಬ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆ ಕಾರಣ ಆತನಿಗೆ ಮತ್ತಾರಿಂದಲೂ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಮಾನವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಲೋಕ ಕಂಟಕ ನಾದ ಆ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಇದೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬೇಡಿಕೆ.

ಅದನ್ನು ಸಾದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- ನಿಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ ನಾನು ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿಯು

ದಶರಥರಾಜನ ಮಗನಾಗಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಭಿಧಾನದಿಂದ ಜನಿಸುವೆ. ಯೋಗಮಾಯೆಯೇ ಸೀತೆಯಾಗಿ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಳು. ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಂದ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ— ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲ ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಕರಾಗಲು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಕಪಿಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿರಿ ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದಂತೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮಂಶದಿಂದ ಕಪಿಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಬರವನ್ನೇ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜನಾದ ದಶರಥನು ಒಹುಕಾಲ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲದೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಲು, ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಪುತ್ರಕಾಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಆ ಯಜ್ಞದ ಫಲವಾಗಿ ದಶರಥನ ಮೂವರೂ ಪತ್ನಿಯರು ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿದರು. ಸಕಲ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ - ಎಲೈ ಗಿರಿರಾಜಸುತೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿದ ದಶರಥರಾಜನ ಹೆಂಡಂದಿರು ಸುಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯವೇ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು. ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಲು ಕೌಸಲ್ಯೆಯು ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಹಡೆದಳು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಿವಿಜರು ಹೊಮ್ಮಳಿಗರೆದರು. ರಾಮನು ಜನಿಸಿದುದು ವಂತ ಋತುವಿನ ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಪುಣ್ಯತಮವಾದ ನವಮಿ ತಿಥಿಯಾಗಿತ್ತು. ಯಾವನನು ಆದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ರಾಮನ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವೇಳೆ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ

ಆ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಸೊಬಗನ್ನು ಏನೆಂತ ವರ್ಣಿಸಲಿ ! ನೀಲಿ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತಮಸಾದ ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಕೋವಲಾಧರ, ಕುಂದ ಕುಟ್ಟಿಲವಂತಹ ದಂತಪಂಕ್ತಿ ರತ್ನ ಕುಂಡಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತನಾಗಿ ರಂಜಿಸಿದ, ಕೌಸ್ತುಭಾಭರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ತುಳಸಿಮಾಲೆ ಧರಿಸಿದ, ಸೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ದೇವಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯು ಕಂಡಳು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆಕೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾಳೆ-ಪುರಾಣವುರುಪನೆ ಅಚ್ಚುತಾನಂತನೆ ಸತ್ಯಗ ಣ ಸಂಪನ್ನನೆ, ನೀನು ವಾಬ್ರಹ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಲಗೋ-ಚರನು, ಅತೀತನು, ನಿರೀಹ ನಿಷ್ಕಳನು, ಅದ್ವಿತೀಯನು. ಯಾವುದೇ ಸಂಜ್ಞಾ ಭೇದವಿಲ್ಲದವನು. ನಿನಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವದೋಷವಿಲ್ಲ ಭವಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸು-ವವನೇ ನೀನು ಇನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ನೋಡಲಾರನು. ನಿನ್ನ ಬಾಲಸಾವನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಾರುಮಾಡು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ತಾಯಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಧಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವಂತಾಗಲಿ ನಾನು ರಾವಣಾದ್ಯರ ಪನೆಗೇನುಗ ಮನುಜ ರೂಪ ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಬೇಡಿದ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮ ಉದರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಈ ರೂಪ ನೋಡಿದವರು ಸಾಯುಜ್ಯ ವದವಿಯನ್ನು ಪಡೆವರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಬಾಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ರೋದಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಪುತ್ರೋತ್ಸವವಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರ್ವರೂ ಹರ್ಷಿತರಾದರು. ಗುರುಗಳ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ದಶರಥನು ಮಕ್ಕಳ ಜಾತಕಮಾರ್ಗದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ವಿವಿಜರಿಗೆ ಗೋಸಹಸ್ರವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಸಕಲರಿಗೂ ಸುವರ್ಣದ ರಾಶಿ ರಾಶಿಗಳನ್ನೇ ದಾನಮಾಡಿದ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನ ರೆಂಬ ನಾಮಕರಣವಾಯಿತು. ಲಲನೆಯರೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊನ್ನ ತೊಟ್ಟೆಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜೋ ಜೋ ಎಂದು ತೋರಿ ಹಾಡಿದರು. ಮಕ್ಕಳು ಬಾಲ್ಯಕಾಲದ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರ ತೋಡಿದರು ಜನರು ಹರ್ಷಾನಂದ ಪುಳಕಿತರಾದರು. ಮಕ್ಕಳ ಆಟಗಳು ಜನರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು ಹೀಗೆ ಅವರ ಕೌಗಂಡ ಹಾಗೂ ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆಗಳು ಕಳೆದವು ಕೌಮಾರಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬರಲು ದಶರಥನು

ಅವರ ಉಪನಯನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಗುರುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಮಾನುಷಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಜನರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನರಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿಯು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಇತ್ತ ಈಶ್ವರನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚರಿತದ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳುವಂಥವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಲೈ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾಲಲೀಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನನಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದಂಥ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟೇಷಾದ್ಯಾದಿ-ಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ನಿಮ್ಮ ಬರವಿನಿಂದ ನನ್ನ ಪಟ್ಟಣ, ಮನೆ ಪರಮ ವಾವನವಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮಂಥ ಹಿರಿಯರ ಆಗಮನವು ನಮ್ಮಂಥ ಗೃಹಿಣಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿಕರವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂಥ ಕಾರಣವನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಬೇಕು. ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಸಕಲ ಜನರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ತೋತಕರವಾದ ಯಾಗವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದನುಜರಾದ ಮಾರೀಚ ಸುಬಾಹು ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಅದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಅವರ ವಧೆಗೊಸ್ಕರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕುಲಗುರು ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೇಳು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಶರಥನು ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಸಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಕಲನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಈ ಬಾಲಕ ರಾಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಿ ? ಇವರು ಬಹಳ ಕಾಲದ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ರಾಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ಬರುವೆನು. ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದಂತೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂಥವ

ರಾಗಿರಿ ಎಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ವಸಿಷ್ಠರು ರಹಸ್ಯ ತಮವಾದ ಮಾತನ್ನು ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.- ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಕುಹಲೋಸುಗ ಸಾವ್ವಾತ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ರಾಮನ ಅವತಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ನೀನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಯಪಾಂಹಯನು. ಕೌಸಲಿಯು ನೇವಮಾತಿಯು ನೀವು ಶುಜಾಧ್ಯಾನ ಜಪ-ತಪಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನೀನೇ ತಮ್ಮ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ವರ ಪಡೆದಿರಿ ಆ ವರದ ಫಲವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವು ರಾಮನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ ಶೇಷನೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಶಂಖ ಭರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಚಕ್ರವೇ ಶತ್ರುಘ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಆತನ ಪತ್ನಿಯು ಸೀತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಗೌಪ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನಗರು- ಹಿಡ್ಡೇನೆ. ಕಾರಣ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸು ಎಂದು ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳಿದರು ಅಂತೆಯೇ ದಶರಥನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಮುನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಅವರು ಶರಧನುಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ ಹೊರಟರು ಮಹಾನುಹಿಮನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲೋಸುಗ ಆ ಋಷಿಯ ಹಿಂದೆ ನಡೆದನು ಹೀಗೆ ಹಲವು ದೇಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಬರುತ್ತಿರಲು ಆ ಮುನಿಯು ಹಸಿವು ತೃಷಿ ಎರಡನ್ನೂ ಅಡಗಿಸುವ ಬಲಾ ಅತಿಬಲಾ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಪಡೆದು ಋಷಿಯೊಡನೆ ಹೊರಟು ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಒಂದು ಕಾನನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ಆ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ತಾಟಕಿ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಅವರನ್ನು ನುಂಗಲು ಬಂದಳು ಘೋರ ರೂಪಿಯಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ರಾಮನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಬಿದ್ದ ಶರೀರದಿಂದ ಸುಂದರಾಕಾರಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷಿನಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು ಆಕೆ ರಾಮನನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಸ್ತುತಿ ಆತನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಇದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಬಹು ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ತನ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಯಜ್ಞವನ್ನು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಯಜ್ಞದ ಕಾವಲಿಗ-ಗಿ ನಿಂತರು. ಆಗ ಮಾಯಾವಿಗಳಾದ ಸುಬಾಹು ಮಾರೀಚರು ಯಜ್ಞ ಕೆಡಿಸಲು ಬಂದರು. ರಾಮನು ವಾಯು ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ವಾಯು ವಾಸ್ತವ ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಕೊಂದಿತು. ಉಳಿದ ರಾಕ್ಷಸರು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡಿದರು ದೇವತೆಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೂವುಗಳೆದರು ಹೀಗೆ ಅವರು ಮೂರು ದಿನ ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಂತರ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಅವರಿಗೆಂದರು - ಮಕ್ಕಳೇ ನಾವು ಮಿಥಿಲಾನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ಅಲ್ಲಿ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ಗುಣನಿಧಿ, ಸತ್ಯನಿಧಿ, ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲಕ, ಅಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಚಾಪವಿದೆ ಜನಕನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮನಗಾಣಲಿ. ನಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಗೌತಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ಆರನೆಯ ಸಂಧಿ - ಎಲೈ ಗಿರಿಜೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಕುತೂಹಲ ಕರನಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು ಎಂದು ಈಶ್ವರನು ಹೇಳಿ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಂಥವನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ಗೌತಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಶಾಂತನಾದ ವಾತಾವರಣ, ಅಲ್ಲಿಯ ರಮ್ಯತೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರು ನೋಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ಕಂಡ ಶ್ರೀರಾಮನು ಆ ಆಶ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಅಲ್ಲಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನು ಗೌತಮ ಮುನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಕೆ ಪತಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಮ ಕಲುಷಿತನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮುನಿಯು ಹೊರಗೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಮುನಿಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಆಕೆಯೊಡನೆ ರಮಿಸಿದನು. ಮುನಿಯು ಬಂದಾಗ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೆಡನಾದ ಅವರು ಇಂದ್ರನಿಗೆ

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನಾಗು ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತರು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅಹರ್ಯಗೂ ಶಿಲೆಯಾಗುವಂತೆ ಶಾಪವಿತ್ತರು ಸಮಾಕಾಲ ರಾಮಧ್ಯಾನ ನಿರತಳಾಗಿರು ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಾವುದರಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ೬೯ ರಾಮಚಂದ್ರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ ಅವನ ವಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಶಂಕ ಬಿಡುಗಡೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ ನಂತರ ನೀನು ನನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಮವತ್ಸ ವೃತಕ್ಕೆ ತರಳಿದರು ಇತ್ತ ಅದಲೈ ಕಲ್ಪಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗಿ ಗಾಳಿ ಆಹಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಇದ್ದಾಳೆ ನಿನ್ನ ವಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿದರು. ರಾಮಪಾದಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಕೂಡಲೇ ಶಿಲೆಯು ಅಹಲೈಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತು. ಆ ಅಸಲೈ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಿ ನಾನು ರೀತಿಯಿಂದ ಆತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದಳು. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಇವನು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು ಆನಂದ ಪುಳಕಿತೆಯಾಗಿ ಗದ್ದದ ಸ್ವರದಿಂದ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದಳು ನೀನು ಈಗ ಮನುಷ್ಯ ರೂಪ ಧರಿಸಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀ ಎಲ್ಲರ ವಾಪಸನ್ನು ವರಿತರಿಸುವಂಥವನಾಗಿದ್ದೀ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರನಾಗಿದ್ದೀ ಅದಿ ಒಂಕಾರ ರೂಪನು ನೀನೇ ನೀನೇ ವೇದಸ್ವರೂಪ ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಆಧಿಕಾರಣ. ನಾವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತ ರಾದವರು ನೀನೇ ಸಕಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣನು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ವಶವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನೇ ವಾರುಮಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಪದಯುಗ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ವಾವನಳಾದೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ ಬೇಡುವದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಅನಂತಾ- ನಂತ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ಆತನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ತರಳಿದಳು. ಈ ರಾಮನನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ವರುಷ ಸ್ತುತಿಸಿದರೆ ಬಂಜೆಯಾದವಳೂ ಕೂಡ ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯುವಳು ಪಾಪಿಗಳು ವಾಪಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾಗುವರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಆರನೆಯ ಸಂಧಿಯು ಮುಕ್ತಾಯ- ಗೊಂಡಿತು.

ಏಳನೆಯ ಸೇಧಿ - ಎಲೈ ಗಿರಿರಾಜಸುತೆಯೇ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ರೊಂದಿಗೆ ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು ಗಂಗಾಸದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರನ್ನು ಸಾದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು. ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು ಆತನ ಸಂಗಡ ಇರುವ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕಂಡು ಇವರಾರೊಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂಥವನಾದನು ಆಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು- ಇವರು ದಶರಥರಾಜನ ಪುತ್ರರು. ನಾನು ನನ್ನ ಯಾಗ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸುಗ ಇವರನ್ನು ಕರೆತಂದೆ. ಈತ ತಾಟಕಿ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾಣದಿಂದ ಕೊಂದನು ಈತನ ಶರಡತಿಯಿಂದ ಸುಬಾಹು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಮಾರೀಚ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ. ಅಹಲೈಯ ಶಾಪ ವಿನೋಚನೆ ಈತನಿಂದಲೇ ಆಯಿತು. ಆವಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಾವು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಶಿವಚಾಪಕ್ಕೆ ತಿರುವನೇರಿಸುವ ನೆವದಿಂದ ಇವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಜನಕನು ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷಿತನಾಗಿ ಆ ಶಿವಧನುವನ್ನು ಜನಕನು ತನ್ನ ಐದು ಸಾವಿರ ಭುಜಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಪಟುಭಟರಿಂದ ಸಭೆಗೆ ತರಿಸಿದನು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬಗ್ಗಿಸಿ ತಿರುವನೇರಿಸಿದನು. ಹೆದೆಯನ್ನು ಏರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಆ ಧನುಸ್ಸು ಮುರಿಯಿತು. ಅದರ ಚೀಂಕಾರಧ್ವನಿ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನು ನಡುಗಿಸಿತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿದವು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ಗೀತಗಳನ್ನು ವಾದಿದರು. ಈ ಸಂತೋಷದ ಭರದಲ್ಲಿ ಜನಕನು ರಾಮನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಈತನೇ ತಕ್ಕ ವರ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿದನು. ಸುಂದರಾಂಗಿಯಾದ ಸೀತೆಯು ನಗುಮೊಗದಿಂದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಆತನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಪೂಮಾಲೆಯಿಕ್ಕಿ ಶೋಭಿಸಿದಳು. ವರಜನರೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷ

ವಟ್ಟರು. ಇತ್ತ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಿವಾಹದ ನಿಮಿತ್ತಣ ಪತ್ರಿಕೆ ಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಕಳುಹಿಸು ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಜನಕನಿಗೆ ಬೆಸಸಿದನು. ದೂತರು ಕೂಡಲೇ ಹೊರಟು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ದಶರಥನಿಗೆ ಸಾದ್ಯಂತವಾದ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ದಶರಥ ರಾಜ ನಾದರೋ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡಂದಿರು, ಪುರಜನರು. ಪರಿವಾರದವರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾಂಡಲಿಕರು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸವರಿ ವಾರದೊಂದಿಗೆ ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಬಂದಂಥ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಪರಿವಾರವನ್ನು, ಜನಕನು ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಶತಾನಂದ ಮುನಿ ಸಹಿತನಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇದಿರುಗೊಂಡನು ಪುರ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ದಶರಥನು ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿದನು ಜನಕರಾಜನು ಶುಭ ಲಗ್ನ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವೈವಾಹವನ್ನು ನಡೆಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು ವಿವಾಹಮಂಟಪವು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರನಾಗಿರಚನೆಗೊಂಡಿತು. ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಹೋಮಾಗ್ನಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿತು. ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತೆಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಾಯಿತು ಜನಕ ರಾಜನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾಗಲಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಪಾದ ತೊಳೆದು ತೀರ್ಥೋದಕವನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ. ನಂತರ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ರಾಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಧಾರಾವೂರ್ವಕನಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಧಾರಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟನು ರಾಮ ಸೀತೆಯರು ಸ್ವೇರಶರಧಿಯ ವಿಷ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯರಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಉರ್ಮಿಳೆಯನ್ನು, ಭರತನಿಗೆ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಶತ್ರುಘ್ನನಿಗೆ ಮಾಳವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವೈವಾಹವಿಧಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ನಾಲ್ವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸತಿಯರೊಡನೆ ಶೋಭಿಸುವಂಥ ವರಾದರು. ಹೀಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾರದರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸೀತಾಜನನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳುವಂಥವನಾದನು

ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಯಾಗಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಊಳಿತ್ತಿರು-
ವಾಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಕಂಡುಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ಕರೆತಂದು ತನ್ನ
ಪತ್ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಅವಳು ಆ ಸೀತೆಯನ್ನು ವ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ
ಪ್ರೀತಿಸಿ ಸಲನುತ್ತಿರಲು ವೀಣಾವಾಣಿಯಾದ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು
ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬಂದಂಥ
ನಾರದರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾದ ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಸಿಂಹ
ವಿಷ್ಣುರದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಿರಲು ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು
ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು - ರಾಜನೇ ನಿನಗೊಂದು ಗೌಪ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳ.ವಂಥವನಾಗು. ಆ ಪರಾಪರ ವಸ್ತುವಾದ ಪರಮಾತ್ಮ-
ನಾದ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಭಕ್ತರ ಪ್ರೀತಿಗೋಸುಗ, ಅವರ ರಕ್ಷಣೆ
ಗೋಸುಗ, ದುಷ್ಟರಾದ ರಾವಣಾದಿಗಳ ನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾನವ ಜೀವವನ್ನು
ಧರಿಸಿ ಅಲೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಭಿಧಾನದಿಂದ ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ
ಯೋಗಮಾಯಾ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸೀತಾ ಎನ್ನುವ
ಅಭಿಧಾನದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳು ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೊಡೇ
ಮತ್ತಾರನ್ನೂ ನೇರುವವಳಲ್ಲ ತಿಳಿದಿರು. ಮಿಕ್ಕಾವ ನರರಿಗೂ ಇವಳು
ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂಥವರಾದರು.
ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಇವಳನ್ನು ನನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ
ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ವಾಲಿಸಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ರಾಮದೇವನ
ಬರವನ್ನೇ ಹಾರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆತನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಇವಳನ್ನು ಸೇರಿಸು-
ವೆನೋ ಎಂಬ ಕಾತರದಿಂದ ಇದ್ದೇನೆ. ಮನುಜನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ
ಘನಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಉಸಾಯ ಯಾವುದು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ರೀತಿ ಆಲೋಚಿಸಿದೆನು. ಆ ತ್ರಿವುರಾಸುರರನ್ನು
ಸಂಹಾರಮಾಡಿದ ಶಂಕರನ ಶಿವಧನುಸ್ಸು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.
ಇದರ ಹೆದೆಯನ್ನು ಯಾರು ಎರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೇ ನನ್ನ ಮಗಳಾದ
ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕೂಡುವೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ. ಈ ಪಣವನ್ನು
ಶಿಲುನದಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ರಾಜರು ಬಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ನೋತು
ಮಾನಭಂಗದಿಂದ ಮರಳಿದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಇದರ

ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು ನಾನು ಗಿಜ್ಜೆ ಗಿಜ್ಜೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ವಾವನವಾಯಿತು ರಾಮನ ವಾದದ್ವಯವನ್ನು ಕಾಣುವ ಭಾಗ್ಯ ಸನ್ನದಾಯಿತು ಬೀಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ನಾನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ನಾನಾ ಬಗೆಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಸೀತೆಯೊಡನೆ ನಾನಾ ತರದ ಬಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ರಥ, ದಂತಿ, ಹಯ, ಕಾಲಾಳು ದಾಸದಾಸಿಯರು ಮೊದಲಾದ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು ಹಿರಿಯರಿಗೂ, ಕಿರಿಯರಿಗೂ ಮದು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಯಶೋಚಿತ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದನು. ಮಗಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಆಕೆಗೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡದೆ ನಿನ್ನ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸು ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರ ನೇವೆ ಮಾಡು. ಪತಿಯೇ ವರದೈವ ಎಂದು ತೀ ವುರಜನ ಪರಿಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೋ ಈ ರೀತಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು ನಂತರ ಪುರಜನ ಪರಿಜನ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಕಲ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಯೋಧ್ಯಾ ವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಏಳನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿಯಿತು.

ಎಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಶಂಕರನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಗಿರಿರಾಜ ಸುತೆಗೆ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಂಥವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಾರ್ವಾತಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳು

ದಶರಥ ರಾಜನ ದಿಬ್ಬಾಣವು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶಂಖಭೇರೀ ಮೃದಂಗ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳ ಸಂಭ್ರಮೋತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ಮುಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಮಂಗಲ ಸೂಚಕವಾದ ದುಃಶಕುನಗಳು ತಲೆದೋರಿದವು- ಅಗ ಭಯಭೀತನಾದ ದಶರಥನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪುರೋಹಿತರಾದ ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ದಶರಥನೇ ನಿನಗೆ ಭಯಬೇಡ ಹೆದರಬೇಡ ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಗುವದು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಿರ.ವಾಗಲೇ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಂತಾಯಿತು, ಕಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಮುಸುಕಿಹೋದವು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ

ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಲಿಸಿದ, ಭೃಗುಕುಲೋತ್ಪನ್ನನಾದ, ಜಟಿ ತ್ರಿವುಂಧ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ದಂಡ ಪರಶುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದಂಥ ಪರಶುರಾಮನು ಎದುರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದನು. ಕಾಲಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ಇದಿರಾಗಿ ಬಂದ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ದಶರಥನು ಸಕಲ ಸನ್ನಾಹದಿಂದ ಅಘ್ಯವಾದ್ಯಾಗಿ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು ಆದರೂ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿದ ಪರಶುರಾಮನು ದಶರಥನ ವಿನೀತಭಾವವನ್ನು ಮರೆತು ಆ ರಾಮನನ್ನೇ ಜಯಿತೊಡಗಿದ ಎಲೈ ರಾಮನೇ ನಾನೇ ಬಲಶಾಲಿ ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಬೇಡ | ನಾಮಮಾತ್ರನಾದ ನಿನಗೆ ಬಲವೆಲ್ಲಿಯದು ? ನನ್ನೊಡನೆ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಾ. ನೆಣಸಾಡು ಎಂದು ಕರೆದನು. ಹಳೆಯ ಶೈವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮುರಿದ ಹೆಗ್ಗಲೆ ಬೇಡ. ನಾನು ಕೊಡುವ ಈ ವೈಷ್ಣವ ಧನುಸ್ಸಿನ ಹೆದೆಯೇರಿಸು ಎಂದು ಆತನನ್ನು ಅಹ್ವಾನಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಮುಗುಳುನಗುತ್ತ ಪರಶುರಾಮನ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಬಾಣವನ್ನು ಸೆಳೆದು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು— ಗುರುವಾರ್ವರೇ ಈ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿ ತೋರಿಸಿ. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಕೋ ? ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ವಾದಕಮಲಗಳಿಗೋ ? ಅಥವಾ ಬುರಿದೆಯೋ ? ಹೇಳಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ರಾಮನ ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಶುರಾಮನು ಬೆರಗಾದ. ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡ. ಆ ಪರಮ ವೀರನೇ ರಘುನಾಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದು ತಿಳಿದನು. ಹಿಂದೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತ ನಾರಾಯಣನ ಪದವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದಾಗ ಶಂಖ, ಚಕ್ರಗದಾಬವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನಾರಾಯಣನು ಸ್ವತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ನೀನು ನನ್ನ ಅಂಶಸಂಭವ ನೀನು ಹೇಹಯ ರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲ ಸದೆಬಡಿದು ಅಗ್ನಿಗಾಹುತಿ ಕೊಡು. ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯನನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿ. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಪ್ಲತ್ರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಪಡಿಸು. ನಾನು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ದಶರಥನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವೃಥ್ವಿಯ ಭಾರವನ್ನು ನೀಗುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು ಆ ಪರಾತ್ಪರ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಈಗ ಶ್ರೀ ರಾಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮನೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ವಾವನನಾದೆ. ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಫಲ

ಮಾಯೆಯು ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮರಣಗಳೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿವುಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಕಾರಣ. ಚಿಂತನೆಯ, ಪೂರ್ವಾರ್ಣ, ನಿರ್ಮಲ, ನಿರ್ವಿಕಾರ ಆದರ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೀ. ಈಗ ರಾಮನ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ್ದೀ ವಿದ್ಯೆ ಅವಿದ್ಯೆಗಳೆರಡೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿವೆ. ನೀನೇ ಜೀತನಸ್ವರೂಪ ಕರ್ತೃ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಸ್ವರೂಪರೂ ನೀನೇ ನೀಗೆ ಹುಂವಾರು ವಿಧದಿಂದ ಆ ತ್ರೀ ರಾಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದನು ನೀನು ಗೂರ್ವಪ್ರಕಾಶದ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರನಲು ಬಂದಿದ್ದೀ ನನ್ನನ್ನು ವಾಸನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಲು ನೆನ್ನಂತರಂಗದ ಬಿಂತವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ನಾನೂ ನೀನೂ ಒಂದೇ. ಇನ್ನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಧ್ಯಾನ ನಿರತನಾಗಿ ಮಹೇಂದ್ರವನಗದ್ದಿರು. ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕರುಹಿಸಿದನು ಪರಶುರಾಮನ ನಿರ್ಗಮನದ ಸಂತರ ದರದನು ರಾವನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಲಸಂದದಿಂದ ಬಿಗಿವೈದರು ಸುತರ ಅವಲೋಕನ ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದರು. ಆಯೋಧ್ಯಾವಟ್ಟಣವು ನಾನಾ ಬಗೆಯಿಂದ, ರೀತಿಯಿಂದ ವಧ್ಯ-ವರರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಜನ-ಲ್ಲರೂ ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಜಯಜಯಕಾರ ಮಾಡಿದರು ರಾಮನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದರು ಗೊಂಡರು ರಾಮನೀತಿಯರನ್ನು ನೋಡಲು ಪು-ಜನಲ್ಲ ನಾಮುಂದೆ, ಪಾವುಂದೆ, ನಾಮೊದಲು ನಾಮೊದಲು ಎಂದು ಮುಗಿಬಿದ್ದರು ಎತ್ತರದ ನ್ಹಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಏರಿ ರಾಮನೀತಿಯರನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ಧನ್ಯರಾದರು. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಪುರಸ್ಕೃತನಾಗಿ ತ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಪತ್ನಿಯೊಡ-ಗೂಡಿ ಅಯೋಧ್ಯಾ ವಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಸೀತ ಸಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭರತನ ಮಾವನಾದ ಯುಧಾ ಚಿತನು ಬಂದು ಭರತನನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ (ಕೇಕಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ) ಕರೆಕೂಂದು ಹೋದನು ಇತ್ತ ರಾಮನು ಸೀತೆಯೊಡಗೂಡಿ ತಾಯಿ ಕೌಸಲಿ ತಂದೆ ದೇಶರಥ ಇವರಿಗೆ ಮುದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷ ದಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿಯಿತು.

ರಾಮಾಯಣ ಕಲ್ಪಿಯ ಬಾಲಕಾಂಡದ ವರ್ಣನೆಯು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ಗಿರಿರಾಜಸುತೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಕಥಾಭಾಗದ ವಿನಯವನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವವಳಾಗು.

ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನು ರಾಮನ ಪ್ರೇಮಾಭ್ಯುದಯವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಜನ ಪರಿಜನ, ಪೌರಜನ ಮೊದಲಾದವರೊಂದಿಗೆ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು ಹೀಗೆ ಇರುವಾಗ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಾದರೋ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ದಿನಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಮನಮೋಹಕನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ! ಸುಂದರಾಂಗ, ಉತ್ತಮನಾದ ದಂತಪಂಕ್ತಿ, ವಿಶಾಲವಾದ ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶ; ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವೈಜಯಂತೀ ಮಾಲೆ; ನೀಳವಾದ ತೊಡೆ ತೋಳುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ. ಆತ ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ರೀತಿ ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವಂಥವನಾದನು. ತನ್ನ ಮಹತೀರ್ಥಾಟವನ್ನು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಬರುವ ನಾರದರನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಧಿಗಿಲನೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಆಸನವನ್ನಿತ್ತು ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿ ಪೋಷಣೀಕರಣಗಳಿಂದ ಆ ನಾರದರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಾರದರೂ ಕೂಡ ಆ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದನು. ಹೇ ದೇವ ನಿನ್ನ ಪದದರುಶನವು ದುರ್ಲಭವು. ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸುಕೃತದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತೊಳಲುವವರಿಗೆ ನೀನೇ ದಾರಿದೀಪ. ಸಕಲರಿಗೂ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಸುಖಕಾರಕ ಎಂದು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿ ಹರಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಂದ ಕಾರ್ಯಾಕಾರಣವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಅದರೂ ನಾರದನು ಹೊಗಳುವದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಜಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಣವಾದ ಮಾಯಾದೇವಿ ನಿನ್ನ ಅಧೀನಳು. ಸತ್ವರಜ ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವಳು.

ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಈ ತ್ರಿಗುಣಗಳು ಆವರಿಸಿವೆ. ರಾಮನೇ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮ ಸೀತೆ ವಾಣಿ ; ನೀನು ಶಿವ ಸೀತೆ ಪಾರ್ವತಿ ; ನೀನು ಚಂದ್ರ ಸೀತೆ ರೋಹಿಣಿ ; ನೀನು ರವಿ ಸೀತೆ ಪ್ರಭೆ ; ನೀನು ಇಂದ್ರ ಸೀತೆ ಶುಚೀದೇವಿ ; ನೀನು ಅಗ್ನಿ ಸೀತೆ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿ ; ನೀನು ಯಮ ಸೀತೆ ಸಂಯಮಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಪುರುಷ ಪದವಾದವೆಲ್ಲವೂ ನೀನು ಸ್ತ್ರೀಪದವಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೀತೆ. ಈಗ ಪುರುಷ ಪ್ರಕೃತಿಯರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ಜಾಗರಣ, ಸುಷುಪ್ತಿ, ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಪಂಚಭೂತ, ಪಂಚಪ್ರಾಣ, ಸುಖದುಃಖ, ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲವೂ ನೀನೇ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ ? ಸಕಲವೂ ನೀನೇ ಆಗಿದ್ದೀ. ನಿನ್ನ ನಾಮವೇ ಸಕಲರಿಗೂ ತಾರಕವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಹಲವು ವಿಧದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ ನಂತರ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತನಗೆ ಮುಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ನಿವೇದಿ ಸುವಂಥವನಾದನು.

ಆದಿಪುರುಷನೇ ನೀನು ಲೋಕ ಕಂಟಕರಾದ ರಾವಣಾದಿಗಳನ್ನು ವಧಿಸಲು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದೀ. ಭೂಭಾರ ಹರಣಾರ್ಥ- ನಾಗಿಯೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನೀನು ರಾಮನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀ. ನಾಳೆ ವಶರಥನು ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಜರುಗಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದರೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸುವವರು ಯಾರು ? ಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ರಕ್ಷಕರಾರು ? ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತೇನು ? ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಉಪಾಯವನ್ನು ಬಲ್ಲೆ ! ಅತ್ಯಂತ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ನಾನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದ್ದೇನೆ. ಎನ್ನಲು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ - ನನಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ದನುಜರಿಗೆ ಪ್ರಾಬ್ಧ ತೀರಿಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಾರಬ್ಧವಳಿಯದೇ ಸಾವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ದುಷ್ಟ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಲು ತಾಪಸರ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಾಳೆಯೇ ನಾನು ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಅಲ್ಲಿಯ್ದು ಎಲ್ಲಾ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಾರದರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ದಿವವನ್ನಡರಿದನು

ಯಾರು ನಾರದರಾನು ಇವರ ಸಂವಾದವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ಚತ್ವನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ಗಿರಿರಾಜಸುತೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ಮುಂದಿನ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು.

ದಶರಥ ಪುರುಷರಾಜನು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿ ಬಿನ್ನ ಮಾಡಿದನು. ರಘುರಾಮನು ಹಿರಿಯ ಕುಮಾರ. ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಬೇಕು. ತಾನು ವೃದ್ಧನಾದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈತನು ಸಕಲಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟುವದು ಎಲ್ಲ ಪೌರರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸುಕಾರ್ಯ ಬೇಗನೆ ಜರುಗಲಿ ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ನೀವೇ ನಿಂತು ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದನು. ಪುರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶೃಂಗರಿಸಲು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ಆತನೆಂದಂತೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ತಯಾರಿ ನಡೆಯಿತು. ಸಂಭ್ರಮವಾದ ಸನ್ನಾಹ ನಡೆಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದದಿಂದ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ವರಿತದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಂಗಳ ಘೋಷ ಮಂಗಳಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಉತ್ತಮರು ಬಂದಿರಬೇಕು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಂತೋಷ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಂಗಳ ಕರವಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಪಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಇಡೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಣವೇ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಇತ್ತ ವಸಿಷ್ಠನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಬರುತ್ತಿರುವವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಕಂಡು ರಾಮನು ಗೌರವದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಇದಿರುಗೊಂಡನು. ಪಾದತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನು. ನಿಮ್ಮ ಪಾದೋದಕ ಧರಿಸಿದ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಧನ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ವಸಿಷ್ಠನು ನೀನೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಾನವಾಕೃತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಸಲಿಸಲೋಸುಗ ಈ ಧರಣಿ

ಬಂದಿದ್ದೀ, ರಾವಣಾಡಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ವಧಿಸಲು ನೀನು ಈ ಶರೀರವನ್ನು
ಧರಿಸಿರುವಿ. ನೀನೇ ನಮಗೆ ಗುರು. ನೀನು ನರಕರೀರದಿಂದ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯನ್ನು
ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀ. ಕಮಲಸಂಭವ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಈಗ ನಿಜವಾಗತೊಡಗಿದೆ.
ರಾಮನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ
ನಿನ್ನ ಬರುವನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ನಾನು ಇಂದಿಗೆ
ಧನ್ಯನಾದೆ ! ನಿನ್ನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೋಹಿಷಕು ಆಗಿದ್ದಾಳೆ.
ಎಂದಾಗ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. — ಈ
ಗೌಪ್ಯ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ವಸಿಷ್ಠರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—
ಭೂಮಿಸತಿ ದಶರಥನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.
ನೀನು ಈ ಹೊತ್ತು ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಎಂದು
ಮುಂತಾದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ಗುರುಗಳ
ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಎಂದು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೂ ತಿಳಿಸಿದನು.
ದೂತರು ಕೌಸಲ್ಯ ಸುವಿಶ್ರೇಯರಿಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.
ಅವರು ಹರುಷದಿಂದ ದೂತರಿಗೆ ನಾನಾತರದ ಹಾರಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆ
ಯಾಗುತ್ತರು. ಅವರು ರಾಮನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆ-
ಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಿದರು.

ಇತ್ತ ದೇವತೆಗಳು ವಾಣಿಯನ್ನು ಆಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮ
ಶಾಸನದಂತೆ ಕಳುಹಿದರು. ನೀನು ಮಂಥರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೈಕೆಯ
ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ರಾಮನ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನೆಸಗು. ಅಂತೆಯೇ ವಾಣಿಯು
ಮಂಥರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕುಬೇರಾದಳು. ಪುರವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಿದ
ಅಕೆ ದಾಸಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಈ ವೈಭವವೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಎಂದು ಕೇಳುವಂಥವ-
ಳಾದಳು. ದಾಸಿಯು ಹೇಳಿದಳು— ನಾಳೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ
ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಪುರಶೃಂಗಾರ, ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕುಬೇರೆಯು
ಕೂಡಲೇ ಕೈಕೆಯ ಗೃಹಕ್ಕೆ ನಡೆತಂದಳು. ಕೈಕೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ
—ಎಲೈಮೂರ್ಖೆ ! ಕಾರ್ಯಾಕಾರಣವರಿಯದೇ ಮೂಢೆಯಂತೆ ಯಾಕೆ
ಬಿದ್ದೀಯೆ ? ಎದ್ದೇಳು ! ಎದ್ದೇಳು !! ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇಲ್ಲ !!! ಎಂದು
ಹೇಳಿದಳಲ್ಲದೇ ನಾಳೆಯೇ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ಎಂದಳು.

SSU 30

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೈಕೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯ ಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಪಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ನೀಡಿದಳು. ರಾಮನು ವನಗೆ ಭರತನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯನು. ನನಗೆ ರಾಮನ ಭಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಳು. ಆದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕುಬ್ಜ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ನುಡಿದಳು - ರಾಮನಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಕೇಡು. ಆ ದಶರಥ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಯಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನು ಮೋಹಿಸಿ ದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭರತನನ್ನು ಅತ್ತ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಟ್ಟವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅವನನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೌಸಲ್ಯ ಸುಮಿತ್ರೆಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವೇ ಸಂತೋಷ !!! ಆ ದಶರಥನಿಗೆ ಭರತನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದುದಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲವೇ ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಕೌಸಲ್ಯಯ ಪರಿಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದಾಸಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರು. ನಿನ್ನ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಬದುಕನ್ನು ಸುಡು ! ಸುಡು !! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗಿಷ್ಟು ಮಂಕು ಕವಿಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳು. ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಭರತನನ್ನು ಬೇಗ ಕರೆಸು. ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾಗಲಿ. ರಾಮ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ವನದಲ್ಲಿರಲಿ. ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಈ ಹಿಂದೆ ದೇವಾಸುರರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದಶರಥನು ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳೆರಡನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿದಳು. ನೀನು ಬೇಕಾದಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟ ಈಗ ಸತಿಯಾದ ಸಮಯ. ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು. ಕೂಡಲೇ ಕೋಪಾಗಾರವನ್ನು ಸೇರು, ದುಃಖವನ್ನು ತಾಳು. ಅಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅತ್ತಿತ್ತ ಬೀಸಾಡು. ಆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಲ್ಲಿಯ ತನಕವೂ ರಾಜನನ್ನು ಬಿಡಬೇಡ. ಎಂದು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದಳು. ದೈವ ವಶಿಯಾದ ಕೈಕೆಯು ಕುಬ್ಜಯ ಸಂಸಗದಿಂದ ದುರ್ನಯಾಂಗನೆಯಾದಳು. ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೆ ನಿನಗೆ ಒಂದುನೂರು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಕೊಡುವೆ ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿ ಕೂಡಲೇ ಕೋಪಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ದುಃಸಂಗವು ಯಾರನ್ನು ಕೆಡಿಸದೇ ಇರದು ? ನೀತಿವಂತನಾಗಿರಲಿ, ಉದಾರ ಗುಣದವನಾಗಿರಲಿ, ವಿಚಾರಪರನಿರಲಿ ಯಾವನನ್ನೇ ಅದರೂ ಕೆಡಿಸುತ್ತದೆ. ದುರ್ಜನರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೂ

ತಮ್ಮಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ದುಷ್ಟರ ಸಂಸರ್ಗ ಮಾಡಬಾರದು. ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇದು ಸತ್ಯ. ದಯಾ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ, ಸದ್ಗುಣ, ಕುಲಾಚಾರ, ಶಮಿ, ದಮಿ ಪಾಪಭಯ, ಅಕ್ರೋಧ ವೈರಾಗ್ಯ, ನಿತ್ಯಕರ್ಮ, ಮೃದುನುಡಿ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಸಜ್ಜನರು ಎಂದೂ ಬಿಡಬಾರದು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿಯು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಸವಧಾನದಿಂದ ಆಲಿಸುವವಳಾಗು. ದಶರಥ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕೈಕೈಗೆ ಆಕೆಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ನ ಕೇಡನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡದ್ದರ ವಿವರವನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು.

ಹೀಗೆ ರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಕಾರ್ಯವು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿರಲು, ಈ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೈಕೆಯು ಪಾಲೊಳ್ಳದಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ದಶರಥನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು. ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯಾದ ಈಕೆ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದನು. ದಾಸಿಯರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಆಕೆ ಕ್ರೋಧಗಾಂಧರ್ವವಳು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾದ ದಶರಥನು ಕೂಡಲೇ ಕೈಕಾ- ದೇವಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ತೆರಳಿದನು. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿರುವ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಇದೇನು ನಿನ್ನ ವೇಷ ಭೂಷಣ ! ಯಾಕೆ ಈ ರೀತಿ ಹೊರಳಾಡು- ತ್ತಿರುವೆ ? ಹೇಳು ನಿನ್ನ ವಾಂಛಿತವೇನು ? ಹೇಳು ಎಂದನು. ಸ್ತ್ರೀಯರೋ ಪುರುಷರೋ ಯಾರಿಂದ ನಿನಗೇನು ಸಂಭವಿಸಿತು ? ಹೇಳು ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿದನು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಕೊಡುವೆ. ನಾನು ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಒಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಒಳೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸು. ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಆಕೆ ದಶರಥನೊಂದಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದಳು. ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಪಾಲಕನಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ನಾನು ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವವನಾಗು. ಈ ಹಿಂದೆ ದೇವಾಕುರರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನಗೆ ಎರಡು ವರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದೆ. ಅವನ್ನೇ ಈಗ ಕೊಡುವವನಾಗು. ಮೊದಲನೆಯ ವರದಿಂದ ಭರತನಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯಾ ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎರಡನೇ ವರದಿಂದ

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟು (ಕಳುಹಿಸು) ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಈ ವಾಕ್ಯ-
ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಶರಥನು ಬುಡವನ್ನು ಕಡಿದು ಕಡಹಿದ ಬಾಳೆಯಂತೆ ಘೊಪ್ಪನೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ರೋದಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮೂರ್ಛಾ-
ಪನ್ನನಾದ ದಶರಥನು ಕೆಲಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು
ರೋದಿಸತೊಡಗಿದನು. ಇದೇನು ? ನನ್ನ ಚಿತ್ತವಿಚಾರವೋ ! ದುಃಸ್ವ-
ಪ್ನವೋ!! ಎನಂದು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ಕೈಕಾದೇವಿಯೇ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ
ನಿನಗೇನು ಕೆಡುಕು ಮಾಡಿದ ? ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ ? ಹೇಳು.
ಶಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಆ ರಾಮ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲವೇ ? ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ಭರತನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು
ಕಟ್ಟುವೆ. ಆದರೆ ಆ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಬೇಡ. ಮನೆಯ-
ಲ್ಲಿಯೇ ಓಸಾಸಿಕೊಂಡಿರಲಿ. ಎಂದು ಪುನರಿಯಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.
ಕೈಕೆ ಇವಾವುದಕ್ಕೂ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ರಾಮ ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಲೇ
ಬೇಕು. ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೊರಳಿಗೆ ನೇಣನ್ನಾದರೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವೆ
ವಿಷವನ್ನಾದರೂ ತಿನ್ನುವೆ. ದಶರಥ "ಸುಳ್ಳುಗಾರ" ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ
ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಾರವಾಗಲಿ. ಜನಜನಿತವಾಗಲಿ ಎಂದು ನುಡಿದಳು.
ಈ ಕರ್ಣಕಲೋರವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೆ ದಶರಥನು ಮೂರ್ಛಾ-
ಕ್ರಾಂತನಾದನು. ಹಲವು ಯುಗದಂತೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು.
ವಂಧಿನಾಗೃಧ್ವರು ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿ "ದಶರಥನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಿಲ್ಲ"
ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕೈಕೆ ತಿರುಗಿ ಕಳುಹಿದಳು.

ಪಟ್ಟಣದ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷ-
ದಿಂದ ಇದ್ದರು. ರಾಮಚಂದ್ರನು ಎಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ
ಕಾಪಾಡುವನೋ ಎಂಬ ಕಾತುರದಿಂದ ಇದ್ದರು. ರಾಮನ ಸುಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂರ್ಛಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗುವ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೇ
ನೇನೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರೀತಿ-ನೀತಿ, ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ, ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣ-
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ

ಪುರಜನೆರು ತಮತಮಗೆ ತೋಚಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳೆದರು. ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದ ವಸಿಷ್ಠನು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ರಾಜನ ಬಳಿ ಬಂದನು. ರಾಜನು ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಎದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ನೃಪನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೈಕೆ-ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ದಶರಥನು ರಾಮಾ ರಾಮಾ ಎಂದು ಹಲಬುತ್ತಿದ್ದನು; ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿದನು; ಏನೋ ದುಗುಡದಿಂದ ಇದ್ದಾನೆ. ರಾಮನನ್ನು ಕರೆಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ರಾಜನೂ ಕೂಡ ತನಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣುವ ತವಕ ಎಂದು ನುಡಿದನು. ವಸಿಷ್ಠನ ಅಣತಿಯಂತೆ ರಾಮನು ಕೂಡಲೇ ದಶರಥನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ತಂದೆಯನ್ನು ಕರೆದುಲು ಇದಕ್ಕೆ ಮೌನವೇ ಉತ್ತರವಾಯ್ತು. ಬಿಡು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದುಃಖದ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಕೈಕೆಯೇ ಆದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ದಶರಥ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗಾಯೇ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ದುಃಖವನ್ನು ನೀನೇ ದೂರಮಾಡಬೇಕು. ಆತ ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ವರದ ವಿವರ ಹೇಳಲು ನಾಚುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ! ಆ ತಂದೆಯನ್ನು ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದೇ ಕರ್ತವ್ಯ. ನೀನು ಅದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ರಾಮನು ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಪೂರೈಸುವದೇ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗಾದರೆ ಭರತನಿಗೆರಾಜ್ಯ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನೀನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲು ನಿನ್ನ ತಂದೆ ನಾಚುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ! ತ್ರೀ ರಾಮನು “ಮಹದಾಜ್ಞೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ತಯಾರಾದನು. ದಶರಥ ಮತ್ತೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾದನು. ರಾಮನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ರಾಮ ದಶರಥನನ್ನು ಸಂತೈಸತೊಡಗಿದ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದದ ಸೊಲ್ಲು ಬೇಡ. ಬಲ್ಲ ತನಗೆ ಮನೆಯೇ ಸುಖಕರವಾದ ಮನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನೆಯೇ ಅಡವಿಯಾಗುವದು. ಹೋದ ಬಂದ ಮೊಸಲಾದಲ್ಲಾವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚಿತ್ತಿನ ಭೇದ ಅಷ್ಟೇ ! ಕಾರಣ ಆತ್ಮಮನೊಬ್ಬನೇ ಎಂದು ತಿಳಿ.

ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ವನವಾಸ ಕಳೆದು ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯವುಳಿದದ್ದಾದರೆ ಕೇರ್ತಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಲೋಕ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥ, ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲ ಸೋಗುತ್ತವೆ, ಸತ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ ಹೀಗೆ ಹಿತವಹ ಮಾತನ್ನು ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿ ಸಂತಯಿಸಿದನು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೀತೆಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವೆ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದನು. ತಾಯಿಗೂ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಲು ಅತ್ತ ತೆರಳಿದ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಗೊಂಡಿತು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥವಳಾಗು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯ ವಿವರವನ್ನು ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು.

ರಾಮ ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸುಮಿತ್ರೆಯು ಕೌಸಲಿಗೆ ತಿಳುಹುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು ಮಗನನ್ನು ತಕ್ಕವಿಡಳು. ತಾಯಿಗೆ ತಂದೆಯ ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ವರದ ವಿವರವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಈಗ ಭರತ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ನಾನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಉಳಿದು ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಇದೆಲ್ಲ ದೈವಾಧೀನ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ತಡ ಕೌಸಲಿಯು ಎದೆಗೆ ಅಗು ಹೊಕ್ಕ ಮುರಿದಂತೆ ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿ ಬಿದ್ದಳು. ರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಬದುಕಲಾರೆ ಎಂದು ಹಲುವಿದಳು. ಭರತ ಬೇಕಾದರೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ. ಮುಂದೆ ತನಗೆ ಗತಿ ಯಾರು ? ಎಂದು ಹಲುವತ್ತ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗೋಳಿಟ್ಟಳು. ಈ ವರದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರೌದ್ರಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನನ್ನ ಶೌರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ನೋಡು ! ನೀನು ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾ ಮಾಡು, ಇದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ತರುವ ವರನ್ನು ನಾನು ದಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದನು. ನಿನ್ನ ಈ ಶೌರ್ಯ

ಈಗ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಧನ, ವೈಭವ, ರಾಜ್ಯ ಇವುಗಳ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವವನಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಶೆ ಮಾಡುವವನೂ ಅಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಲವಶರಾದವರು. ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯಲೇಬೇಕು. ವಿಷಯ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಎಳಸಬಾರದು. ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ, ಭಾಂಧವರು ಎಲ್ಲಾ. ಒಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಆಗಲು- ತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಸಾರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ಇಂದ್ರಜಾಲದಂತೆ, ಜರೆ, ಮರಣ, ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ, ರೋಗ, ಮೋಹ, ಮತ್ಸರ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಇರುಹಂತಹುದೇ ! ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವು ತೀರಿದ ಕೂಡಲೇ ಎಲವೂ ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲೇ. ಈ ದೇಹ ಹಲವು ರೋಗಗಳ ತವರುಮನೆ. ಅಮೋಘಗಳ ಗೂಡು, “ ಈ ಜೀವಿ ನಾನು ” ಎಂದು ಲೋಕದ ಜನರು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಮರೆತು “ ಆತ್ಮನೇ ನಾನು ” ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿ ಪಡ್ವೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಕಮೆ ದಮೆ ಮೊದಲಾದವು ಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ನೀನು ಶಾಂತನಾಗುವವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕು. ಆತ್ಮದ ಶುದ್ಧ ನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಪ್ರಾರಬ್ಧವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಲೇಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಕರ್ತುವಿಗೆ ಬಂಧವಿಲ್ಲದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನನ್ನ ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಂತೆಯೇ ಕಳೆದು ಹೋಗುವದು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಾಯಿ ಕೌಸಲೆಯು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು ರಾಮನನ್ನು ಅಲಂಗಿಸಿ ಆತನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ ಇರಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ತಾವಿಬ್ಬರೂ ರಾಮನೊಡನೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ರಾಮ ಸೀತೆಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - ಅದು ಕಾಡು ಘೋರಾರಣ್ಯ, ಕಾಡು ಮೃಗಗಳ ಬೀಡು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡ ಬೇಕಾದೀತು, ಅಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಂದ ಬಹಳ ಅಪಾಯ, ಕಾರಣ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೌಸಲೆಯ (ಆತ್ತೆಯ) ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು. ರಾಮನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸೀತೆಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು- ನಿನ್ನನ್ನಗಲಿ ನಾನು ಇಂಬಾರಿ. ನೀನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ನೀವು ತನ್ನ ನ ಆಹಾರವೇ ನನಗೆ ಆಹಾರ. ನಿಮ್ಮೊಡನೆಿದ್ದರೆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆಯೇ. ಇದಲ್ಲದೇ ನಾನು ಬಾಲೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಕೈ ನೋಡಿದ ಜ್ಯೋತಿಷರು “ ಈಕೆ ಪತಿಯೊಡನೆ ವಸನಾಸ ಮಾಡುವಳು ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಈ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕವಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಜಿಟ್ಟು ಅಡವಿಗೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭ (ಪ್ರಸಂಗ) ಗಳಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಬರುವವಳೇ ಸರಿ ಎಂದು ಬಿನ್ನಿಸಿದಳು. ರಾಮನು ಸೀತೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಸೀತೆಯು ಅರುಂಧತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮುಷಿಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ತನ್ನ ಅಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನಮಾಡಿದಳು. ಸುಮಿತ್ರೆಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ನೀನು ರಾಮನೊಡನೆ ಇರು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯರು ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಲು ತಯಾರಾಗಿ ಪುರವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರವಂಟರು. ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದ ಪೌರಜನರು ಬಹಳ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ಹನಿಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ನಗರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ ಮುಂದಿನ ರಾಮಾಯಣವ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸುವಂಥವಳಾಗು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಗಾಗಿ ಕಾದುನಿಂತನು. ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಡುವಂಥವನಾದನು. ರಾಮಚಂದ್ರನು ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರಿಗಾಲಿನಿಂದ ನಡೆಯುವದನ್ನು ಕಂಡು ಪುರಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನು ಸತ್ಯಸಂಧನು. ಆ ಕೈಕಾದೇವಿಯ ಮಾತಿಗಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರವಡಿಸಿದನು. ಸತ್ಯಗುಣಸಂಪನ್ನನಾದ ಆ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಹೊರವಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆತನ ಸಂಗಡಲೇ ನಾವು ಹೋಗುವದು ಲೇಸು. ಆ ಸುಕುವಾರಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ ! ಹ್ಯಾಗೆ ಅತಿಕಷ್ಟದಿಂದ ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ

ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ !! ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ
ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವ ರಾಮನನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಿರಿ !!! ಅಂತೂ
ವಿಧಿಯು ಬಹುಬಲಾಢ್ಯನು ಎಂದು ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಮರುಗುತ್ತಿ-
ರುವ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಾಮದೇವನು ಅವರಿಗೆ ಈ
ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು.

ನೀವಾರೂ ಮರುಗುವ, ದುಃಖಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ರಾಘವನಾರು ?
ಜಾನಕಿ ಯಾರು ? ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಈ ರಾಮನು
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನು. ಸೀತೆಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ. ರಾಮ
ನೊಡನೆ ಇರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶೇಷನೇ ಸರಿ. ಇವನ್ನು ನೆನಪಿ-
ನಲ್ಲಿ ಇಡಿರಿ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈತನು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಮುದ್ರ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಸ್ವತ ಮನುವನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿದನು. ಸಮುದ್ರ
ಮಥನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇರು ಪರ್ವತ (ಮಂದರ ಪರ್ವತ) ನ್ನು ಕ್ಷೀರ
ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಲು ಕೂರ್ಮಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಅದನ್ನು ಮೇಲೆ
ಕೈತ್ತಿದನು. ವರಾಹಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಕೊಂದು
ಧರೆಯನ್ನು ಮೇಲೆಕೈತ್ತಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದನು. ನರಸಿಂಹಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ
ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಂದು ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು ಪರಶುರಾಮಾ-
ವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿ ದುಷ್ಟ
ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಸದೆಬಡಿದು ಜನರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನು. ಈಗ ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾ-
ರಾಯಣನೇ ರಾಮಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾನೆ. ದಶರಥನು ವರ ಬೇಡಿ
ಕೊಂಡಂತೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು,
ಸೀತೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಾಯೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಲೋಸುಗ
ಅಡವಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಅರಸನಾಗಲಿ ಕೈಕೆಯಾಗಲಿ ಏನು ಮಾಡಲು
ಶಕ್ಯ ? ನೀವೆಲ್ಲ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ. ರಾಮ ರಾಮ ಎಂದು
ಧ್ಯಾನಮಾಡಿರಿ. ಸಾಕು. ನಿಮ್ಮ ಪಾಪವೆಲ್ಲ ದೂರವಾಗುವದು. ಈ ಕಲಿ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಮವೇ ತಾರಕಮಂತ್ರ. ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ

ಜನಿಸಿದವರು ಕಾಮಾದಿ ಪದ್ವೈರಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗುವರು. ಅಂಥವನಿಗೆ ರಾಮನೇ ತಾರಕ. ರಾಮನಾಮ ಜಪದಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟುವರು. ರಾಮನಾಮ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವಲ್ಲವೇ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವದು. ರಾಮನನ್ನು ಸಂಪರಿಸಲು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ದುಃಖಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಎಂದು ನಾಮದೇವ ಮುನಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಕಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿದಾಡಿದರು.

ಇತ್ತ ರಾಮನು ಕೈಕಾದೇವಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಾವು ಮೂವರು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಕೈಕೆಯು ಆತನಿಗೆ ಚೀರವಸನ (ನಾರುಬಟ್ಟೆ) ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮೂವರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ದಶರಥನು ಸುಮಂತನಿಗೆ ಆದೇಶಿದ್ದೇನೆಂದರೆ-- ಸುಮಂತನೇ ಇವರನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಾ. ನಂತರ ಅವರು ರಥವನ್ನೇರಿ ಧನುರ್ಬಾಣ ಸಹಿತರಾಗಿ ಹೊರವಂಟರು. ಇತ್ತ ದಶರಥನು ದುಃಖದ ಆವೇಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು. ಜನಸಮೂಹವೂ ಪುರಜನರೂ ಕೂಡ ರಾಮನಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾವೂ ಬರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಟರು. ಇತ್ತ ಅರಸ ದಶರಥನು ತನ್ನನ್ನು ಕೌಸಲದೇವಿಯ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಳುತ್ತ ಮೂರ್ಛಾ ಕ್ರಾಂತನಾದನು. ರಥವೇರಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ತಮಸಾ ನದಿಯ ದಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಜಲಾಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಮರದ ಋಡದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕಾವಲಿಗಾಗಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇದ್ದನು. ಪೌರಜನರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದರು. ತಾವು ರಾಮನೊಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವೆವು ಎಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸುಮಂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು-- ಈ ರಾತ್ರಿಯೇ ಇಲ್ಲಿರದೆ ಪಯಣಿಸೋಣ. ಊರಮುಖವಾಗಿ ರಥನಡೆಸುತ್ತ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಮುಂದುವರಿದರು. ಬೆಳಗಾಗಿದ್ದ ಪೌರಜನರು ರಾಮ ಪುನಃ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋದ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವರೂ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋದರು. ಇತ್ತ ರಾಮನು ಗಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಶೃಂಗವೇರಿಗೆ

ಹೋಗಿ ತಲುಪಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವೃಕ್ಷದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದಣಿವಾರ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಿರಾತರು ತಮ್ಮ ರಾಜನಾದ ಗುಹನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗುಹನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ರಾಮನಿಗೆ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು. ರಾಮನು ಆತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡನು. ನಮ್ಮ ಈ ನಿಷಾದ (ಬೇಡ) ಜಾತಿ ಪರಮ ಪಾವನ ವಾಯಿತು. ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀವೇ ಆಳಿರಿ ಎಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಮನು ಹೀಗೆಂದನು- ಎಲೈ ಗುಹನೇ ನಾನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸೇರಬಾರದು. ನನ್ನ ಅಹಾರ ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳೇ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ. ನೀನು ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಸಾಲಿಸು. ನನುಗೆ ಜಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ವಟಿ ವೃಕ್ಷದ ಹಾಲನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಡು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆದನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಜಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಧರ್ಘಾಸನವನ್ನು ಹಾಸಿದ ಮೇಲೆ ಆದರ ಮೇಲೆ ಸೀತಾ ರಾಮರು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗುಹ ಇಬ್ಬರೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸುತ್ತ ರಾತ್ರಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನೂರನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ಗಿರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು. ಎಂಡಾ ಹೇಳುತ್ತ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು.

ರಾಮ ಸೀತೆಯರು ನಿದ್ರಾಪ್ರವಶರಾಗಿರುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗುಹರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಹನು ಹೇಳಿದನು- ಕೈಕೆಯ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ರಾಮನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ದುಃಖವುಂಟಾಯಿತು. ಕೈಕೆಯೇ ನಿಜವಾದ ಮಾತಕಿ. ಎನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಸುಖದುಃಖಕ್ಕೆಲ್ಲ ನಾವೇ ಕಾರಣರು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತದ ಕರ್ಮಫಲವೇ ಕಾರಣ. ಅವೇ ಸುಖ ದುಃಖರೂಪವೇ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಅನ್ಯರಿಂದ ಸುಖಮುಖ ಪಾಪಿ
ಯಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಬರುತ್ತದೆವೋ
ಅದನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಇದನ್ನು ಮೂರನೇ
ಶಕ್ತಿವಿಲ್ಲ. ಈ ಶರೀರವು ಸುಖಮುಖದಿಂದಲೇ ಬಂದದ್ದಾಗಿದೆ. ಸುಖಮುಖ
ಗಳೆರಡೂ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳಂತೆ ಒಂದಾದನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ಬರುವದು
ಸಹಜ. ಸುಖಮುಖ ಅದು ಭಾವಪಡಿಸಿಕಾರಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು
ಮೂರಿ ನಿಂದಾತನೇ ಯೋಗ್ಯನು ಎಂದು ಅರಿಯಬೇಕು. ಸತ್ಕಾರಿತ್ಯದಿಂದ,
ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರ ಸಂಪರ್ಕ (ಸಹವಾಸ) ದಿಂದ, ನೈರಾಗ್ಯ ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ರವ
ವನೇ ಯಾವಗಲೂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲನು. ಜಗವನ್ನು ಕನಸಿನಂತೆ
ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮ ಎಂದು ಬಂದುದನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. ಹಿರಿಯರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಎಂದು
ಮುಂತಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಗುಹನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿ
ಹೇಳಲು ಗುಹನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ (ಹೃದಯದಲ್ಲಿ) ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ತೋರಿತು.
ಹೋಯಿತು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯೋದಯವೂ ಆಯಿತು. ರಾಮನಿಷ್ಠ
ತನ್ನ ಪ್ರಾತರ ವಿಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೀರಿಸಿದನು. ದೋಣಿತಂದು ನಮ್ಮನ್ನು
ಆಜಿ ದಾಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಗುಹನ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ
ಸೀತಾ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಾವೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು
ದಾಟಿದರು. ದಾಟುವಾಗ ಸೀತೆಯು ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ತಾಯಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯೇ ! ನಾವು ಸುಖದಿಂದ
ವನವಾಸವನ್ನು ಕಳೆದು ಬಂದದ್ದಾದರೆ ನಿನಗೆ ಉಪಹಾರ ಬಲಿ ಮೊದಲಾದ
ವುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವೆ ಎಂದಳು. ಅಂತೂ ಗಂಗಾ
ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದುವರಿದರು. ವೃಕ್ಷಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು
ಕಳೆದರು. ಬೆಳಗಾಗಿದ್ದು ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಬ್ಬ
ವಟುವಿನ ಮೂಲಕ ಋಷಿವರ್ಯರಿಗೆ ತಾವು ಬಂದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು
ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭರದ್ವಾಜನು ತನ್ನ
ಶಿಷ್ಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು ರಾಮನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಇದ್ದಿರುಗೊಂಡನು.
ನನ್ನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ಪಾವನಮಾಡಬೇಕು

ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ನನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತದ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲದಿಂದಲೇ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀ. ನೀನು ವಿಷ್ಣು, ಜ್ಞಾನಮೂರುತಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಿರೀಹ ನಿರ್ದ್ವೇಂದ್ರ, ರಾಕ್ಷಸರ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವಾಕೃತಿ ಧರಿಸಿ ಬಂದಂಥ ನೀನು ಮಹಾಪುರುಷ. ದಶರಥನಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಯಜ್ಞ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ. ದನುಜರನ್ನು ಹಣೆದೆ. ಅಹಲ್ಯೆಯ ಶಾಪೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಜನಕರಾಜನಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮುದೆ. ತಂದೆಯ ಸತ್ಯ ಷಾಲನೆಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವಿ. ಇನ್ನು ಈಗ ನೀನು ಮುನಿಗಳ ಪರ್ಣ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪಾವನಮಾಡು. ವಿರಾಧ, ಶೂರ್ಪಣಖೆ, ಖರ, ದೂಷಣ, ಮಾಯಾವಿ ಮಾರೀಚ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದೀ. ರಾವಣನು ಮಾಯಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದಿದ್ದುಳ್ಳು ನೀನು ಚಟಾಯುವಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡುವೆ. ಶಬರಿಯನ್ನು ಕಾಣುವೆ. ವಾಲಿಯ ಸಂಹಾರಮಾಡುವೆ. ಕಪಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ಶರಧಿಗೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಸದೆಬಡಿದು (ಸಂಹರಿಸಿ) ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವೆ. ನಂತರ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡಗೂಡಿ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರ ಮಾಡುವೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರ ಮಾಡುವೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಾವು ಪಾವನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಲು ರಾಮನು ಇದೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಯ ಬಲದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವಂಥಾದ್ದು ಎಂದು ತನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ರಾಮನು ಆ ರಾತ್ರಿ ಆಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗಿದನು. ಉದಯಕಾಲವಾಯಿತು. ರಾಮನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕವನ್ನೆಲ್ಲ ತೀರಿಸಿದನು. ವನಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದನು. ನಂತರ ಯಮುನಾಸದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತವಾಗಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವಂಥವನಾದನು. ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯವಾದ, ನಾನಾತರದ ಗಿಡಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡನು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಹೆದಿನೈದನೆಂದು ಸಂಧಿ :- ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಭವಳಾಗು ಎಂದು ಶಂಕರನು ನುಡಿದು ಮುಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದನು.

ಎದುರು ಬಂದ ನಿಂತ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ಬಹಳ ಖೇಷವಾಯಿತು. ರಾಮನನ್ನು ಅಲಂಗಿಸಿದನು. ಆತನನ್ನು ಅರ್ಘ್ಯಾಭ್ಯುದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಫಲ ಮೂಲಗಳಿಂದ (ಗಿಡ್ಡಿ ಗೆಣಸುಗಳಿಂದ) ಜನ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ರಾಮನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿ ಈ ರೀತಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ದಂಡಕಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಸುಖವಾಗಿರಲು ಸ್ಥಳವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಕಿಂಚಿತ್ತಾಲ ಅಲ್ಲಿ ನು ಎನ್ನಲು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲ. ಒ ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ನಾನು ಈ ರುವಾಗಿ ಹೇಳುವೆ. ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಕೇಳು-- ನಿನ್ನ ನಾಮವೇ ಏತ ಪವಿತ್ರತಮವಾದುದು. ಸೀತೆ ಸಹಿತ ವಾಸಮಾಡುವ ಸ್ಥಳವೇ ಏತ ರಮ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ಅಹರ್ನಿಶಿ ಪೂಜಿಸುವರು ಹೊನ್ನು, ಮನೆ, ಪತು, ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನ ವರು. ಯಾರು ಶಾಂತರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಹಮ್ಮು ಅಹಂಕಾರ ವರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಹೃದಯವೇ ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳ ಯಾವು ಒ ಆಶಿಸದೆ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಹೃದಯವೇ ಮನೆ, ನೀನೇ ಲೋಕ, ನೀನೇ ಲೋಕ ಚೇಷ್ಟಕ, ನೀನೇ ತನು ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು, ನೀನೇ ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಿ. ಹೀಗೆಂದು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ನಿನ್ನ ಏವೇ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ರುವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಈ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಕಿರಾತನಾದೆನು. ದ್ವಿಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಜಾತಿಯ ಶೂದ್ರತೆಯೊಡನೆ ಸೇರಿ ರವಿಸಿದೆ. ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು

ಜನಿಸಿದರು. ನಾನು ಕಾಮಾಸಕ್ತನಾಗಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರನ್ನು
ತ್ಯಜಿಸಿದೆ. ತಾಮಸ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಲೆ, ದರೋಡೆ, ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದವು
ಗಳಿಗೆ ಅಂಜದವನಾದೆ. ಜೋರನಾದೆ. ಶೂದ್ರತಿಯ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಪಟ್ಟಣ,
ಊರು, ಕೇರಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸುಲಿದು ಜನರಿಗೆ ಸೀಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ.
ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೇಸದಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ
ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಒಂದು ಮುಂದೆ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ
ಅವರನ್ನು ಸುಲಿಯಲು ದೋಚಲು ಮುಂದಾದೆ. "ಗಂಟುಗಿಂಟುಗಳೇನಾದರೂ
ಇದ್ದರೆ ಕೊಡಿರಿ. ನನ್ನ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು" ಎಂದು
ಅವರೊಡನೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ "ನಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ನಿನಗೇ ಕೊಡುವೆವು. ಆದರೆ ಈ ಸುಲಿದು ದೋಚಿ ತರುವ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ
ನೀವೆಲ್ಲ ಪಾಲುದಾರರು. ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಪಾಪದಲ್ಲಿಯೂ ನೀವು ಪಾಲು-
ದಾರರೇ ಎಂದು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾ" ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನಾವೆಲ್ಲ
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆವು. "ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ
ಅವರಿಂದರು-"ಆ ಪಾಪಗೀಪದ ಗೊಡವೆ ನಮಗಿಲ್ಲ. ತಂದು ಹಾಕುವದು
ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ. ನೀನೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವವ. ನವಗೆ ಅದರ ದೋಷವು
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ" ಆದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು.
ಕೂಡಲೇ ಮುನಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವರ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ
ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣನಾದನು. ಅವರ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಿ
(ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಸಾಧು
ಸಂಗದಿಂದ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೇ ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಮೋಕ್ಷವೀಯ
ಬೇಕು ಎಂದರಲ್ಲದೇ ರಾಮ ಶಬ್ದವನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ (ಮರಾ) ಅವನಿಗೆ
ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಬಿಡದೇ ಜಪಿಸುತ್ತಿರು. ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗು-
ವದು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದರು. ಇತ್ತ ಆ ಬೇಡನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು
ಬಾಹ್ಯವನ್ನು ಮರೆತು ರಾಮಧ್ಯಾನನಿರತನಾದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆತನ ಶರೀರದ
ಮೇಲೆ ಹುತ್ತು ಬೆಳೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯಲು
ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಪುನಃ ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು- ನನ್ನ

ಬಾಯಿಂದ ಬರುವ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಆಲಿಸಿದರು. ಅವರು ಕರೆಯಲಾಗಿ ನಾನು ಈ ದಿವ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದು. ಬಂದೆನು ನಿನಗೆ “ವಾಲ್ಮೀಕಿ” ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನಿನಗೆ ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಡೆದರು. ಎಲೈ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಬಲದಿಂದಲೇ ಹಿರಿಯ ಮುನಿಯಾದೆ. ಇಂದು ನೀನು ಸಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀ. ನೀನು ನನ್ನ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದೀ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಕಲ್ಪತರು ಎಂದಿತ್ತಾದಿಯಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ನಿನಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮ ವಾದ ಸ್ಥಳವೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸುವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಳವಾದ ಶೃಂಗಗಿರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮನು ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸತಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸಹಿತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನೈದನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿಯಿತು.

ಹದಿನಾರನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಪವಿತ್ರತಮವಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು. ಸಾವ-ಧಾನದಿಂದ ವಿವರಿಸುವಂಥವನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸತಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆಯೂ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆಯೂ ಸುಖದಿಂದ ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ವಾಸ-ವಾಗಿದ್ದನು. ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಆತ್ತ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ದಶರಥನು ಬಹಳ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು. ಸುಮಂತನು ಪುನಃ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಆತನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು- “ಸುಮಂತನೇ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆ ? ಅವರು ಏನು ಹೇಳಿದರು ? ” ಸುಮಂತನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- “ತಾನು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಗಾನದಿಯ ತಟದಲ್ಲಿರುವ ಶೃಂಗವೇರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆ. ಗುಹನು ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ರಾಮ ಆತನ ಕಡೆಯಿಂದ ಪಟದ ಹಾಲನ್ನು ತರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಜಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಿನ್ನದು ಎಂದುಸುರಿದ. ಸೀತೆಯಾದರೋ ತನ್ನನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ

ಕರಿದು ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯವಂದಿರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳುಹು. ನಂತರ ಅವರು ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿದರು. ನಾನು ಇತ್ತ ಬಂದೆ." ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ದುಃಖಿತಿಯಾದ ಕೌಸಲಿಯು ದಶರಥನನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿದಳು. ಆ ಮೂದಲಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದಶರಥನು "ಉರಿಯುವ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪನ್ನು ಯಾಕೆ ಸುರಿಯುತ್ತೀ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ನನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳು. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೆ ಮುನಿಶಾಪ ಬಂದಿಹುದು. ಒಂದು ದಿನ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಗುಳು ಗುಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದವಾಯಿತು. ಮೃಗವೇ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಶಬ್ದವೇಧಿ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಆಗ ನಾಬಿದ್ದೆ! ಕಾವಿಧಿಯೇ !! ನಾನೇನು ಉಪದ್ರವ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ !!! ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರು ಬಾಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಹಾಹಾಕಾರ ಕೇಳಿ ಭಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ರಕ್ತಸಿಕ್ತನಾಗಿ ಬಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ನಾನು ಆಕರಾಧಿ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಎಲೈ ರಾಜನೇ ನೀನುಂಜಬೇಡ! ನಾನು ವೈಶ್ಯ. ನಿನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಧೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನೀರುಣಿಸು. ಆತನ ಆಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕುರಡರಾದ ಆತನ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆನು. ತಮ್ಮ ಮಗನು ಯಾಕೆ ತಡ ಮಾಡಿದನೋ ಎಂದು ಅವರು ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುಡಿದರು. ತಮ್ಮ ತೃಪ್ತಿಯಾರಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ಬಂದವನು ಸುತನಲ್ಲ. ನಾನು ದಶರಥ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವರು ಬಹಳ ದುಃಖಿತರಾದರು. ಕೂಡಲೇ ರಾಜನಿಂದಲೇ ಚಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ನೀಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ "ಪುತ್ರವಿಯೋಗದಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಮರಣವಾಗಲಿ ಎಂದು ಶಪಿಸಿ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಶಾಪವೇ ಈಗ ಫಲನೀಡುತ್ತಿ ಎನ್ನುತ್ತ ಗತಪ್ರಾಣನಾದನು. ಕೌಸಲ್ಯ ಸುಮಿತ್ರೆಯೆಲ್ಲರಾದಿಯಾಗಿ ಬಹಳ ಹಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿದರು. ದುಃಖದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ವಸಿಷ್ಠ

ಸುಮಂತಾದಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದರು. ಕೂಡಲೇ ದಶರಥನ ಶರೀರವನ್ನು ತೈಲಕಟಾಹದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಭರತನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರು ತಡಮಾಡದೇ ಬಂದರು. ರಾಮನಿಗೇನಾಯಿತು ? ದಶರಥ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ ? ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲ ಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಯಾಕೆ ? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತ ಬಂದ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡು ಕೈಕೆ ಸಂತೋಷಿತಳಾದಳು. ತಂದೆಯೆಲ್ಲಿ ? ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಆತ ಸುರಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂದ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭರತನು ಮೂರ್ಛಾಪನ್ನನಾದನು. ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದೇ ತನ್ನಯ್ಯನಳಿದನೇ ? ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರಲು ಕೈಕೆ ಹೇಳಿದಳು - ಮಗನೇ ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ದಶರಥನಿಗೆ ಈ ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವರವೆರಡನ್ನು ನೆನಪಿಸಿದೆ. ರಾಮನಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರವನವಾಸವಾಗಬೇಕು. ಭರತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗಬೇಕು ಎಂದು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ರಾಮನನ್ನು ಆಡವಿಗೆ ಆಟ್ಟಿದ. ರಾಮನೊಡನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯರೂ ಸಹ ಹೋದರು. ನಿನಗೆ ಆಗತಕ್ಕ ತೊಡಕನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜ್ಯವಾಳು ಎಂದು ಸಂತೈಸಿದಳು. ಈ ಹೃದಯ ಬಿರಿಯುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭರತ ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾದ. ಅವಳನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡಿ ದುಷ್ಟ ! ದುರಾತ್ಮೆ !! ಗಂಡನನ್ನಿರಿದ ಪಾತಕ !!! ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನೋ ನಾನು ಅರಿಯೆ. ಈಗಲೇ ವಿಷ ಸೇವಿಸುವೆ. ಆಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊಗುವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ನಾನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಯಮ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರುವೆ. ಇನ್ನಿದ್ದು ಫಲವೇನು ? ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹಲಬುತ್ತು ಕಾಸಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಅವಳ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ದುಃಖಿಸಿದನು. ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತಲ್ಲವೇ ? ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿದಳು. ಆ ರಾಮ ವಲ್ಕಲವನ್ನುಟ್ಟು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನೋಡಲಿ ! ದೇವರೇ ತನಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ದೈವ ಧಾಟವೆಲ್ಲಿ ? ಎಂದು ಹಲಬಿಡಳು. ತಾನು ನಿರಪರಾಧಿ ತನಗಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಕೆಯ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು

ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಕೌಸಲಿಯು ಆತನನ್ನು ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಸುಮಂತರು ಬಂದು ಭರತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದರು. ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಸಾವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜು ಗೊಳಿಸಿದರು. ರಾಮ ಯಜ್ಞ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವ. ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಆಧಾಸನವನ್ನು ವರಿದ. ಹೃತ್ತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ನಿಂದಕರಿದ್ದಾರೆ. ಎಲೈ ಭರತನೇ ನೀನು ಯಾತಕೃತನೇ ? ರಾಮನು ನಿರುಪಮನು ಶುದ್ಧನು ನಿರವಯನು. ನಿತ್ಯನು ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವನು. ಆತನಿಗೆ ನಾಶವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತಾತ, ತಾಯಿ, ಪತ್ನಿ, ಮಾವ ಮೊದಲಾದ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲ ಮಾಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದು. ಎಂದು ತಿಳಿಯಲೇಬೇಕು. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ತಿಳಿದವನಿಗೆ ವಿರತಿ, ವಿಚಾರ, ಶಾಂತಿ, ಕ್ಷಾಂತಿ. ದಯೆ, ಧೃತಿ, ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳೇ ಸಾರಭೂತವಾಗಿರುವವು. ಜನಿಸಿದವರಿಗೆ ಮರಣ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದು. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ತೀರಿದ ಕೂಡಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹ ವನ್ನು ಧರಿಸುವರು ಅಷ್ಟೇ ! ಹ್ಯಾಗೆ ಹಳೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸುವರೋ ಹಾಗೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಶೋಕವನ್ನು ಬಿಡು. ಪಿತೃಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು. ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ವಸಿಷ್ಠರ ಮಾತಿ ನಂತೆ ಪಿತೃಕಾರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ನಂತರ ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಇಂದೇ ಹೋಗುವೆ ಆತನನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡುವೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿಯಿತು.

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಅಗಜೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು.

ಮರುದಿನ ಭರತನು ಶತ್ರುಘ್ನನೊಡಗೂಡಿ ಇರುವಾಗ ವಸಿಷ್ಠರು ಬಂದು ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು- ನನಗೆ ಅರಸುತನ ಬೇಡ. ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನೇ ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟಣಿಗರಿಗೆ ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು

ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರಕೊಂಡು ಮಾತೆಯರು ಸಹಿತ ವಸಿಷ್ಠ ಸುಮಂತಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪುರದಿಂದ ಹೊರಟನು. ಶೃಂಗವೇರಿ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಭರತನು ಸೈನ್ಯ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ಗುಹನಿಗೆ ಬಹಳ ಶಂಕೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಸೇನಾಸಹಿತ ಭರತ ಯಾಕೆ ಬಂದ ? ಎಂದು. ಅದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸೇನೆಗೆ ತಯಾರಿಗಳು ಹೇಳಿ (ತಿಳಿಸಿ) ತಾನು ಕಪ್ಪು ಗಾಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಭರತನಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಂದು ರಾಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡು ಚಕಿತನಾದ. ಗುಹನು ಬಂದು ವಂದಿಸಲು ಅವನನ್ನು ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡು ರಾಮನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿದ. ರಾಮ ಎಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ? ಏನು ಮಾಡಿದ್ದ ? ಎಂಬ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ. ಸೀತಾ ಮಾತೆಯ ಆಭರಣಗಳು ಉದುರಿಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿ ಭರತ ಬಹು ದುಃಖಿಸಿದ. ತನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸೀತೆಗೆ ಈ ಪರಿ ಕಷ್ಟ ಬಂತು. ಪಲ್ಲಂಗದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಪುನ ಸೀತೆ ಕಲ್ಲುನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವಂತಾಯಿತು. ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತ ರಾಮನಿರುವ ತಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಶ್ರೀ ರಾಮ ಚಂದ್ರನು ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳ ನಡುವೆ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಗುಹನು ತಿಳಿಸಿದನು. ನಾವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಎನ್ನುಲು ಗುಹನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ತನ್ನ ನಾವೆಯ ಮೂಲಕ ದಾಟಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರವಿರಿಸಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ತಾಯಂದಿರೊಡಗೂಡಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ ತೇಜೋ ನಿಧಿಯಾದ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಭರತನು ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಮುನಿಯಾದರೋ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ನೀವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲೀರಿ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಶಿಸಿದ್ಧೀರಿ. ಕೈಕೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾನು ರಾಮರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕಂಟಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸಾ ನಾನು ರಾಮನಿಗೆ ಅಪಚಾರವೆಸಗಿದವನಲ್ಲ. ನೀವೇ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ನಾನು ಪ್ತುದ್ರನೋ ಅಥವಾ ಶುದ್ಧನೋ ಎಂದು. ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ಆತನನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ ಹೊರತು ನನಗೆ

ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭರದ್ವಾಜರು ಹೇಳಿದರು--
ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೈವಾಡವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ದೈವತಂತ್ರವೇ ಇದು. ಇದನ್ನು
ನಾನು ಅಂತಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನಾಳೆ ನೀನು ಅವನನ್ನು
ನೋಡಬಹುದು. ಈ ರಾತ್ರಿ ನಿನ್ನ ಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲೇ
ನೀನು ಇರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆತನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಪ್ರಸಾದ
ದಿಂದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮೊರಲಾರೆ ಎಂದು
ಉಸುರಿದ ಭರತನು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನು. ಮರುದಿನ
ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಮುನಿಗಳಾಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ರಾಮ-
ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಋಷಿಪುಂಗವರನ್ನು ಭರತನು ಕೇಳಿದನು. ಅವರು ಗಂಗಾ
ತೀರದ ಉತ್ತರದ ತಟದಲ್ಲಿ ನಾನಾಫಲಭರಿತವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನು
ಇದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಪರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಮುಂದುವರಿದು
ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ರಾಮಸಾದಚಿನ್ಮಯವನ್ನು ಕಂಡನು.
ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವನು ತಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ.
ತಾನು ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲವಾಯ್ತು. ಶ್ರೀ ರಾಮಸಾದ ಲಾಂಛನದ
ದರುಶನವಾಯ್ತು ಮುಂದೆ ಬರಬರುತ್ತ ಸುಶೋಭಿತನಾದ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದ
ಸೇವ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಭರತನು ಕಂಡನು. ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿ-
ನೇಳನೆಯ ಸಂಧಿಯು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ಗಿರಿರಾಜಸುತೆಯೇ ಮುಂದಿನ
ಘಟನೆಯ ವಿವರವನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವಳಾಗು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ
ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು.

ಆ ಮಹಾಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ
ಭರತನು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಓಡೋಡಿ ಬಂದು ರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಣಾರ
ವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ಕಾಣಾಡು ಕಾಣಾಡು ಎನ್ನುತ್ತ ಬಿದ್ದನು.
ಬಂದು ಬಿದ್ದಂಥ ಭರತನನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಅಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡನು.
ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಕೈಕೆ ಕೌಸಲಿ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಬಂದು
ತಲುಪಿದರು. ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಕಂಡ ಸಿರಿರಾಮನು ಎದ್ದು ಬಂದು ಅವರ

ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿದನು. ತಾಯಂದಿರು ಆತನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಕಂಡ ರಾಮನು ಅವರಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು ನನಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅರಸನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನು ? ಭರತ ಯಾಕೆ ದುಃಖಿತ ? ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಸಿಷ್ಠರು ಉತ್ತರವಿತ್ತರು - ನಿನ್ನ ವಿರಹದಿಂದ "ರಾಮ ರಾಮ" ಎನ್ನುತ್ತ ದಶರಥ ದಿವನಡರಿದ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಮ ಬಹುದುಃಖಿತನಾದ. ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ದುಃಖಿಸಿದ. ತಂದೆಯೇ ; ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟೆಯಾ ? ಇನ್ನು ನನಗೆ ಗತಿ ಯಾರು ? ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ ಸಹ ದುಃಖಿಸಿಡಿತರಾದರು. ರಾಮ ಮಾತೆಯರು, ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರು, ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲ ದುಃಖಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ವಸಿಷ್ಠರು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹನಾದ ನಿನಗೆ ಈ ದುಃಖ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೋ ? ದೇಹಕ್ಕೋ ? ಬರಿದೇ ಮಾಯಾ ಮೋಹಿತನಾಗಬೇಡ. ಆತ್ಮನು ನಿರವಯನು. ಆದ್ಯಯನು. ಸುಖದುಃಖ ಜರೆಸರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಇವಾವುದೂ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಲಾರದು. ಕನಸಿನ ಹಾಗೆ ಮಾಯೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಮನಿಗೆ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತ್ಮನಿಗೆ ಇದಾವುದರ ಲೇಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಮಾಡು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ವಸಿಷ್ಠರ ಆಣತಿಯಂತೆ ತಾನು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರದಿಂದಲೇ (ಕಂದ ಮೂಲ ಫಲಗಳಿಂದಲೇ) ಪಿಂಡವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂದೆಗೆ ತಿಲೋದಕಪನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾತರಾಗಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಮರುದಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಭರತನು ರಾಮನ ಬಳಿ ಬಂದು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು— ಅಣ್ಣನೇ ನೀನು ಆಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯದ ಧುರವನ್ನು ವಹಿಸು. ತಂದೆಯ ನಂತರ ಹಿರಿಯಣ್ಣನೇ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ. ಧರ್ಮ ನೀತಿ ತಪ್ಪದೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸು. ನಾವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಅಧೀನರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ಕೈಕೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಎನ್ನುತ್ತ ಚರಣಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಭರತನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡ

ರಾಮನು ಆತನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು-- ನಾನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ವನದಲ್ಲಿಯೂ ನಂತರ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನೀನು ರಾಜ್ಯವಾಳು. ಇದು ಕೈಕೆಯ ಇಚ್ಛೆ ದಶರಥನ ಆಣತಿ. ಅವರ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಾವು ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಗಳಾಗಬಾರದು. ನಾವು ಸಿತ್ಯಗಳ ವಶವರ್ತಿಗಳು. ಕಾರಣ ಸಿತ್ಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಭರತನೆಂದನು - ತಂದೆ ಕಾಮುಕ, ಸ್ತ್ರೀಚಿಂತನು. ಆತನ ಈ ಮಾತು ಆಚರಣೆಗೆ (ನಡೆಸಲು) ತರಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ರಾಮ ನುಡಿದನು-- ತಂದೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಒಲಿದು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿದು. ಇಲ್ಲಿ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ತಂದೆಯ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ನಾನೇ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದರೆ ಲೋಕವೇ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಗ ಭರತನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ-- ನಾನೂ ಸಹ ನಿನ್ನಂತೆ ಜಟಿ ವಲ್ಕಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ವನದಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರೇನೆ. ನೀನು ರಾಜ್ಯವಾಳು. ಆಗ ತಂದೆಯ ವಚನದ ಭ್ರಷ್ಟರಾದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತ ತಾನೇ ದರ್ಭೆಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ತಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವೆ ಎಂತಲೂ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ರಾಮನು ವಸಿಷ್ಠರ ಕಡೆ ಸಂಜೆ ಮಾಡಲು ವಸಿಷ್ಠರು ಭರತನನ್ನು ಕರೆದು ತಿಳಿ ಹೇಳಿದರು. ಭರತನೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. ನಿನಗೊಂದು ಗೊಪ್ಯದ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಎಲೈ ಭರತನೇ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನು ಆತನೇ ರಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಧರಣಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಮಲಜನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಂತೆ ರಾವಣಾದಿಗಳನ್ನು ವಧಿಸಲೋಳುಗ ದಶರಥನಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಯೆಯೇ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿ. ಜನಕ ಭೂಪತಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಮನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಶೇಷನೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದಾರೆ. ದೇವಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಳುಗ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಲು ರಾಮನು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕೈಕಾದೇವಿ ಪಡೆದ ವರವು ದೇವತೆಗಳ ಕಪಟ ನಾಟಕವೇ ಹೋರತು ಬೇರಾವುದೂ ಅಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಪೂರೈಸಿದ ಹೊರತು ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಬರಲಾರ
 ೨೩. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ಪುನಃ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ನಮ್ಮನಮ್ಮ ಕೆಲಸ
 ಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗೋಣ. ರಾವಣನನ್ನು ಬಂಧು ಬಾಂಧವರ ಸಹಿತ
 ಮಾಡಿ ರಾಮ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭರತನು
 ಖುಷಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದೇ
 ಆತನಿಗೆ ಒಂದು ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದನು
 ೨೪. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿಯಿತು.

ಕತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ :- ಎಲೈ ಗಿರಿರಾಜಸುತೆಯೇ ಮುಂದಿನ
 ನನ್ನ ಅಲಿಸುವವಳಾಗು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳುವವಳಾಗು.

ಮುನಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ರಾಮನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭರತನು
 ೨೫. ಕೈ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡನು. ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಆಗಲಿ.
 ಪಾದುಕೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೊಡು. ಇದನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ (ನಿನ್ನ
 ೨೬. ಪೀಠ) ಎಂದು ದಿನವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಬರುವ ವರೆಗೂ
 ೨೭. ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರವನ್ನು ನಿನ್ನದೇ ಸೇವೆ ಎಂದು
 ೨೮. ತಿಳಿಸಿ. ಹೀಗೆ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನ ದಿವ್ಯ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು
 ೨೯. ಪಡೆದನು. ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದನು - "ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳು ಕಳೆದ
 ೩೦. ದಿನವೇ ನೀನು ಬರದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ."
 ೩೧. ರ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು, ಬಂಧು
 ೩೨. ಭವರೊಡನೆ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಹೊರಟನು. ಆ ಸಮಯ
 ೩೩. ಕೈಕಾದೇವಿಯು ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು
 ೩೪. ಸಾಕ್ಷಿ ಕೇಳಿದಳು. ಈ ವಿಷ್ಣು ಮಾಯೆಯನ್ನು ಯಾರಿಂದ ಗೆಲ್ಲಲು
 ೩೫. ಸಿದ್ಧ ? ನೀನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು, ಜ್ಞಾನಮಯ, ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅನಾದಿ,
 ೩೬. ಭರತನು, ಪರಿಪೂರ್ಣನು ಎಂದಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಾನಾರೀತಿಯಿಂದ
 ೩೭. ತಿಳಿದಳು. ದೇವಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ನನ್ನಿಂದ ಈ
 ೩೮. ರುಪ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಸಂಸಾರ ಎನ್ನುವಂಥಾಡ್ಡು
 ೩೯. ಕೆಲಸ ದುಃಖಮಯವಾದದ್ದು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ.

ಕಾಸಾಡು ಕಾಸಾಡು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ತಾಯಿಯೇ ನೀನಾಡಿದ್ದ ಮಾತುಗಳು ಒಂದೂ ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೇ ವಾಣಿಯೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಈ ರೀತಿ ನುಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ಬರೇ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರ ಅಷ್ಟೇ ! ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರು ಸುಖ ದಿಂದಿದ್ದು ಎಂದಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇತ್ತ ಭರತನು ಆಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂದಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಮಸಾದುಕೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ, ರಾಮನನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ರಾಮನಂತೆಯೇ ನಾರು ಬಟ್ಟೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಉಟ್ಟು ಕಂದ ಮೂಲ ಫಲಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು, ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಮಸಾದುಕೆಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಸುಖದಿಂದ ಕಳೆದನು. ಆಗ ಆಯೋಧ್ಯೆಯ ಜನರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಜನರ ಕಾಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ, ರಾಕ್ಷಸರ ವಧೆ ಗೋಸುಗವಾಗಿಯೂ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಹಿತ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು— ನಾನು ರಾಮ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ತಮಗೆ ಅಭಿವಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಎಂದರಿತ ಅತ್ರಿಮುನಿಯು ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ಬಂದು ಆತನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿ ಉಪಹಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಅನಸೂಯೆ ಮುಪ್ಪಿನವಳು. ಆಕೆಯ ಬಳಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸು- ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ವರ್ಣ ಶಾಲೆಯ ಒಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅನಸೂಯೆಯು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದಳು. ಮಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ಎಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸೂಚಕವಾದ ಕುಂಡಲದ್ವಯ— ಗಳನ್ನೂ ಅಕೆಗೆ ನೀಡಿದಳು. ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಸದಿರುವ ವಸ್ತ್ರಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಳು. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಿಂದ ಬಾಳು. ರಾಮನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಡು. ವನವಾಸ ಕಳೆದ ಕೂಡಲೇ ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ

ಖದಿಂದೆ ಬಾಳು ಎಂದು ಹರಸಿದಳು. ಇತ್ತ ರಾಮ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಿ-
ಕರ್ಷಣಗಳು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ
ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ ಮುಗಿಯಿತು

ಗ್ರಂಥಾಂತರಂಗ

ಕವಿಯು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಭಾಮಿನೀ ಪಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿ
ಬರೆಯುವಾಗ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಅನು-
ಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯ
ಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಸಂಧಿಗಳು ಇವೆ.
ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ
ಒಂಭತ್ತು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ
ಹನ್ನೊಂದು ಸಂಧಿಗಳು ಇವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ
ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಈ ರೀತಿ ಆಗುವದು ಸಹಜ. ಇದು ವೇದಾಂತದ
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಸುಲಭ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.
ಕಾರ್ವತಿಯ ಕೇಳಿಕೆ ಈಶ್ವರನ ಹೇಳಿಕೆ ಹೀಗೆ ಅವರ ಸಂವಾದದ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ.

ಕವಿಯು ತನ್ನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಗುರು, ಗಣಪತಿ, ಶಾರದೆ ಮೊದಲಾದ ದೇವಾಧಿದೇವರನ್ನೂ ಪರಮ
ಭಾಗವತೋತ್ತಮರುಗಳಾದ ಶುಕ, ಸನಕ ನಾರದ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೂ
ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಂತರ ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ
ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ನಂತರರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ
ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಆ ಪರಾತ್ಪರನಾದದೇವನ ಅಧೀನ
ವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವದು. ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸಕಲವೂ ನಡೆಯುವದು.

ಅಂಬು ನಡೆವುದು ಬೊಂಬೆ ಕುಣುವುದು | ಕೊಂಬು ನುಡಿವುದು ಜೆಂಬು ಕೊಗೆವುದು |
ರೆಂಬೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮಾತ್ರವನಕುಂಟೆ ||
ಹಂಬಲಲ್ಲದೆ ಧಿಟವೆಯಾ ಪರಿ | ಬೆಂಬಳಿಯಲೆನ್ನೊಳಗೆ ಸಿರಿ ಮೂ |
ಕಾಂಬೆ ನುಡಿಗಲಿಸಿದಂದದಿ ನುಡಿದು ಶುದ್ಧನಹೆ || ೧೪ - ೧ ||

ಇದರಂತೆಯೆ ಹಿರಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ತೋರುವ ಮಾತು-

ಮೂಕ ನುಡಿಯನು ಹೇಳವ ನಡೆಯನು | ಜೋಕೆಯರಿಯನು ಹೆಡ್ಡನೆಂದು ವಿ ||
ವೇಳಿಗಳು ಗಜರುವದೊ ಮೇಣು ಸ್ವಭಾವಗುಣವೆಂದು ||
ಸಾಕುವರೊ ವಾ ಪರಿಯಲೆನ್ನಯ | ಕಾಕುಗುಣವನು ಮರೆದು ಪಾಲಿಸ |
ಬೇಕು ಬೇಡುವೆನೆರಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಲಿ ಹಿರಿಯರಿಗೆ || ೧೫ - ೧ ||

ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವು ಸಕಲ ಜನರಿಗೂ ಉಪಯೋಗಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಮಹತ್ವ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಭಕ್ತಿರಸ ಭಕುತರಿಗೆ ವಿಷಯ ವಿ | ರಕ್ತಿರಸ ವಿರತರಿಗೆ ಕರ್ಮಾ |
ಸಕ್ತರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಬೋಗಾಭ್ಯಾಸನಿರತರಿಗೆ ||
ಮುಕ್ತರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಮುಕ್ತಿಗಳಿ | ಗುಕ್ತ ತಪರಸವಿವನು ಕೇಳವ |
ಮರ್ತ್ಯರಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವಿಂತನಲದನು ವಿವರಿಸುವೆ || ೧೬ - ೧ ||

ಈ ಪದ್ಯವು ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ಭಾರತ ಕಥಾನುಂಜರಿ
ಯಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ತನ್ನ ಭಾರತದ
ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಅರಸುಗಳಿಗಿದು ವೀರ ದ್ವಿಜರಿಗೆ | ಪರಮ ವೇದದ ಸಾರ ಯೋಗೀ |
ಶ್ವರರ ತತ್ತ್ವವಿಚಾರ ಮಂತ್ರಿಜನಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿಗುಣ ||
ವಿರಹಿಗಳ ಶೃಂಗಾರ ವಿದ್ಯಾ | ಪರಿಣತರಲಂಕಾರ ಕಾವ್ಯಕೆ |
ಗುರುವೆನಲು ರಚಿಸಿದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವ ||

ಇನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಫಲಶ್ರುತಿ ಏನೆಂದರೆ

ಆರು ಕೆಲರಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಯುತ | ಸಾರ ಸರ್ವಪುರಾಣ ಸಮ್ಮತ |
ಮೇರುಂವಾದಿದ ಕೇಳಿ ಹೇಳುವರನ್ನವನು ಬಿಸುಟು ||
ಘೋರ ಪಾಪವ ಕಳಿದು ಕಪಿಲೆಯ | ಧಾರೆಯೆರದಾ ಕೋಟಿ ಫಲವನು |
ವಿೂರಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆವರಿದನನವರತ ಕೇಳಿದಡೆ || ೨೦ - ೧ ||

ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತೊಳಲಾಡುವ ಈ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ
ಕರುಣಿಸುವ ಉದ್ಧೇಶದಿಂದ ಗಿರಿಜೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ
ಅರ್ಪಣೆಗಳಾಗುತ್ತಾಳೆ- ದೇವರೇ ಇವರಿಗೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಬಾಹ್ಯವು,
ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ದಾರಿ ಯಾವುದು ? ಅದನ್ನು ನೀನು
ಎಂಬುದು. ಎಂದು.

ಎಂದವಾದತಿ ಗೌಪ್ಯವಾದ ನು | ಚಾರಯಂತ ಪೈರಾಗ್ಯವಾದುದು ;
ಗಿನ್ನರಿಗೆನ್ನದಿದ್ದುದ ಸೂರಿ ಸಮೃತನ ||
ಪರಿಹನ ನಿಜದರಿವ ನಿಜ ! ನಾರಿ ಮುಗುಧಗೆ ತಿಳಿದ ಪರಿಯಲಿ |
ಜಾಣ್ಣೆ ತ್ರಿಯಕ್ಷ ಕರುಣಿಪುದಿದನು ನೀನೆನಗೆ || ೩೩ - ೧ ||

ಎಂದು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೇ ಈಶ್ವರನು ರಾಮಚರಿತವನ್ನು ರಾಮ
ನನ್ನು ನಿನಗೆ ಕರುಣಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಏತು ಕೇಳಿದ ಸತಿಯ ಮಾತಿಗೆ | ಸಂತಸದಲಿಶ್ವರನು ನುಡಿದನು |
ತೆ ಕೇಳಾ ಧನೈಯಾದ ಪರಾತ್ಮ ರೂಪಿನಲಿ ||
ಕರಂಗದಿ ರಾಮ ತತ್ವದ | ಚಿಂತಿತವ ನರಿಸಿಬೈ ಹುಟ್ಟಿತ |
ಮಹಿಮನ ಮಹಿಮೆಯನು ಕೇಳೆಂದು ಕರುಣಿಸಿದ || ೩೪ - ೧ ||

ಮೊದಲು ನಾನು ಇದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಪರಮಾರ್ಥದ
ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಲೋಕೋಪಕಾರ
ಸ್ವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿನ
ಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪರಾತ್ಪರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯು ರಾಮತತ್ವವನ್ನು ರಾಮನ ನಿಜ
ರೂಪವನ್ನು ರಾಮ ಭಕ್ತನಾದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಕರುಣಿಸುವಂಥವಳಾಗು
ಳೆ. ರಾಮನಾಯಣದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ, ಸಾರ, ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.
ರ್ನಾ ರಾಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ವಿಶದಪಡಿಸಿದ ಸಂತರ ಸೀತೆ
ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ

ರಾಮ ನಡೆಯನು ನಿಲ್ಲ ನಿಲಿಸನು | ರಾಮ ದುಃಖಸುಖಯನಿನೇನುವೆ |
ರಾಮ ಸಿದ್ಧಿಯನು ಬಿಡನು ಬಿಡಿಸನು ಮಾಡ ಮಾಡಿಸನು ||
ರಾಮ ಚಲಿಸನು ಮರೆಯ ಮರೆಸನು | ರಾಮ ಪರಮಾನಂದನದರಿಂ |
ಕಾಮ ವಿಷಯ ವಿವರ ಗುಣಿಯಂದದಲಿ ಕಾಣುತಿಹ || ೧೦ - ೨ ||

ಆಮೇಲೆ ರಾಮನೇ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನೂ "ತತ್ವಮುಸಿ"ಯ ಅರ್ಥವನ್ನೂ
ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ವಿದ್ಯೆ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿದ್ಯೆಗೆ | ವಿದ್ಯೆ ಪುನರಪಿ ಲಕ್ಷ್ಯವೆರಡಕು
ಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯ ಲಕ್ಷ್ಯವಡಕೇಕಿಲ್ಲ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ||
ವಿದ್ಯಾಭಾಸವು ಕೆಡಲಿಕೆಯ | ವಿದ್ಯೆಯೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವುಳ್ಳವುದು
ಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯ ತಾನೆಯಾದರೆ ತತ್ವಮುಸಿಯುಳ್ಳ || ೧೦ - ೨ ||

ರಾಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸವಿಯುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅಧಿಕ ಪೂಜ್ಯರು. ಆವರ
ಅಲಕೋಟೆಗಳು ಪಾವನವಾಗುವವು. ರಾಮನಂಭಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷರಾಮನಾಮ
ನಿನೆನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ ಪೂರ್ಣ ದೇವರ ವರ್ಣನೆಯೇ ಇದೆ. ದೇವತೆಗಳು
ಶೇಷಶಾಯಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟ ವಿಷಯ ಅಡಕವಾಗಿದೆ.
ಪೂರ್ಣ ದೇವತಾ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪವೇ. ದಶರಥ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದು.
ಫಿಷ್ಟೇ ಸುಖ ಸಂಪತ್ತು ಇದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಎಂದು
ದುಃಖಿಸುವ ವಿಚಾರ ಉದಾಹರಣೆ ಸಹ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿ ಸೇನಾ | ವೃಂದನಿಲ್ಲದ ನೃಪತಿ ಶಾಂತಿಯ |
ಲಂಚವಡೆಯದ ಯೋಗ ಸದ್ಗುಣವಿಲ್ಲದಾ ವಿದ್ಯೆ ||
ಮುಂದಣರಿಯದ ಮಂತ್ರ ಗೋವುಗ | ಲಿಂದ ವಿರಹಿತ ಗೋಷ್ಠವಾಪರಿ |
ಕಂದನಿಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯವಿದರಲ್ಲೇನು ಫಲವೆಂದ || ೨೩ - ೨ ||

ಇದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ
ದುಃಖಪಡುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಕಂದನಾಡುವ ಬಾಲಲೀಲೆಯಂ ನೋಡಿ ತೊಡ
ಊಂದದಿವಾತನುರೆ ಕೇಳ್ವ ಮುದ್ದಿನ ಮುದ್ದೆ
ಯಂದದಂಗಳನತ್ತಿಕೊಂಡು ನಳಿತೋಳ್ಳ ಲಿಂದಪಿ ಕೆಂಗುರುಳ್ಳ ಳಲೆವ ||

ಆಗಿ ದಶರಥನಿಗೆ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಯ ಸಮಾಧಾನ. ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸುವ ಸೂಚನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಯಜ್ಞದ ಷಾಯಸದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರ ಜನನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಥೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ರಾಮನ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಪೂಷದರ್ಶದಸಂತಪಿತು ಮಧು | ಮಾಸ ಶುದ್ಧ ನವಮಿ ಕರ್ಕಟ
ರಾಶಿ ಗ್ರಹರುಚ್ಚಕ್ಷು ಪಂಚಕದಲಿ ಪುನರ್ವಸಿನ ||

ಅ ಸುರದ ಸಕ್ಷತ್ರ ಶುಭದಿನ | ವಾಸರದಿಕೌಸಲೆಗೆ ಜಗತೀ
ವಾಸ ರಾಘವ ಜನಿಸಿದುತ್ತಮ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿಯಂದ || ೪ - ೪ ||

ರಾಮಚಂದ್ರನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸಾಲ್ಕೈದೂ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ರಾಮನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನವನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲೆಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣುಂಬ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದ ಆಕೆ ನಿನ್ನ ನಿಜರೂಪ ಸಾಕು. ನೋಡಿ ಧನ್ಯನಾದೆ. ಈಗಿನ ಬಾಲರೂಪ ತೋರಿಸು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ರಾಮ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ - ನಾನು ರಾವಣಾದಿಗಳ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಯಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಉದರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಬಾಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದಶರಥ ಮಕ್ಕಳ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟ.

ರಾಮನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಪ್ರಾರಂಭ. ತೊಟ್ಟೆಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ತೂಗುವ ಸಂಭ್ರಮ

ಜೀವ ಜೋ ಜೋ ಭಕ್ತ ಜನ ಸಂ | ಜೀವ ಜೋ ಜೋ ದುರಿತದಟವಿಯ |
ದಾವ ಜೋ ಜೋ ಸಕಲ ಸುರರನು ಕಾವ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ||

ಜೀವ ಜೋ ಜೋ ತನ್ನ ನಿರುಪಮ | ಭಾವ ಜೋ ಜೋ ಮುಕುತಿ ಮಾರ್ಗದ |
ಸೋವ ಜೋ ಜೋ ಯೆನುತ ಪಾಡಿದಳಂದು ಕೌಸಲೆ || ೫ - ೪ ||

ಹೀಗೆ ಲಾಲ್ಪೈದು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಗುಳ ಪಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ ಮನ-ಕಾನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಂತೂ ಹರ್ಷಾಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಪೌಗಂಡಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ವಸಿಷ್ಠರಿಂದ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಯಜುರಕ್ಕೆ ಗೋಸುಗ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಶರಥ ಹೌಹಾರಿದ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಸಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವರು ದಶರಥನಿಗೆ ಅತಿ ಗೌಪ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೊಂದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಎಂದೆಂದೆನು ಮುನಿಶ ಕೇಳಿ | ನೋಂದು ಗೌಪ್ಯದಲತಿ ರಹಸ್ಯವೆ |
ನೆಂದವನು ಸಿರಿರಾಮ ಮೂವನಬ್ಬ ಗದ ನಿನಗೆ ||
ಬಂದು ಜನಿಸಿದನಾದಿ ವಿಷ್ಣು ಮು | ಕುಂದನೇ ಕೌಸಲೆಗೆ ಮುನ್ನರ |
ವಿಂವಭವ ಬೇಡಿದನೆ ಭೂಮಿಯ ಜೊರೆಯನಿಳುಪಲಿಕೆ || ೯ - ೫ ||

ಸಿಮ್ಮ ತಪ್ಪಿಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ "ಅಚ್ಚುತನು ಮಗನಾದನೀ ರಾಮಾಖ್ಯೆಯಲಿ ನಿನಗೆ" ಇದಲ್ಲದೇ

ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿ ತಾ ಕೇವ ಭರತನ | ಧೋಕ್ಷಜನ ನಿಜ ಶಂಖ ದುಷ್ಟರ |
ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಚಕ್ರವು ಕಣಾ ಶತ್ರುಘ್ನನೆಂಬುವನು ||
ಅಕ್ಷಯನ ವಧಯೋಗನೂಯೆ ಸ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಸ್ತಿ ಸೀತೆ ಜನಕನ |
ರಕ್ಷೆಯಿಂ ಲಾಲನೆದಲಿಹಳಿತರಿತುಕೊಳ್ಳಿಂದ || ೧೨ - ೫ ||

ಎಂದು ರಾಮಜನ್ಮದ ಗೌಪ್ಯವನ್ನು ಸ್ಫೋಟಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದಿರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಸಂಗಡ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮುನಿಯೂ ಸಹ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ದು ದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಿ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತಾಟಕಿಯ

ವಧಿಗಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಆಕೆಯ ವಧೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆ ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಶಾಪವಶಿಯಾದ ಅವಳ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆ ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಂದ.

ಕಾದಿವಳು ರಕುತವನು ವನವನು | ಚಾರಿವರಿವುತ ಬಿದ್ದಳಾಗಳೆ |
ನಾರಿಯತಿ ಸಾಂಪರ್ಯ ಸರ್ವಾಭರಣ ಸಂಪನ್ನೆ ||
ಚಾರು ಯಕ್ಷಿಣಿಯಾಗಿ ಶಾಪವು | ತೀರಿ ಬಲಬಂಜಿರಗಿ ರಾಮನ |
ಪಾರ ಕರುಣದಿ ದಿವಕೆ ನಡೆವಳನುಚ್ಚ ಯನು ಪಡೆದು || ೨೨ - ೫ ||

ಮುಂದೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಜ್ಞ, ಸುಬಾಹು ಮಾರೀಚರ ಗರ್ವಭಂಗ, ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲ ನಡೆದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಸುಪ್ರೀತ-
ರಾದರು. ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಜನಕರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ
ಪ್ರಯಾಣ. ಹೋಗುವಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯತಮವಾದ ಗೌತಮಾಶ್ರಮ
ವನ್ನು ಕಾಣುವಿಕೆ. ಅಹಲ್ಯೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ
ರಾಮನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಹಲ್ಯೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನೇ
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ಪುನೀತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಶಿಲೆಯಾದಹಲ್ಯೆಯ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ರಾಮನ ಪಾದಸರಿಗಿನ
ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಅಹಲ್ಯೆಯ ಉದ್ಧಾರ. ಆಕೆ ರಾಮನ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.
ಸಂಧಿ ಪೂರ್ಣ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಸ್ತುತಿಯೇ ಇದೆ. ನೀನು ಅನಾದಿ; ಪುರಾಣ
ಪೂರುಷ; ಓಂಕಾರವೂ ನೀನೇ; ಸಕಲಕ್ಕೂ ಆದಿ ಸ್ವರೂಪವೂ ನೀನೇ;
ಮಾಯಾರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಆ ಮಾಯೆ ನಿನಗೆ ಅಂಟುವದಿಲ್ಲ.
ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ

ರಕ್ತಸಿಲೆ ರಘುನಾಥ ಪುರುಷಾ | ಧ್ಯಾನ ಸನ್ನತ ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲ |
ಅಕ್ಷಯಾತ್ಮನಮೋನಮೋ ಸಾರಾಯಣಾನಂತ ||
ಕುತ್ಸಿಗತ ಜಗದಂಜ ದಿವಿಜ ವಿ | ಪಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಕ ಪರಮ ಪುರಷ |
ದೋಷಜಾ ಹೃಷಿಕೇಶ ಜಯ ಜಯ ಜಯನಮೋ ಜಯತು || ೨೨ - ೬ ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಜನಕನ ಅಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಯಣ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು
ಜನಕನಿಗೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನರನಾರಾ-

ಕವಿಯು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಪಾಯಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರು ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶೋಕದ ಅನುವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರೂ ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ-ತನವನ್ನೂ ಕನ್ನಡದ ಸೊಬಗನ್ನೂ ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವದನ್ನು ನೋಡುವಾ.

ಯಃಪೃಥಿವೀಭರಣಾಯ ದಿವಿಜೈಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಪಿತಶ್ಚಿನ್ಮಯಃ
ಸಂಜಾತಃ ಪೃಥಿವೀತಲೇ ರವಿಕುಲೇ ಮಾಯಾ ಮನುಷ್ಯೋವ್ಯಯಃ ||
ನಿಶ್ಚಕ್ರಂ ಹತರಾಕ್ಷಸಃ ಪುನರಗಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಮಾದ್ಯಂ ಸ್ಥಿರಾಂ
ಕೀರ್ತಿಂ ಪಾಪದರಾಃ ನಿಧಾಯ ಜಗತಾಂ ತಂಜಾನಕೀಶಂ ಭಜೇ || ೧ ||

ಇದನ್ನು ಸುಲಭ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಭೂಮಿಭಾರವನಿಳುಹಲಮರ | ಸ್ತೋಮ ವರ್ಧಿಸೆ ಚಿನ್ಮಯನು ಮಾ |
ಯಾ ಮನುಷನಾಗಿಳಿಗೆ ರವಿ ಕುಲದಲ್ಲುದಿಸಿಕೊಂಡು ||
ಭೀಮ ದೈತ್ಯರನಾದಿ ಬೊಮ್ಮದ | ಸಾಸುವನು ಮಗುಳ್ಳದುತಘಹರ |
ನಾಮನನು ಜಗಕಿತ್ತ ಸೀತಾಪತಿಯ ಬಲಗೊಂಬೆ || ೨ - ೧ ||

ಹಾಗೆಯೇ

ವಿಶ್ವೋದ್ಭವ ಸ್ಥಿತಿಲಯಾದಿಷು ಹೇತುಮೇಕಂ
ಮಾಯಾಶ್ರಯಂ ವಿಗತಮಾಯವಂಚಿತ್ಯ ಮೂರ್ತಿಮ್ ||
ಅನಂದಸಾಂದ್ರಮಮಲಂ ನಿಜಬೋಧರೂಪಂ
ಸೀತಾಪತಿಂ ವಿದಿತ ತತ್ತ್ವಮಹಂ ನಮಾಮಿ || ೨ ||

ಇದರ ಕನ್ನಡ ರೂಪ

ಸೃಷ್ಟಿ ರಕ್ತಲಯಂ ಗುಣಾದಿ ವಿ | ಶಿಷ್ಯ ಮಾಯಾ ಹೇತು ಯೇಕನ |
ಧಿಷ್ಣಿ ಮಾಯಾಶ್ರಯನ ಮಾಯನಚಿತ್ಯ ನಿಜರೂಪ ||
ಶಿಷ್ಯ ಪರಮಾನಂದ ನಿರ್ಮಲ | ಭೀಷ್ಮಬೋಧಾಕಾರದರಿವನ |
ಘಟ್ಟ ಸೀತಾಪತಿಯ ನಿಜತತ್ತ್ವವನು ಭಾವಿಸುವೆ || ೩ - ೧ ||

ಹೀಗೆ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಸಾರ್ವತಿಯು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಗೋಷ್ಠಂಯದತ್ಯಂತ ಮನಸ್ಯವಾಚ್ಯಂ
ವದಂತಿ ಭತ್ತೇಷು ಮಹಾನುಭಾವಾಃ |
ತದಪ್ಯಹೋಕ್ತುಂ ತವದೇವ ಭಕ್ತಾ
ಪ್ರಿಯೋಽಸಿ ಮೇತ್ವಂ ವದ ಯತ್ನು ಪೃಷ್ಠಮ್ || ೨೫ ||

ಇದರ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ:

ಸಾರವಾಚಿ ಗೌಪ್ಯವಾದ ವಿ | ಚಾರಯಂತ ವೈರಾಗ್ಯವಾದುದ |
ಸಾರಿಗೆನ್ನರಿಗೆನ್ನದಿದ್ದುದ ಸೂರಿ ಸಮ್ಪತ್ತವ ||
ಪಾರದರಿವಿನ ನಿಜದರಿವ ನಿಜ | ಸಾರಿ ಮುಗುಢಿಗೆ ತಿಳಿವ ಪರಿಯಲಿ |
ವಾರಿಜಾತ್ಯ ತ್ರಿಯತ್ನ ಕರುಣೆಪುದಿದನು ನೀನೆನಗೆ || ೨೫ - ೧ ||

ಇದಲ್ಲದೇ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಾರವತ್ತಾದವುಗಳನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದು
ಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಪಟ್ಟಿದಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ
ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇ ಈತನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಛಾಂದಸಾಗಿದೆ.

ಸೀತೆ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ರಾಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಿಷಯ ಸಂಸ್ಕೃತ
ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ
ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರ ಬಂದಿದೆ. “ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
ಲೂಕನಾಗಿಯೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿಯೂ ಯಾವ ಉಪಾಧಿಯೂ ಇಲ್ಲದವನು
ನಾಗಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿ” ಎಂದು ಸೀತೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ

ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸರ್ಗಸ್ಥಿತ್ಯಂತಕಾರಿಣೀಮ್ |
ತಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿ ಮಾತ್ರೇಣ ಸೃಜಾಮಿದವತಂದ್ರಿ ತಾ || ೨೬ ||
ದೈತ್ಯಾನ್ನಿಧ್ಯಾತ್ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಾರೋಪ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ |

ಇದನ್ನೇ.

ನಾನು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ ಸರ್ಗ | ಸ್ಥಾನ ನಾಶನಕಾದಿ ಕಾರಣೆ |
ನಾನು ತತ್ಸಾನುಧ್ಯೇದಿಂದುಗಳುವೆನು ನುಂಗುವೆನು ||
ನಾನಾವಿಧ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನಲಸದೆ | ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವನು ಸಂ |
ಜ್ಞಾನಮಯಗಾರೋಪಿಸುವರಾತ್ಮನಲಿ ಗುಣಗಜವ || ೨೬ - ೨ ||

ಅದಾವುದೆಂದರೆ- ರಘುಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಯಜ್ಞ ರಕ್ಷಣೆ. ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದದ್ದು, ಅಹಲ್ಯೆಯ ಉದ್ಧಾರ, ಶಿವಧನುರ್ಭಂಗ, ಪರಶುರಾಮನ ಗರ್ವಭಂಗ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು. ವಿರಾಧನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದು, ಸೀತಾಪಹರಣ, ಒಟಾಯುಮೋಕ್ಷ, ಸುಗ್ರೀವಸಖ್ಯೆ, ವಾಲಿವಧೆ, ಸೀತಾನ್ವೇಷಣ, ಸೇತುಬಂಧನ, ದುಷ್ಯ ರಾವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿದ್ದು, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರವನ್ನು (ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 7 ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದನ್ನು) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ೩-೬ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇದಲ್ಲದೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ರಾಮ ನ ಗಚ್ಛತಿ ನ ತಿಷ್ಠತಿ ನಾನು ಶೋಚ

ತ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷತೇ ತ್ಯಜತಿ ನೋನ ಕರೋತಿ ಕಿಂಚಿತ್ |

ಅನಂದ ಮೂರ್ತಿಕಾಶಲಃ ಪರಶಾಮ ಹೀನೋ

ಮಾಯಾಗುಣಾನನುಗತೋ ಹಿ ತಥಾ ವಿಭಾತಿ ||

ಅದನ್ನೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ

ರಾಮ ನಡೆಯನು ನಿಲ್ಲ ಬಿಡಿಸನು | ರಾಮದುಃಖಸಬಯಸನೇನುನು |

ರಾಮ ಪಿಡಿಯನು ಬಿಡನು ಬಿಡಿಸನು ಮಾಡ ಮಾಡಿಸನು ||

ರಾಮ ಚಲಿಸನು ಮರೆಯ ಮರೆಸನು | ರಾಮಪರಮಾನಂದನದರಿಂ |

ಕಾಮ ವಿಷಯ ವಿದೂರ ಗುಣಿಯಿಂದಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿಹ || ೧೦ - ೨ ||

ರಾಮನೂ ಕೂಡ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಷಯದ ವಿವರ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಜಾಡನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಮನ ಬಾಲಲೀಲೆಯ ವಿವರ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಜೋಗುಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ತನ್ನತನವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎನ್ನುವದನ್ನು ನಾವು ಓದಿದಾಗ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಏಳು ಸರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚರಿತೆಯನ್ನು ಸುಲಭ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಸಂಧಿಗಳಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಸುಲಭ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಇನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಬರೋಣ.

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾರದನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಭೂಭಾರ ಹರಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ನೆನಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನು ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ರಾಮನ ಮುಂದಿನ ಕಥಾಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಶ್ವರನು ರಾಮನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಮನಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನಾರದ ಬರುವ ವರ್ಣನೆ.

ಅ ಸಮಯದಲಿ ರಾಮನಿದ್ದಾ | ವಾಸಕಂಬರದಿಂದಿಳಿದು ದಾ |
ಭಾಸ ಕೊಟಿ ಶಶಾಂಕ ಶುದ್ಧ ಸ್ಫಟಿಕ ಪ್ರೇಜದಲಿ ||
ವಾಸನಾ ನಿರಹಿತದ ತೇಜೋ | ರಾಶಿಯಾದಾತಾರ್ಕ ಚಿತ್ತಿನ |
ಕೋಶನೇನೈತಂದನಾ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಪ || ೮ - ೯ ||
ಬಿಟ್ಟ ಕೆಂಜಿಡೆ ನೊಸಲ ತಿಲಕದ | ತೊಟ್ಟ ತುಲಸೀ ವಿಸರುಹಾಕ್ಷ ವಿ |
ಶಿಷ್ಯ ದಾಮದ ರಾಮನಾಮನಿರಂತರದೋತ್ಸವದ ||
ಹೃಷ್ಯಮಾನಸ ಪೃಷ್ಠಿ ನಿಜನನು | ಮುಟ್ಟಿ ಮುಂದರಿಯದೆ ಬರುತ್ತಿರೆ |

ರಾಮ ಎದ್ದು ಆತನಿಗೆ ಅಘೋರಪಚಾರಗಳನ್ನು ತ್ತು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಂದ ಕಾರ್ಯಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪುನಃ ನಾರದನಿಂದ ರಾಮನ ಗುಣಗಾನ. ರಾಮ ಸೀತೆಯರನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವಿಕೆ. ಎಲ್ಲವುದಕ್ಕೂ ಸಾರ್ವಭೌತನು ನೀನೇ ಹೆಚ್ಚೇನು ಹೇಳಲಿ !

ಲೋಕದೊಳಗಣ ನಾರಿ ಶಬ್ದಾ | ನೀಕನೆಲ್ಲವು ಸೀತೆ ಪುರುಷರ |
ವಾಕನೆಲ್ಲವು ರಾಮ ನೀನಲ್ಲೆ ವಿಚಾರಿಸಲು ||
ಏಕ ಸೂತ್ರದ ಮಣಿಗಣದ ಪರಿ | ಲೋಕ ಮೂರನು ನೀನೆ ಸೃಜಿಸಿತ |
ದಾಕೃತಿಯ ಪುರುಷ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿಹರಲಾ ಯೆಂದ || ೨೦ - ೯ ||

ನಾರದ ತಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಸುರುತ್ತಾನೆ.

ಆದಿ ಪುರುಷನೇ ನೀನು ರಾಘವ ! ನಾಡೆ ಗಡ ರಾವಣನ ವಧಿಸಲು !
 ನೋದಿನೀ ಭಾರವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಸುರರ ರಕ್ಷಿಸಲು ||
 ಈ ಧರಾ ರಕ್ಷಾರ್ಥ ಪಟ್ಟವ ! ನೋದಿನೀಶ್ವರ ದಶರಥಾಂಕ ನಿ |
 ವೇದಿಸುವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾಳೆ ಮಹೋತ್ಸವವೆಂದ || ೩೫ - ೯ ||
 ಪಟ್ಟವನು ನೀ ಧರಿಸಿದೀ ನೃಪ ! ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಕೆ ಶರಧಿ ಮುಡ್ಡದ |
 ದುಷ್ಟರನು ಕೊಲುವವರ ಕಾಣೆನು ಕಮಲಜಾದ್ಯರಿಗೆ ||
 ಕೊಟ್ಟಿಭಾಷೆಯನಸುರರನು ಬರು ! ಗುಟ್ಟುವೆನು ನಾನೆಂದ ಮಾತಿಂ |
 ಗೊಟ್ಟಿ ಬರಬಾರದು ನಿಧಾನವ ಬಲ್ಲ ನೀನೆಂದ || ೩೬ - ೯ ||

ಎಂದು ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಮನು ತಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾರದನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಆತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಇತ್ತ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಸೂತ್ರಮ. ಅತ್ತ ರಾಮ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು, ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾತರ. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಂಥರಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ. ಕೈಕಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಮನವಲಿಸಿ ರಾಮನ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಸೂಚನೆ. ಆಕೆ ಕೈಕೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ವರಗಳ ನೆನಪು ತರುತ್ತಾಳೆ. ದಶರಥ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುಹಕತನದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಕೆಯ ಮನ ಕೆಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಂಥರೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು -

ಕರೆಸು ಭರತನ ಬೇಗ ರಾಘವ ! ನಿರಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಬ್ಬ ವನದಲಿ !
 ಅರಸುತನ ವೃಥವಹುದು ಭರತಗೆ ಬಳಿಕ ವನದಿಂದ ||
 ಬರಲಿ ಮಾಣಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ! ನಿರದೆ ಯುಕ್ತಿ ವಿವೇಕವದನಾ |
 ನೊರೆವೆ ಪೂರ್ವದಲಾಯ್ತು ದೇವಾಸುರರಿಗತಿ ಕದನ || ೩೭ - ೧೦ ||

ಹೀಗೆ ಮಂಥರೆ (ಕುಬ್ಜಿ) ಯ ಸಂಹರ್ಷದಿಂದ ಕೈಕೆ ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲಾ ದೈವೇಚ್ಛೆ ! ಅಲ್ಲವೇ ? ಅಂತೂ ಕೈಕೆ ಕೋಪಾಗಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ.

ದುಃಸ್ವಂಗಳದ ಭೀಕರ ಪರಿಣಾಮ ನೋಡಿ !

ಆರಣ್ಯ ದುಃಸ್ವಂಗಳ ಕಂಡಿದನು | ದಾರಧೀರ ಸುಖಾಂಕಷಾಳಿ ||
ಸಾರಗೂಣ ದಯೆವಂ ತನಗಲಿ ನೀತಿಯುರಿತರಲಿ ||
ಪಾರ ಪಿಥಿವಾಡತು ನಿರೀಕಾ | ಜಾರಯಂತ ದೇಶಿಕನನಾದರು |
ಸೇವಿದನೆ ದುರ್ಜನರು ಕಲಿಸದೆ ಬಿಡರು ತನ್ಮಂತೆ || ೪೨ - ೧೦ ||

ದುಷ್ಟರನು ದುರ್ಬದ್ಧರಾಗುವು | ಭೃಷ್ಟರನು ಕೋಪಿಗಳನ್ನತ ಕಡು |
ನಿಷ್ಕರನು ನುಡಿಸರ ಕುಲಾಚಾರನನು ಬಿಟ್ಟನರ ||
ಕೆಟ್ಟ ನಿಷಯನ ನುಡಿದವರ ನಿ | ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನರ ದಯವಿಹೀನರ |
ಮುಟ್ಟಿಸುಡಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಪರು ತನ್ಮಂತೆ ತಿದ್ದುವರು || ೪೩ - ೧೦ ||

ಅದುದರಿಂದಲೇ ಸಜ್ಜನರಾದವರು ಯಾವ ರೀತಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಹ್ತಾರೆ.

ಸತ್ಯದಯದಾಪ್ತಿಯ ಸದುಗುಣ | ಯುಕ್ತಿ ಸ್ವಕಳಾಚಾರ ವೈದಿಕ |
ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದವೆವು ಪಾಪಭಯನಕ್ಕೋಧ ವೈರಾಗ್ಯ ||
ನಿತ್ಯಕರ್ಮೋತ್ತರ ಭಕ್ತಿ ಗುರು | ಭಕ್ತಿ ಮೃದುನುಡಿ ಶಾಂತಿಯೊಂದಿವ |
ನುತ್ತಮರು ಬಿಡಬಾರದಿರಬೇಕಾವ ಕಾಲದಲಿ || ೪೪ - ೧೦ ||

ದಶರಥ ಕೈಕೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ
ಹೌಹಾರುತ್ತಾನೆ. ಏನೋ ದುರಂತ ಬರಲಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತ
ಕೈಕೆಯ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಆಕೆ ತನ್ನ ನರದ ನೆನಪುಮಾಡಿ ಆ ವರ ಕೊಡಲು
ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಲೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ರೀತಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ನಿನ್ನ ನಾ ಸಮರದಲಿ ಕಾಯಿದ | ಹೆನ್ನಯಾ ಬೇಕಾದ ವರವನು |
ಯನ್ನ ಲೀಸಿಕೊಯ್ದದವಕೆ ಕೊಡು ಶಪಥ ಉಳುಹುವನೆ ||
ನನ್ನ ಭರತಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಟ್ಟವ | ನಿನ್ನ ರಾಸುನ ಪಟ್ಟಕೆಂದಾ |
ಸನ್ನವಾದ ಸುವಸ್ತು ಸಹ ಶೀಘ್ರವಲಿದೊಂದಾಯ್ತು || ೪೫ - ೧೦ ||

ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ರಾಮ ಜಹಿಯನು | ಹೊತ್ತು ವಲ್ಕಲದುಡುಗೆಯಲಿ ಮುನಿ |
ವೃತ್ತಿಯಿಂದವೆ ಕಂದನುಲ ಘಟಾತನಗಳಿಂದ ||
ಹತ್ತು ನಾಭುಕು ವರವ ದಂಡಕ | ಹತ್ತಿರಬೇಕಿಗ ಹೆಣಗಲಿ |
ಸತ್ತುಳಿದು ಬರಲಲ್ಲಿಯೇ ರುಂಡದರನಿಂ ಮೇಲೆ || ೪೬ - ೧೦ ||

ಇಷ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದೇ ತಡ, ದಶರಥ ಕಡಿದ ಬಾಳೆಯ ಮರವಂತೆ ಬಿದ್ದು
ಮೂರ್ಛಾಕ್ರಾಂತನಾದ. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ದೀನನಾಗಿ
ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾಡುವೆನು ಪಟ್ಟವನು ಭರತಗೆ | ಕಾಡ ಹೋಗದೆ ರಾಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ |
ಗೂಢಚಾರದಲಿ ರಾಮನು ಭಯನ ನನಗೇನು ||
ಮಾಡಿದವನು ಕುಸುಮತಾ | ರೂಢಿಪತಿ ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿವುತ |
ಬೇಡ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಿಡುವು ಮಾಡಲಿ ಸತಿಯ || ೧೩ - ೧೦ ||

ಹೆಣ್ಣಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ ದಶರಥನ ಆವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ! ಎಷ್ಟೇ
ಕೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಕ್ರೂರಿಯಾದ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮವೋ ಸಂಭ್ರಮ, ನಾಳೆ ರಾಮ. ಪಟ್ಟಣ-
ಭಿಷೇಕ ಎಂದು ಜನರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ತಳಿರು ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮ ಪಟ್ಟಣಭಿಷೇಕ
ನಾದಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಸಲಹುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಆಶಾಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಿಸು
ತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಎಂದು ಹಲವಾರು
ವಿಧದಿಂದ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪದ ೧೮ ರಿಂದ ೨೨ ರ ವರೆಗೂ
ಆ ವಿಸಯ ಬಂದಿವೆ.

ಬೆಳಗಾಯಿತು ದಶರಥನು ಇನ್ನೂ ಏಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ
ಸುಮಂತನು ಕೈಕೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ದುಃಖಾರ್ತನಾಗಿ ಬಿದ್ದ ದಶರಥ
ನನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿತನಾದ. ಆತ ಕೈಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು-ಆತನಿಗೆ
ರತಮನ ಚಿಂತೆರೀ ಚಿಂತೆ. ಆ ರಾಮನಿಗೆ ಬರ ಹೇಳು ಎಂದಳು, ರಾಮನ
ಆಗಮನ. ಆತನಿಗೆ ಕೈಕೆ ನುಡಿದದ್ದೇನೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಪರವರಡನ್ನು ಈ
ಹೊತ್ತು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ ಅಷ್ಟೇ! ಆದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ರಾಮನ ಮಾತನ್ನು
ಕೇಳಿದ ಆಕೆ ನುಡಿದದ್ದೇನೆಂದರೆ--

ಎನಲದನು ಕೇಳುತ್ತ ನುಡಿದಳು | ಘನ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಕೈಕೆ ರಾಜ್ಯತ |
ನಸುಗೊಳಿಸು ಭರತಗೆ ಸಂಭೃತ ಪಟ್ಟ ಶೋಭನವ ||
ವನದಿ ವದಿಸಲು ಬಿಡಲಿ | ಜಿನ ಜಟಾಧರನಾಗಿಯನ್ನಾ |
ಶನದಲಿ ಬೇಕೇಳು ಬೇಗದಿ ಸಲ್ಲದೀಕ್ಷಣವೆ || ೧೪ - ೧೦ ||

ಇದಕ್ಕೆ ರಾಮನ ಉತ್ತರ

ಜನನ ರಾಜ್ಯವತ್ತಿ ಭರತಗೆ | ಫನಕದೇನಾ ಪಯಣವಿತಕೆ |

ಜನಕ ನುಡಿಯಜಿ ನಾಂಕಲೇತಕ್ಕೆಂದನು ರಾಮ

|| ೩೪ - ೧೦

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭರತನ ದುಃಖ ಮೇರೆ ಮೀರುತ್ತದೆ. ಆಗ ರಾಮ ತಂದೆಗೆ ಸಮಾಧಾನಮಾಡುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಸತ್ಯವುಳಿದರೆ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು | ಸತ್ಯವುಳಿದರೆ ಲೋಕವುಳ್ಳವನು |

ಸತ್ಯವುಳಿದರೆಯರ್ಥ ಬಲವೃಶ್ಚರ್ಯ ನೇಕುವುದು ||

ಸತ್ಯವಲ್ಲದದಲ್ಲ ಕೆಡುವುದು | ಮತ್ತೆ ನಾನಡವಿಯಲಿ ನಿನ್ನಯ |

ಸತ್ಯಕಿರಿ ತನಗಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೋಟಿ ಸುಖವನುದು

|| ೪೪ - ೧೦ ||

ಎಂತಹ ಉದಾತ್ತ ಧೈರ್ಯ ! ಎಂತಹ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ !! ಕೂಡಲೇ ತಾಯಿಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯಲು ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮನೆಗೆ ರಾಮನ ಗಮನ. ತಾಯಿಗೆ ಈ ಕರ್ಣಕೋರ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೂ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ತಯಾರಿಯ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಆಕೆ ಮೂರ್ಛಾಗತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದಿದ್ದು ಹಲುಬುತ್ತಾಳೆ. ಭರತನಿಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟಲಿ. ಆದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಕೈಕೆ, ಭರತರನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುವ ಹವಣಿಕೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ರಾಮ ಅವನನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂಸಾರ ಹೇಗೆ ದುಃಖದ ಆಗರ ಆಗಿದೆ. ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನಂಬುಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪದ ೧೧ ರಿಂದ ೩೦ ರ ವರೆಗೂ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ.

ತನ್ನ ನಿಜವೇ ಕೇವಲಾತ್ಮನು | ಭಿನ್ನಮನ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂ |
 ದನ್ನನೆಂದರಿವನ್ನ ದೂರದಿ ಮುಳುಗಿ ಬಳಲುವೆನು ||
 ನನ್ನ ನುಡಿಯತಲಿ ಮನನಗೋಕರ | ಮನವೆಂದರಿ ಪಳಲಿ ಕಾಣದಿ |
 ನಿನ್ನೊಳೇನೂ ನೆನೆಂದದ್ದೆನು ಪೂರ್ಣವಾಗೆಂದ || ೨೩ - ೧೨ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಕೂಡ ರಾಮನೊಡನೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ.
 ಅವರಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದ.

ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ ನಿವ್ವನಮರ | ನೋಡು ಮಂಥನವಾಗಲಿ ||
 ತಾಮರಸಭವ ನಿಮ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ||
 ರಾಮ ನೀ ಸದವಲ್ಲಿ ನಿಂತ | ಲ್ಲಾ ವ್ಯಹಾಸವೊಂದನುತಾ |
 ಭಾಕುಯಾದಿಗಡಿಯುಪ್ಪಿದಳು ಬಿಡದಾಳುನುಪ್ಪಿದಳು || ೨೪ - ೧೩ ||

ಸೀತೆಯೂ ರಾಮನೊಡನೆ ಬುಲ್ಬು ತಯಾರಾಗುತ್ತಾಳೆ. ರಾಮ
 ಅಥವಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಷ್ಟ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಸೀತೆ ತಾನು
 ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹಟೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಕೆ-ಹೇಳಿದ್ದೆ ಸೂತು ಕೇಳಿ.

ನೀನಗಲಿ ಸಾನಿಹನೆ ಧರ್ಮ | ಜ್ಞಾನದಯನಿಧಿ ನಿನ್ನ ಪತಿ |
 ಸಾನಿಹಲು ನೋಡುವ ಸಮರ್ಥರದುಂಟೆ ಭೋಜನ ||
 ದೀಪತಪಸೇ ಕಂದಮೂಲವ | ನೇನನಿ ಭರಣಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ |
 ಸಾನುರಾಗದಲಂಬಿನವ್ಯತ ಸಮಾನವದು ತನಗೆ || ೨೫ - ೧೪ ||

ಇದಲ್ಲದೇ

ಮೆಲ್ಲನಾ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಚೇತನ | ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳೆಲ್ಲವರಳಿನೆ |
 ಮಲ್ಲಿಗೆಯವೊಲಹವು ವಜ್ರಂಕದಲಿ ನಿಮ್ಮವನು ||
 ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯವ | ನೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸಿ ನಾನೆ ಮಾಡುವೆ |
 ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದ ಚಿತ್ತ ಸಂದಳುಬಾಹು || ೨೬ - ೧೫ ||

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಹ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.
 ಅದಾವುದೆಂದರೆ— ತಾನು ಬಾಲೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಜ್ಯೋತಿಷಜ್ಞನು ಹೇಳಿದ್ದೇ
 ನೆಂದರೆ ಸೀತೆಯ ಪತಿಯೊಡನೆ ವಸವಾಸಿಯಾಗುವಳು. ಎಂದು ಇದಲ್ಲದೇ
 ಹಿಂದೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಸೀತೆ ರಾಮನೊಡನೆ
 ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು. ಆದಕಾರಣ ನಾನು

ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುವವಳೇ ! ಬರಬೇಡಿ ಇನ್ನರೇ ರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರ
ವೆಸಗಿದಂತೆಯೇ !! ಈ ವಿಷಯದ ವಿವರಣೆ ನೋಡಿ-

ಬಾಲೆಯಾಗಿರೆ ನನ್ನ ಕಂಡು ವಿ | ಶಾಲ ಜೋತೀಶಾಸ್ತ್ರವಂತನು |
ಜೇಳಿದನು ಪತಿಯೊಡನಿವಳು ವಸನಾಸಿಯದಳೆಂಪು ||
ಜೇಳಿದಾ ದ್ವಿಜ ಸತ್ಯವಂತನು | ಮೇಳವಿಸಿತದು ಮತ್ತ ಕಿಂಚಿತ |
ಕೇಳಿ ನನ್ನನು ಪೊಡನೆ ಕರೆಪೊಯ್ಯೆಂದಳಾ ಸೀತೆ || ೪೦ - ೧೨ ||

ಹಿಂದೆ ರಾಮಾಯಣವನೇಕವ | ನಂದಿಹರು ಕವಿವರರುವದರೊಳ |
ಇಂದುಮುಖಿ ಸೀತೆಯನುಳಿದು ರಾಘವನಡವಿಗಾಗ ||
ಸಂದ ಕಥೆಯೊಂದರೊಳಗಾದರು | ಬಂದದುಂಟೇ ಯದುಗುಣದಿ ತಾ ||
ಹಿಂದುಗೊಂಡೇ ಬಹನು ಸಿಮ್ಮ ಸಹಾಯ ಕೃತ್ಯದಲಿ || ೪೨ - ೧೨ ||

ಅಂತೆಯೇ ಸೀತೆ ರಾಮನೊಡನೆ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗು
ವಳು. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಮೂವರೂ ಕಾಲ್ಪನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ
ಹೊರಟಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಪುರವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ಮರುಕಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಮ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುರಜನರೆಲ್ಲ ನಾನ್ಮಾ
ರೀತಿಯಿಂದ ದುಃಖಪಡುತ್ತಾ ಇರಲಾಗಿ ವಾಮದೇವ ಋಷಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ
ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅರು ಮರುಗದಿರಲ್ಲಿ ರಾಘವೆ | ನಾರು ಜಾನಕಿಯೆಂಬವಳು ಧಿಟ |
ಕಾರಣವದರಿಯದಡೆ ತಾನದನೆಂಬೆ ರಾಘವನು ||
ಶ್ರೀರಮಣ ನಾರಾಯಣನು ಮುರ | ವೈರಿ ವಿಷ್ಣು ಮುಕುಂದ ಸೀತಾ |
ನಾರಿ ಸಾಕಪ್ಪಲ್ಲಕುಮಿ ಯೋಗಾಧಾರೆ ವರಮಾಯೆ || ೪ - ೧೩ ||

ರಾಮನೊಡನೈದುವ ಸುಮಿತ್ರನು | ಭೂಮಿಯಾಂತಾನಂತನೆಂಬವ |
ರಾಮ ಮಾಯಾ ಗುಣದಿ ತತ್ತದ್ಭಾಸದಲಿ ತೋರ್ಪ ||
ರಾಮ ರಾಜಸ ಲೀಲೆಯಿಂದವೆ | ತಾಮರಸಭವನಾಗಿ ಸೃಜಿಸುವ |
ಕ್ಷೇಪುವನು ಮೂಜಗಕೆ ಹರಿಯೆಂದೆನಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವ || ೬ - ೧೨ ||

ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮತ್ಸ್ಯಾಕೂರ್ಮ
ವರಾಹಾದಿ ಎಲ್ಲ ಅವತಾರಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ರಾಮನ ವಿಷಯ
ವಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ-

ಅದಿಗೊಳಗಿ ನೆ ರಾಮು ಜಗೆ ಸಂ | ಸಾಧನವು ಕೃತ ಕಾರಣ |
ವಾದಿ ಮೂಯೆಯು ಸೀತೆ ಹೋಗುವವನಿಂದವನು ಸೀತೆ ||
ಸೇರುವನು ರಾಮನು ಜೀವನ | ಹೋಗದನು ಸಾರವನು ತಡೆದುದು |
ನೋಡಿದು ಮೂರುನುಂದು ಹೇಳಿದ ಬಂದು ರಾಘವಗೆ || ೧೫ - ೧೬ ||

ಹೀಗೆ ಮುಂದು ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಘಟನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪುರ
ಜನರಿಗೆ ಅರುಹುತ್ತಾನೆ. ರಾಮನು ನೆನೆದವರಿಗೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ
ಎಂದರುಹುತ್ತಾನೆ. ನೀವು ಯಾರೂ ದುಃಖಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು
ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಅಮೋಘ ನೆರರಥ ಸುಮಂತನನ್ನು ಕರೆದು ರಥದ ಮೇಲೆ ರಾಮ
ನೂವಲಾವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಅಂತೆಯೇ ಸುಮಂತನು ಕರಸಾನನಿಯ ದಂಡೆಯ ನೆಲೆಗೆ ಅವರನ್ನು
ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಪಕ್ಕದ ಅಪರನ್ನು
ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಸಖನಾದ ಗುಹನ ಅಗಮನ. ಅತನ ಅತಿಥ್ಯ
ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ರಾಮ ಮಾತ್ರ ಜಲಾಡಾರದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ
೧ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಬರಬರುವ ಬಹಳವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದ ರಾಮನು
ರಾತ್ರಿಮೇ ಗುಹನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಚಿತ್ರಕೂಟ
ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮುಖಪಡೆತ್ತಿದ್ದ ಗುಹನಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯದ
ಅವಧೇಶ ಗುಹನ ದುಃಖವು. ರಾಮ ಅತನಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಮಾತು-

ಮಂಜುಷೀತ ಪ್ತು ಬಿಂಧು | ಬಂದುವೆಕ್ಕೊಡಬಿಟ್ಟು ಮಾಡದೆ |
ಕುಂದು ಸುಖದೂರಾದಿ ಸಾಧನ ಕಾರಣ ಕರ್ಮವನು ||
ಮುಂದೆ ತತ್ತರಿಸಿತ ಲೋಕ | ದಂಡವೇನೂ ಬಿದದೆ ಹಿರಿದ ರ |
ಕಂದವಲ್ಲಿರಬೇಕುಂದನು ಗುಹಗೆ ಸೌಖ್ಯ || ೧೭ - ೧೮ ||

ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿಯ ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ. ಭರದ್ವಾಜನಿಂದ
ರಾಮನ ಗುಣಗಾನ ಕಥನ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೇ
ನಾನು ! ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ತೀರಾನುಸು ಅವರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವಿಕೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಯೊಡನೆ ಸಮಾಗಮ. ತಾನು ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳ ಯಾವದು ಎಂದು ರಾಮ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವಾದ ವೇದಾಂತದ ಸಾರವನ್ನೇ ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳಿದ.

ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ ನಿರೀಹ ನಿಷ್ಕಳ | ಸತ್ಯ ಸಂನಿಷ್ಕಾತ್ರ ನಿರೂಪ |
ಪ್ರತ್ಯಗಾದ್ವಯತೀತ ಶಾಂತಸುರಾಳ ನಿರ್ಭೇದ ||
ವಸ್ತು ವಾಚ್ಯತೆ ದೂರ ಸಕಳಾ | ದೃಷ್ಟ ರಾಮಾ ರಾಮಯಂಬುವಿ |
ರಕ್ತಿಯುತರಲಿ ಸೀತೆ ಸಹಿತರು ರಾಮ ಮನಯಾಗಿ || ೨೦ - ರ ||

ರಾಮಾ ಎಂಬ ಎರಡಕ್ಕರದ ಶಬ್ದದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ತಾನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮುನ್ನ ನಾನು ಬೇಡರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಕಿರಾತನಾಗಿದ್ದೆ. ಕೂದ್ವಿತ್ತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಜೋರದ ಸಂಗಡ ಸೇರಿ ಜೋರನಾಗಿದ್ದೆ. ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ನನ್ನ ದುಷ್ಟತನವನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ರಾಮಧ್ಯಾನದಿಂದ ನಾನು ಈಗ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನನಗೆ ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮ. ಎಂದಿತ್ತಾದಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ರಾಮನಿಗೆ ಉಳಿಯಲು ಶೃಂಗಗಿರಿ (ಶೃಂಗವೇರಿ) ಎಂಬ ಸುಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ರಾಮ ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಣಕುಟಿ ರಚಿಸಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ.

ಇತ್ತ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ರಾಮ ಹೊರಟಕೊಡಲೇ ದಶರಥ ಮೂರ್ಛಗತನಾದ. ತನಗೆ ಸಾವು ಸಮೀಪಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ. ಕೌಸಲೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣೋತ್ಕಮಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆದ ಶಾಪದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಆತನ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದ ವಿವರವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಈಗ ತನಗೆ ಮರಣಸಮಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. “ಪರಗಿ ಕೇಡುಮಾಡಿದರೆ ತನಗೆ ಕೇಡು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ” ಎಂಬ ಮಾತು

ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ರಾಮನಾಮವನ್ನೇ ಹಲಬುತ್ತ ಗತಪ್ರಾಣ-
ನಾದನು. ಕೌಸಲ್ಯ ಸುಮಿತ್ರಾದಿಯರು ಘೋಳಿಟ್ಟು ಅಳತೊಡಗಿದರು.

ಅಳುವಿನ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಸಿಷ್ಠ ಸುಮಂತ ಮೊದಲಾದವರು
ಬಂದು ದಶರಥನ ದೇಹವನ್ನು ತೈಲಕಟಾಹದಲ್ಲಿಡಿಸಿ ಭರತನಿಗೆ ಹೇಳಿ
ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನನೊಡಗೂಡಿ ಬಂದ. ಬರುವಾಗಲೇ
ಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಏನೋ ಅನಾಹುತ
ವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನರಿತ. ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ಬಂದಂಥ ಭರತನನ್ನು
ನೋಡಿ ತಾಯಿ ಕೈಕೇಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಗತಿಯಾಯ್ತು. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಅಡವಿಗೆ
ಹೋದರು. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನೇ ಪರಿಪಾಲಿಸು ಎಂದಿತ್ತಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.
ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ನಾನು ಒಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದೆ
ಅದೇನೆಂದರೆ -

ವರವರದನೊಲಿದಿತ್ತ ಪೂರ್ವದ | ಲರಸವದಕಾ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು |
ಧುರದ ರಾಜ್ಯವ ನಿನಗೆ ಸಲಿಸೆಂದೊಂದು ಮತ್ತೊಂದ ||
ಧರಿಸಿ ಮುನಿಸ್ತತ್ತಿಯನು ರಾಘವ | ನಿರಲಡವಿಯಲ್ಲೆಂದಡುತ್ತನು |
ಧರಣಿಪತಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆಯದಲಿಂ ರಾಜ್ಯ ನಿನಗಾಯ್ತು || ೨೯ - ೧೬ ||

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭರತನು “ನಿನ್ನ ಬಸೂರಲಿ ಹೊರೆದು
ಕೆಟ್ಟಿನೊ ಪಾಪಿಯಾದೆನೊ ಶಿವಶಿವಾಯೆಂದ” ಎಂದು ಬಹುದುಃಖಪಟ್ಟ !
ಏನುಮಾಡಲಿ ಎಂದು ದಾರಿತೋರದವನಾದ !! ಕೂಡಲೇ ಕೌಸಲ್ಯೆಯಿದ್ದ
ಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿದ. ಕೌಸಲ್ಯೆ ಆತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ
ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠನೂ ಕೂಡ ಬಂದು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ
ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೂ ಸಂಸಾರ ಕರ್ಮದ ವಿವರ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.
ದುಃಖಕ್ಕೆ ಇದು ಸಮಯವಲ್ಲ. ಈ ಭವದಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖ ಎರಡೂ ಇದೆ.
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರವಿಲ್ಲ ಎನಬೇಡ. ಏಕೆಂದರೆ-

ಸಾರವಿಲ್ಲೆನಬೇಡವೀ ಸಂ | ಸಾರದಲಿ ಬಿಲ್ಲವಗೆ ವಿರತಿ ವಿ |
ಚಾರ ಶಾಂತಿ ಕವಂತಿ ಧಯ ಧೃತಿ ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ||
ಸಾರವಲ್ಲವೆ ಕೆಡುವ ದೇಹ ವಿ | ಕಾರವನು ನೋಡುವರೆ ಕಾಲ ಸು
ಮಾರಿಯಾಣಲಿನ ಗೋರೆ ಯೆಲ್ಲರ ದೇಹ ಕೇಳೆಂದ || ೪೨ - ೧೬ ||

ಹುಟ್ಟಿದವರಾರಿಗೂ ಮರಣ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲೋಕ ಬಿಟ್ಟು
ಮುಂದಿನ ಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮ ನೆರವೇರಿಸು. ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ವಸಿಷ್ಠ
ನೆಂದಂತೆ ಮುಂದಣ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದನು.

ನಂತರ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣುವ ತವಕದಿಂದ ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು
ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಕಲ ಪರಿವಾರ ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ
ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗುಹನ ಭೇಟಿ. ಸೈನ್ಯಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದ
ಭರತನನ್ನು ಕಂಡು ಗುಹನಿಗೆ ಸಂಶಯ. ಭರತ ತನ್ನ ನಡತೆಯಿಂದ ಅವನ
ಸಂಶಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಮ ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳ
ನಡುವೆ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯು
ತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಹೋಗಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು
ದಾಟಿ ರಾಮನಿರುವ ಸ್ಥಳ ಪತ್ತೆಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ. ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿ-
ಯನ್ನು ಕಂಡು ಅತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ರಾಮನ ಇರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು
ಪ್ರಯತ್ನ. ಭರದ್ವಾಜನೂ ಭರತನ ಮನದಿಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ
ಸುತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಭರತ ಹೇಳಿದ ಮಾತು.

ಸ್ವಾಮಿ ಚಿತ್ತವಿಸೆನಗೆ ರಾಜ್ಯದ | ಕಾಮದಲ್ಲೊಡುದೇನು ಸಾಕ್ಷಿ |
ದ್ರಾಮನಿರೆ ರಾಜಾಧಿರಾಜನಂತಗುಣ ಮಹಿಮೆ ||
ಸೋಮಸನ್ನಿಭನಾರ್ತಜನ ಸು | ಕ್ಷೇಮನಾನಂದಾಬ್ಧಿ ಪರುಪಮ |
ನಾಮನಾತನ ಭೃತ್ಯ ಭೃತ್ಯರ ಭೃತ್ಯ ನಾನೆಂದೆ || ೨೨ - ೧೭ ||

ಭರತನ ಮನ ತಿಳಿದ ಮಹರ್ಷಿ ಅತನನ್ನು ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ
ಆ ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೃಷ್ಣಾನ್ನ ಭೋಜನದಿಂದ
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಮನು ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ರಾಮನು ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಂಡ ಭರತನು ಸಂಪೋಷಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ರಾಮಪಾದದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಪಾದದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಭರತನನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ತಕ್ಕವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ಬಂದು ಕಂಡ ಕೌಸಲ್ಯೆ ಕೈಕೇಯಿ ಸುಮಿತ್ರೆಯೊಡಲಾದವರಿಗೆಲ್ಲ ರಾಮ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ದಶರಥನು ಮರಣಹೊಂದಿದ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿ ದುಃಖಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಸಿಷ್ಠನು ರಾಮನನ್ನು ಆತನ (ದಶರಥನ) ಪೂರ್ವಾಪರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅತ್ಯಜ್ಞಾನದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಮ ಪಿತೃವಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿಯೀಯುತ್ತಾನೆ. ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮುಗಿಸಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ಬಂದನಂತರ ಭರತ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.- ಪಟ್ಟಿ ಹಿರಿಯನದು. ಕಾರಣ ನೀನು ರಾಜ್ಯದ ಧುರವಹಿಸಿಕೋ ಎಂದು. ರಾಮ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ದಂಡ ಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿಡ್ದು ತಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ರಾಜ್ಯ ನಿನ್ನದು. ನಾನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಮೊರಲಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಭರತ ಹಟ ಹಿಡಿದು ತಾನೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ವಸಿಷ್ಠನು ಬಂದು ರಾಮಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯ ಭರತನಿಗೆ ತಿಳುಹಿ ರಾಮನ ವಧೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ರಾಮ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ರಾಮ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಪಿತ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಭರತನು "ಶ್ರೀರಾಮ ಸರಮಾತ್ಮ" ಎಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾನೆ.

ರಾಮ ಬರಲಾರ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಭರತನು ಆತನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ನಿನ್ನ ಕಂಡಂತನುದಿನವು ಸಂ | ಪನ್ನ ಪಾದುಕೆಯಿಂದನು ಪೂಜಿಸು
ತನ್ನ ಪದ ಸೇವೆಯನು ಮಾಡುತ ರಾಜ ಕೃತ್ಯವನು ||
ಧನ್ಯನಾಗಿಹೆ ನೀ ಬಹನ್ನಗ | ವನ್ಯವರಿಯದೆ ನಿನ್ನ ಚರಣದ |
ಸನ್ನಿಧಿಯಲಿಜ್ಜಂತೆ ಕಾಲವ ಕಳವೆ ನಾನೆಂದ

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಮನದಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ರಾಮನ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಕೈಕೆಯೂ ಬಂದು ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಹೇಳಿ, ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಎಂದು
ರಾಮನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೂ ಆತನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಕಷ್ಟವೀ ಸಂಸಾರವಿದರೊಳು | ಕಷ್ಟವೀ ತನುಧರ್ಮವಲ್ಲಿಯು |
ಕಷ್ಟವೀ ಪುತ್ರಾದಿಯೊಳಗಣ ಸ್ನೇಹಮಯ ಪಾಶ ||
ಕಷ್ಟ ನರಹರಿ ನಿನ್ನ ನಿಜಪದ | ವಿಷ್ವರಘ್ನನಾಖ್ಯ ಪಾಶದಿ |
ಕಷ್ಟ ತನ್ನಯ ಮರೆಯ ಹೊಕ್ಕು ನಂಬಿಯಿಂದಳಿದುಮಯಿ || ೧೩ - ೧೯ ||

ರಾಮ ಕೈಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವನು. ಭರತನು ರಾಮನ
ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.
ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಾಮಪಾದುಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ರಾಮನಂತೆಯೇ ಮುನಿ
ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರ ನಡೆಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಇತ್ತ ರಾಮನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ಚಿತ್ರಕೂಟದಿಂದ ದಂಡ
ಕಾವನದಲ್ಲಿಯೆ ಅತ್ರಿಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವರು ಋಷಿಯ
ಉಪಚಾರದಿಂದ ಸಂತೋಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ರಿಮುನಿಯ ಹೆಂಡತಿ ನಮಸ್ಕ
ರಿಸಿದ ಸೀತೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೈಸಿ ಉಪಚರಿಸಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹರಸುತ್ತಾಳೆ.

ದಂಡದಂತೆರಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯ | ಕಂಡು ಮುಂದೆಸಸೂಯೆ ತಕ್ಕಿಸಿ |
ಕೊಂಡು ಬಾ ಬಾರೆನ್ನ ಮಗಳೇ ಸೀತೆ ಬಾ ಯೆನುತ ||
ಮಂಡಿತಾ ಪ್ರೇಮದಲಿ ದಿವ್ಯ ಸು | ಕುಂಡಲದ್ವಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳ |
ಅಂಡ ನಿರ್ಮಿತ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸುಕೌಶಲೋತ್ತರದ || ೨೩ - ೧೯ ||

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದುಕೂಲವೆರಡನು | ಮತ್ತೆ ಕೊಟ್ಟಳು ಮಾಸದಿದ್ದುದ |
ನುತ್ತಮೆಗೆ ದಿವ್ಯಂಗರಾಗಾಕ್ಷತವ ದಿವ್ಯವನು ||
ಹತ್ತಿರಲಿ ಕೆಡದೆಂದು ಶೋಭಾ | ಯುಕ್ತವನು ಕಮಲಾಯಿಗೆ ಪತಿ |
ಭಕ್ತಿಯಂ ಬಾಳ ಸುಖದಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಲ್ಲೆನುತ || ೨೪ - ೧೯ ||

ಆ ದಿನ ಅತ್ರಿಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರಿಂದ ಅತೀರ್ವಾದ
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕವಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಸಾಯಣವನ್ನೇ ಇಲ್ಲೂ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾರಣ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಈ ಕಾಂಡದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಸರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ 11 ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕವಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಆರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ (ಮೆರಗು) ಸೊಬಗನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇತರ ವರ್ಣನೆಗಿಂತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ವಿವರಣೆ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಸಾಯಣವನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೇಕಾದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜನರಿಗೆ ಕಾರುಣಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವದೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅದರ ವಿವರವೇ ತುಂಬಿದಂತೆ ಮಹತಿಯ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರದ ವಿನೇಚನೆಯ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ ವಿನರಣೆಗಿಂತ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ವಿನರಣೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ

ಕಥಾ ವಿವರಣೆಯ ಕ್ರಮ :

ಇದರ ಕಥನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಕಥೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹೇಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕೇಷವಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಸಾಯಣವು ಕಥನ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ವರ್ಣನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಸಾಯಣವು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ರಾಮಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ರಾಮ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಶುವಿನಂತೆ ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಾಲಲೀಲೆ ಎಲ್ಲಾ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಶುವಿನಂತೆ ಜನಿಸಿದ ರಾಮ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತಾನು ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಮಾನವ ಶಿಶುವಿನಂತೆ ವರ್ತನೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪ. ಆತನ ಅವತಾರ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರ, ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ರಾವಣಾದಿಗಳ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂಬುದನ್ನು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ರಾಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಾಗ ರಾಮ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ದಶರಥನಿಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಗುಹನಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯದ ಉಪದೇಶ. ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಮ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆತನ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವಿಕೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ತಾನು ಜೋತಿಸ್ಕರಿಂದ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ ಹಿಂದಣ ಯಾವ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಮ ಸೀತೆ ಬಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಷಯ, ಇವೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಇದು ಇಲ್ಲ.

ಇದರಂತೆ ಭರವ್ಯಾಜಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟ ರಾಮನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಭಾಗವೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿದೆ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಆವತಾರ, ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಭೂಭಾರ ಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನುಷ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಢೆ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಆಡುಸುಡಿಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆರುಗು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧) ಆರನೈ ದುಃಸಂಗ ಕೆಡಿಸದು

೨ ನಾರಿಯರಿಗಿಚ್ಛಿತವ ಕೊಟ್ಟಡದಾರನಾದರು ಕೆಡಿಸುಗು

೩) ಕ್ರೂರೆಯಲಿ ನಯವುಂಟೆ

೪) ತಪ್ಪೆ ಲೋಹದ ಮೇಲೆರೆದ ಜಲಬಿಂದುವಿನ ಪರಿ

೫) ಸಿರಿ ಬಂದಡದು ನೆಕಲಂತೆ

೬) ಮೆಚ್ಚಿದಾತಗೆ ಮಸಣ ಲೇಸು

೭) ಹುಣ್ಣು ಲುಪ್ಪನು ತೋಕಿದಂತೆ

೮) ಹಳೆಯ ವಸ್ತ್ರವ ನರರು ಹರಿದಡೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸವಸ್ತ್ರವನು
ಹೊರಿಸಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ

ಕಾನ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಅಡುನುಡಿಗಳೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಂದಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆ
ಗಾಗಿ ಒಂದೆರಡು - ಅರುವೆಯ, ಸಡಬಡ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೀಗೆ ಸುಲಭಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ
ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವು ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

ನಾನು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾ-
ಯಣವನ್ನೂ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕಾಯಿತು.
ನನಗೆ ದೊರೆತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಕೃತಿಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- ೧) ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣ (ಸಂಸ್ಕೃತ) ಗೀತಾ ಪ್ರೆಸ್, ಗೋರಖಪುರ
ಇವರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಟೀಕಾಸಹಿತ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ೨) ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತ
ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ
ಅರ್ಥ ಸಮೇತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ
ರಾಮಾಯಣ ಇಲ್ಲ.
- ೩) ಇದೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ
ಸಿಸಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೇ "ಕೊಳಗಿಬೀಸ" ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ
ಶಿವಾನಂದ ಯತಿವರರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಕನ್ನಡ
ವಾರ್ಧಿಕ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ಣ ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣ
ವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕಾಂಡ ಸಹಿತ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರು
ತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ.
- ೪) ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ದಿ| ಶಂಭು ಶಾಸ್ತ್ರಿ
ನಾಜಗಾರ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರಾಮಾ
ಯಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಬರಹದ ಪ್ರತಿ. ಮುದ್ರಿತವಾಗಿಲ್ಲ.
ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಕೃತಿಗಳು ಇವೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮಾಯಣದ ಕೃತಿಗಳು

ಇನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಗಳು ಎಷ್ಟಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಬಂದು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳು ನನ್ನ ನದರಿಗೆ ಬಂದವು. ಅವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಕುನಾರವ್ಯಾಸನು ತನ್ನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ತಿಣ್ಣಿಕದನು ಘಣಿರಾಯ ರಾಮಾ | ಯಣದ ಕವಿಗಳ ಭಾರವತಿ ತಿಂ |

ಥಣಿಯ ರಘುವರ ಚರಿತದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ತೆರಹಿಲ್ಲ ||

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದಾಗ ರಾಮಾಯಣದ ಎಷ್ಟೋ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಕಾಲರಾಯನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಭಿಗಮಿಯೋ ಏನೋ ? ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಕೂಡ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧಾಟಿಗಳಲ್ಲಿ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ, ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರ.

೧ ವರದ ವಿಠಲ ರಾಮಾಯಣ :- ಕವಿಯು ಈ ಕೃತಿಗೆ “ವಾಲಗಲ್ಪಿಯ ವರದ ವಿಠಲ ಕರ್ತೃವೀಕೃತಿಗೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಧ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ “ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿರಾಯ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಕೌಸಲ್ಯಾ ವಿನಾಹದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಕಾರಂತರು ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ರಚಿತ ಕೆಲವು ಸಂಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು “ಕೌಶಿಕ ರಾಮಾಯಣ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೨ ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ರಾಮಾಯಣ :- ಹರಿತಕೀಪುರದ (ಹರೀಟಿ) ಗೋಪೀನಾಥಕವಿಯ ಆರಾಧ್ಯದೇವರು. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಐರಾವಣನ ಕಾಳಗ, ರುಂಡಭೈರವನ ಕಾಳಗ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೂ ಅವನು ಬೇರಾವುದೋ ರಾಮಾಯಣದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಬೇಕು.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನಿರ್ವಾಣ ನಾಯಕ, ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ :- ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ೬೦ ಸಂಧಿಗಳಿದ್ದು ೨೦೦ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಕಥಾಭಾಗವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದು ಸಂದರ್ಭದೊರೆತಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕಥಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಕವಿ “ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನೃಸಿಂಹ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಾಷೆ ಸರಳ ಸುಲಭ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ ಉತ್ತರ ಕಾಂಡ :- ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿ ಗ್ರಂಥ ಸಂಧಿ ೧೫ ಹಾಗೂ ಪದ ೬೨೫ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾವಣಾದಿಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಸೀತಾ ಜನನ, ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಹನುಮ ಜಾಂಬವ ಮೊದಲಾದವರ ಜನಪದ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಕವಿ “ಕೇಶವ ಭದ್ರಾಕ್ಷರ” ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿಲ್ಲ.

ಉತ್ತರ ರಾಮಾಯಣ :- ಇದನ್ನು “ವಿದ್ಯಾಯೋಗಿ” ಎಂಬ ಕವಿ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಂಗತ್ಯ ಭಂಡಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ೪೮ ಸಂಧಿಗಳಿದ್ದು ೨೫೦೦ ಪದಗಳಿವೆ. ಕಾವ್ಯದ ಶೈಲಿ ಸುಲಭ ಸರಳ ಹಾಗೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿಲ್ಲ.

ದ್ವಿಪದಿ ರಾಮಾಯಣ :- ಇದರ ಕೆಲವು ತಾಳೆಗರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ದೊರಕಿವೆ. ಬಾಡದ ಸುಬ್ರಾಯ ಹೆಗಡೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಪದ್ಯಗಳು ಎರಡು ಸಾಲಿನವು. ಕವಿಯ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಒಂದು ಪದ್ಯ.

ರಾಮನಾಜೆ ಯ ಹನುಮನಾಂತು ನಿಜಶಿರದೆ |

ಭೂಮಿಜೆಯ-ನರಸಲ್ಕೆ ಪೋದನವಸರದೆ ||

೨ ಗೋಕರ್ಣ ಪುರಾಣ :- ಇದನ್ನು ಬರೆದವನು ನಿರ್ವಾಣ ನಾಯಕ ಅಥವಾ ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ ೩೯ ರಿಂದ ೪೮ ರ ವರೆಗಿನವು

ಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣದ ಪೂರ್ಣ ಕಥೆ ಇದೆ. ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಕಾಸುರನ ಕಾಳಗವೂ ಇದೆ.

- ೮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ : ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಸಿರಸಿಯ ಕೊಳಗೀಬೀಸದ ಸಾಧು-ಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದ ಯತಿವರರು ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರಾದ ಮಾರುತಿಯನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಈ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲ. ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಪದಿ ಅನುವಾದ ಇವೆರಡೂ ಇವೆ. ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಸರಳ ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ರಚನೆಯಿದೆ.
- ೯ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ :- ಇದನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ನಾಜಗಾರ ಗ್ರಾಮದವರಾದ ದಿ| ಶಂಭುಶಾಸ್ತ್ರಿ ನಾಜಗಾರ ಇವರು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ರಿತವಾಗಿಲ್ಲ.
- ೧೦ ಪುಟ್ಟ ರಾಮಾಯಣ :- ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಂಥ. ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸುಂದರ ಸರಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬಹುಶಃ ಇದನ್ನು ವೆ. ಪ. ಹೆಗಡೆ ಬಾಡ ಇಲ್ಲವೇ ಕೆ. ರಾ. ಪ. ಭಟ್ಟ ಬಾಡ ಇವರು ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಎಂಬ ನೆನಪು.
- ೧೧ ಕನ್ನಡ ದ್ವಿಪದಿ ರಾಮಾಯಣ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ದ್ವಿಪದಿ ಭಂಡಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾರವಾರ ತಾಲೂಕಿನ ಚಂಡಿಯ ಗ್ರಾಮದ ದಿ|ರಘುನಾಥ ಶೇಟ್ಟಿ ಎಂಬವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಬರಹದ ಉದ್ಗ್ರಂಥ. ರಾಮಾಯಣ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇದೆ. ಇನ್ನೂ ಮುದ್ರಿತ-ವಾಗಿಲ್ಲ.
- ೧೨ ಪ್ರಾಕೃತ ರಾಮಾಯಣ :- ಸದ್ಯ ದೊರಕಿದ ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥ. ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ಹಳದೀಪುರ ಅಗ್ರಹಾರದ ಸಭಾಹಿತರಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಇದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿಲ್ಲ. ಅವಲೋಕನೆಗಾಗಿ ಇದೆ.

೧೩. ತುಲಸೀದಾಸ ರಾಮಾಯಣ :- ಇದನ್ನು ದಿ|| ಮದ್ಗುಣಿ ಶಂಭು ಭಟ್ಟ ಎಂಬವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ತುಲಸೀದಾಸ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಮ್. ಎಚ್. ಅದವರು ಬರೋಡಾ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಊರು ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಮದ್ಗುಣಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ.

೧೪ ಹನುಮದ್ರಾಮಾಯಣ :- ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಭಟಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಹಾಡುವಳ್ಳಿಯ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಕವಿ ಎಂಬವನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಡುವಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಗೀತಪುರ ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನವಿತ್ತು. ಈಗ ಇದು ಹುಳುಬಿದ್ಡೆ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಧಾನಿ ಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತು.

ಇದಲ್ಲದೇ ರಾಮಚರಿತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ರಾಮನಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಸಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇವೆ.

೧೫ ವಾಸಿಷ್ಠ ಚರಿತೆ :- ಕವಿ ಇದನ್ನು ಗುರು ನಾರಾಯಣನ ವರದಿಂದ ರಚಿಸಿದೆ. ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಗುರುಗಳಾದ ಆರಾಧ್ಯೇಂದ್ರರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ೩೩ ಸಂಧಿಗಳಿದ್ದು ೧೪೦೧ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ.

೧೬ ಯೋಗವಾಸಿಷ್ಠ :- ಭಾಮಿನೀ ಪಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ೫೧ ಸಂಧಿಗಳಿದ್ದು ೨೭೮೪ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ನಿರ್ವಾಣನಾಯಕ ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ವೇದಾಂತದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥ.

೧೭ ಚಾನ್ವನವಾಸಿಷ್ಠ :- ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧಯೋಗೀಂದ್ರ ಎಂಬ ಕವಿ ಭಾಮಿನೀ ಪಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ೯ ಸಂಧಿಗಳಿದ್ದು ೩೬ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಹರಿತಕೀಪುರದ (ಹರಿಟಿ) ಗೋಪೀನಾಥನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ವೇದಾಂತತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥ.

ಇದಲ್ಲದೇ ಹಲವಾರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಕೆರೆಮನೆ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಕೆಲವದರ ಹೆಸರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾನಣೋದ್ಭವ, ಶತಮುಖ ರಾಮಾಯಣ, ಶ್ರೀ ರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ಪಂಚವಟ, ಅಂಗದ ಸಂಧಾನ, ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗ, ಐರಾವಣ ಮೈರಾವಣರ ಕಾಳಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣ ಇತ್ಯಾದಿ

ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ವೆಂಕಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಜಾನಕೈ ಇವರು ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎ. ಹೆಗಡೆ ದಂಟಕಲ್ ಇವರು ಸೀತಾವಿಯೋಗವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಎಷ್ಟೋ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೂ ಕೂಡ ಇವೆ ಡಾ|| ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು 'ಜಾನಪದ ರಾಮಾಯಣ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು ಕವಿಯಿತ್ರಿಯರೂ ರಾಮಕಥೆಯ ಹಾಡುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜೈನ ಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜೈನ ರಾಮಾಯಣವೂ ಇದೆ. ಅಭಿನವ ಪಂಪನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಪಂಪ ರಾಮಾಯಣವು ಭಲಾ ತಕ್ಕೀ ಪುರದ (ಗೇರಸೊಪ್ಪೆ) ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಸಾಳ್ವಕವಿ (ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯವ) ಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ರಾಮಾಯಣವೂ ಕೂಡ ಇದೆ.

ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಕೃತಿಗಳು ಕಾಲರಾಯನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆಯೋ ಏನೋ ! ಅವು ದೊರಕಿದಾಗಲೇ ಅವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಸಾಧ್ಯ.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಹೆಳಬೇಕಾದರೆ ಇದರ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸರಳ ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ವವನ್ನು ವೇದಾಂತದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸರಳ ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ಸಂಸಾರಸ್ಥರಿಗೂ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಜನಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು

ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನದ ವಿವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾಯೆ
ಆಗಾಧವಾಗಿದೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ.
“ಅಸಾರೇ ಖಲು ಸಂಸಾರೇ ಕಿಮಮೃತಮಯಃ ಕಿಮು ವಿಷಮಯಃ” ಎಂದು
ತಿಳಿಯುವಂತೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೂ ಈ ರಾಮಾಯಣ ಸರಳ
ಸುಂದರ ರಸವತ್ತಾದ ಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕೃತಜ್ಞ ತೆಗಳು :

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಕಡೇಕೋಡಿಯ ದಿ| ವೆಂಕಪ್ಪಾ
ಪರಮಯ್ಯ ಹೆಗಡೆ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಿತು. ಆವರ ಸಹೋದರರಾದ
ಧಾರೇಶ್ವರದಲ್ಲೊಬ್ಬರ ಚಿದಂಬರ ಹೆಗಡೆಯವರು ವೆಂಕಪ್ಪ ಹೆಗಡೆಯವರ
ಮಗನಾದ ಪರಮಯ್ಯ ಹೆಗಡೆಯಿಂದ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ತಂದ
ಐದಾರು ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಉತ್ತರ ರಾಮಾಯಣ
ಸಹಿತವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥ ಇದು.

ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿ ಎಲ್ಲೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ
ಸಂಸ್ಥೆ (K. R. I.) ಧಾರವಾಡ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡ,
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮೊದಲಾದ
ಕಡೆಗಳೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದರೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ
ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಪ್ಪುಗಳು
ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸಂಸಾದನೆ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.
ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರ್ಣ
ಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನೊಂದು
ಪ್ರತಿ ದೊರಕಿದಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು
ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಪರಮಯ್ಯ
ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞ ತೆಗಳು.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಶ್ರೀ ಬಿಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ ರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿಯ ೫-೬ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿದರು. ಈ ಕಾವ್ಯ ಸರಸವಾದ ಸುಂದರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ರಣವಾಗಲೇಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥ ಮುದ್ರಿಸು ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಫಲ ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮುದ್ರಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದವರು ೧೦,೦೦೦/ ರೂ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿಂದಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟನೆಗಳಿಗೂ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೇ ಪುಸ್ತಕದ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಇದಲ್ಲದೇ ಸಿಸಿಫು ತೋಟಗಾರ್ಷ ಸೊಸ್ಯಾಟಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದ ಹೆಗಡೆ ಕಡವೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಡಿ. - ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಇವರು ನನ್ನ ಈ ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸೊಸ್ಯಾಟಿಯ ವತಿಯಿಂದ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ರೂ ೫೦೦೦/-ವನ್ನು ಉದಾರ ದೇಣಿಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದ ಹೆಗಡೆ ಕಡವೆಯವರಿಗೂ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಡಿ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಸೊಸ್ಯಾಟಿಯ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಇದಲ್ಲದೇ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಹಾಗೂ ತಾಳೆಗರೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ನನ್ನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಶಿವಾ ಗಣಪತಿ ಹೆಗಡೆ ತಮಟೆ ಕುಮಟಾ ಇವರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹರೂಪವಾಗಿ ರೂ. ೨೫೦೦=೦೦ ನ್ನು ಉದಾರ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಇನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅಂದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಫೋಟೋ-ಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಫೋಟೋಗಳೆಲ್ಲ ಗೀತಾ ಪ್ರೆಸ್ ಗೋರಖಪುರದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ರಾಮಾಯಣದೊಳಗಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಗೀತಾ ವ್ರಿಸ್ತಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ ಇವರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದೊಳಗಿಂದಲೂ ಪೋಟೋಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಉದಾರ ಮನದಿಂದ ಹಾಗೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲಬೇಕು.

ಈ ರಾಮಾಯಣವು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಭಾಗಭಾಗವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಈಗ ಬಾಲಕಾಂಡ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಹಂಬಲವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಕಟನೆಯ ಭಾರವೊತ್ತು "ಕನ್ನಡ ಕರಾವಳಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗಡೆ" ಇವರಿಗೂ ಇದನ್ನು ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಹೆಗಡೆ ಇದರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೂ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಓದುಗರಾದ ತಾವು ಈ ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಕೊಂಡು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದಂತೆ ಈ ಸುಂದರ ಬೃಹತ್ ಕಾವ್ಯವೆನಿಸಿದ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಸಾಧಂದಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ. ನನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಈ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೂ

ಇದರ ಮುಂದಿನ ಭಾಗಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಉದಾರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಈ ಸವಿನಯ ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

“ಭದ್ರ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ”

ಎಸ್. ಕೆ. ಹೆಗಡೆ
ಸಂಪಾದಕರು

- ೦ -

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಕೆ. ಹೆಗಡೆಯವರು ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಈಗಾಗಲೇ “ಕರಾವಳಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ” ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಅವರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಶೋಧನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ “ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ” ವು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಚಾರ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬೇರೆಯ ಯಾವ ಕಾವ್ಯ ರಾಮಾಯಣವೂ ಉಪಲಬ್ಧವಾದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಹೆಗಡೆಯವರು ಅಳವಡಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಫಲವಾಗಿ ತಾಳೆಗರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳುವಂತಾದುದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವು ಮೂಲತಃ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಶ್ರೋತೃನೆಂದು ಬಲ್ಲವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕರ್ತೃ ಯಾರಿಂಬುದು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮೋಪದೇಶಗಳ ವಿನಯ, ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ ಎಲ್ಲವೂ ನವೀನವಾಗಿವೆ. ಮೂರುಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಗೆಬಗೆಯ ವೃತ್ತಗಳ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ

ಕೂಡಿದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಪಾರಾಯಣ, ಪ್ರವಚನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ ಸಮಿತಿಯಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ 1984 ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಟಿಸ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾನು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಕೆಲವು ವೇದಾಂತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಕಥಾ ಸರಣಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮೋಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಿಂದ ಈಚಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕಾರರುಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಪ್ರತಿಸಾದನಸರಣಿಯೂ ಮಿಳಿತವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ - ಎಂಬ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವತ, ಯೋಗವಾಸಿಸ್ತ - ಈ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಾಮರ್ಶಗಳಾಗಲಿ, ಪ್ರಮಾಣವಾಕ್ಯಗಳ ಉಪಾಹರಣೆಗಳಾಗಲಿ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥತ್ರಯಗಳು ತಾತ್ಪರ್ಯದಿಂದ ಅದ್ವೈತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ ಪ್ರತಿಸಾದಿಸುತ್ತಿವೆಯಾದರೂ ಅದ್ವೈತಾಚಾರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶಂಕರರು ಇವುಗಳನ್ನೇಕೆ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗೂಢವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದರೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣವು ಹೇಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವತವು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭಗವಂತನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಗುಣಕರ್ಮಲೀಲೆಗಳೊಡನೆ-ತತ್ತ್ವಮೃತವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ರಾಮತತ್ತ್ವವೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯೇ ಪರಮಸಾಧನವೆಂದೂ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಭಾಮಿಸೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣವೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಏಳು ಕಾಂಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಛಾಯಾನುವಾದದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಇದರ ಕರ್ತೃವೂ ಯಾರೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಾಂಡ

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಎರಡು ಕಾಂಡಗಳಿಂದ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಸಂಧಿಗಳೂ ೮೨೨ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಪದ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಬಾಲಕಾಂಡದ ಅಹಲ್ಯಾಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಸಂಸ್ಕೃತಮೂಲ)

ಭವಭಯಹರಮೇಕಂ ಭಾನುಕೋಟಿಪ್ರಕಾಶಂ
ಕರದ್ಯತಶರಚಾಪಂ ಕಾಲಮೇಘಾನವಭಾಸಮ್ |
ಕನಕರುಚಿರವಸ್ತ್ರಂ ರತ್ನವತ್ಕುಂಡಲಾಡ್ಯಂ
ಕಮಲವಿಶದನೇತ್ರಂ ಸಾಸುಜಂ ರಾಮನಿರೋಡೇ ||

(ಕನ್ನಡಪದ್ಯ)

ಸಕಲಭಯಹರ ಭಾನುಕೋಟಿ
ಪ್ರಕರತೀಜವ ಚಾಪಶರ ಸಾ
ಯಕದ ಹಸ್ತದ ಕಾಳಮೇಘನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಗಳ |
ವಿಕಸಿತಾನನದರಳುಗಂಗಳ
ಮಕರಕುಂಡಲ ಕನಕವಸನದ
ಯುಕುತ ಸಾಸುಜ ರಾಮಚಂದ್ರನೆ ತನಗೆ ಗತಿಯೆಂದು ||

ಶ್ರೀ ಹೆಗಡೆಯವರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈಗ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆರವೇರಿ ಇಡೀ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಲೆಂದೂ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಸಕಲವಿಧವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ ಲಭಿಸಲೆಂದೂ ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು.

ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ

ಇತಿ

ತಾ : 25-5-1990

H. S. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ

ಜಾಲಕಾಂಡ

ಅಲೋಕ್ಯ ಯಸ್ಯಾತಿಲಲಾಮಲೀಪಾಂ ಸದ್ಭಾಗ್ಯಭಾಷಾ ಪಿತರಾ ಕೃತಾರ್ಥಾಃ
ತಮ್ಭೂತಂ ವರ್ಷಕಡಪಗಾಚಾರಂ ಶ್ರೀಜಾನಕೀಜೀವತಮಾನತೋಽಸ್ಮಿ ||

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಎರಡು ಕಾಂಡಗಳಿಂದ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಸಂಧಿಗಳೂ ಲಲಿತ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಪದ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಬಾಲಕಾಂಡದ ಅಹಲ್ಯಾಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಸಂಸ್ಕೃತಮೂಲ)

ಭವಭಯಹರನೇಕಂ ಭಾನುಕೋಟಿಪ್ರಕಾಶಂ

ಕರಧೃತಶರಚಾಪಂ ಕಾಲಮೇಘಾವಭಾಸಮ್ |

ಕನಕರುಚಿರವಸ್ತ್ರಂ ರತ್ನವತ್ಕುಂಡಲಾಡ್ಯಂ

ಕಮಲವಿಶದನೇತ್ರಂ ಸಾಸುಜಂ ರಾಮವಿಂಡೀ ||

(ಕನ್ನಡಪದ್ಯ)

ಸಕಲಭಯಹರ ಭಾನುಕೋಟಿ

ಪ್ರಕರತೇಜದ ಚಾಪಶರ ಸಾ

ಯಕದ ಹಸ್ತದ ಕಾಳಮೇಘನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಗಳ |

ವಿಕಸಿತಾನನದರಳುಗಂಗಳ

ಮಕರಕುಂಡಲ ಕನಕವಸನದ

ಯುಕ್ತ ಸಾಸುಜ ರಾಮಚಂದ್ರನೆ ತನಗೆ ಗತಿಯೆಂದು ||

ಶ್ರೀ ಹೆಗಡೆಯವರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈಗ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆರವೇರಿ ಇಡೀ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಲೆಂದೂ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಸಕಲವಿಧವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಕೂ ಲಭಿಸಲೆಂದೂ ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು.

ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ

ಇತಿ

ತಾ : 25-5-1990

H. S. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ

ಪಾಲಕಾಂಡ

ಅಲೋಕ್ಯ ಯಸ್ಯಾತಿಲಲಾನುಲೀಲಾಂ ಸದಾ ಗೃಭಾಪೌ ವಿವರೌ ಕೃತಾರ್ಥೌ
ತಮೃಚಾಕಂ ದರ್ಶಕದರ್ಶಕೌರಂ ತ್ರಿಜಾನಕೇಚೇವವೇದಮಾಸತೋಽಸ್ಮಿ ||

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಧ್ಯಾನಂ ॥

ರಾಮಾಯ ರಾಮಭದ್ರಾಯ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ವೇದಃ
ರಘುನಾಥಾಯ ನಾಥಾಯ ಸೀತಾಯಾಃ ಪತಯೇ ನ

ವೈದೇಹೀ ಸಹಿತಂ ಸುರದ್ರುಮತಲೇ ಹೈಮೇ ಮಹಾವಃ
ಮಧ್ಯೇಪುಷ್ಪಕಮಾಸನೇ ಮಣಿಮಯೇ ವೀರಾಸನೇ ಸು
ಲಗ್ರೇ ವಾಚಯತಿ ಪ್ರಭಂಜನಸುತೇ ತತ್ತ್ವಂ ಮುನಿಭ್ಯಃ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾಂತಂ ಭರತಾದಿಭಿಃ ಪರಿವೃತಂ ರಾಮಂ ಭಜೇ ಶ್ರು

ವಾಮೇ ಭೂಮಿಸುತಾ ಪುರಶ್ಚ ಹನುಮಾನ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ॥
ಶತ್ರುಘ್ನೋ ಭರತಶ್ಚ ವಾಮದಲಯೋರ್ವಾಯ್ವಾದಿಕೋ
ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಶ್ಚ ಯುವರಾಟ್ ತಾರಾಸುತೋ
ಮಧ್ಯೇ ನೀಲಸರೋಜಕೋನುಲರುಚಿಂ ರಾಮಂ ಭಜೇ ಶ್ರು

ರಾಮಂ ರಾಮಾನುಜಂ ಸೀತಾಂ ಭರತಂ ಭರತಾನುಜಮಃ
ಸುಗ್ರೀವಂ ವಾಯುಸೂನುಂ ಚ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಪುನಃ ॥

ನಮೋಸ್ತು ರಾಮಾಯ ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ
ದೇವೈ ಚ ತಸ್ಯೈ ಜನಕಾತ್ಮಜಾಯೈ |
ನಮೋಸ್ತು ರುದ್ರೇಂದ್ರ ಯಮಾನಿಲೇಭ್ಯೋ
ನಮೋಸ್ತು ಚಂದ್ರಾರ್ಕಮರುದ್ಗಣೇಭ್ಯಃ

ಚರಿತಂ ರಘುನಾಥಸ್ಯ ಶತಕೋಟಿಪ್ರವಿತ್ತರಮ್ |
ಏಕೈಕಮಕ್ಷರಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಮ್

ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಿರಿಸಂಭೂತಾ ರಾಮಸಾಗರಗಾಮಿನೀ |
ಪುನಾತು ಭುವನಂ ಪುಣ್ಯಾ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾನಮ್

ಶ್ಲೋಕಸಾರಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ಸರ್ಗಕಲ್ಲೋಲಸಂಕುಲವಮ್
ಕಾಂಡಗ್ರಾಹಮಹಾಮೊನಂ ವಂದೇ ರಾಮಾಯಣಾರ್ಣವಮ್

॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಶುಭಮಸ್ತು ॥
॥ ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಸ್ತು ॥ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ॥
॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ

ಬಾಲಕಾಂಡ

ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮಹೇಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ರಾಮತತ್ವವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದು

ಸೂಚನೆ ॥ ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ್ವರನೊಲಿದು ಕೇಳಿ
ದ್ವಾರ್ ಮಹಾಪಾರ್ವತಿಗೆ ಕರುಣದಿ
ರಾಮತತ್ವನ ಲೋಕಹಿತಕರವೆಂದು ಕರುಣಿಸಿದ ॥

ಪದ ॥ ಶ್ರೀವರನು ಶಾಶ್ವತನವಿಳ ವೇ
ದಾವಳಿ ಸಂಸ್ಕೃತೃನಮಿತ ಗು
ಣಾವಲಂಬನಂಬುಜೋದ್ಭವ ಮುಖ್ಯ ಸುರವಂದ್ಯ ॥
ದೇವ ದೇವನಶೇಷ ಧರಣೀ
ದೇವ ಗೋದ್ವಿಜ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ಕೃ
ತಾವತಾರನು ಮಾಳ್ಕೆ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನು ನಮಗೆ ॥ ೧ ॥

ಶ್ರೀಮದದ್ವಯಸಂತ ಸುಖರಸ
 ದಾ ಮಹೋದಧಿ ಪೂರ್ಣರಶಿ ನಿ
 ಸ್ನೇಮ ನಿರವಧಿ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿರೇಹ ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವ ||
 ಕಾಮಕರ್ಮ ವಿದೂರನಾತ್ಮಾ
 ರಾಮ ಸಂವಿಜ್ಯೋತಿ ನನ್ನ
 ಸ್ವಾಮಿ ಸಿರಿ ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಗುರುಗಳು ಮಾಳ್ವೆ ಸನುಮತಿಯು || ೨ ||

ರತ್ನ ಮಾಲ್ಯಾಭರಣ ಗಂಧ ಸು
 ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣ ನಿಂದ ನಿಂತೆಡ
 ಹಸ್ತ ಚಷಕದ ಪಾತ್ರಕೇರಗಿದ ಮುರಿದ ಸುಂಡಲಿನ ||
 ಉತ್ತಮದ ಬಲಗಯ್ಯ ಕಮಲದ
 ಹಸ್ತಮುಖದರುಣಾಂಗ ದ್ವಿಭುಜ ತ್ರಿ
 ನೇತ್ರನಸು ಬಲಗೊಂಬೆನೀವುದು ಮತಿಗೆ ಮಂಗಲವ || ೩ ||

ಮಂದಹಾಸಿನಿ ಮಧುರ ಭಾಷಿಣಿ
 ಕುಂದ ಮಂದಾರೇಂದು ಸನ್ನಿಭೆ
 ಮಂದಚಾಯತನೇತ್ರೆ ಕೋಮಲಗಾತ್ರ ಸುಚರಿತ್ರೆ ||
 ಮಂದ ಮದಗಜಗಮನೆ ನನ್ನಯ
 ಮಂದ ಬುದ್ಧಿಯ ಕೆಡಿಸಿ ರಸನೆಯೊ
 ಳೆಂದುವಗಲದೆ ಕರುಣದಲಿ ನಲಿದಾಡು ವಾಗ್ಧೇವಿ || ೪ ||

ಗುರುನಿಸಿಯರಿವಿತ್ತು ವಿಘ್ನವ
 ನೊರಸಿ ಗಜಮುಖನಾಗಿ ಭಾವಕೆ
 ಬರಲು ಭಾರತಿಯಾಗಿ ವಿರತಿಯ ಮಾಡಲಜನಾಗಿ ||
 ಹರಿಯೆನಿಸಿ ನಿಜದರಿವ ಪಾಲಿಸಿ
 ಹರನೆನಿಸಿ ಕರ್ಮಗಳನೆಲ್ಲವ
 ಗುರುಹಿ ನಿಜಪದವೀವ ಮಹಬಲನೀಗೆ ಸನುಮತಿಯು || ೫ ||

ಶ್ರೀಮದಮರಸೋಮ ನತಸ್ತುತ
 ನಾನು ರೂಪವಿದೂರ ಸಚ್ಚಿ
 ದಾಮ ಸಕಲಾಧಾರ ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರ ಶ್ರುತಿ ದೂರಾ ||
 ಸೋಮಶೇಖರ ಪೂಜ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾ
 ತ್ತಾಮರಸಭವ ತಾತ ಭುವನೋ
 ದಾಮ ಯೋಗಾಧಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸ್ತುತಿಸಿಂಹ ಸಲಹೆಮ್ಮ || ೬ ||

ಶ್ರೀವನಿತೆ ಸಹ ಚಿನ್ಮಯನು ದಿವಿ
 ಜಾವಳಿಗಳರ್ಥಿಸಲು ಕಳೆಯಲು
 ಭೂವಿ ಭಾರದ ರಘುಕುಲದಲವನಿಯಲಿ ಸಂಜನಿಸಿ ||
 ರಾವಣಾದ್ಯರ ಗೆಲಿದು ಕೀರ್ತಿಯು
 ಪಾವನನ ಧರಗಿರಿಸಿ ನಿಜದೊಳ
 ಗೋವ ಮಾಯಾ ಮನುಜ ರಾಮನ ಪದವ ಭಜಿಸುವೆನು || ೭ ||

ಭೂಮಿಭಾರವನಿಕ್ಕುಹಲಮರ
 ಸೋಮವರ್ಧಿಸೆ ಚಿನ್ಮಯನು ಮಾ
 ಯಾ ಮನುಜನಾಗಿಗೆ ರವಿಕುಲದಲ್ಲು ದಿಸಿಕೊಂಡು ||
 ಭೀಮ ದೈತ್ಯರನಾದಿ ಬೊಮ್ಮದ
 ಸಾಮವನು ಮಗುಳ್ಳೆದುತಘದರ
 ನಾಮವನು ಜಗಕಿತ್ತ ಸೀತಾಪತಿಯ ಬಲಗೊಂಬೆ || ೮ ||

ಸೃಷ್ಟಿರಕ್ಷಾಲಯ ಗುಣಾದಿ ನಿ
 ತಿಷ್ಠ ಮಾಯಾ ಹೇತು ಯೇಕನ
 ಧಿಷ್ಠ ಮಾಯಾಶ್ರಯನ ಮಾಯನಚಿಂತ್ಯ ನಿಜರೂಪ ||
 ತಿಷ್ಠ ಪರಮಾನಂದ ನಿರ್ಮಲ
 ಭೀಷ್ಮ ಬೊಧಾಕಾರದಲಿನ
 ಘಟ್ಟ ಸೀತಾಪತಿಯ ನಿಜತತ್ವವನು ಭಾವಿಸುವೆ || ೯ ||

೪ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ ಬಾಲಕಾಂಡ

ಸದುಮದಳನಿಭನೇತ್ರ ಸರ್ವಾಂ
ಗದ ಸುಶೋಭನ ಗಾತ್ರ ಸೀತಾ
ಸುದತಿಯರ್ಥ ಕಳತ್ರ ಪರಶಿವ ಶಕ್ತಿಯುತ ಮಾತ್ರ ||
ವಿದಿತ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಿತ್ರ ಮಹದೌ
ಘದ ಜಗೌಘ ಪವಿತ್ರ ಮಂಗಳ
ದುದಯ ಶ್ರೀ ರಘುರಾಮ ರತ್ನವೇ ನಿತ್ಯ ನಮಿಸುವೆನು ||

ಆದಿ ಗುರು ಗಣನಾಥ ಶಾರದೆ
ವೇದಗರ್ಭಾಚ್ಯುತ ಸದಾಶಿವ
ನಾ ದಿನಪ ಶಶಿವೆನ್ನಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕ ಭುಜಂಗಮರು ||
ವಾದವಳಿದಧ್ಯಾತ್ಮನಿಸ್ಮರು
ವೇದವಿದ ಶುಕ ಸನಕ ನಾರದ
ಬಾದರಾಯಣ ಕಸಿಲ ಮುಖ್ಯರು ಮಾಳ್ಕೆ ಸನುಮತಿಯ ||

ಉತ್ತಮ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಚ
ರಿತ್ರವೇಳಲು ಬುದ್ಧಿ ಮನವನು
ತುತ್ತು ಗೊಳುತಿದೆ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಸಂಯತಿಯ ||
ಎತ್ತಲೇನೆಂದರಿಯದಿದ್ದೀ
ಕತ್ತೆ ಮಾನುಷನೆನಗೆ ಶ್ರೀಗುರು
ಮೂರ್ತಿಯರು ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದ ಲೇಶ ಮಾತ್ರದಲಿ ||

ತಾನೆ ಸದುಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಮ್ಯಗ್
ಜ್ಞಾನ ಗುಣ ವೈರಾಗ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು
ತಾನೆ ಬೊಸಕ ಬೋಧ್ಯ ಬೋಧಾಘೇದ ವಾಕ್ಯವದು ||
ಸ್ವಾನುಭವದಲಿ ಬೆಳೆದು ಹೃದಯ
ಸ್ಥಾನ ಚಿತ್ತಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಿಣಿ
ತಾನೆ ನುಡಿಸುವಳೆನ್ನನಾ ಜಗದಂಬೆ ಮೂಕಾಂಬೆ

ಚೆಂಬು ನಡೆವುದು ಬೊಂಬೆ ಕುಣಿವುದು
 ಕೊಂಬು ನುಡಿವುದು ಚೆಂಬು ಕೊಗೆವುದು
 ರಿಂಬೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮಾತ್ರವನಕುಂಟೆ ||
 ಹಂಬಲಿಲ್ಲವೆ ಧಿಟವೆಯಾಪರಿ
 ಬೆಂಬಳಿಯಲೆನ್ನೊಳಗೆ ಸಿರಿ ಮೂ
 ಕಾಂಬೆ ನಡೆಸುಡಿಸಿದಂದದಿ ನುಡಿದು ಶುದ್ಧನಹೆ || ೧೪ ||

ಶರಧಿಯೊಳಗಣ ರತುನವೆಲ್ಲವ
 ನರರು ಸಾಧಿಸಲಾರದಿದ್ದಡೆ
 ದೊರಕಿತಂದನಿತುವನು ತಂದಡೆ ರತುನಕೂಣಯವೆ ||
 ಹೊರೆಯದಾಪರಿ ರಾಮಚರಿತದಿ
 ಶರಧಿಯೊಳಗಣ ತನ್ನಹಿತ್ತದ
 ಪರಮ ರತುನವನೊಲೆವೆ ನಾ ಕಂಡನಿತನಿದರೊಳಗೆ || ೧೫ ||

ಮೂಕ ನುಡಿಯನು ಹೇಳವ ನಡೆಯನು
 ಜೋಕೆಯತಿಯನು ಹೆಡ್ಡನೊಂದು ವಿ
 ವೇಶಿಗಳು ಗಜರುವರೊ ಮೇಣು ಸ್ವಭಾವಗುಣವೆಂದು ||
 ಸಾಕುವರೊ ವಾ ಪರಿಯಲೆನ್ನಯ
 ಕಾಕು ಗುಣವನು ಮರೆದು ಪಾಲಿಸ
 ಬೇಕು ಬೇಡುವೆನೆರಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಲಿ ಹಿರಿಯರಿಗೆ || ೧೬ ||

ಕೇಳಿರೈ ಸುಕೃತಿಗಳು ಶಾಂತ ಸು
 ಶೀಲ ನಿಧಿಗಳು ಮತ್ಸರಾಗ್ನಿಗೆ
 ಬೇಳೆದೊಡಲನು ರಾಮಚರಿತಧ್ಯಾತ್ಮ ಭರಿತವನು ||
 ಹೇಳುವನು ಸಾಕ್ಷಾತ ಪರಮ ಕೃ
 ಪಾಳು ಪರಶಿವ ತಾನೆಯರ್ಥಿಸಿ
 ಕೇಳುವಳು ಜಗದಂಬೆ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮ ಕಲ್ಪಾಣಿ || ೧೭ ||

ತ್ರಿಶಯನೋಕ್ತಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾ
ಯಣವಿದರಲಾ ರಾಮಚಂದ್ರನ
ಗುಣಗಣೋರು ಚರಿತ್ರ ತನ್ನಾಮೃತದ ಮುಮೆ ||
ಪ್ರಣತರಿಷ್ಟಾ ಭೀಷ್ಮ ತತ್ಪದ
ದೇಹಿಕೆ ವಿರತಿ ವಿನೇಕ ಭಕುತಿಯ
ಭಣಿತೆಯಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕ ಗಡಬಡೆಯಿಲ್ಲದಿರೋಳಗೆ || ೧೮ ||

ಭಕ್ತಿ ರಸ ಭಕುತರಿಗೆ ವಿಷಯ ವಿ
ರಕ್ತಿ ರಸ ವಿರತರಿಗೆ ಕರ್ಮಾ
ಸಕ್ತರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ನಿಷ್ಕರಗೆ ||
ಮುಕ್ತರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಮುನಿಗಳ
ಗುಕ್ತ ತಪರಸವಿದನು ಕೇಳಿದ
ಮರ್ತ್ಯರಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂತೆನಲಿದನು ವಿವರಿಸುವೆ || ೧೯ ||

ತಾಮರಸನೊಳಗಾಗಿ ಕಾಶಿಯ
ಲಾ ಮಹಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲಿ ಸಹ ಶಿವ
ರಾಮ ನಾನುವ ಮರಣಕಾಲದಿ ತಾನೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ||
ನೇಮಿಸುವ ಗಡ ರಾಮನಾಮ ವಿ
ದೇ ಮುಮೆಯೋ ಸಕಲ ಸಮೃತ್ತ
ಸೋಮಶೇಖರನೊಲಿದು ಜಪಿಸುವ ಸಾರ ಸಹಸ್ರ || ೨೦ ||

ಆರು ಕೆಲರಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಯುತ
ಸಾರ ಸರ್ವ ಪುರಾಣ ಸಮೃತ್ತ
ಮೇರುವಾದಿದ ಕೇಳಿ ವೇಳುವರನ್ಯವನು ಬಿಸುಟು ||
ಘೋರ ಪಾಪವ ಕಳೆದು ಕಸಿಲೆಯ
ಧಾಲೆಯೆಲಿದಾ ಕೋಟಿ ಫಲವನು
ನೂರು ಮುಕ್ತಿಯ ಸಡೆಪರಿದನನರತ ಕೇಳಿದಡಿ || ೨೧ ||

ಒಂದು ದಿನ ಕೈಲಾಸ ಗಿರಿವರ
ಮಂದಿರದಿ ರವಿಕೋಟಿ ತೇಜದ
ಗೊಂದಣದ ಹರಿ ಪೀಠದಲಿ ಕುಳಿತಾತ್ಮನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ||
ಇಂದುಮಾಳಿ ತ್ರಿಣಯನಭವಾ
ನಂದ ಮೂರುತಿ ಸೇವ್ಯ ಸಿದ್ಧರ
ವೃಂದದೊಡ್ಡೊಲಗದಲೆಡದೊಡ್ಡುಗಜೆ ಸಹವಾಗಿ || ೨೨ ||

ಆ ಸಮಯದಲಿ ಶಿವನೊಡನೆ ಸಂ
ತೋಷ ಕಾರಣವಾದ ಲೋಕ ಹಿ
ತ್ಯೇಷಿಕರವಹ ವಾಕ್ಯವನು ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಾರವನು ||
ಭಾಸುರಾಂತರ್ವೃತ್ತಿಯನು ಪರ
ಮೇಶಸಂಘ್ರಿಯಲೆರಗಿ ಸಂಶಯ
ದಾಸರಡಗಳು ಕೇಳಿದಳು ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಭಕುತಿಯಲಿ || ೨೩ ||

ಎಲೆ ಜಗತ್ರಯವಾಸ ಸಂವಿ
ನ್ನಿಳೆಯ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷ ಕಾರಣ
ಸ್ವಲಭ ಪರಮೇಶ್ವರ ಸನಾತನನಾದಿ ಪೂರುಷನೆ ||
ಸಲಿಗೆಗೊಡು ಬಿನ್ನಹಕೆ ನಿನ್ನಯ
ಲಲನೆ ನಿನ್ನಯ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬೀ
ಬಲದಿ ನಿನ್ನನು ನಮಿಸಿ ಕೇಳುವೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣದಲಿ || ೨೪ ||

ಸಾರವಾದತಿ ಗೌಪ್ಯವಾದ ವಿ
ಚಾರಯುತ ವೈರಾಗ್ಯವಾದುದ
ನಾರಿಗೆನ್ನರಿಗೆನ್ನದಿದ್ದುದ ಸೂರಿ ಸಮೃತನ ||
ಪಾರದರಿವಿನ ನಿಜದರಿವ ನಿಜ
ನಾರಿ ಮುಗುಢಿಗೆ ತಿಳವ ಪರಿಯಲಿ
ವಾರಿಜಾಕ್ಷ ತ್ರಿಯಕ್ಷ ಕರುಣೆಪುದಿದನು ನೀನೆನಗೆ || ೨೫ ||

ರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತ್ವ ಸಾರದ
 ರಾಮಣೀಯಕ ಭಕ್ತಿ ದೃಢವೆನ
 ಲೇ ಮಹೇಶ್ವರನವಗೆ ದೊರಕುವದೆಂತು ಸಿದ್ಧಿವಲ ||
 ರಾಮಣೀಯಕ ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ
 ನೇಮವೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತದ
 ಲೀ ಮತವೊ ಬೇರೊಂದು ಮತವೋ ಯೆಂದಳಬುಬಾಕ್ಷಿ || ೨೬ ||

ನಿರ್ಮಲೋಕ್ತಿಯೆಲೆನ್ನ ಸಂಶಯ
 ಕರ್ಮ ಬಂಧನ ಕಡಿಯಬೇಕುದು
 ರಮ್ಯವನು ಪರಮಾತ್ಮನೇಕನ ಮಾಯೆಯೆನುತಿದರು ||
 ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತುಗಳನವರತ ಪರ
 ಬೊಮ್ಮನೆಂದೇ ಭಜಿಸಿ ಪಡೆವರ
 ಹಮ್ಮಳಿದ ಗುಣರಹಿತ ಪರಮಾನಂದ ನಿಜ ಪದವ || ೨೭ ||

ಕೆಲರು ನುಡಿವರು ರಾಮನರಿಯದ
 ಜಳನ ವಿದ್ಯಾವ್ರತ ಮನಸ್ಕನು
 ತಿಳಿದಡನ್ಯರನರಿವನೇ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವವನು ||
 ಹಳವಿಸುವನೇ ಸೀತೆಯಗಲಿನ
 ಲಳಲುವನೆ ಪ್ರಾಕೃತದ ತೆರನ
 ಲ್ಲೊಳಗೆ ನಿರ್ಗುಣನಲ್ಲವೆಂಬರು ಹೀನ ಯುಕ್ತಿಯಲಿ || ೨೮ ||

ಅರಿಯದಜ್ಞರು ರಾಮನಾದಡೆ
 ಯರಿವು ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛುಗಳಿಗಾರೈ
 ಯರಿವ ದೈವವು ಸರ್ವ ಸಾಮ್ಯನು ನಿಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿ ||
 ಅರಿವವೋಲೆನಗರುಹಿ ಸಂಶಯ
 ದೆರೆಯ ಭೇದಿಸೆನುತ್ತ ಕೇಳಿದ
 ಕೆರೆಯನನು ಬಹು ಭಕುತಿಭಾವದಲಿಂದು ಗಿರಿಜಾತೆ || ೨೯ ||

ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿ

ಇಂತು ಕೇಳಿದ ಸತಿಯ ಮಾತಿಗೆ
ಸಂತಸದಲಿಶ್ಚರನು ನುಡಿದನು
ಕಾಂತೆ ಕೇಳಾ ಧನ್ಯೆಯಾದಪರಾತ್ಮ ರೂಪಿನಲಿ ||
ಆಂತರಂಗದಿ ರಾಮ ತತ್ವದ
ಚಿಂತನವನಿವಿಜ್ಞೆ ಹುಟ್ಟಿತ
ನಂತ ಮಹಿಮನ ಮಹಿಮೆಯನು ಕೇಳೆಂದು ಕರುಣಿಸಿದ || ೩೦ ||

ಮುನ್ನ ತಾನಿನಿತು ದಿನವಾರಿಗೆ
ವರ್ಣಿಸೆನು ಪರಮಾರ್ಥ ಗೂಢವ
ನನ್ಯವಾಚಕವಾದುದನು ನಿನ್ನಂದವರುಳಿಯೆ ||
ಉನ್ನತದ ಭಕ್ತುತಿಯಲಿ ಕೇಳಿದೆ
ನಿನ್ನ ನನಗದರಿಂದ ರಘುಕುಲ
ರನ್ನರಂಭಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಪೇಳುವೆನೆಂದನಖಿಲೇಶ || ೩೧ ||

ರಾಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮ ಪೂರುಷ
ನಾಮ ಗುಣ ರೂಪಾದಿ ಮಾಯಾ
ಪ್ರೇಮ ದೂರಾನಂದನೇಕಾತುಮನೆಯಾದರಿಯೂ ||
ತಾ ಮುದದಿ ಮಾಯೆಯಲಿ ಸೃಜಿಸಿ
ದ್ವೀ ಮಹತ್ತು ಗಳೊಳಹೊರಗೆ ಚಿ
ದ್ವ್ಯೋಮ ಗಗನದ ರೂಢನಾಗಿಯು ಜೇಷ್ಠಸುತಿಯನು || ೩೨ ||

ಈ ಜಗತ್ತಾವನ ಸಮೀಪದಿ
ಸೂಜಿ ಚಲಿಸಲು ಕಲು ಚಲಿಸದ
ಓಜೆಯಲಿ ಜಗವಾಡೆ ತಾ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿಹನು ||
ಮೂಜಗದಿ ಮೂಢಾತ್ಮರರಿಯರು
ತೇಜವುಳ್ಳ ದಿನೇಶ ಕಿರಣವ
ಮೂಜುವಂದದ ಪರಿಯಲಾತ್ಮನನಾಯಕದರಿಂದ || ೩೩ ||

ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರಾದ್ಯಖಿಳ ಕರ್ಮವ
 ಹೊತ್ತ ಕಲ್ಮಷ ಹೃದಯರಾಕ್ಷಸ
 ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧನಮಾಯನಲಿ ಮಾಯೆಯನೆ ಹೊರಿಸುವರು ||
 ಇತ್ತ ಹೃದಯದಲಿದ್ದು ಬೆಳಗುವ
 ಚಿತ್ತ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಕಾಣಲೆಂತೆನೆ
 ಮತ್ತೆ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪದಕವ ಹೊರಗರಸುವಂತೆ || ೩೪ ||

ಆನ ಕಾಲಕು ರವಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ
 ಯಾವರಿಸದೇ ಬೆಳಗುತಿಪ್ಪ ಸ್ವ
 ಭಾವದಂತಿಶ್ಚರನೆನಿಸಿಕೊಂಬಾ ರಘೂತ್ತಮನು ||
 ಕೇವಲ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಚಿದ್ರಸ
 ಭಾವದೂರನಲಿವು ಮರನೆಯ
 ಸೋನೆ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ತ್ತಲಿದು ನೇಣುರಗನೆಂಬಂತೆ || ೩೫ ||

ಅದು ನಿಮಿತ್ತಾನಂದ ಚಿನ್ಮಯ
 ಗೊದಗದೀ ಮಾಯಾ ವಿಕಾರವ
 ದನರನ ತಾ ಕಾಂಬನಾಗಿಯೆ ಸಾಕ್ಷಿಯೆನಿಸುವನು ||
 ಪದುಮದೃಶನಾ ಮಾಯೆಗಾಶ್ರಯ
 ನಡುವೆ ತನಗಾಶ್ರಯವದಾಗದು
 ಸುದತಿ ಮಾಯಾ ಮೋಹಿ ಮೂರುಖನಲ್ಲ ತಿಳಿಯೆಂದ || ೩೬ ||

ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳೊಂದತಿ ರಹಸ್ಯದಿ
 ದುರ್ಲಭವನೀ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನ
 ಕುಳ್ಳದನು ಮಾರುತಿಯ ಸೀತಾರಾಮ ಸಂವಾದ ||
 ನಲ್ಲ ರಾಮಾಯಣದಿ ರಾಮನು
 ಕಳ್ಳ ದೇವಾರಾತಿಯಲಿ ಬಲು
 ಹುಳ್ಳ ರಾವಣನಸುವ ಕೊಂಡನು ಕದನ ಮುಖವಲ್ಲಿ || ೩೭ ||

ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿ

೧೧

ಸರ್ವ ಬಲ ವಾಹನವ ಕೊಂಡಾ
ದುವಿನೀತನ ಪುರವ ಹೊರವಂ
ಟುವಿನಸುತೆ ಸುಗ್ರೀವ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೊಡನಯೋಧೈಯನು ||
ಸರ್ವಗತ ಹನುಮಾದ್ಯದೊಡನೆ ಸು
ಪರ್ವರಭದ್ರದಲಿಲ್ಲದಿದ್ದಿ
ಧ್ರುವ ಸಿಂಹಾಸನದ ಪಟ್ಟಿನ ಧರಿಸಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೩೮ ||

ಸುತ್ತ ಪರಿವರಿಸಿ ವಸಿಷ್ಠಾ
ದ್ಯುತ್ತಮರು ಮುಂದೆಡದಲವನೀ
ಪುತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬಲದಿ ಭರತ ನಿಯೋಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ||
ಮೊತ್ತದೊತ್ತೊತ್ತುಗಳ ಶಾಶ್ವತ
ವೃತ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರ ವೀಜನ
ಸತ್ತಿಗೈಯ ಚಾಮರದ ಭಜಕರ ನಡುವೆ ರಂಜಿಸಿದ || ೩೯ ||

ನಿಲಮೇಘ ನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಯ
ಸಾಲ ಭೂಪಣ ನಿಜಯ ಮಿಂಚಿನ
ಮಾಲೆಯಂತಿರೆ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಸಹಸ್ರ ದೀಪ್ತಿಯನು ||
ಯೇಳಿಸುವ ಚಿಜ್ಯೋತಿಯಂಗ ನಿ
ಶಾಲ ಶರಧಿಯಲೊಡ್ಡು ದೆರೆಯನೆ
ಮೇಲೆ ರತುನಾರ್ಕಣ ಮಕುಟವು ಹೊಳೆಯೆ ರಂಜಿಸಿದ || ೪೦ ||

ಸಿರಿಮೊಗದ ಮಧುರಾರುಣೇಕ್ಷಣ
ದರಹಸಿತ ಕೌಮುದಿಯ ಬಿಂಬಾ
ಧರದ ಶೋಣದ ಮಕರ ಕುಂಡಲ ಗಂಡ ಮಂಡಲದ ||
ಸಿರಿಮುಡಿಯ ಪರಿಮಳದ ತುಂಬಿಯ
ತರದ ಕರುಳಿನ ಭಾಳ ತಿಲಕದ
ಕೊರಳ ರೇಖಾ ಹಾರ ಲೀರಾವಳಿಯಲಿಸದೀದ್ದಾ || ೪೧ ||

ಚಾರು ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ಗಂಧ ಸು
ಭೂರಿ ಭುವನದ ಜಲರ ತ್ರಿವಲಿಯ
ವಾರಿಷೋದರ ಕಟಿತಟದ ಪೀತಾಂಬರದ್ಯುತಿಯ ||
ಋರು ಯುಗಳದ ಜಾನು ಜಂಘೋ
ದಾರ ಗುಲ್ಫನ ಬಡೆಯ ನೂಪುರ
ನೀರ ಬಾವುಲಿ ದಿವ್ಯ ಪದಪದುಮದಲಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೪೨ ||

ತೋಳಬಳೆ ಮುಂಗಯ್ಯ ಕಂಕಣ
ಜೂಳೆಗಡಗದ ಸಾಲು ಮುದ್ರಿಕೆ
ಯೋಳಿ ಜಾನುನೈಸ್ತ ವಾಮ ಕರಾವಲಂಬನದ ||
ತಾಳದಭಯದ ವೋಲು ಬಲದಲಿ
ಪೀಲ ಸಂವಿನ್ಯುದ್ರೆಯಂತೆ ಕೃ
ಪಾಳು ರಾಮನ ಮುಂದೆ ಕೈಮುಗಿದಿರ್ದನಾ ಹನುಮ || ೪೩ ||

ನೋಡಿದನು ಸಿರಿರಾಮನಂಜಲಿ
ಗೂಡಿ ಮುಂದಿದ್ದಾಂಜನೆಯನು
ಮಾಡಿದಗ್ಗದ ಸೇವೆಗಾತನ ನಿರ್ವಿಕಾರತೆಯ ||
ಮಾಡ ನಿರಪೇಕ್ಷತೆಯ ಬುದ್ಧಿ
ಪ್ರೌಢನಾತ್ಮಜ್ಞಾನ ಯೋಗದ
ಲಾಡಬೇಕೆಂಬಂತರಂಗವನರದು ಕರುಣಿಸಿದ || ೪೪ ||

ಧರಣಿಸುತೆ ನೋಡಾತ್ಮ ಭಕ್ತನ
ಪರಮ ಸೇವೆಯನಾನತಿಯ ನೀ
ತರುಣನಿಗಳೆ ಹೇಳು ಪತ್ವಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯ ||
ಹರದ ಕಲ್ಮಷ ನಮ್ಮ ಸೇವಾ
ಪ ಣನು ನಿರ್ವಿಷಯ ಸದಗುಣ
ಭೂತ ಯೋಗ್ಯನು ಕುಶಲಿ ತಿಳಿವೊಳೆಂದನಾ ರಾಮ || ೪೫ ||

ಎಂದಡಸ್ತು ಯೆನುತ್ತ ತ್ರೈಜಗ
 ವೃಂದ ನೋಹಿಸಿ ರಾಮ ತತ್ವದಿ
 ನಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತದನುವನತಿ ಕರುಣದಲಿ ಮಾರುತಿಗೆ ||
 ಮಂದಹಾಸ ಮನೋನುರಾಗಾ
 ನಂದ ಕರದಲಿ ಕಲ್ಮಷಾಪಹ
 ನಂದೆನಿಪ ಸಿರಿರಾಮ ಮಹಿಮೆಯನೊರೆದಳೊಲವನಲಿ || ೪೬ ||

ಸಂಧಿ ಪದವಾಸರ್ಗದಲಿ ಪದ
 ವೃಂದ ನಾಲ್ವತ್ತೈದನಲು ಶಿತಿ
 ಕಂಠರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಪೇಳುವ ರಾಮ ಚರಿತದಲಿ ||
 ಎಂದುವಗಲದೆ ಹೃದಯ ಕಮಲದ
 ಮಂದಿರದಿ ನೆಲಸಿಪ್ಪ ದೇವ ಮು
 ಕುಂದ ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸಲಹೆಮ್ಮ || ೪೭ ||

ಅಂತೂ ಸಂಧಿ ೧ ಕೈ ಪದ ೪೭ ಕೈ
 ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
 ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ

ರಾಮನಿಂದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ನಿಜತತ್ವ ಬೋಧನೆ

ಸೂಚನೆ ॥ ಸೀತೆ ತ್ರಿಜಗನ್ಮಾತೆ ಶ್ರೀ ರಘು
ಜಾತ ಮಹಿಮೆಯನೊರೆಯೆ ಹನುಮಂ
ಗೋತು ರಾಘವ ತಾನೆ ನಿಜತತ್ವವನು ಬೋಧಿಸಿದ ॥

ಪದ ॥ ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳಾ ಹನುಮನಂತಃ
ಕರಣ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ರಾಮನು
ಧರಣಿಸುತೆ ತಿಳುಹೆನಲು ನುಡಿದಳು ಕರೆದು ಮಾರುತಿಗೆ ॥
ತರುಣ ತಿಳಿಯಾ ರಾಮ ಸಚ್ಚಿ
ತ್ವರಮ ಸುಖ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬೊಮ್ಮದ
ತಿರುಳೆನಿಸುವದಖಂಡ ಚಿನ್ಮಯನಹ ಜಗನ್ಮಯನ ॥ ೧ ॥

ತಾನು ತಾನಾಗಿದುರ್ ಧಿಟಿಂ
ತಾನೆನಿಪ್ಪುದು ತನಗಡಿಲ್ಲ
ಜ್ಞಾನಮಯ ನಿರ್ಮಲ ನಿರಂಜನ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿಜ ॥
ಸ್ವಾನುಭವ ಸಂವೇದ್ಯ ಶಾಂತಾ
ಧೀರ ರಹಿತನ ಮಾಯನಕ್ರಿಯೆ
ನೇನನೂ ಹೊದ್ದದಿಹ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ದೃಗುರೂಪಿ ॥ ೨ ॥

ನಾನು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ ಸರ್ಗ
ಪಾಠನ ನಾಶನಕಾದಿ ಕಾರಣೆ
ನಾನು ತತ್ಸಾಧ್ಯದಿಂದುಗುಳುವೆನು ನುಂಗುವೆನು ||
ನಾನವಿಧ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನಲಸದೆ
ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವನು ಸು
ಚ್ಛಾನಮಯಗಾರೋಪಿಸುವರಾತನಲಿ ಗುಣಗಣವ || ೨ ||

ಶುದ್ಧ ನಿರ್ಮಲ ರಘುಕುಲದಲಾ
ಯೋಧ್ಯ ನಗರದಿ ಜನಿಸಿ ಪಾಲಿಸ
ವಿಧ್ವರವನ್ನೆದಿದನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೊಡನೊಲಿದು ||
ಉದ್ವಿದನು ತಾಟಕಿಯನಸುರರ
ಗೈದ್ವಲಾ ಶಿಲೆಯ ಶಾಪವ
ನೊಡ್ವನ್ನೆದಿದನೊಲಿದು ಜನಕನ ರಾಜಸಭೆಗಾಗಿ || ೪ ||

ಚಾಪವನು ಮುರಿದನು ಮಹೇಶನ
ಓಪನಾದನು ತನಗೆ ಯಿರುತಾ
ಟೋಪ ಮದವನು ನಿಲಿಸಿದನು ಭಾರ್ಗವ ಮುನೀಶ್ವರನ ||
ಲೇಪರಹಿತನಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಲಿ
ಭೂಪ ವಚನವ ಸಲಿಸಿ ನಡೆದನು
ತಾಪವಿಲ್ಲದೆ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನನುಜ ಸಹಿತ || ೫ ||

ಕಳಚಿದನು ಕಾಯವ ವಿವಾಧನ
ಬಳಿಕ ಮಾಯಾ ಮೃಗವ ಕೊಂದನು
ಖಳನು ಮಾಯಾ ಸೀತೆಯೊಯ್ಯೆ ಜಟಾಯು ವೋಕ್ಷವನು ||
ಸಲಿಸಿಕೊಡೆ ಕಾಬಂಧಕಾ ಪರಿ
ಯೊಲಿದು ಪೂಜಿಸೆ ಶಬರಿಯಲ್ಲಿಗೆ
ಕೆಳತನಕೆ ಸುಗ್ರೀವನಾಗಲು ಬಾಲಿಯನು ಕೊಂದ || ೬ ||

ಸೀತೆಯನ್ನೇಷಣವ ನೋಡುತ
 ಸೇತುವನು ಕಟ್ಟಿದನು ಶರಧಿಗೆ
 ಪಾತಕಿಯ ಪಟ್ಟಣವ ಕಸಿನಾಯಕರು ಸಹ ಮುತ್ತಿ ||
 ಭೀತಿಸದೆ ರಾವಣ ದುರಾತ್ಮನ
 ಜಾತ ಮಾತಾದ್ಯರನು ಕೊಂದಾ
 ಭೂತಳದ ಲಂಕೆಯ ನಿಭೀಷಣಗಿತ್ತು ಪಾಲಿಸಿದಾ || ೭ ||

ಭಾಸುರದ ಪುಷ್ಪಕದ ಮೇಲೆ ವಿ
 ಲಾಸದಿನ್ನಾ ಸಹಿತಯೋಧ್ಯಾ
 ವಾಸವೈದಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟವನು ಧರಿಸಿ ||
 ಕಾಸು ವೀಸದ ಧರ್ಮ ತಪ್ಪದೆ
 ಶಾಸಿಸುತ ನೃಪ ಮಾರ್ಗವನು ಜಗ
 ದೀಶನೀಪರಿ ಮಾನುಷಾಂಗದ ಲೀಲೆಯನು ಧರಿಸಿ || ೮ ||

ಇನಿತು ಮೊದಲಹ ಗುಣವು ರಾಮನ
 ಲೆನುತಿಹರು ನಿಜ ನಿರ್ವಿಕಾರನ
 ಲಸುಪನುನದ್ವಯನ ಮೂರ್ತ್ಯಾನಂದ ವಿಗ್ರಹನ ||
 ಜನನ ದೂರನ ಜಾಡ್ಯ ಹೀನನ
 ಚಿಹ್ನಮಯನ ಚೇತನಕೆ ಚೇತನ
 ನೆನಿಸಿದಾಗಮು ಸಿದ್ಧ ಸತ್ತಾ ಮಾತ್ರ ವಿಗ್ರಹನ || ೯ ||

ರಾಮ ನಡೆಯನು ನಿಲ್ಲ ನಿಲಿಸನು
 ರಾಮ ದುಃಖಿಸ ಬಯಸನೇನುವ
 ರಾಮ ಪಿಡಿಯನು ಬಿಡನು ಬಿಡಿಸನು ಮಾಡ ಮಾಡಿಸನು ||
 ರಾಮ ಚಲಿಸನು ಮರೆಯ ಮರೆಸನು
 ರಾಮ ಪರಮಾನಂದನದರಿಂ
 ಕಾಮ ವಿಷಯವಿದೂರ ಗುಣಿಯಂದದಲಿ ಕಾಣುತಿಹ || ೧೦ ||

ಇಂತು ಸೀತಾದೇವಿ ತಿಳುಪಲ
 ಸಂತರದಿ ಶ್ರೀ ರಾಮ ತಾನೇ
 ನಿಂತ ಹನುಮನ ಕೂಡೆ ಸುಡಿದನು ನಗುತ ಕರುಣದಲಿ ||
 ಶಾಂತಮತಿ ಕೇಳಾತ್ಮ ತತ್ವವ
 ದಂತೆನಲು ತಿಳುವುನೆನು ಆತುಮ
 ಸಂತರಾತುಮ ಪರಮನೆಂಬೀ ಮೂರು ತೆರನಿಂದ || ೧೧ ||

ನುಗನೆ ಮಹದಾಕಾಶ ಜಲದೊಳ
 ಗೊಗದಿಹ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಮಧ್ಯದ
 ಗಗನವಚ್ಚಿನ್ನಾಖ್ಯ ಮೂರಿವು ತೋರುವಂದದಲಿ ||
 ಬೆಗಡು ಬುದ್ಧಿಯೆ ಬಿಂಬ ಪೂರ್ಣನೆ
 ಮಿಗೆ ಮಹತ್ಕಾರಣದ ಬೊಮ್ಮವು
 ಸೊಗಯಿಸುವ ತತ್ಸಾಕ್ಷಿ ಮಧ್ಯವು ಯೆಂದನಾ ರಾಮ || ೧೨ ||

ಸತ್ಯ ಸಂವಿನ್ಮಾತ್ರನದ್ವಯ
 ನಿತ್ಯ ನಿಷ್ಕಳವಾಗಿ ಹೇಳಲು
 ಇತ್ಥನೆಂದಳವಡದ ಬೊಮ್ಮವೆ ಸುಪ್ತಿಯಿಂದದಲಿ ||
 ಮತ್ತೆಯದರೊಳು ಕನಸು ಹೊಳವಾ
 ವೃತ್ತಿ ತಾನಾಭಾಸ ಸಾಕ್ಷಿಯ
 ಹೊತ್ತ ಹಮ್ಮಿನ ಜೀವ ಜಾಗ್ರದ ಬಿಂಬವೆನಿಸುವದು || ೧೩ ||

ಲೋಕವೀ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆನಿಸುವು
 ದೇಕನದ್ವಯ ಪೂರ್ಣನೇ ನಿ
 ವ್ಯಾಕುಳಾಖಂಡೈಕವದರ ವಿಲಾಸವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ||
 ಜೋಕೆಯರಿಯದ ಮೂಢ ರಾಜೀ
 ವಾಕ್ಯತಿಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಲಿ ಹೊರಿಸುವ
 ರೀ ಕಳೇಬರ ದುಃಖಿಯಭಿಮಾನವನು ನಿಜಕೆಂದು || ೧೪ ||

ಮಸಗಿದಡೆ ಜಲಬಿಂಬ ಗಗನವು
 ಮಸಗಿದಂದದಿ ಕಾಣೆ ಮಹದಾ
 ಗಸಕೆ ಚಲನವದುಂಟೆ ಯೊಪು ಕಲ್ಪಿತದ ಸಾಕ್ಷಿ ||
 ಯಿಸಗಲಂಡವನದರ ದೆಸೆಯಿಂ
 ಬಸವಳವ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಜೀವನು
 ಮಸಗದದ್ವಯ ರೂಪವಿರಹಿತನಾತ್ಮ ನೋಡೆಂದ || ೧೧ ||

ಇನ್ನು ವಪ್ರತಿಮುಂಗೆ ಭೇದಾ
 ಭಿನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಂಗಳಂತೆನೆ
 ಕನ್ನಡಿಯಲೊಗದಿದ್ದ ಗಗನವು ಗಗನ ಜೊರತಾಗಿ ||
 ಭಿನ್ನವಾದಾ ತೆರಹದುಂಟೇ
 ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾ ತೋರಿದಂದದಿ
 ಗನ್ನ ಗತಕದ ಜೀವ ಪೂರ್ಣನೊಳೇಕವಾಗಿಹನು | ೧೨ ||

ಬಿಂಬ ಗಗನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮ
 ಹಾಂಬರವೆಯುಳಿವಂತೆಯಾಭಾ
 ಸಾಂಬರದ ಕಲ್ಪನೆಯುಳಿಯಲಾ ಕಲ್ಪನೆಯಲೊಗದ ||
 ಹಂಬಲಿಸುವಾ ಜೀವ ತಾನು ಚಿ
 ದಂಬರವ ಕೂಡುವನು ಕೇಳೈ
 ನಂಬಿ ತಿಳಿಯೈ ತತ್ವಮಸಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವೆಂದಿದನು || ೧೩ ||

ವಿದ್ಯೆ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿದ್ಯೆಗೆ
 ವಿದ್ಯೆ ಪುನರಪಿ ಲಕ್ಷ್ಯವೆರಡಕು
 ಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯೆ ಲಕ್ಷ್ಯವದಕೇನಿಲ್ಲ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ||
 ವಿದ್ಯದಾಭಾಸವು ಕೆಡಲಿಕೆಯು
 ವಿದ್ಯೆಯೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವುಳವುದು
 ಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯೆ ತಾನೆಯಾದರೆ ತತ್ವಮಸಿಯೈಕ || ೧೪ ||

ಇದುವೆ ತಾ ವಿಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವು
 ದಿದನು ನಾಸ್ತಿಕರಿಗೆ ಹೇಳಿದಿ
 ರಿದನು ಬಲ್ಲರು ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ||
 ಮುದವನ್ನೈದಿ ನಿರಾಯಸದಿ ಮೆ
 ತ್ವದವ ಪಡೆವರು ಭಕ್ತಯುಕ್ತರ
 ಪದಕೆರಗಿ ಹಿಂಗುವಳು ಮಾಯಾನಾರಿ ಮಾರದಲಿ || ೧೯ ||

ಭಕ್ತಿ ವಿಮುಖರು ಶಾಸ್ತ್ರಜಾಲದ
 ಗರ್ತದೊಳು ನೆರೆ ಮುಳುಗಿ ಮೋಹದಿ
 ಮತ್ತರಾಗಿಹರವರಿಗೇ ಸುಸಹಸ್ರ ಯೋನಿಯಲಿ ||
 ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿಹರು ಯೋಗದ
 ಯುಕ್ತಿ ದೊರಕದೆ ಕಾಲ ಕರ್ಮವ
 ನುತ್ತರಿಸರೆಂದೆಂದು ಹೆಮ್ಮಿನ ಬದ್ಧ ಬಿಡದೆಂದ || ೨೦ ||

ಹೆಮ್ಮು ಕರ್ಮವ ಮಾಡಿ ಮತ್ತಾ
 ಹೆಮ್ಮು ಜೀವತ್ವವನು ಪಡೆವುದು
 ಹೆಮ್ಮು ಕರ್ಮದ ಫಲವನುಣಲಿಲ್ಲ ಜನಿಸುವದು ||
 ಹೆಮ್ಮು ರಳಿದವರೆನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ
 ಧರ್ಮವಲ್ಲದೆ ಬೇರದೇನೂ
 ನಿರ್ಮಲದ ಪಥವಿಲ್ಲ ಸಕಲಾಗಮದ ಪಥವೆಂದ || ೨೧ ||

ನನ್ನೊಳಾದೀ ಲೋಕ ಕಲ್ಪನೆ
 ಭಿನ್ನ ಮಹದಾದಿಗಳಹಂಕೃತಿ
 ಯನ್ನದಾನೆಂದೆರಡು ಭಾವದಲದನು ಗೆಲುವವರು ||
 ನನ್ನದಿದು ನಾನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮಿನ
 ಗನ್ನಗತಕವ ಜರೆದು ಭಕ್ತಿಯ
 ಲೆನ್ನ ಭಜಿಸಲಿಕೆನ್ನ ತತ್ವವ ಪಡೆವರವರಿಂದ || ೨೨ ||

ಇದು ರಹಸ್ಯವು ಸಾರ ವೇದದ
 ಹೃದಯವರಿತ ಮಹಾನುಭಾವರಿ
 ಗೊದವಿ ಹೇಳಿದ ಮಾರ್ಗವೆಂದೆನು ಶುದ್ಧ ಮತಿ ನಿನಗೆ ||
 ಮದನುಭಕ್ತಿವಿಹೀನರಿಂಗೇ
 ನ್ನದಿರು ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ರಾಜ್ಯದ
 ಪದವಿಗಧಿಕವು ಯೋಗ ಸಾರವೆಂದು ಕರುಣಿಸಿದ || ೨೩ ||

ಕಾಂತೆ ಕೇಳಿದು ಗೌಪ್ಯದೊಳಗೆ
 ತ್ಯಂತ ಗೌಪ್ಯ ಮಹಾಘ ನಿಕರ
 ಭ್ರಾಂತಿರಹ ಸುಪವಿತ್ರಕರ ವೇದಾಂತ ಸಂಸಿದ್ಧ ||
 ಸಂತಸದಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನೇ ಹನು
 ಮಂತಗೊಂದ ವಿವೇಕವಿದ ತಿಳಿ
 ವಂತರಂಗದಿ ಪಠಿಸಿ ಪಡೆವರು ಮೋಕ್ಷ ಸಂಪದವ || ೨೪ ||

ಮಾತೃಪಿತೃವಧೆ ವಿಪ್ರ ಘಾತಕ
 ಜಾತಿ ಸಂಕರ ಪರಧನಾಪಹ
 ಕೈತವವು ಪರದಾರ ಕೂಟವು ಯೋಗಿಜನ ಬಾಧ ||
 ಪಾತಕವು ಸಹಿತಿದ್ದರೂ ನಿ
 ಧೂತ ಕಲ್ಮಷ ಪೂಜ್ಯ ನೀ ರಘು
 ಜಾತ ಚುತೆಯ ಹೃದಯಗತವೆನಲೊಲಿದು ಪಡಿಸಿದಡಿ || ೨೫ ||

ರಾಮ ಭಕುತಿಯ ಸವಿನನೇ ಸು
 ತ್ರಾಮರೆಲ್ಲರಲಧಿಕ ಪೂಜ್ಯನು
 ರಾಮನನು ಹೊಗಳುವನ ಕುಲಕೋಟಿಗಳು ಪಾವನವು ||
 ರಾಮನಂಘ್ರಿಸ್ಮರಣೆ ಕಾಮಿತ
 ಕಾಮಧೇನು ಮುನೀಂದ್ರರಿದ್ದು
 ದ್ವಾಮ ಪದವನು ಪಡೆವರೆಂದನು ತಿವನು ಶತಿಮುಖಿಗೆ || ೨೬ ||

ಆಯಿತ್ತಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧಿ ಯೆರಡಬು
 ಜಾಯತಾಂಬಕ ರಾನು ಚರಿತದಿ
 ವಾಯುಪುತ್ರನ ಬೋಧಿಸಿದ ನಕ್ಷತ್ರ ಪದ ಸಂಖ್ಯೆ ||
 ಕಾಯ ಕರ್ಮ ಕಲಾಪ ದೂರನ
 ಮಾಯನದ್ವಯ ನಂದ ಸದುಗುರು
 ರಾಯ ಸಿರಿ ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ಯಸಿಂಹ ಸಲಹೆಮ್ಮ || ೨೭ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೨ ಕೈ ಪದ ೭೪ ಕೈ
 ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
 ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ

ದೇವತೆಗಳು ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನೊರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದು

ಸೂಚನೆ ॥ ರಾವಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾ
ಜೀವ ಸಂಭವ ಮುಖ್ಯರರುಹಲು
ದೇವ ನಾರಾಯಣನು ಸಂತಪಿಸಿದನು ಕರುಣವಲಿ ॥

ಪದ ॥ ಎಲೆ ಜಗದ್ಗುರುವರನೆ ಸಂಶಯ
ವಳಿದುದೀ ನೀವೆಂದ ಬೋಧೆಯ
ಸುಲಭದಿಂ ಕೃತಕೃತ್ಯಿಯಾದೆನು ಧನ್ಯೆಯೆನಿಸಿದೆನು ॥
ಕಳಿದೆನಂತರ್ವ್ಯಥೆಯ ರಾಮನ
ಲಲಿತ ತತ್ವಾಮೃತನ ತನ್ಮುಖ
ಗಳಿತ ಪಾನದಲಾಶೆ ಹಿಂಗದಿದೆಂದಳಾ ಗಿರಿಜೆ ॥ ೧ ॥

ಈಗಲೆನಗಭಿವರ್ಣಿಸಿದಿರಾ
ಯೋಗ ಮೂರುತಿ ರಾಮ ಮಹಿಮಾ
ಸಾಗರದಿ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಮಾತ್ರವೆ ಮತ್ತೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ॥
ನಾಗಭೂಷಣ ಭಕುತಿ ತೋಷಣ
ರಾಗ ಶೋಷಣ ವ್ಯಕ್ತದಿಂ ಸ್ಫುಟ
ವಾಗಿ ಕರುಣಿಸಬೇಡುನೆನಲೀಶ್ವರ ನಿರೂಪಿಸಿದ ॥ ೨ ॥

ಕೇಳು ದೇವಿ ಮಹಾಘ ನಿಕರೋ
 ನ್ಮೂಲನೈಕ ಸಮರ್ಥ ಶಾಸ್ತ್ರದ
 ಜಾಳದೊಳಗುತ್ತಮದ ಗೌಪ್ಯದಲತಿ ರಹಸ್ಯವನು ||
 ಕೇಳಿದನು ನಾ ಮುನ್ನ ಪರಮ ಕೃ
 ಪಾಳು ರಾಮನ ರಾಮನೇ ತಾ
 ಹೇಳಿದನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾ ಕಥೆಯ || ೩ ||

ವರ್ಣಿಸಿದನಾ ಕಥೆಯನೊಲಿದಾ
 ಕರ್ಣನವ ಮಾಡಿದಡೆ ಕೆಡುವುದು
 ವನ್ಶಿಯಂದದ ತಾಪ ಮೂರಜ್ಞಾನ ತೊಲಗುವದು ||
 ಉನ್ನತದ ತಪ ಸಿದ್ಧಿಯಹುದು
 ತನ್ನ ಪುತ್ರರ ಸಂತತಿಗೆ ಸಂ
 ಪನ್ನ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವಾಗಿಷ್ಟಾರ್ಥವಹುದೆಂದೆ || ೪ ||

ರಾವಣಾದ್ಯರ ಭಾರದಿಂ ಭೂ
 ದೇವಿ ಬೆಂದಳವಳಿದು ತಾ ಬಡ
 ಗೋವೆನಿಸಿ ಮೈ ನಡುಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುತ ಕಂಪಿಸುತ ||
 ದೇವ ಮುನಿಗಣರೊಡನೆ ಹೋದಳು
 ತಾವರೆಯ ಮಗನೆಡೆಗೆ ಕಂಗಳ
 ಅನಿದುದಕದಲ್ಲವನು ಹೇಳಿದಳು ಮೋರೆಯಿಡುತ || ೫ ||

ನೀಚರನು ಗೆಲಲೆರಡು ಘಳಿಗೆಯು
 ಯೋಚಿಸಿ ಧ್ಯಾನದಲಜನು ಕಾ
 ರ್ಯಾಚರಣೆಯನು ತಿಳಿದು ಸ್ವೀರಾಂಬೋಧಿಯಾ ತಡಿಗೆ ||
 ಸಾಚದವರರು ಧರೆ ಸಹಿತ ಸಚ
 ರಾಚರಂತರ್ವೇದನಜರ ವಿ
 ಮೋಚ ಬಂಧನ ಹರಿಗೆ ಬಿನ್ನಹಮಾಡಲ್ಪಿತಂದ || ೬ ||

ಸ್ತುತಿಸಿದನು ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಮಲ
ಶ್ರುತಿ ಪುರಾಣಾಗಮದ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಪ್ರತಿಯಿಂದಗ್ಗದ ಗಳಾಕ್ಷರ ಲುಪ್ತ ವಚನದಲಿ ||
ಪ್ರತಿಯಿಡದ ದೈವದಲಿ ಮುಳುಗಿದ
ಮತಿಯಲಾನಂದಾಶ್ರುಧಾರಾ
ವ್ರತನಿರಲು ಕರುಣದಲಿ ಮೈದೋರಿದನು ಮುರವೈರಿ || ೭ ||

ಕಂಡನಿದಿರಲಿ ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಮಾ
ತಾಂಡಕೋಟಿಪ್ರಭೆಯ ತೇಜದ
ಲಂಡಲೆಯ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೂಡಣ ದೆಸೆಯ ಭಾಗದಲಿ ||
ಹಿಂಡು ದೈವದ ದೈವದಿರವನು
ಪುಂಡರಿಕಜ ನೋಡಲಾರದೆ
ಕಂಡನೆಂತ್ಯೈಕ್ಯದಲಿಯುಳಿದರು ಕಾಣಲಳವಹುದೆ || ೮ ||

ಇಂದ್ರನೀಲ ನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಯ
ಮಂದಹಾಸಾಸ್ಮೀರ ವದನದ
ಕುಂದ ಕುಟ್ಟಿಳ ದಂತಪಂಜ್ಜಿಯ ಪಲ್ಲವಾಧರದ ||
ಚಂದ್ರಕೋಟಿ ಪ್ರಭೆಯ ಮುಕುಟದ
ಗೊಂದಣದ ರತುನಾಳಿ ಖಚಿತರ
ವಿಂದ ನೇತ್ರದ ಭೂಲತಾ ರಾಜಿಯಲಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೯ ||

ಮಕರ ಕುಂಡಲ ಕಾಂಡವದನಾ
ಸಿಕದ ಮೌಕ್ತಿಕ ಬಿಂದು ಭಾಳದ
ಚಕಿತ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ ಸುಂಗೊರಳೆಸವ ರೇಖೆಗಳ ||
ಸಕಲರನು ಮೋಹಿಸುವ ಸವಿನ್ನಡಿ
ಯುಕುತ ವಚನದ ಮೃದುಮಧುರ ಸೂ
ಚಕದ ಗುರು ಗಂಭೀರದಿಂದಸುರಾರಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೧೦ ||

ಚಾರು ದೀರ್ಘ ಚತುರ್ಭುಜದ ಕೇ
ಯೂರ ಕಂಕಣ ಬಾಹು ಪುರಿಗಳ
ವೀರನುದ್ರಿಕೆವೆರಳ ಚಳ್ಳುಗುರ್ಗೋನೆಯ ಸೌಭಗದ ||
ಮಾರನನು ಪೆತ್ತಿದ ಚಿಲುವಿನ
ಮೂರುತಿಯ ಕರಕಲಿತ ಚಕ್ರೋ
ದಾರ ಶಂಖಗದಾ ಪದುಮ ಶೋಭೆಯಲಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೧೧ ||

ಹಾರೈರಾವಳಿಯ ರುಳವಟಿ
ತೋರ ಕೌಸ್ತುಭ ವೈಜಯಂತಿಯ
ಪೇರುರದ ಸಿರಿವತ್ಸಲಾಂಭನ ಗಂಧಲೇಪನದ ||
ಚಾರುಹೇಮ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ
ಭೂರಿ ಭುವನದ ಬಸುರ ತ್ರಿವಳಿಯ
ನಾರಿಜದ ದಳದೋಳಿಯೊಪ್ಪುವ ನಾಭಿಯಲಿ ಮೆರೆದ || ೧೨ ||

ಸೀತವಸನಾಲಂಕೃತದ ಸಂ
ವೀತ ಜಘನದ ಭೂರಿ ಭಾಸೆಯ
ನೂತನದ ಮಣಿ ಖಚಿತ ಕಾಂಚೀಧಾನುದೂರುಗಳ ||
ಆತಗರುಡೋಪರಿ ನಿವಿಷ್ಟದ
ಲೋತ ಜಾನುದ್ವಯದ ಜಂಘೆಯ
ಕಾತರದ ಕಣಗಾಲ ಖಡಿಯದ ವೀರ ಬಾವುಲಿಯ || ೧೩ ||

ಗರುವ ಕರತಳ ನಿಹಿತ ಹೇಮಾಂ
ಬುರುಹ ನಿಜಪದಯುಗದ ಜಿಲ್ವಿನ
ಬೆರಳದಳದೋಳಿಗಳ ತಳಗತ ಪುಣ್ಯಲಾಂಭನದ ||
ಸಿರಿಯವನಿಯರು ಕೂಡಿ ಸನಕಾ
ದೈರು ಸುಪಾರ್ಷದ ಸಿದ್ಧ ಸಂಗದ
ಸುರಮುನೀಂದ್ರರ ನಡುವೆಯೊಪ್ಪುವ ದೈವವನು ಕಂಡ || ೧೪ ||

ಸತ್ತಿಗೈಯ ಸಾಲುಗಳ ಚಾಮರ
 ದೊತ್ತುಗಳ ರುಲ್ಲರಿ ಪತಾಕಾ
 ವೊತ್ತದಣಿನಾದಿಗಳ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ||
 ನೈತ್ತ ಗೀತ ಸುವಾದ್ಯ ಗಾಯಕ
 ಸತ್ತಮರ ಪಾಠಕರ ಪಾವನ
 ಕೀರ್ತಿಯೊಡನೊಡನೊಲಗಿಸಲೊಪ್ಪುವ ವಿಭವವನು ಕಂಡ || ೧೫ ||

ನೋಡಿ ಹರ್ಷಾನಂದ ಜಲ ಕಡೆ
 ಗೋಡಿನರಿಯಲು ಕಂಗಳಲಿ ಮಾ
 ತಾಡಲರಿದನೆ ಗದ್ದದಾಕ್ಷರದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ||
 ಮಾಡಿದನು ಕೈಮುಗಿದು ಜಯ ಜಯ
 ಗೂಢ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಮನೋಮತಿ
 ಯಾಡಿಸುವ ಸನ್ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಮಲಗಾತ್ರ ಶರಣನುತ || ೧೬ ||

ಆರವಶದಲಿ ಮಾಯೆ ಜಗವನು
 ಸೇರಿ ಸ್ಥಿತಿಗಿರಿಸುವಳೊ ಹರಿಸುವ
 ಞಾರ ನೀ ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛುಗಳು ಹೃದಯದಲಿಯನವರತ ||
 ಸಾರಿಚಿಂತಿಸಿ ಕರ್ಮಪಾಶವಿ
 ಕಾರವನು ಖಂಡಿಸುವರಾತ್ಮವಿ
 ಚಾರವಂತರಿಗಾರು ಗತಿಯಾತನನೆ ಮರೆವೊಕ್ಕಿ || ೧೭ ||

ಇಲ್ಲದೀ ಜಗವಳವಕಾಲ
 ಕೈಲ್ಲ ನನಗಳೆವಾತ್ಮ ಸುಖರಸ
 ದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಪಾದಮಹಿಮಂಗಳಿ ವಿಷಯ ಭೇದ ||
 ಎಲ್ಲಿಯದು ನಿನ್ನ ಮಳ ಸಿರಿಪದ
 ಪಲ್ಲವೈಕ ಪರಾಯಣರು ಸಹಿ
 ತೊಲ್ಲರನ್ನವ ನಿಜಕಥಾಮೃತಪಾನ ತೃಪ್ತಿಯಲಿ || ೧೮ ||

ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಯಲಿನವರತ ಬಿಡ
 ದಿಷ್ಟು ನಿನ್ನನು ಭಜಿಸುತ್ತಿಷ್ಟಾ
 ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗಪ್ಪ ಸುಖ ಮಿಕ್ಕುಳ್ಳವ ಕರ್ವದಲಿ ||
 ಹೊದ್ದಿದಾಚಾರದಲಿ ಜಪತಪ
 ವಧ್ಯಯನ ಮುಖದೇನ ಮಾಡಿಯು
 ಶುದ್ಧರಾಗರು ಸುಖದ ಲೇಶವ ಪಡೆಯದವರೆಂದ || ೧೯ ||

ನನ್ನ ಚಿತ್ತದ ದೋಷವನು ನಿ
 ನ್ನನ್ನತಾಂಘ್ರಿಯ ಕೆಡಿಸಲತಿ ಸಂ
 ಪನ್ನ ಮುನಿಗಳ ಹೃದಯ ಸಾರವೆನಿಪ್ಪ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ||
 ಮುನ್ನಿನವರೋಕ್ತದಲಿ ನೆನನೆನ
 ದಿನ್ನವರ ಭಜಿಸಿದೆನು ಶ್ರುತಿಶಿರ
 ರನ್ನವನು ಭಾಷರೆ ಧನ್ಯರದಾರು ತನ್ನಂತೆ || ೨೦ ||

ದೇವ ನಿನ್ನುರದಲ್ಲಿರುತ ರಾ
 ಜೀವಭವೆ ಮತ್ತಂತೆ ಪದ ತುಳ
 ಸೀ ವಿತಿಷ್ಟದ ಮೂಲೆಯನು ಕಂಡದಕೆ ವತ್ಸರಿಸಿ ||
 ವೋವೋ ಸವತಿಯ ಪರಿಯಲಳಲುವ
 ಳಾವ ಚಿಲುವೋ ನಿನ್ನ ಪದಯುಗ
 ಸೇವೆ ನಿಜಭಕುತರಿಗೆ ಸಿರಿಯಂದಧಿಕ ತರವೆಂದ || ೨೧ ||

ಭಕುತಿಯನೆ ಬಯಸುವರು ನಿರ್ಗುಣ
 ಭಕುತರಪೆ ಸಾಧಜ ರದರಂ
 ಭಕುತಿಯೇ ಸಂಸಾರ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಭೇಷಜವು ||
 ಮುಕುತಿನಾಥನೆ ನಿನ್ನ ಸಿರಿಪದ
 ಭಕುತಿಯೆಂದೂ ತೊಲಗದಂದದಿ
 ಸಕಲರೊಡೆಯನೆ ತನೆಗೆ ಕರುಣಿಸೆನುತ್ತ ವೊಡವಂಟ || ೨೨ ||

ಕಾಂತೆ ಕೇಳಿಂತೆನಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಕಾಂತನೆಂದನ ಜಂಗ ದೇನ್ಯ
 ಚಿಂತಿತಾರ್ಥವು ನಿನಗಿವರಿಕೆಂದನು ಸರೋಜಭವ ||
 ಅಂತರಾಶುಮ ನೀನರಿಯ ದಿ
 ಧ್ವಂತರವು ಧಿಟಕುಂಟಿ ದೇವರು
 ಮುಂತೆ ಹೇಳೆಂದುದಕೆ ಬಿನ್ನಹವೆಂದನಬುಜಭವ || ೨೩ ||

ರಾವಣನು ಪಾಲಸ್ತ್ಯ ಸಂಭವ
 ನಾವಿಗಡ ದಾನವರಿಗೊಡೆಯನು
 ಜೀವಜಾತಕೆ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆಲ್ಲ ಕಂಟಕನು ||
 ಯೇವೆನದನಾನಿತ್ತ ವರಮದ
 ನಾವನಿ ಮೂಜಗದ ವೀರರ
 ಹೇವ ಹರಿಕರೆನುತ್ತ ಬಗೆಯನು ತೃಣಕೆ ಸಮವೆನುತ || ೨೪ ||

ಮಾನವರಲಾತಂಗಿ ಮರಣವ
 ನಾನೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದೊಂದು ಮಂಗಲ
 ವೇನ ಹೇಳಲಿ ದೇವ ನೀ ಮನುಜಾವತಾರದಲಿ ||
 ದಾನವನ ಗೆಲಿದೀವುದೆಮ್ಮ ಭಿ
 ಮಾನ ನಿನ್ನದೆನುತ್ತ ಸರಸಿಜ
 ಸೂನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದಡೆ ಮಗುಳಂತೆಂದನಸುರಾರಿ || ೨೫ ||

ಆಯುತೇಳ್ಳೆ ದ್ರುಹಿಣ ಕಾಶ್ಯಪ
 ಜಾಯೆ ತಪಸಹದಿಂದ ನನ್ನ
 ಪ್ರಿಯವಡಿಸುತ ಬೇಡಿದರು ಮುನ್ನೆನ್ನ ಸುತನಾಗಿ ||
 ಕಾಯಬೇಕೆನೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಕುತಿಯ
 ದಾಯುಗನು ವರವೀಯಲಾತನು
 ರಾಯದರರಥನಾಗಿ ಧರಣಿಯನಾಳುತಿಹನೀಗ || ೨೬ ||

ಅನನಮಗ ನಾನಾಗಿ ಕೌಸಲೆ
 ಗವತರಿಸುವೆನು ಶುಭವ ಬೆಳಸುವೆ
 ಕವಲು ನಾಲ್ಕನಲಾನೆ ಜನಿಸುವೆನಂಜಬೇಡೆಂದು ||
 ಭುವನವಂದಿತೆ ಯೋಗಮಾಯೆಯು
 ಯುವತಿ ತನಗೊಂದೆನಿಸಿ ಜನಿಸುವ
 ಇವನಿಪತಿ ಜನಕನ ಗೃಹದಿ ಸೀತಾ ಸಮಾಖ್ಯೆಯಲಿ || ೨೭ ||

ಮುಂತಣಗ್ಗದ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವ
 ಸಂತವಡಿಸುವೆನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಕಾಂತನಂತರ್ಧಾನದಲಿ ನಿಲಬಜನು ದಿವಿಜರಿಗೆ ||
 ಮುಂತೆ ನುಡಿದನು ಕೇಳಿದರೆ ಹರಿ
 ಯಂತರಂಗವ ರಘುಕುಲದಿ ನಿ
 ಶ್ಚಿಂತ ಮಾನುಷನಾಗಿ ಜನಿಸುವನಿಳಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿ || ೨೮ ||

ನರನು ನರಹರಿಯಪ್ಪ ಗಡವಾ
 ನರರು ನೀನೆಂದೆನಿಸಿಯಂಗದ
 ಲರಸು ಭೃತ್ಯರ ಪರಿಯ ಸೇವಾರ್ಥದಲಿ ಭೂತಳದಿ ||
 ಹರಿಯ ಹೆನ್ನೆಗವೆಂದು ದಿವಿಜರ
 ನೆರವಿಯನು ಸಂತವಿಸಿ ಹೊಕ್ಕುಳ
 ಹಿರಿಯನುಗ ಹರುಷದಲಿ ಹೊಕ್ಕನು ತನ್ನ ಮಂದಿರವ || ೨೯ ||

ಹರಿಯ ಕರುಣವ ಹಾರಿ ದಿವಿಜರು
 ಹರಿಗಳಾದರು ಹರಿ ಸಹಾಯಕೆ
 ಹರಿಗಳಕ್ಷೋಭಿಡೆಗೆ ಬಲು ನಾಯಕರು ತಾನಾಗಿ ||
 ಹರಿಯ ಬರವನು ಪರ್ವತಾಗ್ರದಿ
 ಹರಿಹರಿದು ಹಾರುತ್ತ ದನುಜರ
 ಗಿರಿತರುಗಳೆತ್ತಿಕ್ಕಿ ಮುರಿವ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮರು || ೩೦ ||

ಇತ್ತ ಕೇಳೆಲೆ ಗಿರಿಜೆ ದತರಥ
 ಲತ್ತಲವನೆಯಲರಸೆನಿಸಿ ಘನ
 ಸತ್ಯಗುಣನಿಧಿ ಭಾಗ್ಯನಿಧಿ ಮೂಲೋಕ ವಿಶ್ರುತನು ||
 ಕೀರ್ತಿಯಲಿ ಶೌರ್ಯದಲಿ ಧೈರ್ಯದ
 ಲುಕ್ತ ಸತ್ಯರ್ಮದಲಿ ಧರ್ಮದ
 ನುತ್ತಮೋತ್ತಮನಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದನು ಮಹೀತಳವ || ೩೧ ||

ತಕ್ಕಗುಣವೆಲ್ಲುಂಟು ಭೂಪಗೆ
 ಮಕ್ಕಳೊಂದೇ ಯಿಲ್ಲವದರಿಂ
 ದಕ್ಕಟೆನುತವೆ ಸುಯು ಚಿಂತಿಸಿ ವರ ವಸಿಷ್ಠನನು ||
 ಯಕ್ಕತುಳದಲಿ ಕರೆದು ಚರಣದ
 ಲೊಕ್ಕನೊಡಲನು ಸ್ವಾಮಿ ಸದುಗುಣ
 ಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತ ಪುತ್ರರೆನಗೊಂತಹರು ಹೇಳೆಂದ || ೩೨ ||

ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿ ಸೇನಾ
 ವೃಂದವಿಲ್ಲದ ನೃಪತಿ ಶಾಂತಿಯ
 ಲಂದವಡೆಯದ ಯೋಗ ಸದುಗುಣವಿಲ್ಲದಾ ವಿದ್ಯೆ ||
 ಮುಂದಣಿಯದ ಮಂತ್ರ ಗೋವುಗ
 ಳಿಂದ ವಿರಹಿತ ಗೋಷ್ಠವಾ ಪರಿ
 ಕಂದನಿಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯವಿದರಲ್ಲೇನು ಫಲವೆಂದ || ೩೩ ||

ಎನಲು ನಗುತ ವಸಿಷ್ಠನೆಂದನು
 ಜನಪ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಪುತ್ರರು
 ಜನಿಸುವರು ನಾಲ್ವರು ಮಹಾತ್ಮರು ದೇವತೋಪಮರು ||
 ಮುನಿಪನೊಬ್ಬನು ಋಷ್ಯಶೃಂಗಾ
 ಬ್ಬನು ತಪೋಧನ ಶಾಂತನಾತನ
 ನನುವರಿಸಿ ಬರಿಸೀಗಳಂತಿರೆ ಕಾರ್ಯವಡುಬೆಂದ || ೩೪ ||

ನಾ ಸಹಿತನೇ ಪುತ್ರಕಾಮೇ
 ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಾಯವ ಮಾಳ್ವೆನೆನೆ ಸಂ
 ತೋಷದಲಿ ಶಚಿವರರ ಕಳುಹಿಯನೇಕ ಯತ್ನದಲಿ ||
 ಭೂಸುರಾಂತಃಕರಣ ಶುಚಿ ನಿ
 ದೋಷಿಯನು ನೆರೆ ಬುಸಿ ಯಾಗದ
 ಮೊಸಲಿನ ಕರ್ಮವನು ಮಾಡಿದರುಕ್ತ ವಿಧಿಗಳಲಿ || ೩೦ ||

ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂ ಮುನಿವರರು ಯಜಿಸಿದ
 ರದ್ಧರದೆ ಕುಂಡದಲಿ ಪಾನಕ
 ನೆದ್ದು ಕರದಲಿ ಜಾಂಬುನಪ್ರಭ ಸ್ವರ್ಣ ಪಾತ್ರದಲಿ ||
 ಶುದ್ಧ ಪಾಯಸವಿಡಿದನಲ ಮುಂ
 ದಿದ್ಧ ನೃಪತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನಿದ ಕೊ
 ಳ್ಳದ್ವಯನೆ ಮಗನಹನು ಸಂತಯಬೇಡ ನಿನಗಿಂದ || ೩೧ ||

ಎಂದು ಪಾಯಸವಿತ್ತನಲ ತಾ
 ನಿಂದನಂತರ್ಧಾನದಲಿ ನೃಪ
 ವಂದಿಸಿದನತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಮುನಿವರರ ಜರಣದಲಿ ||
 ನಿಂದ ಹರ್ಷದಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ಮು
 ನೀಂದ್ರ ವಾಸಿಷ್ಠ ರನುಮತದಿಂ
 ದಿಂದುಮುಖಿ ಕೌಸಲ್ಯ ಕೈಕಾ ಸತಿಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ || ೩೨ ||

ಆ ಸಮಯದಿ ಸುಮಿತ್ರ ಬಂದಾ
 ಗ್ರಾಸವನು ಬೇಡಿದಡೆ ತಮ್ಮ
 ಗ್ರಾಸದೊಳಗರ್ಧಧವನು ಸಪ್ತೇಮದಿಂ ಕೊಡಲು ||
 ತೋಷದಿಂ ಮೂವರು ಯಜನ ಚರು
 ಶೇಷವನು ಕೊಳಲವನಿಪನ ಮನ
 ದಾಸರಡಗಳು ಗರ್ಭ ಹೊರದುದು ಸತಿಯರುದರದಲಿ || ೩೩ ||

ಲೋಕಪತಿಗಳ ಸಲಹೆಲಜನ
 ವ್ಯಾಕುಲವ ಕೆಡೆಯೊಡೆದು ಸುಜನಾ
 ನೀಕವನು ಪಾಲಿಸಲು ಧರಣಿಯ ಕಳೆಬರವ ನಿಗುಚಿ ||
 ಏಕನವ್ಯಯನಮಲನಕ್ರಿಯ
 ನಾಕೃತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯನೆನಿಪ ಜಗ
 ದೇಕನಾಥನು ಕೌಸಲಾ ಜಠರದಲಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೩೯ ||

ಸಕಲ ಲೋಕೇಶ್ವರನು ಸಕಲಾ
 ತ್ಮಕನು ಸಕಲಾಧಾರ ಮಾಯಾ
 ಶಕುತಿಯಂಗೀಕರಿಸಿ ಸಕಲ ಜಗದ್ವಿ ತಾರ್ಥದಲಿ ||
 ಮುಕುತಿ ಬಂಧನನಾದ ಪರಮನು
 ವ್ಯಕುತವೆನಲರಿವಂತೆ ದಿವ್ಯ
 ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪನ ಧರಿಸಿಯವತರಿಸಲಿಕೆ ರಂಜಿಸಿದ || ೪೦ ||

ಸಂಧಿ ಮೂರಿಲ್ಲಿಗೆ ನಿಧಾನದಿ
 ಸಂವ ಪದ ನಾಲ್ವತ್ತು ದೇವ ಮು
 ಕುಂದನಿಜನು ಕೌಸಲಾ ಜಠರದೊಳಗೆಂಬಲ್ಲಿ ||
 ಸಂದು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೊರದ ನಿಜ ನಿ
 ದ್ವಂದ್ವ ನಿರುಪಮನಾದ ಸನ್ನತ
 ಬಂಧು ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಪಿಂಹ ಸಲಹೆಮ್ಮ || ೪೧ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೩ ಕೈ ಪದ ೧೧೪ ಕೈ
 ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
 ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ

ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರ ಜನನ ಬಾಲಲೀಲೆ

ಸೂಚನೆ || ಭೂಮಿಪತಿ ದಶರಥಗೊಲಿದು ಶ್ರೀ
ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರು
ಘ್ನಾನುಳರು ಸಹಿತಾಡಿದರು ನಿಜ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳ ||

ಪದ || ಗಿಂಜೆ ರೇಳಚ್ಚುತನ ಗರ್ಭವ
ಧರಿಸಿದಾ ಕೌಸಲೆಯ ತನು ಸಂ
ಸ್ಪರ್ಶೆಯದು ಹೊಳಹೊಳದು ಬೆಳಗಿತು ರಾಜಮಂದಿರವ ||
ಸಸಿಯೊಳಗಣ ರವಿಯೊ ಮೇಘದಿ
ಹೊಸದ ಮಿಂಚಿನ ಮಿಡುಕೊ ದರ್ಪಣ
ದೊರೆಯೊಳಹ ಸುಜ್ಯೋತಿಯೆಂದೆನಲಿಕೊಪ್ಪಿದಳು || ೧ ||

ನೋಟಕರು ಬೆರಗಾಗಲಬಳಿಯ
ಮಾಟ ಪಲ್ಲಟಿಸಿತ್ತು ವಿಷಯದ
ಕೋಟಿ ಕೋಟಿಲೆಯಡಗಿ ಪರಮಾನಂದ ರಸದೊಳಗೆ ||
ನಾಟಿ ಚಿತ್ತವು ಯೋಗ ರಾಜ್ಯದ
ಸೀತವೇರುವುದಚ್ಚರಿಯೆ ಮರು
ಕೋಟಿ ಬೊಮ್ಮಾಂವನನು ತಾಳಿದ ಬೊಮ್ಮನನು ಧರಿಸಿ || ೨ ||

ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಕಳೆಯಲದ್ವಯ
ಪುತ್ರನನು ಪಡೆದಳು ಮೃಗಾಕ್ಷಿ ಸ
ರಿತ್ತಟಾಕಾದಿಗಳು ನಿರ್ಮಲ ಜಲದಲುಕ್ಕುತಿರೆ ||
ಸುತ್ತಲನನಿಯಲಭ್ರದಲಿ ಸ
ದ್ವತ್ತವಾಯಿತು ದಿವ್ಯ ಮಂಗಲ
ದತ್ತಲಮರಾನೀಕ ಸುರಿದರು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳ || ೩ ||

ಪೂಷದರ್ಶನ ಸಂತ ಋತು ಮಧು
ಮಾಸ ಶುದ್ಧದ ನವಮಿ ಕರ್ಕಟ
ರಾಶಿಗ್ರಹರುಚ್ಚಕ್ಷು ಪಂಚಕದಲಿ ಪುನರ್ವಸಿನ ||
ಆಸುರದ ನಕ್ಷತ್ರ ಶುಭದಿನ
ವಾಸರದಿ ಕೌಸಲಿಗೆ ಜಗತೀ
ವಾಸ ರಾಘವ ಜನಿಸಿದುತ್ತಮ ಪುಣ್ಯತಿಥಿಯಂದು || ೪ ||

ಆ ದಿನದ ಉಪವಾಸ ಪೂಜಾ
ಘೃದಿ ಜಾಗರ ರಾಮ ಚಿಂತಾ
ವಾದ ತನ್ನಾಮೃತದ ಸಲ್ಲಾಪದಿಂದಿರ್ದು ||
ಭೂ ದಿವಿಜರಿಗೆ ದಾನ ಭೋಜನ
ವಾದಿ ಸತ್ಕಾರಗಳ ಮಾಡಲು
ಸಾಧಿಸಿಷ್ಠಾರ್ಥವನು ಪರದಲಿ ಮುಕ್ತರಹರಿದ || ೫ ||

ಅಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನಾಗ ಜಗತೀ
ವಲ್ಲಭನು ಸಿರಿರಾಮನಮಹೋ
ತ್ಪಲ್ಲಲೋಚನದಿಂದ್ರನೀಲನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಯಲಿ ||
ಮೊಲ್ಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆದುರುಬಿಗಿರಿದ
ಚಿಲ್ವ ಮರಿದುಂಬಿಗಳ ಬಳಗ ಸ
ಮುಲ್ಲಸಿತ ರವಿ ದಿಪ್ತಿ ಗಣದ ಕಿರೀಟದಿಂದೆಸೆದ || ೬ ||

ನೊಸಲ ತಿಲಕದ ಕುರುಳುಗಳ ಕೆಂ
ಪೆಸೆವ ಕಡೆಗಂಗಳ ಸುನಾಸಿಕೆ
ನಸುನಗೆಯ ವರ ಕೋಮಲಾಧರ ದಂತ ಪಂಕ್ತಿಗಳ ||
ಮಿಸುಪ ಛಂಡಲಗಂಡ ಮಂಡಲ
ರಸುಮೆಗಳ ತಾಂಡವನ ಮುನಿಜನ
ವಿಸರ ಕುಮುದ ಶಶಾಂಕ ಮಂಡಲ ವದನದಿಂದೆಸಿದ || ೬ ||

ಕೊರಳ ಮೂರೇಖೆಗಳ ನಾಲುಕು
ಕರದ ಶಂಖಗದಾರಿ ಪದುಮದ
ವರತನ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ಕಂಕಣ ಬಾಹು ಭೂಷಣದ ||
ಉರದ ತುಳಸಿ ವೈಜಯಂತಿಯ
|| ಸರದೆ! ವಕ್ರಾಕ್ಷಿಹಾರ ಕೌಸ್ತುಭ
ಸಿರಿಯ ಸಿರಿವತ್ಸಾಂಕದಿಂದ ಸುರಾರಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೭ ||

ತ್ರಿವಲಿ ವಲ್ಲೂ ದರದ ನಾಭಿಯ
ಭುವನ ಕೋಟಿಯನಾಂತ ದೊಳ್ಳಿನ
ವಿವರನಾಳ ನಿತಂಬ ಸೀತಾಂಬರ ವಿರಾಜಿತದ ||
ವಿವಿಧ ರಚನಾ ಕೌಶಲದಲೊ
ಪ್ಪುವ ಸುಕಾಂಚಿದಾಮ ನೂಪುರ
ರನದ ಬಡೆಯದ ಹಾಡೆದೊಡರುಗಳೆಸೆಯಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೮ ||

ಕದಳಿ ಕಾಂಡೋರುಗಳ ದರ್ಪಣ
ದಧಟಿನಂದದ ಜಾನು ಜಂಘೆಯ
ಪದದ ಗುಲ್ಬದ ಪವಳಮೊಲೆವೆರಳುಗಳ ತಳಗತದ ||
ಪದುಮ ಯವ ರುಪ ಚಕ್ರ ಲಾಂಛನ
ದದುಭುತದ ಪರಮಾತ್ಮರೂಪನ
ಮುದನ ನೀಕ್ಷಿಸಿ ಬೆರಗಿನಿದ್ದಳು ದೇವಿ ಕೌಸಲ್ಯೆ || ೧೦ ||

ಹರುಷ ಗದ್ಗದ ಸರದಲಂದಂ
 ಬುರುಹನುಖಿ ನಯನಾಂಬುಪೂರಿತ
 ವರುಷದಲಿ ಮೈ ನೆನೆದು ಕೈಮುಗಿದೆರಗಿ ಭಕುತಿಯಲಿ ||
 ತರಳಿ ನುಡಿದಳು ಚಕ್ರಧರಧೃತ
 ಕರನೆ ಪೂರ್ಣ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನೆ
 ಕರುಣಿ ಪರಮಾತ್ಮಚ್ಯುತಾಸಂತನೆ ನಮಸ್ತೇಸ್ತು || ೧೧ ||

ಸತ್ಯಗುಣ ಸಂಪನ್ನರಮಳ ಚ
 ರಿತ್ರರಿಗೆ ಸಹಿತರಿಯಲುವಹ
 ವಸ್ತುನೀ ಪಾಪಪ್ರತಿಗಂಧ್ರಿಯಗಳಿಗಗೋಚರನು ||
 ಅಸ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಜ್ಞಾನಮಯನೆಂ
 ಬುಕ್ತಿಯ ಶ್ರುತಿ ಹುಸಿಯೆ ಸಂ ವಿ
 ತತ್ತತ್ ಸಾಕ್ಷಿಯೆ ದೇವ ಶರಣಾಗೆಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ || ೧೨ ||

ಲೋಕವನು ಮಾಯೆಯಲಿ ಸೃಜಿಸುವೆ
 ಸಾಕಿ ಕಡೆಯಲಿ ಹರಿಸುವೀ ಗುಣ
 ದಾಕೆವಾಳನು ನೀನೆಯಾದಡು ನಿನಗವರ ಗುಣವು ||
 ಸೋಕದಚಲ ನಿರೀಡ ನಿಷ್ಕಳ
 ನೇಕಸಕ್ರಿಯನದ್ವಿತೀಯ ಪಿ
 ನಾಕಿ ಹರಿಯಜರೆಂಬ ಸಂಜ್ಞಾ ಭೇದ ಹೊದ್ದದಿಹೆ || ೧೩ ||

ಮಾಡಿದಡು ನಿನಗಿಲ್ಲ ಕರ್ತತೆ
 ನೋಡಿ ನೋಡದೆ ನಡೆವೆ ನಡೆಯದೆ
 ಕೂಡಿ ಕೇಳಿಯು ಕೇಳಿ ಸಕಲದೊಳಿದ್ದು ಕಾಣದಿಹೆ ||
 ಗೂಢ ಶುಭ್ರಘ್ರಾಣ ಮನವೆಂ
 ದಾಡುವ ಶ್ರುತಿ ಬರಿದೆಯರಿಯದ
 ಮೂಢನೆಂಬರು ವ್ಯಕ್ತನೆಂದು ವಿಲಾಸನಿಗ್ರಹನ || ೧೪ ||

ನಿನ್ನ ದರದೊಳಗಣುವಿನಂದದ
ಉನ್ನತದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಟಿಗ
ಳನ್ನದರದಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದೆ ಮಾಯಾ ವಿಡಂಬದಲಿ ||
ನಿನ್ನ ಭಕ್ತುತರ-ಪಾರವಶ್ಯ ಪ್ರ
ಸನ್ನತೆಯನಾರರಿವರೆಲೆ ಕರು
ಣಾರ್ಣವನೆ ರಘುನಾಥ ಶರಣಾಗೆಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ || ೧೫ ||

ಅದ್ಯ ನೀ ಭವಸಾಗರದ ನಡು
ಗದ್ವಯನೆ ಕೈವಿಡಿದು ತೆಗೆ ಪತಿ
ಹೃದ್ಯಧನ ಸುತರೆಂಬ ಹೊಡೆ ಹೊಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನವನು ||
ಸದ್ಯದಲಿ ಲೋಕವನು ಮೋಹಿಸು
ತಿದ್ದ ಮಾಯೆಗೆ ಮಾರದೆನ್ನೊಳ
ಗಿದ್ದ ನೀನನವತ ಸಲಹೆಂದಳು ರಮಾಪತಿಗೆ || ೧೬ ||

ಸಾಕು ನಿಜರೂಪವಿದು ಕಂಗಳ
ನಾಕರಿಸುತಿದೆ ತೇಜ ತೋರಿಸು
ಲೌಕಿಕದ ಕೋಮಲದ ನಾಟಕ ಬಾಲಭಾವವನು ||
ನೂಕುವೆನು ದುಸ್ತರನ ನಿನ್ನ
ಲೋಕ ಲಾಲನ ಪೋಷಣಾದಿಯ
ಲೋಕ ಪರಮಾನಂದ ಸೌಖ್ಯಲೆಂದಳಾ ತರಳೆ || ೧೭ ||

ಎನಲು ನುಡಿವನು ತಾಯೆ ನಿನ್ನಯ
ಮನದ ಬಯಕೆಯನಿತ್ತೆ ನಿನ್ನಯ
ಜನನವನು ಕೇಳಜನು ರಾವಣ ಮುಖ್ಯ ದಾನವರ ||
ಹನನಕೆನ್ನನು ಬೇಡಲಿಳಿದನು
ಮನುಜನಾದೆನು ನಿಮಗೆ ದಶರಥ
ಜನಪತಿಯು ನೀ ಸಹಿತ ಪೂರ್ವದಿ ಚರಿಸಿದಿರಿ ತಪವ || ೧೮ ||

ಆ ತಪಕೆ ನಾಮೆಚ್ಚಿ ಬೇಡಿದಿ
 ರಾ ತುಮನೆ ಮಗನಾಗು ತಮಗೆನೆ
 ಜಾತನಾದೆನು ಭಕುತರಿಚ್ಚೆಯ ದೇವ ನಾನಾಗಿ ||
 ಸೂತನದ ಮದ್ರೂಪವಿದು ನಿ
 ಖ್ಯಾತ ರಲ್ಲದೆ ಕಾಣಲಿರಿಯರು
 ಮಾತೆ ಕಂಡಡೆ ದುರ್ಲಭವ ನಿಜಮೋಕ್ಷವೇ ಫಲವು || ೧೯ ||

ನಮ್ಮ ಸಂವಾದ ಸ್ತುತಿಯನೊಲಿ
 ದೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಲು ಪರಿಸಲಂತ್ಯದ
 ಲಿಮ್ಮನ್ನೈದುವೆನುತ ಬಳಿಕಾ ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಿ ||
 ರಮ್ಮ ಸರಶಿತನದಲೊದರುತ
 ಕಾಮುಗಿಲ ತನುರುಚಿಯ ಶೋಭೆಯ
 ರಮ್ಮಣೀಯಕ ಬಾಲಸೂರ್ಯ ಸಮದ್ಯುತಿಯ ಲೆಸೆದ || ೨೦ ||

ಅತ್ತಲಾ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ದಶರಥ
 ಪುತ್ರನಾದುತ್ಸವನ ಕೇಳುತ
 ಹೊತ್ತ ಹರುಷದ ಜಲಧಿಯಲಿ ಮನಮೂಡಿ ಮುಳುಗಾಡಿ ||
 ಕೃತ್ಯವರಿಯದೆ ಗುರುವಿನಂಸ್ಥಿಗೆ
 ತೆತ್ತಿಸಿದ ನಿಜಶಿವನಂಬುಜ
 ಪತ್ರಲೋಚನ ರಾಮನೆಡೆಗೈದಿದನು ಗುರು ಸಹಿತ || ೨೧ ||

ಜಾತ ಕರ್ಮವ ಮಾಡಿದನು ಗುರು
 ಜಾತನಾದನು ಭರತನಾಗಳೆ
 ಯಾ ತಳೋದರಿ ಕೈಕೆಯೆಂಬಳಲಾ ಸುಮಿತ್ರೆಯಲಿ ||
 ಖ್ಯಾತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಶತ್ರುಜಿತರೆಂ
 ಬಾತ ರಮಳ ಶಶಾಂಕ ಪೂರ್ಣಕ
 ಲಾತಿಶಯದಿಂದುತ್ತರೋತ್ತರನಾಯ್ತು ನೃಪನುದಯ || ೨೨ ||

ಕೊಟ್ಟನಗಣಿತ ಗೋ ಸಹಸ್ರವ
 ಸೃಷ್ಟಿಯವರರ ಕರೆಸಿ ನೃಪನು
 ತೃಷ್ಣರತನ ಸುವರ್ಣರಾಶಿ ಸುವಸ್ತು ಸುರಭಿಗಳ ||
 ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಭಂಡಾರವನು ಬರು
 ಗುಟ್ಟಿದನು ಹರುಷದಲಿ ಸಕಲವ
 ನುಟ್ಟು ತೊಟ್ಟುದು ಮಾತ್ರವುಳಿಯಲು ಜಾತಕರ್ಮದಲಿ || ೨೩ ||

ಆ ಮುನಿಪ ಮಾಡಿದನು ಯೋಚಿಸಿ
 ನಾಮಕರಣವನೆ ಖಳ ಮುನಿಗಳು
 ತಾಮಸಾವಿದ್ಯೆಯನದೀತನ ನೆನಹದಲಿ ಗೆಲಿದು ||
 ಪ್ರೇಮದಿಂ ಕ್ರೀಡಿಸುವನದರಿಂ
 ರಾಮನಾತ್ಮಾನಂದನಾಗಿಯು
 ರಾಮನತಿಸೌಂದರ್ಯ ಸುಖನಿಧಿಯಾಗಿಯೂ ರಾಮ || ೨೪ ||

ಭರಿತನಾದುದರಿಂದ ಲೀತನು
 ಭರತನೀತನು ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ
 ಕರನಿಸುವದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೀತ ಶತ್ರುಘ್ನ ||
 ಒರಸುವನು ಶತ್ರುಗಳನೆಂದೀ
 ಪರಿಯನಾಮವ ಕಲ್ಪಿಸಿದನಾ
 ವರ ವಸಿಷ್ಠ ಮುನೀಂದ್ರ ನಿಜದಲನಾಮ ರೂಪರಿಗೆ || ೨೫ ||

ಹೊನ್ನ ತೊಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ಮಿಳಿಯೆಸು
 ದಾಮದಲಡಿಯಲೊಪ್ಪುವ
 ರನ್ನ ಹಲಗೆಯಲುತ್ತಮಾಂಬರ ಮುಸುಕಿ ಮಲಗಿಸುತ ||
 ಚಿನ್ನುಮಯನನು ಪಾಡಿ ತೂಗಿದ
 ಳುನ್ನತೋಚ್ಚವದಿಂದಲಾ ಸಂ
 ಪನ್ನೆ ಕಾಸಲೆ ದಿಗ್ವಿವರದಘ ಜಾಲ ಹರಿವಂತೆ || ೨೬ ||

ದೇವ ಜೋ ಜೋ ಭಕ್ತಜನ ಸಂ
 ಜೀವ ಜೋ ಜೋ ದುರಿತದಟವಿಯ
 ದಾವ ಜೋ ಜೋ ಸಕಲ ಸುರರನು ಕಾವ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ||
 ಜೀವ ಜೋ ಜೋ ತನ್ನ ನಿರುಪಮ
 ಭಾವ ಜೋ ಜೋ ಮುಕುತಿ ಮಾರ್ಗದ
 ಸೋನೆ ಜೋ ಜೋ ಯೆನುತ ಪಾಡಿದಳಂದು ಕೌಸಲ್ಯೆ || ೨೭ ||

ಚಿತ್ತಿ ಜೋ ಚಿನ್ಮಯದ ತಿರುಳಿನ
 ಸತ್ತಿ ಜೋ ನಿಜಸುಖದ ಮಡುವಿನ
 ವರ್ತಿ ಜೋ ವಾಗೀಶ ಮುಖ್ಯಾರಾಧ್ಯ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ||
 ನಿತ್ಯ ಜೋ ಜನನಾದಿ ರಹಿತ ಚ
 ರಿತ್ಯ ಜೋ ಜೋ ಸಕಲ ಮುನಿಜನ
 ಸುತ್ಯ ಜೋಜೋ ವಾರಿಜಾಪ್ತ ಮುಕುಂದ ಜೋಜೋಜೋ || ೨೮ ||

[ಕಂದ ಜೋ ಕಮನೀಯ ಜೋ ಜೋ
 ನಂದಜೋ ಗುಣಧಾಮ ಜೋ ಜೋ
 ಚಂದ ಜನ ಸಂಸ್ತುತ ರೂಪನೆ ಮುದ್ದು ಜೋ ಜೋ ಜೋ ||]
 ಇಂದು ಜೋ ರವಿಕುಲಕುಮುದ ನಿಜ
 ಬಂಧು ಜೋ ಸನ್ನತ ಶರಣ ಸುಖ
 ಸಿಂದು ಜೋ ಜೋ ಯೆನುತ ಪಾಡಿದಳಂದು ರಘುಪತಿಯ || ೨೯ ||

ರಾಮ ಜೋ ಜೋ ಸಕಲ ಭುವನೋ
 ದ್ಧಾಮ ಜೋ ಜೋ ದನುಜವಂಶವಿ
 ರಾಮ ಜೋ ಜೋ ಭೀಮ ಭಯಹರ ನಾಮ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ||
 ಸ್ವಾಮಿ ಜೋ ಜೋ ರೂಪ ನಿರ್ಜಿತ
 ಕಾಮ ಜೋ ಜೋ ನೀಲಮೇಘ
 ಶ್ಯಾಮ ಜೋ ಜೋ ಸೋಮ ಜೋ ಸುಕ್ಷೇಮ ಜೋ ಜೋ ಜೋ || ೩೦ ||

ಹಾರಿ ಜೋ ಜೋ ಭಕುತ ಜನ ಸಂ
ಹಾರಿ ಜೋ ಜೋ ದಶಶಿರಾಸ್ತಯ
ಮಾರಿ ಜೋ ಜೋ ಸಕಲಜನಮದ್ಧಾರಿ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ||
ವಾರಿ ಜೋ ವರ ಚಕ್ರ ಶಾರು ಜ
ಧಾರಿ ಜೋ ನಿಗಮಾವಳಿ ನಿ
ಸ್ತಾರಿ ಜೋ ಯೆಸುತಬಳಿ ಪಾಡಿದಳಾ ಪರಂದೃಶಿಯ || ೩೧ ||

ಇಂತು ಪಾಡುತ್ತಬಳಿ ವರ ವೇ
ದಾಂತ ವಿಶ್ವತ ರಾಮನನು ತ
ನ್ನಂತರಾತುಮನೊಂದು ತಿಳಿದರೆ ಬಾಲಲೀಲೆಯನು ||
ಮುಂತೆ ರಾಘವನನುಕರಿಸಿ ಭೂ
ಕಾಂತಯರ್ಥಿಯ ಸಲಿಸೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕಾಂತ ಹರಿದಾಡಲಿಕೆ ತೊಡಗಿದನನುಜರೊಡಗೂಡಿ || ೩೨ ||

ರಾಮನೊಡನೈದುವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಭೂಮಿಯಲಿ ಹರಿದಾಡುವಂದೇ
ಪ್ರೇಮದಿಂ ಶಕುನ್ಮನೈದುವನಾ ಭರತನೊಡನೆ ||
ಹೋಮ ಶೇಷದ ಪಾಯಸವನಾ
ಭಾಮೆಯರು ಕೊಟ್ಟಂಶವಾ ಶ್ರೀ
ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಲೀಲೆಯಲಾಡಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೩೩ ||

ಮುತ್ತ ತೆತ್ತಿಸಿದವಳೆಲೆಯ ಪಣಿ
ಯೊತ್ತಿನಲಿ ಕಮನೀಯ ಕುರುಳುಗ
ಳೊತ್ತರದ ಮರಿದುಂಬೆಯಂದದ ನೀಲ ಕುಂಚಿತದ ||
ಉತ್ತಮದ ಮಾಗಾಯಿ ಕಿರುಗುಳ
ರತ್ನಖಚಿತ ಸುವರ್ಣ ಕುಂಡಲ
ಹತ್ತಿಕಟ್ಟಿದ ಹುಲಿಯುಗುರ್ಗೊರಳಿಂದ ರಂಜಿಸಿದ || ೩೪ ||

ಕುಂದಣದ ಪಿರುಗಡಗ ತೋಳ್ಬಳೆ
 ಚಿಂದವಾದುದೆದಾರ ರತುನದ
 ಗೊಂದಣದ ಸಿಂಜಾನ ಮಣಿ ಮಂಜೀರ ಶೋಭನದ ||
 ಮುಂದುಲಿನ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಘಲಘಲಿ
 ಪಂದುಗೆಯ ಚಳಚಳಿಪ ನಯನ
 ಸ್ಪಂದ ಚುಂಚುಕ ಭಾಷಿತದ ಕಿರುನಗೆಗಳೆಂದೆಸೆದ || ೩೧ ||

ನಗುವ ನೆಗವುನ ತಾಯ ಹಸ್ತ
 ಕೃಗಿನ ನಿಲುಕುವ ಬೆರಳ ತೋರುವ
 ಜಗಲಿ ಜೋಲುವ ಬಾಯಿ ಕಿವಿಮೂಗಿನಲಿ ಕಯ್ಯಡುವ ||
 ಉಗಿನ ಹಾರುವ ಕೆನ್ನೆಗೆರಗುವ
 ಮಗುಚಿಯುರುಳುವ ಮೊಲೆಗೆ ಜೋಲುವ
 ಬಗೆವನುಗುಳುವ ಪಾಲ ಕಟವಾಯಿಂದ ಸಿರಿ ರಾಮ || ೩೨ ||

ಪರಿವಸಂಕಣದಿಂದೆ ಬೆಂಕಿಗೆ
 ಮರಳಿ ತಂದಡೆ ಮತ್ತೆ ಹೋಗುವ
 ಮುರಿಪುರೆರುಗಳ ಜಗಲಿಯಲಿ ಜಾರೂರಿ ಬಸವಳಿವ ||
 ಹೊರಳಿ ಹೋಗುವ ಕಂಡು ಕಂಡುದ
 ಕರದಿನ್ನುಂಗುವ ರಾಮಚಂದ್ರನ
 ತರಹರಿಸಲಳವಲ್ಲದಾಯಿತು ತಾಯಿ ಕೌಸಲಿಗೆ || ೩೩ ||

ಹರಿಹರಿದು ಮುಂದೈದಿ ಹಮ್ಮನೆ
 ಹರಿದು ತಿಕ್ಕನೆ ತಿರುಗಿ ತಮ್ಮನ
 ಕರಿದು ಕರದಲಿ ಪಿಡಿದು ಮೊಗವನು ತನ್ನ ಮೊಗಕೊಡ್ಡಿ ||
 ಮರಳಿ ನೂಕುತ ಮತ್ತೆ ಕರೆವುತ
 ಭ್ರಮಲೆಳೆವುತ ತಾಯಿ ನೋಡುತ
 ನರಶಿಶುಗಳೆಂದದಲಿ ನಾರಾಯಣ ನಟಿಸುತಿದರ್ || ೩೪ ||

ಆಗ ಕಂಡಾ ತಾಯಿತಂದೆಯ
ರಾಗುವನಾಟವನು ಮರೆವರು
ಯೋಗಿಗಳವೋಲಖಿಳ ವಿಷಯನಾತ್ಮ ಸುಖವೈದಿ ||
ರೋಗಿಗಳು ಸಹ ಕೇಳಿ ದುಃಖವ
ನೀಗುವರು ತನ್ನಾನು ಮಾತ್ರದಿ
ಮೇಗರೆಯ ನಾಟಕವೆ ಶ್ರೀ ರಘುರಾಮ ಚಾರಿತ್ರ || ೩೯ ||

ಒಂದುದಿನ ಸ್ವಪನೂಟ ವೇಳೆಯ
ಲಿಂದುಮುಖಿ ಕೌಸಲಿಗೆ ಕರತಾ
ಕಂದನಾವೆಡೆ ಹಸಿದನೆನ್ನ ಪ್ರಾಣನಾಯಕನು ||
ಯೆಂದು ಕಳುಹಲು ಹೊರಗೆ ಬಾಲರ
ವೃಂದದೊಡನಾಡುತಿರಲತಿ ಮುದ
ದಿಂದ ಕರೆದಳು ನೋಡಿ ಬಾಲಕ್ರೀಡನಾಕೃತಿಯ || ೪೦ ||

ರಾಮ ಬಾರೆನ್ನರಸ ಬಾ ಶುಭ
ನಾಮ ಬಾ ಚಿದ್ವಿಷ್ಣುಮ ಬಾ ಸು
ಕ್ಷೇಮ ಬಾ ನಿಸ್ಸೀಮ ಬಾರಾನಂದನಿಧಿ ಬಾರೈ ||
ಪ್ರೇಮ ಬಾ ಸುರಧಾಮ ಬಾ ಭವ
ಭೀಮ ಬಾ ಯೆನ್ನರಸ ಬಾ ಯೆಂ
ದಾ ಮಹಿಳೆ ಕರೆಯುತ್ತ ಬರೆಬರೆ ಮರಿಗೆ ಸಾರಿದನು || ೪೧ ||

ಮುಟ್ಟು ಕರೆತಹೆನೆನುತ ಬರೆ ಹಿಂ
ಮುಟ್ಟು ಮಲ್ಲನೆಯೋಡಿದನು ಬೆ
ನ್ನಟ್ಟಿದಳು ನಿಲ್ಲೆ ನುತ ಯೋಗಿಮನಂಗಲಾವನನು ||
ಮುಟ್ಟಲರಿಯದಪಾರ ಮಹಿಮನ
ಮುಟ್ಟಲರವಳೆ ಬಳಿಕ ತಾನಿದಿ
ರಿಟ್ಟು ನಿಂತನು ನಗುತ ಪಂಕಾಂಕಿತದ ಹಸ್ತದಲಿ || ೪೨ ||

ಹಸ್ತವನು ತೊಳೆದೈದಿ ಕರಿತಂ
 ದುತ್ತಮಾನ್ನವನೂಡಲೊಂದೇ
 ತುತ್ತಮಾತ್ರವ ಕೊಳುತ ಬಿಟ್ಟೊಡಿದನು ಮೊಲದಲಿ ||
 ಮತ್ತೆ ಕರಿತಂದೂಡಿ ವಿಮಲ ಸು
 ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣ ಗಂಧ ಕಸ್ತುರಿ
 ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕದಿಂದಲಂಕರಿಸಿದಳು ಚಿನ್ಮನುಯನ || ೪೩ ||

ರಾಮ ಬಾಯಿನೆ ಬಪ್ಪನೇಳೈ
 ರಾಮ ಕುಣಿದಾಡೆನಲು ಕುಣೆವನು
 ರಾಮ ಮಾತಾಡೆನಲು ಸವಿ ಸುಸ್ವರಗಳಿಂ ನುಡಿನ ||
 ರಾಮನಪ್ಪಪ್ಪೆಂದಡಪ್ಪುವ
 ನಾ ಮುಳೆ ದಶರಥರ ಸೌಖ್ಯದ
 ಸೀಮೆಯೆಂತುಟೊ ಬಲ್ಲರಾರೆಲೆ ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳಿಂದ || ೪೪ ||

ಈ ಪರಿಯ ಬಹು ಬಾಲಲೀಲೆಯ
 ನಾ ಪರಮನದ್ವಯನಜನು ನಿ
 ರ್ಲೇಪನಾಡುತಯೋಧೈಯಲಿ ಮಾನವನೊ ಯೆಂಬಂತೆ ||
 ಕಾ ಪುರುಷರಿಗೆ ತಿಳಿದ ದಿವ್ಯ ಮ
 ಹಾಪುರುಷರಿಗೆ ದಿವ್ಯ ಸಜ್ಜೆ
 ದ್ವೀಪನಾಗಿರೆ ಕಳಿದುದಾ ಪೌಗಂಡ ಕೈಲೋರ || ೪೫ ||

ವರ ಕುಮಾರಾವಸ್ಥೆ ಮೇಲಂ
 ಕುರಿಸೆಯಾನ್ಯಪನಾ ವಸಿಷ್ಠನ
 ಬರಿಸಿಯುಪನಯನಾದಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನು ಕಲಿಸಿ ||
 ಪರಿಪರಿಯ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರದ
 ಲುರು ಧನುರ್ವೇದಾಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರದ
 ಪರಮ ಸಾರವನೆಲ್ಲವರಿತರು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು || ೪೬ ||

ಅನವರತವೂ ಸೇವ್ಯ ಸೇವಕ
ನೆನಿಸಿ ರಾಮನ ಬಿಡನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ನನುಪಮನು ಶತ್ರುಘ್ನನಾಪರಿ ಭರತನನು ಬಿಡನು ||
ಧನು ಶರದ ತೂಣೀರವನು ಕೊಂ
ಡನುಜ ಸಹಿತೊಂದು ದಿನ ರಾಘವ
ಘನ ತುರಂಗವನೇರಿ ಬೇಂಟಿಗೆ ಕಾನನಕೆ ನಡೆದ || ೪೭ ||

ಕೊಂದು ಬಹಳ ಪುದ್ರ ಮೃಗವನು
ತಂದು ತಂದೆಗೆ ಮೊಪ್ಪಿಸಿದ ನರ
ವಿಂದಲೋಚನನಿಂತಿರುತ ದಿವದಿನದಲುದಯದಲಿ ||
ಮಿಂದು ಶುಚಿಯಹ ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧನು
ತಂದೆ ತಾಯಿಗೆ ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ
ವಂದಿಸುತ ಗೋವಿಪ್ರತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರವನು ಮಾಡ್ತ || ೪೮ ||

ಪೌರಕಾರ್ಯವನೆಲ್ಲ ವಿನಯದ
ಲಾರಯಿದು ನಿಜಬಂಧು ಜನಸಹಿ
ತೋರಣದಿ ಕುಳಿತುಂಡು ಸಭೆಯಲಿ ಮುನಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ||
ಸಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ ರಹಸ್ಯ ಧರ್ಮ ವಿ
ಚಾರವನು ಮಾಡುವನದೀಪರಿ
ಯಾಡುಬಲ್ಲವು ಪರಮಪುರುಷನ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹವ || ೪೯ ||

ಲೋಕದನುಸರಣೆಯಲಿ ಮಾನುಷ
ನಾ ಕೃತಿಯನಜ್ಞರಿಗೆ ಕಾಂಬನ
ನೇಕ ಪುಪರಿ ನಾಮ ಹೀನ ವಿಕಾರಿಯಂದದಲಿ ||
ಏಕನದ್ವಯನೇನ ಮಾಡನು
ಸೋಕನಕ್ರಿಯ ಬಲ್ಲವರಿಗೆಲೆ
ಲೋಕವಂದಿತೆ ಗಿಂಜೆ ಕೇಳೆಂದನು ಮಹೇಶ್ವರನು || ೫೦ ||

೪೬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಬಾಲಕಾಂಡ

ದೇವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಧಿಯಲಿ ಪದ
ವಾದವೈವತ್ತೊಂದು ಕೇಳಿದ
ಡೋದಿದಡೆ ಭವಬಂಧಹರ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿ ಕರ ||
ವಾದದೂರ ನಿರೀಹ ನಿಷ್ಕಳ
ಬೋಧರೂಪ ನಿರಾಳ ಕರುಣಾಂ
ಬೋಧಿ ಗುರುನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸಲಹೆಮ್ಮ || ೫೧ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೪ ಕೈ ಪದ ೧೬೬ ಕೈ
ಮಂಗಳಾನುಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

|| ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ||

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಜ್ಞರಕ್ಷಣೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರ

ಸೂಚನೆ || ಸತ್ಯ ರಕ್ಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾ
ಮಿತ್ರ ಬರೆ ಮುನಿ ನೃಪನ ತಿಳುಹಿ ಪ
ವಿತ್ರ ಕೀರ್ತಿಯ ಕಳುಹೆ ರಾಘವ ದನುಜರನು ಗೆಲಿದ ||

ಪದ || ಒಂದು ದಿನ ಕೌಶಿಕನಯೋಧ್ಯೆಗೆ
ಬಂದನನಲಪ್ರಭನು ದೇವ ಮು
ಕುಂದನಾ ಶ್ರೀರಾಮನಾದುದನೆರಿತು ಕಾಣಲಿಕೆ ||
ಅಂದದನು ಕಾಣುತ್ತ ದಶರಥ
ಮುಂದೆ ಗುರುಸಹಿತಿದಿರುಗೊಂಡಾ
ನಂದ ಸತ್ಕಾರೋಪಚಾರವ ಮಾಡಿ ಮನ್ನಿಸಿದ || ೧ ||

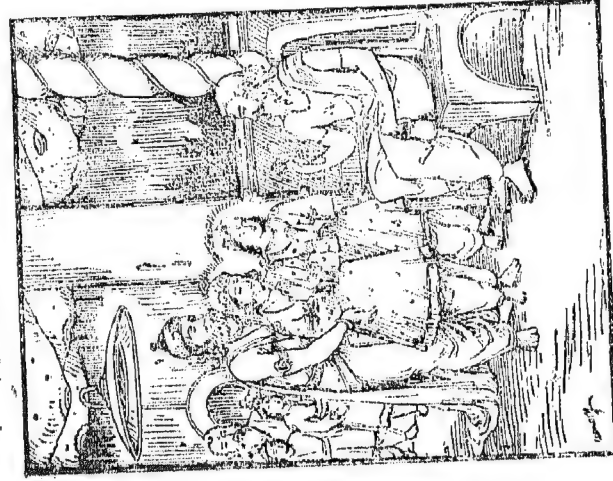
ಶಿವಗೆರಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ಭಕುತಿಯ
ಲರಸನೆಂದನು ಮುನಿಪ ನಿನ್ನಯ
ಬರವಿನಲಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನು ನನ್ನ ಮೇಲೊಲಿದು ||
ಕರುಣೆ ಬಿಜಯಂಗೈದೆ ಸಾಕ್ಷಾ
ತ್ಪರಮಪುರುಷನನರಿತ ಹಿರಿಯರ
ಬರವು ಗೃಹಿಗಳಿಗಖಿಳ ಸಂಪತ್ತಿದ್ದಿ ಕರನಿಂದ || ೨ ||

ಧಾನ ಫಲ ತಪ ಸತ್ಯಯಾಗ ವಿ
 ಧಾನ ಫಲ ಜಪ ಮಂತ್ರ ತೀರ್ಥ
 ಸ್ನಾನ ಫಲ ವೇದಾರ್ಚನಾಗಮ ವೇದ ಪಾಠ ಫಲ ||
 ಮೌನ ಫಲ ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗ ವಿ
 ಧಾನ ಫಲವಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ
 ಧ್ಯಾನ ಫಲ ಸಹಿತಹೃದು ಸಾಧು ಸಮಾಗಮದಲಿಂದ || ೩ ||

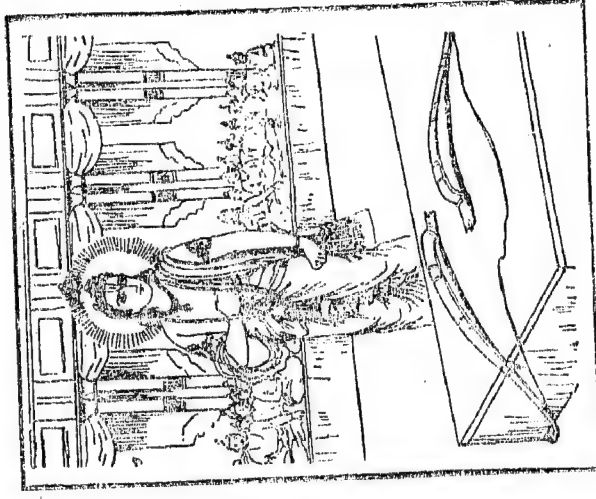
ಬಲ್ಲ ಹಿರಿಯರದಾವೆಡೆಯಲಿಹ
 ರಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರವವರೇ
 ನಿಲ್ಲದುತ್ತಮ ಗತಿಗೆ ಕಾರಣ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ||
 ಅಲ್ಲಿಹಳು ಸಂದೇಹವೇಕೆ
 ಮೃತ್ತಿಗೆನು ನಿಮಿತ್ತ ಬಂದಿರ
 ದಿಲ್ಲಿ ಕರುಣಿಸು ಮುನಿಪ ಸತ್ಯವು ಮಾಳ್ವೆ ನಾನೆಂದ || ೪ ||

ಎನಲಿಕತಿ ಹರುಷದಲಿ ಕೌಶಿಕ
 ಮುನಿಪನೆಂದನು ನಾನು ಪರ್ವಣಿ
 ದಿನದಿ ಸುಸಿತ್ವ ತುಷ್ಟಿಕರ ಯಾಗವನು ಮಾಡುತ್ತಿರೆ ||
 ದನುಜ ಮಾರೀಚನು ಸುಬಾಹುಗ
 ಳನುಚರರು ಸಹವದಕೆ ವಿಘ್ನದ
 ಲಸಿತವನು ಕೆಡಿಸಿದರು ಪಾಪಿಗಳಧ್ವರವನೆಂದ || ೫ ||

ಅವರ ವಧಿಸಲು ಬೇಡಬಂದೆನು
 ತವಕುಮಾರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ರಾಮನ
 ಸವನುಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತ ನಿನಗಖಿಳ ಸಂಪದವು ||
 ಭವಿಸುವುದು ಯೋಚಿಸು ವಸಿಷ್ಠನ
 ವಿವರದಲ್ಲೆ ನೆ ಕೇಳಿ ಚಿಂತಿಸಿ
 ತಿವಯಿಸುತ್ತೇಕಾಂತದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಗಿಂತೆಂದ || ೬ ||

ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು

ಶಿವಭಕ್ತನು

ಏನ ಮಾಡಲಿ ಗುರುವೆ ರಾಮನ
ನಾನು ಕಳುಹುವೆನೆಂತು ಕಳಿದೆನ
ನೂನ ಬಹು ಸಾಹಸ್ರವರ್ಷವ ಪುತ್ರನಾಗಿದುರ್ ||
ನಾನವಹ ಯತ್ನದಲಿ ಯಮನ ಸ
ಮಾನರಾದರು ನಾಲ್ವರನುಗು
ತಾನಧಿಕ ದುರ್ಲಭನು ರಾಘವನೆಂದನಾ ಭೂಪ || ೭ ||

ಇಂನು ರಾಮನ ಕಳುಹಿ ಜೀವಿಸು
ವಂದವೆನಿಲ್ಲಳುಸಿ ಕಳುಹದ
ಡೊಂದೆ ನಿಮಿಷದಲುರುಹಿ ಕಳೆವನು ಮುನಿಪನುರೆ ಶಪಿಸಿ ||
ಸಂದೆಹವೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲಿರಿ
ಕುಂದು ಸತ್ಯಕೆ ಬಾರದಂದದಿ
ಮುಂದೆ ಶ್ರೇಯವುದಾವುದೆನಗದ ಕರುಣಿಸುವುದೆಂದ || ೮ ||

ಎಂದಡೆಂದನು ಮುನಿಪ ಕೇಳಿ
ನ್ನೊಂದು ಗೌಪ್ಯದಲತಿ ರಹಸ್ಯವ
ನೆಂದವೆನು ಸಿರಿರಾಮ ಮಾನವನಲ್ಲ ಗಡ ನಿನಗೆ ||
ಬಂದು ಜನಿಸಿದನಾದಿ ವಿಷ್ಣು ಮು
ಕುಂದನೇ ಕೌಸಲಿಗೆ ಮುನ್ನರ
ವಿಂದ-ಭವ ಬೇಡಿದಡೆ ಭೂಮಿಯ ಹೊರೆಯನಿಳುಹಲಿಕೆ || ೯ ||

ನೀನು ಪೂರ್ವದಿ ಕಾಶ್ಯಪಾಂಜಯ
ನಾನವಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗನು ನಿ
ನ್ನೀನಿತಂಬಿನಿ ದೇವಮಾತೆ ಮಹಾವನಿತೆಯದಿತಿ ||
ಜ್ಞಾನ ಮೂರುತಿ ವಿಷ್ಣು ಪೂಜಾ
ಧ್ಯಾನದಿಂ ಬಹುವರ್ಷತಪದ
ಧ್ಯಾನದುಗ್ರತೆಯಿಂದ ಭಜಿಸಿದಿರಳಿದು ವಿಷಯಗಳ || ೧೦ ||

ಮೆಚ್ಚಿದನು ಹರಿ ಬಂದು ವರವನು
 ಸಚ್ಚರಿತ್ರರ ಬೇಡಿಯಿಂದೆನ
 ಲುಚ್ಚರಿತದಿ ದೇವ ನಿಮಗಾನಾಗಬೇಕೆಂದು ||
 ನಚ್ಚಿಸರಾಗಲಿ ಯೆನುತ್ತಬಿ
 ಳೇಚ್ಚಕನು ಸಲಿಸಿದನದ್ವಿಂ
 ದಚ್ಚತನು ಮಗನಾದ ನೀ ರಾಮಾಖ್ಯೆಯಲಿ ನಿಮಗೆ || ೧೧ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಮುಣನೆ ತಾ ಶೇಷ ಭರತನ
 ಧೋಕ್ಷಜನ ನಿಜಶಂಖ ದುಷ್ಟರ
 ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಚಕ್ರವು ಕಣಾ ಶತ್ರುಘ್ನನೆಂಬವನು ||
 ಅಕ್ಷಯನ ವರಯೋಗಮಾಯೆ ಸ
 ಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತೆ ಸೀತೆ ಜನಕನ
 ರಕ್ಷೆಯಿಂ ಲಾಲನದಲಿಹಳಿತರಿತುಕೊಳ್ಳೆಂದ || ೧೨ ||

ಇದನು ಹೇಳಿದಿರಾರಿಗಾದರು
 ಸದಮಳನೆ ಬಲುಗೌಪ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್
 ಚಿದುಘನಾನಂದಾತ್ಮನೇ ರಘುನಾಥನೆಂದರಿದು ||
 ಮುದದಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಯಂಗಾ
 ಭ್ಯುದಯಕೀ ರಾಘವನ ಕರವನು
 ಹದನವೀಪರಿ ತಿಳಿಯೆನುತ್ತ ವಸಿಷ್ಠ ವರ್ಣಿಸಿದ || ೧೩ ||

ಎಂದಡತಿ ಹರುಷದಲಿ ಮುನಿನುಡಿ
 ಯಿಂದ ಕೇಳಿ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಮು
 ಕುಂದನೇ ಶ್ರೀರಾಮನಾದನೆ ಭಾಪು ತನ್ನಂತೆ ||
 ಸಂದ ಸುಕೃತಿಗಳಾರು ಕಳುಹುವೆ
 ನಿಂದೆ ರಾಮನ ಲಕ್ಷ್ಮಮುಣನ ಸಹಿ
 ತೆಂದು ಕಾಶಿಕ ಮುನಿಯ ಪೂಜಿಸಿದನು ಸರಾಗದಲಿ || ೧೪ ||

ರಾಮ ಬಾ ಯೆನ್ನಯ್ಯ ಬಾ ಸು
 ಕ್ಷೇಮ ಬಾ ಗುಣನಿಧಿಯೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
 ನಾನು ಬಾಯೆನುತಪ್ಪಿ ಮೂರ್ಧಾಘ್ರಾಣವನು ಮಾಡಿ ||
 ರೋಮ-ಹರುಷಾನಂದ ಜಲವೊಗೆ
 ಬಾ ಮುನಿಪ ಕೌಶಿಕಗೆ ಕೊಟ್ಟನು
 ಕ್ಷೇಮನಿಮ್ಮದೆನುತ್ತ ನೆರೆ ಮೂಲೋಕ ರಕ್ಷಕರ || ೧೫ ||

ಬಳಿಕ ಮುನಿಯಾನಂದ ರಸದಲಿ
 ಮುಳುಗಿಯಾಶೀರ್ವಚನ ಪೂರ್ವಕ
 ದೊಲವಿನಿಂ ಹರಸುತ್ತ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಭೂಪನಲಿ ||
 ಬಲಯುತರು ಸೌಮಿತ್ರ ರಾಮರು
 ಬಳಿಯಲ್ಪಿದಿದನಾ ಮುನೀಂದ್ರನ
 ಕೆಳೆಯರಸಿ ತೂಣೀರ ಶರಣಾಪವನು ನೆರೆ ಧರಿಸಿ || ೧೬ ||

ಅತ್ತಲಮಳ ಸಮಾಧಿಯಲಿ ಸ
 ದ್ವೈತ್ತರಯ್ದಲು ನೆರೆಯರೆಯರು
 ಕಿತ್ತಲೀ ಮುನಿವರನ ಬೆಂಬಳಿ ನೋಡಿ ನಡೆವ ಗಡ ||
 ಅತ್ತಲೊರಲುನ ವೇದನಾಲಗೆ
 ಹತ್ತಿಹುದುಹೆಡತಲೆಯನಿತ್ತಲು
 ಚಿತ್ತವಿಸು ಮುನಿರಾಯ ಬೆಸಸೇನೆಂಬನಡಿಗಡಿಗೆ || ೧೭ ||

ಅನ ಕರುಣಾನಿಧಿಯೊ ರಾಘವ
 ನಾವ ಮುನಿಮಾ ಮೂರ್ತಿಯೋ ರಾ
 ಜೀವಲೋಚನನಾವ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟದಾಯಕನೊ ||
 ದೇವ ದೇವಗೆಲ್ಲ ತಾನೇ
 ದೇವ ಗಡ ನಿಜ ಭಕುತ ಮುನಿಯನು
 ಸೇವಿಸುವ ಮಾಯಾವಿನೋದನನವರಾಡಂದ || ೧೮ ||

ಕೆಲವು ದೇಶವ ಕಳೆದು ಭಕ್ತುತಿಯ
 ಲಲಘು ಮುಮುರು ಬರಲು ಕೊಟ್ಟನು
 ಜಿಲುವ ವಿದ್ಯೆಯನೆರಡ ಬಲವತಿಬಲವೆನಿಪ್ಪುದನು ||
 ಒಲಿದು ಗ್ರಹಿಸಲು ಹಸಿವು ತೃಪ್ತೆಗಳ
 ಗೆಲುವ ಸತ್ಯವದಿಸೆವ ವಿದ್ಯೆಯ
 ಬಳಿಕ ಗಂಗೆಯ ಕಳೆದು ಹೊಕ್ಕರದೊಂದು ಕಾನನವೆ || ೧೯ ||

ಇತ್ತಲಿದೆಯಿದೆ ರಾಮ ನೋಡೈ
 ಸತ್ಯಗುಣವಾರಧಿಯೆ ರೂಪದಿ
 ಮೃತ್ಯು ಬಾಯ್ ರಿದಂತೆ ತಾಟಕಿಯೆಂಬ ದಾಸನಿಯು ||
 ಉತ್ತಮದ ರೂಪದಲಿ ಲೋಕವ
 ಶುತ್ತು ಗೊಂಬಳು ಬೇಗ ಕೆಡಹೆನ
 ಲೆತ್ತಿದನು ತಿರುವಿಂಗೆ ತಿಬ್ಬನು ವಿರ ರಘುರಾಯ || ೨೦ ||

ತಿಬ್ಬನೊವರಿಸಲಾ ಮಹಾಧ್ವನಿ
 ಹಬ್ಬಿತಾ ವಸದೊಳಗೆ ಕೇಳುತ
 ಗಬ್ಬಿ ತಾಟಕಿ ಘೋರರೂಪಿಣಿ ಬಂದಳಾಕ್ಷಣಿಕೆ ||
 ಮುಟ್ಟಿನಿಂದಾ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತೆ
 ಸರ್ವಗತಗಿರಾಗೆ ಸರಳನು
 ಶುಬ್ಬಿಬಿಡೆ ಹೇರೊಡಲು ಹೊಕ್ಕಿತು ಮುಗಿಲ ರವಿಯಂತೆ || ೨೧ ||

ಕಾರಿದಳು ರಕುತವನು ವಸವನು
 ಚಾರಿವರಿವುತ ಬಿಡ್ವಳಾಗಳೆ
 ನಾರಿಯತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸರ್ವಾಭರಣ ಸಂಪನ್ನೆ ||
 ಚಾಸುಯಕ್ಷಿಣಿಯಾಗಿ ಶಾಪವು
 ತೀರಿ ಬಲಬಂದೆಗಿ ರಾಮನ
 ಪಾದಕರುಣದಿ ದಿನಕೆ ನಡೆದಳನುಜ್ಞೆಯನು ಪಡೆದು || ೨೨ ||

ಅಪ್ಪಿದನು ಮುನಿನಾಥ ರಾಮನ
 ನೊಪ್ಪ ಮೂರ್ಧಾಘ್ರಾಣಗೈವೃತ
 ತಿಪ್ಪವಾದನು ಪರಮ ಹರ್ಷಾನಂದ ವಾರಿಧಿಗೆ ||
 ತಪ್ಪದಂದದಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರವ
 ಸುಪ್ಪರದ ಬಹುಮಂತ್ರ ನಿಕರವ
 ನೊಪ್ಪಿದನಾ ರಾಮಚಂದ್ರಗೆ ಸುಖಸುಸಾಂದ್ರಂಗೆ || ೨೩ ||

ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಾಶ್ರಮ ಸುರಮ್ಯ ಸ
 ಮುಲ್ಲಸಿತಮುನಿನಿಕರ ದೊಡನಾ
 ಪುಲ್ಲದೃಶ ರಾತ್ರಿಯನು ಕಳಿದಾ ಮರುದಿವಸ ಬಳಿಕ ||
 ಮೆಲ್ಲನಾ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಕೆ ನಡೆ
 ದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಗಣೌಘ ಸೇವ್ಯವ
 ದೆಲ್ಲರನು ಪೂಜಿಸುತ್ತನುಜ ಸಹಿತರ್ದನಾ ರಾಮ || ೨೪ ||

ರಾಮ ನಿಶ್ಯಾಮಿತ್ರಗಿಂದನು
 ಸ್ವಾಮಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ಧರಿಸು ತೋರಾ
 ತಾಮಸಾಧಮರೆಲ್ಲೆಡರು ರಾಕ್ಷಸರೆನಲು ಬಳಿಕ ||
 ಆ ಮುನಿಪ ಯಾಗವನು ತೊಡಗಲು
 ನೇಮದಿಂ ಋಷಿ ನಿವಹ ಸಹಿತರೆ
 ಕಾಮುಕರು ಕವಿತಂದರಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯದಲಿ || ೨೫ ||

ಬಂದು ಮಾರೀಚನು ಸುಬಾಹುಗ
 ಕೆಂದಿನಿಪ ರಾಕ್ಷಸರು ಯಾಗದ
 ಮಂದಿರದಿ ಗೂಸಿದರು ರುಧಿರಾಸ್ಥಿಗಳ ವೃಷ್ಟಿಗಳ ||
 ಕ್ರಂದನವನದ ಕೇಳಿ ರಾಘವ
 ನಂದು ಸೆಳೆದನು ವಾಯನಾಗ್ನಿಯ
 ವೆಂದೆರರು ಬಾಣವನು ತೆಗೆದಾರ್ದೆಚ್ಚನಾ ರಾಮ || ೨೬ ||

ವಾಯುಬಾಣವು ತಿರುಗಿಸಿತ್ತಾ
ಮಾಯಿ ಮಾರೀಚನದತ್ತಲು
ಹಾಯಿನುತ ಶರಧಿಯಲಿ ಬಿದ್ದನು ಪೇಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ||
ವಾಯುಸಖನಾಗ್ನಿಯ ಬಾಣವು
ಹಾಯಿತಸುರ ಸುಬಾಹು ದನುಜನ
ಕಾಯ ಸಹ ಭಸುಮವನು ಮಾಡಿತು ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲಿ || ೨೭ ||

ಮಿಕ್ಕ ದಾನವರೆಲ್ಲರನು ಕಡಿ
ದಿಕ್ಕಿದನು ಸೌಮಿತ್ರ ನಿಮಿಷದಿ
ಲೆಕ್ಕವನು ಬರೆಸಿದನು ರವಿಜನ ಸೇನಬೋವಂಗೆ ||
ರಕ್ಷರಕ್ಷಯಿನ್ನುತ್ತ ದಿವಿಜರು
ತಕ್ಕ ಹೂವಿನ ಮಳೆಯ ಸುರಿದರು
ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸಹ ರಾಮನಿದ್ದನು ಮೂರು ದಿನವಲ್ಲಿ || ೨೮ ||

ಉಮ್ಮಹದಿ ಗಾಲ್ಪನೆಯ ದಿನ ಬರೆ
ಬ್ರಹ್ಮವಿದ ಕೌಶಿಕನು ನುಡಿದನು
ರಮ್ಯರಮ್ಯಮಹಾಮುಖಕೆ ಹೋಗುವವು ನಾವೆನುತ ||
ರಮ್ಯಜನಕನು ಸತ್ಯನಿಧಿಗುಣ
ಧರ್ಮದಿಂದಿರುತಿರಲು ಜನಕನು
ಸಮ್ಮತದಿ ನಾವ್ ನಡೆವುದಲ್ಲಿಗೆ ಕಾರ್ಯವಿಹುದೆಂದ || ೨೯ ||

ಜನಕನಾತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುದು
ಜನಜನಿತವು ವಿದೇಹ ನಗರದಿ
ಮನಸಿಜಾಂತಕನಲ್ಲಿ ಚಾಪವನಿರಿಸಿಕನು ಮುನ್ನ ||
ಅನುಪಮನೆ ನಿನ್ನತುಳ ಶಕ್ತಿಯ
ಘನತೆಗಾಣಲಿ ಪೂಜಿಸಲಿ ಯೇ
ಳೆನುತ ನಡೆದನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ಮುನಿನಾಥ || ೩೦ ||

ಇಂತೆನುತ ಮುನಿವನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕಾಂತ ರಾಘವ ಸಹಿತ ಗಂಗಾ
ಪ್ರಾಂತದ ಸಮೀಪದಲಿ ಕಂಡರು ಗೌತಮಾಶ್ರಮವು ||
ಸಂತಸದ ಫಲಕುಸುಮ ತರುಗಳ
ತಿಂಥಿಣಿಯ ಶೋಭಾಯಮಾನದ
ನಂತ ಪುಣ್ಯ ಸ್ಥಳವ ನೋಡುತ್ತಿದರ್ಥಿಯಲಿ || ೩೧ ||

ಐದನೆಯದೀ ಸಂಧಿ ಪದನಗ
ಳ್ಳಿದು ಪಟ್ಟದಲೆರಡಧಿಕ ವಾ
ವೇದದೊನು ಗೌತಮಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಗೈದಿದಳ ||
ಸಾಧು ವೃತ್ತಾಂತವನು ಮುದದಿಂ
ಬೋದಿ ಲಾಲಿಸಿದವನ ಕಾವನು
ಬೋಧಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸ್ತಸಿಂಹನೊಲವನಲಿ || ೩೨ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ಖಕ್ಕೆ ಪದ ೧೯೭ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಆರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಅಹಲ್ಯಾ ಶಾಪ ವಿನೋಚನೆ

ಸೂಚನೆ ॥ ಬಲ್ಲವರಿಗಹಪದವ ಕೊಡುವುದು
ದುರ್ಲಭವೆ ಹರಿಯಂಘ್ರಿ ಶಾಪದ
ಕಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣನು ಮಾಡಿ ಕೂಡಿತು ಪತಿಯ ನಿಜಗತಿಯ ॥

ಪದ ॥ ಕೇಳು ಪಾರ್ವತಿ ಬಳಿಕ ರಾಘವ
ಕೇಳಿದನು ಕೌಶಿಕನ ವನವಿದು
ಹೋಲಿಸುವಡಪ್ರತನು ವನವಿಲೆ ಕುಸುಮ ತರು ಗಿಡವು ॥
ಹೇಳು ಖಗಮೃಗ ಜಂತು ನಿಕರದ
ಜಾಳವೊಂದೂವಿಲ್ಲ ಸಂತಸ
ದೇಳಿಗೆಯಲತಿ ರಮ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದನಾ ರಾಮ ॥ ೧॥

ಆಶ್ರಮವು ತಾನಾರದೆನೆಯಿದು
ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಾರು ವನದಲಿ
ಯಾಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೆ ಪಣ್ಣಲವಿಲ್ಲಲಾಯೆಂದ ॥
ಆಶ್ರಮವು ತಾನಾರದೆನೆ ಜಗ
ದಾಶ್ರಯಿಸಿತಪವಿರಲು ಕೊಟ್ಟನು
ಶುಶ್ರುವನಲಜ ತನ್ನಮಗಳನು ರೂಪಗುಣಯುತಿಯ ॥ ೨॥

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲಾ ಮಹಾಸತಿ
ಯೊಸ್ಮಯೂ ಪತಿಪದವನಗಲದೆ
ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ ಮುನಿವರೇಣ್ಯನೆ ಗತಿಯೆನ್ನುತ್ತಿರಲು ॥

ರಮ್ಮ ಕೇಳ್ವೆ ಕಾನು ಕಲುಷವಿ
ಕರ್ಮದಿಂ ದೇವೇಂದ್ರ ರಮಿಸಲಿ
ಕೊಮ್ಮೆಯೂ ತೆರಹಾಗದೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದನಂತರವ

|| ೩ ||

ಒಂದು ದಿನ ಮುನಿಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರ
ಲಂದು ಮುನಿವೇಷವನು ತಾಳಿ ಪು
ರಂದರನು ಮೊಳಹೊಕ್ಕು ರಮಿಸುತ್ತಿರಲಿ ಕಷ್ಟರೊಳು ||
ಬಂದನಾಗಳೆ ಮುನಿಪನೊಳಗೆ
ನ್ನಂದವಾಗಿಹರಾರನಂತ ಕಂ
ಡಂದು ಕೆರಳಿದನೆರಡನೇ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯನೆ ಮುಳಿದು || ೪ ||

ಭ್ರಷ್ಟ ನೀನಾರೆನ್ನದೋಷವ
ದುಷ್ಟಧರಿಸಿದೆ ಹೇಳು ಸತ್ಯವ
ಸುಟ್ಟುಭಸಿತವ ಮಾಳ್ವೆನನ್ನಾಯವನು ಬಗುಳಿದಡಿ ||
ಕೊಟ್ಟೆನೆಂದರಿಯನಲು ಮಿಗೆ ಕಂ
ಗೆಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸು ಮುನಿಪ ಮಾಡಿದ
ಜೇಷ್ಟೆಯಿನ್ನದು ಕಾಮಕಿಂಕರನಿಂದ್ರ ನಾನೆಂದ || ೫ ||

ಕಾರಿದನು ಕಂಗಳಲಿ ಕೆಂಡವ
ತೋರಿತುಸ್ಮಲಿನಲಿ ಪಾಪಾ
ಚಾರ ಕಳ್ಳ ದುರಾತ್ಮದುರ್ಭಗ ಚರಿತ ನಿಸಗಿಂದು ||
ನಾರಿಯರ ಪರಿ ಭಗವಹಸ್ತ ವಿ
ಕಾರವಂಗದಲಾಗಲೆಂದಾ
ವೀರಮುನಿಮೊಳಹೊಕ್ಕು ನಡಗುವಹಲೈಯನು ಕಂಡ || ೬ ||

ಶಿರವೆರಗಿ ನಡುಗುತಿರೆ ನಿಂದಿರು
ದುರಳೆ ದೂರದಿ ದುಷ್ಟ ಶಿಲೆಯಾ
ಗಿರು ಮಮಾತ್ರನು ಸನ್ನಿಧಿಯಲನವರತ ತಪದಿಂದ ||

ವರುಷ ವಾಶಾ ತಪದಿ ಪರಮೇ
ಶ್ವರನೆನಿಸುವನ ರಾಮಚಂದ್ರನ
ಚರಣನನೆ ಭಾವಿಸು ನಿಂತರ ಹೃದಯದೊಳಗೆಂದ || ೭ ||

ಹಕ್ಕಿನೊದಲಾದಾವ ಪ್ರಾಣಿಯ
ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿರಬೇಡವಿದೊಳು
ಲೆಕ್ಕನಿಲ್ಲವ ವರ್ಷಸಾವಿರಗಳೆಯೆ ಮೇಲಿಲ್ಲಿ ||
ಬಕ್ಕನುಜ ಸಹ ರಾಮ ದಶರಥ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗನವನ ಪದ
ಮುಕ್ಕುವುದು ನಿನ್ನಘನ ಸೋಂಕಿದಡೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೮ ||

ರಾಮಪದ ಸೋಂಕಿದಡಘಕೆ ನಿ
ರ್ನಾಮವಾತನ ಪೂಜೆ ನಂದನೆ
ಸಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಲಬರೆ ಶಾಪವದು ಹೋಗಿ ||
ನೀ ಮೊದಲಿನಂತೆನ್ನ ಸೇವೆಗೆ
ಭಾಮೆ ಬಹೆಯೆಂದತ್ತ ಗೌತಮ
ನೇಮದಿಂದುತ್ತಮದ ಹಿಮವದ್ಗಿರಿಗೆ ತೆರಳಿದನು || ೯ ||

ಅಂದು ಮೊದಲಾಘಲೈ ಭೂತದ
ವೃಂದಕಾಣದವೋಲು ರಾಘವ
ನೆಂದು ಬಹನೆನುತನಿಲ ಮಾತ್ರಾಹಾರವನು ಮಾಡಿ ||
ಇಂದುನಾಳೆಯು ತವ ಪದಾಂಘ್ರಿ
ದ್ವಂದ್ವರಜವನು ಬಯಸುತಿಹಳರ
ವಿಂಭವಸುತೆ ರಾಮಪಾವನಮಾಡಬೇಕೆಂದ || ೧೦ ||

ಎಂದು ರಾಮನ ಕರನ ಸಿಡಿದೈ
ತಂದು ತೋರಿದನುಗ್ರ ತಪದಲಿ
ನಿಂದಹಲ್ವಿಯ ಶಿಲೆಯನಿದೆ ನೋಡೆನುತ ಕೌಶಿಕನು ||

ಅಂದು ರಾಮನ ಪದಶಿರಗು ಸೋಂ
ಕಿಂದು ಮುಖಿಯಾ ಶಿಲೆಯ ರೂಪವ
ಹಿಂದುಗಳೆದಿರೆ ನಮಿಸಹಲ್ಯೆಗೆ ರಾಮನಾನೆಂದ || ೧೧ ||

ಆಗ ಕಂಡಳು ಮುಂದೆ ಸಿಂದಾ
ಯೋಗಿದೂರನನಪ್ರಮೇಯನ
ಭಾಗವತರಾಕುದನನಂತನ ಶರಧನುರ್ಧರದ ||
ಪೂಗಣೆಯ ಸಾಹಸ್ರ ಚೆಲುವಿನ
ಸಾಗರನ ನಸುನಗೆಯ ಮೋಹನ
ದಾಗರನ ಲಕ್ಷ್ಮುಮಣ ಸಹಿತ ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ನಿರುಪಮನ || ೧೨ ||

ಪೀತ ಕೌಶೀಯಾಂಬರದಿ ಸಂ
ವೀತ ಜಘನದ ಚಾರು ವಕ್ಷದ
ಸೌತಿಶಯ ಸಿರಿವತ್ಸ ಮೌಕ್ತಿಕ ಹಾರ ಶೋಭನದ ||
ಜ್ಯೋತಿಯಿಂದದ ರತುನ ಕಂಕಣ
ನೂತನಾಂಗದ ವೀರ ಮುದ್ರಿಕೆ
ಯಾತ ಬೆರಳಿನ ಶೋಭಮಾನಾಯತದಿ ರಂಜಿಸಿದ || ೧೩ ||

ಮುಷ್ಟುವೊಗಕುಂಡಲದಧರದ
ನದ್ಯುತಿಯ ಕಾಮುದಿಯ ಕರುಣ ರ
ಸಾರ್ಧನಯನದ ಸುಳಿಗುರುಳ ಮಣಿಮಕುಟ ದೀಧಿತಿಯ ||
ಚಿದ್ರಸಾಂಗವ ಕಂಡಬಳಿ ಮುನಿ
ಹೃದ್ಯ ನಾರಾಯಣನೆಯವನೆನು
ತಿಟ್ಟಕಾನಂದಾಶ್ರುಜಲದೊಳಗಾ ನಿಧಾತ್ಮಸುತೆ || ೧೪ ||

ಗೌತಮನು ಹೇಳಿದನಲಾ ಸಾ
ಕ್ಷಾತ ರಾಮನೆ ಬಹನೆನುತ್ತದ
ನೀತಿದೆಯಾಚರಿಸು ವಿಧಿಯಿಂದಘೃಪಾದ್ಯವನು ||

ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಮೋಹಿಸುವನೆಂದೆನು
ತಾತುಮಜ್ಜರು ಹೊಗಳರೇ ರಘು
ನಾಥ ನಿನ್ನಾನಂತ ಲೀಲೆಯನಾರವನೆಂದ

|| ೨೩ ||

ಉಂಟುಮಾಡುವೆಯಜನೆನಿಸಿ ನಿ
ಷ್ಕಂಟಕದಿ ಹರಿಯೆನಿಸಿ ಪಾಲಿಸಿ
ಯೆಂಟೊಡಲ ಹರನಾಗಿ ಕಡೆಗದ ಹುಸಿ ತದ್ಗುಣದಿ ||
ಪಂತಿಸಿದ ಕರ್ಮವನು ಮಾಯಾ
ಶುಂಠೆಯೆಂಬಳ ತಲೆಯ ಮೇಲದ
ಗಂಟಕಟ್ಟುವೆ ನಿಜದಿ ನೀನೊಂದೊಂದು ವನು ಹೊರವೆ || ೨೪ ||

ಅಕ್ಷಯನೆ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಯುಗಲವ
ಲಕ್ಷಿಸುವಳವರತ ಸಿರಿನಿಜ
ವಕ್ಷನಾಸದಲಿದ್ದಡೆಯು ಯೋಗಿಗಳು ಧ್ಯಾನದಲಿ ||
ಭಿಕ್ಷೆಯನು ಸಹಬಿಟ್ಟು ಸುಖಿಸುವ
ರೀಕ್ಷಮೆಯನಳೆವಂದು ಲೋಕವ
ಮಿಕ್ಕಿತೊಂದೇ ಪಾದವಾ ಪಾದವನೆ ಮೆರೆವೊಕ್ಕೆ || ೨೫ ||

ಆದಿಯೋಂಕಾರದಲಿ ನೀನೇ
ವೇದರೂಪನು ವಾಚ್ಯ ವಾಚಕ
ವಾದುದಿಲ್ಲಿಂದಿತ್ತ ಕಾರಣ ಕರ್ತು ಫಲ ಭೇದ ||
ಸಾಧಿಸುವೆ ಹಲವಂಗ ಕೊಟ್ಟನೆ
ಯಾದಿ ಕಾರಣ ನೀನು ನಿನ್ನಿಂ
ದಾದುದಲ್ಲೆ ರಾಮ ಸಕಲಜಗಜ್ಜನನ ಭೇದ || ೨೬ ||

ನೀನೆ ಸಕಲಕ್ಕಾದಿ ಭೂತನು
ನೀನಸಂಗನ ಮಾಯಿನಕ್ರಿಯ
ಹೀನತಾಪನಿಯಂತ್ರಯೆಂಬುದಕ್ಕೆಲ್ಲರುತ್ತಮರು ||

ಏನನರೆಯದ ನಿನ್ನ ಮಾಯಾ
ಮಾನಿನೀ ಮೋಹಿತರು ಬಗೆವರು
ಮಾಸುಷರು ತಮ್ಮಂತೆ ನುತ್ತತಿಪಾಪರತರಿಂದ

|| ೨೭ ||

ಮಾಡಿ ಗುರಿಯನು ಮಾಯೆಯನು ನೀ
ಸಾಡಿದಡೆ ನಿನಗಿಲ್ಲ ಸಂಗವು
ಕೂಡಿಯೊಳಹೊರಗಿದ್ದ ಗಗನಕೆ ಲೇಪ ಘಟಿಸುವದೆ ||
ನೋಡಿಯಾಪರಿ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧ ನಿ
ಗೂಢನದ್ವಯನೇಕನೇನನು
ಮಾಡೆಮಾಡಿಯು ಮಾಡದಚಲ ನಿರಾಮಯನು ನೀನೆ

|| ೨೮ ||

ಆರು ತಾನೆಲೆ ರಾಮ ನಿನ್ನ ವಿ
ಹಾರವರಿವಡೆ ಚಿತ್ತರುದ್ಧ ವಿ
ಚಾರನಿಲ್ಲದ ಮೂಢೆ ಮೊದಲೇ ನಾರಿಯರಿಗರಿವು ||
ಸೇರದೆಂಬರು ನಿನ್ನ ಪದಯುಗ
ಚಾರುದರುಶನನಾಯ್ತು ಸಾವಿರ
ಬಾರಿ ನಮಿಸಿದೆ ಸನ್ನವರಿಯನು ಯಿಂದಳಿದುಮುಖಿ

|| ೨೯ ||

ಎಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಡೆಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದ
ಡೆಲ್ಲಿಯಿದ್ದಾವಾ ಕೃತ್ಯದ
ಲೊಲ್ಲೆ ನೆಂದಡು ಬಿಡದಿಹ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕೃತ್ಯದಲಿ ||
ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ದೇವ ಕಡು ಕೃಪೆ
ಯುಳ್ಳಡೆನ್ನಲನಾಥಿಗೀವುದು
ಸಲ್ಲಲಿತ ನಿಜಪದ ಭಕುತಿಯು ನಿರಂತರವೆನಲೆನಗೆ

|| ೩೦ ||

ಬೇಡುವವಳಾನಲ್ಲ ದುಃಖವ
ತೋಡುವಿಂದ್ರಾದಿಗಳ ಸುಖವನು
ಬೇಡದಿಚ್ಛಿತವೇನ ನಿಜಪದ ಭಕುತಿ ಹೊರಗಾಗಿ ||

ಬೇಡುಬೇಡುವ ಬಟ್ಟೆ ತಪ್ಪದು
 ಬೇಡದಂದದ ಲೆನಗನುಗ್ರಹೆ
 ಮಾಡು ನಿಜಪದ ಭಕುತಿ ಭಕುತರ ದಾಸ್ಯವೊಂದುಳಿಯೆ || ೨೧ ||

ರಕ್ಷಿಸೆಲೆ ರಘುನಾಥ ಪುರುಷಾ
 ಧ್ಯಕ್ಷ ಸನ್ನತ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ
 ಅಕ್ಷಯಾತ್ಮ ನಮೋ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾನಂತ ||
 ಕುಕ್ಷಿಗತ ಜಗದಂಡ ದಿವಿಜ ವಿ
 ಪಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಕ ಪರಮ ಪುರುಷಂ
 ಧೋಕ್ಷಜಾ ಹೃಷೀಕೇಶ ಜಯಜಯ ಜಯ ನಮೋ ಜಯತು || ೨೨ ||

ಸಕಲ ಭಯಹರ ಭಾನುಕೋಟೆ
 ಪ್ರಕರ ತೇಜದ ಚಾಪರರ ಸಾ
 ಯಕದ ಹಸ್ತದ ಕಾಳನೇಘನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಗಳೆ ||
 ವಿಕಸಿತಾಸನದರಳುಗಂಗಳೆ
 ಮಕರ ಕುಂಡಲ ಕನಕ ವಸನದ
 ಯುಕುತ ಸಾನುಜ ರಾಮಚಂದ್ರನೆ ತನಗೆ ಗತಿಯಿಂದ || ೨೩ ||

ಎಂದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮ ಪುರುಷನ
 ಮುಂದೆ ನೋಡುತ ಬಲಬರುತ ನೆರೆ
 ವಂದಿಸುತ ಹೊಗಳುತ್ತ ರಾಮಾನುಜೈಯನು ಪಡೆದು ||
 ಸಂದಳಾ ಪತಿಯೆಡೆಗಹಲ್ಯಾ
 ವಂದನಾ ಸ್ತುತಿಯಿದನು ಪರಿಸಲು
 ಬೆಂದು ಸಕಲಾಘೌಘವೈದು ಪರಾತ್ಮ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯೆ || ೨೪ ||

ವರುಷವೊಂದನು ರಾಮಚಂದ್ರನ
 ನಿರದೆ ಹೃದಯದಿ ನೆನೆವುತಿದನಾ
 ದರದಿ ಪರಿಸಲು ಬಂಜೆಯಾದಡು ಪುತ್ರನುದಿಸುವನು ||

ನಿರುತ ನಿಷ್ಕಾಮದಲಿ ಕೇಳಿದ
ಡರಿದೆ ಸಂಸಾರಾಂಬುಧಿಯನು
ತ್ತರಿಸಿ ಪಡೆವನು ರಾಮಸಾಯುಜ್ಯವನು ಕೇಳೆಂದ || ೩೫ ||

ಕೊಂದು ಪಿತ್ತಮಾತ್ಮ ದ್ವಿಜರ ಬಲು
ಪಿಂದ ಗುರುವಧುವೆಳೆದು ಸುರೆಗುರು
ಹಿಂದ ಲೋಗರ ಧನವ ಕಡ್ಡನ್ಯಾಯ ಭೋಗದಲಿ ||
ಸಂದ ಪಾಪಿಗಳಾಗಲಿದ ನಲ
ವಿಂದ ಪರಿಸುತ ಭಕ್ತುತಿಯಲಿ ರಘು
ನಂದನನ ಭಾವಿಸಲವನು ಸಹ ಮುಕುತರನರೆಂದ || ೩೬ ||

ಸತ್ಯವಯ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ವಿಷಯ ನಿ
ವೃತ್ತಿ ಮೃದುನುಡಿ ಸರ್ವಭೂತದಿ
ಮೃತ್ತಿ ಜಪತಪ ದೇವ ಪಿತ್ತಗುರುಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ ||
ಉತ್ತಮಾಚಾರದಲಿ ನಡೆದಿ
ದ್ವುತ್ತಮರು ಭಜಿಸಿದಜಿ ರಾಮನ
ಮುಕ್ತರಹರೆಂಬುದರಿಯದೆ ಯೆಂದನೀಶ್ವರನು || ೩೭ ||

ಆರನೆಯದೀ ಸಂಧಿ ಮೂವ
ತ್ತಾರರಿಂದೆಡಧಿಕಹಲ್ಯಾ
ನಾರಿ ಶಾಸ ವಿಮೋಕ್ಷವನು ಪಡೆದೀ ಪ್ರಬಂಧದಲಿ ||
ಆರುತರ್ಕವನಾದು ಚಕ್ರವ
ನಾರು ಭಾವವು ಸಹಿತ ಮೂರಿದ
ಪಾರಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ಥನಿಹ ಜಯ ಶರಣು || ೩೮ ||

ಅಂಕು ಸಂಧಿ ೬ಕ್ಕೆ ಪದ ೨೩೬ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ

|| ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ||

ಏಳನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೀತಾ ಸ್ವಯಂವರ

ಸೂಚನೆ || ಭೂತನಾಥನ ಬಿಲ್ಲ ಮುರಿದಾ
ಸೀತೆಯನು ಸೌಂದರ್ಯ ಗುಣವಿ
ಖ್ಯಾತಿಯನು ರಘುನಾಥ ವರಿಸಿದನಖಿಳ ವಿಭವದಲಿ ||

ಪದ || ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳಾ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ
ರಿಂದಹಲ್ಯಾಶ್ರಮದಿ ಕಾಶಿಕೆ
ವರಮುನಿಪನೆಂದನು ಮಿಥಿಲೆಯಿಂದೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ||
ಅರಸೆನಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವ ಜನಕನ
ವರಮುಖವು ಗಡನೋಡಿ ನಾ ಸಹ
ನಿರುತಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಳಿಕ ತೆರಳುವುದುಚಿತ ನಿಮಗೆಂದ || ೧ ||

ಅಂದು ಗಂಗೆಯನುತ್ತರಿಸಿ ರಘು
ನಂದನನು ಸಹ ನಾ ವಿದೇಹ ನೈ
ವೇಂದ್ರ ಪುರದ ಪ್ರಾಂತ ಋಷಿನಾಟದಲಿರಲು ಬಳಿಕ ||
ಬಂದ ಮುನಿಪನ ವಾರ್ತೆಗರ್ಥಿಯ
ಲಂದುಪಾಞ್ಞರು ಸಹಿತಿದಿರು ನಡೆ
ತಂದನಾ ಮಿಥಿಲೀಶ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯ ಸಹವಾಗಿ || ೨ ||

ದಂಡದಂತಿರೆ ನಮಿಸಿ ಮುನಿ ಮಾ
ತಾಂಡನೆಯ ಪೂಜಿಸಿ ಬಳಿಕ ಬೆಸ
ಗೊಂಡನಿತ್ತಲು ನೋಡಿ ಶ್ರೀ ರಘುರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ||
ಚಂಡಕಿರಣ ಶಶಾಂಕರಂತಿರ
ಲಂಡಲೆಯ ತನುಕಾಂತಿ ದಿನಿಯನ
ಖಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರೂಪಯುತರಿವರಾರ ಸುತರೆನುತ || ೩ ||

ಇವರು ನರನಾರಾಯಣೋಪನು
ರವರು ದೇವಾಂಗಿಗಳು ನೋಡುವ
ದಿವದರೂಪವು ನರರೊಳಿಲ್ಲವರಾರೊ ಮರುಯೆನುತ ||
ಭುವನಪತಿ ಬೆಸಗೊಳಲು ಮುನಿಪುಂ
ಗವನು ಹರ್ಷದಲಿಂದನರಸಾ
ರವಿಕುಲೇಶ್ವರ ದಶರಥಾತ್ಮಜ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು || ೪ ||

ನಾನಿವರ ಕರೆತಂದೆ ಯಾಗ ವಿ
ಧಾನ ರಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ ಮಾರ್ಗದಿ
ದಾನವಿಯ ತಾಟಕಿಯ ನಿಕ್ಕಿದನೊಂದೆ ಬಾಣದಲಿ ||
ಕಾನನದಲಿಹ ಲೋಕ ಕಂಟಕಿ
ಹಾನಿಯಾದಳು ರಾಮ ಶರದಲಿ
ದೋನನೆಂಬಿನು ಬಳಿಕ ಬಂದಿದ್ದರು ಮದಾಶ್ರಮದಿ || ೫ ||

ಯಾಗರಕ್ಷೆಯಲಾ ಸುಬಾಹುವ
ನೀಗಿದನು ಮಾರಿಚ ದನುಜನ
ಸಾಗರದಲಿಡುಕಿದನು ಬಳಿಕಾ ಗೌತಮಾಶ್ರಮಕೆ ||
ಸಾಗಿ ಗಂಗಾತಟಕಹಳ್ಳಿಯ
ನೀ ಗರುವನಡಿಧೂಳು ಸೋಂಕಲು
ಹೋಗಿ ಶಾಪದ ಕಲ್ಲು ನಿಮಿಷಕೆ ದಿವ್ಯತನುವಾಯ್ತು || ೬ ||

ಅವಳ ಪೂಜೆಯನಾಂಪು ಬಂದೆವು
 ತವಗೃಹದಲಿಧೀಶ ಚಾಪವ
 [ತವಕದಲಿ ತೋರಿಸುವೆ ನಿಮಗೊಡೆನುತ ಕರತಂದೆ ||
 ಅವನಿಪತಿ ನೀ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿಹ
 ಭವನ ಚಾಪದ ತಿರುವನೇರಿಪ]
 ಲವಲವಿಕೆ ಘನವರ್ಧಿಯಾಗಿದೆ ಸ್ವಪಕುಮಾರಂಗೆ || ೭ ||

ಎನಲು ಚಾಪವ ತರಿಸಿ ಮಂತ್ರಿಗ
 ಕರು ಕಳು ಮುನಿನಾಥಗೊಂದನು
 ಧನುಸ ರಾಘವನಿತ್ತಿ ತಿರುವನು ತೊಡಿಸಿದಾಕ್ಷಣಕೆ ||
 ತನುಜೆ ಸೀತೆಯ ನೀವು ತಿರ್ಚ್ಚನು
 ಜನಜನಿತ ಬಲು ಚಾಪವಂದೆನೆ
 ಮುನಿಪನಾಗಲಿ ಯೆನುತ ರಾಮನ ನೋಡಿ ನಗುತಿದರ್ || ೮ ||

ತಡನ ಮಾಡದೆ ತರಿಸು ಚಾಪವ
 ಬದವನಲ್ಲೀ ರಾಮನೇಸುತಿರೆ
 ಕರುಗಿ ವಂಚ ಸಹಸ್ರ ಭುಜಬಲರಾದ೯ ಬಲುಪಿಂದ ||
 ಹೊಡಕರಿಸಿ ತರುತಿರಲು ಮಂತ್ರಿಗ
 ಕೊಡನೆ ಕಂಡನು ರಾಮಧನುವನು
 ಗಡಣ ಘಂಟಾವಾಲೆ ಮಣಿವಸ್ತ್ರಾದಿ ಭೂಷಿತದ || ೯ ||

ಕಂಡು ಚಾಪವನರ್ಥಿಯಲಿ ಮುಂ
 ಕೊಂಡು ಪರಿಕರಗಳನು ಬಂಧಿಸಿ
 ಕೊಂಡನೆಡಗೈಯ್ಯಿಂದ ಮೇಲಕೆ ನೆಗು ತೋರಿಸುತ ||
 ಮಂಡಲೇಶ್ವರರೆಲ್ಲ ಬೆರಗಿನ
 ದಂಡಿಯಲ್ಲಿರೆ ತೊಡಿಸಿ ತಿರುವಿಗೆ
 ಕೊಂಡೆರಡು ಹಸ್ತದಲಿ ಮುಗಿದನು ಮಲ್ಲನಾ ಧನುವ || ೧೦ ||

ಮುಟ್ಟಿಯುಗಿಯಲು ಬಿಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತು
 ಧೊಟ್ಟಿನಲು ರವ ಮೂರು ಲೋಕದ
 ಲಕ್ಷ್ಯದಿಕ್ಷರ ನಜನಿರನ ಪಾತಾಳ ಲೋಕವನು ||
 ನೆಟ್ಟನಮರು ನೋಡಿಯದ್ಭುತ
 ವಟ್ಟು ರಾಮನ ಹೂವಿನಲಿ ಮುಸು
 ಕಿಟ್ಟು ಜಯ ಜಯ ಯೆನುತ ಹೊಗುಳುತ್ತಿದ್ದರಭ್ರದಲಿ || ೧೧ ||

ದೇವದುಂದುಭಿ ಶಂಖರವನಿರ
 ದಾವರಿಸೆ ದಿಗುತಟವನಾ ಸುರ
 ದೇವಿಯಸ್ಸರಸೆಯರ ಪೆಕ್ಕಣಮತ್ಸ ಪ್ರೋತ್ಸವದ ||
 ಭೂವನು ತೆಗೆವಸ್ತಿದನು ರಾ
 ಜೀವನೇತ್ರನತ್ತ ಸೀತೆಗೆ
 ಜೀವ ಬಂದಂತಾಯ್ತು ತಾ ತನ್ಮಾತೃಗಳು ಸುತ || ೧೨ ||

ಬಂದಳಾಗಳೆ ಸೀತೆ ಬಲಗೈ
 ಯ್ಯಿಂದ ಹೂಮಾಲೆಯ ಪಿಡಿದು ಪೂ
 ರ್ಣೇಂದು ವದನದ ಚಾರು ಚಾಮೀಕರ ತನುದ್ಭುತಿಯ ||
 ಮಂದಹಾಸಾಭರಣ ಭೂಷಣ
 ವೃಂದ ಮುಕ್ತಾಹಾರ ಲಂಕಣ
 ದಂದುಗೆಯ ರುಣಿರುಣಿತು ಗೌರ ಮನೋಹರಾಂಗದಲಿ || ೧೩ ||

ಯಸಳುಗಂಗಳ ಭ್ರೂಲತೆಯ ಕೆಂ
 ಪೆಸೆವಧರ ದೀಧಿತಿಯ ಕರ್ಣ
 ಪ್ರಸರದೋಲಿಯ ದಂತ ಪಂಚ್ಚಯ ಚಾರುನುಂಗೊರಳ ||
 ನಸಿದ ನಡುವಿನ ದಿವ್ಯವಸನದ
 ಮಿಸುಪ ನೊಲಿ ನಳಿದೋಳ ನಾಂಚಿಪ
 ನಸುಬೆನರುವಂಗದಲಿ ಬಂದಳು ಮುಂದೆ ರಘುಪತಿಯು || ೧೪ ||

ಮಾಲೆಯನು ಕಂಡಂಶದೇಶದ
 ಮೇಲಿರಿಸಿಮುದನ್ನೆದಿ ನಾಂಜನ
 ಬಾಲೆಯಂಗವ ರಾಜಮಹಿಷಿಯರಾ ಗವಾಕ್ಷದಲಿ ||
 ಜಾಳರಂದ್ರದಿ ನೋಡಿ ಸಂತಸ
 ದಾಳಿದರು ರಘುನಾಥನೀಕೆಯ
 ಶೀಲಕನು ಗುಣವೆನುತ ತಮತನ್ನೊಳಗೆ ಬಣ್ಣಿಸುತ || ೧೫ ||

ಇತ್ತ ಜನಕನ ಕೂಡೆ ವಿಶ್ವಾ
 ಮಿತ್ರನೆಂದನು ಬರೆಸು ಬೇಗದಿ
 ಪತ್ರಿಕೆಯ ದಶರಥಗೆ ರಾಮವಿನಾಶಕಾರಿಯಕೆ ||
 ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ ಸುತರು ಮಂತ್ರಿಗು
 ರೋತ್ತಮನು ಸಹ ಬಲೆನಲು ಕೇ
 ಳುತ್ತ ಜನಕನು ಕಳುಹಲಿವಶ್ಯದಿದರಯೋಧಿಯನು || ೧೬ ||

ಹೇಳಿದರು ದಶರಥಗೆ ರಾಘವ
 ನೇಗಿಯ ಕಾರ್ಯವನದನು ಸೃಪ
 ಕೇಳಿದನು ದೇವಾಶ್ರಪೂರ್ಣಾನಂದ ಜಲಧಿಯಲಿ ||
 ಮೇಲೆಯಿಟ್ಟನು ಮಂದಹಾಸ ನಿ
 ಶಾಲನಸ್ತ್ರವ ರಾಮಗುಣಗಣ
 ಜಾಳ ರತುನದ ಮೇಲೆ ಬೊಟ್ಟುಕ್ವಣದಿ ನಿಂದಿದರ್ || ೧೭ ||

ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕರೆದೊಂದನೇಳಲಿ
 ಮುಂತೆ ರಥದಲ್ಯಾ ವಸಿಷ್ಠನು
 ಕಾಂತಿಯರ ಕರೆ ರಾಮಮಾತೆಯ ಭರತ ಶತ್ರುಘರ ||
 ದಂತಿರಥಹಯವಾಳು ನಡೆಯಲಿ
 ಸಂಧದಲಿ ಯೆನುತಾ ಗುರುವನೊಲಿ
 ದಂತೆ ಯೋಚಿಸಿ ನಡೆದರಾ ಮಿಥಿಲಾ ಪುರಾಂತಿಕೆ || ೧೮ ||

ಆ ಶತಾನಂದಾಖ್ಯ ಗುರುಸಹಿ
ಶಾಸನಾಘೋಷ ಪಿಡಿದಿದಿರು ಗೊಂ
ಡಾ ಸುಮಂಗಲದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಜನಕನತಿ ಮುದದಿ ||
ಲೇಸನಿಪ ಸತ್ಯಾರದಿಂ ಸಂ
ತೋಷ ವಡಿಸುತ ದಶರಥನನಾ
ವಾಸದಿಂದಿರಾಗಿ ಬಂದರು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು || ೧೯ ||

ಬಂದು ಚರಣದಲೆರಗಲತಿ ಮುದ
ದಿಂದ ಗಾಢಾಲಿಂಗನದ ಲ
ಸ್ವಂದದಿಂ ನೆರೆ ಹರಸಿ ನುಡಿದನು ರಾಮನಿನ್ನಿಸೆವ ||
ಚಂದಮುಖ ದರುಶನವು ಮುನಿಕ್ಕವೆ
ಯಿಂದಿನ್ನಿತು ಸಂಪದವು ಸೇರಿ
ತ್ತಿಂದ ನೆತ್ತಿಯ ಘ್ರಾಣ ಸುಖದಲಿ ಯೋಗಿಯಂತಾದ || ೨೦ ||

ಬಳಿಕ ಸುತರೊಡಗೊಂಡು ಜನಕನ
ನಿಳಯವನು ಹೊಕ್ಕನು ಸುಶೋಭನ
ಗಳಲಿ ಸತಿಯರು ಸಹಿತ ಪರಮೋತ್ಸದ ರಹಿ ಮಿಗಿಲು ||
ಇಳೆದು ಧರ್ಮಜ್ಞರನು ಬರಿಸಿದ
ನೊಲಿದು ಜನಕನು ಶುಭದಿನದ ಲ
ಸ್ವಲಿತ ಸುಮುಹೂರ್ತವನು ನಿಶ್ಚೈಸಿದರು ಮುನಿವರು || ೨೧ ||

ವರವಿವಾಹದ ಮಂಟಪವ ವಿ
ಸ್ತರದ ರತುಸಸ್ತಂಭ ಚತ್ವರ
ಪರಿವಿತಾನ ಸುಕಲತ ಕನ್ನಡಿ ತೋರಣಂಗಳಲಿ ||
ನೆರೆದ ವಿಪ್ರ ಸುವಾಸಿನಿಯರಂ
ಬರಿಸು ಭೂಪಣ ನಿಷ್ಕ ಕಂಠಿಯ
ರಿರಲು ಮೊಳಗಿತು ಭೇರಿ ದಂಡುಭಿ ನೃತ್ತ ಗೀತಗಳು || ೨೨ ||

ಹೇಮರತುನದ ಸ್ಪರ್ಶ ಸೀರದಿ
 ರಾಮನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ವಸಿಷ್ಠ ಮು
 ದಾಮುನಿಸ ಕೌಶಿಕ ಶತಾನಂದಾಖ್ಯರಂಜೊಲಿದು ||
 ನೇಮ ತಪ್ಪದೆಯಗ್ನಿಜನನವೆ
 ನಾ ಮುನಿಗಳು ಜ್ವಲಿಸಿ ಪಾರ್ಶ್ವದಿ
 ಭೂಮಿಜೆಯ ಕರೆಸಿದು ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯ || ೨೩ ||

ಬಳಿಕ ಜನಕನು ತನ್ನ ಸತಿ ಸಹ
 ತೊಳೆದನಾ ಶ್ರೀರಾಮ ಚರಣದ
 ಜಲವನತಿ ಭಕುತಿಯಲಿ ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸಿದನು ಮಗುಳೆ ||
 ಸಳಿಸಭವಭವ ಮುನಿಗಳಾನಲಿ
 ತಲೆಯಲಾ ಚಾಪ್ಪವಿಯ ಸೀತೆಯ
 ಬಳಿಕ ಹಸ್ತವ ಹಿಡಿದು ಧಾರೆಯ ನೆರೆದ ನೊಲವಿನಲಿ || ೨೪ ||

ಅಕ್ಷತೋವಕ ಸಂತ ಧಾರೆಯ
 ಸಕ್ಷಯನ ಹಸ್ತದಲಿ ಕೊಟ್ಟನು
 ಲಕ್ಷಣದಿ ಸೌವರ್ಣ ಭೂಷಣ ಭೂಷಣಾನ್ವಿತಿಯ ||
 ರಕ್ಷಿಸೆಲಿ ರಘುನಾಥ ನೀ ಕಮ
 ಲಾಕ್ಷಿಯನು ವತ್ಸೀತನಾಗಿ ನಿ
 ರೀಕ್ಷಿತಾತ್ಮಜ್ಞಾನವನು ಕೃಪೆಮಾಡು ತನಗಿಂದ || ೨೫ ||

ಹಾಲ ಶರಧಿಯ ವಿಷ್ಣು ರಮೆಯರ
 ಪೋಲಿರಲು ಸೌಮಿತ್ರನಿಗೆಯ ಸು
 ಶೀಲಿ ಯೂರ್ಮಿಳೆಯೆಂಬಳನು ನಿಜಸುತೆಯ ಭರತಂಗೆ ||
 ಮೇಲಿ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯನು ಕೊಟ್ಟನು
 ಮಾಳವಿಯ ಶತ್ರುಘ್ನಗಿತ್ತನು
 ನಾಲುನರು ನಿಜ ಸತಿಯರೊಡನೊಪ್ಪಿದರು ವಿಭವದಲಿ || ೨೬ ||

ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ರತ್ನ
ಘ್ನಾಮರ ಪ್ರಭರಿಂಗಿ ಸಮಗುಣ
ದಾಮಭೂಷಣೆಯರನು ಕೊಟ್ಟ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತು ||
ಭೂಮಿಪತಿ ಮಿಥಿಲೇಶನೆಂದನು
ಸಾಮದಿಂ ಕೌಶಿಕ ವಸಿಷ್ಠರಿ
ಗಾ ಮಹಿಳೆ ಸೀತಾಜನನವನು ನಾರದೋಕ್ತಿಗಳ || ೨೭ ||

ಯಾಗಕೋಸುಗ ನೆಲನ ಶುದ್ಧಿಸೆ
ನೇಗಿಲಂ ಸವೆವುತಿರೆ ನೆಲನೊಳ
ಗೀ ಗರುವೆ ಸೀತೆಯನು ಶುಭಲಕ್ಷ್ಮಣ್ಯ ಯೂಥೆಯನು ||
ಆಗ ಕಂಡಾತ್ಮಜೆಯ ಪರಿಯನು
ರಾಗವಡೆದಾ ಚಂದ್ರ ಮುಖಿಯನು
ಬೇಗ ಪಟ್ಟದ ರಮಣಿಗಿತ್ತನು ಸಲಹೊಳ್ಳೆನುತ || ೨೮ ||

ಪ್ರಾಣಕಿಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಬಳಿಕಾ
ಜಾಣಿ ಸಲಹುತ್ತಿರಲು ನೀಣಾ
ಪಾಣಿ ರಣಿತ ಕ್ಷಣಿತ ನಾರಾಯಣ ನಿನಾದದಲಿ ||
ಕ್ಷೀಣಿಳುತ ಜಗದಘನನಾತ್ಮ
ತ್ರಾಣ ನಿಷ್ಠೆಯಲಪ್ರತಿಮ ಗೀ
ವಾಣವಂದಿತ ನಾರದಾಂಕನು ಬಂದನೊಂದು ದಿನ || ೨೯ ||

ಬರವ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು ಕರತಂ
ದಿರದೆ ವಂದಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರೆ
ತರಣಿ ನುಡಿದನು ನೃಪತಿ ಕೇಳೆನ್ನಮಳ ವಚನವನು ||
ಪರರಿಗನಬೇಡೊಂದು ಗೌಪ್ಯವು
ಹಿರಿದು ನಿನಗಭ್ಯುದಯ ಸಾಕ್ಷಾ
ತ್ಪರನು ಪುರುಷನ ಮುನಿಯನು ಕೇಳೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೩೦ ||

ವಾಸುದೇವ ಪರಾತ್ಮನಪಗತ
 ವಾಸನನು ಭಕ್ತಾನುರಾಗದಿ
 ವಾಸನಾದ್ಯರ ಕಾರ್ಯಕೋಸುಗ ರಾವಣಾದಿಗಳ ||
 ನಾಶವನು ಮಾಡಲಿಕೆ ಮಾನುಷ
 ನೇಷವನು ಮಾಯೆಯಲಿ ತಾಳುತ
 ದಾಶರಥಿ ರಾಮಾಖ್ಯನಾದನು ನಾಲ್ಕು ರೂಪಿನಲಿ || ೩೧ ||

ಸೀತೆಯಿಂಬಳು ನಿನ್ನ ಗೃಹದಲಿ
 ಚಾತೆಯಾಗಿಹಳವಳು ತ್ರಿಜಗ
 ಸ್ಮಾತೆ ಯೋಗಾಧಾರ ಮಾಯೆ ಕಣಾ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ||
 ಖ್ಯಾತೆ ಪೂರ್ವದ ರಾಣಿ ರಾಮಂ
 ಗಾತಗಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕ ನರರಿಗೆ
 ಮಾತನಾಡದಿರೆಂದು ದಿವವಡದಿನು ಮುನಿ ಬಳಿಕ || ೩೨ ||

ಅಂದು ಮೊದಲಾ ಮುನಿಯ ಮಾತಿನ
 ಲಿಂದು ಮುಖನುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾ
 ದಿಂದಿರೆಯ ಯೆಂದರಿತು ಭಾವಿಸುತಿಹೆನು ಮನದೊಳಗೆ ||
 ಯೆಂದು ಬಹನೋ ರಾಮದೇವ ಮು
 ಕುಂದ ನಾನತ ಬಂಧು ಸೇರಿಸು
 ನಂದವಾವುದೊ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದನವರತ ಯೋಚಿಸುವೆ || ೩೩ ||

ಮನುಜನಾದಾ ರಾಮಚಂದ್ರನ
 ಘನ ಪರಾಕ್ರಮವರಿವುಸಾಯನ
 ಮನದಿ ಕಂಡೆನು ಹಿಂದೆ ತ್ರಿಪುರವ ಸುಟ್ಟ ನಿಜಧನುವ ||
 ಮನಸಿಜಾಂತಕನೆನ್ನ ತಂದೆಯ
 ಮನೆಯಲಿಟ್ಟಿಹದಿನು ಗೆಲಿದರೆ
 ತನುಜೆಯನು ತಾ ಕೊಡುವೆನೆಂದೇ ಪಣವ ಮಾಡಿದನು || ೩೪ ||

ಬಂದು ಬಂದು ನೈಪಾಲರಡಿಯಲಿ
 ನೊಂದು ಕೆಲಬರು ಕೆಲರು ನಗೆಗೆಡೆ
 ಯಿಂದ ಕೆಲಬರು ನಾಚಿನಾಂಚುತ ಮಾನಭಂಗದಲಿ ||
 ಸಂದರತ್ತಲೆ ಮುನಿವ ನಿನ್ನೊಡ
 ಏಂದು ರಾಜೀವಾಕ್ಷನನು ಕರ
 ತಂದು ಬಿಲ್ಲನು ಗೆಲಿಸಿ ಮಾಡಿದೆ ತನ್ನ ಮನದನುವ || ೩೨೩ ||

ಗೆದ್ದುದಕ್ಕೆ ಫಲವಾಯ್ತು ನರನಾ
 ಗೆದ್ದುದಕ್ಕೆ ಫಲವಾಯ್ತು ಹಿರಿಯರ
 ಹೊದ್ದಿದಕ್ಕೆ ಫಲವಾಯ್ತು ಜನ್ಮಶ್ರತಾರ್ಜಿತಾಘವನು ||
 ಗೆದ್ದೆ ಗೆದ್ದೆನು ರಾಮತನ ಪಾ
 ದದ್ವಯನ ವದನದಲಿ ಯಿರಿಸಹಿ
 ತದ್ವಯನ ನೆರೆಕಾಂಬ ಭಾಗ್ಯವಿದಾರಿಗುಂಟೆಂದ || ೩೨೪ ||

ಎನ್ನ ಮನೆ ಧನರಾಜ್ಯ ಕೋಶಗ
 ಳುನ್ನತದ ಭಂಡಾರ ಸತಿಸುತ
 ಮನ್ನಣೆಯ ಬಾಂಧವರೆನಿಸ್ವಾ ಭ್ರಮೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ||
 ಅನ್ಯರೇತೋ ಜನಿತ ಕಾಯದ
 ಬಿನ್ನಣದ ಬಯಲಿಗೆ ತೊಳಲುವ
 ರೆನ್ನದೆನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದೈ ರಾಮ ನೀನೆಂದ || ೩೨೫ ||

ತೊಳೆದು ನಿಜ ಸಾದೋದಕವ ನಿಜ
 ತಲೆಯಲಾನನೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು
 ಬಲಿತೊಳೆದು ಧರಿಸಿ ಜಗತ್ತಯ ಕೊಡೆಯನಾಗಿರನೆ ||
 ಕಳಚದೇ ಶಾಪವನಹಲೈಯ
 ತಿಲೆಯ ನಿಜಪದಧೂಳು ಮಾತ್ರವು
 ಸುಲಭ ದೈವವದಾರು ನಿನ್ನಂತೆಂದನಾ ಜನಕ || ೩೨೬ ||

ಆವಸಂಸ್ಥಿ ಸರೋಜ ರಜವನು
 ಭಾವಿಸುತ್ತನವರತ ಕಾಲನ
 ಪಾನಳಿಯ ಭವಭಯವ ಗೆಲುವರು ಗಡ ನಿರಂತದಲಿ ||
 ಆವಸುರು ನಾಮವನು ಕೀರ್ತಿಸು
 ತಾವಗಂ ದುಃಖಿಗಳು ದುಃಖದ
 ನೋವ ಮರೆವರದಾವಸಂಸ್ಥಿಯೆ ತನಗೆ ಗತಿಯಿಂದ || ೩೯ ||

ಮತ್ತುಳಿದ ಕೋಟಿಯ ಕರ್ಮದಿ
 ಹತ್ತುವವನಾನಲ್ಲ ನಿಜಪದ
 ಭಕ್ತಿ ತನ್ನ ಣ ನಾಮಕೀರ್ತನ ನಿನ್ನ ಪದ ಪೂಜೆ ||
 ಉತ್ತಮರಲೇ ದಾಸ್ಯ ವಿಷಯ ನಿ
 ನೃತ್ರಿ ಸಕಲದಿ ಮೈತ್ರಿ ದಯವನೆ
 ಸತ್ಯರೂಪನೆ ರಾಮ ಕರುಣಿಸಬೇಡುನೆನೆಂದ || ೪೦ ||

ಇಂತು ಮೊಗಳುತ ನೃಪತಿ ಕೋಟಿಯ
 ನಂತ ಧನಗಳ ಭಾರವನು ಮದ
 ದಂತಿಗಳಿಲ್ಲನೂರು ರಥವನು ಹತ್ತು ಸಾವಿರನ ||
 ಮುಂತೆ ನಿಯುತ ತುರಂಗ ಕಾಲಾ
 ಇಂತು ಲಕ್ಷವ ತೊತ್ತಿಯರನತಿ
 ಸಂತಸದಿ ಮುನ್ನೂರು ಸಹ ಬಳುವಳಿಯಲರ್ಪಿಸಿದ || ೪೧ ||

ವರದುಕೂಲಾಂಬರ ವಿಭೂಷಣ
 ದುರುಕನಕ ರತ್ನಾಂಗ ಹಾರವ
 ತರಿಸಿ ಸೀತೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಳಕ ವಸಿಷ್ಠ ಮುಖ್ಯರಿಗೆ ||
 ಹಿರಿದು ಪೂಜಿಸಿ ದಶರಥನ ಸತ್ತು
 ಕರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರು
 ಘ್ನರಿಗೆ ಯುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತನೆಲ್ಲರಿಗುಚಿತದಿಂದೊಲಿದು || ೪೨ ||

ನೆಟ್ಟನಾ ದಂಪತಿಗಳನು ಮುಂ
 ದಿಟ್ಟ ರಥದಲಿ ಜನಕ ಸೀತೆಯ
 ಮುಟ್ಟಿಯಾಲಿಂಗಿಸಿದನಾಂದಾಶು ಜಲವೊಗಳು ||
 ಪಟ್ಟದರಸಿಯರಾಪರಿಯರತಿ
 ಸ್ಮೃಷ್ಟದಲಿ ಸೀತಿಗೆ ನುಡಿದರಳಿ
 ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯದಿರವ್ವ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಧರ್ಮವನು || ೪೩ ||

ತಾಯಿ ತಂದೆಯವೊಲು ಸೇವೆಯ
 ನಾಯತದಿ ಮಾಡುತ್ತಿ ಮಾವರ
 ಮಾಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪತಿಯ ಪರಮಾತುಮನೆನುತ ಭಜಿಸಿ ||
 ಕಾಯಸಂಕ್ಷೇಪವನು ನೋಡದೆ
 ಬಾಯಲಿದಿರಿಟ್ಟಿನ್ನದೇ ರಘು
 ರಾಯನೇ ಗತಿಯಾಗಿ ಸುಖವಿರೆನುತ್ತ ಕಳುಹಿದರು || ೪೪ ||

ಹಿಂಗದೀಪರಿ ಜನಕ ನೃಪತಿ ತ
 ದಂಗೆನೆಯರೊಡನೆದಿ ಕಳುಹಲು
 ಮಂಗಳದ ಬಲುವಾದ್ಯ ಮೊಳಗಿತು ರಾಮಪಯಣದಲಿ ||
 ಜಂಗಳೇ ಬೇರೇ ತುರಿಯೆ ಮೃ
 ದಂಗಳವಳಾಸಕರ ಶಬ್ದದ ಮ
 ಯಂಗಳಾದವು ಮೂರು ಲೋಕದಲಾರು ಬಣ್ಣಿಸರು || ೪೫ ||

ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಸಹಸ್ರ ದೀಪ್ತಿಯ
 ನೋಟಕರ ಮೋಹಿಸುವ ನಯನ ಕಿ
 ರಿಟ ಕುಂಡಲಹಾರ ತೋಳ್ಬಳೆ ಕಡಗ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ||
 ನಾಟಕದ ಮಾನುಷ ವಿಡಂಬನ
 ದಾಟದಲಿ ಸತಿ ಸಹ ವರೂಢದ
 ಪೀಠದಲಿ ಪರಮಾತ್ಮರಾಮನು ಪಯಣದೊಳಗಿದರ್ || ೪೬ ||

೭೮

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಬಾಲಕಾಂಡ

ಏಳನೆಯದೀ ಸಂಧಿ ಪದನಗ
ಘೋಳಿ ದಿಗ ನ ಬಾಣ ಷುಷಿಗಳ
ಮೇಳವೆನೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ವಿವಾಹ ಕಥನದಲಿ ||
ಹೇಳ ಕೇಳದಡಿಸ್ವಸಿದ್ಧಿಯ
ಪಾಲಿಸುವನೊಲಿದಿತ್ತು ಪರಮ ಕೃ
ಪಾಳುಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹನೊಲವಿನಲಿ || ೪೭ ||

ಆಂತು ಸಂಧಿ ಒಕ್ಕೆ ಪದ ಏಕೈ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ

|| ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ||

ಎಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ

ಪರಶುರಾಮನ ಗರ್ವಭಂಗ

ಸೂಚನೆ || ರಾಮರಾಮನ ಬಂದು ಹೆಳಚಲು
ರಾಮರಾಮನ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಂಡನು
ರಾಮರಾಮನ ಹೊಗಳೆ ರಾಮನಯೋಧ್ಯೆಯನು ಹೊಕ್ಕು ||

ಪದ || ಬಳಿಕ ಪಾರ್ವತಿ ಕೇಳುಯೋಜನ
ದಳತೆ ಮೂರನು ನಡೆಯೆ ಬಲಘುಳು
ಘುಳಿಸುವಾನಕ ಭೇರಿ ಶಂಖ ಮೃದಂಗ ರವಗಳಲಿ ||
ಬಲದಲತಿ ದುಃಶಕುನ ತೋರಲು
ಕಳವಳಿಸಿ ದಶರಥ ವಸಿಷ್ಠಂ
ಗೆಲೆ ಮುನಿಪ ನೋಡೀ ನಿಮಿತ್ತವಿದೇನು ಹೇಳೆಂದ || ೧ ||

ಮುನಿಪನೆಂದೆ ನಿಮಿತ್ತ ಗುಣದಲಿ
ಜನಪ ಭಯವದು ತೋರದುಳಿಯದು
ಘನತರದ ಸಂಪತ್ತು ಖವು ಮತ್ತಂತೆ ತೋರುವದು ||
ಘನತರದ ಮೃಗ ಬಲ ಬರುತ್ತಿದೆ
ಯೆಸುತಿದಲು ಬಿರುಗಾಳಿ ಹುಡಿಯಲಿ
ತನು ಮುಳುಗೆ ಕಣ್ಣ ಕ್ಕುಳಿಸೆ ಜನ ಬೆದರೆ ಬೀಸಿದುದು || ೨ ||

ಕಂಡರಾಗಳೆ ಕರವಿದ್ಯತ ಕೋ
 ದಂಡ ಪರಶು ಜಟಾ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರದ
 ಮಂಡನದ ವಲ್ಕಲ ವಸನದುಪವೇತ ಮೇಖಲೆಯ ||
 ಚಂಡಕಿರಣದ ನೀಲ ಮೇಘೋ
 ದ್ವಂಡ ಕಾರ್ತವೀನ ಗೆಲಿದ ವೀರ್ಯದ
 ಶೌಂಡ ಭೃಗುಕುಲ ರಾಮನನು ನೃಪಕುಲ ವಿರಾಮನನು || ೩ ||

ಕಾಲಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ಮುಂದೆ ನೈ
 ಪಾಲನಿದಿರಲ್ಲದ ಮುನೀಂದ್ರನ
 ಕಾಲಮೇಲಡಗಡೆದು ಪೂಜಾಘ್ಯಾಧಿಕವನಿತ್ತು ||
 ಮೇಲೆ ನಡುಗುತ ಭಯದಿ ರಾಮನ
 ಪಾಲಿಸೆನೆ ದಶರಥನ ವಿನಯವ
 ಕೇಳದತಿ ಕೋಪದಲಿ ರಾಮನ ಜರೆದು ಗರ್ಜಿಸಿದ || ೪ ||

ಎಲವೆಲವೋ ನೀ ರಾಮನೇ ಬಲು
 ಗೆಲುವ ಕೊಂಡೈ ನಾಮ ಮಾತ್ರದಿ
 ಬಲುವ ನಿನಗೆಲ್ಲಿಯದು ಲೌಕಿಕ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಭಕಗೆ ||
 ಹಳಚು ಬೇಗ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದ
 ಲುಳಿವ ಕಾಂಬೆನು ತನ್ನ ನಿನ್ನೊ
 ತಿಳಿಯಲಾ ನೃಪನಂಶ ಭೀಮ ಮಹಾ ಪರಶುರಾಮ || ೫ ||

ಹಳೆಯ ಜರ್ಝರ ಬಿಲ್ಲ ಮುರಿದ
 ಗಳಿಕೆ ಬೇಡಲೆ ಮುಗ್ಧ ವೈಷ್ಣವ
 ದಲಘು ಧನುವಿದನಾಪಡೇರಿಸು ತಿರುವನಾ ಬಳಿಕ ||
 ಹಳಚುವೆನು ನಿನ್ನೊಡನದಲ್ಲದ
 ಡುಳುಹುವೆನೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ವಸನನು
 ಸುಳಿದುರುಸುವಗ್ಗೇಯ ಕಾಲಾಳಲನು ತಾನೆಂದ || ೬ ||

ಧರೆ ನಡುಗೆ ಶುದ್ಧಿಗಳು ಕುದಿದು
ಬ್ಬರಿಸೆ ತಾರಗಳುದರಿ ಕತ್ತಲೆ
ನೆರೆದು ಕಣ್ಣನು ಹೊಳೆ ಮುನಿಸನ ರೌದ್ರಕವ ಕಂಡು ||
ವರ ರಘೂದ್ವಹನಾ ಮುನೀಂದ್ರನ
ಕರದ ಚಾಪವ ಕೊಂಡು ತೆಬ್ಬಿನ
ತಿರವನೆರಿಗೆ ತೂಣಿಯೊಳಗಣ ಬಾಣವನು ಸೆಳೆದ || ೭ ||

ಸರಳ ಸಂಧಿಸಿ ದಿವ್ಯ ಚಾಪಕೆ
ಬರಿಯುಗಿದು ರಘುರಾಮನೆಂದನು
ವರಮುನಿಪ ತೋರಿಸಿಗೈಸುವನು ಗುರಿಯ ಬೇಗದಲಿ ||
ಹುರಿಸು ಲೋಕಕೊ ಪಾದಯುಗ್ಮಕೆ
ಬರೆದೆಯಪುದೊ ರಾಮ ಸಾಯಕ
ತರಹರಕೆ ತಡವಿಲ್ಲೆನಲು ಮುನಿನೋಡಿ ಬೆರಗಾದ || ೮ ||

ನೆನೆದನಾಗಳೆ ಪೂರ್ವ ಸಂಗತಿ
ಯನುವನೆಲೆ ರಘುರಾಮ ರಾಘವ
ಮನುಜನಾಡೈ ಪರಮಪೂರುಷನಾತ್ಮ ನೀನಿಂದು ||
ಅನುಭವಕೆ ಗೋಚರಿಸಿತೆನೆಗೆಲೆ
ಚಿನುಮಯನೆ ನೀ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕದ
ಜನನ ರಕ್ಷಾಣಾ ಕಾಣ ಬ್ರಹ್ಮ ನೀನೇವ || ೯ ||

ಹಿಂದೆ ನಾ ಬಾಲ್ಯದಲಿ ವಿಷ್ಣುವ
ನಂದೊಲಿಸೆ ವರಚಕ್ರತೀರ್ಥದ
ಲೊಂದಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತನವರತ ನಾರಾಯಣನ ಪದವ ||
ದ್ವಂದ್ವವರ್ಜಿತ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿರೆ
ಬಂದು ತನ್ನದಿರಿಸಲಿ ದೇವ ಮು
ಕುಂದ ನಿಂತನು ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಬ್ಜ ವನು ಧರಿಸಿ || ೧೦ ||

ನಿಲನೇಘನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಯ
 ಲೋಲನುಣಿಕುಂಡಲದ ಮುಕುಟ ವಿ
 ಶಾಲ ರತುನದ ಮುದ್ದುಮೋಗದರುಣಾಯತೇಕ್ಷಣದ ||
 ಸಾಲು ಭೂಷಣದುರದ ತುಳಸೀ
 ಮಾಲೆ ಭೃಗುಪದ ಪೀತವಸನದ
 ತೋಳುಬಳೆ ಕಂಕಣವೆನೆಯಲೆನ್ನೊಡನೆ ಹರಿಸುಡಿದ || ೧೧ ||

ಎಳು ಸದ್ವ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಗುಣನಿಧಿ
 ಕೇಳು ನನ್ನ ಚಿದಂಶ ಸಂಭವ
 ನಾಲಿಸಿದ ಮರೆಯದಿರು ಹೇಹೆಯ ನೃಪರ ಸದೆ ಬಡಿದು ||
 ಬೇಳು ವಿಕ್ರಮ ಮೈಯಲಿ ಭೂ
 ವಾಲ ಕಾರ್ಯನ ಸಿತನ ನೆನದಲಿ
 ಹೋಳುಗಳೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನಿಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸೂಳಿನಲಿ || ೧೨ ||

ಬಳಕೆ ಧಾರೆಯನೆರೆದು ಕಾಶ್ಯಪ
 ಗಿಳೆಯ ಪಾಪವ ಕಳೆದು ಶಾಂತಿಯ
 ತಳೆದಿರಲು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲಾ ದಶರಥಾಂಜಯಗೆ ||
 ಒಲಿದು ನಾರಾಯಣನು ಮಗನಾ
 ಗಿಳೆಯ ಭಾರವ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯ
 ಲಿಳುಪುವೆನು ನೀನಂದು ನನ್ನನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದ || ೧೩ ||

ನನ್ನ ತೇಜ ಪರಾಕ್ರಮವನೊಲಿ
 ದೆನ್ನಲಂದಿನಲಿಸಿ ತಪದ
 ಳ್ಲಿನ್ನತೋನ್ನತ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿರು ಕಲ್ಪ ಪರಿಯಂತ ||
 ಸನ್ನತನೆ ಯೆಂದೆನಗೆ ನೇಮಿಸಿ
 ತನ್ನ ನಿಜದಲಿ ನಿಂತನಾ ಪರಿ
 ನಿನ್ನ ನೇಮವನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದೆ ರಾಮ ನಾನೆಂದ || ೧೪ ||

ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಿಷ್ಟು ಜನಿಸಿದೆ
ಮಾನವಾಕೃತಿವಿಡಿದು ದೈತ್ಯರ
ಹಾನಿಗಾಣೆನೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಡೆ ಕಮಲಭವನೊಲಿದು ||
ನೀನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟ ತೇಜವ
ನೀನೆ ಮಗುಳದ ಕೊಂಡಡಾವುದು
ಹಾನಿ ನೀ ಗೋಚರಿಸೆ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯ್ತೆಂದ || ೧೫ ||

ಜನನ ನಿನಗೆಲ್ಲೆಯದು ಪ್ರಾಕೃತ
ಜನನ ನಿನ್ನಿಂದಾದ ಕಾರಣ
ನಿನಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ನೀನೆ ಕಾರಣನು ||
ಜನಜನಿತ ಪಡ್ಚಾವ ವಿರಹಿತ
ಚಿಂತೆಯನು ಹರಿಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಮಲ
ವನುಪಮನು ಗಮನಾದಿ ವರ್ಜಿತ ನಿರ್ವಿಕಾರಾತ್ಮ || ೧೬ ||

ಬೇರೆನಿಸಿ ಜಲಧಿಯಲಿ ಫೇನ ವಿ
ಕಾರ ತೋರ್ಪಂತಗ್ನಿಧೂಮದ
ಸಾರವಿಕರ ಕಿರಣದಂತಾ ಮಾಯೆ ನಿನ್ನಿಂದ ||
ತೋರುವದು ನೀನಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ
ದಾರು ಬೇರಾಧಾರ ಮಾಯೆಗೆ
ತೋರುವನೆ ಕಟಕಾಳಿ ಕನಕವನುಳಿದು ಬೇರಾಗಿ || ೧೭ ||

ಹೊನ್ನದೆಂಬುದ ಮರಸಿ ಕಟಕವೆ
ತನ್ನ ಮರಸುವವೋಲು ಮಾಯಾ
ಕನ್ನೆ ನಿನ್ನನು ಮರಿಸಿ ಹೊಳೆವಳು ರಾಮರೂಪದಲಿ ||
ಅನ್ಯರನು ಮಾಡುವಳು ವಿದ್ಯಾ
ಬಿನ್ನದಲವಿಚಾರ ಸಿದ್ಧದ
ಲಿನ್ನು ವಿದ್ಯೆಯ ಮರಿಸಿ ಮುರುಕಿಸಿ ಕಾಡಿದಳು ಜಗವ || ೧೮ ||

ನಿಲನೇಘನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಯ
 ಲೋಲಮಣಿಕುಂಡಲದ ಮುಕುಟ ವಿ
 ಶಾಲ ರತುನದ ಮುಧ್ರುಮೊಗದರುಣಾಯತೇಕ್ಷಣದ ||
 ಸಾಲು ಭೂಷಣದುರದ ತುಳಸೀ
 ಮಾಲೆ ಭೃಗುಪದ ಪೀತವಸನದ
 ತೋಳಬಳೆ ಕಂಕಣವೆಸೆಯಲಿನ್ನೊಡನೆ ಹರಿಸುಡಿದ || ೧೧ ||

ಏಳು ಸದ್ವ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಗುಣನಿಧಿ
 ಕೇಳು ನನ್ನ ಚಿದಂತ ಸಂಭವ
 ನಾಲಿಸಿದ ಮರೆಯದಿರು ಹೇಹೆಯ ನೃಪತ ಸದೆ ಬಡಿದು ||
 ಬೇಳು ವಿಕ್ರಮ ವಹ್ನಿಯಲಿ ಭೂ
 ಪಾಲ ಕಾರ್ತ್ಯನ ಪಿತನ ನೆವದಲಿ
 ಹೋಳುಗಳೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಸಿಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸೂಳಿನಲಿ || ೧೨ ||

ಬಳಿಕ ಧಾರೆಯನೆರೆದು ಕಾಶ್ಯಪ
 ಗಿಳೆಯ ಪಾಪನ ಕಳೆದು ಶಾಂತಿಯ
 ತಳೆದಿರಲು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲಾ ದಶರಥಾಂಜಯಗೆ ||
 ಒಲಿದು ನಾರಾಯಣನು ಮಗನಾ
 ಗಿಳೆಯ ಭಾರವ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯ
 ಲಿಳುಹುವೆನು ನೀನಂದು ನನ್ನನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದ || ೧೩ ||

ನನ್ನ ತೇಜ ಪರಾಕ್ರಮವನೊಲಿ
 ದೆನ್ನಲಂದಿನಲಿರಿಸಿ ತಪದ
 ಳ್ಲನ್ನತೋನ್ನತ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿರು ಕಲ್ಪ ಪರಿಯಂತ ||
 ಸನ್ನತನೆ ಯೆಂದೆನೆಗೆ ನೇಮಿಸಿ
 ತನ್ನ ನಿಜದಲಿ ನಿಂತನಾ ಪರಿ
 ನಿನ್ನ ನೇಮವನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದೆ ರಾಮ ನಾನೆಂದ || ೧೪ ||

ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾನ್ವಿಷ್ಟು ಜನಿಸಿದೆ
ಮಾನವಾಕೃತಿವಿಡಿದು ದೈತ್ಯರ
ಹಾನಿಗಾಣಿಸೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಡೆ ಕಮಲಭವನೊಲಿದು ||
ನೀನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟ ತೇಜವ
ನೀನೆ ಮಗುಳಿದ ಕೊಂಡಡಾವುದು
ಹಾನಿ ನೀ ಗೋಚರಿಸೆ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯ್ತೆಂದ || ೧೫ ||

ಜನನ ನಿನಗೆಲ್ಲಿಯದು ಪ್ರಾಕೃತ
ಜನನ ನಿನ್ನಿಂದಾದ ಕಾರಣ
ನಿನಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ನೀನೆ ಕಾರಣನು ||
ಜನಜನಿತ ಷಡ್ಭಾವ ವಿರಹಿತ
ಚಿಂತಾಮಯನು ಹರಿಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಮಲ
ವಸುಪಮನು ಗಮನಾದಿ ವರ್ಜಿತ ನಿರ್ವಿಕಾರಾತ್ಮ || ೧೬ ||

ಬೇರೆನಿಸಿ ಜಲಧಿಯಲಿ ಘೇನ ವಿ
ಹಾರ ತೋರ್ಪಂತಗ್ನಿಧೂಮದ
ಸಾರರವಿಕರ ಕಿರಣದಂತಾ ಮಾಯೆ ನಿನ್ನಿಂದ ||
ತೋರುವುದು ನೀನಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ
ದಾರು ಬೇರಾಧಾರ ಮಾಯೆಗೆ
ತೋರುವವೆ ಕಟಕಾಳಿ ಕನಕವನುಳಿದು ಬೇರಾಗಿ || ೧೭ ||

ಹೊನ್ನೆದೆಂಬುದ ಮರಸಿ ಕಟಕವೆ
ತನ್ನ ಮರಸುವವೋಲು ಮಾಯಾ
ಕನ್ನೆ ನಿನ್ನನು ಮರಿಸಿ ಹೊಳೆವಳು ರಾಮರೂಪದಲಿ ||
ಅನ್ಯರನು ಮಾಡುವಳು ವಿಧ್ಯಾ
ಬಿನ್ನದಲವಿಚಾರ ಸಿದ್ಧದ
ಲಿನ್ನು ವಿದ್ಯೆಯ ಮರಸಿ ಮರುಕಿಸಿ ಕಾಡಿದಳು ಜಗವ || ೧೮ ||

ವಿದ್ಯೆವಿದ್ಯೆಗಳೆರಡು ಶಕುತಿಗ
 ಳಿದ್ದವನು ನಿನ್ನೊಳಗವಿದ್ಯೆಯೆ
 ಶುದ್ಧ ಜೇತನ ಜೀವ ಚಿಚ್ಚೈಕ್ಕೈನಿಸಿಕೊಂಡಿಹುದು ||
 ಬದ್ಧದ್ರವ್ಯತೆಬಿಂಬದಂತೆಯೆ
 ವಿದ್ಯೆ ಮಾಯಾ ಕಾರ್ಯವೆನಿಸುಪ
 ಶುದ್ಧ ದೇಹ ಪ್ರಾಣವಿಷಯ ಜಗತ್ತಿನಿಸುತಿಹುದು || ೧೯ ||

ಎನ್ನ ಮನೆಮನವಾರ್ತೆ ದೇಹವಿ
 ಬೆನ್ನದಿಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಭೋಗದ
 ಲುನ್ನತಿಕೆ ನನಗದನು ಪಡೆವೆನು ಪಡೆದೆನಿದನೆಂದು ||
 ಭಿನ್ನ ಭಾವನ ಮಾಡಿ ಕನಸಿನ
 ಹೊನ್ನನೆಚ್ಚರಲರಸುವಂದದಿ
 ಗನ್ನಗತಕದ ವಿದ್ಯೆಯೆನಿಸುವುದೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೨೦ ||

ಕರ್ತು ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾದಿ ಭಾವನ
 ಹೊತ್ತು ಸುಖದುಃಖಾನುಭವದ ಪ್ರ||
 ವರ್ತನೆಯ ವಾಸನೆಯು ಹಿಂಗದೆ ಹಿರಿದ ಹಮ್ಮಿಂದ ||
 ಹತ್ತಿ ಮೇಲಕೆ ತಳಗಿಳಿದು ಜೋ
 ಲುತ್ತ ನಿನ್ನನು ಮರೆದಿಹುದು ತಾ
 ನತ್ಯಥಮದಜ್ಞಾ ವಾಸನೆಯಾದ ವಿದ್ಯೆಯದು || ೨೧ ||

ಆತುಮಂಗಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
 ಪಾರಣತ್ಯವದಿಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಯ
 ಘಾತಿಸುವವಜ್ಞಾನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸಂಗಳೆಂಬೆರಡು ||
 ಭೂತ ಪಂಚಕ ದೇಹ ಚೈತ
 ನ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದನಡದಂತಿಹು
 ದೋಳು ಲೋಹವು ಅಗ್ನಿಸಂಗದಿ ತೃಣವ ಸುತುವಂತೆ || ೨೨ ||

ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯಾ ವಾಸನೆಯೆ ಸಂ
ಪನ್ನ ಶಮದಮೆ ಶಾಂತಿ ಧೃತಿ ಶಾ
ಸ್ತ್ರೋನ್ನತಾಭಿಜ್ಞತೆ ವಿಚಾರ ವಿನೇಕ ನಿರ್ವಲತೆ ||
ನನ್ನದಲ್ಲೇ ಗೃಹ ಧನಾದಿಕ
ವೆನ್ನದಲ್ಲೇ ದೇಹವಿದ್ರಿಯ
ವನ್ಯ ಮನ ಬುದ್ಧಿಗಳೆನುತ ಕಾಂಬುದೆ ನಿಧಾನಿಕಲು || ೨೩ ||

ವಾಸನಾದ್ವಯವಳಿವಡೆಲೆ ಜಗ
ಧೀಶ ನಿಜಪದ ಶರಣ ಶರಣರ
ದಾಸಭಾವವು ದೊರಕದಹುದೇ ನಿನ್ನ ನಿಜ ಸೌಖ್ಯ ||
ಹಾಸಿ ಹರಿದ ಹಮ್ಮು ಕೆಡದು ಮ
ಹಾ ಸಮುದ್ರದ ಭವವನೆಂದೂ
ನಿರಾಕರಿಯದು ನಿನ್ನ ಶರಣರ ಸಂಗವಿಲ್ಲದಡೆ || ೨೪ ||

ನಿನ್ನ ಶರಣರ ಸಂಗ ಸಲವಲಿ
ನಿನ್ನ ಪದಯುಗ ಭಕ್ತಿದೊರಕುವು
ದುನ್ನತದ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿತ್ವದಿ ಮಾಯೆ ತೊಲಗುವಳು ||
ಭಿನ್ನನಾದಾ ಮಾಯೆ ತೊಲಗಲು
ತನ್ನೊಳಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಜನಿಸುವು
ದುನ್ನತಜ್ಞಾನದಲಿ ತಿಳಿದು ವಿಮುಕ್ತರಹಲೆಂದ || ೨೫ ||

ಭಕ್ತಿ ಜನಿಸಿದ ನರಗೆ ಕಾಮ್ಯಾ
ಸಕ್ತಿ ಬಿಡುವುದು ವಿಷಯ ನಿಕರದಿ
ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಷಯವು ತೊಲಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾಯೆ ತೊಲಗುವಳು ||
ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾಯೆಯು ತೊಲಗೆ ಯೋಗದ
ಮುಕುತಿ ಗುಣಸಂಪನ್ನ ಸರ್ವಾ
ತ್ಮಕನೆನಿಸಿ ನಿಜವರಿದ ಸದುಗುರು ದೊರಕುವನು ಬಳಿಕ || ೨೬ ||

ಗುರುಕರುಣ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವು
 ನರರ ಹೃದ್ಗಗನದಲಿ ಬೆಳಗದೆ
 ಹರಿಯದಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವು ಮೂಢ ಮರ್ತ್ಯರಿಗೆ ||
 ಗರುವೆನಿಸಿ ನೀ ಜೀವನಂತಃ
 ಕರಣವನು ತತ್ಪಾರ್ಥ ವಾಕ್ಯದ
 ಪರನು ವಿಜ್ಞಾನದಲಿ ಬಿಳಿಗುವ ತಮವು ಕೆಡುವಂತೆ || ೨೭ ||

ಗುರುಕರುಣ ನಿಜಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ
 ದೊರಕುವುದೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲ್ಪಾಂ
 ತರ ಸಹಸ್ರಂಗಳಲಿ ಜನಿಸಿದಡೀ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ||
 ಪರಿಪರಿಯ ಬಹು ಕರ್ಮ ಭೇದಾಂ
 ತರಗಳಲ್ಲಿಯು ಭಕ್ತಿಹೀನಗೆ
 ಸೆರಗು ಸೋಂಕದು ತತ್ಪ್ರಸಾಂಖ್ಯಜ್ಞಾನ ಪಥವೆಂದ || ೨೮ ||

ಅದು ನಿಮಿತ್ತಲೆ ರಾಮ ಕರುಣಾ
 ಸ್ವದನೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರದ
 ವಿದಿತ ಸುಕೃತವು ಬಂದೊದಗಿದಡೆ ನಿನ್ನ ಚರಣದಲಿ ||
 ವಿದಿತ ಭಕ್ತಿಯು ಲೇಶ ಸೇರುವು
 ದದರಿ ನಿನ್ನೀನವರ ಹೃದಯದ
 ಪದುಮವನು ಗುರು ಕರುಣಕಿರಣದಲರಳಿಸುವೆ ಖಳಿಕ || ೨೯ ||

ತನಗೆ ನಿನ್ನ ಪದಾರವಿಂದದ
 ಲನವರತ ಭಕ್ತಿಯನೆ ಮಾಡುವ
 ಜನನವಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತತರ ಸಂಗಸುಖದೊಳಗೆ ||
 ಅನವರತ ರಮಿಸುತ್ತ ವಿದ್ಯಾ
 ಜನಿತವನು ಕಡೆಗಂಡು ನಿಲುವುದೆ
 ಘನಕೆ ಘನವದರಿಂದ ಬೇರಿನ್ನಾವ ಪಥವೆಂದ || ೩೦ ||

ನಿನ್ನ ಭಕ್ತುತರು ಸಾಧುಗುಣ ಸಂ
ಪನ್ನ ಧರ್ಮಾಮೃತದ ವರುಷವ
ಸನ್ಯಸನ್ನವಲ್ಲದೆಲ್ಲರಿಗೆರಹುತಿಹರಾಗಿ ||
ಭನ್ಯರಸು ಮಾಡುವರು ಲೋಕದ
ಭಿನ್ನಮೂಢರ ಸಹಿತ ಗಡಸ ಕು
ಲೋನ್ನತಿಯ ಪಾವನವ ಮಾಡುವುವಚ್ಚರಿಯೆಯಿಂದ || ೩೮ ||

ಜಯನಮೋ ಜಗದೀಶಭಕ್ತ
ಪ್ರಿಯನಮೋ ಜಯಭಕ್ತಿ ಭಾವನ
ಜಯಕೃಪಾನಿಧಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ನಮೋನಮಸ್ತೇಸ್ತು ||
ದಯವದುಳ್ಳೊಡೆ ಬಾಣವೆನ್ನಲಿ
ಜಯಿಸು ತನ್ನಾಚರಿತ ಕರ್ಮದ
ಚಯದ ಪಾಶಗಳೆಳೆಯದಂತೀ ಲೋಕಗತಿಗಿಂದ || ೩೯ ||

ಇಂತಿನಲಿಕಾ ಪರಶುರಾಮನ
ಮುಂತೆನಗೆ ನೀ ಮಿನುಗೆ ಸೀತಾ
ಕಾಂತನತಿ ಸುಸ್ವಾಂತ ಶಾಂತದಲಿಂದನಾ ಮುನಿಗೆ ||
ಸಂತವಿರು ನಿನ್ನಂತರಂಗದ
ಚಿಂತಿತವ ಸಲಿಸಿದನಿದೇತ
ಕೃಂತರವೆ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಕೇಳಿಂದ || ೪೦ ||

ಚಿತ್ತವಿಸು ರಘುನಾಥ ನನ್ನಲಿ
ನೆತ್ತಲಾನುಗ್ರಹವದುಳ್ಳೊಡೆ
ಭಕ್ತಿಯನು ನಿಜಭಕ್ತ ಸಂಗವನೀಯಬೇಕೆನಗೆ ||
ಮತ್ತೆ ತಾನೆಂದೀ ಸ್ತುತಿಯದು
ವೃತ್ತನಾದರು ನಿತ್ಯ ಪರಿಸಲು
ಭಕ್ತಿಯನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣಿಸಬೇಡುವವಗಿಂದ || ೪೧ ||

ಆಗಲೆಂದಾ ರಾಮನೆನೆ ಬಳೆ
 ಕಾ ಗುರುವ ಭಾರ್ಗವನು ಪದದಲಿ
 ಬಾಗಿ ಬಲಬಂದೊಲಿದು ಪೂಜಿಸಿ ನೇಮವನು ಕೊಂಡು ||
 ವೇಗದಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತ
 ಕಾಗಿ ನಡೆದನು ಪರಶುರಾಮನು
 ನೀಗಿದನು ಬಂದಂತೆ ಸಂತಸವಾಯ್ತು ದಶರಥನಿ || ೩೫ ||

ಆಪ್ತ ಬಾ ಗುಣಧಾಮ ಬಾ ನೆ
 ನೃಪ ಬಾ ಭಾರ್ಗವನ ಗೆಲಿದನ
 ನೃಪಿಣಿಗಳುನೆನು ಯೆನುತ ಕೈಯನು ಮುಂದೆ ಚಾಚುತ್ತ ||
 ಅಪ್ಪಿದನು ಹರುಷದಲಿ ಜಿತಕಂ
 ದರ್ಪರಾಜಾಸನನೊ ಮರುಯೆನು
 ತುಪ್ಪರದ ವಿಭವದಲಯೋಧ್ಯಾ ಪುರಕೆ ನಡೆತಂದ || ೩೬ ||

ಅಂದಳದಿ ಕೌಸಲ್ಯೆ ನೊದಲಾ
 ದಿಂದುಮುಖಿಯರು ಬರಲು ರಥದಲಿ
 ಮುಂದೆ ಮುನಿಸ ವಸಿಷ್ಠನಾತನ ಹಿಂದೆ ದಶರಥನು ||
 ಮೊಂದು ರಥದಲಿ ರಾಮನು ಸೀತೆಯ
 ರೊಂದಿರಲು ರಾಘವನ ಬೆಂಬಳಿ
 ಹಿಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರುಗಳೊಪ್ಪಿದರು || ೩೭ ||

ಸೂತ ಮಾಗಧ ವಂದಿಗಳ ವಿ
 ಖ್ಯಾತ ಕೈವಾರಗಳ ನರ್ತನ
 ಗೀತ ವಾದ್ಯದ ಕೊಂಬು ಕಹಳೆಯ ಭೇರಿಶಂಖಗಳ ||
 ನೀತಿಹಾಸ್ಯ ವಿನೋದ ಗಜರಥ
 ಚಾತಿ ತುರಗ ಭದ್ರಾಳ ವರ ವಾ
 ದಾತಿ ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಮುಖರೊಡನೆತ್ತಂದನಾ ರಾಮನು || ೩೮ ||

ಸತ್ತಿಗೈಯ ಸುಳಿವುಗಳ ಚಾಮರ
 ದೊತ್ತರದ ಜಂನಿಗಳ ಗಜರಥ
 ಮೊತ್ತದೆಡಕುರುವದ ಮಹಾಭಟರೇರು ಮೊಲವುಗಳ ||
 ಸುತ್ತ ಚೆಮ್ಮುವ ತುರುಗದೆರೆಗಳ
 ಲುತ್ತಮಾಯುಧನಕ್ರವಾದ್ಯ
 ಧ್ವಸ್ತದಲಿ ಪಾಲ್ನು ಡಲೊಯ್ನೆ ರಂಜಿಸಿದನಾ ರಾಮ || ೩೯ ||

ರಾಮ ಬಂದನು ಭಕ್ತಜನೆ ಸು
 ಕ್ಷೇಮ ಬಂದನು ಪುಣ್ಯಗುಣಗಣ
 ನಾಮ ಬಂದನು ನೋಳ್ವಜನರಭಿರಾಮನಿದೆ ಬಂದ ||
 ಸ್ವಾಮಿ ಬಂದನು ರವಿಕುಲೋತ್ಪಲ
 ಸೋಮ ಬಂದನು ರೂಪನಿರ್ಜಿತ
 ಕಾಮಬಂದನೆನುತ್ತ ಹರಿದುದು ದೂತರುರವಣಿಸಿ || ೪೦ ||

ಬರವ ಕೇಳುತ ಪಟ್ಟಣದ ಜನ
 ನಿರನಿದಿಸುಗೊಂಡುತ್ಸವ ಪರಿ
 ಪರಿಯ ಗುಡಿ ತೋರಣ ಪತಾಕಾ ಕಲಶ ಕನ್ನಡಿಯ ||
 ತರತರದ ಹೊಂದಳಿಗೆ ದೂರ್ವಾ
 ಕುರದದಧ್ಯಕ್ಷತಿ ತುಲಾಂಜನ
 ಕುರದ ಹೂವಲಿ ರಂಗವಲಿಗಳಲೆಸೆದುದಾ ನಗರ || ೪೧ ||

ನಿರಿದರು ಮಣಿ ಮಾಡವನು ಪುರ
 ನಾರಿಯರು ಶೃಂಗರಿಸಿ ಕುಸುಮವ
 ಹೇರಿದರು ಸಿರಿರಾಮ ಶಿರದಲಿ ವಾರನಾರಿಯರು ||
 ತೋರಿ ಬಳಿದರು ಸೊಡರುಗಳನು
 ಪ್ಪಾರತಿಯನಕ್ಷತೆಯ ನಿಪ್ಪರು
 ಬೀರಿದರು ಹಾರಿದರು ರಾಮನ ನೋಡಿ ಹರುಷದಲಿ || ೪೨ ||

ಕಂಡು ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು ನೋಳ್ವರ
ತಂಡಕೂಡಿದಿರಿವ್ವ ನಾರೀ
ತಂಡಸುತ್ತೊತ್ತೊತ್ತಿ ಸುಳಿಸುಳಿದಾಡುವರ ತಂಡ ||
ಹಿಂಡು ಕನ್ನೆಯ ರಾಯ ರಾಯರ
ತಂಡ ವಿಪ್ರವಧೂಜನಂಗಳ
ತಂಡ ಸಂದಣಿಸಿತ್ತು ರಾಮಪುರಪ್ರವೇಶದಲಿ || ೪೩ ||

ಅವನೋಹನ ಮೂರ್ತಿಯೋ ಮೇ
ಣಾವಪಾವನ ಕೀರ್ತಿಯೋ ಶ್ರೀ
ದೇವಿ ಮರುಳಹರುಳಿದರನು ಮೋಹಿಸುವದಚ್ಚರಿಯೆ ||
ಆವನಾಗಲಿ ರಾಮನೆನ್ನನು
ಭಾವಿಸನು ಯೆಂಬವರ ಕಾಣೆನು
ದೇವ ಪರಮಾತುಮಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲವೆ ಸಮಸ್ತರಲಿ || ೪೪ ||

ಬಳಿಕ ತತ್ತಸ್ಥಳದಲಿಲ್ಲರ
ನಿಲಿಸಿ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲಿ ಹೊಕ್ಕನು
ನಿಳೆಯವನು ದೇವೇಂದ್ರ ರಾಜೋಪಮ ಮಹಾಗೃಹವ ||
ಸಲಿಸಿ ತಾಯ್ ತಂದೆಯರಿಗಿಚ್ಛಿತ
ದೊಲವ ನಿಜನಿಜ ನಾರಿಯರು ಸಹ
ನಲಿವೃತಿದರರು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಹರು || ೪೫ ||

ಸೀತೆ ಸಹಿತಾ ರಾಮನಾ ಸಾ
ಕ್ಷಾತ ನೈಕುಂಠದವೊಲಿರಲಾ
ಮಾತೃಷೆಯ ಯುಧಾಜಿತಾಕ್ಷನ ಮರೆಗೆ ಭರತಾಂಕ ||
ಆತನನು ಕಂಡುಚಿತದಲಿ ಸಂ
ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ಶತ್ರುಘ್ನಸಹಿತನೆ
ನೇತಿಗಳೆದನು ಹಲವು ದಿನ ಕೇಕೆಯನ ರಾಜ್ಯದಲಿ || ೪೬ ||

ಇತ್ತ ಕೌಸಲಿಗತಿ ಮುದವನೀ
ವೃತ್ತ ಸೀತಾಂಗನೇ ಸಹಿತ ರಘು
ಸತ್ತಮನು ರಂಜಿಸಿದನಿದ್ರಶಚೇಯರತಿಶಯಿಸಿ ||
ಉತ್ತಮಾಯೋಧ್ಯೆಯಲಿ ಗುಣಗಣ
ಕೀರ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರಿತ ಜಗನ್ಮಯ
ಸುತ್ತಮೋತನು ಹೃದಯ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖಸಾಂದ್ರ || ೪೭ ||

ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿ
ರಸ್ತಮಾಯಾ ನಿರಿದ ನಿರ್ಮಲ
ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಪರಾತ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯಾತೀತ ||
ವಸ್ತುವಾಗಿಯು ನಿಜವಿನೋದದಿ
ಹೊತ್ತು ನರರೂಪವನು ಮಾಯಾ
ಪ್ರಸ್ತುತದಲಿಂತೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು ದೇವ ನಿಖಿಲೇಶ || ೪೮ ||

ಎಂಟನೆಯದೀ ಸಂಧಿ ಪದಗಳ
ಗಂಟು ಋತು ಮದ ಗುಣಿತವಿಲ್ಲಿಗೆ
ಪಂಠಿಸಿತು ವರ ಬಾಲಕಾಂಡವಯೋಧ್ಯ ಕಾಂಡವದು ||
ನಂಟುವಡೆವುದು ಮುಂದೆ ಕಾಮಿತ
ವೆಂಟೊಡಲ ತಿವನೆಂಬ ಮಹಿಮೆಯ
ಲುಂಟು ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ನೈಸಿಂಹನೊಲವಿನಲಿ || ೪೯ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೮ ಕೈ ಪದ ೩೩೨ ಕೈ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ

ಬಾಲಕಾಂಡ ಮುಗಿದುದು

ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಪರಿಪಾಲಯೆನ್ನಾಂ
 ನ್ಯಾಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಮಹೀಂ ಮಹೀಶಾಃ |
 ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಮಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ
 ಲೋಕಾಃ ಸಮಸ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು || ೧ ||

ಕಾಲೇ ವರ್ಷತು ಪರ್ಜನ್ಯಃ
 ಪೃಥಿವೀ ಸಸ್ಯಶಾಲಿನೀ |
 ದೇಶೋಽಯಂ ಜ್ಞೋಭರಹಿತೋ
 ಸಜ್ಜನಾಃ ಸಂತು ನಿರ್ಭಯಾಃ || ೨ ||

ಅಪುತ್ರಾಃ ಪುತ್ರಿಣಃ ಸನ್ತು
 ಪುತ್ರಿಣಃ ಸನ್ತು ಪುತ್ರಿಣಃ |
 ಅಧನಾಃ ಸಧನಾ ಸನ್ತು
 ಜೀವನ್ತು ಶರದಾಂ ಶತಮ್ || ೩ ||

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
 ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾವಾ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸ್ವಭಾವಾತ್ |
 ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
 ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ೪ ||

ಯದಕ್ಷರ ಪದಭ್ರಷ್ಟಂ
 ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ |
 ತತ್ಸರ್ವಂ ಜ್ಞಮೃತಾಂ ದೇನ
 ನಾರಾಯಣೇ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ || ೫ ||

|| ೬ || ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ

ಆಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂಬ ಭೂಪತಿಯಾದ ನಾನು ನನ್ನ ಗೆತ್ತವಳು ನನ್ನ ದೇವತೆಯೆಂಬ
ಕಂ ವಿಲಂಬವಿಲ್ಲದೆ ದೂರವಾದುದುಂ ತ್ರಿಜಗದವೆಂಬವನೊಡಗೂಡು ||

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ರಾಮಾಯ ರಾಮಭದ್ರಾಯ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ವೇಧಸೇ |
ರಘುನಾಥಾಯ ನಾಥಾಯ ಸೀತಾಯಾಃ ಪತಯೇ ನಮಃ || ೧ ||

ವೈದೇಹೀ ಸಹಿತಂ ಸುರದ್ರುಮತಲೇ ಹೈಮೇ ಮಹಾಮಂಟಪೇ
ಮಧ್ಯೇಪುಷ್ಪಕಮಾಸನೇ ಮಣಿಮಯೇ ವೀರಾಸನೇ ಸುಸ್ಥಿತಮ್ |
ಅಗ್ರೇ ವಾಚಯತಿ ಪ್ರಭಂಜನಸುತೇ ತತ್ತ್ವಂ ಮುನಿಭ್ಯಃ ಪರಂ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾಂತಂ ಭರತಾದಿಭಿಃ ಪರಿವೃತಂ ರಾಮಂ ಭಜೇ ಶ್ಯಾಮಲಮ್ || ೨ ||

ವಾಮೇ ಭೂಮಿಸುತಾ ಪುರಶ್ಚ ಹನುಮಾನ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸುಮಿತ್ರಾಸುತಃ
ಶತ್ರುಘ್ನೋ ಭರತಶ್ಚ ವಾಮದಲಯೋರ್ವಾಯ್ವಾದಿಕೋಣೇಷು ಚ |
ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಶ್ಚ ಯುವರಾಟ್ ತಾರಾಸುತೋ ಜಾಂಬವಾನ್
ಮಧ್ಯೇ ನೀಲಸರೋಜಕೋಮಲರುಚಿಂ ರಾಮಂ ಭಜೇ ಶ್ಯಾಮಲಮ್ || ೩ ||

ರಾಮಂ ರಾಮಾನುಜಂ ಸೀತಾಂ ಭರತಂ ಭರತಾನುಜಮ್ |
ಸುಗ್ರೀವಂ ವಾಯುಸೂನುಂ ಚ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಪುನಃ ಪುನಃ || ೪ ||

ನಮೋಸ್ತು ರಾಮಾಯ ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ
ದೇವೈಶ್ಚ ಚ ತಸ್ಮೈ ಜನಕಾತ್ಮಜಾಯೈ |
ನಮೋಸ್ತು ರುದ್ರೇಂದ್ರ ಯಮಾನಿಲೇಭ್ಯೋ
ನಮೋಸ್ತು ಚಂದ್ರಾರ್ಕಮೃದುದ್ಗಣೇಭ್ಯಃ || ೫ ||

ಚರಿತಂ ರಘುನಾಥಸ್ಯ ಶತಕೋಟಿಪ್ರವಿಷ್ಟರಮ್ |
ಏಕೈಕಮಕ್ಷರಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಮ್ || ೬ ||

ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಿರಿ ಸಂಭೂತಾ ರಾಮಸಾಗರಗಾಮಿನೀ |
ಪುನಾತು ಭುವನಂ ಪುಣ್ಯಾ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾನದೀ || ೭ ||

ಶ್ಲೋಕಸಾರಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ಸರ್ಗಕಲ್ಲೋಲಸಂಕುಲಮ್ |
ಕಾಂಡಗ್ರಾಮಹಾಮೀನಂ ವಂದೇ ರಾಮಾಯಣಾರ್ಣವಮ್ || ೮ ||

|| ಸ್ವಸ್ತಿ || ಶ್ರೀ ಗುಣೇಶಾಯ ನಮಃ || ಶುಭಮಸ್ತು ||
ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಸ್ತು || ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ||
|| ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ||

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ

ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ

ನಾರದನು ರಾಮನಿಗೆ ಭೂಭಾರಹರಣಕಾರ್ಯ ನಿವೇದಿಸಿದ್ದು

ಸೂಚನೆ || ನಾರದನು ಲೋಕೋಪಕಾರಿ
ಶಾರದನು ಭೂಭಾರ ಹರಣದ
ಕಾರ್ಯವ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ||

ಪದ || ಶ್ರೀಮದನು ಮುನೀಂದ್ರ ವಂದಿತ
ಕಾಮಹರ ಕಮನೀಯ ಗುಣಗಣ
ನಾಮರಕ್ಷಿತಲೋಕ ಸಕಲಾಧಾರ ಸರ್ವೇಶ ||
ಪ್ರೋಮಕೇಶ ಮಹೇಶ್ವರನು ತಾ
ನೇ ಮುದದಿ ಪಾರ್ವತಿಗಯೋಧ್ಯಾ
ರಾಮಕಾಂಡವ ಕರುಣಿಸಿದನೀ ಲೋಕಹಿತವಾಗಿ || ೧ ||

೯೪ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೊಂದುದಿನ ವಂತಃ
ಪುರದೊಳಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನೇಸದನು
ಪರಮವಿಭವದ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನ ಸುಖಾಸನದಿ ||
ನಿರುಪಮದ ನೀಲೋತ್ಪಲಾಂಗದ
ಪರಿಪರಿಯ ಸರ್ವಾಂಗ ಭೂಷಣ
ದರಹಸಿತ ಕೌಮುದಿಯ ಮುಖ ಪಂಕಜದಲಿಸೆದಿದರ್ || ೨ ||

ಮಿಸುಪ ರತುನದ ರತುನಕಾಂತಿಯ
ಕುಸುಮ ಶೋಭಿತ ಸಿರಿಮುಡಿಯ ಮಧು
ರಸಕೇಸುವಳಿಕುಲದೊಡನೆ ಮಾವೊಳೆವ ಸುಳಿಗುರುಳ ||
ನೊಸಲ ತಿಲಕದ ಭ್ರೂಲತೆಯ ಕೆಂ
ಪೆಸೆವಕಡೆಗಂಗಳ ಸುನೋಟದ
ವಿಸರುಹಾಸನ ದಂತ ಪಂಕ್ತಿಗಳೆಸೆಯೆ ರಂಜಿಸಿದ || ೩ ||

ಮಕರ ಕುಂಡಲ ತಾಂಡವದ ನಾ
ಸಿಕದ ಗಂಡಸೆಳದರುಣ ರೋ
ಚಕ ಸುಬಿಂಬಾಧರದ ಚಿಬುಕದ ಕೊಡಳ ರೇಖೆಗಳ ||
ಪ್ರಕರ ಹಾರದ ವೈಜಯಂತಿಯ
ಮುಕುಳ ವನಮಾಲೆಯ ಸುಕೌಸ್ತುಭ
ಯುಕುತ ವಲ್ಲೂ ದರದ ನಾಭೀಪ್ರದದಲಿಸೆದಿದರ್ || ೪ ||

ಉಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರದ ಮುರುಕಿನು
ಕಟ್ಟಿ ಬಿಗಿದಿರು ಮಲ್ಲ ಗಂಟಿನ
ಲಿಟ್ಟ ಮಣಿಮೇಖಲೆಯ ಚಾರು ನಿತಂಬ ಶೋಭಿಗಳ ||
ಧಟ್ಟವಿಪ ಭಾಸೆಗಳ ಕೆಳಗಿಳಿ
ಬಿಟ್ಟ ಬದ್ಧುಗೆ ದಾರ ರಂಭಾ
ಚೇಷ್ಟದೂರುದ್ವಯದ ಜಾನುದ್ವಯದಲೊಪ್ಪಿದನು || ೫ ||

ನೀಲರತುನದಿ ಕಡೆದು ಮಾಡಿದ
ಸಾಲಭಂಜಿಕೆಯೆನಲು ಜಂಘೆ ವಿ
ಶಾಲ ಗುಲ್ಪದ ಹಾಹೆದೊಡರಿನ ಸ್ವರ್ಣ ತಾವರಿಯ ||
ಹೋಲಿಸುವ ಪದಯುಗದ ಬೆರಳುಗ
ಳೋಳಿಗಳ ನಖಚಂದ್ರಕಾಂತದ
ಸಾಲಿನಲು ತಳಗತ ಸುರೇಖಾವಳಿಯಲೆಸೆದಿದರ್ || ೬ ||

ಚಾರು ಭುಜಕಂಕಣದ ತೋಳ್ಳೆ
ವೀರಮುದ್ರಿಕೆವೆರಳ ವಿಭವದ
ಸಾರಸತಾಂಬೂಲ ಚರ್ವಣದಿಂ ವಿನೋದವನು ||
ಧಾರುಣೀಸುತೆಯೊಡನೆ ಹಾಸ್ಯ ವಿ
ಹಾರದಿಂದಿರೆ ನಿಂತು ರತುನೆ
ಸ್ಥಾರ ಚಾಮುರವಿಡಿದು ಭಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳಾ ಸೀತೆ || ೭ ||

ಆ ಸಮಯದಲಿ ರಾಮನಿದ್ದಾ
ವಾಸಕಂಬರದಿಂದಿಳಿದುದಾ
ಭಾಸಕೋಟಿ ಶಶಾಂಕ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿ ತೇಜದಲಿ ||
ವಾಸನಾ ವಿರಹಿತದ ತೇಜೋ
ರಾಶಿಯಾದಾತರ್ಕಚಿತ್ತಿನ
ಕೋಶವೆನಲೈತಂದನಾ ನಾರದ ಮಹಾ ಮುನಿಪ || ೮ ||

ಬಿಟ್ಟು ಕೆಂಜೆಡೆ ನೊಸಲ ತಿಲಕದ
ತೊಟ್ಟು ತುಲಸೀ ವಿಸರುಹಾಕ್ಷ ವಿ
ಶಿಷ್ಟದಾಮದ ರಾಮನಾಮನಿರಂತರದೋತ್ಸವದ ||
ಹೃಷ್ಯಮಾನಸದೃಷ್ಟಿ ನಿಜವನು
ಮುಟ್ಟು ಮುಂದರಿಯದೆ ಬರುತ್ತಿರೆ
ಯುಷ್ಣಭೂತಿಗಳೊಡೆಯನೆದ್ದನು ಧಗಿಲನಿರಾಗಿ || ೯ ||

ರಾಮನಿಜಶಿರದಲ್ಲಿ ಕರಯುಗ
ತಾಮರಸವನು ಮುಗಿದು ಸೀತಾ
ಭಾವು ಸಹಿತಾಸನವನಿತ್ತು ಪಚಾರವನು ಮಾಡಿ ||
ಭೂಮಿಯಲಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮವ
ನಾ ಮುನಿಸುತನೆರಗಿ ವಿನಯೋ
ದ್ಧಾ ಮನದಿರಲಿ ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದೆಂದನು ಚಿತದಲಿ || ೧೦ ||

ದುರ್ಲಭವಲಾ ಮುನಿಪ ನಿಜಪದ
ಪಲ್ಲವದ ದರ್ಶನವೆನೆಗೆ ಬಹು
ಖುಲ್ಲ ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಸಂಸಾರಯುಕ್ತರಿಗೆ ||
ಬಲ್ಲರಾರಿದ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ
ಲುಳ್ಳ ಸುಕೃತ ಮಹೋದಯದ ಬೆಳೆ
ಯಿಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿತ್ತು ನಿರಪೇಕ್ಷತೆಯಲಿಂದೆಂದ || ೧೧ ||

ಘೋರಸಂಸಾರದಲಿ ಕುದಿನರಿ
ಗಾರುಗತಿ ನೀನಲ್ಲದೆಲೆ ಮುನಿ
ವೀರ ಮಿಕ್ಕಿನ ಕರ್ಮಕೋಟಿಯವುಂಟೆ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ||
ಚಾರುದರುಶನದಂತೆ ನಿಜ ಸುಖ
ಸೇರಲಿವುದೆ ತನ್ನ ಜನ್ಮದ
ಭೂರಿಫಲ ಫಲಿಸಿತು ಕೃತಾರ್ಥ ಕೃತಾರ್ಥ ನಾನೆಂದ || ೧೨ ||

ಏಕೆ ನಿಮಗಾಚರಣೆ ನೋಡಲು
ಲೋಕದಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಂಗಳ
ನಾಕರಿಸೆ ಸುಳಿದಾಡುತಿರಲಾ ಪುಣ್ಯಪೂರುಷರು ||
ಬಾಕುಳಿಗರಂತಲ್ಲ ಸರ್ವ ವಿ
ದೇಕವೈಸಲೆ ನಿಮಗೆ ಕರುಣಿಸ
ಬೇಕು ಬಿಜಯಂಗೈದಿರನ್ನಲಿ ಕೃತ್ಯವೇನೆಂದ || ೧೩ ||

ಎನಲು ರಾಮನ ಭಕ್ತವತ್ಸಾ
ಯನದ ನುಡಿಯಲಿ ನಾರದನ ಮನ
ನೆನೆದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ನೋಡುತ ಸಿರಿಮುಖಾಂಬುಜವ ||
ಮನವನೆಮ್ಮನು ಮೋಹಿಸುವೆ ಬಾ
ಪನುಪಮನೆ ರಘುನಾಥ ಸಾತ್ವತ
ಜನನಸಹ ಲೋಕಾನುಸಾರ ವಿಹಾರದಿಂದೆಂದೆ || ೧೪ ||

ಯೆಂದೆ ನೀ ಸಂಸಾರಿಯೆಂದೆಲೆ
ತಂದೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ನಿಜನುಡಿ
ಕುಂಮುವುದೆ ಜಗದಾದಿ ಕಾರಣ ಮಾಯೆಯೆಂಬವಳು ||
ಸಂದೆಹವೆ ನಿಜಗೃಹಿಯಲನಳಿಂ
ಮುಂದೆ ನಿಜ ಚೈತನ್ಯವೀರ್ಯಗ
ಳಿಂದ ಜನಿಸುವರಜಸುರಾದಿಗಳೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೧೫ ||

ದೇವ ನಿನ್ನಾಶ್ರಯದಿ ಮಾಯಾ
ದೇವಿ ಪಡೆವಳು ತ್ರಿಗುಣ ಪುತ್ರರ
ವಾವ ನೆನೆವರ ಶುಕ್ಲಲೋಹಿತ ಕೃಷ್ಣ ಸಂಜ್ಞರನು ||
ಭಾವಿಸಲು ಸಾತ್ವಿಕವೆ ಶುಕ್ಲವು
ಕೇವಲದ ರಾಜಸವೆ ಲೋಹಿತ
ಹೇವರಿಸುವಾ ತಮವೆ ಕೃಷ್ಣವು ಯೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೧೬ ||

ಸತ್ವಪುತ್ರರು ದಿವಿಜರೀ ಜಡ
ಮರ್ತ್ಯರೇ ರಾಜಸರು ತಾಮಸ
ರತ್ಯಧನು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತೀರ್ಥಗಂಧು ಜಾಲಗಳು ||
ಮತ್ತೆ ಲೋಕವೆ ಗೃಹವದರಿವಾ
ವೃತ್ತಿಗುಹೆಯರಿವಿನೊಳು ನೀನಿಹೆ
ವಿತ್ತಿನಾದ ಗೃಹಸ್ಥ ನೀನಹುದೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೧೭ ||

ರಾಮ ನೀನಜ ವಾಣಿ ಜಾನಕಿ
 ರಾಮನೀ ತಿವನಗಜೆ ಜಾನಕಿ
 ರಾಮನೀನು ಶಶಾಂಕ ಜಾನಕಿ ರೋಹಿಣೀ ದೇವಿ ||
 ರಾಮ ನೀ ರವಿ ಜಾನಕಿಪ್ರಭೆ
 ರಾಮ ನೀ ವಲವೈರಿ ಶಚಿಯೇ
 ಭೂಮಿಸುತೆ ನೀನಗ್ನಿ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ ಸ್ವಾಹೆ || ೧೮ ||

ರಾಮ ನೀ ಯನು ಸೀತೆಸಂಯಮಿ
 ದೇವ ನೀ ನಿರುಯತಿಯು ಸೀತಾ
 ದೇವಿತಾನುಸಿ ವರುಣನೀ ಭಾರ್ಗವಿಯಲಾ ಸೀತೆ ||
 ಪಾವಕಪ್ರಿಯ ನೀನು ಗತಿಯೇ
 ದೇವಿ ಜಾನಕಿ ನೀ ಕುಬೇರನು
 ದೇವಿ ಸಂಪದಿ ಸೀತೆಯಲ್ಲೈ ರಾಮ ಧಿಟಕೆಂದ || ೧೯ ||

ಲೋಕದೊಳಗಣನಾರಿಶಬ್ದಾ
 ನೀಕವೆಲ್ಲವು ಸೀತೆ ಪುರುಷರ
 ವಾಕದೆಲ್ಲವು ರಾಮನೀನಲ್ಲೈ ವಿಚಾರಿಸಲು ||
 ಏಕಸೂತ್ರದ ಮಣಿಗಣದ ಪರಿ
 ಲೋಕ ಮೂರನು ನೀನೆ ಸೃಜಿಸಿತ
 ದಾಕೃತಿಯ ಪುರುಷ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿಹರಲಾಯಿಂದ || ೨೦ ||

ನೆಗೆದಹಂಕೃತಿ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಾಣಾ
 ದಿಗಳು ಪಂಚದಶೇಂದ್ರಿಯವು ತ
 ತ್ನೋಗಸು ಭೂತವು ಜನನ ಮರಣವು ದುಃಖಸುಖಸಹಿತ ||
 ಬಗೆವಡದುದೇ ಲಿಂಗ ಜೀವನ
 ಬೆಗಡಿದಕ್ಕೆಯನಾದಿ ವಿದ್ಯೆಯ
 ಬಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾದುಪಾಧಿಯೆ ತಾನೆ ಯೀಶ್ವರನು || ೨೧ ||

ಜಾಗರಣ ಸಪುನವು ಸುಷುಪ್ತಿ ವಿ
ಭಾಗವಲ್ಲಿಹ ನಿಶ್ಚ ತೈಜಸ
ಮೇಗೆ ಪ್ರಾಜ್ಞರದಕ್ಕೆ ಜೀವರು ತನುವನದ ಮೂರ ||
ಸಾಗಿಸುವರಾ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮನು
ಭೋಗಪ್ರಜ್ಞಾಂಹಯವ ಪ್ರಕೃತಿಯ
ಲಾಗಿದಕೆ ತತ್ಸಾಕ್ಷಿಪುರುಷನು ರಾನು ನೀನೆಂದ || ೨೨ ||

ಪಂಚಭೂತ ಪ್ರಾಣ ಪಂಚಕ
ಪಂಚ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯವು ವಿಷಯದ
ಪಂಚ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯವು ಮನಮತಿ ಹಮ್ಮು ಚಿತ್ತಸಹ ||
ಪಂಚ ಜೀವನವಸ್ಥೆ ಸಹಿತೀ
ಪಂಚ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೀತೆಯಿದನರಿ
ದುಂಚಲಿಸದಿಹು ನಿತ್ಯನಿಗುಣ ರಾನು ನೀನೆಂದ || ೨೩ ||

ನಿನ್ನಲೀ ಮಾಯಾ ವಿಲಾಸದ
ಭಿನ್ನಭೇದ ಪ್ರಕೃತಿ ತೋರ್ಪುದು
ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯಲಿಹುದು ನಿನ್ನಲಿ ಕಡೆಗೆ ಲಯಿಸುವುದು ||
ಗನ್ನಗತಕದ ನೇಣಿನಲ್ಲಿಯ
ಯೆನ್ನಲಿಹುಗುಣ ನೇಣಿಗುಂಟೀ
ಭಿನ್ನಜೀವಜ್ಞಾನ ನಿನ್ನಲಿ ನೇಣುರಗನಂತೆ || ೨೪ ||

ಶುದ್ಧ ಮತಿಯಲಿ ನಿನ್ನಲರಿಯಲು
ಬುದ್ಧಿ ಚಿನ್ಮಯ ರೂಪ ವಿರಹಿತ
ನದ್ವಯಿತ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ನಿರುಪಮ ನಿರ್ವಿಕಾರಾತ್ಮ ||
ಶುದ್ಧ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಭೇದದ
ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೋರದೇನೂ
ನಿಜ್ವಯಂದದಲಿಹರು ನಿನ್ನನು ತಿಳಿದು ಬಳಕೆಂದ || ೨೫ ||

ಸಕಲವೂ ನೀ ರಾಮ ನಿನ್ನಲಿ
 ಸಕಲವಡಗಿಹುದಾವ ಕಾಲಕು
 ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಳವಾದಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಕೃತಿಯೆನಿಸುತಿಹೆ ||
 ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಳದೊಳಗೆ ಪೂರ್ಣಾ
 ತ್ಮಕನದಾಗಿರೆ ನೀನೆ ಬೇರೆಂ
 ಬುಕುತಿ ಮೂಢಜ್ಞಾನವಲ್ಲಾ ರಾಮ ಧಿಟಕೆಂದ || ೨೬ ||

ಕಲ್ಪನೆಯ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯದ
 ಲಲ್ಪಸುಖವಿದ್ದಿಯದ ಬಯಕೆಯೆ
 ಮುಪ್ಪು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಕಾ ಬಯಕೆಗಳನೇನುವನು ||
 ಕಲ್ಪಿಸದೆ ಕಂಗೆಡದೆ ಕಾಲ ಮು
 ಖ ಪ್ರಸಾದದ ದೇಹ ಧರ್ಮಕೆ
 ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚಕ ಪಡೆದ ಬುಧರಿಗೆ ನೀನೆ ನಿಜವೆಂದ || ೨೭ ||

ಬರಿದೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಮೂಢರು
 ಬೆರಗು ಮಾಡುವ ನಾಮರೂಪದ
 ಲೆಕ್ಕಿ ನಟನಾಟಕಕೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ರಜ್ಜು ಘಡೆಯೆಂದು ||
 ಹೊರಗೆ ಸಾರುವನಂತೆ ನಿನ್ನುವ
 ಸರಿವ ಭಕ್ತಿಗೆ ಬಾರದೆಂದೂ
 ಕುರಿಗಳಾದರು ಕಾಲಮಾರಿಗೆ ಶಿವಶಿವಾಯೆಂದ || ೨೮ ||

ಇಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ ನೀನು ದೇಹದ
 ಲುಳ್ಳ ಸುಖದುಃಖಾನುಭವವನು
 ಬಲ್ಲಬುದ್ಧಿಯನಾವನರಿವನು ಅರಿವು ಮರವೆಗಳ ||
 ಎಲ್ಲ ಮರೆದಿದ್ದೊರಗಿದನು ಮು
 ತ್ತೆಲ್ಲ ಕಂಡೆನೆನಿಪ್ಪ ಭಯ ನೀ
 ನಲ್ಲದರಿವದರಾರು ರಾಘವ ಯೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೨೯ ||

ತೋರದಲ್ಲಿಯು ತೋರಿದಂತಿಹೆ
ತೋರಿದಲ್ಲಿಯು ತೋರದಂತಿಹೆ
ತೋರಿತೋರದ ವಸ್ತುವಲ್ಲ ರಾಮ ನೀ ಧಿಟಕೆ ||
ತೋರಿತೆಂಬುದು ತೋರದೆಂಬುದು
ನೀರೆ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನಯ
ನೀರ ಪದಯುಗ ಭಕುತದ ನೆರೆ ಮೂರಿ ಸುಖಿಯಹರು || ೩೦ ||

ನಿನ್ನನರಿವು ಜ್ಞಾನ ಸೇರುವು
ಭಿನ್ನ ಮೋಹಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಡುವುದು
ನಿನ್ನನರಿವಜ್ಞಾನ ಪದಯುಗ ಭಕ್ತರಿಗೆಯಹುದು ||
ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಮುಕ್ತಿ ಕಾಮಿನಿ
ಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಸಾಧಕಿ
ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿವಿಹೀನರರಿತಜ್ಞಾನವದು ಹೀನ || ೩೧ ||

ನಿನ್ನ ನೆರೆ ಭಜಿಸುತ್ತ ನೆನೆವುತ
ನಿನ್ನ ನಮಿಸುತ ಪೂಜಿಸುತ ಸಂ
ಪನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಕೇಳುತನುದಿನ ನಿನ್ನ ನಾಮವನು ||
ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಸುತಖಿಳ ವಿಷಯದ
ಗನ್ನ ಗುಳಿಯಲಿ ಬೀಳದಿಲೆ ಸಂ
ಪನ್ನ ರಾಘವ ನಿನ್ನನಯ್ಯವರೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೩೨ ||

ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರ ಕಿಂಕರನು ನಾ
ನೆನ್ನ ಮಾನುಷ ಲೀಲೆಯಲಿ ಕರು
ಣಾರ್ಣವನೆ ಮೋಹಿಸುವೆನೆನ್ನ ಗುರುತ್ವವನು ಮಾಡಿ ||
ನಿನ್ನ ನಾಭಿಯಲಜನಜಂಗು
ತ್ವನ್ನನಾದೆನು ತಾನು ದೇವರ
ಮನ್ನಣೆಯ ಮೊಮ್ಮಗನು ರಾಘವನೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೩೩ ||

ತನಗೆ ರಾಘವ ನಿನ್ನ ಚರಣದ
ಲನವರತ ಭಕುತಿಯನೆ ಕರುಣಿಸು
ಯಿಸುತ ಗದ್ದದಗಳದಲಾನಂದಾಶ್ರು ಜಲವುಗಳು ||
ತನು ನೆನೆದು ಮಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ಬಲ ಬಂ
ದನುಪಮನು ಚಿತ್ತವಿಸೆನುತ್ತಾ
ವನಜಭವ ತನಗೆಂದ ಕಾರ್ಯವನೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೩೪ ||

ಅದಿಪುರುಷನೆ ನೀನು ರಾಘವ
ನಾದೆ ಗಡ ರಾವಣನ ವಧಿಸಲು
ಮೇದಿನೀ ಭಾರವನು ಕಳೆಯಲು ಸುರರ ರಕ್ಷಿಸಲು ||
ಈ ಧರಾ ರಕ್ಷಾರ್ಥ ಪಟ್ಟವ
ಮೇದಿನೀಶ್ವರ ದಶರಥಾಂಕ ನಿ
ವೇದಿಸುವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾಳೆ ಮಹೋತ್ಸವದಲಿಂದ || ೩೫ ||

ಪಟ್ಟವನು ನೀ ಧರಿಸಿದೀ ನೃಪ
ವಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿರೆ ಶರಧಿ ಮಧ್ಯದ
ದುಷ್ಟರನು ಕೊಲುವವರ ಕಾಣೆನು ಕಮಲಜಾದ್ಯರಿಗೆ ||
ಕೊಟ್ಟಿ ಭಾಷೆಯನಸುರರನು ಬರು
ಗುಟ್ಟುವೆನು ನಾನೆಂದ ಮಾತಿಂ
ಗೊಟ್ಟಿ ಬರಬಾರದು ನಿಧಾನವ ಬಲ್ಲಿ ನೀನೆಂದ || ೩೬ ||

ಕಂದ ನಾನೆಂಬೀ ಸಲುಗೆಯಿಂ
ದೆಂದೆನೆಲ್ಲ ನಿಯಾಮಕನು ತಾ
ನೆಂದ ನಾರದ ಮುನಿಯ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಕರುಣದಲಿ ||
ಮಂದಹಾಸದಲೆಲೆ ಮುನಿಪ ನಾ
ನಿಂದು ಕಿಂಚಿತನರಿದಿಹೆನು ಮರ
ಹಿಂದ ಕಳೆಯೆನು ದಿನವ ದನುಜರ ಕೊಲುವೆ ನಾನೆಂದ || ೩೭ ||

ಸತ್ಯವೆನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ದನುಜರ
ನೊತ್ತಿ ಗೆಲಿವೆನದೇಕೆ ಸಂತಯ
ತತ್ತದಪ್ರಾರಬ್ಧ ತೀರಲೆಬೇಕು ದನುಜರಿಗೆ ||
ಭಿತ್ತರಪ್ರಾರಬ್ಧ ತೀರದೆ
ಮುತ್ತರಳವರೆ ಯುಣಲಿ ಕೆಲದಿನ
ಕುತ್ತುವೆನು ಕ್ರಮದಿಂದ ದನುಜರನೆಂದನಾ ರಾಮ || ೩೮ ||

ಖೂಳ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಲು
ನಾಳೆ ದಂಡಕ ವನಕೆ ತೆರಳಲು
ಮೇಳವಿಸಿದನು ಮುನಿಯ ವೇಷವ ಧರಿಸಿ ವನದಲ್ಲಿ ||
ಕಾಲಕದಿನಾಲ್ಪಿದ್ದು ಸತಿಯನು
ಕೋಳುವಿಡಿದಾ ನೆವದಿ ದನುಜರ
ಮೂಲವುಳಿಯದ ವೋಲು ಸವರುವೆಯೆಂದನಾ ರಾಮ || ೩೯ ||

ಎಸಲು ಶ್ರೀ ರಾಘವನ ಮಾತಿಗೆ
ಮುನಿಪ ಹರುಷಿಸಿ ಮೂನೆ ಬಲಬಂ
ದನುಪನುನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಸನ್ನಿಹಿಯಿಂದನುಜ್ಞೆಯಲಿ ||
ತನಗೆ ಗತಿ ನೀನೆನುತ ಬೀಳ್ಕೊಂ
ಡನಿಲ ಪಥದಲಿ ದಿನವ ನಾರದ
ಮುನಿ ನಮೋ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಯೆನುತ್ತ ತೆರಳಿದನು || ೪೦ ||

ಅವನಾ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ
ದೇವಮುನಿ ನಾರದನ ಸಂವಾ
ದಾವಳಿ ಸರಸಸ್ಯವನುಯಿದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದೊಲಿದು ||
ಶ್ರಾನಿಸುವ ಪರಿಸುವ ವಹಾತ್ಮರು
ದೇವತತಿಗಳಿಗತಿ ಸುದುರ್ಲಭ
ಪಾವನದ ಮೋಕ್ಷವನು ಪಡೆವರು ಯೆಂದನೀಶ್ವರನು || ೪೧ ||

ನವನು ಸಂಧಿಯ ಲಾಯಿತಿ ಪದ
ವಿವರವಾರೇಳಿದನು ಶರ್ವನು
ವಿವರಿಸಿದನಂಗನೆಗೆನಿನ್ನೀ ರಾಮ ಚರಿತದಲಿ ||
ಶಿವಪದಾಂಬುಜ ಹಂಸ ನಿಶ್ಚೋ
ತ್ಸವ ನಿರಂಜನ ಭಾಸಸಚ್ಚಿ
ದ್ಭವನ ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸಲಹೆಮ್ಮ || ೪೨ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೯ ಕ್ಕೆ ಪದ ೩೭೪ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ

ರಾಮರಾಜ್ಯಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಕುಬ್ಜೆಯು ಅಡ್ಡಿ

ಸೂಚನೆ ॥ ರಾಮ ರಾಜ್ಯಭಿಷೇಕ ವಿಭವವ
ನಾ ಮುನೀಂದ್ರ ವಸಿಷ್ಠನೆಸಗೆ ವಿ
ರಾಮನಾಗಲು ಕುಬುಜೆ ಕೈಕೆಯ ಮತಿಯ ಮರೆಸಿದಳು ॥

ಪದ ॥ ಚಂದ್ರನದನೆ ಗಿರೀಂದ್ರ ಭವೆ ಕೇ
ಳೊಂದುನಿನ ದಶರಥವಸಿಷ್ಠಂ
ಗಿಂದನೇಕಾಂತದಲಿ ಸ್ವಕುಲಾಚಾರ್ಯನನು ಕರೆದು ॥
ವೊಂದು ಬಿನ್ನಹ ಮುನಿಪ ತನ್ನಯ
ನಂದನನು ರಘುನಾಥ ಹಿರಿಯವ
ಗಿಂದು ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದೆನ್ನ ಮತವೆಂದ ॥ ೧ ॥

ಸಕಲಧರ್ಮ ರಹಸ್ಯವರಿವನು
ಸಕಲ ರಾಜ್ಯವ ಸಲಹಲಾಪನು
ಸುಕೃತ ಮತಿಯಲಿ ವೃದ್ಧ ಮಂತ್ರಿ ಪುರೋಧರಿಂ ಮಿಗಿಲು ॥
ಸಕಲ ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿ ಸಮೃತ
ಸಕಲಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಬುಜಾಂ
ಬಕ ಸುಲಕ್ಷಣವಂತನಾಗಿಹನೆಂದನವನೀಶ ॥ ೨ ॥

೧೦೬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಅರುಸುತನ ರಾಮಂಗೆ ಯೋಗ್ಯವು
ಜರೆನರೆಗಳಾಯ್ತೆನಗದೇತಕೆ
ಭರತ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು ಶತ್ರುಜಿತ ಸಹಿತ ||
ಹೆಸುಪನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತಡೆ
ದರಿ ಸುಕಾರಿಯವಲ್ಲ ರಾಮನ
ಕರೆದು ಯೋಚಿಸಿ ಸಂವರಣೆಯನು ತರಿಸಿ ನೀನೆಂದೆ || ೩ ||

ಹಲವು ಧಾತು ವಿಚಿತ್ರ ತೋರಣ
ಗಳಲಿ ಮೌಕ್ತಿಕ ಹೇಮನಿಕರದ
ಲಳವಡಿಸಿ ಶೃಂಗರಿಸಲೆಂದ ಸುಮಂತನನು ಕರೆದು ||
ತಳುವ ಮಾಡದೆ ಮುನಿಪನೆಂದಂ
ತಲಸದೆಲ್ಲವ ತರಿಸಿಕೊಡು ಕುಲ
ತಿಲಕಗೀ ಯುವರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದ || ೪ ||

ಎನೆಹಸಾದವದೇನ ತರಿಸಲಿ
ಮುನಿಪಯೆನೆ ಸುಜ್ಞಾನವಂತರ
ಜನಶಿರೋಮಣಿ ಯೆಂದನುದಯದಿ ರಾಜನಡುಗೈದಿ ||
ಕನಕಭೂಷಿತ ಕನ್ನಿಕೆಯರನು
ವಿನಯದಿಂಬರಿಸವಿಳ ತೀರ್ಥವ
ಘನ ಸುವರ್ಣ ಸಹಸ್ರಕಲಶವು ತುಂಬಿ ಬರಬೇಕು || ೫ ||

ದಂತ ನಾಲ್ಕುಳ್ಳಿಂದ ಗಜಕುಲ
ದಂತಿ ಹದಿನಾರಾಗಬೇಕೆನ
ಕುಂತಿ ತಾರದೆ ರತ್ನ ಸುವರ್ಣಾಭರಣ ಸಹ ತರಿಸು ||
ಶಾಂತಮುನಿಗಳು ದರ್ಭಸಾಣಿಯ
ನಾಂತು ಕುಳಿತಿರಬೇಕು ಹಿರಿಯರ
ನಂತ ಮಾಲ್ಯಾಭರಣ ವಸ್ತ್ರದ ರಾಶಿಯಿರಬೇಕು || ೬ ||

ಉತ್ತಮದ ವ್ಯಾಘ್ರಾಜನವು ಮೂ
 ರೋತ್ತಿಸಲ್ಲಿರಬೇಕು ಮುತ್ತನು
 ತೆತ್ತಿಸಿದ ವರಶ್ವೇತ ಸತ್ತಿಗೆ ರತ್ನದಂಡವಲಿ ||
 ಅರ್ಥಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಚಾಮರ
 ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡಿಗಂಧ ಧೂಪವು
 ಸುತ್ತ ದೀಪವು ಲಾಜವಧಿ ದೂರ್ವಾಕ್ಷತಾದಿ ಸಹ || ೭ ||

ನಗರದೊಳಗುಳ್ಳೆಲ್ಲ ದೇವರ
 ಮಿಗೆ ದಣಿಯೆ ಪೂಜಿಸಲೆ ಬೇಕರ
 ಸುಗಳು ನಾನೋಷಾಯನಂಗಳ ಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ||
 ಹುಗಿಲು ದೈವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಬಲಿಯನು
 ತೆಗೆಸಿ ಹಾಕಿಸಬೇಕು ಪಟ್ಟಣ
 ಸಗುತಲಿರಬೇಕಾರು ದುರ್ನಯ ನುಡಿಯದಿರಬೇಕು || ೮ ||

ಸುತ್ತ ಮಂಗಲಘೋಷನಿರಬೇ
 ಕುತ್ತಮರು ಬಂದಿರಲೆ ಬೇಕೈ
 ಹೆತ್ತವರು ಮುತ್ತಯರು ಯೋಗಿಪ್ರಧಾನಿರಬೇಕು ||
 ಮತ್ತಕಾತಿನಿಯ ಸುಜೋಗುಳ
 ಮೊತ್ತಿ ಪಾಡಲೆಬೇಕಿನಿತು ಸಂ
 ಪತ್ತ ಸಾಗಿಸು ನಾಳೆಯೆಂದನು ಮುನಿ ಸುಮಂತಂಗೆ || ೯ ||

ಎಂದು ಮುನಿವ ವಸಿಷ್ಠನಾಗಳೆ
 ಸ್ಯಂದನದಲ್ಲಿದಿದನು ರಾಮನ
 ಮಂದಿರಕೆ ರಥವಿಳಿದು ಮೂರೊಳದಂತರವ ಕಳಿದು ||
 ಮುಂದೆ ನಡೆತರೆ ಪಾದಚಾರಿ ಮು
 ನಿಂವ್ರನಾಗಮನನಮ ಕಂಡರ
 ಏಂದಲೋಚನ ಧಿಗಿಲನೆದ್ದಿರಾಗಿ ನಡೆತಂದ || ೧೦ ||

೧೦೮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಕರವ ಶಿರದಲಿ ಮುಗಿದು ಬಂದಾ
ದರದಿ ದಂಡದನೋಲು ಮುನಿಪನ
ಚರಣದಲಿ ಮೈಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ಕರವನು ಪಿಡಿದು ಕರೆತಂದು ||
ಪರಮ ರತ್ನಾಸನದಿ ಕುಳಿರಿಸಿ
ಧರಣಿಸುತೆ ತಾ ಬೇಗ ಹೇಮದ
ಕರಗದಲ್ಲುತ್ತಮದ ಜಲವನು ಯೆಂದನಾ ರಾಮ || ೧೧ ||

ತೊಳೆದು ಮುನಿಪಾದೋದಕವ ನಿಜ
ಲಲನೆ ಸಹಿತವೆ ಧರಿಸುತೆಂದನು
ಭಲರೆ ಧನ್ಯನು ನಿಮ್ಮ ಪದಜಲವೆನಗೆ ದೊರಕಿತೆನೆ ||
ಘಳನೆ ಸಕ್ಕನು ಮುನಿಪನಾರನು
ಹಳಗು ಮಾಡುವೆ ರಾಮ ಧರಿಸನೆ
ತಲೆಯಲತಿ ಭಕುತಿಯಲಿ ಶಿವ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಯುಗ ಜಲವ || ೧೨ ||

ತನ್ನ ಪಿತನಜಸಹಿತಧರಿಸನೆ
ನಿನ್ನ ಪದ ತೀರ್ಥವನು ರಾಘವ
ನನ್ನ ನೀ ಮೋಹಿಸುವೆ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥದಲಿ ||
ನಿನ್ನ ಕರುಣದಲಿಯನೇ ಪರಿ
ಪೂರ್ಣ ಪರಮಾತುಮನು ನೀ ಪ್ರತಿ
ಪನ್ನ ಭಕ್ತರ ದೃಗ್ವಿಷಯ ಪರಮೇಶ್ವರಾಕೃತಿಯ || ೧೩ ||

ದೇವ ಕಾರ್ಯವ ಮಾಡಲೆಂದೀ
ಭಾವುಕರ ಭಕುತಿಯನು ಕೈಕೊಳೆ
ರಾವಣಾದ್ಯರ ವಧಿಸಿ ನೀ ತನುವಿಡಿದೆಯೆಂಬುದನು ||
ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು ಪರರಿಗೆನ್ನೆವು
ಭಾವದಲ್ಲಿಯೆ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಯೆ
ನೀವು ಶಿಷ್ಯರು ನಾವು ಗುರುವೆಂದಿಹೆವು ರಘುನಾಥ || ೧೪ ||

ಗುರುಗಳಿಗೆ ಗುರುಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀ
ವರ ಪಿತಾಮಹ ಸಕಲದಲ್ಲಿಯು
ಭೃತನಂತರ್ಯಾಮಿ ಲೋಕಕೆ ಸೂತ್ರಧರ ನೀನು ||
ಧರಿಸಿದೆಯಲಾ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ
ಪವನದೇಹವ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯ
ನರ ಶರೀರವ ಯೋಗಮಾಯೆಯಲಿಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೧೫ ||

ಬಲ್ಲೆ ನಾ ಪೌರೋಹಿತಿಯಯಿದು
ಸಲ್ಲ ತನಗತಿ ಕಷ್ಟವೈಂಬುದು
ಒಲ್ಲೆ ನೆಂದಡೆ ಕಮಲಸಂಭವನೆಂದನೆನ್ನೊಡನೆ ||
ಜಳ್ಳು ಕೆಲಸವೆ ಮರುಳೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ವಲ್ಲಭನು ಯಿ ಕ್ಷ್ವಾಕು ನೃಪಕುಲ
ದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಚ್ಯೆಯಲಿ ಬಂದವತರಿಸಿದಪನೆಂದ || ೧೬ ||

ಅಂದು ಮೊದಲಾಗಿದ್ದು ಮನದೊಳ
ಗೊಂದು ರಾಮವತಾರವಹುದೆನು
ತಂದು ಯಂತಾಶೆಯಲಿ ನಿನ್ನನ್ನುವನೆ ಹಾರುತ್ತ ||
ನಿಂದ ಕೃತ್ಯವಿದಾದರಾಗಲಿ
ಯೆಂದು ರವಿಕುಲ ನೃಪರ ಗುರುತನ
ದಿಂದ ಕಳೆದದಂದು ಫಲಿಸಿತು ರಾಮ ತನಗಿಂದ || ೧೭ ||

ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ದೇಹಿಗ
ಳನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಕೆಡಹುವಳು ಭವ
ದಾರ್ಢ್ಯವದಿ ತನ್ನವನು ಮೋಹಿಸಿ ಕೆಡಹದಂದದಲಿ ||
ನಿನ್ನ ಗುರುವೆಲೆ ನಾನು ದಕ್ಷಿಣೆ
ಯನ್ನು ನೀ ಕೊಡಬೇಕಿದನೆ ನಿ
ನ್ನನ್ನತಿಯ ನಿನಗಿಂದೆನನ್ನರಿಗೆನ್ನೆ ಗೌಪ್ಯವನು || ೧೮ ||

ರಾಮ ನೀನರಿ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟವ
 ಭೂಮಿಪತಿ ದಶರಥನೆಸಗುವನು
 ನಾಮುದದಿ ಯೋಚಿಸಲು ಕಳುಹಲು ಬಂದೆ ನೀನಿಂದು ||
 ನೇನುವಾಗಿಹ ಸೀತೆ ಸಹಿತೀ
 ಯಾಮಿನಿಯಲುಪವಾಸವಿರಬೇ
 ಕೀ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಲ್ಲೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೧೯ ||

ಎಂದು ರಥದಲಿ ನಡೆದನಾ ಗುರು
 ಮಂದಿರಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮಣನೊಡನೆ ನಗು
 ತೆಂದನಾ ಶ್ರೀರಾಮ ಯುಸರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನು ||
 ತಂದೆ ತನ್ನಲಿ ನಾಳೆ ಮಾಡುವ
 ಡೆಂದಡಾನು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವು
 ಕಂದ ಕರ್ತೃವು ಭೋಕ್ತೃವೆಲ್ಲವು ನೀನದಕ್ಕೊಂದ || ೨೦ ||

ಗುರುಮತದಿ ಕೈಕೊಳಲೆಬೇಕದ
 ಹೊರಗಣಗ ದ ಪ್ರಾಣ ನೀನೇ
 ಧರದಿ ಕರ್ತನೆನುತ್ತ ತಮ್ಮಂಗೆನಲು ಮುನಿಯುತ್ತ ||
 ಅರಸಿಗೊಂದಡೆ ಮುನಿಯ ಮಾತಿನ
 ಹರುಷವಾಯಿತು ನೃಪಗೆ ದೂತರು
 ಹರಿದು ಕೌಸಲ್ಯಸುಮಿತ್ರೆಯರಿಂಗಿ ಹೇಳಿದರು || ೨೧ ||

ಕೇಳಿ ಹರುಷದಿ ಹಾರವನು ದೂ
 ತಾಳಿಗಿತ್ತರು ಬಳಿಕ ಕೌಸಲಿ
 ನಾಳೆ ರಾಮನ ಪಟ್ಟಕೇನೂ ವಿಘ್ನ ಹೊಗದಂತೆ ||
 ಮಾಲತಾಂಗಿಯ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ
 ಬಾಲೆ ನೆನೆವಳು ನೃಪನಸತ್ಯವ
 ಹೇಳಿ ಕೈಕೆಯ ವಶದಲಿಹಲೆಂತಹುದೊಯೆನುತೊಳಗೆ || ೨೨ ||

ಚಿಂತಿಸುತ ಕೌಸಲ್ಯ ದುರ್ಗೆಯು
ಮುಂತೆ ಪೂಜಿಸುತಿರಲು ಕೇಳಲೆ
ಕಾಂತೆ ದಿವದಲಿ ದಿವಿಜರೆಂದರು ನಾಣಿಗೀ ಜವನ ||
ಅಂತರಾಯವು ರಾಮ ಪಟ್ಟ
ಕೈಂತಹುದು ವಾಸತಿಯೋಡೈಗೆ
ಸಂತಸದಿ ನೀ ಮಾಡಬೇಕಿದು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಸನವು || ೨೩ ||

ಮಂಥರೆಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಕೈಕೆಯು
ಮುಂತೆ ಜೋದಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವಾಗೆಯು
ಸಂತರದಿ ನೀಯಿತ್ತ ಬಾಯನಲಾಗಲೆಂದೆನುತ ||
ಮಂಥರೆಯ ಮೊಳಹೊಕ್ಕು ಕುಬ್ಜ
ಕಾಂತೆಯಾ ತ್ರೈವಕ್ತಿಯಾಗಳೆ
ನಿಂತು ಪ್ರಾಸಾದದಲಿ ಕಂಡಳು ಪುರದ ವೈಭವವು || ೨೪ ||

ಎತ್ತ ನೋಡಲು ವಿಭವಲಂಕೃತ
ವೆತ್ತನೋಡಲು ಮಂಗಳೋತ್ಸವ
ವಿಸ್ತರಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಕೇಳ್ದಳು ಧಾತ್ರಿಯನು ಕರೆದು ||
ಅರ್ಥಿಯೇನು ತಾಯೆ ನಗದಿ
ಸುತ್ತಲಂಕೃತವಾಗಿ ಕೌಸಲೆ
ಗತ್ಯಧಿಕ ಸಂತೋಷ ಮೊಳತಿದೆಯೆಂದಳಾ ಕುಬ್ಜ || ೨೫ ||

ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯರಿಗುತ್ತಮಾಂಬರ
ವಿಪ್ರಕಾರದಿ ಕೊಡುವಳೇಕೆನೆ
ಲಪ್ತಬುದ್ಧಿಗೆ ಧಾತ್ರಿ ನುಡಿದಳು ರಾಮಚಂದ್ರಂಗೆ ||
ಮೊಪ್ಪೆಯುದಯದಿ ಪಟ್ಟವದರಿಂ
ಪ್ರಪ್ತದಲಿ ಪುರರಚನೆಯೆಂದರೆ
ಭೂಪನಾ ಕೈಕಾಗೃಹಕೆ ನಡೆತಂದಳಾ ಕುಬ್ಜ || ೨೬ ||

ಮಂಚದಲ್ಲೇ ಕಾಂತದಲ್ಲಿರೆ
ಹಂಚು ಮೂರುಬಿ ನುಡಿದಳೇಳೆಲೆ
ಚಂಚಲಾಂಬಕಿ ಕಾರ್ಯವರಿಯದೆ ಮೂಢೆ ಬಿದ್ದಿಹೆಯ ||
ಮುಂಚಿನೇ ರೂಪದಲಿ ಬುದ್ಧಿಯೆ
ಕಿಂಚಿತೇನೂಯಿಲ್ಲ ಹೊತ್ತರೆ
ಮುಂಚಿರಾಮಗೆ ಪಟ್ಟಬಂಧನವೆಂದಳಾ ಕುಬ್ಜ || ೨೭ ||

ಎಸಲಿಕೆಡ್ಡಳು ರಾಮ ಪಟ್ಟದ
ಜನಿತವಾರ್ತಾ ಹರ್ಷಕಿತ್ತಳು
ಘನರತುನ ನೂಪುರವನೇನಾ ಹರ್ಷವಾರ್ತೆಯಲಿ ||
ಮನಕೆ ಭಯದಂತೆಂಬೆ ರಾಮನು
ಜನನಿಕಾಸಲೆಯಿಂದಧಿಕವಾ
ಗಿನಗೆ ಸೇವೆಯ ಮಾಳ್ವ ಭರತಾಧಿಕನು ತನಗಿನುತ || ೨೮ ||

ರಾಮನಿಂದನಗೇನು ಭಯವೆಲೆ
ಭ್ರಾಮರೆಯೆ ಹೇಳಿನಲು ಕೋಪದಿ
ವೈಮನಸ್ಯದಲಿಂದಳಾದಡೆ ಕೇಳು ಕಾರಣವ ||
ರಾಮನಿಂದನೆ ನಿನಗೆ ಕೇಡಾ
ಭೂಮಿಪನು ಮಾತಿನಲಿ ನೋಯಿಸಿ
ಕಾಮುಕನು ಮಿಥ್ಯದಲಿ ನುಡಿಯದೆ ನಿನ್ನ ವಂಚಿಸಿದ || ೨೯ ||

ಸಾತಿಶಯ ಕಾರಿಯವ ರಾಮನ
ಮಾತೆಯಲಿ ಸಾಧಿಸಿ ನಿನಗೆ ಬರಿ
ಮಾತಿನಿಂದನೆ ಕೊರಳನರಿದನು ಭರತನನು ಕಳುಹಿ ||
ಮಾತುಳನ ಮನೆಗಿತ್ತ ರಾಮಗೆ
ಭೂತಳವ ಸೇರಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ನೋತು ಸುಖದಿಂದಿಹನು ರಾಮನ ಸಲುಗೆ ಸೌಖ್ಯದಲಿ || ೩೦ ||

ಲೇಸು ಕೌಸಲ್ಯಗು ಸುಮಿತ್ರಗು
 ದೋಷಿಯಾದನು ಭರತ ನಿನ್ನಿಂ
 ಲೇಸನಾಡದೆ ಮಗನ ತಿರಿತಂಬುದಕೆ ಮಾಡಿದಲ ||
 ಲೇಶ ಸಂಪ್ರಿಯ ಭರತನಲ್ಪನ
 ನೀಶಗುಳ್ಳಡೆ ಉತ್ಸವದಿ ಹೊರ
 ಬೀಸುವನೆ ಶತ್ರುಘ್ನ ಸಹಿತಿದು ತಿಳಿಯದೇ ನಿನಗೆ || ೩೧ ||

ರೂಢಿಯರಸನು ರಾಮನಾದರೆ
 ಕೂಡೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನೆನೆಯೋಗವ
 ಮಾಡಿ ರಾಮನ ಪರಿಯಲಿಹ ಸುಖದಿಂದನುಜ ಸಹಿತ ||
 ಹೊಡನಾದನು ಭರತ ಮಣಿಹವ
 ಮಾಡಿ ಬದುಕುವದುಂಟೊಯಿಲ್ಲವೊ
 ರೂಢಿಸುವ ಕೆಲದಿನಕೆ ನಮ್ಮನು ಅರಿವರಾರಿಂದ || ೩೨ ||

ಕೌಸಲಾ ಪರಿಚರಿಯ ಮಾಡುತ
 ದಾಸಿಯಾಗಿರು ನೀನುವದರಿಂ
 ದೋಷಿ ದೇಹವದೇಕೆ ನಿನಗದರಿಂದ ಮರಣವದೆ ||
 ಲೇಸು ಸುಡು ಸುಡು ಪಾಪಿ ಬದುಕಲು
 ಸಾಸಿ ಬೇಡವೆ ರಾಜಮಹಿಷಿಗೆ
 ಮಾಸಿತೇ ಮತಿ ಯಿದಕುಪಾಯವ ಕೇಳು ನನ್ನಿಂದ || ೩೩ ||

ಕರೆಸು ಭರತನ ಬೇಗ ರಾಘವ
 ನಿರಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕುಬ್ದ ವನದಲಿ
 ಯರಸುತನ ದೃಢವಹುದು ಭರತಗೆ ಬಳಿಕ ವನದಿಂದ ||
 ಬರಲಿ ಮಾಣಲಿ ರಾಮನಿದಕೇ
 ನಿಗದೆ ಯುಕ್ತಿ ವಿವೇಕವದ ನಾ
 ನೊರೆವೆ ಪೂರ್ವದಲಾಯ್ತು ದೇವಾಸುರರಿಗತಿ ಕದನ || ೩೪ ||

೧೧೪ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಓಡಿದುದು ಸುರಕಟಕ ಕದನಕೆ
ಹೇಡಿಯಾಗಿರಲಿಂವು ದಶರಥ
ರೂಢಿಪತಿಯನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ದನುಜರನು ಗೆಲಲು ||
ಕೂಡಿ ಸೇನೆಯನ್ನೈದಿ ನೀ ಸಹ
ಮಾಡಿದನು ದನುಜರನಿ ಯುದ್ಧವ
ಗಾಢ ಸಮರದಿ ರಥದ ಗಾಲಿಯ ಕೀಲುಗಿಡು ಬಿತ್ತು || ೩೫ ||

ಅರಿಯನದ ನೃಪ ನೀನು ಧೈರ್ಯದಿ
ಕರವನಲ್ಲಿಗೆ ನೂಕಿ ಕೀಲಿಗೆ
ಧೂರದಿ ಪತಿ ಜೀವನನು ಪಡೆದೆಯಸುರರನು ಜೈಸಿ ||
ಕರವ ರಥಕೊಡ್ಡಿರಲು ಕಂಡ
ಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲವುತ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲೆ
ವರವರಡನ್ನಿತ್ತವನೆಂದನು ನಿನಗೆ ದಶರಥನು || ೩೬ ||

ತರುಣಿ ನೀನವನೆಂದೆ ನಿನ್ನ
ಲ್ಲಿರಲಿ ವರವನಗವಸರದಲೆಲೆ
ಯರಸಬೇಡುವೆನೆಂದರಾಗಲಿ ಯೆಂದುದುಂಟಲ್ಲ ||
ಮರೆದೆಯಾ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯೆ ತನಗೆ
ಚ್ಚರಿಕೆಯಾದುದು ಮುನ್ನ ಕೇಳಿಹೆ
ನರಸನಲ್ಲದ ಬೇಡಬಾರದೆ ಪಾಪಿ ಬೇಗದಲಿ || ೩೭ ||

ಹಾಳುಸಾಯವದೇನುಯಿಲ್ಲವೆ
ಬೀಳು ಮೊಳಹೊಕ್ಕಂತೆ ನೆಲದಲಿ
ಜೋಲುದುಃಖವ ತಾಳು ಕೋಪಾಮರುಷ ವಿಂಹಲವ ||
ಬೋಳಿಸಾಭರಣಂಗಳೆಲ್ಲವ
ಹೇಳಬೇಡೇನುವನು ವರವನು
ಪಾಲಿಸುವೆನೆಂದರಸ ತಾ ಬಂದಾಡುವನ್ನವರ || ೩೮ ||

ಎಂದಡಹುದಾಯ್ತುಂಗೆ ಕೈಕೆಯ
ಬಂದು ಹೊಕ್ಕಳು ದುರ್ನಯಾಂಗನೆ
ಯೊಂದೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲಿ ಕುಬ್ಜೆಯ ಸಂಗಫಲದಿಂದ ||
ಸಂದೆಹವೆ ನೀನೆಂದುದೊಂದು
ನಿಂದ ನಿರ್ಮಲ ಮತಿಯ ಕೈಕೆಗೆ
ಯೊಂದು ಯೊ ವಿಪರೀತವಾಯ್ತುನೆಂಬೆನದಭುತವ || ೩೯ ||

ಕಾಂತೆ ನಿನ್ನಯ ಬುದ್ಧಿ ನಿನಗತಿ
ಸಂತ ಭರತಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೆ
ಮುಂತೆ ಶತಗ್ರಾಮವನು ಕೊಡುವೆನು ನಿನಗೆ ನನಗಿಂದು ||
ಚಿಂತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೊಗ್ಗಿದೆಯಲಾ
ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲವೆ ನಾನುಹಿತಹಿತ
ವೆಂತ ವೇನೆಂದರಿಯದಿಹಿತ ಮೂಢತನದಿಂದ || ೪೦ ||

ಎಂದವಳಕೂಡಬಲೆ ಕೋಪದ
ಮಂದಿರವ ಹೊಕ್ಕಳು ವಿಭಾಷಣ
ವೃಂದವೆಲ್ಲವ ಕಳಚಿ ಬೀರಿದಳುತ್ತಮಾಂಬರದ ||
ಹೊಂದುಡುಗೆಯನು ಬೀಸಿಬಿಟ್ಟಳು
ಕಂದಿದರುನೆಯ ನೆಲಕೆ ಬಿದ್ದಳು
ಗಂಧವಳಿದಳು ತೊಳೆದಳಾ ಮುನ್ನುಳ್ಳ ಸೌಭಗವ || ೪೧ ||

ಆರನೈ ದುಃಸ್ವಂಗೆ ಕೆಡಿಸದು
ದಾರ ಧೀರ ಸುಶಾಂತನಾಗಲಿ
ಸಾರಗುಣ ದಯವಂತನಾಗಲಿ ನೀತಿಯರಿತಿರಲಿ ||
ಪಾರ ವಿಧಿವಾದವು ನಿವೇಕಾ
ಚಾರಯುತ ದೇಶಿಕನನಾದರು
ಸೇರಿದರೆ ದುರ್ಜನರು ಕಲಿಸದೆ ಬಿಡರು ತಮ್ಮಂತೆ || ೪೨ ||

೧೧೬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

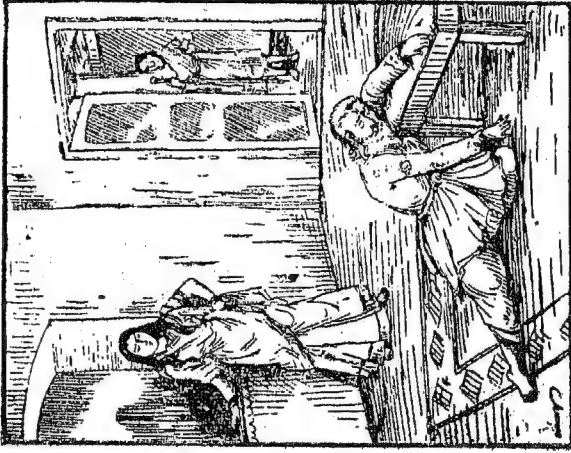
ದುಷ್ಕರನು ದುರ್ಬುದ್ಧ ರಾಗಮು
ಭ್ರಷ್ಟರನು ಕೋಪಿಗಳನ್ನತ ಕಡು
ನಿಷ್ಕುರವ ನುಡಿದರ ಕುಲಾಚಾರವನು ಬಿಟ್ಟವರ ||
ಕೆಟ್ಟ ವಿಷಯವ ಮೆಚ್ಚಿದವರ ನಿ
ಕೃಷ್ಣ ತೆಸುರ ದಯ ವಿಹೀನರ
ಮುಚ್ಚಿ ನುಡಿಸುತ್ತಿರಲವರು ತಮ್ಮಂತೆ ತಿದ್ದುವರು || ೪೩ ||

ಸತ್ಯದಯ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಸಮಗುಣ
ಯುಕ್ತಿ ಸ್ವಕುಲಾಚಾರ ವೈದಿಕ
ಶಾಸ್ತ್ರಶಮದಮ ಸಾಸಭಯವಕ್ರೋಧ ನೈರಾಗ್ಯ ||
ನಿತ್ಯಕರ್ಮೋಶ್ವರ ಭಕುತಿ ಗುರು
ಭಕ್ತಿಮೃದುನುಡಿ ಶಾಂತಿಯೆಂಬಿವ
ನುತ್ತಮರು ಬಿಡಬಾರದಿರಬೇಕಾವ ಕಾಲದಲಿ || ೪೪ ||

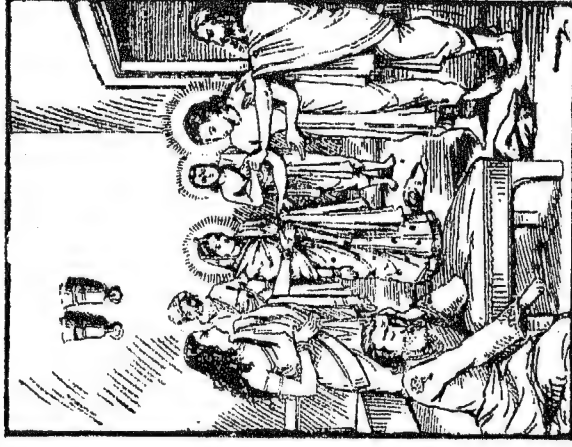
ದಿಕ್ಕುಗಣನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದನಗ
ಳಿಕ್ಕು ನವಪಂಚಕ ವಿದರ ನೂಳ
ಮೊಕ್ಕು ತಿಳಿದರೆ ಮತಿಯಲಶುಭಾಘಾಘ ಪರಿಹಾರ ||
ಅರ್ಕಕೋಟಿಪ್ರಭನ ಮಾಯನಿ
ರೀಕ್ಷದೂರಾನಂತ ನಿರುಪಮ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಗುರುನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಜಯ ಶರಣು || ೪೫ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೦ ಕೈ ಪದ ೪೫ ಕೈ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ

ದಲರಫರಾಜನ ದುಃಖ

ನೀತಗೆ ನಾರುಬಟ್ಟೆ ಕೊಡುವವರಕ್ಕೆ
ವಸಿಷ್ಠನ ವಿರೋಧ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಂಧಿ

ದಶರಥನು ಕೈಕೇಯಿಯು ಇಚ್ಛಿತ ಸಲಿಸಿದ್ದು

ಸೂಚನೆ ॥ ನಾರಿಯರಿಗಿಚ್ಛಿತವ ಕೊಟ್ಟಡ
ದಾರನಾದರು ಕೆಡಿಸುಗೊಂಬುದ
ಭೂರಮುಣ ದಶರಥನು ಕೈಕೇಚ್ಛೆಯ ಸಲಿಸಿ ಕಂಡ ॥

ಪದ ॥ ಮತ್ತೆ ಪಾರ್ವತಿ ಕೇಳು ದಶರಥ
ನಿತ್ತರಾಮಾಭ್ಯುದಯವನೆ ಬಯ
ಸುತ್ತ ಮಂತ್ರಿಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಸಹಿತಾಗ ನಿಜಗೃಹಕೆ ॥
ಆರ್ತಿಯಿಂಬರೆ ಯೆಂದಿನಂದದಿ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ ಬಾರಳೇಕೊನ
ಗುತ್ತ ಸನ್ಮಾನದಲಿ ಯಿರಳೆಂದೆನುತ ಶಂಕಿಸಿದ ॥ ೧ ॥

ಕಾಣೆನೆಂದಿನ ಸೊಬಗ ತೋರುವ
ರಾಣಿ ಬಾರಳದೇಕೆ ಯೆನ್ನ
ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆ ಯೆಲ್ಲಿಹಳು ಯೆಂದವಳ ದಾಸಿಯರ ॥
ಕ್ಷೋಣಿಪತಿ ಬೆಸಗೊಳಲು ಕ್ರೋಧೋ
ಗ್ರಾಣ ಗೃಹದಲ್ಲಿಹಳವಳು ಗುಣ
ದಾಣ ಬೇರದ ನೀನೆ ಹೊಕ್ಕರಿ ಯೆಂದರಬಳೆಯರು ॥ ೨ ॥

೧೧೮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಎನಲು ಭಯ ಸಂತಾಪದಿಂದಾ
ವನಿತೆಯಿದ್ದೆ ಡೆಗೈದಿ ಕುಳ್ಳಿ
ದೃಢನುನಿಂ ಮುಟ್ಟಿದನು ಮೈಲನದೇಕೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ||
ತನುವ ಹರಿದೆ ಮಾಚದೇನಾ
ಯ್ತನಿಗೆ ಭೇದವ ಮಾಡುವಂದದ
ಮನಕೆ ಭೀಕುಹ ತೋರುವಂತಿಹೆ ಕೈಕೆ ಹೇಳೆಂದ || ೨ ||

ಬಿಟ್ಟಿಯೇತಕೆ ಭೂಷಣಂಗಳ
ನುಟ್ಟಿಯೇತಕೆ ಮಲಿನದರುವೆಯ
ಕೊಟ್ಟಿನುಸುರಿಚ್ಚಿತವ ನಿನಗಾರಹಿತವೆಸಗಿದರು ||
ಹೆಟ್ಟುಗೆಯರೋ ಪುರುಷರೋ ಮುರಿ
ಗುಟ್ಟುವೆನು ಸಂದೇಹ ಬೇಡೇ
ನಿಷ್ಟ ನಿನಗದನೀಗ ಸಲಿಸುವೆನೆಂದನವನೀಶ || ೪ ||

ಅರಿತರಾ ನಿಶ್ಚಿತವನೀಗಳೆ
ತರಿಸಲಾರೆನೆ ನಿನ್ನಪ್ರಿಯರಿಗೆ
ಹೊರಿಸಲಾರೆನೆ ಬೇಕಿನಿತು ಧನವಿತ್ತು ದಣಿವಂತೆ ||
ಕರದರಿದ್ರರ ಮಾಡಲಾರನೆ
ನಿರುತ ನೀನಡ ಮುರಿದವಂದಿರ
ವರಿತುದಿಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ವಶವಾನೆಂದ ಕೈಕೆಯೊ || ೫ ||

ಕೊಲೆಗರುಹನಾಗಿದಡೀಗಳೆ
ಕೊಲುವೆ ನಿನ್ನಹಿತನನು ಹಲವೇ
ಕೆಲೆಗೆ ಪ್ರಾಣವ ಬಿಡಲಿಕಾಪೆನು ನಿನಗೆ ತಪ್ಪಿದಡೆ ||
ಲಲನೆ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಳ್ಳಾ
ಕುಲಜ ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಶಪಥವು
ಸಲಿಸುವೆನು ನಿನಗೇನು ಹಿತ ಹೇಳೆಂದನಾ ಭೂಪ || ೬ ||

ಜನಪ ರಾಮನ ಶಪಥವಿಡೆ ಮೆ
 ಫಲನೆ ನಯನವನು ತೆರೆದು ನೋಡಲು
 ವನಿತೆಯಿಂದಳು ರಾಜ ನೀ ಸತ್ಯವನೆ ಸಲಿಸುವಡೆ ||
 ದನುಜಸುರ ಯುದ್ಧದಲಿ ಬೇಡಿ
 ಬೈನು ವರದ್ವಯವದನು ಶೀಘ್ರದ
 ಲೆನಗೆ ಕೊಡು ಹಿಂದಿತ್ತಡಿರಿಸೆನೆ ನಿನ್ನಲಿಷ್ಟುದಿನ || ೭ ||

ನಿನ್ನ ನಾ ಸಮರದಲಿ ಕಾಯಿದ
 ದೆನ್ನಯಾ ಬೇಕಾದ ವರವನು
 ಯನ್ನಲಿಸಿಕೊ ಯೆಂದದಕೆ ಕೊಡು ಶಪಥ ಉಳುಹುವಡೆ ||
 ನನ್ನ ಭರತಗೆ ಕಟ್ಟು ಪಟ್ಟವ
 ನಿನ್ನ ರಾಮನ ಪಟ್ಟಕೆಂದಾ
 ಸನ್ನವಾದ ಸುವಸ್ತು ಸಹ ಶೀಘ್ರದಲಿದೊಂದಾಯ್ತು || ೮ ||

ಮತ್ತದೊಂದಕೆ ರಾಮ ಜಟಿಯನು
 ಹೊತ್ತು ವಲ್ಕಲಮಡುಗೆಯಲಿ ಮುನಿ
 ವೃತ್ತಿಯಿಂದವೆ ಕಂದಮೂಲಫಲಾಶನಗಳಿಂದ ||
 ಹತ್ತುನಾಲುಕು ವರುಷ ದಂಡಕ
 ದತ್ತಲಿರಬೇಕೇಗ ಹೋಗಲಿ
 ಸತ್ತುಳಿದು ಬರಲಲ್ಲಿಯೇ ಯಿರಲದರಿನಿಂ ಮೇಲೆ || ೯ ||

ಎತ್ತಲಾನೊ ನಾಳೆ ಹೊತ್ತರ
 ಮತ್ತದಡವಿಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ
 ಸತ್ತುಕೊಂಬೆನು ನಿನ್ನದಿರಲಿಯಸತ್ಯವನು ಹೊತ್ತು ||
 ಉತ್ತುಮೆಯ ನೀ ಕೆಡಿಸಿ ಬದುಕೆನೆ
 ಮೃತ್ಯುವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಿ ಮೈನಡು
 ಗುತ್ತ ಬಿಡ್ವನು ಧರೆಗೆ ವಜ್ರದಿ ಕಡಿದ ದ್ರುಮದಂತೆ || ೧೦ ||

೧೨೦ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ನಿಮಿಷ ಮೂರ್ಛಿಸಿ ಕಂಗಳರಳಿಸಿ
ಕಮಗಡುತ್ತಾ ಯೆನುತದೇನೀ
ಭ್ರಮಣ ಚಿತ್ತವಿಕಾರವೋ ದುಃಸ್ವಪ್ನವೋ ಯೆನುತ ||
ಕ್ರಮವ ಕಾಣದೆ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿರೆ
ರಮಣಿ ಪೆರ್ಬುಲಿಯಂತೆ ಯೇನೈ
ಮಮತೆಯಿಲ್ಲದೆ ನುಡಿದೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವುಳಿವಂತೆ || ೧೧ ||

ರಾಮನಿಗಪರಾಧ ಕೃತ್ಯವ
ತಾಮರಸದೃಶನೇನ ಮಾಡಿದ
ಯಾಮಿನಿಯಲೆನಗೆಂಬೆ ನಿತ್ಯವು ರಾಮಗುಣಗಣವ ||
ಈ ಮಗಗೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಸೇವೆಯ
ನೇಮದಿಂ ಕೌಸಲೆಗೆ ಮಿಗಿಲಾ
ಗೀ ಮುದದಿ ಮಾಡುವನು ನಿತ್ಯವು ಯೆಂಬೆ ತನ್ನೊಡನೆ || ೧೨ ||

ಮಾಡುವೆನು ಪಟ್ಟವನು ಭರತಗೆ
ಕಾಡಹೋಗದೆ ರಾಮ ಮನೆಯಲಿ
ಗೂಢಚಾರದಲಿರಲಿ ರಾಮನು ಭಯವ ನಿನಗೇನು ||
ಮಾಡದಿದನನುಕರಿಸೆನುತ್ತಾ
ರೂಢಿಪತಿ ಕಣನೀರ ಸುರಿವುತ
ಬೇಡ ಪಾಲಿಸೆನುತ್ತ ಬಿದ್ದನು ಪಾದದಲಿ ಸತಿಯ || ೧೩ ||

ಕ್ರೂರೆಯಲಿ ನಯವುಂಟೆ ಕೆಂಗ
ಣ್ಣೋರೆಯಲಿ ನಿಷ್ಕರವ ನುಡಿದಳು
ಭೂರಮಣ ಮರುಳಾದೆ ಮಿಥ್ಯವ ನುಡಿದೆಯಾ ತನಗೆ ||
ಘೋರ ನರಕದಿ ಬೀಳು ಹುಸಿಯಲಿ
ಚೀರವಸನವ ಧರಿಸಿ ನಾಳೆಗೆ
ಊರಹೊರವಂಟೆಡವಿಗಯ್ದದೆ ರಾಮನಿರೆ ಬಳಿಕ || ೧೪ ||

ನೇಣ ಕೊರಳಿಂಗಿಕ್ಕಿಯಾದರು
 ಕೇಣಿ ವಿಷವನೆ ತಿಂದೆಯಾದರು
 ಪ್ರಾಣವನು ನಿನ್ನದಿರ ಬಿಡುವೆನು ಲೋಕದವರೆಲ್ಲ ||
 ಜಾಣ ದಶರಥ ಸತ್ಯಕೆಂಬರು
 ನಾಣುಸುಡಿಯಾಯಿತ್ತು ನಿನ್ನಯ
 ಮಾಣಿ ರಾಮನ ಶಪಥ ಹಾಳಾಯ್ತೆಂದಳುರೆ ಮುನಿದು || ೧೫ ||

ಎಂದ ನಾರಿಯ ನುಡಿಗೆ ಬಿಡ್ವನು
 ಹೊಂದಿದಂದದಿ ದುಃಖ ಮೂರ್ಛೆಗೆ
 ಸಂದು ಧರಣಿಪ ದುಃಖದಲಿ ಯುಗದಂತೆ ರಾತ್ರಿಯನು ||
 ಹಿಂದುಗಳೆದನು ಅರುಣನುದಯದಿ
 ವಂದಿ ಗಾಯಕರುಲಿವುತಿರೆ ಬೇ
 ಡೆಂದಳಾ ಕೈಕೇಯಿ ಭೂಪಗೆ ಸ್ವಸ್ಥವಿಲ್ಲೆನುತ || ೧೬ ||

ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲಾ ನಗರಜನ
 ವೃಂದ ಬಾಲರು ವೃದ್ಧರೆನ್ನದೆ
 ಎಂದು ಬೆಳಗಪುದೋ ರಘೂದ್ವಹ ಪಟ್ಟವನು ಧರಿಸಿ ||
 ಇಂದು ಸಮ್ಮನು ರಕ್ಷಿಸುವನೋ
 ತಂದೆಯಾಗಿಯೆನುತ್ತ ನಿದ್ರೆಯ
 ಲೊಂದದೇ ಹಾರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಕಲ ಜನನಿವಹ || ೧೭ ||

ರಾಮ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನೀಲ ಮೇಘ
 ಶ್ಯಾಮ ಪೀತಾಂಬರ ಸುಕಾಂಚೀ
 ಧಾಮ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಣ ಮಕರ ಕುಂಡಲದ ||
 ಸೋಮ ಕೋಟಿಪ್ರಭೆಯ ಮುಕುಟದ
 ಕಾಮರೂಪ ಸನ್ನಿಭ ತನುದ್ಯುತಿ
 ಕೌಮುದಿಯ ನಸುನಗೆಯ ಕಾಂಬವೆನಿಪ್ಪ ಹರುಷದಲಿ || ೧೮ ||

೧೦೨ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಹಾರಹೀರಾವಳಿಯ ಕೌಸ್ತುಭ
ಚಾರುವಕ್ಷದ ತ್ರಿವಲಿ ಬಸುರಿಸ
ವೀರ ಮುದ್ರಿಕೆ ಜೊಳೆಗಡಗದ ತೋಳಬಳಿಯಿಸೆವ ||
ಭೂರಿ ಜಘನದ ಸುಳಿಗುರುಳ ಸರ
ಸೀರುಹಾಕ್ಷದ ದಂತಪಂಕ್ತಿಯ
ಸಾರಮೃದು ಮಾಧುರ್ಯ ವಚನವನನುತ ಜನನಿವಹ || ೧೯ ||

ಹೊನ್ನ ಘಂಟಾಭರಣಲಂಕೃತ
ಉನ್ನತದ ಗಜವೇರಿ ಬೊಪ್ಪನು
ತನ್ನನುಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತಾ ಭತ್ತವಿಡಿದಿರಲು ||
ಮುನ್ನ ಕಾಂಬೆನು ನಾಮವದರಿಂ
ಮುನ್ನ ಕಾಂಬೆನು ತಾನು ಬೆಳಗೇ
ಕಿನ್ನವಾಗದೊ ಯೆನುತ ಜನವಿರ ವಿಗತ ನಿದ್ರೆಯಲಿ || ೨೦ ||

ನೋಡಗಡ ಪರವಧುವ ರಾಮನು
ವಾಡಗಡ ವೃಥವನುಸತ್ಯವ
ಬೇಡ ಕಿಂಚಿತು ಕರವ ನಿಷ್ಕುರವಿಲ್ಲದೆಲ್ಲರಿಗೆ ||
ಮಾಡ ನರನೆಂದೆಂಬ ಹಮ್ಮನು
ಮಾಡುವನು ಸಕಲರಿಗೆ ದಯವನು
ಕೂಡಿ ನಡೆವನು ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲವ ಮಕ್ಕಳಂದದಲಿ || ೨೧ ||

ನೀತಿಯಲಿ ಘಾತಿಯಲಿ ಸುಗುಣ
ಖ್ಯಾತಿಯಲಿ ದಾಂತಿಯಲಿ ರೂಪ
ಜ್ಯೋತಿಯಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ದುರ್ನೀತರ ವಿಘಾತಿಯಲಿ ||
ಮಾತಿನಲಿ ಮನಸಿನಲಿ ಹಿರಿಯರ
ಬಾತೆಯಲಿ ದ್ವಿಜದೇವ ಪೂಜಾ
ದ್ಯೋತದಲಿ ಸರಿಯೆಲ್ಲ ರಾಮಂಗೆಂಬುದಖಿಳ ಜನ || ೨೨ ||

ಇಂತೆನುತ ತವತವಗಿ ರಾಮನ
 ಸಂತರಂಗದಿ ನೆನೆವುತೋರೋ
 ಪಂತೆ ಹೊಗಳುತ್ತೀಸು ಕಲ್ಪಕ್ಕುದಯವಕ್ಕಿನುತ ||
 ಸಂತಸದಲಿರಲುದಯ ಶೈಲದಿ
 ಕಂತುತಲೆದೋರಲು ನಿಯೋಗಿ ಸು
 ಮಂತ್ರಿ ನೃಪರು ಪುರೋಧ ಮುಖ್ಯರು ಬಂದರಮನೆಗೆ || ೨೩ ||

ಮಧ್ಯಕಕ್ಷದ ಪಟ್ಟದೊಳದಲಿ
 ಶುದ್ಧವಿಸಿ ರಚನಾ ವಿಚಿತ್ರದಿ
 ತದ್ವೈಚಿತ್ ಚಾಮರದ ಕನ್ನಡಿ ಕಲಶ ತೀರ್ಥ ಸಹ ||
 ವೃದ್ಧ ವಿಪ್ರ ಪುತ್ರ ವೈಶ್ಯರ
 ಸಿದ್ಧ ಮುನಿನಾರಿಯರ ಗಣಿಕೆಯ
 ರಿಡ್ಡನೆಗೆ ಗಜಭೇರಿ ಶಂಖಮೃದಂಗ ಸಹಿತೆಯೆ || ೨೪ ||

ಆ ವಸಿಷ್ಠೋತ್ತಮಳ ಸಂಭಾ
 ರಾವಳಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮ
 ಹಾ ವಿವೇಕಿ ಸುಮಂತ ಕನ್ನಿಕೆಯರ ಸಹಿತ ನೆರೆಯ ||
 ಸಾನಧಾನದಲಿಲ್ಲನಾಯಿತು
 ಭೂವರನು ತಾನೇಳನೇಕೋ
 ದೇವಿಯೊಡನಿಹನೆನುತ ಹೊಕ್ಕು ಸುಮಂತ ನೃಪಗೃಹವೆ || ೨೫ ||

ಜೀಯ ಜಯ ಚಿತ್ತವಿಸೆನಲ್ವಾ
 ರಾಯ ದುಃಖದಿ ಸುಡಿಯದಿರೆ ಕೈ
 ಕೇಯಿ ಹೇಳೇನರಸಿಗಿನಲಿಂದಳು ನೃಪಂಗಿರುಳು ||
 ಆಯತೇನೋ ಜಾಗರವು ಧಿಟ
 ಬಾಯಲಿಂದನು ರಾಮ ರಾಮಾ
 ಪ್ರಿಯ ಹಾ ರಘುರಾಮರಾಮಾಯಿಂದುದಯ ತನಕ || ೨೬ ||

ಮಾಣದೇನೋ ಚಿಂತೆ ರಾಮನ
ಕಾಣಬರಹೇಳಿನಲು ಮರುಳೇ
ಕ್ಷೋಣಪತಿಯಪ್ಪಣೆಯು ಬೇಡವೆಯೆನೆ ಸುಮಂತಂಗೆ ||
ಪ್ರಾಣಹೋಗುವುದೆನಗೆ ಗುಣ ಸು
ಪ್ಪಾಣಿ ರಾಮನ ಕಾಂಬೆನೆಂದೆನೆ
ಜಾಣ ಮಂತ್ರಿಪ್ರವರ ನಡೆದನು ರಾಮನರಮನೆಗೆ || ೨೭ ||

ತಡವಿ ನಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರಿ ರಾಘವ
ನೆಡೆಗೆ ಬಂದೆಲೆ ರಾಮ ಬೇಗದಿ
ಪಡೆದನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೆ ರಥವೇರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ||
ನಡೆದನಾಗಳೆ ನನುಜ ಸಹವಾ
ಗೊಡನೆ ಭರದಲಿ ಕೈಕೆ ಗೃಹಕಾ
ಗಡಬಡೆಯೆ ಯಾಕೆಂದು ಬೆಸಗೊಳಲೈದೆ ಪಿತನಡೆಗೆ || ೨೮ ||

ಹೊದ್ದಿ ಪಿತನನು ಕರೆಯೆ ರಾಮನು
ನಿಜ ಮೌನವದಾಯ್ತು ಹೇಳಿನ
ಲಿಜ್ಜುದೇನಾಯ್ತೆಂದು ಪಿತ ಹಾಹಾ ಯೆನ್ನುತ್ತಿರಲು ||
ಹೊದ್ದಿ ತೊಡೆಯಲಿ ಮಲಗಿಸುತ ಪಿತ
ನಿಜ ಮೂರ್ಛೆಯಲೇಕೆನ್ನುತ್ತಿರ
ಲಿಜ್ಜ ರೋದನಗಳಿ ಕೂಡೆ ವಸಿಷ್ಠ ನೈತಂದ || ೨೯ ||

ಎಕೆ ತಂದೆಗೆ ದುಃಖವಾಯ್ತೆಂ
ದಾಕುಳದಿ ರಘುನಾಥ ಕೇಳಲು
ಕೈಕೆಯೆಂದಳು ರಾಮ ದುಃಖವಿದೆಲ್ಲ ನಿನಗಾಗಿ ||
ನೀ ಕಡೆಗೆ ದುಃಖನನು ದಾಂಟಿಸ
ಬೇಕು ಕಿಂಚಿತ್ಪಾರ್ಯವುಂಟಿದ
ಕೇಕೆ ಸಂಶಯ ಸತ್ಯವಂತ ಪಿತಂಗೆ ಹಿತವಾಗಿ || ೩೦ ||

ಕೊಟ್ಟ ಪೂರ್ವದಲೆರಡೊರವನೆನ
ಗಿಷ್ಟವಾದುದನದುವೆ ನಿನ್ನಯ
ಮುಷ್ಟಿಗತವಾಗಿರಲು ಹೇಳಲು ನಿನಗೆ ಲಜ್ಜೆ ಸುವ ||
ಕಟ್ಟುವಡೆದನು ಸತ್ಯ ಪಾಶದಿ
ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆ ಬಂಧನವ ಮಕ್ಕಳು
ಹುಟ್ಟಿ ತಂದೆಯ ನಿರಯದಿಂದುದ್ಧರಿಸುವರೆ ಸುತರು || ೩೧ ||

ಕೇಳಿ ಕರ್ಣವ್ಯಥೆಯನೆದೆಯೊಳ
ಗೇಲಕಗು ಮುರಿದಂತೆ ಚಿಂತಿಸಿ
ಹೇಳು ತಂದೆಯ ಸತ್ಯವಾವುದು ತಾನು ಪಾಲಿಸನೆ ||
ಕೇಳು ಪಿತನ ನಿಮಿತ್ತ ತಾಯನು
ಬಾಲೆಯನು ರಾಜ್ಯವನು ಬಿಡುವೆನು
ಮೇಲೆ ವಿಷವುಂಟೆಂದಡುಂಬೆನು ಬಿಡುವೆ ತನುಸಹಿತ || ೩೨ ||

ಉತ್ತಮನು ನೆನೆದುದನು ಮಾಳ್ವ
ನತ್ಯಥನು ನುಡಿದುದನು ಮಾಳ್ವ
ವ್ಯಕ್ತವೆಂದರು ಮಾಡದವ ಮಗನಲ್ಲ ಪಿತ್ತ ಮೊದಲಾ ||
ಗತ್ತ ಪುಳುವೆಲೆ ತಾಯಿಯದುಗುಣ
ಸತ್ಯಸತ್ಯವು ಪಿತನ ವಚನಕೆ
ವ್ಯರ್ಥವಹುದೇ ರಾಮಭಾಷಿತಕಿಲ್ಲ ಹುಸಿಯೆಂದ || ೩೩ ||

ಎನಲದನು ಕೇಳುತ್ತ ನುಡಿದಳು
ಘನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಕೈಕೆ ರಾಜ್ಯವ
ನನುಗೊಳಿಸು ಭರತಂಗೆ ಸಂಭೃತ ಪಟ್ಟ ಶೋಭನವ ||
ವನದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಬ್ಬ ಚೀರಾ
ಜಿನ ಜಡಾಧರನಾಗಿಯನ್ಯಾ
ಶನದಲಿರಬೇಕೇಳು ಬೇಗದಿ ನಿಲ್ಲದೀಕ್ಷಣವೆ || ೩೪ ||

೧೬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಇನಿತು ಮಾತ್ರವ ನುಡಿದಡೀ ನಿಜ
ಜನಕ ನಾಂಚುವ ನಿನಗೆ ಕಾರ್ಯವಿ
ದೇಸಿತರದು ಮಾಡಾಪಡೆನಲಿಂದನು ರಘೂತ್ತಮನು ||
ಜನನಿ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತೆ ಭಗತಗೆ
ವನಕಿದೇನಾ ಪಯಣವಿನಿತಕೆ
ಜನಕ ನುಡಿಯದೆ ನಾಂಚಲೇತಕ್ಕೊಂದನಾ ರಾಮ || ೩೫

ಎಂದು ನುಡಿವುತ ಮತ್ತೆ ನಿಂದಾ
ನಂದ ಮೂರ್ತಿಯ ಮಾತನಾಲಿಸಿ
ಕಂದಣಿಯೆ ನೋಡುತ್ತ ದುಃಖದಿ ವೂಡಿ ಮುಳುಗಾಡಿ ||
ಕಂದ ಕೇಳುನೃತ್ತ ಸ್ತ್ರೀಜಿತ
ನಿಂದ ಭ್ರಾಂತನು ತಾನು ಕೊಟ್ಟು ದ
ನಿಂದು ಧರಿಸಘವೆನಗೆ ನಿನಗೆಯು ಮುಟ್ಟಿದಂತೆಂದ || ೩೬

ಇಂತೆಸುತ ದುಃಖದ ವಿಲಾಸ
ಭ್ರಾಂತನೆಂದನು ರಾಮ ಹಾ ಕುಲ
ಕಾಂತ ಹಾ ರಘುನಾಥ ಹಾ ಜಗದರಸ ಹಾ ಯೆನ್ನ ||
ಚಿಂತಿತಪ್ರದ ಹಾ ಮಗನೆ ಹಾ
ಕಂಠವೋಹನ ಹಾ ವದೀಯಾ
ಚಿಂತ್ಯರನುನವಿಹಾಯನು ತಡಗಡೆದು ಹಳವಿಸಿದ || ೩೭

ರಾಮ ಹಾ ಗುಣಧಾಮ ಹಾ ನಿ
ಸ್ತೀಮ ಹಾ ಸುಕ್ಷೇಮ ಹಾ ಮ
ತ್ಪ್ರೇಮ ಹಾ ಯೆನ್ನಯ್ಯ ಹಾ ಯೆನ್ನರಸ ಹಾ ಯೆನುತ ||
ಭೂಮಿಪತಿ ಬೃಹಿಡುತ ತಕ್ಕೈಸಿ
ರಾಮನಾಲಿಂಗಿಸುತ ಮಾತು ವಿ
ರಾಮ ಕಂಠದಿ ಕಣ್ಣುನೀರಲಿ ತೆಪ್ಪವಾಗಿದುರ್ || ೩೮

ಯೆತ್ತಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ರಾಮ ತಂದೆಯ
ನೊತ್ತಿ ಕಂಗಳನರಳಿಸುತ ನಿಜ
ಹಸ್ತದಲಿ ಕಣುನೀರ ತೊಡೆದಾಶ್ವಾಸಿಸುತ ಬಳಿಕ ||
ಮತ್ತವನ ನಯದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ
ನತ್ತ ದುಃಖಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ
ಮತ್ತದೊಬ್ಬನೆ ಸುತ ಭರತ ನಿನಗಿನಗನುಜನೆಂದ || ೩೯ ||

ಎಲ್ಲವೂ ಪರವಲ್ಲದಂಟೇ
ಯೆಲ್ಲಿ ಯೆಲ್ಲೆಂದೆಂಬ ಭೇದದ
ಸೊಲ್ಲು ಘಟಿಸುವುದೆಂತು ಪೂರ್ಣಾದ್ವೈತ ಚಿತ್ತಿನಲಿ ||
ಬಲ್ಲವಗೆ ವನ ಮನೆಯ ಮಿಗುವುದು
ಖುಲ್ಲರಿಗೆ ಮನೆಯಡವಿಯಾಗಿಹು
ಬೆಲ್ಲಿಯೂ ಚೈತನ್ಯವಿರಲಗಲುವುದದೆಂತೆಂದ || ೪೦ ||

ಹೋದೆನೆಂಬುದು ಬಂದೆನೆಂಬೀ
ಭೇದ ಚಿತ್ತಿನ ವಿಕೃತಿಯರಿತರೆ
ಭೇದ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ತಿಳಿಯೆ ಸುಷುಪ್ತಿ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ||
ಹೋದವನೊ ಬಂದವನೊ ಮಾಯೋ
ಪಾಧಿಕೃತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಜೀವರಿ
ಗಾದಿಯಾಗೀ ಸ್ವಪ್ನದಂತಿಹುದೆಂದನಾ ರಾಮ || ೪೧ ||

ಮಸಗನಾತುಮನೇಕನದ್ವಯ
ಹೆಸರು ಮುನ್ನಿಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆ
ಮಸಗುವುದು ನಿನ್ನೆಯಲಿ ಕನಸದು ಹೊಳದು ಹೋಹಂತೆ ||
ಮಸಗಿದಡೆ ಜಲಬಿಂಬ ರವಿ ತಾ
ಮಸಗುವನೆ ಮೇಲರ್ಕ ಮನದಲಿ
ಹೆಸರಿಸಿದ ಗಮನಾಗಮನ ಪರಮಾತ್ಮಗಿಲ್ಲೆಂದ || ೪೨ ||

೧೨೮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಬಾರ ಹೋಗನು ಕೂಡನಗಲನು
ದೂರ ಹತ್ತಿರನೆಂಬ ತನುಕೃತ
ವೇರೆವಾತ್ಮಗನತ್ಯನಕ್ರಿಯ ರೂಪವಿರುತನು ||
ಸಾರ ನಿಜದಲ್ಲಿಂತು ಮಾಯಾ
ಕಾರಿಯಾದಿಸನ್ನೆದೆ ವನದಲಿ
ಸೇರಿ ಹದಿನಾಲ್ಕುಬ್ಬ ಕಳಿಯಲು ಮರಳಿ ಬಹನೆಂದ || ೪೩ ||

ಸತ್ಯವುಳಿದರೆ ಕೀರ್ತಿಯುಳುವುದು
ಸತ್ಯವುಳಿದರೆ ಲೋಕವುಳುವುದು
ಸತ್ಯವುಳಿದರೆ ಯಥಾ ಬಲವೈಶ್ವರ್ಯ ಸೇರುವುದು ||
ಸತ್ಯವುಳಿದಡೆಲ್ಲ ಕೆಡುವುದು
ಮತ್ತೆ ನಾನಡವಿಯಲಿ ನಿನ್ನಯ
ಸತ್ಯಕಿರಿ ತನಗಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೋಟಿ ಸುಖವಹುದು || ೪೪ ||

ಕೈಕೆ ಯಾರಾಜ್ಯವನು ಬಿಡಿಸಲ
ನೂಕೆ ಹಾಸನು ಕೆಡಹಿದಂತಾ
ಯ್ತೀಕೆ ತಡವಿದೆಯೆದ್ದೆ ನೀಗಳೆ ತಾಯ ಸಂತವಿಸಿ ||
ಲೋಕದೊಳು ಪಟ್ಟೋತ್ಸವವು ಯೆಂ
ದಾಕರಿಸುವಳು ಸಂಘರವ ಕಂ
ಡಾಕೆಯನು ಸಂತವಿಸಿ ಸೀತೆಯ ತಿಳುಹಿ ಬಹನೆಂದ || ೪೫ ||

ಬಂದು ನಿಮ್ಮಡಿಗಾಗಿ ನಾ ಸುಖ
ದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ದುವೆನೆನುತ ಬಲ
ಬಂದು ಹೋದನು ತಾಯನುಂದಿರಕಾಗವಳು ಮುದದಿ ||
ಇಂದಿರೇಶನ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ
ನಂದವಾಗಲು ರಾಮನು ಪಟ್ಟ
ಕ್ಕೊಂದು ಹವಣವ ಮಾಡಿ ಧನವೀವುತಿರೆ ವಿಪ್ರರಿಗೆ || ೪೬ ||

ಧ್ಯಾನಿಸುವಳಾಗೊಳಗೆ ವಿಷ್ಣುವ
ಮೌನದಲಿ ಚೆದ್ದನ ನಿರತಿಶಯ
ಭಾನುಕೋಟಿ ಪ್ರಭನೇಕನಂತರಾತುಮನ ||
ಸ್ವಾನುಭವದಾನಂದ ರೂಪನ
ನೇನ ನೆನೆಯದೆ ಹೃದಯ ಕಮಲದಿ
ತಾನು ತಾನಾಗಿರಲು ಕಂಡನು ರಾಮ ಕೌಸಲೆಯ || ೪೭ ||

ರುದ್ರ ಸಂಖ್ಯದ ಸಂಧಿಯಲಿ ಪದ
ವದ್ರಿವದ್ರಿಯಲೂನವೇಕ
ಕ್ಷುದ್ರ ಭಾವದಿ ಹೇಳಿಕೇಳಿದಡಘ ವಿನಾಶವಿದು ||
ಹೊದ್ದಿ ಹೊದ್ದದವೋಲು ಸಕಲದ
ಲಿಡ್ಡು ಬೆಳಗುವ ಪಾರ ಸೌಖ್ಯಸ
ಮುದ್ರ ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸಲಹೆಮ್ಮ || ೪೮ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೧ಕ್ಕೆ ಪದ ೪೭೭ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಂಧಿ

ರಾಮನು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದು
(ತಂದೆತಾಯಿಯರನ್ನ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ)

ಸೂಚನೆ ॥ ತಾಯಿತಂದೆಯ ಸತ್ಯ ವಚನವ
ತಾಯಿ ತಮ್ಮನ ತಿಳುಹುತಾ ರಘು
ರಾಮ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಹ ಪುರವ ಹೊರವಂಟು ॥

ಪದ ॥ ಕೇಳು ಪಾರ್ವತಿ ರಾಮ ಮುಂದಿರೆ
ಹೇಳಿದಳು ಹರ್ಷದಲಿ ಕೌಸಲೆ
ಗೇಳು ರಾಘವ ಬಂದನೆಂದು ಸುಮಿತ್ರ ಸಂಭ್ರಮದಿ ॥
ಹೊಳಿದಂತರೌದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾ
ಬಾಲೆಯೆಚ್ಚಿತ್ತಿದಿರು ನಿಂತಾ
ನೀಲಮೇಘ ವಿಶಾಲನೇತ್ರನ ಕಂಡಳಾ ತರಳೆ ॥ ೧ ॥

ಕಂಡು ಹರ್ಷದಲಿದ್ದು ತಕ್ಕಿಸಿ
ಕೊಂಡು ವಂಕದಲೊಪ್ಪೆ ಕುಳಿರಿಸಿ
ಮಂಡಿಯನು ವಾಸನಿಸಿ ನೀಲೋತ್ಪಲ ನಿಂಭಾಂಗವನು ॥
ಪುಂಡರೀಕದಳಾಕ್ಷಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತ
ಖಂಡ ಸುಖದಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹಸಿದೇ
ನುಂಡು ನಿಲ್ಲೆ ರಾಮ ದಿವ್ಯಾನ್ನವದೆಯುಣಲೆಂದು ॥ ೨ ॥

ಅಮ್ಮ ಉಣಲಿನ್ನೆಲ್ಲಿಯವಸರ
 ಘಮ್ಮನೆಡ್ಡೆನು ದಂಡಕಾನನ
 ಕೆಮ್ಮ ಪಿತ ಸತ್ಯವನು ಸಲಿಸಿದ ಕೈಕೆಗೊರವಿತ್ತು ||
 ನಮ್ಮ ಭರತಗೆ ರಾಜ್ಯವಿತ್ತನು
 ನಿರ್ಮಮದ ವನವಿತ್ತನೆನಗಾ
 ಪಮ್ಮತದ ಋಷಿವರರೂಡನೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವತ್ಸರವ || ೩ ||

ಅಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕುಬ್ಬ ವಿದ್ವಾ
 ನಿಲ್ಲಿಗೈತಹೆನಮ್ಮ ಮರುಗದಿ
 ರೆಲ್ಲ ದೈವಾಧೀನವೆನೆ ಕೇಳುತ್ತ ಯಾದೆಯೊಳಗೆ ||
 ಭಲ್ಲೆಯವ ಮುರಿದಂತೆ ಬಿದ್ದಳು
 ತಳ್ಳಳಿಸಿ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ನಡುಗುತ್ತ
 ಮೆಲ್ಲನೆದ್ದ ದನೆಂದಳಸುಖಾರ್ನವದ ಕಡಲೊಳಗೆ || ೪ ||

ಎತ್ತಲಾನೂ ರಾಮ ತನ್ನನ
 ನಿತ್ತ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿದಡೆ ಬದಕ್ಕುವ
 ವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲೊಂದೇ ಕ್ಷಣಾರ್ಧವನೆಳಗರುವನುಳಿದು ||
 ಮತ್ತ ಪರು ನಿಲಬಲ್ಲುದೆಂತೈ
 ಚಿತ್ತ ಸಾಕ್ಷಿಕ ಪುತ್ರನಲ್ಲದೆ
 ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರವೆ ರಾಮ ನೀನೆನಗೆ || ೫ ||

ಭರತಗಖಿಳಾವನಿಯು ಭೋಗದ
 ಧುರವನೆಲ್ಲವ ಕೊಡಲಿ ನಿನಗೇ
 ಕರಸನಾಜ್ಞಾ ಪಿಸುವನಡವಿಗೆ ಕೈಕೆಗೋ ನೈವಗೋ ||
 ತರುಣ ನೀನವರಾಧಿಯಲ್ಲೆಲೆ
 ಧರಿಸುವೈ ಪಿತನೆಂದ ಮಾತನು
 ಧರಿಸಲಾಗದೆ ತನ್ನ ಮಾತನು ರಾಮ ನೀನೆಂದು || ೬ ||

ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಗುರು
ವಂದೆ ಕಾಣಲೆಬೇಕು ರಾಘವ
ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಗೆ ನಡೆವೆ ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯನು ಮೀರಿದಡೆ ||
ಇಂದು ಗತಿ ಯಾರಿನಗನಾಥೆಗೆ
ಹೊಂದಬೇಕೇ ತನುವ ಬಿಟ್ಟರೆ
ವಿಂದು ಸಖಸುತನಾಲಯವನನುತತ್ತಲೊಡಲೊಡೆಯೆ || ೭ ||

ಕೇಳಿ ತಡ್ಡುಃಖವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಗಾಲಿಗಳು ಕಿಡಿದರಿ ಜಗವನು
ಬೀಳುವಂದಿನ ರುದ್ರನಂತಿರಲೆಂದನಗ್ರಜಗೆ ||
ಮೂಳನೃಪನುಸ್ಮತ್ತ ಕೈಕೆಯ
ಕಾಲನೋಲ್ವಿಸುವವ ಭರತನ
ಸೀಳಿಬಿಡುವನು ಕಟ್ಟಿತಹೆ ತದ್ಬಂಧು ಮಾತುಳರ || ೮ ||

ನೋಡು ತನ್ನಯ ಶೌರ್ಯವೀಗಳೆ
ನಾಡಸುರಲೋಕವನು ಸುಡುವನು
ಮಾಡು ರಾಜ್ಯವ ರಾಮ ಸುಖದಲಿ ಪಟ್ಟವನು ಧರಿಸು ||
ಕೂಡೆ ಧನುವನು ಧರಿಸಿ ವಿಘ್ನವ
ಮಾಡುವರ ಸದೆ ಬಡನೆ ನೆನೆ ಹೋ
ಬೇಡ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಸಿ ನೀನೆನುತಪ್ಪಿದನು ರಾಮ || ೯ ||

ಶೂರ ನೀ ರಘುಕುಲದ ನೃಪರು
ದಾರಸಿಂಹನು ಬಲ್ಲೆ ಸತ್ಯವ
ಕಾರಿಯವು ತಾನಲ್ಲವಿದೊಳು ಸಮಯವಲ್ಲವಳ ||
ಮಾರಸನುಜನ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ವಿ
ಚಾರವಂತರು ಕರೆಯಬಾರದು
ದಾರಿಯೇ ನನಗಿರಪರಾರ್ಥದಲಿಂದನಾ ರಾಮ || ೧೦ ||

ಎತ್ತಲಾನೂ ಲೋಕ ಧನ ಗೃಹ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ ರಾಜ್ಯತನು ಸಹ
ಸತ್ಯವಾದಡೆ ಸಫಲವೀ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯಾಸವಿದು ||
ಮತ್ತೆ ನೋಡಲು ಭೋಗ ಮೇಘದ
ವೃತ್ತಿಯೊಳಗಣ ಮಿಂಚು ಹೊಳೆವಳಿ
ವೃತ್ತಿರವೆಯದರಂತೆ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿ ಬಗೆಗಿಂದ || ೧೧ ||

ಕಾಲವದನಗ್ರಸ್ಥ ಮೂಢರು
ಮೇಲೆ ಭೋಗವ ನುಣಲು ಬಯಸುವ
ಚಾಳಿ ಸರ್ಪನು ಪಿಡಿದ ಭೇಕನು ನೋಣವರಸುವಂತೆ ||
ಹೇಳಲಾಯುಷ ತಪ್ಪೆ ಲೋಹದ
ಮೇಲೆರಿದ ಜಲಬಿಂದುವಿನ ಪರಿ
ಹಾಳು ವಿಷಯಕ್ಕೆರಗಿ ಪರನು ಜರೆವರೆಂತೆಂದ || ೧೨ ||

ಮಾಡುವನು ಹಗಲಿರುಳು ದುಃಖವ
ತೋಡುತ್ತೀ ಭೋಗಾರ್ಥ ಕರ್ಮವ
ಕೂಡಲರಿಯದು ಭೋಗವದು ದೊರಕಿದರು ಕೆಡುವುದಲ ||
ಮೂಢ ದೇಹದ ಭೋಗವನು ತಾ
ನೋಡುವನು ಸಾಕ್ಷಿಯಲಿ ಪುರುಷನು
ಕೂಡನುಣ್ಣನು ತಮ್ಮಬಯಲಿಗೆ ಬಳಲಬೇಕೆಂದ || ೧೩ ||

ತಂದೆತಾಯೊಡ ಹುಟ್ಟು ಬಾಂಧವ
ವೃಂದಮೊದಲಾದೆಲ್ಲ ನದಿಯಲಿ
ಬಂದಹೊನಲಿಂ ಧನದಪರಿ ಕರ್ಮಾನುಸಾರದಲಿ ||
ಬಂದುಗೂಡುವುದಗಲುವುದು ಸಿರಿ
ಬಂದಡದು ನೆಳಲಂತೆ ನಾರಿಯ
ರೆಂದಡದು ತಾ ಕನಸು ಯವ್ವನ ಊರ್ಮಿ ಜಲನಿಧಿಯ || ೧೪ ||

೧೩೪ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಬಿಸಿಲುದೊರೆ ಕನಸಿಂದ್ರ ಚಾಲ
ಪ್ರಸರ ಗಗನದ ಹೊವು ಬಾಲರ
ಕುರಲವಾ ಗಂಧರ್ವ ನಗರ ಮಹೇಂದ್ರ ಚಾಪವಿದು ||
ಸಸಿನವಿಹುದೆ ಯಾಯುವಾಪರಿ
ನಸಿದು ಹೋಹುದು ಭಾನು ಮೂಡಣ
ದೇಸೆಯ ಸಡುವಲು ಮತ್ತೆ ಮೂಡಲು ಉದಿಸುತಿವ್ಯಂತೆ || ೧೩

ಜರಿಸುರಣ ಕ್ಷುತ್ಪ್ರಸೆಯು ಶೋಕವು
ಬೃದು ಪೋಷವು ಲೋಭಮತ್ಸರ
ಪರರ ಬಾಧಾ ಚಿಂತೆ ನಾನಾವ್ಯಾಧಿ ವ್ಯಸನದಲಿ ||
ಇರುಳು ಹಗಲೆಂದೆನ್ನದಾವಗ
ಹೊರಳುತಿದಿರೊಳು ಕಾಲ ವೇಗವ
ಸುಯರಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆ ಮಾತ್ರದಲಿ || ೧೪

ರಾಟೆಯಿತ್ತಿದ ಕೊಡನುದಕ ಹೊ
ದೋಟಕದು ಕೆಳಗಿಳಿವ ಪರಿಯೇ
ರಾಟದಾಯುಷ ತುಂಬಿ ಮತ್ತದು ತೀರಿ ಹೋಹುದಲಿ ||
ದೂಟಕದ ಜರೆಯೆಂಬ ನಾರೀ
ಕೂಟ ಪೆರ್ಬುಲಿಯಾಗಿ ಹಳುವನ
ಕಾಟವನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿಹ ಮೃತ್ಯುವನನರತ || ೧೫

ಎನ್ನದೇಹವಿದಾನು ನೃಪ ಸಂ
ಪನ್ನ ಭೋಗಿ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧನು
ಗನ್ನ ಶತಕವನರಿತೆನೆಂದರೆ ಮರಣಬರೆ ಬಳಿಕ ||
ಹೊನ್ನಹುದು ಹುಳುವಹುದೊ ಚಿತಿಯುತ
ವನ್ನ ಭಸುಮವೊ ವಿಷ್ಣೆಯಹುದೋ
ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳುಂಡುದನು ತಾನರಿವರಾರಿಂದ || ೧೬

ರೇತನತ್ತರಮೇಧ್ಯ ಮೂತ್ರ
ಪ್ರಾತಸಿರಿತೊಗಲೆಲುನು ನಾಡಿಯು
ಪಾತರೋಮನು ಮಾಂಸ ಹೇಸಿಕೆಯೊಡಲ ದುಃಖವಿದು ||
ಬಾತೆಯೇ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ದಗ್ಧಿ
ದಾತ್ಯ ಪಾಶ ಪಡೇತ ಜೀವರೆ
ನೇತಕ್ಕೆ ನೀ ಕೊಲುನೆ ಸತ್ತರನೆಂದನಾ ರಾಮ || ೧೯ ||

ತನುವಿದುವೆ ತಾವೆಂದು ಲೋಕದ
ಜನನು ದುಃಖದಿ ಬೇವುತಿಪ್ಪುದು
ಮನದಿದೇಹವು ನಾನದೆಂಬುದು ವಿದ್ಯೆಯೇ ಸತ್ಯ ||
ಅನುಜಕೇಳಾ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದನೆ
ತನಗೆ ತನು ವಿಲ್ಲೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ
ಯನವರತ ಚಿನ್ಮಾತ್ರನೇ ತಾನೆಂದು ಭಾವಿಪುದು || ೨೦ ||

ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲವಿದ್ಯೆಯನುದಿನ
ಬುದ್ಧಿ ವಂತನು ಕೆಡಿಸಬೇಕೈ
ಶುದ್ಧ ಸತ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸೇವೆಯಲಾತ್ಮಕಾಂಕ್ಷಕನು ||
ಹೊದ್ದಲಾಗದ ವಿದ್ಯೆಯನು ಬಿಡ
ದಿದ್ದು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲಿ ನಡೆಯಲು
ವಿದ್ಯೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ತಾನೆಯಭ್ಯಾಸದಲಿ ಜನಿಸುವುದು || ೨೧ ||

ಕಾಮ ರೋಷಾದಿಗಳು ವಿದ್ಯಾ
ಕಾಮಿಗವು ಶತ್ರುಗಳು ವಿ
ರಾಮ ಕೇಳದರೊಳಗು ಮುಕುತಿಗೆ ವಿಘ್ನಕಾರಿ ಕಣಾ ||
ತಾಮಸದ ಕ್ರೋಧಾಖ್ಯವನನಿಂ
ವೈಮನಸ್ಯವೆ ಜನಿಸಿ ಕೆಡಿಸುವ
ನೀ ಮುದದಿ ಕೊಪವನು ಜರೆದರೆ ಲೇಸು ಬಳಕೆಂದ || ೨೨ ||

ಕೋಪವೊಳೆಗುದ್ಧೃತವಾದಾ
ಪಾಪಿ ಪಿತೃತಾಯ್ ತಮ್ಮ ಬಂಧು ಕೈ
ತೋಪಕಾರಾಸ್ತರನರಿಯನಾ ಕೋಪದಿಂ ಬಳಿಕ ||
ತಾಪಜನಿಸುಗು ಧರ್ಮಕೆಡುವುದು
ಕಾ ಪಥದ ಸಂಸಾರ ಕಟ್ಟುಗು
ಕೋಪವನು ಯದುಗುಣದಿ ನೀ ಬಿಡಬೇಕು ಕೇಳೆಂದ || ೨೩ ||

ದೇಹನರಕ ಸಮೂಹವದರಲಿ
ನೋಹಗಳೆ ಯನುದೂತರಾಶಿಯೆ
ತಾಪದದ (ಮಹಾ) ವೈತರಣಿ ಯಮನಾಗಿಹ ಕಣಾ ಕೋಪ ||
ಬೇಹ ಕರ್ಮವೆ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನು
ಲೋಹಿಯಗ್ನಿಯೆ ತಾಪಮೂರಿದ
ದೇಹನುನೆಂದೆಂಬ ಪಾತಕಿಯುಂಬ ಕೇಳೆಂದ || ೨೪ ||

ಶಮೆಯೆ ನಂದನ ಕಾಮವಿಷಯ
ಭ್ರಮೆ ಕೆಡುವುದುರ್ವಶಿಯ ಭೋಗವು
ರಮೆಯನಾಳ್ದನ ಭಕ್ತಿ ಸುರಪನ ಪಟ್ಟ ಸಂತೋಷ ||
ಅಮೃತಪಾನ ಜ್ಞಾನ ರತುಸವು
ವಿಮಲವಾತ್ಸಲ್ಯಾನ ಸುರತರು
ನ ಮನು ಯಂಬುದು ಸ್ವರ್ಗವಿಲ್ಲಿಯೆ ತಮ್ಮ ನೋಡೆಂದ || ೨೫ ||

ಇಂದು ಮೊದಲೇ ಶಾಂತನಾಗಿರು
ಕಂದಶತ್ರುಗಳಿಲ್ಲವೇ ದೇ
ಹೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಾಣಾದಿ ಮನಬುದ್ಧಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯೆ ||
ದ್ವಂದ್ವವಳಿದರಿಯಾತ್ಮ ಶುದ್ಧಾ
ನಂದ ಸಂವಿಜ್ಯೋತಿ ವಿಕೃತಿಯ
ನೊಂದರೂಪವದಿಲ್ಲ ಕೇವಲ ಸತ್ಯಮಾತ್ರವನು || ೨೬ ||

ತನ್ನ ನಿಜವೇ ಕೇವಲಾತ್ಮನು
 ಭಿನ್ನಮನ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂ
 ದನ್ಯನೆಂದರಿವನ್ನ ದುಃಖದಿ ಮುಳುಗಿ ಬಳಲುವನು ||
 ನನ್ನ ನುಡಿಯಲಿ ಮನನಗೋಚರ
 ವನ್ಯವೆಂದರಿ ಸಕಲ ಕಾಲದಿ
 ನಿನ್ನೊಳೇನೂ ನೆನೆಯದದ್ವಯ ಪೂರ್ಣವಾಗೆಂದ || ೨೭ ||

ಮನದಲಸವರತೇನ ನೆನೆವನು
 ಮನುಜಗಾ ವಾಸನೆಯ ಬಲಿವುದು
 ಮನದ ನೆನಹವ ನಿತ್ಯನಿರ್ಗುಣದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದಡೆ ||
 ಮನವು ಗುಣವನು ಬಿಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲನೆ
 ನೆನಪಿಗೇನೂ ತೋರದಿದ್ದಾ
 ಮನವು ತನ್ನಿಂ ತಾನೆಯಳಿದೇಕಾತ್ಮಮಯವಹುದು || ೨೮ ||

ಪ್ರಾರಬುಧ ಸುಖದುಃಖವಾರಿಗು
 ತೀರದುಣ್ಣದೆ ಹೊನಲ ಕೊರಡಿನ
 ಸಾರಿಯಾಗಿರು ತುಂಡದೇನೂ ಲೇಪವವಗಿಲ್ಲ ||
 ಮಾರವಗಳವ ಮುರಿದು ಕರ್ತು ವಿ
 ಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಮನದಿ ತನು ಸಂ
 ಚಾರ ಮಾತ್ರದಿ ಕರ್ತುವವರಿಗೆ ಬಂಧವಿಲ್ಲೆಂದ || ೨೯ ||

ನಾ ನಿನಗೆ ಪೇಳ್ವಿದ ನಿರಂತರ
 ಸ್ವಾನುಭವದಲಿ ಭಾವಿಸಿದ ರಿಂ
 ಹಾನಿದುಃಖಾಕೇರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಲೇಪ ಬಳಿಕಿಲ್ಲ ||
 ನೀನಿದನು ನಂಬೆಂದು ತಮ್ಮಗೆ
 ಮಾನಸವೃಥೆಯೇತಕವ್ವಾ
 ಮಾನಸದಿ ಮರಹಿಲ್ಲದೆನ್ನನೆ ನೆನೆವುತಿರು ಯೆಂದ || ೩೦ ||

ನನ್ನ ಬರವನೆ ಪಾರುತಿಪ್ಪರೆ
 ನಿನ್ನ ದುಃಖವು ಕಾಡಲರಿಯದು
 ಸನ್ನಿಹಿತವೇಕತ್ರ ಸೇರದು ಕರ್ಮಬದ್ಧರಿಗೆ ||
 ಮುನ್ನಿನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸಮೃತ್ತ
 ದಾರ್ಪಣಾಗತ ಕೊರಡಿನಂತೆನ
 ಗಿನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕುಬ್ಬ ಕ್ಷಣದಂತಹುದು ಕೇಳೆಂದ || ೩೧ ||

ನನಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ವನದಲಿ
 ವನೆಯೆ ಸರಿ ಸುಖವಾಸವೇ ಯಜು
 ದೆನುತ ದಂಡವೋಲು ಬಿಡ್ವಂಸ್ತ್ರಿಯಲಿ ನಮಿಸಿರಲು ||
 ಜನನಿ ತೊಡೆಯಲ್ಲೆತ್ತಿ ಕುಳಿಸಿ
 ಮನನಿನೆದು ಹರಸಿದಳು ಹರುಷದ
 ಲಘುಪಮನೆ ಸುಖದಿಂದ ಬೇಗದಿ ಬಾಯೆನುತ್ತೊಲಿದು || ೩೨ ||

ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ ನಿನ್ನನಮರ
 ಸ್ತೋಮಗಂಧರ್ವರು ದಿಗೀಶರು
 ತಾಮರಸಭವ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರಾದಿಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ||
 ರಾಮನೀ ನಡೆವಲ್ಲಿ ನಿಂತ
 ಲ್ಲಾ ಮಹಾ ನಿದ್ರೆಯಲೆನುತ್ತಾ
 ಭಾಮೆಯಡಿಗಡಗಪ್ಪಿದಳು ಬಿಡಲಾರದನುಪಮನ || ೩೩ ||

ರಾಮಗೊಂದನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸು
 ಪ್ರೇಮ ಗದ್ಗದ ನಯನ ಜಲದಲಿ
 ಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನಂತಸ್ಥ ಸಂಶಯವಳಿದೆ ನೀನೆನುತ ||
 ಭೂಮಿಸುತೆಯದ ಕೇಳಿ ನುಡಿದಳು
 ಸಾಮದಲಿ ನಾಮುಂದೆ ಪಯಣವು
 ಸೋಮಸನ್ನಿಭ ನೀವು ಬಳಿವೈದುವುದು ವನಕೆನುತ || ೩೪ ||

ಬಪ್ಪನನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಹೋಗದೆ
ಕಪ್ಪಿಡಿಲೆಯಾಗಿಹೆನೆ ಯುಚಿತವೆ
ನಿಪ್ಪುದೇ ನಿಮಗೆನಲತಿ ಪ್ರಿಯನಾದ ಸತಿಯೊಡನೆ ||
ಬಪ್ಪೆ ನೀನೆಂತಲ್ಲಿ ಮೃಗಕುಲ
ಸರ್ಪಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರ ರಾಕ್ಷಸ
ಉಪ್ಪರವದಿರು ಮನುಜರನೆ ತಿಂಗೆಂದನಾ ರಾಮ || ೩೫ ||

ಶುದ್ಧ ಪುಳಿ ಕಟುಗಿಂಡೆ ಕಾಯಸು
ಮದ್ದೆ ಕೇಳುಣಲಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನ
ವಿದ್ವಂಸಿಯಪೂಪ ಮುಖ್ಯವದೊಂದು ವೇಳೆಯವು ||
ಶುದ್ಧಿ ಗೇಳುವಡ್ಡಿಲ್ಲ ಫಲ ಗೆಣ
ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲವೊ ವೇಳೆ ವೇಳೆಗೆ
ಹೊದ್ದಿಹೊಪಡೆ ಮಾರ್ಗ ಕಂಟಕ ಶಂಕು ಶರ್ಕರವು || ೩೬ ||

ಹಿರಿಯ ಗುಹೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಝಲ್ಲೀ
ಕರ ಶರಭ ಕೋಲಾಂಗಳತಿ ಘುರು
ಘುರಿಪವೀಪರಿ ಬಾಧೆ ದಂಡಕಕ್ಕೆದೆ ಕಾಲುನಡೆ ||
ಭರದಿ ಸೀತವು ಗಾಳಿ ಮುಳೆ ಬಿಸಿ
ಉರಿವ ದಾಡೆಯ ದೈತ್ಯರನು ಕಂ
ಡರೆ ಮಹಾಭಯದಿಂದ ನಡಗುವೆ ಸೀತೆ ನೀನೆಂದ || ೩೭ ||

ಏಣಲೋಚನೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ಗುಣ
ಮಾಣದೈತಹೆ ಬೇಗವೆನ್ನನು
ಕಾಣಬಹುದೆನೆ ಕೇಳಿ ಜಾನಕಿ ಠಾನು ವಚನವನು ||
ಕ್ಷೀಣಮುಖಿ ಕೋಪದಲಿ ಗದ್ದದ
ವಾಣಿಯೆಂದಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಪರೆ
ಪಾಣಿವಿಡಿವಂದಿತ್ತಲಗಲದ ವರ ಸತಿವ್ರತೆಯ || ೩೮ ||

೧೪೦ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ನೀನಗಲಿ ತಾನಿಹೆನೆ ಧರ್ಮ
ಜ್ಞಾನ ದಯನಿಧಿ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರೆ
ನಾನಿರಲು ನೋಡುವ ಸಮರ್ಥರದುಂಟೆ ಭೋಜನಕೆ ||
ದೀನತನವೇ ಕಂದ ಮೂಲವ
ನೇನ ನೀ ಭಂಜಿಸಿದ ಶೇಷವ
ಸಾಸುರಾಗದಲುಂಟೆ ನಮ್ಮತ ಸಮಾನವದು ತನಗೆ || ೩೯ ||

ಮೆಲ್ಲನಾ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಚರಿಸಲು
ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳೆಲ್ಲ ವರಳಿನ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಮೋಲಹವು ಸನ್ನಂಕದಲಿ ನಿಮ್ಮವನು ||
ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯವ
ನೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸಿ ನಾನೆ ಮಾಡುವೆ
ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ || ೪೦ ||

ಬಾಲೆಯಾಗರೆ ನನ್ನ ಕಂಡು ವಿ
ಶಾಲ ಜೋತಿಶಾಸ್ತ್ರವಂತನು
ಹೇಳಿಹನು ಪತಿಯೊಡನಿವಳು ವಸವಾಸಿಯಹಳೆಂದು ||
ಹೇಳಿದಾ ದ್ವಿಜ ಸತ್ಯವಂತನು
ಮೇಳವಿಸಿತದು ಮತ್ತು ಕಿಂಚಿತ್
ಕೇಳಿ ನನ್ನನುಮೊಡನೆ ಕರೆದೊಯ್ಯೆಂದಳಾ ಸೀತೆ || ೪೧ ||

ಹಿಂದೆ ರಾಮಾಯಣವನೇಕವ
ನೆಂದಿಹರು ಕವಿವರರು ವದರೊಳ
ಗಿಂದು ಮುಖ ಸೀತೆಯನುಳಿದು ರಾಘವನಡವಿಗಾಗ ||
ಸಂದ ಕಥೆಯೊಂದರೊಳಗಾದರು
ಬಂದದುಂಟೇ ಯದುಗುಣದಿ ತಾ
ಹಿಂದುಗೊಂಡೇ ಬಹೆನು ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯ ಕೃತ್ಯದಲಿ || ೪೨ ||

ಬಿಟ್ಟ ನನ್ನನು ನೀವು ನಡೆದರೆ
 ನೆಟ್ಟ ನೀಗಳೆ ಸಾವೆ ನಿಮ್ಮಯ
 ದೃಷ್ಟಿಯಿರಲೆ ನಲು ಮನವರಿದಾಗ ರಾಘವನು ||
 ಕಷ್ಟವೇತಕವಶ್ಯ ಬಾರೈ
 ತೊಟ್ಟು ಹಾರಭರಣವನು ನ
 ಮೃಷ್ಟ ಗುರುವಿನ ಸತಿಯರುಂಧತಿಗೆಲ್ಲ ಕೊಡು ಬೇಗ || ೪೩ ||

ಧನನ ವಿಪ್ರರಿಗಿತ್ತು ಬಹೆ ನಾ
 ಮನೆಯಲಿದ್ದನಿತ್ತೆಲ್ಲ ವಸ್ತುವ
 ನೆನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕರೆಸಿನು ವಿಪ್ರರನು ಭಕುತಿಯಲಿ ||
 ಇನಿತು ಧನಗೋವೃಂದ ವಸ್ತ್ರಸು
 ಕನಕ ಭೂಷಣವೆಲ್ಲ ಹರ್ಷದಿ
 ಘನ ಸುಶೀಲ ಶ್ರುತ ಕುಟುಂಬರಿಗಿತ್ತನಾ ರಾಮ || ೪೪ ||

ಮುಖ್ಯವಾದಾಭರಣವನು ತೆಗ
 ದಿಕ್ಕಿದಳು ಜಾನಕಿಯರುಂಧತಿ
 ಗೊಕ್ಕು ಧನವನು ತಾಯ ಸೇವಕರಿಗೆ ಬಡವರಿಗೆ ||
 ಲಕ್ಷಣವನರಿತರಿತು ವಿಪ್ರರಿ
 ಗಕ್ಷಿಪದಹೀನರಿಗೆ ಪುರಪರಿ
 ರಕ್ಷಕರಿಗನುಚರರಿಗುತ್ತಮ ಮಾರ್ಗ ನಿರತರಿಗೆ || ೪೫ ||

ಕೊಟ್ಟಳಾಗ ಸುಮಿತ್ರ ರಾಮನ
 ಬಿಟ್ಟರದಿರೆನುತರ್ಥಿಯಲಿ ಜಗ
 ಜಟ್ಟಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವನನು ರಾಘವನ ಕೈಯ್ಯೊಳಗೆ ||
 ನೆಟ್ಟನಿಷು ಜಾಪವನು ಧರಿಸಿ
 ದಿಷ್ಟನಾದನು ಮುಂದೆ ರಾಮಗೆ
 ಬಿಟ್ಟ ರಾಗಳೆ ಮನೆಯ ಸೀತಾ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು || ೪೬ ||

ಸೀತೆ ಸಹ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೃಪಜನ
ಜಾತ ಮಾಗಾದಿ ಕಾಲುನಡೆಯಲಿ
ಪ್ರೀತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೋಪುದನು ಕಂಡು ||
ಪಾತಕಿಗಳಾದೆನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸ
ಲೀ ತೆರದಲೆಂದೆನುತಲಾ ಜನ
ಜಾತ ನುಗುತ್ತಿದ್ದುದಾ ಪುರಪೌರವಾಸಿಗಳು || ೪೭ ||

ಇಂದ್ರನೀಲಶ್ಯಾಮ ಕೋಮಲ
ದಿಂದು ಕೋಟಿಪ್ರಭೆಯ ತನುರುಚಿ
ಯಿಂದ ದಿಸೆಯನು ಬೆಳಗೆ ಶತಕಂದರ್ಪ ಸೌಂದರ್ಯ ||
ದ್ವಂದ್ವ ಪಾದನ್ಯಾಸ ಪಾವನ
ದಿಂದ ಧರಿಗಾನಂದ ನೀವುತ
ತಂದೆಯರನುನೆಗೈದಿದನು ಶ್ರೀ ರಾಮ ಸುಖೇಮ || ೪೮ ||

ರವಿಕುಲೇಶ್ವರ ರಾಮ ಚರಿತದಿ
ರವಿಗಣನೆಯಲಿ ಸಂಧಿ ಪದಗಳು
ರವಿಗಳೇ ವೇದಸ್ವರೂಪರೆನಿಪ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ||
ರವಿಶಶಾಂಕನಲತನುದ್ಯುತಿ
ನಿನಹತೇಜೋರೂಪ ಸಚ್ಚಿ
ದ್ಭವನ ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ಮನುಸಿಂಹ ಪದಬೀಮ್ನ || ೪೯ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೨ಕ್ಕೆ ಪದ ೫೧೬ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ

ರಾಮನು ಶೃಂಗವೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದನು

ಸೂಚನೆ ॥ ತಂದೆಯನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪುರಜನ
ವೃಂದಸಹ ಬರೆ ಮರಸಿ ಹೊರವಂ
ಟಿಂದಿರಾಸತಿ ರಾಮನಿದ್ದನು ಶೃಂಗವೇರಿಯಲಿ ॥

ಪದ ॥ ನಿಜಜನನಿಗಭಿನಮಿಸಿ ತಮ್ಮಗೆ
ಸುಜನ ನೀತಿಯ ತಿಳುಹಿ ಧರೆಯಲಿ
ಅಜನ ಕಲ್ಪವನೊರಲಳವಲೆಂಬುದನು ವೇಳಿ ॥
ಭಜಿಸುತಿರು ನಾ ಬಹೆ ನೆನುತ್ತವೆ
ಸುಜನರಿಗೆ ಧನವಿತ್ತವನಿಯಾ
ತೃಜೆಯನುಜ ಸಹ ಗೃಹವನುಳಿದಾ ರಾಮ ಸಲಹೆಮ್ಮ ॥ ೧ ॥

ಪ್ರೀತೆ ನಗಸುತೆ ಕೇಳು ರಾಮನು
ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತ ಬೀದಿಯ
ಲಾತಗಳು ಧರಗಿಡುತ ಹೆಜ್ಜೆಯ ನಡೆವುದನು ಕಂಡು ॥
ಕಾತರದಿ ಜನ ಮರುಗಿ ಕೈಕೈಗೆ
ಭೂತಳಾದಿಪ ವರವ ಕೊಟ್ಟ
ಮಾತ ತಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ನಿವರಿಸುತೀರ್ದುದಖಿಳ ಜನ ॥ ೨ ॥

ಸತ್ಯಸಂಧನು ಗಡ ನೈವನು ಗಡ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಗಾಗಿ ಕಾಮನ
ಕುತ್ತ ಕೀ ರಾಜ್ಯವನು ಕೊಂಡೀ ಮಗನ ಹೊರವಡಿಸಿ ॥

೧೪೪ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಸತ್ಯರೂಪಪರಾತ್ಮ ರಾಮನು
ಮರ್ತ್ಯನೇ ಮರುದಾವ ಚಲುವಿನ
ಪುತ್ರಳೆಯೊ ಹಾ ರಾಮ ಹಾ ಯೆನುತಿಡ್ಡುದಖಿಳಜನ || ೩ ||

ಸತ್ಯಗುಣ ಸಂಪನ್ನ ರಾಮನ
ನೆತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಳು ಪಾಪಿ ಕೈಕೆ ದು
ರುಕ್ತಿಯಲಿ ಮೂಢಾತ್ಮ ನಾವಿನ್ನಿಲ್ಲಿರುವುದೇಕೆ ||
ಯೆತ್ತ ರಾಘವ ವಾಸಕಯ್ಯನ
ತತ್ತ್ವಗಳೆ ಕೂಡೆ ಹೋಗುವ
ಹತ್ತಿರೆಯಿವೆ ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಸಹವಾಗಿ || ೪ ||

ನೋಡಿರೈ ಜಾನಕಿಯ ಚರಣದಿ
ರೂಢಿಯಲಿ ಬಳುಕುತ್ತ ಹೋಹಳ
ನಾಡ ಪುರುಷರದೆಂದು ಕಾಂಬರೆ ಜಿಲ್ಲುವೆಯಾದಿವಳು ||
ಕಾಡ ನೆಲದಲಿ ಕಾಲನಿಡುತವೆ
ನಾಡಜನ ಮಧ್ಯದಲಿ ಮುಸುಕಿನ
ಗೂಢಪನ್ನ ಗವಿಲ್ಲದೆಂದಳಲಿದುದು ಜನ ನಿವಹ || ೫ ||

ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೇನು ವಿಲ್ಲಾ
ತಾನೆ ಪಾದರಿನಡೆವ ರಾಮನು
ಹಾನಿಯಲ್ಲಾ ನೋಳ್ಪುದೆವಗಿದು ಸಕಲ ಸಮ್ಮತದಿ ||
ತಾನು ರಕ್ಷಿಸು ತೆಡ್ಡನೆಲ್ಲರ
ದಾನವಿಯಲ್ಲಾ ಕೈಕೆ ಲೋಕದ
ಹಾನಿಕಾರಣೆಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದಳೆಂದುದಖಿಳ ಜನ || ೬ ||

ಸೀತೆ ಬರುಗಾಲಿನಲಿ ನಡೆವಾ
ಗೇತರದಿ ಮರುಗುವನೊ ರಾಮನು
ಬಾತೆಗೆಲ್ಲಾ ಪುರುಷಯತ್ನದಿ ವಿಧಿ ಬಲಾಢ್ಯನಲಿ ||

ಯೊ ತೆರದಿ ಮರುಗುವ ಜನಾಘ
ವ್ರಾತ ಮಧ್ಯದಿ ವಾಮದೇವಾ
ಖ್ಯಾತಮುನಿ ಸಜ್ಜ ನರ ನೆರವಿಯಲೆಂದನವರೊಡನೆ || ೭ ||

ಆರು ಮರುಗದಿರಲ್ಲಿ ರಾಘವ
ನಾರು ಜಾನಕಿಯೆಂಬವಳು ಧಿಟ
ಕಾರಣವದರಿಯದಡೆ ತಾನದನೆಂಬಿ ರಾಘವನು ||
ಶ್ರೀರಮಣ ನಾರಾಯಣನು ಮುರ
ವೈರಿ ವಿಷ್ಣು ಮುಕುಂದ ಸೀತಾ
ನಾರಿ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕುಮಿ ಯೋಗಾಧಾರಿ ವರಮಾಯೆ || ೮ ||

ರಾಮನೊಡನೈದುವ ಸುಮಿತ್ರನು
ಭೂಮಿಯಾಂತಾನಂತ ನೆಂಬವ
ರಾಮು ಮಾಯಾಗುಣದಿ ತತ್ತದ್ಭಾಸದಲಿ ತೋರ್ಪ ||
ರಾಮು ರಾಜಸ ಲೀಲೆಯಿಂದನೆ
ತಾಮರಸಭವನಾಗಿ ಸೃಜಿಸುವ
ಕ್ಷೇಮವನು ಮೂಜಗಕೆ ಹರಿಯೆಂದೆನಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವ || ೯ ||

ಉದ್ಭವನು ಮೂಜಗವನೀತನು
ರುದ್ರನಾಗಿ ತಮೋ ವಿಲಾಸದಿ
ಭದ್ರ ಮತ್ಸ್ಯಾಶ್ರಿತಿಯಲೀತನು ಮನು ವಿವಸ್ವತನು ||
ಆದ್ವಿತೀ ನೀರೊಳಗೆ ವಿಲಯದಿ
ಹೊದ್ದಿಸಿದ ನಾವೆಯಲವಗೆ ನೀ
ಕ್ಷುದ್ರಮಾರ್ಗವನರುಹಿದಾತನದೀತನೀ ರಾಮ || ೧೦ ||

ಶರಧಿ ಮಥನದಲದ್ವಿಯಿಳಿಯಲು
ಧರಿಸಿದನು ಸುತಳವಲಿ ಮಂದರ
ಗಿರಿಯ ಬೆನ್ನಲ್ಲಾಂತು ಕೂರ್ಮಾಕೃತಿಯಲೀ ರಾಮ ||

೧೪೬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಧರವಿಲಯದಲಿ ರಸೆಗೆ ಹೋಗಲು
ಧರಿಸಿ ಕೋಲಾಕೃತಿಯು ದೈತ್ಯನ
ನೋರಿಸಿದಾಡೆಯಲೆತ್ತಿಯವನಿಯ ತಂದನೀ ರಾಮು || ೧೧ ||

ಮೂರು ಜಗಕಂಟಕ ಶಿವುವನಿವ
ನಾರಿನೋತುಗುರಿಸಲಿ ಸೀಳಿದ
ಧೀರಪ್ರಜಲ್ಲಾ ದಂಗೊಲಿದು ನರಸಿಂಹ ರೂಪದಲಿ ||
ನಾರಿಯದಿತಿಯ ಪುತ್ರ ರಾಜಪ
ಹಾರಿ ಬಲಿಯನು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ
ಸೇರಿಸಿದನೀ ರಾಮು ನಾವನನಾಗಿ ದಿವಿಜರಿಗೆ || ೧೨ ||

ದುಷ್ಟಪ್ರೇತಿಯ ವಂಶವನು ಬರು
ಗುಟ್ಟಿ ಧರಣಿಯ ತಲೆಯ ಭಾರವ
ನೊಟ್ಟವಿಸಿದನು ಪರಶುರಾಮಾಖ್ಯೆಯಲದೀ ರಾಮು ||
ಹುಟ್ಟಿದನು ಮತ್ತಾಜಗತ್ಪತಿ
ನೆಟ್ಟನೀ ರಘುಕುಲದಿ ರಾಮನು
ಮುಟ್ಟಿ ಮುರಿಯಲಸಂಖ್ಯೆ ರಾವಣ ಮುಖ್ಯ ದಾನವರ || ೧೩ ||

ರಾವಣನು ಮಾನವರಲ್ಲದೆ
ಸಾವನಲ್ಲದು ಗುಣದಿ ಜನಿಸಿದ
ದೇವ ನಾರಾಯಣನು ದಶರಥ ಹಿಂದೆ ಬೇಡಿದನು ||
ದೇವಿ ಸಪ ಮಗನಾಗಬೇಕೆನೆ
ತಾವರೆಯು ಕಣ್ಣವನು ಸಲಿಸಿ
ದ್ವಾವರಕ್ಕಿಂದಿಲ್ಲಿ ರಾಮಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು || ೧೪ ||

ಆದಿವಿಷ್ಣುನೆ ರಾಮು ಜಗ ಸಂ
ಪಾದನಸ್ಥಿತ್ಯಂತ ಕಾರಣ
ನಾದಿ ಮಾಯೆಯೆ ಸೀತೆ ಹೋಗುವನಿಂದನುಜ ಸಹಿತ ||

ಸೇದುವನು ರಾವಣನ ಜೀವನ
ಹೋದ ದಿನ ನಾರದನು ತಡೆದುದು
ಮೇದಿನೀ ಹೊರೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ ಬಂದು ರಾಘವಗೆ || ೧೫ ||

ನಾಳೆ ನಡೆವನು ವನಕೆನುತ್ತವೆ
ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿದ ಮುನಿಯನಾಯಿಲೆ
ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ನೃಪತಿ ಕೈಕೆಯ ರೇಫ ಮಾಡುವರು ||
ಬೀಳುಗೊಡು ಚಿಂತೆಯನು ರಾಮನ
ಹೋಲಿಸುವ ದೇವತೆಯದಾವನು
ಪಾಲಿಸುವನೀ ಜಗವ ನಿಜಲೀಲಾ ವಿನೋದದಲಿ || ೧೬ ||

ರಾಮ ರಾಮಾ ರಾಮ ಯೆನುತೀ
ಭೂಮಿಯಲಿಯನವರತ ಪೇಳಿದ
ಡಾ ಮಹಾತ್ಮನ ಮೃತ್ಯು ಭಯವೆಂದೆಂದು ಮುಟ್ಟುವೆನೆ ||
ರಾಮದೆತ್ತಣದುಃಖ ಶಂಕೆಯ
ದಾ ಮಹಾತ್ಮಗೆ ಕಲಿ ಮಹಾಘಕೆ
ರಾಮ ನಾಮವೆ ಗತಿಯದಲ್ಲದೆ ಬೇರದೇನೇದ || ೧೭ ||

ಮುಂದೆ ಕಲಿಯಲಿ ಜನಿಸುವವರಿಂ
ಗೊಂದು ಕರ್ಮವು ಸಾಂಗವಾಗದು
ದಂದುಗದ ಕಾನಾದಿ ರಿಪು ಬಾಧೆಗಳ ವಿಘ್ನದಲಿ ||
ಮೊಂದೆ ಶ್ರೀ ರಘುರಾಮ ನಾಮಗ
ಳಿಂದ ಸಂಸಾರಾಂಬುಧಿಯನಾ
ನಂದದಿಂ ದಾಂಟುವರು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೧೮ ||

ಹೋಮ ದಾನ ತಪೋ ವ್ರತಾರ್ಚನೆ
ಭೂಮಿಸುರ ಪಿತೃಪೂಜೆ ತೀರ್ಥ ಮ
ಹಾ ಮನುಚ್ಚಾರಣೆಯು ಯೋಗಾಷ್ಟಾಂಗ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ||

ಕಾಮಯಿಲ್ಲದೆ ರಾಮಯೆಂದೆಂ
ಬಾ ಮನುಜಗನಿತ್ತೆಲ್ಲರಿಂ ಮಿಗಿ
ಲೀ ಮನುಮೆ ಭೂಮಿಯಲಿ ಮೂಜಗ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಹುದು || ೧೯ ||

ರಾವಣನ ಸಂಹರಿಸಲೋಸುಗ
ಭೂವರನ ವರಸಿದ್ಧಿ ಸಲಲಿಕೆ
ಭಾವುಕರ ಭಜನೆಯನು ಕೈಕೊಳಲಾದಿ ಪೂರುಷನು ||
ದೇವ ಮಾನವರಾಮನಾದರು
ನಾವು ದುಃಖಿಸಲೇನು ಕಾರಣ
ವಾವನೂ ಚಿಂತಿಸದಿರೆಂದನು ವಾಮದೇವ ಮುನಿ || ೨೦ ||

ಕೇಳಿ ಮುನಿವಚನವನು ವಿಪ್ರರು
ಮೇಲೆ ಸರ್ವರು ಹರ್ಷದಿಂ ಸಿರಿ
ಲೋಲನೆಂಬುದನರಿದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವೆಂದೆನುತ ||
ಅಲಿಪುತ್ರನವರತ ರಾಮ ವಿ
ಶಾಲರೂಪನ ತನ್ನೊಕ್ಕಿಂದರು
ಕೇಳಿದಿರೆ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಾರವು ಮುನಿಯ ಮಾತೆನುತ || ೨೧ ||

ಇದುವೆ ನಿಶ್ಚಯ ಸೀತೆ ರಾಮರ
ಪದನ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು ನಿತ್ಯವು
ಮುದದಿ ರಾಮಧ್ಯಾನ ದೃಢವನು ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕದಿ ||
ಸದನುಲಾರ್ಥ ರಹಸ್ಯವೆನುತನೆ
ಸುದತಿಯರು ವಿಪ್ರರು ನಿಧಾನಿಸಿ
ಸದನಕಯ್ದರರಿತು ರಾಮ ಪರಾತ್ಮನೆಂಬುದನು || ೨೨ ||

ಇತ್ತ ಸತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಂತ ಪಿತ
ನೊತ್ತಿಗೈತಂದೆಂದ ರಾಮನು
ಮತ್ತೆ ಕೈಕೆಗೆ ತಾಯೆ ಬಂದೆವು ಮೂವರೀಕ್ಷಣವೆ ||

ಚಿತ್ತ ದೃಢವುಂಟೊನಕೆ ಹೋಹವೆ
ಮತ್ತೆ ಸಿತ ಹೋಗಿಂದನಪ್ಪಣೆ
ಯಿತ್ತು ಕಳುಹುವುದೆಂದನಾ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ವಿನಯದಲಿ || ೨೩ ||

ವನಲು ಹರ್ಷದಲೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟಳು
ವನಿತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರಾಮನು ಸೀತೆಗೆ
ವನದಲುಳ್ಳಾ ನಾರಸೀರಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರಾಗಿ ||
ಕನಕ ವಸನವ ಕಳೆದು ಧರಿಸಿದ
ರನುಪಮು ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ರನುಕರಿಸದೇ ಸೀತೆ ಕರದಲಿ ಹಿಡಿದು ಲಜ್ಜಿಸುತ || ೨೪ ||

ಮೊಗನ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಜಾನಕಿ
ತೆಗೆದುಡಿಸಿದನು ರಾಮನು ಚೀರನ
ಮಿಗೆ ನೊದಲ ವಸ್ತ್ರೋಪರಿಯಲದ ಕಂಡು ನಾರಿಯರು ||
ಜಗಬಿರಿಯಲೊರಲುತಿರೆ ಕೇಳುತ
ಬಗೆದು ಕೈಕೆಗೆ ಗಜರುತೆಂದನು
ಮಿಗೆ ವಸಿಷ್ಠ ದುರಾತ್ಮ ಭಾಗ್ಯವಿಹೀನ ಕೇಳೆನುತ || ೨೫ ||

ಪಾಪಿ ರಾಮನ ಕೂಡೆ ಗಂಧನು
ಲೇಪ ದಿವ್ಯಾಂಬರ ವಿಭೂಷಣ
ರೂಪವತಿಯಾಗಿದ್ದು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಲಿ ನಡೆವ ||
ಈ ಪರಿಯಲನವರತ ಬಿಡದೇ
ಹೋಪಳಾವನಕಾಗಿ ರಾಮನ
ಶ್ರೀಪದಕೆ ಹಿತವಾಗುವಳಿಗೇನಿತ್ತೆ ನೀನೆಂದ || ೨೬ ||

ಜನಪನೆಂದ ಸುಮಂತ ತಾಯ್ಗೆ
ವನಕೆ ರಥದಲಿ ಕುಳಿತು ಹೋಗಲಿ
ತನಯರೆನುತವೆ ನೋಡಿ ಸೀತಾ ರಾಮನುಲಕ್ಷ್ಮಣರ ||

೧೫೦ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಮನ ನೆನೆದು ದುಃಖದಲಿ ರಾಮಾ
ಯೆನುತ ಬಿದ್ದನು ಧರಣಿ ಕಾಣುತ
ವಸತಿ ಬೇಗದಿ ರಥವನೇರಿಂದನು ರಘೂತ್ತಂಸ || ೨೭ ||

ಕುಳಿತಳಾ ರಥದಲ್ಲಿ ಜಾನಕಿ
ಬಳಿಕ ತಂದೆಗೆ ನಮಿಸಿ ರಾಘವ
ಬಲಬರುತ್ತೀರಿದನು ರಥವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸಹಿತ ||
ಚಳಕದಲಿ ಧನುಖದ್ವಯಗಳವ
ಬಳಿಕ ಶರತೂಣೀರ ಸಹಿತಾ
ಗಳೆ ಧರಿಸಿ ಕುಳಿತ್ತಿದಿ ಮೂವರು ವರರಥದ ಮೇಲೆ || ೨೮ ||

ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು ಸುಮಂತಯೆನುತವೆ
ತಳ್ಳಲಿಸಿ ದಶರಥನು ಕರೆಯಲಿ
ಕೆಲ್ಲಿ ನಡೆನಡೆ ಬೇಗವೆಂದನು ರಾಮ ರಥಸಹಿತ ||
ಅಲ್ಲಿ ದೂರದಿ ನಡೆಯೆ ಕಾಣದೆ
ಘಲ್ಲಿಸುವ ದುಃಖದಲಿ ಬಿದ್ದನು
ಫುಲ್ಲದ್ವೃತ ಹಾ ರಾಮ ಯೆನುತವೆ ನೃಪತಿ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ || ೨೯ ||

ಪೌರಜನ ಪರಿವಾರ ವೃದ್ಧರು
ನಾರಿಬಾಲರು ನಿಪ್ರರೆಲ್ಲರು
ದೂರ ಕೂಡೈದಿದರು ರಾಮಾ ರಾಮ ನಿಲ್ಲೆ ನಗೆ ||
ಆರು ಗತಿ ಬಿಟ್ಟಡವಿಗೈದಿದ
ದೂರುತವಗೇನೆನುತ ರಥದನು
ಸಾರಿಯಲಿ ಬರುತೀರ್ದುದಾ ಜನನಿವಹ ವರಲುತ್ತು || ೩೦ ||

ಅರಸು ದೇಶನತ್ತಲಿಂದನು
ಚರರಿಗೊರಲುತ ರಾಮ ಮಾತೆಯ
ಕರೆದು ಮನೆಗೆನ್ನೊಯ್ದು ಹಾಕಿರೆ ರಾಮ ವಿರಹದಲಿ ||

ಇರವು ಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲ ಮಾತ್ರದಿ
ಮರಣ ಬಂದುದು ತನಗೆ ಬದಿಕ್ಕುವ
ಪರಿಯದೆತ್ತಲು ಬರಿಯ ಹಂಬಲೆನುತ್ತ ಕಳೆವಳಿಸಿ || ೩೧ ||

ಕೌಸಲೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಾ
ವೇಷದುಃಖದಿ ಬುದ್ಧಿ ಗೆಟ್ಟು ನು
ಹೀತ ದಶರಥ ಬಿಡ್ಡನೇನೆಂದರಿಯದಿತಿವನು ||
ಸಾಶರುತನು ರಥದಲ್ಲಿದಿ ನಿ
ವಾಸವಿಲ್ಲೆಂದೆನುತ ತಿಳಿದಾ
ದೇಶಲುತ್ತಮ ಸಾ ನದೀ ತೀರದಲಿ ಸುಖದಿಂದ || ೩೨ ||

ಜಲನ ಮಾತ್ರಾಹಾದಿಂದನೆ
ಲಲನೆ ಜಾನಕಿ ಸಹಿತ ರಾಘವ
ಮಲಗಿದನು ವರ ವೃಕ್ಷಮೂಲದಿ ಬಳಿಕ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ||
ತಿಳಿದು ತನ್ನಯ ಧರ್ಮವೆಂದೇ
ಸೆಳೆದು ಚಾಪವ ಕೊಂಡು ರಾಮನ
ಬಳಿಯ ಪಾಲಿಸುತಿರ್ದನಿರುಳು ಸುಮಂತ ಸಹವಾಗಿ || ೩೩ ||

ಆ ಸಮೀಪದಿಯೋಧ್ಯ ಪಟ್ಟಣ
ದೇಶಜನವೈತಂದು ತಮ್ಮೊಳು
ಲೇಸು ರಾಮನು ಬಂದಡೂರಿಂಗಲ್ಲದಡೆ ವನಕೆ ||
ಈ ಸಮಸ್ತರು ಕೂಡೆ ಹೋದವು
ದೇಶ ನಮಗೇಕೆಂಬುದನು ಸೀ
ತೇಶ ಕೇಳುತ ವಿಸ್ಮಯದಲಿ ಸುಮಂತಗಿಂತೆಂದೆ || ೩೪ ||

ಊರಿಗೆಂತೂ ಬಾರೆನಿವದಿರ
ಭೂರಿದುಃಖವನಾರು ಕಾಂಬರು
ಕಾರಿರುಳೆ ಹೋಗುವೆನು ರಥವನು ಬೇಗ ತಾರೆನಲು ||

ದಾರುಕನು ಕುದುರೆಗಳು ಸಹ ಪರ
ಲೀಲೆ ಮೂವರು ರಥವ ಕಿರಿದೆ
ಗೂರ ಮುಂತಾಗಿತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿದರು ನನಕೆ || ೩೫ ||

ಬಳಿಕ ವುದಯದರೆಡ್ಡು ಜನವತಿ
ಕವನು ರಾಘವನ ಕಾಣದೆ
ವಳವಿಸುತ ರಥಗಾಲಿಯೂರತ್ತೈದಿದುದ ನೋಡಿ ||
ನಕೆಯಕ್ಕಿದಿನನುತ ಬಂದರು
ನಕೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಜಾರದಿರೆ ಹೈ
ನ್ನಿಳಿಯದಲ್ಯನವರತ ನೆನೆವರು ರಾಮ ಸೀತೆಯರ || ೩೬ ||

ಅತ್ತಲಿರುಳು ಸುಮಂತ ಹಾದಿಯ
ಸುತ್ತಿ ತೆಗೆವನು ರಥವ ಶೀಘ್ರದ
ಲುತ್ತರಿಸಿ ಬಹುದೂರ ಹೋಗಲು ಜನಸಮೂಹದಲಿ ||
ಹತ್ತಿರಿದ್ದುದು ಶೃಂಗವೇರಿ ಮು
ಪೋತ್ತಮದ ಗಂಗಾ ತಟದಿರ
ಘಾತ್ತಮನು ಸತಿಯನುಜ ಸಹ ರಥದಿಂದಿಳಿದನಿಳಿಗೆ || ೩೭ ||

ಕಂಡು ಗಂಗೆಯನಿಳಿಯಲಾಗಳೆ
ವಂಡದಂದದಿ ನಮಿಸಿ ಮಿಂದನ
ಬಂಡ ಪಾವನಮೂರ್ತಿ ನಿಧಿಯಲಿ ಬಳಿಕ ತಿಂಬುಪದ ||
ಪಂಘ ವೃಕ್ಷದ ಮೂಲದಲ್ಲಿರೆ
ಕಂಡ ಜನ ಹರಿದಾಗಲಿಯ
ಮಂಡಲೇಶ ಕಿರಾತ ಗುಹನೆಂಬವಗೆ ಹೇಳಿದರು || ೩೮ ||

ಕೇಳಿ ರಾಮನ ಸಖ ಗುಹನು ಹೀ
ಹಾಳಿಯಲಿ ಮನ ನೆನೆದು ಹರ್ಷದಿ
ನೀಲಮೇಘನ ಬರವಿಗಾಗಳೆ ಪುಷ್ಪ ಮಧು ಫಲವ ||

ವಟವೃಕ್ಷ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ
ಸೀತಾರಾಮರ ನಡೆ

ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯಾಗೆ
ಗುಹನ ಸ್ವಾಗತ

ಮೇಳವಿಸಿ ತಂದಿರಲಿರಿಸಿ ಕೃ
ಪಾಳುವೇ ಸಲಹೆನುತ ದಂಡದ
ಮೋಲು ಬಿದ್ದನು ಧರೆಯಲಾ ಶ್ರೀರಾಮ ಸಲಹೆನುತ || ೩೯ ||

ಎತ್ತಿ ಬೇಗದಿ ಗುಹನ ರಾಮನು
ಮಸ್ತಕವ ಮೈದಡವಿ ಸಖಿಯೇ
ಸ್ವಸ್ಥ ಕುಶಲವೆ ಯೆನಲು ಕೈಗಳ ಮುಗಿದು ಭಕುತಿಯಲಿ ||
ಇತ್ತಲೆಮ್ಮ ನಿಷಾದ ಜಾತಿ ಪ
ವಿತ್ರನಾಯಿತು ಧನ್ಯನಾದೆನು
ಹಸ್ತ ಸಂಸ್ಕರ್ಷದಲಿ ಪರಮಾನಂದವಾಯ್ತೆಂದ || ೪೦ ||

ಸತ್ಯ ಸಂಪನ್ನರಲಿ ಮೊಲಿವಂ
ತತ್ಯಧನು ನೈಷಾದರಲಿ ಕೃಪೆ
ಯತ್ತ ಯೆಲ್ಲ ರಾಮ ಧನ್ಯನು ತಾನು ರಾಜ್ಯವಿದು ||
ಮತ್ತೆ ತನಗೇಕಿದಕೊಡೆಯನಾ
ಗುತ್ತಮನೆ ರಘುನಾಥ ಯೆಂದಾ
ಸತ್ಯನಿಧಿಗಿದಗಿದಡೆ ನಗುಂತೆಂದನಾ ರಾಮ || ೪೧ ||

ಎಲೆ ಸಖಿಯೆ ಕೇಳೆನ್ನ ವಚನವ
ನಿಲೆಯ ಗ್ರಾವವ ನೋಡಬಾರದು
ಕಳಿಯೆ ಹದಿನಾಲ್ಕುಬ್ಬ ಪರಿಯಂತನ್ಯರಿತ್ತು ದನು ||
ಫಲವ ಮೂಲಾಶನವನೇನೂ
ಮೆಲಲೆ ಬಾರದು ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವೆ
ತಿಳಿಯಲೆನ್ನದು ಸಖಿಯಲಾ ನೀ ಪಾಲಿಸಿದನೆಂದ || ೪೨ ||

ಜಟಿಗಳಾಗವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೇಶವು
ವಟದ ಹಾಲನು ತರಿಸಿಕೊಡು ಯೆನೆ
ಯಟವಿಯಿಂ ತರಿಸಿದನು ಗುಹನದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ||

೧೫೪ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಉಟಜರಂದದಿಯದನುಪಾಯದಿ
ಜಟಿಯ ಕಟ್ಟಿದರಿಬ್ಬರೂ ಧೂ
ರ್ಜಟಗಳೋ ಯೆನಲಿಸೆದರಾಗ ಜಟಾ ಮಕುಟದಿಂದ || ೪೩ ||

ಜಲವೆ ನಾತ್ರಾಹಾರದಿಂ ನಿಜ
ಲಲನೆ ಸಹಿತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂಕನು
ತಳಿರು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಹಾಸಿದಡಲ್ಲಿ ರಾಘವನು ||
ಮಲಗಿದನು ಪುರಸ್ಕಾಸದಗ್ಗದ
ಲೊಲಿದು ಪವಡಿಸುವಂತೆ ಸೀತಾ
ಯಿಳಲಿ ಪರಿಯಂಕದಲಿಹ ಸ್ಥಳದಂತೆ ಸಿರಿರಾಮ || ೪೪ ||

ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸುತ್ತ ರಾಮನ
ಯೋಗರಕ್ಷೆಗೆ ಶರವ ತೊಡಿಸಿ ಮ
ಹಾ ಗರುವ ಚಾಪವನು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳ ಸಹಧರಿಸಿ ||
ಜಾಗರದಲೇ ನಿಂತು ಭಕುತಿಯ
ಲಾ ಗುಹನು ಸಹಿತಿದ್ದನಾ ಶ್ರೀ
ಯೋಗ ಮೂರುತಿ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಪದವ ಭಾವಿಸುತ || ೪೫ ||

ಸಂಧಿ ವೇದತ್ರಯದ ಗಣನೆಯ
ಲೊಂದಧಿಕ ಪದನಿಕರವೆಷ್ಟೆನೆ
ರಂದದಲಿ ಬಾಣವನು ತುಂಬಿದ್ದಂತೆ ರಾಘವನು ||
ಬಂದು ಗಂಗಾ ತಟದಿ ಮಲಗಿದ
ಸಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನು ಕೇಳಿ ಮು
ಕ್ತಂದ ಗುರುನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ಮಸಿಂಹ ಪಾಲಿಸುವ || ೪೬ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೩ಕ್ಕೆ ಪದ ೫೬ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ

ಗುಹನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದು (ಸೇರಿದ್ದು)

ಸೂಚನೆ ॥ ಮಿತ್ರ ಗುಹನನು ತಿಳುಹಿದನು ಸೌ
ಮಿತ್ರಿಯುದಯದಿ ಕಳಿದು ಗಂಗೆಯ
ಚಿತ್ರಕೂಟವ ರಾಮನೈದಿ ಮುನಿವರರ ಕಂಡು ॥

ಪದ ॥ ತಾಯ ನೇಮವಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಘು
ರಾಯ ವಿಪಿನಕೆ ತೆರಳಿ ನಿಜಜನ
ಬಾಯಬಿಡುತ್ತೆರಲು ರಥಗಳನೇರಿ ವಹಿಲದಲಿ ॥
ಆಯುವಂತನು ಹಿಂದೆ ತೆರಳಿಯು
ಪಾಯದಲಿ ಗಮಿಸಿರಲು ಗುಹನಲಿ
ಪ್ರಿಯದಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದ ಶ್ರೀರಘುರಾಯ ಸಲಹೆಮ್ಮ ॥೧॥

ಆಗಜೆ ಕೇಳಾ ರಾಮ ನಿದ್ರೆಯ
ಬುಗಿಯಲಿರೆ ಗುಹ ಕಂಡು ಕಂಗಳ
ಲುಗುವ ಜಲಧಾರೆಯಲಿ ನುಡಿದನು ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೆ ॥
ಜಗದೊಡೆಯ ನಿನ್ನಣ್ಣ ಮಲಗಿದ
ಬುಗೆಯ ನೋಡೈ ದರ್ಭಪತ್ರಾ
ದಿಗಳ ಹಾಸಿಕೆಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿ ಸಹವಾಗಿ ॥ ೨ ॥

೧೫೬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಹೇಮ ಬಹ್ವಾಂಗದಲಿ ಕೌವೋ
ದ್ಧಾ ಮದಿಂದನ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವ
ರಾಮಸೀತೆಯರತ್ತಲೇ ಕಲುನೆಲದಿ ತೊಪ್ಪಲದಿ ||
ನೇಮದಲಿ ಮಲಗಿಹರಿಸಿತನಾ
ಛ್ರಾಮ ಮಂಥರೆ ಕಲಿಸಿ ಕೈಕೆಯ
ನೀ ಮಹಾದುಃಖವನೆ ತಂದರು ಯೆಂದನಾ ಗುಹನು || ೩ ||

ಕೈಕೆ ಪಾತಕಿ ದುಃಖಕಾರಣೆ
ಯೇಕೆ ಸಂಶಯವೆನಲು ಕೇಳಿ ವಿ
ವೇಕಿ ಸುತ ಸೌಮಿತ್ರನೆಂದನು ಗುಹನೊಡನೆ ಮಗುಳೆ ||
ಸಾಕು ಮದ್ವಚನವನು ಕೇಳಾ
ಸೋಕುವೀ ಸುಖದುಃಖನಿಕರ
ಕ್ಕಾಕೆವಾಳನ ದಾರು ನೋಡೆ ನಿಚಾರದಿಂದೆಂದ || ೪ ||

ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತದ ಪಾಪ ಮು
ಹೋನ್ನತಿಯ ಪುಣ್ಯಂಗಳೆರಡೂ
ಬೆನ್ನಲೇ ಜೀವರಿಗೆ ಬಹವು ದುಃಖ ಸುಖವಾಗಿ ||
ಅನ್ಯರಿಂದೀ ದುಃಖವಾಯ್ತತಿ
ಘನ್ನ ಸುಖವಾಯ್ತೆಂಬ ಮಜಡರು
ಭಿನ್ನ ಮಾಯಾ ಪ್ರಕೃತಿ ಬುದ್ಧಿಗಳವರು ಕೇಳೆಂದ || ೫ ||

ಹಮ್ಮಿನಿಂ ಮಾಡಿದ್ದ ಕರ್ಮವೆ
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮನು ಕಚ್ಚಿ ಉಣಿಸುವು
ದೆಮ್ಮ ಬಾಂಧವ ಸುಖಸುಹೃತ್ತಿಯ ದ್ವೇಷಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ||
ಅಮ್ಮನಪ್ಪನೆನಿಪ್ಪರೆಲ್ಲರು
ಕರ್ಮದಿಂ ಕೂಡಿಹುದು ಜಿ ವನ
ಕರ್ಮವಶದಲಿ ದುಃಖಿಸುಖಿಯಾಗಿಹನು ಕೇಳೆಂದ || ೬ ||

ಆವ ಕಾಬದಲಾವುದಾಯಿಸು
ಭಾವ ಚಲಿಸದೆಯುಣ ಬೇಕದ
ನಾವ ಭೋಗವು ಕರೆಯೆ ಬಾರದು ಬೇಡಿಸಲು ಬಿಡದು ||
ದೇವತಾ ಪ್ರಕೃತಿಗಳನುಳ್ಳನ
ನಾವ ಭೋಗವೆ ಬರಲಿ ಹೋಗಲಿ
ನಾವನುತ್ತರಲೃಹಂಕರಸದೆ ಸುಖದಲಿಹನು || ೭ ||

ಆವ ಕಾಬದಲಾವ ದೇಶದ
ತಾನನಾನನ ವಿಡಿದು ಸುಖದುಃ
ಖಾನಳಿಗಳೂಡಿದರು ಪೂರ್ವದಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ||
ಸಾವನಾಧಮ ಕರ್ಮನಲ್ಲದೆ
ಯಾವನೂ ತಾನಲ್ಲ ಕಾರಣ
ದೇವತೆಗಳಿಗು ವಿಧಿಯ ವಿಹಿತನ ಮೊರಲರಿದೆಂದ || ೮ ||

ನರರು ಸುಖದುಃಖಗಳ ಬಂಧದಿ
ಹೊಂಚುತಿಹರೆಂದೆಂದು ದೇಹವು
ಚರಿಸುವಾಗಳೆ ಪುಣ್ಯಪಾಪವ ಮಾಡುತ್ತಲೆಯೆಹುದು ||
ಶರಿಸುಖದುಃಖದ್ವಯದಲೇ
ಹೊರಿದ ಪಿಂಡವು ದುಃಖತೀರ್ಥಡೆ
ಹಿರಿದು ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುನರಪಿ ದುಃಖ ಕೇಳೆಂದ || ೯ ||

ದುಕ್ಕ ಸುಖ ದಿವರಾತ್ರಿಯೆಂದದ
ಲೆಕ್ಕ ದುಃಖವು ತೀರಿತೆಂಬಾ
ಗಕ್ಕಡದ ಸುಖಿಯಾವನೆಂಬನು ಸುಖವು ಕೆಡುವಾಗ ||
ದುಕ್ಕಿಯಾದೆನೊ ಯೆಂಬನದುಗುಣ
ದುಕ್ಕಸುಖವೂ ದ್ವಂದ್ವ ಜಲವಿರ
ಲೆಕ್ಕ ಪಂಕವ ಪಂಕವುಡಕವ ಬಿಟ್ಟದಾಗಿರನು || ೧೦ ||

೧೫೮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಮೊರಬಾರದು ದುಃಖಸುಖವನು
ಗಾರುತನು ಸುಖದುಃಖ ರೂಪವು
ಮೊರುವರೆ ಸುಖದುಃಖವೆರಡನು ದೇಹ ಭಾವವನು ||
ಮೊರೆ ಚಿನ್ಮಯ ನಿತ್ಯನಿರುಪಮ
ನಾಡುಭಾವವಿಕಾರ ಶೂನ್ಯಾ
ಕಾರ ವಿರಹಿತನೇಕನದ್ವಯನೆಂದರಿಯಬೇಕು || ೧೧ ||

ಸಚ್ಚರಿತದಲಿ ಸಾಧುಜನ ಸ
ಚ್ಚರ್ಚೆಯಲಿ ಶ್ರೀಗುರುಮುಕುಂದ ಪ
ದರ್ಶನೆಯಲಿ ನಿರಂತರವು ವೈರಾಗ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ||
ಮೆಚ್ಚದೇನೂ ವಿಷಯದಲಿ ಮನ
ದಿಚ್ಚಿಯೆಲ್ಲವನಳಿದು ತೋರದ
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮ ತಾವಾಗಿಹುದು ಬಲ್ಲವರು || ೧೨ ||

ಧೀರನಾಗಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ವಿ
ಚಾರಿಯಾಗಿ ನಿರಂತವೇನುವ
ಹಾರದಿಷ್ಟಾನಿಷ್ಟ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ||
ಮೊರಹ ರುಷಾಮರ್ಷ ಮೋಹವ
ದಾರಿಯಲಿ ಪಾಪಾಣ ಕಂಡಾ
ಸಾರಿ ಕನಸಿನವೋಲು ಜಗವನು ನೋಡದಿರಬೇಕು || ೧೩ ||

ಹಿಂದಣಾರ್ಜಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧದಲಿ
ಬಂದುದಕ್ಕೊಡಬಟ್ಟು ಮಾಡದೆ
ಮುಂದೆ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಸಾಧನ ಕಾಯಕರ್ಮವನು ||
ಯೆಂದ ತತ್ತದ್ವಿಹಿತ ಲೌಕಿಕ
ದಂದವೇನೂ ಬಿಡದೆ ಹಿರಿಯರ
ಚಂದದಲ್ಲಿರಬೇಹುದೆಂದನು ಗುಹಗೆ ಸೌಮಿತ್ರ || ೧೪ ||

ಇಂತೆನುತ್ತಿರೆ ಗುಹನ ಹೃದಯದ
ಚಿಂತೆ ಕಲ್ಮಷವೆಲ್ಲಳಿಯಿತೆಂ
ಬಂತೆ ನಿರ್ಢುಲವಾಯಿತಾಗಳೆ ಸುತ್ತ ನಭವೆಲ್ಲ ||
ಶಾಂತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂದ ಬೋಧೆ ದಿ
ಗಂತದಲ್ಲೀಸಿ ಹರವುದನೆ
ಕಂತು ಕಿರಣವ ಬೀರೆ ರಾಘವನುಪ್ಪವಡಿಸಿದನು || ೧೫ ||

ಎದ್ದು ಸಲಿಲವ ಮುಟ್ಟಿ ಸಂಧ್ಯೆಯ
ತಿದ್ದಿ ರಾಘವನೆಂದ ತಾರೈ
ಭದ್ರ ನಾವೆಯನೆಲ್ಲಿ ಸಖಿಯೆನೆ ಗುಹನದನು ಕೇಳಿ ||
ಶುದ್ಧ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸುದೃಢ ನಾವೆಯ
ಹೊದ್ದಿ ತಾ ತಂದಯ್ಯ ಬೇನರು
ಗದ್ದುಗಿಯ ಮಾಡುವುದು ದೋಣಿಯಲನುಜ ಸತಿಸಹಿತ || ೧೬ ||

ಜಾತಿಗಳು ಸಹ ನಾನೆ ದೋಣಿಯ
ನಾ ತಡಿಗೆ ದಾಂಟಿಸುವೆನೆನೆ ರಘು
ಜಾತನಾಗಲಿ ಯೆನುತ ಮೊದಲೇರಿಸಿ ನಿಜಾಂಗನೆಯ ||
ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ಹಸ್ತಾವಲಂಬನ
ವಾತು ಗುಹನನು ರಾಮನೇರಲು
ನೀತಿವಿದ ಸೌಮಿತ್ರನಾಯುಧ ಸಹಿತ ರೋಹಿಸಿದ || ೧೭ ||

ಹಿಂಚಿ ಗುಹಜಾತಿಗಳು ಸಹಿತ ವಿ
ಸಂಚಿಸದವೋಲ್ಕೈದಿ ತೆಗೆಯಲು
ಪಂಚಮಹಪಾಪಿಗಳಘಂಗಳ ಮಲದ ಕರ್ದಮನ ||
ಕಿಂಚಿತುಳುಹದೆ ತೊಳೆವ ವಿಷ್ಣು ವಿ
ಬಿಂಚಿ ರುದ್ರರ ಪಾದಕರ ಶಿರ
ದಂಚಲಿಸದಾ ಗಂಗೆಗೆರಗಿಂತೆಂದಳಾ ಸೀತೆ || ೧೮ ||

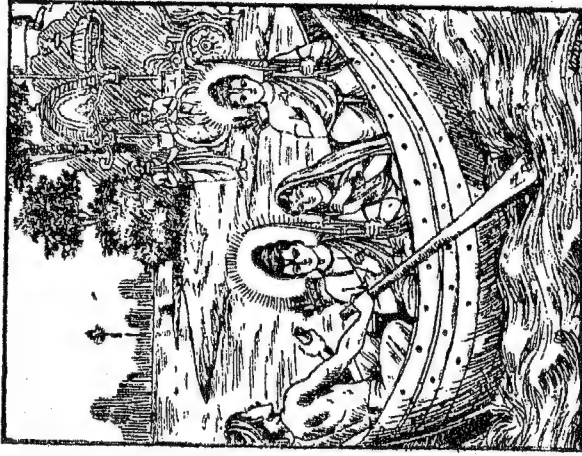
೧೬೦ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ದೇವಿ ಗಂಗೆ ನನೋಸ್ತು ಬೇಡುವೆ
ನಾವು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರಾಮಸಹಿತ ವ
ನಾವಳಿಯವು ತ್ರಿಸಿ ಬಂದಾಸನ ಪಿಶಿತದಿಂದ ||
ಆ ನಿಧದಲುಪಹಾರ ಬಲಿಗಳ
ನೀನೆ ಸುಖದಿಂ ಬಂದಡೆನುತಿಸಿ
ನಾವೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ದಿಡಕೆ ಸೇರಿದುದಾಚಿಗಿನ್ನವರ || ೧೯ ||

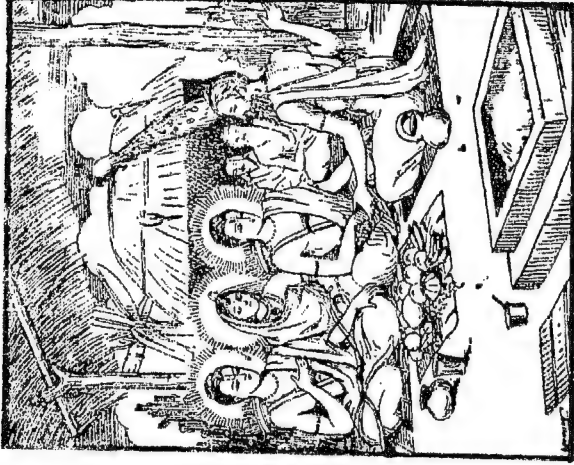
ದಿಡದಲಿಳಿದಿಂತೆಂದನಾ ಗುಹ
ನೊಡನೆ ವಸಕಾ ಬಹನನುತಿಯ
ಕೊಡು ರಘೂತ್ತಮನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾವೇನೀಗಿವಲು ||
ಕಡುಗರುಣಿಯದ ಕೇಳಿ ನುಡಿದನು
ತಡನೆ ಹದಿನಾಲ್ಕುಬ್ಬ ದಂಡಕ
ದಡವಿಯಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬೇಗದಿ ಮರಳಿ ಬಹೆನೆಂದ || ೨೦ ||

ನೆಟ್ಟನೆಂದೂ ರಾಮಭಾಷಿತ
ಕೊಟ್ಟವುಂಟೇ ಯೆಂದವನ ನೆರೆ
ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಾಲಿಸುತ ಕಳುಹಲು ವರಲುತನೆ ಮನದಿ ||
ಮುಟ್ಟಿ ನೆನೆವುತ ನಡೆದನತ್ತ ವಿ
ಶಿಷ್ಟ ಮೃಗವನು ಕೊಂದು ಭೋಜನ
ತುಷ್ಟರಾದರು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಸಹವಾಗಿ || ೨೧ ||

ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯ ವೃಕ್ಷ ಮೂಲದಿ
ಹಿಂದುಗಳೆದಲ್ಲಿಂದುವಯದ
ಲ್ಲಿಂದಮುಖ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತ ಶ್ರೀರಾಮನಾದರದಿ ||
ಮುಂದೆ ಭಾರದ್ವಾಜನಾಶ್ರಮ
ಕಂದು ಬಿಜಯಂಗೆದು ಹೊರಗಿರು
ತೆಂದನೊಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಕಂಡನಾ ರಾಮ || ೨೨ ||

ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿದ್ದು

ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸ

ಬಾ ವಟುವೆ ಹೋಗಿನ್ನು ಮನಿಪಗೆ
ಭೂವರನ ದಶರಥನ ಮಗ ಬಂ
ದೀ ವನದಿ ಹೋರಗಿಹನು ಜಾನಕಿ ತಮ್ಮ ಸಹವಾಗಿ ||
ಮೂವರೇ ಯಂದೆನ್ನು ನೀ ರಾ
ಜೀವನೇತ್ರನ ನುಡಿಗೇ ಹರಿದಂ
ದಾ ವಟುಕ ಮುಗಿದೆರಗಿ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ಹದನ || ೨೩ ||

ಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ನಹ ಹೋಗಿ ಬಂದಿಹ
ರಾಮನೆಂಬನ ದೇವ ಸನ್ನಿಭ
ಸೋಮಕೋಟಿಪ್ರಭನು ವಲ್ಕಲ ವಸನ ಜಟಿ ಮಕುಟ ||
ಶ್ಯಾಮವರ್ಣ ವಿಶಾಲನೇತ್ರನು
ಭಾಮೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ನಿಂತಿಹ
ನೀ ಮುನಿಗೆ ಹೇಳೆಂದು ಕಳುಹಿದನೆಂದನಾ ವಟುಕ || ೨೪ ||

ಅದನು ಕೇಳುತ ಹರ್ಷದಿಂ ಬೇ
ಗದಲಿ ಭಾರದ್ವಾಜ ಮುನಿಪತಿ
ಯೊದವಿ ಪಾದ್ಯಾಘ್ರಾದಿಕವನೆಲ್ಲವನು ನೆರೆ ಪಿಡಿದು ||
ಇದಿಂ ಗೊಂಚೈತಂದು ರಾಮನ
ಪದಸಮೀಪದಿ ನಿಂತೆಫೋಕ್ತದಿ
ಹೃದಯ ಶುದ್ಧಿಯಲೊಲಿದು ಪೂಜಿಸಿದನು ಸಹಾನುಜನ || ೨೫ ||

ಸಾವಧಾನದಿ ಬಂದು ರಾಘವ
ಪಾವನವ ಮಾಡೆನ್ನ ನಡೆ ರಾ
ಜೀವ ಲೋಚನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯ ಪಾದರಜವಿತ್ತು ||
ದೇವಿ ಸುತೆಂದೆನುತ ಕರದೊ
ದಾ ವಿಭುಗಳನು ಮತ್ತೆ ಭಕ್ತಿಯ
ಭಾವದಿಂದಾತಿಥ್ಯ ಸತ್ಕಾರದಲಿ ಪೂಜಿಸಿದ || ೨೬ ||

ಸಂದ ಜನ್ಮಾಂತರದ ತಪಸಿಂ
ಗಿಂದು ಕಡೆಯಾಯಿತು ನಿಮ್ಮಡಿ
ಯೊಂದು ನಿಮಿಷದ ಸಂಗದಿಂದೆನಗೆತಿ ರಘೂತ್ತಮನೆ ||
ಬಂದ ಕಾರ್ಯವ ನಡೆದವನು ನೀ
ಮುಂದೆ ವರ್ತಿಸುವವನು ನಿಜವದ
ದ್ವಂದ್ವ ಸೇವಾ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿ ಬಲ್ಲೆ ನಾನೆಂದ || ೨೭ ||

ನೀನು ಮಾನುಷನಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್
ಜ್ಞಾನ ಮೂರುತಿ ವಿಷ್ಣು ಸಚ್ಚಿ
ದ್ವಾನು ಕೋಟಿ ಪ್ರಭವಂತ ನಿರೀಹ ನಿರ್ವ್ಯಂದ್ವ ||
ನಾನ ವಿಕ್ರತಿ ವಿಹೀನ ಮಾಯಾ
ಮಾನವಾಕೃತಿವಿಡಿದೆ ಬೇಡಲು
ದಾನವರ ಬಾಧೆಯಲಿ ಕಮಲಜ ಸುರರು ಸಹನಾಗಿ || ೨೮ ||

ದಶರಥಗೆ ಮಗನಾದೆ ಕೌಸಲಿ
ಗೊಸದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೊಡನೆ
ದಸುರಿಯನು ಕಾಣಿಸಿದೆ ಕಾಲನ ಮುನಿಯ ಯಾಗವನು ||
ಘಸಣಿಗೊಳಿಸುನ ದನುಜರನು ಶಿ
ಕ್ಷಿಸಿದೆಹಲ್ಯಾ ಶಿಲಿಯ ಶಾಪವ
ಸಸಿನೆಮಾಡಿದೆ ಪುರಿದೆ ಜನಕನ ನಿಲೆಯ ಹರಧನುವ || ೨೯ ||

ಸೀತೆಯನು ವರಿಸಿದೆ ನೃಪಾನ್ವಯ
ಘಾತಿ ಭಾರ್ಗವ ಮುನಿಯ ವೀರ್ಯೋ
ವೈತ ಧನುವನು ಕೊಂಡಯೋಧೈಯಲಿರಲು ನಾರದನ ||
ಮಾತ ಕೇಳಿದೆ ಸತ್ಯವಚನ
ಕೊಕ್ಕೇತಿ ತಂದೆಯ ನುಡಿಯ ಪಾಲಿಸ
ಲಾತೆ ಜಟಿ ವಲ್ಕಲನ ಬಂದಿರಿಯನುಜ ಸತಿಸಹಿತ || ೩೦ ||

ಇನ್ನು ಮುನಿಗಳ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ
 ಇನ್ನು ಪಾವನ ಮಾಡಿ ವನದಲಿ
 ಹೆನ್ನೆರಡರಿಂದೆರಡು ವರ್ಷವನಧಿಕವೆನಲಿದ್ದು ||
 ದುರ್ನಿನೀತ ವಿರಾಧ ಶೂರ್ಪೆಯ
 ಕರ್ಣನಾಸಿಕ ಖರನ ದೂಷಣ
 ಹೊನ್ನೆ ಮೃಗ ಮಾರೀಚ ಮುಖ್ಯರ ಕೊಲುವೆ ನೀನೆಂದ || ೩೧ ||

ಮಾಯ ಸೀತೆಯಲೊಯ್ಯಲರಸಿ ಜ
 ಟಾಯು ಮೋಕ್ಷನನಿತ್ತು ಶಬರಿಯ
 ಕಾಯದಳಿವನು ಕಂಡು ಬಾಲಿಯ ಕೊಂದು ಕಪಿಗಳನು ||
 ನಾಯಕರ ನೆರೆ ಮಾಡಿ ಶರಧಿಗೆ
 ಲಾಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ದನುಜ ನಿ
 ಕಾಯ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣಾದಿಗಳ ಸದೆಬಡುವೆ || ೩೨ ||

ಹೆಟ್ಟುಗೆಯನೊಡಗೊಂಡು ಪಟ್ಟವ
 ಕಟ್ಟಿ ವಿಭಿಷಣಗಚಲ ಸೌಖ್ಯವ
 ಕೊಟ್ಟಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಸಿಂಹಾಸನದಿ ರಾಜ್ಯವನು ||
 ಮುಟ್ಟಿ ಪಾಲಿಸಿ ಕಲಿಯಲುದಿಸುವ
 ದುಷ್ಟರಘನನು ನಾಮಮಾತ್ರದಿ
 ಹಿಟ್ಟುಗುಟ್ಟುವ ದೈವವಲ್ಲ ರಾಮ ನೀನೆಂದ || ೩೩ ||

ನಿನ್ನ ಪದಯುಗ ಸೇವೆಯಿಂದ
 ತ್ವನ್ನ ವಿಜ್ಞಾನದಲಿ ಬಲ್ಲೆನು
 ಯಿನ್ನು ಹೇಳುವದೇನು ಪುರುಷ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಭವದಿ ||
 ಮುನ್ನಲುಳ್ಳ ಪರಾತ್ಪನೀನಿಂ
 ದೆನ್ನ ಪಾವನ ಮಾಡಬಂದೈ
 ಧನ್ಯನಾದೆನು ರಾಮಯೆಂದನು ಮುನಿ ಭರದ್ವಾಜ || ೩೪ ||

೧೬೪ ಅಥ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಎನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಸಹಿತನೆ
ವಿನಯದಿಂ ಪೊಡವಂಟು ನುಡಿದನು
ಮುನಿಪನಾತ್ಮಜ್ಞಾನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಹ್ಮ ವಿತ್ತುಗಳು ||
ಜನಪರಾತ್ಮಜರಾವು ಹೊಗಳರೆ
ವಿನಯವಂತರ ಸಹಜ ಗುಣವೆಂ
ದೇನುತವಂತನೊನ್ನೊದಿಂದಾ ದಿನವು ಕಡೆಯಾಯ್ತು || ೩೫ ||

ಜನಪ ರಾಮನಲ್ಲಿ ತಡೆಯದ
ದಿನಗೆ ಮುನಿ ಕೋಪಿಸುವನೆನುತನೆ
ವನಧಿಗಳಿದನು ಭಾನು ರಾಘವ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿರಲು ||
ಮುನಿಪನೊಬ್ಬನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಡೆ
ವನಿಗಳೆಲ್ಲರು ಕಾಣಬೇಡವೆ
ಯೆನುತ ರಾಮನ ಮತ್ತೆ ಕರೆಯಲು ಮೂಡಲೈತಂದ || ೩೬ ||

ಅರಸು ಕೃತ್ಯವ ರಾಮ ಬಿಟ್ಟರೆ
ಚರಿಸಬೇಡವೆ ನಾನೆನುತ ಖರ
ಕಿರಣ ಬಲವನು ನೂರೆ ವೈರಿತಮಂಗಳನು ಮುರಿದು ||
ಅರಳ ಮಧುವಿನ ಕರಕೆ ತುಂಬಿಯು
ಧರವನಟ್ಟುತ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯು
ಸೆರೆಯ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿಂವ್ರದಿಶ ಚಾವಡಿಗೆ ರವಿ ಬಂದ || ೩೭ ||

ಬಳಿಕ ರಾಘವನೆಡ್ಡು ನಿತ್ಯವ
ಸಲಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನಿಪನ
ಬಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು ತೆನ್ನದಲಿ ಯಮುನೆಯನು ದಾಂಟಿಸಲು ||
ತಿಳಿದು ಮಾರ್ಗವ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಲಲನೆ ಸಹಿತನೆ ಚಿತ್ರಕೂಟದ
ಲಲಳು ಮುನಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದೊತಂದ || ೩೮ ||

ಚಿತ್ರಕೂಟಾದ್ರಿಯಲಿ ಮುನಿಗಳ
ಮೊತ್ತದಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಶ್ರಮ
ದೊತ್ತಿನಲಿ ಹಿಂತಾಳ ತಾಳ ತಮಾಲ ವಟಿ ಖದಿರ ||
ವೃತ್ತ ಚಂಪಕ ಪನಸ ಚೂತಾ
ಶ್ವತ್ಥ ಜಂಬೂ ನಿಂಬ ಬಿಲ್ವ ಕ
ಪಿತ್ತ ರಂಘಾ ಪೂಗ ಮಹಾವನವ ಕಂಡ || ೩೯ ||

ಹಲವು ಮೃಗ ಜಾತಿಗಳ ಪಕ್ಷಿಯ
ಹಲವು ಫಲ ಕುಸಮಾದಿ ಶೋಭೆಯ
ಹಲವು ಕಾುವಲೊಂದೆ ಪು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿ ರಂಜಿಸುವ ||
ಹಲವು ಶಿಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಕುಳಿತಾ
ಸ್ಥಲಿತ ರಾಮಧ್ಯಾನ ಸುಖದಲಿ
ಚಲಿಸದಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಯನು ಕಂಡನಾ ರಾಮ || ೪೦ ||

ಸಂಧಿ ಮನು ಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ಪದಗಳ
ವೃಂದ ಋಷಿಗಳು ದಿವಿಜರೊಡನಿರ
ಲಿಂದದನು ಕೇಳುವರ ಸಾಶಕ್ಲೇಶ ಬಂಧನದ ||
ದಂದುಗವ ಪರಿಹರಿಸಿ ವಿಮಲಾ
ನಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನಿತ್ತು ದೇವ ಮು
ಕುಂದ ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸಲಹುವನು || ೪೧ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೪ಕ್ಕೆ ಪದ ೬೦೩ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹದಿನೈದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಋಷಿಯು ತಾನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾದ ವೃತ್ತಾಂತ ವಿವರಿಸಿದ್ದು

ಸೂಚನೆ ॥ ಆಯತದಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಘುಕುಲ
ರಾಯಗಿಂದನು ರಾಮನಾಮದಿ
ರಾಯ ಮುನಿತಾನಾದ ನಿಜವೃತ್ತಾಂತ ಸಂಗತಿಯು ॥

ಪದ ॥ ರಾಮ ನಿದ್ರೆಯ ಭರದಲಿರೆ ಸು
ಪ್ರೇಮದಲಿ ಗುಹನೊಡನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ತಾ ಮುದದಿ ತಿಳುಹಲಿಕೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದಿ ನಾವೆಯಲಿ ॥
ರಾಮ ನದಿಯನು ಕಳಿದು ಭರದಲಿ
ಪ್ರೇಮದಿಂ ಭಾರದ್ವಜಾಶ್ರಮ
ಕೇ ಮನದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವನಕ್ಕೆತಂದ ಸಲಹೆಮ್ಮ ॥ ೧ ॥

ಪರ್ವತಾತ್ಮಜೆ ಕೇಳು ರಾಘವ
ನುರ್ನಿಸುತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಹಿತಾ
ನಿರ್ವಿಕಾರ ಮುನೀಂದ್ರಗಿರಗಿರೆ ಕಂಡನಿರಿಸಲಿ ॥
ದುರ್ವದಳ ಸುಶ್ಯಾಮ ಕೋಮಲ
ದರ್ವಸಸ್ತಕ ಶತತನುದ್ಯುತಿ
ಯುರ್ವಕಾಮನ ಪಳವ ಕಮನೀಯಾಂಬುಜೇಕ್ಷಣನ ॥ ೨ ॥

ಎದದಿ ಜಾನಕಿ ಬಲದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ನಡುವೆ ದಿವ್ಯಾಂಗದಲಿ ವಲ್ಕಲ
ದುಡುಗೆಯ ಜಟಾಮಕುಟರಂಜಿತ ರಾಮನನು ಕಂಡ ॥

ತಡೆಯದೀಕ್ಷಿಸಿದನೆಯನು
ಮಿಡುಕದಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಜರುಷದ
ಕಡಲಲಾಸಂದಾಬ್ಜ ಸಹಿತಾಲಿಂಗಿಸಿದನೊಡನೆ

|| ೩ ||

ಪೂಜಿಸಿದನಾ ಮುನಿ ಜಗತ್ತಯ
ಪೂಜಿತನನಘ್ಯಾಢಿ ವಿಧಿಯಿಂ
ಹೋಜೆ ತಪ್ಪದೆ ಮಧುರ ಫಲಮೂಲಾಶನಗಳಿಂದ ||
ಭೋಜನವ ಮಾಡಿಸಿ ಮನೋರಥ
ಭಾಜನನು ತಾನಾಗಿರಲು ನಿ
ವ್ಯಾಜ ರಾಘವನೆರಗಿ ವಿನಯದಲಿಂದನಾ ಮುನಿಗೆ

|| ೪ ||

ಮುನಿಪ ತಂದೆಯ ನೇಮವನು ತಾ
ನನುಕರಿಸಿ ದಂಡಕ ವನಕ್ಕೆಂ
ದಗುಜ ಸತಿ ಸತೆ ಹೋಗಬಂದೆವು ನಿಮಗದೆಲ್ಲವನು ||
ಎನಲು ಕಾರಣವೇನು ಬಲ್ಲಿರಿ
ಚಿಂತಾಮಯಾಂತದೃಷ್ಟಿಯುಂಟೆಲೆ
ಘನಮಹಿಮುರಿಂಗೊಂದು ಬಿನ್ನಹವುಂಟು ತನಗೆಂದ

|| ೫ ||

ಎಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಡನನು ಮಾಡಲು
ಸಲ್ಲಲಿನಸುಸ್ಥಳವು ತನಗೀ
ವಲ್ಲಭಿಯು ಸದವಾಗಿ ಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲ ಕಳೆವನು ||
ಬಿಲ್ಲರದ ನೀವೆನಲು ನಗುತಲೆ
ಪುಲ್ಲದೃಶ ನೀನೆಂದಡಾವುದು
ಹೊಲ್ಲೆ ಹವು ಕೇಳೆಂದನಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸುವಿನೇಕಿ

|| ೬ ||

ನೀನು ಲೋಕನೀಕರೆಲ್ಲಾ
ಸಾಧನವಾಮತ್ತಮನು ಲೋಕದಿ
ನೀನು ಸರ್ವಸಮಾನ ವಾಸದಿ ಸದನವಾಗಿಪ್ಪೆ ||

೧೬೮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ತಾನಿದೇ ಸಾಧಾರಣ ಸ್ಥಳ
ನೀನು ಸೀತೆಯು ಸಹ ವಿಶೇಷ
ಸ್ಥಾನವಾಗಿರಲೆನ್ನ ಕೇಳು ದಕೆಂಬೆ ರಘುನಾಥ || ೭ ||

ರಾಮ ಕೇಳೆ ನಿನಗೆ ಸೀತಾ
ಭಾಮೆ ಸಹಸುಖದಿವ್ಯ ಮನೆಯನು
ಸೋಮನಂದದಿ ಶಾಂತನಾಗಿಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದೆಂಬ ||
ಭ್ರಾಮವಿಲ್ಲದೆ ಸಮದಿ ಜಂತು
ಸ್ತೋಮದಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥನಾಗಿಹ
ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನನವರತ ನೆನೆವರ ಹೃದಯ ಮನೆ ನಿನಗೆ || ೮ ||

ಧರ್ಮದಿಂದಿಹ ಲೋಕ ಗತಿಯೆನ
ಧರ್ಮವಿಡಿದೀ ವಿಷಯ ನರಕವ
ನೆಮ್ಮದಿಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು ನೀನೇ ಪರಮ ಗತಿಯೆಂದು ||
ಮೊಮ್ಮಯೂ ಬಿಡದಿದ್ಧ ನಿನ್ನನು
ನೆಮ್ಮದವರಲಿ ಸೀತೆ ಸಂತೆಲೆ
ರಮ್ಮವಾಸನ ಮಾಡುವಾ ಸುಖಮಂದಿರವು ನಿನಗೆ || ೯ ||

ನಿನ್ನ ನಿಜ ಮಂತ್ರವನು ಜಪಿಸುತ
ಹರ್ಷಶವು ಸುಖದುಃಖ ತೀತೋ
ಷೋಣ್ಣತಿಯ ಸಮಗಂಡು ಪುತ್ರಕಳತ್ರ ಮಿತ್ರರಲಿ ||
ಹೊನ್ನು ಮನೆ ಪಶು ರಾಜ್ಯ ಸಂಪದ
ಚೆನ್ನೆಯರೆನಿಸ್ತಾನರೊಳಗೂ
ಭಿನ್ನವೆಂದುಳಿದವರ ಹೃದಯವೆ ಸುಖದ ಗೃಹ ನಿನಗೆ || ೧೦ ||

ನೆಮ್ಮದೆಂಬೀ ಹಮ್ಮದಿಲ್ಲದೆ
ಸುವ್ರತನಾಗ ಶಾಂತನಾಗಿ
ಜೊಮ್ಮ ಕಂಡುದನೇನ ಬಯಸದೆ ಹಳಿಯೆ ಕೋಪಿಸದೆ ||

ದೈವೈಶ್ವರವೆ ಸುವರ್ಣಶಿಲೆ ಮ
ಣ್ಣಿ ಮೃದದಿ ಸರಿಗಂಡೊಳಗೆ ಸೋ
ಹಮ್ಮನುತ್ತಿದವರ ಹೃದಯವೆ ರಾಮ ಮನೆ ನಿನಗೆ || ೧೧ ||

ನಿನ್ನಲನುದಿನ ಮನವ ನಿಲಿಸುತ
ನಿನ್ನಲೇ ಬುದ್ಧಿಯನು ಯೋಚಿಸು
ದನ್ನದಿನ ಬಂದುದನುಣತ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುತ ||
ತನ್ನ ಮನವಾಕ್ಯಾಯ ಕರ್ಮದ
ಚಿನ್ನ ಫಲ ಸನ್ಮೃದ್ಧನಾಗಿಯೆ
ನಿನ್ನಲರ್ಪಿಸುವವರ ಹೃದಯವೆ ಗೃಹ ನಿನಗೆ ರಾಮ || ೧೨ ||

ಆವ ಸುಖಭೋಗಗಳು ಬಂದಡಿ
ಭಾವದಲಿ ಹರುಷಿಸದದರ ಪರಿ
ಯಾವನಿಷ್ಟಸ್ತ್ರಿಯವು ಬಂದರು ಮನದಿ ಯೋಚಿಸದೆ ||
ದೇವ ನಿನ್ನನೆ ನಂಬಿ ನೆರೆ ಮಾ
ಯಾ ವಿಕಾರವಿಡ್ಲಿವೆಂದರಿ
ದಾವಗಂ ತಿಳಿದವರ ಹೃದ್ಗೃಹೆ ನಿನಗೆ ಸುಖಸದನ || ೧೩ ||

ಆರು ಭಾವ ವಿಕಾರ ದೇಹವಿ
ದಾರು ತಾನಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರಾಣವ
ಸಾರಿ ಕ್ಷುತ್ತೃಷ್ಣೆ ದುಃಖ ಸುಖವಂತಃಕರಣಕ್ಕೆನೆ ||
ಸೇರವೆನಗಿವನರಿವ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ
ಬೇರೆ ನಾ ಸಂಸಾರ ಧರ್ಮವ
ತೂರಿಬಿಟ್ಟವರಂತರಂಗವೆ ಜೊಕ್ಕ ಗೃಹ ನಿನಗೆ || ೧೪ ||

ಎಲ್ಲರಂತಗೃಹೆಯಲನುದಿನ
ನಲ್ಲ ಚಿದ್ವನವಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಸು
ಲೋಲ್ಲಸಿತ ನಿರ್ವ್ಯಂದ್ವನಾಗಿಯು ಸರ್ವಗತನಾಗಿ ||

ಅಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಂಬುದಿಲ್ಲದೆ
ಯೆಲ್ಲ ಯೇಕವದಾದವರ ಹೈ
ತ್ವುಲ್ಲ ವಾಸನ ಮಾಡು ರಾಘವ ಸೀತೆ ಸಹವಾಗಿ || ೧೫ ||

ಹೇಳುತ್ತನುದಿನ ನಿನ್ನನಾಮನ
ಕೇಳುತ್ತನುದಿನ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ
ನಾಲಿಸುತ್ತ ನಿನ್ನ ಮಳ ರೂಪವ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲಿ ||
ಅಳುಗೆಲುವನ ನಿನಗೆ ಮಾಡುತ್ತ
ಕೋಳುಪೋಗದೆ ಪೂಜಿಸುತ್ತನೆ
ಮೇಲೆ ನೀ ತವಗೊಡೆಯನೆಂಬ ಹೃದಯಗೃಹ ನಿನಗೆ || ೧೬ ||

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬಿಡ್ಡೆಡ್ಡು ನಮಿಸು
ತ್ತೊಡೆಯ ನೀನೇ ಬಂಧು ಮಿತ್ರನು
ಕಡೆನ ತಂದೆಯು ತಾಯ ಭ್ರಾತೃ ಸುಹೃದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ||
ಬಿಡೆನು ನಿನ್ನನು ನಿನ್ನ ನಂಬಿದೆ
ಬಿಡದಿರಲೆ ದೀನಾರ್ತ ಬಂಧುವೆ
ಕಡೆಗೆ ನೀನೇ ಗತಿಯದಿಪ್ಪರ ಹೃದಯ ಮನೆ ನಿನಗೆ || ೧೭ ||

ನೀನೆ ಲೋಕವು ಲೋಕ ಜೀವ್ಯಕ
ನೀನು ತನು ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳು
ನಾನ ಸಂಸಾರಾಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಚಿತ್ತಸಹವಾಗಿ ||
ನೀನೆ ಸಕಲರ ಪಾಪಹಾರಕ
ನೀನೆ ಲೋಕದ ಜನರ ಪಾಲಕ
ನಾನು ನಿಜದಲಿಯರಿತಿ ಸರ್ವರ ಹೃದಯ ಮನೆ ನಿನಗೆ || ೧೮ ||

ರಾಮ ರಾಮ ರಘೂತ್ತಮಾಚ್ಚುತ
ವಾಮನ ಶ್ರೀಧರ ಮುಕುಂದರ
ಮಾ ಮನೋಹರ ವಾಸುದೇವೋಪೇಂದ್ರ ನರಸಿಂಹ ||

ಭೂಮಿಧರ ಧರಣೀಧರಾಧರ
ತಾವುರಸಭವ ತಾತನತಜನ
ಕಾನುಘೇನುವೆಯೆಂಬ ನರಹೃತ್ಯಮಲ ಗೃಹ ನಿನಗೆ || ೧೯ ||

ಅದಿನಾರಾಯಣ ಜಗನ್ಮಯ
ಮಾಧವಾನಂತ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ
ಶ್ರೀಧರ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಕೃಷ್ಣ ಕೃಪಾಳು ಜಗದೀಶ ||
ಪಾದದೂರ ವಿಕುಂಠ ಕೂರ್ಮಕೃ
ಪೋದಧಿಯೆ ಹರಿವತ್ಸ್ಯಜಿತ ದಾ
ಪೋದರನೆ ಗತಿಯೆಂಬವರ ಹೃದಯದಲಿ ಮನೆ ನಿನಗೆ || ೨೦ ||

ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ ನಿರೀಹ ನಿಷ್ಕಳ
ಸತ್ಯ ಸಂನಿನ್ಯಾತ್ರ ನಿರ್ಮಲ
ಪ್ರತ್ಯಗಾದ್ವಯತೀತ ಶಾಂತ ನಿರಾಳ ನಿರ್ಭೇದ ||
ವಸ್ತು ವಾಚ್ಯತಿದೂರ ಸಕಲಾ
ದೃಷ್ಟ ರಾಮಾ ರಾಮಯೆಂಬು ವಿ
ರಕ್ತಿಯುತರಲಿ ಸೀತೆ ಸಹಿತರು ರಾಮ ಮನೆಯಾಗಿ || ೨೧ ||

ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಮುಮೆಯನು ಧಿಟ
ವರ್ಣಿಸುವರಾರ್ಯ ರಘೂತ್ತಮ
ಗನ್ನಗತಕದಿ ಬಿಡ್ವ ಮೂಢರು ಬಲ್ಲೆಂತದನು ||
ನನ್ನ ಪಾವನಮಾಡಿ ಮಾಡದೆ
ಯುನ್ನತದಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿ ಸಂ
ಪನ್ನತೆಯ ನೀ ರಾಮರ ಮಾಯೆಂಬೆರಡು ವರ್ಣ || ೨೨ ||

ಮುನ್ನ ನಾನು ಕಿರಾತನಾದೆನು
ವನ್ನು ದಿನವೂ ಬೀಡರೆಡನೆ
ದುರ್ಜನೀತಿಯಲಿಷ್ಟು ತಜ್ಞಾತಿಗಳೊಡನೆ ಬೆರಸಿ ||

೧೭೨ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ವರ್ಣಮಾತ್ರ ದ್ವಿಜಜನನ ಬಳಿ
ಕನ್ಯ ಜಾತಿಸಂಗ ಶೂದ್ರಿತಿ
ಯನ್ನು ರಮಿಸಿಯನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದವು ಬಳಿಕ || ೨೩ ||

ಕಾಮ ಕಿಂಕರನಾದಗುಂಟೀ
ಹೇಮಕುಲಗುಣದೈವ ಗುರುಸಿತ್ಯ
ನೇಮ ಸಂಘ್ಯಾ ಸ್ನಾನ ತರ್ಪಣ ಪೂಜೆ ಭಕ್ತುತಿಗಳು ||
ತಾಮಸಾನ್ಯತ ಡಂಭ ಕೊಲೆಹೊಲೆ
ಸೀಮೆಯಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಚಿತ್ತ
ಭ್ರಾಮ ದುಃಸ್ವಂಗತ್ಯ ಕೋಪಾಲಸ್ಯ ನೆಲೆಯಡುದು || ೨೪ ||

ಕೆಟ್ಟ ಶೂದ್ರಿಯ ಮೆಚ್ಚಿ ನಾನತಿ
ದುಷ್ಟಚೋರ ಸಂಗತಿಯಲೊಡ
ಬಟ್ಟು ಚೋರನೆಯಾಗಿಯನುದಿನ ಕಳುತ ಬಿಲುವಿಡಿದು ||
ಮಿಟ್ಟಿ ಬೋಳೆಯ ಬಾಣ ಸಹಜವ
ಹುಟ್ಟಿದನು ಜೀವರನು ಕೊಲಲೆನೆ
ಬಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟಣವುಂಕು ಕೇರಿಯ ಸುಲಿದು ತಿಸುತಿದೆ || ೨೫ ||

ಹೇಸದಾಯಿತು ಚೆತ್ತ ಹೊಲೆಕೊಳೆ
ಮಾಸದಲಿ ನಾಮೇಧ್ಯಗವರಿಗ
ವಾಸಿಗೆಟ್ಟರು ದೋಷ ಬಂದರು ಕ್ಲೇಶವಾದರೆಯು ||
ಕಾಸುವೀಸವು ನಿರತಿ ಬಾರದೆ
ಮಾಸಿ ಮನೆ ಹೆಂಗಳಲಿ ಬಲಿದುದು
ದೇಶವೆನ್ನರೆ ಮೆಚ್ಚಿದಾತಗೆ ಮಸಣ ಲೇಸೆಂದು || ೨೬ ||

ಒಂದುದಿನ ಸುಲಿಯಲಿಕೆ ಬಟ್ಟಿಗೆ
ಸಂದಿರಲು ಮಾರ್ಗದಲಿ ಬವ್ವರ
ಮುಂದೆ ಕಂಡೆನು ಸಪ್ತಸೂರಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತಿ ||

ಹಿಂದೆ ಮುಂದನು ಮರೆದು ರಾಮನು ಮು
ಕುಂದ ನಾರಾಯಣ ಜನಾರ್ದನ
ಸಿಂಧುಶಯನ ಮುರಾರಿ ಮಾಧವ ಯೆನುತ ಬರುತ್ತಿರಲು || ೭೭ ||

ಹೋದೆನಾಕ್ಷಣ ಕೂಡಿಯವರನು
ಬಾಧಿಸಿಲ್ಲವ ಸುಲಿಯೆ ಲೋಭದಿ
ಹಾದಿಗಳ್ಳವರುಟ್ಟ ಕಂಠೆ ಕಷಾಯವೆಳೆವುತಿರೆ ||
ಹೋ ದುರಾತ್ಮಕ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲೆಲೆ
ಕಾದು ವಸ್ತ್ರವ ಸೆಳೆವೆ ಹೇಳೆಂ
ದಾ ದಯಾಳುಗಳೆಂದಡೆಂದೆನು ಮಗುಳೆಯವರೊಡನೆ || ೭೮ ||

ಗಂಟು ಗಿಂಟು ಸುವಸ್ತ್ರವೇನಾ
ಗುಂಟೆದೆಲ್ಲವ ಸುಲಿದುಕೊಳಬೇ
ಕುಂಟು ಮನೆಯಲಿ ನಾರಿ ಮಕ್ಕಳಿಗುಣಲು ಬೇಕಾಗಿ ||
ಮಂಟೆಯದ ಗಿರಿವನದಿ ಮಾರ್ಗದಿ
ಕಂಟಕದಿ ಸುಲಿದೊಯ್ಯದಿದ್ದರೆ
ಕುಂಠ ಯೆನ್ನರೆ ಮನೆಯ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೆನ್ನೊಡನೆ || ೭೯ ||

ಎನಲು ಮತ್ತೆನ್ನೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲನೆ
ಮುನಿಗಳೆಂದರು ನಮ್ಮ ವಸ್ತುವ
ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆವು ಹೋಗಿ ಬಾ ಮನೆಗೊಂದು ವಚನವನು ||
ವನಿತೆ ಸುತರನು ಕೇಳು ನಾನನು
ದಿಸದಿ ಸುಲಿತಂದಿ ಮಹಾಘ
ಕೃನುಗುಣದಿ ನೀವೆಲ್ಲ ಸಹಿತುಣಬೇಕಲಾ ಯೆಂದು || ೮೦ ||

ಬೇರೆ ಬೇರೆನೆ ತನಗೆಸುತ್ತವೆ
ಸೂರೆಗೊಂಬಿರಿ ತಂದ ವಸ್ತುವ
ನೀರಿಸುಂಬಿರಲೇ ಮಹಾಪಾತಕವನೆಂದರಿದು ||

ಬಾರಹೋಗಾ ಮನೇಗೈಯನ್ನಗ
ದಾರಿಯಲಿ ನಾವಿಪ್ಪೆವೆಂದೆನೆ
ನಾರಿ ಮಕ್ಕಳ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದೆ ಮುನಿಗಳೆಂದಂತೆ || ೩೧ ||

ಕೇಳು ರಾಘವ ಮನೆಯರೆಲ್ಲರ
ಕೇಳರೆಂದರು ಕರ್ತು ನೀನಿರೆ
ಕೇಳ ಬಂದೈ ನನುಗೆ ಪಾಪದ ಗೊಡನೆಯೇ ಯಿಲ್ಲ ||
ಬೀಳೆ ನರಕಕ್ಕೆ ನೀನೆಯಿಂದರೆ
ಶೂಲವೆದೆಯಲಿ ತಾಗಿದಂತಾ
ನಾಲಿಸುತ್ತೈತಂದೆನಾ ಕರುಣಾರ್ಣವರ ಹೊರೆಗೆ || ೩೨ ||

ಆ ಮುನಿಗಳೇಕ್ಷಣದ ಮಾತ್ರದಿ
ತಾಮಸಾಂಗವು ಹೋಗಿಯಾಗಳೆ
ಸೋಮನಂದವಲೊಳಗೆ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ||
ಭೂಮಿಯಲಿ ನಿಡುಸರಳನಿಡುಕುತ
ನೇಮದಿಂ ದಂಡಪ್ರಣಾಮದಿ
ಸ್ವಾಮಿಗಳಿರಾ ರಕ್ಷಿಸುವುದೆಂದೆನುತ ಸೈಗೆಡಿದೆ || ೩೩ ||

ಅಡ್ಡನಡ್ಡೆನು ನಿರೆಯ ಶರಧಿಯ
ನುದ್ಧ ರಿಸಿ ಕರುಣಾಳುಗಳಿರೆನೆ
ಬಿಡ್ಡವನ ನೋಡುತ್ತ ನುಡಿದರು ಮುನಿಗಳೆನ್ನೊಡನೆ ||
ಯೆಡ್ಡು ನಿಲು ನಿಲು ಸಾಧುಸಂಗದಿ
ಭದ್ರ ಫಲವುಂಟೇಕೆ ಬೆದರುವೆ
ಹೃದ್ರಹೀನರಿಗುಂಟದೊಂದ ಪದೇಶವೆಂದೆನುತ || ೩೪ ||

ನೋಡಿದರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಂತ್ರವ
ನೀಡಲಾಗದಿವಂಗಿ ದ್ವಿಜತೆಯ
ಕೇಡಿನಾಥನು ಸಾಧುವೃತ್ತಿಯದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮಿದಿರ ||

ನೀಡಿ ಬಿಡ್ತುದರಿಂದ ಯತ್ನವ
ನೋಡಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಡುದೀತಗೆ
ಕಾಡ ಹೋಗಿಸದೆ ಮೋಕ್ಷವನು ಕೊಡಬೇಕೆವಂಗೆನುತ || ೩೫ ||

ರಾಮ ಕೇಳಿತೆನುತ ನಿನ್ನಯ
ನಾಮವಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿಯೆ
ನೇಮಿಸಿದರೇಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಲೆಲಮೊ ನೆರೆ ಬಿಡದೆ ||
ಆ ಮರಾಮರಯೆಂದೆನುತ್ತಾ
ಭ್ರಾಮ ಹುಟ್ಟದೆ ನಾವು ಮರಳೇ
ಭೂಮಿಗೈಯ್ತವನ್ನ ಬಿಡದಿರೆನುತ್ತ ಕರುಣದಲಿ || ೩೬ ||

ಎಂದು ನಡೆದರು ದಿವ್ಯ ಮುನಿವರ
ರಂದು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಧೀನದಲಿ ನಾ
ನಿಂದೆನವರುಪದಿಷ್ಟ ಜಪದೇಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಲಿ ||
ಹಿಂದೆ ನೆನೆಯದೆ ಮುಂದೆ ಬಯಸದೆ
ಅಂದು ಬಾಹ್ಯವ ಮರೆದು ನಿಶ್ಚಲ
ದಿಂದ ಬಹುಕಾಲವನು ಕಳೆದೆನು ಮರಮರಾಯೆನುತ || ೩೭ ||

ಸರ್ವಸಂಗವಿಹೀನನಾಗಿ
ಧ್ರುವಿಯಲ್ಲಿರೆ ಹುತ್ತುದೇಹವ
ಖರ್ವಿಸಿತು ಹಲಯುಗ ಸಹಸ್ರವು ಸಲಲು ಮುನಿವರರು ||
ಪೂರ್ವಹಿತಕೃತನರಿದು ಬಂದಾ
ಸರ್ವಭೂತದಯಾ ಪರರುಜಿತ
ಗರ್ವರೆನ್ನನು ಕರೆದರಾಲಿಸಿ ರಾಮನಾಮವನು || ೩೮ ||

ಎಳೆಸಲು ನಾನೆಡ್ಡು ಬಂದೆನು
ಬಾಲಸೂರ್ಯನು ಮುಗಿಲುದಿಸಿದ
ಮೋಲು ಹುತ್ತನು ಬಗಿದು ದಿವ್ಯಶರಣವಿದನಾಂತು ||

ಯೇಳು ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿರೆ
ವೇಳಿದರು ನಾಮವನು ನನಗೆ ಸು
ಶೀಲನಿಧಿಗಳು ನೀನು ವರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಯೆಂದು || ೩೯ ||

ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮವಿದು ನಿನಗೆನು
ತಿರದೆ ವಲ್ಮೀಕಿದಲಿ ಜನಿಸಲು
ಪರನು ಮುನಿಯಾಗೆಂದು ನಡೆವರು ದಿವ್ಯಗತಿವಿಡಿದು ||
ವರ ರಘೂತ್ತಮ ನಾನು ನಿನ್ನರು
ತರದ ನಾನು ವರಪ್ರಭಾವದಿ
ಹಿರಿಯ ಮುನಿ ನಾನೆಂಬಿನಿತು ಗುಣವಾಯ್ತು ತನಗೆಂದ || ೪೦ ||

ಇಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಸಹಿತರ
ವಿಂದನೇತ್ರನ ನೀಲಗಾತ್ರದ
ಲಂದವಡೆದ ಜಟಾಂಕುಟ ವಲ್ಕಲದಾಡುಗೆಯನುವಿಡಿದು ||
ನಿಂದೆ ನನ್ನಯ ಮುಂದೆ ರಾಘವ
ಬಂದು ತಾನು ವಿದೇಹ ಮುಕ್ತಿಗೆ
ಸಂದೆಸೆಂಬುವಕೇನು ಸಂಸಯವೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೪೧ ||

ನಾನು ಕಾಮಿತ ಧೇನು ರಾಮನ
ನಾನು ಚಿಂತಾರತುನ ಶ್ರೀರಘು
ರಾಮನಾಮವೆ ಕಬ್ಬತರುವಿಂದಧಿಕವೆಂಬುದನು ||
ಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಲದೇನ ತಾನತಿ
ತಾಮಸಾಧನುನಾಗಿ ನಿನ್ನಯ
ನಾಮದಿಂದೀ ಪರಿಯ ಪಡೆಯನೆ ಮುನಿವರೇಣ್ಯತೆಯ || ೪೨ ||

ಸ್ಪೃಷ್ಠನಾಗಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು
ಹತ್ತಿರೀಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗಿರೆ
ಸುಸ್ಥಳವ ತೋರಿಸುವೆನೀಗಳೆ ರಾಮ ಬಾರೆನುತ ||

ಉತ್ತುಮ ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ರೂಪಿನಲಿ ಶಿಷ್ಯಾಘ ಸಹ ಬರೆ
ಹತ್ತಿ ಮಧ್ಯದ ಶೃಂಗಗಿರಿ ಸುಸ್ಥಳವ ತೋರಿಸಿದ || ೪೩ ||

ಅಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲಿ ಶಾಲೆಯ
ಚಿಲ್ವೆಯೆರಡನು ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣೆ
ಯಲ್ಲಿ ನದಿಯಿರಲಾ ಚತುಃಶಾಲಾ ಸುಶೋಭನದಿ ||
ಚಿಲ್ವೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ದಿವಿಜರಿ
ಗೆಲ್ಲರಿಂಗತಿಶಯವನೀವುತ
ನೆಲ್ಲರನು ಮೋಹಿಸುತ ಸೌಖ್ಯದಲಿದ್ದರದೊಳಗೆ || ೪೪ ||

ರಾಮನಾ ನಾಲ್ಕೈಕಿ ಮುನಿ ಮಾ
ಳ್ವಾ ಮಹಾಪೂಜೆಯನು ನಿತ್ತಲು
ಪ್ರೇಮದಿಂ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಸಹವಾಗಿ ||
ಪ್ರೇಮದಿಂ ನರಮುನಿ ಸುರಾಘ
ಸ್ತೋಮ ಹರುಷಿಸಲಿದ್ದನಾ ಸು
ತ್ರಾನು ಸತಿಸಹಿತಿದ್ದಯೆಂದನು ಆ ಮಹೇಶ್ವರನು || ೪೫ ||

ಸಂಧಿ ಹದಿನೈದನೆಯೊಳಗೆ ಪದ
ವೃಂದಗುಣಯುತವಾಯ್ತು ತಿಥಿಗಳಿ
ದೊಂದು ಮನದಿಂ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದಡಖಿಳ ಪಾಪಹರ ||
ಬಂಧನವ ಪರಿಹರಿಸಿ ಪರಮಾ
ನಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನಿತ್ತು ದೇವ ಮು
ಕುಂದ ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸ್ಮಸಿಂಹ ಸಲಹುವನು || ೪೬ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೫ ಕೈ ಪದ ೬೪೯ ಕೈ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

卐.卐.卐

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹದಿನಾರನೆಯ ಸಂಧಿ

ದಶರಥನ ಮರಣ ಭರತನ ದುಃಖ

ಸೂಚನೆ ॥ ರಾಮಚಿಂತೆಯಲಳಿದ ದಶರಥ
ಭೂಮಿಪನ ಹೊರೆಗನುಜಸಹ ಬಂ
ದಾ ಮಹಾಸತಿ ಭರತನಳಲಲು ತಿಳುಹಿದನು ಮುನಿಪ ॥

ಪದ ॥ ರಾಮನಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿ ಮಾ
ಳ್ವಾ ಮಹಾಪೂಜೆಯನು ಕೈಕೊಳು
ತಾ ಮುನೀಶ್ವರನೊಡನಿರಲು ಸುಸ್ಥಳವ ತೋರಿಸಲು ॥
ಧಾಮ ನೀ ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಘನ ಚಿ
ದ್ವಿಶ್ವೇಮದಂದದಿ ಪೂರ್ಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಭಾಮಿನೀ ಸಹ ಚಿತ್ರಕೂಟದಲಿದ್ದು ಸಲಹೆಮ್ಮ ॥ ೧ ॥

ಕಾಂತೆ ಕೇಳೈ ರಾಮನಗಲಿ ಸು
ಮಂತ ಬಂದನು ಯೋಗಲಶ್ರುಜ
ಲಾಂತವಿಲ್ಲದೆ ಮುಸುಕನಿಟ್ಟಸ್ತಮಯ ಸಮಯದಲಿ ॥
ಚಿಂತೆಯಲಿ ಹೊರಗಿರಿಸಿ ರಥವ ನೈ
ಪಾಂತಿಕಕ್ಕೊಳನ್ನೈದಿ ಶಬಶಬು
ದೋಂತದಿಂ ನಮಿಸಿರಲು ಲೋಕದಿ ನೈಪತಿ ಬೆಸಗೊಂಡ ॥ ೨ ॥

ಏನು ಹೇಳು ಸುಮಂತ ರಾಘವ
ಜಾನಕೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣರದೆಲ್ಲಿರೆ
ನೀನು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತಂದೆ ಪಾತಕಿಯಾದೆನಗೆ ರಾಮ ||
ಯೇನನೆಂದನು ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ರೇನನೆಂದರು ರಾಮ ಹಾ ಗುಣ
ಧೇನು ಹಾ ಯೆಂದೆನುತ ಹಳವಿಸುತ್ತಲ್ಲಿ ಸೈಗಿಡಿದ || ೩ ||

ಪಾವನನ ದೂರದಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ
ಹಾ ವಿಧಿಯೆ ಯೆನುತಿರೆ ಸುಮಂತನು
ಭೂವರಗೆ ಕೈಮುಗಿವುತೆಂದನು ರಥದಿ ಕರೆದೊಯ್ದು ||
ಮೂವರನು ವರ ಶೃಂಗವೇರಿಗೆ
ಪಾವನದ ಗಂಗಾ ತಟಕದಿ
ನಾವಿರಲು ಫಲಮೂಲ ಸಹ ಮುಂದಿರಿಸಿ ಗುಹ ಕಂಡ || ೪ ||

ಹಸ್ತದಲ್ಯದೆ ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಿಯದಲಿ
ಮತ್ತದನು ಮೆಲದಲ್ಲ ಬಿಡುಟನು
ಹತ್ತಿರಿದ್ದಗೆ ನಟದ ಹಾಲನು ತಾಯೆನುತ ತರಿಸಿ ||
ನೆತ್ತಿಗಿಕ್ಕಿಯೆ ಜಟೆಯ ಮಾಡುತ
ಹೆತ್ತವಂಗಳಬೇಡವೆನ್ನೆನ
ಗಿತ್ತಯೋಧ್ಯೆಯ ಮಿಗುವ ಸುಖವುಂಟೆನ್ನು ನಮಿಸಿದನು || ೫ ||

ತಾಯಿ ಗೆರಗಿದನೆನ್ನೆನಗಲಿದ
ಮಾಯೆಗಳು ಬೇಡೆನ್ನು ಮುಪ್ಪಿನ
ರಾಯನನು ಸಂತವಿಸಿ ಹೇಳಿದೆನಗೆ ಬಳಿಕ ಸೀತೆ ||
ಬಾಯರಳಿ ಕಣನೀರ ಸುರಿವುತ
ವಾಯದಲಿ ನೋಡುತ್ತ ರಾಮನ
ತಾಯಿಗೇರಗಿದ ಮುಖವಲೆಂದಳು ನನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದು || ೬ ||

ಆತ್ಮಮಾವಂದಿರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
 ಗೋಕ್ತವೆರಗಿದೆನ್ನೆ ನೆನುತ್ತಳು
 ತತ್ತ ನಾವೆಯನೇರಿ ನಡೆದರು ಗಂಗೆಯನು ಕಳಿದು ||
 ಮತ್ತೆ ಕಾಂಬನ್ನಿದ್ದು ದುಃಖಿಸು
 ತಿತ್ತ ಮರಳಿದು ಬಂದೆನೆನೆ ಕೇ
 ಉತ್ತ ಕೌಸಲೆ ಮರೆವಿಡಿಸುತಂತೆಂದನರಸಂಗೆ || ೭ ||

ಕೈಕೆಯ ಪ್ರಿಯಕಿತ್ತಿ ರಾಜ್ಯಾ
 ನೀಕವೆಂಬುದಕೆನ್ನೆ ರಾಮನ
 ನೇಕೆ ನೂಕಿದೆ ಮತ್ತೆ ಹಳವಿಸಲೇಕೆನಲು ಕೇಳಿ ||
 ತೇಕಿದನು ನೃಪ ಹುಣ್ಣುಲುಪ್ಪನು
 ತೋಕಿದಂತಶ್ರುಗಳಲೊರಲುತ
 ಸಾಕು ಕೌಸಲೆಯಂಬ ತಿರುಹುವೆ ಗಾಯದೊಳಗೆಂದ || ೮ ||

ಇಂದುಮುಖ ಕೇಳೆನಗೆ ಪ್ರಾಣವು
 ಏಂದಿರಲು ನನಗೊಬ್ಬ ಮುನಿಯಿಂ
 ಬಂದಿಹುದು ಬಲುಶಾಪ ಬಾಲ್ಯದಿ ಯೌವನದಲಾನು ||
 ಸಂದೆನುದ್ವೃತ್ತದಲಿ ಬೇಟೆಗೆ
 ಮೊಂದುದಿನ ಶರಧನು ಸಹಿತ ಮೃಗ
 ವೃಂದದಾಶೆಯಲಿರುಳು ವನಮಧ್ಯದಲಿ ಸಾಧಿಸುತ || ೯ ||

ಅರ್ಘರಾತ್ರಿಯಲಾಸರಿಗೆ ಜಲ
 ಕೆಡ್ಡು ಮುನಿಸುತ ಬಂದು ಮೊಗದನು
 ಹೊದ್ದಿ ಕೊಡದಲಿ ಬುಡುಬುಡಿಸೆ ನಾ ಕೇಳಿ ಗಜವೆಂದು ||
 ಶಬ್ದಭೇದಿ ಶರವ ಬಿಟ್ಟಡೆ
 ಬಿಡ್ಡೆನೋ ಹಾ ವಿಧಿಯ ಪರಗು
 ಪದ್ರವೇನನು ಮಾಡಿದವನೇ ಯೆಂಬ ನುಡಿಗೇಳ್ವೆ || ೧೦ ||

ತಂದೆತಾಯಾಸರಲಿ ಹಾರುವ
 ಲೆಂದೊರಳೆ ನಾ ಹೋಗಿ ಭಯದಲಿ
 ಬಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದೆ ನಾನಪರಾಧಿ ದಶರಥನು ||
 ಮಂದನರಿಯದೆ ಬಿಟ್ಟೆನಪ್ಪವ
 ತಂದೆ ರಕ್ಷಿಸು ಸ್ವಾಮಿಯೆನುತ
 ದ್ವಂತ್ಸ ಚರಣದಿ ಹೊರಳಿಯತ್ತೆನು ಗದ್ದದಾಕ್ಷರದಿ || ೧೧ ||

ಎಂದಡಂಜದಿರರಸ ವೈಶ್ಯ ಮು
 ನೀಂದ್ರ ಸುತನಾ ಬ್ರಹ್ಮವಧೆಯೆಂ
 ಬೊಂದು ಶಂಕೆಯೆ ಬೇಡ ನನ್ನಯ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ||
 ಕಂದನುವಕವ ತಹನೆನುತ ತೃಷೆ
 ಯಿಂದ ಹಾರುತ್ತಿಹರು ಕಟಕಟ
 ಪೊಂದುಕ್ಷಣ ನೀ ಹೋಗಿ ಜಲವನು ಕೊಟ್ಟು ಬಾ ಯಿಂದ || ೧೨ ||

ಕೊಟ್ಟು ಜಲವನು ಪಾದಯುಗಳವ
 ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆಲ್ಲವನು ಹೇಳಿಕೊ
 ಸುಟ್ಟು ಕಳೆಗಲ್ಲದಡೆ ಮತ್ತಿತ ನಾನು ಪ್ರಾಣವನು ||
 ಬಿಟ್ಟೆನಪ್ಪಾ ತಾಳಲಾರೆನು
 ನಟ್ಟ ಶರವನು ಕೀಳಿನಲು ನಾ
 ಮುಟ್ಟ ಕಿತ್ತೆನು ಸಂಕಟವನದನಾರಿಗಿನಬಹುದು || ೧೩ ||

ಜಲವ ಕರವತಿ ಪಿಡಿದು ಹೋದೆನು
 ಹಳೆಯವೃದ್ಧರ ಹಶಿವು ತೃಷೆಯೆಂ
 ಬಳಲುತೆಂಬರು ತಮ್ಮೊಳೆಕ್ಕೆ ತಳುವಿದನು ಮಗನು ||
 ಕಳವಳಿಸಿ ತೃಷೆಯಿಂದ ಮುಸ್ಸಿನ
 ರಳಲುವರು ಯೆಂದರಿವನೆಂದೂ
 ತಳುವ ಮಾಡನು ಭಕ್ತಿವಂತನೆನುತ್ತು ಹಲುಬುವರು || ೧೪ ||

೧೨ ಅಭ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿನ್ನುಲುಹ ಕೇಳು
ತ್ತಿಂತು ತಡೆವರೆ ಮಗನೆ ಹತ್ತಿರೆ
ಮುಂತೆ ತಾ ಯೆನುತಂಧಕರು ತೃಷೆಯಿಂದ ಕಳವಳಿಸಿ ||
ಸಂತಸದಿ ಜಲವೆಲ್ಲಿ ಯೆನೆ ನಾ
ಮುಂತೆ ಬಳಿಯಲಿ ಹೋಗಿ ಪಾದಾ
ಕ್ರಾಂತನಾಗುತ್ತೆಂದೆ ನಾ ಸುತನಲ್ಲ ದಶರಥನು || ೧೫ ||

ಮೃಗವ್ಯಸನದಲಿ ಪಾಪಿ ನಾ ರಾ
ತ್ರಿಗಳಲಿರೆ ನಿಮ್ಮಾತ್ಮ ಸಂಭವ
ಮೋಗೆಯೆ ಜಲವನು ಗಜವೆನುತ್ತಾ ನೆಚ್ಚಡವನಿಯಲಿ ||
ಚಿಗಿದು ಬಿಳಲು ಮನುಜ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕಗಿದು ಬಂದೆನು ಜಟಿ ಕೆದರೆ ಬಿ
ಡ್ಡೊಗುವ ರುಧಿರದ ಮುನಿಸುತನ ವರ ಪಾದಚರಣದಲಿ || ೧೬ ||

ಕೆಟ್ಟಿನೆನ್ನನು ರಕ್ಷಿಸೆಂದೆನೆ
ಕೊಟ್ಟನಭಯವ ಜಲವ ತಂದೆಗೆ
ಮುಟ್ಟಿಸಾತನ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೆನೆ ಬಂದೆ ನಾ ನಿಮ್ಮ ||
ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡೆನು ಪದವ ಮರೆವೊ
ಕ್ಕೊಪ್ಪ ಪಾತಕಿಯೆಂದರೂ ದಯ
ಹುಟ್ಟ ಪಾಲಿಸಬೇಕೆನುತ್ತೊಡಗಡೆದು ನಮಿಸಿದೆ || ೧೭ ||

ಎಂದಡದ ಕೇಳುತ್ತ ಶೋಕಾ
ಕ್ರಂದಿತರು ತೋರೆಲ್ಲಿ ತರುಣನು
ಸಂದನೆನೆ ಕರೆತಂದು ತೋರಲು ಮುಟ್ಟಿ ಕರದಿಂದ ||
ನಿಂದು ಹಲುಬುತ್ತೆಂದಡೀಗಳೆ
ತಂದು ಚಿತೆಯನ್ನಿಯನು ಮಾಡಿನ
ಲಂದವರ ನೇಮದಲಿ ಮೊರದೆ ಚಿತೆಯ ಹೊಡಿದೆನು || ೧೮ ||

ಅವರು ಮ್ಹಿಯ ಹೊಕ್ಕ ಮೂವರು
 ದಿವಕೆ ಸಲುತೆನಗೆಂದ ವೃದ್ಧನು
 ತನ ಕುಮಾರ ವಿಯೋಗ ದುಃಖದಿ ಮರಣ ನಿನಗೆಂದು ||
 ಅವನ ಶಾಪವದೀಗ ಬಂದುದು
 ಭವಣೆ ಪರರಿಗೆ ಮಾಡೆ ಬಿಡುವುದೆ
 ಶಿವಯೆನುತ ಹಳವಿಸುತ ಶೋಕವಲೆಂದನಾ ಭೂಪ || ೧೯ ||

ರಾಮ ರಾಘವ ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
 ನಾ ಮಹಾಂ ಕರುಣಾನಿಧಿಯೆ ಹೋ
 ದೈ ಮರಣ ತನಗಾಯಿತಿ ಕೈಕೆಯ ನೆವದಲೆನುತ ||
 ಭೂಮಿಪತಿ ಕಾಯವ ಕಳಚಿ ಸು
 ತ್ರಾಮ ಪದವಿಗೆ ಹೋದಡರಸಿಯ
 ರಾ ಮಹಿಳೆ ಕೌಸಲೆ ಸುಮಿತ್ರಾದಿಯರು ಮರುಗಿದರು || ೨೦ ||

ಉರದ ತಾಡನದಿಂದ ಘೋಳಿಡ
 ಲರಸಿಯರು ಕೇಳಿದು ವಸಿಷ್ಠನು
 ವರ ಸುಮಂತನು ಸಹಿತ ಬಂದಾ ತೈಲ ದೋಣೆಯಲಿ ||
 ಇರಿಸಿ ಹೆಣವನು ಬೇಗ ದೂತರ
 ಹರಿಕಬಿಟ್ಟೀಕ್ಷಣವೆ ಭರತನ
 ಕರೆದು ತಹುದೆಂದಶ್ವಸಹ ಯುಧಜಿತನ ಪಟ್ಟಣಕೆ || ೨೧ ||

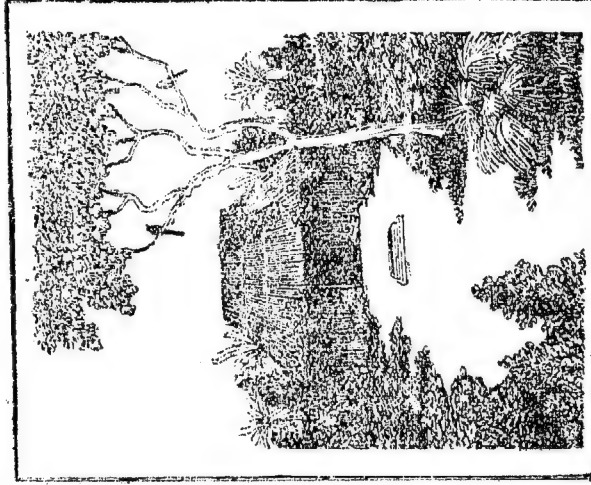
ಹೋಗಿ ದೂತರು ಭರತಗೆಂದರು
 ಬಾಗಿ ಶಿವನು ತಮ್ಮ ಸಹಿತವೆ
 ಬೇಗ ಬೃಹದೇವ ವಸಿಷ್ಠನಯೋಧ್ಯಗೀಕ್ಷಣವೆ ||
 ಆಗದವಸರ ಮಾತಿಗೇಳನೆ
 ಮೇಗೆ ಮಾವಗೆ ಹೇಳಿ ವಿಂಶಲ
 ನಾಗಿ ಬಂದನು ದೂತಶತ್ರುಕಸಹಿತ ತಾ ನಿಲದೆ || ೨೨ ||

ರಾಮಗಾಗಲಿ ಭೂಪಗಾಗಲಿ
 ಕ್ಷೇಮವೊಬ್ಬರಿಗಂದೆನುತ್ತರಿ
 ಭೀಮ ನೆನೆವುತ ಬರಲು ಪಟ್ಟಣ ಹಾಳುವರಿವುತಿರೆ ||
 ಭೂಮಿಸನ ಮನೆಗೈದೆ ಶೋಭೆ ವಿ
 ರಾಮವಾಗಿರೆ ಕೈಕೆಯೊಬ್ಬಳೆ
 ಕ್ಷೇಮದಿಂ ಕುಳಿತಿರಲು ಭಕುತಿಯಲೆರಗಿದನು ಭರತ || ೨೩ ||

ಬಂದ ಭರತನ ನೋಡಿ ಹರುಷದ
 ಲಿಂದುಮುಖ ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ತೊಡೆಗಳ
 ತಂದು ಕುಳಿಸಿ ನಗುತ ಮೂರ್ಛಾಘ್ರಾಣವನು ಮಾಡಿ ||
 ತಂದೆ ತಾಯಿ ಕ್ಷೇಮ ಕುಶಲವ
 ನಿಂದು ಬಹುದಿನನಾಯಿತೆಂದಡ
 ದೊಂದು ಸೊಗಸದೆಯಾಕುಲದಲಿಂತೆಂದನಾ ಭರತ || ೨೪ ||

ತಾಯಿ ತಾತನು ಯೆಲ್ಲಿಯೊಬ್ಬಳೆ
 ನೀಯಿರುತ್ತಿಹೆಯೆಂದುವಗಲದೆ
 ವಾಯಬ್ಬಕೊಳೆ ಕುಳಿರೆ ತಂದೆಯ ಕಾಣದೇ ಶೋಕ ||
 ಆಯಿತೆನೆ ನಿನಗೇನು ದುಃಖಕೆ
 ರಾಯ ಸಂದನು ತುರಗ ಮೇಧವ
 ನಾಯ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿ ಪಡೆವಾ ಸುಕೃತಿಗಳ ಪದಕೆ || ೨೫ ||

ಕಂದ ತಂದೆಗೆ ದೊಡ್ಡಗತಿಯಾ
 ಯ್ತೆಂದಡಾಲಿಸಿ ತಾತ ಹಾ ಯೆನು
 ತಂದು ಬಿಡ್ವನು ತನ್ನನೀ ದುಃಖಾರ್ಥವದಲದ್ದೀ ||
 ಹೊಂದಿದ್ದೈ ರಾಘವಗೆ ರಾಜ್ಯಾ
 ನಂನ ಪಟ್ಟವ ಸಹಿತ ಕಟ್ಟದೆ
 ಯೆಂದು ಬಾಯರಳುತಿರೆ ನೆಗಹುತ್ತೆಂದಳಾ ಕೈಕೆ || ೨೬ ||

ಚಿತ್ರ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಸಂಜಾತರು

ಜಶರಥನು ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ

ತೊಡೆದು ಕಂಗಳ ಜಲನ ಸಂತಸ
ವಡಿಸುತೇತಕ್ಕಳುವೆ ಯೆಲ್ಲವ
ಪಡೆದು ಮಡಗಿದೆ ನಿನಗೆನಲು ತನ್ನೈಯ್ಯನಳಿವಾಗ ||
ನುಡಿಯನೇನೆನೆ ಕೈಕೆಯೆಂದಳು
ಕಡುಧೈತಿಯಲವ ರಾಮ ಹಾಹಾ
ಮಡದಿ ಸೀತೆ ಸುಮಿತ್ರ ಹಾಯೆನುತಮನ ಜಾರಿಸಿದ || ೨೭ ||

ಜನಕ ಸಾವಾಂಗೇಕೆ ರಾಘವ
ಜನನಿ ಸೀತೆ ಸುಮಿತ್ರರಿಲ್ಲವೆ
ಯೆನಲು ನುಡಿದಳು ಕೈಕೆ ರಾಮಗೆ ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟವನು ||
ಅನುಗೊಳಿಸೆ ಸಂಭ್ರಮದಿ ವಿಘ್ನವ
ನನುಗೊಳಿಸಿದನು ನಾನು ಪಟ್ಟವ
ನಿನಗೆ ಮಾಡಲಿಕೊಂದು ಯುಕುತಿಯಲದನು ಕೇಕೆನಲು || ೨೮ ||

ವರವೆರಡನೊಲಿದಿತ್ತು ಪೂರ್ವದ
ಲರಸನದ ಕಾ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು
ಧುರದ ರಾಜ್ಯವ ನಿನಗೆ ಸಲಿಸೆಂದೊಂದು ಮತ್ತೊಂದ ||
ಧರಿಸಿ ಮುನಿವೃತ್ತಿಯನು ರಾಘವ
ನಿರಲಡವಿಯಲೆಂದಡೆತ್ತನು
ಧರಣಿಯಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆಯದರಿಂ ರಾಜ್ಯ ನಿನಗಾಯ್ತು || ೨೯ ||

ಕಳುಹಿದನು ರಾಘವನನಡವಿಗೆ
ಬಳಿಕ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಧರ್ಮದ
ಲಿಳಿಯ ಮಗಳೂ ಹೋದಳೊಡನೆಯೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಹೋದ ||
ತಲೆ ಹೊರೆಯ ಸಾಗಿಸಿದೆ ನಿನಗೆನ
ಲೆಳಲತೆಯನುರಿಹೊಡೆದು ಸುರತರು
ಕಳಲಿ ವಜ್ರದ ಹತಿಗೆ ಬಿಡ್ಡುದೊ ಯೆನಲು ಸೈಗೆಡೆದ || ೩೦ ||

ಧರಗೆ ಹೊರಳುವ ದುಃಖ ಮೂರ್ಛಾ
ತುರಗೆ ನುಡಿದಳು ಕೈಕೆ ಸಿರಿಬರೆ
ತರುಣ ದುಃಖವೆ ಯೆನಲವಳ ಸುಡುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತ ||
ದುರುಳಿ ದುಷ್ಟ ದುರಾತ್ಮ ಗಂಡನ
ನಿರಿದ ಪಾತಕಿ ನಿನ್ನ ಬಸುರಲಿ
ಹೊರೆದು ಕೆಟ್ಟಿನೊ ಪಾಪಿಯಾದೆನೊ ಶಿವಶಿವಾಯೆಂದ || ೩೧ ||

ಕಿಚ್ಚ ಹೊಗುವೆನು ವಿಷವ ಕುಡುವೆನು
ಚುಚ್ಚ ಕೊಂಬೆನು ವಾವ ಪರಿಯಲಿ
ಬಿಚ್ಚ ತನುವನು ಯಮಪುರಕ್ಕೆ ಬರುವೆನು ನೀ ಕೆಳಗೆ ||
ನಿಚ್ಚ ಕುಂಭೀಪಾಕದಲಿ ಕೆಡೆ
ಮುಚ್ಚ ಕೊಂದೈ ಪತಿಯನೆನುತೆದೆ
ಗಿಚ್ಚ ನುರಿವುತ ಭರತ ಬಂದನು ಕೌಸಲೆಯ ಮನೆಗೆ || ೩೨ ||

ಭರತನನು ಕಾಣುತ್ತ ಕಂಠವು
ಬಿರಿಯಲಳುತಿರೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದನು
ಚರಣದಲಿ ಘೋಳಿಡುತ ಗುಣನಿಧಿ ತೆಗೆದು ತಕ್ಕೈಸಿ ||
ಸುರಿವ ನೇತ್ರ ಕೃಶಾಂಗಿ ದೈನ್ಯದಿ
ಭರತಗೆಂದಳು ದೂರ ನೀ ಹೋ
ಗಿರಲಿನಿತು ಸಂತಾಪವಾಯಿತು ಮಗನೆ ಕೇಳಿನಲು || ೩೩ ||

ಕೇಳಿದೈ ನಿಜ ಮಾತೃ ಕೃತಕವ
ಬಾಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತ ರಾಮನು
ಹೊಳ ಹೊಕ್ಕನು ಧರಿಸಿ ವಲ್ಕಲ ವಸನ ಜಟೆಗಳನು ||
ಅಳಿದನು ದುಃಖಾಬ್ಧಿ ಯಲಿ ತಾ
ತಾಳಲಾಪೆನೆ ರಾಮ ಹಾ ಕುಲ
ಪಾಲ ಹಾ ರಘುವಂಶ ಕೇತುವೆ ಯೆಂದಳಾ ತರಳೆ || ೩೪ ||

ಹುಟ್ಟಿದನು ತನಗಾದಿ ಪುರುಷನೆ
 ನೆಟ್ಟನೆಂತಾದಡೆಯು ದುಃಖದಿ
 ಕಟ್ಟಿದೈ ವಿಧಿಯೇ ಬಲಾಢ್ಯನು ನೀನೆನುತ್ತಿರಲು ||
 ನೆಟ್ಟನಳುವದ ಕಂಡು ಭರತನು
 ಕೊಟ್ಟು ಕಂಡಂಘ್ರಿಗಳ ಕೇಳಿ
 ಮುಟ್ಟಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿದನು ತಾ ಕೇಳಿದವನಲ್ಲೆನುತ || ೩೫ ||

ಕೈಕೇಗಾನೆಂದಿದ್ದೆಯಾದಡೆ
 ಲೋಕದಲಿ ಕೇಳಿದ್ದೆಯಾದಡೆ
 ಕಾ ಕೃತನ ರಾಮನಲಿ ಬಳಸುವ ವರ್ತಮಾನವನು ||
 ತೇಕೆ ಶಪಥವ ವಿವ್ರಶತ ವಧೆ
 ವಾಕುಳಿದವ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠನ
 ನಾಕೆಯಾತನದುಂಧತಿಯು ಬಡ್ಗದಲಿ ಕಡಿದನಡೆ || ೩೬ ||

ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಡೆ ಸತ್ಯವನು ಕೊ
 ಟ್ಟೆಂದು ಕೌಸಲೆಯಪ್ಪಿ ಭರತನ
 ಕಂದ ಶೋಕಿಸಬೇಡ ಯೆನುತಿರೆ ಗುರುವಸಿಷ್ಠಾಂಕ ||
 ಲಂದನಾಗ ಸುಮಂತ ಸಹ ನೃಪ
 ಮಂದಿರಕೆ ಬಿದ್ದಳುವ ಭರತಂ
 ಖಿಂದನಾದರದಿಂದ ದುಃಖ ನಿವಾರಿಸಲು ಮುನಿಪ || ೩೭ ||

ಅಪ್ಪಗಳಿರರು ಭರತ ಬದುಕಿದ
 ಮುಪ್ಪುತನಕವು ಸತ್ಯಧರ್ಮವ
 ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವಿವೇಕಿ ಮಾನದ ಭೋಗ ಸೌಖ್ಯವನು ||
 ಯಿಷ್ಟುದುಂಡನು ಜಾನಿ ಮುಖಸಂ
 ತರ್ಪಣನು ಯಥೋಕ್ತ ದಕ್ಷಿಣೆ
 ತಪ್ಪದಿತ್ತನು ಮಾಡಿ ಹಯಮೋಧಾದಿಕವನೆಂದ || ೩೮ ||

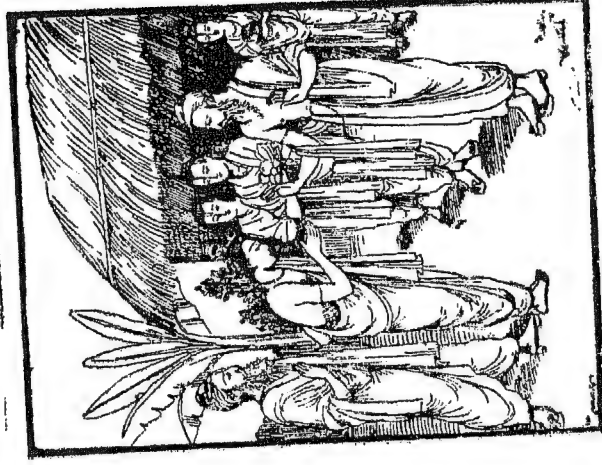
೧೮ ಅಭ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಇಷ್ಟಿಯಿಂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೆ ಮಗನೆನೆ
ಜುಟ್ಟಿದನಲಾ ರಾಮು ತ್ರಿದಿವದ
ಪಟ್ಟದಿಂದ್ರಾರ್ಥಾಸನಕ್ಕೀಗೈದಿದನು ನೃಪನು ||
ನೆಟ್ಟನಿಂತವರಿಂಗಳುವರೇ
ಭ್ರಷ್ಟನರಕಿಗಳಾದದೊಡಲನು
ಕುಟ್ಟಿಕೊಂಡಳಬೇಕಧೋಗತಿಗಿಳಿದನೋ ಯೆಂದು || ೩೬ ||

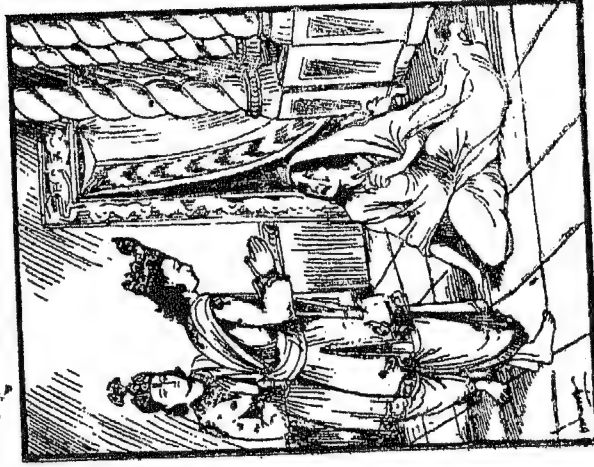
ಪಾತಕಿಗೆ ಪತಿತಂಗೆ ಕೋಪಿ ವಿ
ಘಾತಿ ಹಿಂಸಾನ್ಯತಗೆ ಡಂಭಗೆ
ನೀತಿ ಹೀನಗೆ ದೈವಗುರು ನಿಂದಕರಿಗಳಬೇಕು ||
ಪೂತಕರ್ಮವು ಸತ್ಯದಯೆ ವಿ
ಖ್ಯಾತ ಶಾಂತಿ ಕ್ಷಾಂತಿ ವಿರತಿ ಮು
ಹಾತುಮಜ್ಜ ತಿ ಭಕುತಿಯುಳ್ಳರಿಗಳುವದತಿ ದೋಷ || ೪೦ ||

ಭ್ರತ ಕೇಳೇಕಳುವೆ ಶೋಕ
ಕ್ಕರುಹನ್ನಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷ ಭಾಗಿಗೆ
ನಿರುಪಮಾತ್ಮ ಶುದ್ಧ ನಿರವಯ ನಿತ್ಯ ನಿರ್ವ್ವಂದ್ವ ||
ಹೊರೆಯ ಜನ್ಮದಿ ನಾಶವುಂಟೇ
ಶರೀಕೆಂಬೆಯೊ ಜಡನಶುಚಿ ತಾ
ನೆರವು ಕಾಲನ ತುತ್ತು ಶೋಕಕ್ಕಿಲ್ಲ ತೆರನೆಂದ || ೪೧ ||

ತಾತ ತಾಯೆ ಸುಪತ್ನಿ ಮಾವ
ಭ್ರತ ಪಂಡಿತ ಜಡನಿವನು ವಿ
ಖ್ಯಾತನೆಂದಡು ಮೃತ್ಯುವಶವೆಲೆ ತಿಳಿಯಲೆಲ್ಲವರು ||
ಹೋತನಂದದರಳುವರೊಡಲನು
ಘಾತಿಸುತ ಪಾಪಿಗಳು ಬಲ್ಲವ
ನೀತಕಳುವರು ಭವದೋಳಗೆ ನಿಸ್ಸಾರಗಂಡವರು || ೪೨ ||

ಭರತದ್ವಾಜಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಭರತನ ಬಗವದ್

ಕೌಸಲ್ಯೆಯು ನಯರಿಗೆ ಭರತನ ಸವಳು

ಸಾರವಿಲ್ಲೆ ನಬೇಡವೀ ಸಂ
 ಸಾರದಲಿ ಬಲ್ಲವಗೆ ನಿರತಿ ವಿ
 ಚಾರ ಶಾಂತಿ ಹ್ವಾಂತಿ ದಯಾಧೃತಿ ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ||
 ಸಾರವಲ್ಲವೆ ಕೆಡುವ ದೇಹ ವಿ
 ಕಾರವನು ನೋಡುವರೆ ಕಾಲ ಸು
 ಮಾರಿಯಣಲಿನ ಗೋರೆ ಯೆಲ್ಲರ ದೇಹ ಕೇಳೆಂದ || ೪೩ ||

ಮರಣ ಜನಿಸಿದವರಿಗೊಂದೂ
 ಪರಿಹರಿಸುವುದೆ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪದಿ
 ಹೊರದ ಕರ್ಮವು ತೀರೆ ನಿಲುವರೆ ಬಲ್ಲಬುದ್ಧರಿಕೆ ||
 ಮರುಗುವರೆ ಸಾಗರದ ಜಲ ಸಹ
 ಬರತು ಹೋತುದು ಕಲ್ಪದಲಿ ನೆರೆ
 ಯುರಿಯದೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕೋಟಿಗಳೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೪೪ ||

ಅರಳಿಯಲಿ ಗೊನೆ ಜಲದ ಬಿಂದಿನ
 ಪರಿಕಣಾವಾಯುಷ್ಯ ಪೂರ್ವಾ
 ಚರಿತ ಕರ್ಮಾರಬ್ಧವಿದ್ವಂತಿದು ತೀರಿದಡೆ ||
 ಧರಿಸುವನು ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವ
 ಭವದಿ ಜೀವನು ಹಳೆಯ ವಸ್ತ್ರವ
 ನರನು ಹರಿದಡೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರವನು ಹೊರವಂತೆ || ೪೫ ||

ಹರಿಯಲಿತ್ತನ ಶೋಕವಾತ್ಮನು
 ಹೊರೆಯ ಜನಿಸನು ಹೆಚ್ಚು ಸುಖಿಸನು
 ಮರಳಿ ಕುಂದನು ಸಾಯನೀ ಷಡ್ಭಾವ ವಿರಹಿತನು ||
 ಪರಿಪರಿಯ ನಾಟಕದ ಮಾಯೆಗೆ
 ಮರುಳುಗೊಂಡೇ ದಿವನ ರಾತ್ರೆಯ
 ನರಿಯನೀ ಸಂಕಲ್ಪನೆಂಬನ ಕನಸಿನಂತಿಹನು || ೪೬ ||

೧೯೦ ಅಧಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಪರಮನಿಲ್ಲಾ ಸಾಕ್ಷಿಮಾತ್ರನು
ನಿರುಪಮನು ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವನಕ್ರಿಯೆ
ಕರಣ ವಿರಹಿತನೇಕನಮಲ ನೀಹ ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ||
ಪರಿಪರಿಯ ಗುಣಲೇಪ ಹೊದ್ದದೆ
ನಿರಿತ ಪರಮಾನಂದನಾಗಿಹ
ನಿರಿತಿದನು ದೃಢನಾಗಿ ಶೋಕವ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆಯಿಂದ || ೪೭ ||

ಏಳು ನಡೆಸು ಕ್ರಿಯೆಯ ತಂದೆಗೆ
ತೈಲದೋಣಿಯೊಳಿಟ್ಟ ಶವನನು
ಕಾಲ ಹೋಗದೆ ತೆಗೆದು ಸಚಿವರರಿಂದ ತಾನೆಂದ ||
ಏಳು ಕುಲಸಾಲಕನೆ ಕರ್ಮವ
ಮೇಳವಿಸುಯೆನೆ ಗುರು ವಚನದಲಿ
ಹಾಳು ದುಃಖವ ಮರೆದು ಬಳಿಕಾ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮೊಗವಾದ || ೪೮ ||

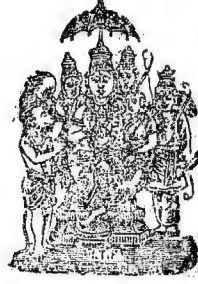
ವರ ವಸಿಷ್ಠನು ಪೇಳಿದಂದದಿ
ಭರದಿ ತಂದೆಯ ತನುವನದ ಸಂ
ಸ್ಥರಿಸಿದನು ತಾನಾಹಿತಾಗ್ನಿ ವಿಧಾನಮಾರ್ಗದಲಿ ||
ಗುರುವರನು ಸಹ ಮಂತ್ರಿ ತಮ್ಮನು
ವೆರಸಿ ಯೇಕಾದಶದಹನಿಯಲಿ
ಬರಿಸಿ ವಿಪ್ರ ಸಪಸ್ತ ವೇದಜ್ಞ ರಿಗೆ ಬಡಿಸಿದನು || ೪೯ ||

ದಾನಮಾನವೆಥೇಷ್ಟ ವಿತ್ತು ವಿ
ಧಾನ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸಿ ರಾಮನ
ನೇ ನಿರಂತರ ಚಿಂತಿಸುತ್ತನೈವನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಸದೆ ||
ಹಾನಿಗಾದಳು ಮಾತೃ ರಾಕ್ಷಸಿ
ಗೇನ ಮಾಡುವೆ ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಜಾನಕಿಯು ಸಹ ನೂಕಿದಳಲಾ ಯೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದು || ೫೦ ||

ಇಂದೆ ನಡೆವೆನು ರಾಮನಿದ್ದಾ
 ನಂದಕಾನನಕವಿ ರಾಜ್ಯದಳ
 ವೃಂದವೆಲ್ಲವ ದೂರ ಬಿಟ್ಟೀಕಾಗ್ಯ ಧೈರ್ಯದಲಿ ||
 ಹೊಂದುವೆನು ಸೀತಾ ಸಮೇತ ಮು
 ಕುಂದ ರಾಮ ಮುಖಾಬ ಕೌಮುದಿ
 ಯಂದವನುದಿನ ನೋಡಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು ತನಗೆಂದ || ೫೧ ||

ರಾಜ ಗಣನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದಗಳು
 ರಾಜರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಣಗಣ
 ರಾಜಿಸಿತು ಮತ್ತೊಂದು ಗುಣದಿಂದೆಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ||
 ವ್ಯಾಜವಿಲ್ಲದೆ ಕೇಳೆ ಪಾಪದ
 ಬೀಜಸುಕುರುಹುವನು ಶತರವಿ
 ಶೇಷ ಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ಯಸಿಂಹನೊಲವಿನಲಿ || ೫೨ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೬ ಕೈ ಪದ ೭೦೧ ಕೈ
 ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಸಂಧಿ

ಭರತನು (ಪರಿಜನಸಹಿತ) ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು
ಕಂಡದ್ದು

ಸೂಚನೆ ॥ ಭರತನಖಿಳಾಮಾತ್ಮ್ಯ ಪರಿಜನ
ಬೆರಸಿ ಹಲಬುತ್ತರಸುತಾ ರಘು
ವರನ ಕಂಡನು ಬಂದು ಬಳಿಕಾ ಚಿತ್ರಕೂಟದಲಿ ॥

ಪದ ॥ ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳು ವಸಿಷ್ಠ ಮುನಿಗಳು
ಹಿರಿಯ ಮಂತ್ರಿನಿಯೋಗಿಯಾಪ್ತರು
ನೆರೆದ ಸಭ್ಯಸದಾಸ್ಯನೃಪವುರ ಪೌರವಾಸಿಗಳು ॥
ವರಸುನಿಪ್ರರು ಸಹಿತ ನೃಪ ಸಭೆ
ಭರಿತವಿಂದ್ರ ಸಭೋಪ ಮೊದಲಿರೆ
ಗುರುನಡುವೆ ಕುಳಿತಿರ್ದನೆರಡನೆಯಜನೊ ಯೆಂಬಂತೆ ॥೧॥

ಕರಸಿದಡೆ ಶತ್ರುಘ್ನ ಸಹಿತವೆ
ಭರತ ಬಂದನು ಸಭೆಗೆ ನಮಿಸಿರೆ
ಗುರು ವಸಿಷ್ಠನು ದೇಶಕಾಲೋಚಿತ ವಿಶೇಷವನು ॥
ಕರುಣೆ ನುಡಿದನು ಮಗನೆ ಪಟ್ಟವ
ವಿರಚಿಸುವೆ ನಿನಗೆಂದು ಬೇಡಿದ
ವರವಲಾ ಕೈಕೇಯಿ ನಿಜಸಿತ್ಯ ಶಾಸನವು ನಿನಗೆ ॥ ೨ ॥

ಬೇಡಿದಳು ನಿಜಮಾತ್ಮ್ಯ ನೀನೇ
ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆನುತ ರಾಜ್ಯವ
ಕೋಡಿಮೋಗದೆ ಕೊಟ್ಟ ನೃಪ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಲಿ ॥

ಗಾಡುವೆನು ಪಟ್ಟವನು ಮುನಿಗಳು
ಗಾಡಿ ಮಂತ್ರೋಕ್ತದಲೆನಲು ಕಡಿ
ಗಾಡಿವರಿವತ್ಸಗಳೆಂದನು ಭರತ ಗುರುವಿಗೆ

|| ೩ ||

ಆರಸುತನವೇಕೆನಗೆ ನೃಪಕುಲ
ರಸಲಾ ಶ್ರೀರಾಮನಾತನ
ರಣ ಕಿಂಕರರಾವು ನಾಳೆಗೆಯುದಯಕಾಲದಲಿ ||
ಸಳಿ ನಾವೆಲ್ಲನರು ನಿಮ್ಮಡಿ
ರಸಿ ಕೌಸಲೆ ಸುತ ರಾಮನ
ಸಿದು ತರಬೇಕಿರಲಿ ರಾಕ್ಷಸಿ ಕೈಕೆ ಹೊರತಾಗಿ

|| ೪ ||

ಇರಿದು ಕಳೆವೆನೆ ಕೈಕೆಯಿವಳನು
ರಿದೆ ಮಾತೃಗೃಂಥಿ ರೂಪಿಣಿ
ರಿದಡೆನ್ನನು ರಾಮನೊಳಗೊಳ ಸ್ತ್ರೀವಧಘನೇಂದು ||
ರುಣನುದಯದಿ ನಾಳೆ ಹೋಹೆನು
ರಣಿ ಚಾರದಿ ದಂಡಕಾನನ
ರದೆ ಬೇಗದಿ ಶತ್ರುಚಿತ ಸಹಿತೆಂದನಾ ಭರತ

|| ೫ ||

ಬನ್ನಿ ನೀವಿಲ್ಲಿರಿಯೆನಿಪ್ಪದ
ನ್ನೆ ನಿಮ್ಮೊಡನೆಂದು ಗುರುವಿಗೆ
ನ್ನ ಹೃದಯದಿ ರಾಮ ಚಿಂತೆಯಲಿರುಲು ಮೌನದಲಿ ||
ನನವದ ಘೋಷದಲಿ ಸಭೆ ಸಂ
ನ್ನ ಭರತನ ಹೊಗಳೆಂದಾದಿನ
ನ್ನ ಕಳಿದುದಯದಲಿ ಭರತನು ಪಯಣಕನುವಾದ

|| ೬ ||

ವರ ಸುಮಂತನ ನೇಮದಿಂ ಕರಿ
ವರಗ ರಥ ಸಾದಾತಿ ಪರಿಜನ
ರಸಿ ಕೌಸಲೆ ಮುಖ್ಯನಾರಿಯರಾಪ್ತರೊಡಗೊಂಡು ||

೧೯೪ ಅಭ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಗುರು ವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖ ವಿಪ್ರರು
ವರಸಿ ಧರಿಯಗಲದಲಿ ಸಂದಣಿ
ಭರಿತ ಭರತನ ಸುತ್ತವಳೆಯದಲ್ಲೆದಿತ್ತೊಗ್ಗಿನಲಿ || ೭ ||

ಶೃಂಗವೇರಾಪುರಕೆ ನಡೆದಾ
ಗಂಗೆಯೇ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕ
ಸಂಗಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರಲು ಶತ್ರುಘ್ನಾಂಕನಾಚ್ಛೆಯಲಿ ||
ಕಂಗೆಪುತ ಗುಹ ಕೇಳಿ ನೇನಾ
ಜಂಗುಳಿಯ ಸಹಿತಿಲ್ಲೆಗೇತ
ಕೃಂಘವಿಸಿದನೊ ಭರತನೆಸುತನೆ ಮಗದಿ ಕಂಕಿಸಿದ || ೮ ||

ಪಾತಕವನೇನಾದರೂ ಪರ
ಮಾತುಮು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಂ
ಗೀತನೆಸಗಲು ಬಂದನಿವನಂತಸ್ಥವರಿವನ್ನ ||
ಪೋತವನು ತರಬೇಡ ವಾಯುಧ
ಪಾತುಕೊಂಡಿರಿಸುತ್ತ ನೋಡುತ
ಜಾತಿಗಳು ನೀವೆಲ್ಲ ಸೌವ್ಯರಿಸುತ್ತ ಮಾರ್ಗದಲಿ || ೯ ||

ಎಂದು ತನ್ನವರಿಗೆ ಗುಹನೈ
ತಂದು ಭರತನ ಹೊರಗುಪಾಯನ
ವೃಂದ ಸಹಿತೆಡಬಲದಲಾಯುಧವಿಡಿದ ಭಟರೊಡನೆ ||
ತಂದ ಕಾಣಿಕೆಯಿರಿಸಿ ಭರತನ
ಮುಂದೆ ಕಂಡನು ಮನುಜ ಮಂತ್ರಿಗ
ಳಿಂದ ಸಹ ಕುಳ್ಳಿರಲು ರಾಮಪದಾಬ್ಜ ಚಿಂತಿಯಲಿ || ೧೦ ||

ನೀಲಮೇಘದ್ಯುತಿಯ ನಯನೋ
ಛಿಲ್ಲಿತೇಕ್ಷಣ ದುಃಖ ಚೀರದ
ಪಾಳ ಜಟಿಗಳ ರಾಮ ರಾಮಾ ರಾಮ ಸಿರಿ ರಾಮ ||

ಕಾಳು ಮಾಡಿತು ನನ್ನ ನಗಲಿ
ಕಾಲಗತಿ ತಾನಾಗಿಯೆಂಬೆನು
ಪಾಲಿಸಾನಪರಾಧಿಯೆನುತಿರೆ ಗುಹನು ಬೆರಗಾದ || ೧೧ ||

ಬಿಡು ಪದವಲಿ ಗುಹನು ನಾನೆನ
ಲೆಡ್ಡು ತಕ್ಕಿಸಿ ಬಿಡಲರಿಯದ
ನ್ನಿದ್ರಮತಿ ಬಾ ತಮ್ಮ ಬಾರಾ ಸಖಿಯೆ ಬಾ ಯೆನುತ ||
ಬಿಡುದಕೆ ನೀನೇಸುಕೃತಿ ಮುನಿ
ಹೃದಯರಾಮನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನನು
ಹೊದ್ದಿ ಯಾಲಿಂಗಿಸಿದನಲ್ಲೆ ಯೆಂದನಾ ಭರತ || ೧೨ ||

ಎಲ್ಲಿ ಕಮಲದಳಾಕ್ಷ ರಾಮನು
ವಲ್ಲಭಿಯ ಸಹಿತನುಜನೊಡ ನಿ
ಜ್ವೆಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನಿರುಳು ತೋರಾ ಸ್ಥಳವ ನೀನಿನಗೆ ||
ಇಲ್ಲಿ ನೀನೆ ಸಭಾಗ್ಯ ರಾಮನ
ಸಲ್ಲಿತ ಸಂಭಾಷಣಪ್ರಿಯ
ಕುಳ್ಳನಾದೆಯನುತ್ತು ಮರುಗಿದನಶ್ರುಧಾರಿಯಲಿ || ೧೩ ||

ಎನುತ ಗುಹನೊಡನೈದಿ ಕಂಡನು
ಜನಕ ಸುತೆ ಸಂತೊಂದ್ವ ವರದಡಿ
ಯಸುಪಮನು ಮಲಗಿದ್ದ ದರ್ಭಾಸ್ತರಣ ಪಾತ್ರವಲಿ ||
ಕನಕ ಬಿಂದುಗದಲ್ಲಿ ಸೀತಾಂ
ಗನೆಯ ದಿವ್ಯಾಭರಣಯುದುರಿ
ಧ್ವನುವ ಕಾಣುತ ವತ್ತಿ ಭರತನ ಶೋಕ ಮರುಕೊಳಿಸಿ || ೧೪ ||

ಚೆನ್ನೆ ಚಲುವಿನ ಕಣೆ ಜನಕ ಸುತೆ
ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನುಪ್ಪರಿಗೆಯಲಿ
ಸ್ವರ್ಗ ಪಯಂಕವಲಿ ಮೃದುತಲ್ಪದಲೊರಗುವವಳು ||

೧೯೬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ನನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂ ಕಲುನೆಲದಿ ಕುಶ
ವರ್ಣದಲ್ಲೊ ರಗಿದಳೆ ಸುಡು ಸುಡು
ತನ್ನ ಜಲ್ಮವ ಪಾಪಿ ಕೈಕೇಯೊಡಲ ಪಾತಕಿಯು || ೧೫ ||

ಆದುದೆನ್ನ ನಿಮಿತ್ತ ದುಃಖವ
ನಾದಿಪೂರುಷ ರಾಮಚಂದ್ರಗೆ
ಭೇದಕಾರಣನಾದೆ ನಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಾಘವನ ||
ಪಾದವೇ ಗತಿಯಾಗಿ ವನಕೊಡ
ನೈದಿದನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಹಾತ್ಮನ
ಹೋ ದಯಾಳುವೆ ನಿನ್ನ ಭೃತ್ಯರ ಭೃತ್ಯ ನಾನೆಂದ || ೧೬ ||

ಇತ್ತಲಾನಾ ರಾಮ ಭೃತ್ಯರ
ಭೃತ್ಯನಾದಡೆ ಜನ್ಮ ಸಫಲವೆ
ಸುತ್ತ ಹೇಳೆ ಸಖಿಯೆ ಬಲ್ಲದೆ ರಾಮನೆಲ್ಲಿಹನು ||
ಅತ್ತಲೆನ್ನನು ಕರೆದು ರಾಮನ
ಹತ್ತಿರೈದಿಸು ಯೆನಲು ಭರತನ
ಭಕ್ತಿ ಹೃದಯಕೆ ಮನ ಕರಗಿ ಗುಹನೆಂದನಂತೆಂದ || ೧೭ ||

ದೇವ ನೀನೇ ಧನ್ಯ ಭಕ್ತಿದೈ
ಥಾವಲಂಬನನಹುದಹುದು ರಾ
ಜೀವ ಲೋಚನ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಸಹವಾಗಿ ||
ಆ ವಿಮಳಗಿರಿ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಮ
ಹಾ ವಿಪಿನ ಗಂಗಾ ಸಮೀಪದಿ
ಭಾವೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಂದ ಮುನಿಗಳ ನಡುವೆ ಸುಖವಿಹನು || ೧೮ ||

ಹೋಗುವವೆ ನಾವೀಗಳಲ್ಲಿಗೆ
ಬೇಗ ಗಂಗೆಯ ಕಳಿವವೆನುತವೆ
ಸಾಗಿಸಿದ್ದೊನೂರು ದೋಣಿಯ ತಂದು ಗುಹ ಬಳಿಕ ||

ಸಾಗರೋಪಮ ಗಂಗೆಯನು ನಸು
ಲಾಗ ತಪ್ಪದೆ ಸಕಲ ಸೈನ್ಯ ನಿ
ಯೋಗಿ ಮುಖ್ಯರು ಸಹಿತ ದಾಂಟುತ್ತಿದ್ದುದಾ ತಡಿಗೆ || ೧೯ ||

ಒಂದು ದೃಢ ನಾವೆಯನು ತಾನೇ
ತಂದು ಗುರುವನು ರಾಮ ಮಾತೆಯ
ರಂದೊಡನೆ ಕೈಕಾ ಸುಮಿತ್ರೆಯರನು ಭರತ ಸಹಿತ ||
ಹೊಂದಿಗೆಯ ಶತ್ರುಘ್ನರನು ಭರ
ದಿಂದ ದಾಂಟಿಸಿಯಾಚಿಗಳಿದ್ದೆ
ತಂದರತಿ ಬೇಗದಲಿ ಭಾರವ್ವಾಜನಾಶ್ರಮಕೆ || ೨೦ ||

ದೂರ ಸೇನೆಯ ಹೊರಗಿರಿಸಿಯೇ
ಧೀರ ಭರತನು ತಮ್ಮ ಸಹಿತಾ
ನೀರ ಮುನಿಯೊತ್ತಿಗೆ ಭಕುತಿಯಿಂದ ನಡೆತರುತ ||
ಚಾರು ತೇಜೋನಿಧಿಯ ಕಂಡನು
ಸೂರಿಯಾನಲರಂತೆ ರಾಮ ಪ
ದಾರವಿಂದ ಧ್ಯಾನದಲಿ ಕುಳಿತಾ ಮುನೀಶ್ವರನ || ೨೧ ||

ಕಂಡು ಭರತನು ಮುನಿಪದದ್ವಯ
ಪುಂಡರೀಕದಿ ಭಕುತಿ ಭಾರದಿ
ದಿಂಡುಗೆಡೆದಾಷ್ಟಾಂಗ ಸನ್ನತಿಯಿಂದಿರಲು ನೋಡಿ ||
ಚಂಡ ಮುನಿಯವರಾರು ದಶರಥ
ಮಂಡಲೇಶಾತ್ಮಜರೆ ಸಾರೇ
ನಂದನಲೆಯನುತುಚಿತ ಸತ್ಪಾರದಲಿ ಪೂಜಿಸಿದ || ೨೨ ||

ಇತ್ತಲೇನು ನಿಮಿತ್ತ ಬಂದಿರಿ
ಸ್ವಸ್ತಿಯೇ ನಿಮಗಾಪ್ತ ಪರಿಜನ
ಕುತ್ಸೂಹೀಶ್ವರನೆಲೆ ಜಗತ್ಪಾಲಕನು ನೀನೀಗ ||

೧೯೮ ಅಥಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ವೃತ್ತಿ ತಪ್ಪದಲೇನಡವಿಗು
ದ್ವೈತ್ಯರಾದಿರಿ ವಲ್ಕಲಾಂಬರ
ಕಾಸ್ಮವೇ ಜಟಿ ನೃಪರ ಭೋಗಕ್ಕೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೨೩ ||

ಜನಪರಿಂಗೀ ಮುನಿಯ ವೇಷಾ
ಜನ ಜಟಿಯ ಹೊರಲೇನು ಕಾರಣ
ವನಕೆ ಬಂದಿರಿ ಮುಪ್ಪಿನವರೇ ಯಾವ್ವನಾಗತರು ||
ಮುನಿ ನಿವೇಷ್ಯದಲೇನು ಕಾರಣ
ವನಲು ಕೇಳುತ ಕಣ್ಣಿನೀರಲಿ
ನಿನೆದು ತನುಗಳದನುಸರದಲಿಂತೆಂದನಾ ಭರತ || ೨೪ ||

ಎಲ್ಲವನು ನೀ ಬಲ್ಲಿ ಲೋಕದ
ಲುಳ್ಳದನು ಮತ್ತರಿದು ಕೇಳುವು
ದಿಲ್ಲಿ ತನಗೆಯನುಗ್ರಹವಲಾ ಮುನಿಪ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ ||
ಸೊಲ್ಲಿಸುವೆ ನಾನೇನ ಕೈಕೆಯ
ಖುಲ್ಲ ಕೃತಕದ ಕರ್ಮದಲಿ ರಘು
ವಲ್ಲಭ ಶ್ರೀ ರಾಮ ರಾಜ್ಯ ವಿಘಾತಿಯಾಯ್ತೆಂದ || ೨೫ ||

ವನಕೆ ರಾಮನ ಕಳುಹುವುದ ನಾ
ಮನವಚನದಿಂದರಿಯೆ ಕೇಳೆನು
ಮುನಿಪ ಮಾಡುವೆನಾವ ಶಸಥವನಾದಡೀಕ್ಷಣವೆ ||
ಯೆನುತ ಭಾರದ್ವಾಜನಂಭಿಯ
ನನುಪಮನು ಮುಟ್ಟಿದನು ನೀನೇ
ಮನದಲಿ ನಾನರಿಯೆ ಪ್ತುದ್ರನೊ ಶುದ್ಧನೋ ಯೆಂದು || ೨೬ ||

ಸ್ವಾಮಿ ಚಿತ್ತವಿನೆನಗೆ ರಾಜ್ಯದ
ಕಾಮದಲ್ಲೊಡುಡೇನು ಸಾಕ್ಷಾ
ದ್ರಾಮಸಿರೆ ರಾಜಾಧಿರಾಜನನಂತ ಗುಣಮಹಿಮ ||

ಸೋಮವನ್ನಿಭನಾರ್ತಜನ ಸು
ಕ್ಷೇಮ ನಾನಂದಾಬ್ಧಿ ನಿರುಪಮ
ನಾನುನಾರ್ತನ ಭೃತ್ಯ ಭೃತ್ಯರ ಭೃತ್ಯ ನಾನೆಂದ

|| ೨೭ ||

ಈಗ ರಾಮಾಂತಿಕಕೆ ಬೇಗದಿ
ಹೋಗಿ ನಾ ಕೃತಂದಯೋಧ್ಯಯ
ಲಾಗಿಸಿದ ಸಂಭಾರದಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನು ||
ಆ ಗುರುತ್ತಮ ಮಂತ್ರವರ್ಯನಿ
ಯೋಗಿ ಜನಸಹ ಮಾಡಿದಡೆನದೆ
ಭೋಗಯೋಗದ ಸಿದ್ಧಿ ತನಗೆಂದನು ಮುನೀಶ್ವರಗೆ

|| ೨೮ ||

ಬಂದು ರಾಮ ಪದಾಂತಿಕದಿ ಬಿ
ಕ್ಷೊಂದುವನು ತಾನೊಲ್ಲದೇ ಕರ
ತಂದು ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಗೊಡಿದು ದೂರದಲಿ ||
ನಿಂದು ನಿಜಾಂಗದಲಿ ಭಜಿಸುವೆ
ಸಂದೆಹವೆ ಹಾ ರಾಮ ಹಾ ರಘು
ನಂದನಾ ನೀ ಬಲ್ಲೆ ಯೆಂದಕುತೀರ್ವನಾ ಭರತ

|| ೨೯ ||

ಇಂತೆನಲು ಮುನಿ ಕೇಳಿ ಭರತನ
ಚಿಂತೆಯನು ತಾನೆಷ್ಟು ತಕ್ಕಿಸಿ
ನಿಂತ ಮೂರ್ಧಾಘ್ರಾಣವನು ಮಾಡುತ್ತ ಹರ್ಷದಲಿ ||
ಚಿಂತಿಸದಿರಲೆ ಮಗನೆ ದೈವದ
ತಂತ್ರವಿದು ನೀ ರುದ್ಧನೆಂದೇ
ನಂತರನೆ ತಾ ಬಲ್ಲೆ ಸಾತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಲಿ

|| ೩೦ ||

ಶೋಕವೇತಕೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಶೇಕವಲ್ಲೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯದಲಿ
ಬಾ ಕುಳಗನೇ ನೀನು ರಾಮ ಪ್ರಾಣ ಭಕುತನಲ ||

೨೦೦ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ನೂಕು ರಾತ್ರಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ಸೇನಾ
ನೇಕ ಸಹ ನಾಳ್ವೆದಿ ಕಂಡವೆ
ನಾಕ ನಿಳಯಾರ್ಚಿತನೆಂದನು ಸಂತವಿಸಿ ಮುನಿಹ || ೩೧ ||

ಮಿರುವೆನೆ ನೆಮ್ಮಡಿಯ ನುಡಿಯೇ
ದಾರಿ ತನಗಿಂದಿರಲು ಭರತನು
ದಾರ ಮುನಿಕರಚರಣಯುಗವನು ತೋಳೆದು ಮಾನವಲಿ ||
ಸೇರಿ ಹೋಮದ ಮೊಳಗೆ ಕುಳಿತಾ
ಗಾರು ಬಲ್ಲರು ಮುನಿಯ ಮಹಿಮೆಯ
ಸೋರಿ ಕಡಿದನು ಕಾಮಧೇನುವ ಕಾಮಿತಪ್ರದವ || ೩೨ ||

ದಿವ್ಯ ದಧಿ ಘೃತ ಪಕ್ವ ಪಾಯಸ
ದಿವ್ಯ ನಾನಾ ಭೋಗವೆಲ್ಲವು
ದಿವ್ಯಪಲ್ಲವದೊಂದು ಮಾನುಷ ಭೋಗವೇ ಯೆಲ್ಲ ||
ನವ್ಯ ನವ್ಯವ ಕರಕರದು ಪಡೆ
ಸೇವ್ಯವೆನೆ ಸಲಿಸಿದನು ಬಳಿಕವ
ರವ್ಯಗಳು ಶತ್ರುಘ್ನ ಭರತರಿಗುಳ್ಳ ಭೋಜಿತವ || ೩೩ ||

ವರ ವಸಿಷ್ಠ ನ ಮೊದಲು ಶಾಸ್ತ್ರೋ
ತ್ಪರದಲರ್ಚಿಸಿ ಮೋಡಶಾರ್ಚನೆ
ಮೆನು ಬಳಿಕಾನಂತ ಸೇನೆಯನ್ನೆಲ್ಲವನು ದಣಿಸಿ ||
ಕರೆಕರೆದು ಪ್ರತ್ಯೇಕದಿಂದನು
ಚರರೊಳೊಬ್ಬರು ಉಳಿಯದೆಲ್ಲರು
ಭೃತವೆನಲುಂಡುಂಡು ರಾತ್ರೆಯಲಿದ್ದರಂದಲ್ಲಿ || ೩೪ ||

ದಣಿಸಿದನು ಪಡೆಯೆಲ್ಲವನು ಮುನಿ
ದಣಿಯೆ ದಿವ್ಯಾನ್ನಾದಿ ಭೋಗದಿ
ಯೆಣಿಸಿ ಜಪ ಮಂತ್ರಾಘೃತಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯಾದರಿಯು ||

ದಣಿಸನೇ ತನ್ನವನ ನೋಳ್ವನು
ಭಣಿತೆಯೆನು ತಾನೆನುತಲಾದಿನ
ಮಣಿಯುದಯಗಿರಿಯಗ್ರದಲಿ ರಥವೇರಿ ನಡೆತಂದ || ೩೫ ||

ಅಮರರಂತಲ್ಲೀದುದಯದಲಿ
ನಮಿಸಿ ಮುನಿನೇಮನನು ಕೊಂಡಾ
ಕ್ರಮದಿ ಭರತಾದಿಗಳು ನಡೆದರು ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ||
ರಮಣರಾಮನ ದರ್ಶನಾರ್ಥಿಯ
ಲಮಮ ವೇಗದಿ ಹೋಗಿ ಸೈನ್ಯೋ
ತಮವನೆಲ್ಲವ ಹೊರಗಿರಿಸಿ ಮುಂದೈದಿದನು ಭರತ || ೩೬ ||

ವರವಸಿಷ್ಠ ಸುಮಂತ ಶತ್ರು
ಘ್ನರು ಗುಹನು ಸಹಿತಾ ಮುನೀಂದ್ರರ
ನಿರುಪಮಾಶ್ರಮದೊಳಗೆ ನೋಡುತ್ತರಿಸಿ ಕಾಣದಿರೆ ||
ಕರೆಕರೆದು ಕೇಳುವನು ಶ್ರೀ ರಘು
ವರನಿಹಾಶ್ರಮ ವಾವೆಡೆಯಲೆ
ನ್ನರಸ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಹಿತೆಂದು ಋಷಿವರರ || ೩೭ ||

ಎಂದಡೆಂದರು ಋಷಿಗಳಿದೆಯಿದೆ
ಮುಂದೆ ಗಂಗಾತೀರದಲಿ ರಘು
ನಂದನಾಶ್ರಮವತ್ತದ ತಟದಲೆ ನಲು ಕೇಳಿ ||
ಮುಂದೆ ಬರೆ ಬರಲಾ ನೃಪನ ಪದ
ವೃಂದಕದಳೀಚೂತ ಚಂಪಕ
ಚಂದಬಕುಳವು ಕೋವಿದಾರ ಸುಗಂಧಯುತ ವನವ || ೩೮ ||

ಪರಿಪರಿಯ ಫಲವುಷ್ಟ ಮೋದಾಂ
ಕುರ ತಳಿಗಳಲೆಸೆಯೆ ನೋಡುತ
ಭರತ ಹರುಷದಲೈದಿ ಗುರುಮಂತ್ರನುಜ ಸಹವಾಗಿ ||

ದರುಶನದಿ ದೂರದಲಿ ಕಂಡನು
ಪರಮಶೋಭಾಮಂದಿರವನಾ
ದರದಿ ವೃಕ್ಷಾಗ್ರದಲಿ ಹರಹಿದ ವಲ್ಕಲಾಜನದ || ೩೯ ||

ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೈ ಮುನಿಮನಗಳ
ಪರಿವೃತದ ಮಧ್ಯದಲಿಯೊಪ್ಪುವ
ವರ ರಘೂದ್ವಹನಾಶ್ರಮವನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತನುಜ ಸಹಿತ ||
ಬರಲು ಮುಂದೆ ಸಮೀಪದಲಿ ಸಂ
ಸ್ಪರಿಸಿ ಸುತ್ತಲು ಶೋಭಮಾನದಿ
ಹರದ ಸೀತಾರಾಮ ಚರಣಾಂಕಿತವಿರಲು ಕಂಡ || ೪೦ ||

ಅಂಕುಶದ ಧ್ವಜ ವಜ್ರಯವಲತೆ
ಸಂಕಚಾರಿ ಸುಶೋಭ ಮಾನಾ
ಲಂಕೃತದ ಪಾವನ ಪರಾಗವ ಕಂಡನುಜ ಸಹಿತ ||
ಶಂಕರನ ಕೃಪೆಯಾಯಿತಹಹಾ
ತಂಕ ಬೀತುದು ಬದುಕಿದನು ಬಾ
ಪಂಕೆಗಂಡವರಾರು ತನ್ನ ಸುಧನ್ಯತೆಯಲಿಂದ || ೪೧ ||

ಅರರೆ ಧನ್ಯರದಾರು ತನ್ನಂ
ತಿರಲಿಬೇ ಗೋಚರಿಸಿತಿ ಪದ
ಸರಸಿರುಹ ಸಲಗ್ನ ಲಾಂಛನ ಧೂಳಿದನು ನೆನೆದು ||
ವರ ಮುನೀಂದ್ರರು ಕಾಣರಜಭವ
ಸುರರು ಸಹ ವೇದಾಂತ ಮಸ್ತಕ
ಮರಳಿದವಲಾ ತಾನಿದಾವನೊ ಕಂಡಿನಿದನೆಂದ || ೪೨ ||

ಬದ್ಧದಕೆ ಫಲವಾಯ್ತು ಹಿರಿಯರ
ಹೊದ್ದಿದಕೆ ಫಲವಾಯ್ತುನುಜನಾ
ಗಿರ್ದುದಕೆ ಫಲವಾಯ್ತುನುತ್ತಡಿಗಡಿಗಿ ಹರ್ಷದಲಿ ||

ಬಿಡ್ಡನಾ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸ
ದದ್ವಯದ ಲಾಂಛನದ ಹುಡುಗೊಳ
ಗದ್ದಿಯೊಡಲನ ಪ್ರೇಮ ಗಾಢಾಲಿಂಗನದಲಿಸೆದ || ೪೩ ||

ಬಳಿಕ ಪರಮಾನಂದ ಬಾಷ್ಪಾ
ವಳಿಯ ಗದ್ದದಗಲಾಕ್ಷರ
ಹೊಲದು ಕಾಯದಲೈದಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದೆ ಬರಬರಲು ||
ಹೊಳೆನ ಸೂರ್ಯ ಸಹಸ್ರ ಕಾಂತಿಯ
ಕಳೆಯೊಡಲ ಚತುರತೆಯ ನೀಲದ
ಲುಳಿಯಕೋಮಲ ಶಮಕಾಂಗನ ಕಂಡನಾ ಭರತ || ೪೪ ||

ನಸುನಗೆಯ ಸುಮುಖಾಬ ದಾಯತ
ಯಸಕುಗಂಗಳ ವಲ್ಗುಲದ ನವ
ವಸನ ದಿವ್ಯ ಜಟಾಕಿರೀಟದಲಿರೆ ವಿನೋದವನು ||
ವಸುಧೆಯಾತ್ಮಜೆಯೊಡನೆ ಯೋಜಿಸ
ಲಸಮ ಚರಣವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೇ
ವಿಸಲು ಕಾಣುತ ಭರತ ಬಂದನು ರಾಮ ಶರಣಿಸುತ || ೪೫ ||

ಆಯಿತ್ತಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧಿ ಲೆಕ್ಕವು
ರಾಯರಿಂ ಮೊಲೊಂದು ನಾಲ್ವ
ತ್ತಾಯಿತಾರಧಿಕವೆನೆ ಪದಗಳು ರಾಮ ಚರಿತದಲಿ ||
ಮಾಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇಳಲಬುಜದ
ಳಾಯತಾಂಬಕನವರ ಕರುಣದಿ
ಕಾಯ್ವಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ಯಸಿಂಹನೊಲವಿಸಲಿ || ೪೬ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೭ಕ್ಕೆ ಪದ ೭೪೭ ಕೈ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ

ರಾಮನು ಭರತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದ್ದು

ಸೂಚನೆ ॥ ರಾಮಸಿತ್ಯ ಮರಣವನು ಕೇಳಿ
ದ್ವಾ ಮಹಾಮತಿ ಭರತನನು ಸು
ಪ್ರೇಮದಲಿ ಸಂತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಚಿತ್ರಕೂಟದಲಿ ॥

ಪದ ॥ ಕೇಳು ಪಾರ್ವತಿ ಭರತನಾ ಶ್ರೀ
ಲೋಲ ರಾಮನ ಕಂಡು ಹರುಷೋ
ನ್ಮೀಲಿತೇಕ್ಷಣನಾಗಿ ಮರೆದತಿ ವೇಗದಲಿ ಬಂದು ॥
ಘೋಳಿಡುತ ಚರಣಾರವಿಂದಕೆ
ಮೇಳವಿಸಿ ನಿಜತನುವ ಹಿಡಿದನು
ಕಾಲನೆರಡನು ಭಕುತಿಯಲಿ ಸಿರಿರಾಮ ಸಲಹೆನುತ ॥ ೧ ॥

ಬಳಿಕ ಭರತನನ್ನಿತ್ತಿ ರಾಮನು
ಸೆಳೆದು ತಕ್ಕೈಸಿದನು ದೀರ್ಘಾ
ಜ್ವಲಿತ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದಾನಂದ ಜಲದಿಂದ ॥
ಗಳಿತ ನೇತ್ರದಲಂಗ ಭತ್ತಿಯ
ತೊಳೆದು ತೊಡೆಯಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂ
ಡೊಲವು ಮಿಗೆ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಮೈದಡವು ॥ ೨ ॥

ಆ ಸಮಯದಲಿ ಬಂದರಾಗಳೆ
ಕೌಸಲಾ ಕೈಕಾ ಸುಮಿತ್ರೆಯ
ರಾಸರರಸಿ ಜಲಾಂತಕಯ್ಯುವ ಗೋವಿನಂದದಲಿ ॥

ಬೀಸರದ ಬಹ ಲಾಯ ಕಾಣು
ತ್ತಾಸನವನುಳಿದೆದ್ದು ಧಿಗಿಲನೆ
ಭಾಸುರ ಶ್ರೀರಾಮನೆರಗಿದನಾಗಳಂಘ್ರಿಯಲಿ

|| ೩ ||

ನಮಿಸಲೆತ್ತಿದಳೊಲಿದು ತಕ್ಕಿಸಿ
ಕಮಲ ಮುಖಿ ರಾಮಾಂಗರಾಗವ
ನಮಮ ತೊಳೆದಳು ಹಳವಿಸುತ ದುಃಖಾಶ್ರು ಜಲದಿಂದ ||
ಅಮರನುತ ಕೈಕಾ ಸುಮಿತ್ರೈಗೆ
ನಮಿಸಿರಲಿ ಕನ್ನಗರ ಕಂಡನು
ವಿಮಳಗುಣವರ್ಯನ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹಾ ಮುನೀಶ್ವರನ || ೪ ||

ಎರಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಲಿ ನುಡಿದನು
ಹರಹರಾ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನು
ಗುರುವೆಯೆನುತಾಸನವನಿತ್ತು ಚಿಂತಂಗಳನು ಮಾಡಿ ||
ಬರವಿದೆನ್ನಲಿ ನೇಹವಾಯಿ
ತ್ತರಸನೆಂತಿಹನೆನ್ನನಗಲಿದ
ಭರತ ದುಃಖಿತನೇನನೆಂದನು ತಂದೆ ತನಗೆಂದ || ೫ ||

ಎಂದಡೆಂದ ವಸಿಷ್ಠ ರಾಘವ
ತಂದೆ ದಶರಥ ನಿನ್ನ ವಿರಹದಿ
ಬೆಂದು ನಿನ್ನನೆ ನೆನೆದು ರಾಮಾ ರಾಮ ಜಾನಕಿಯೆ ||
ಯೆಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಯೆನುತ ದುಃಖದ
ಬಂದಿಗೊಡಲನು ತೆತ್ತು ಸುಗತಿಗೆ
ಸಂದನೆಂದೆಲ್ಲವನು ಹೇಳಿದನಾ ರಘೂತ್ತಮಗೆ || ೬ ||

ಕೇಳಿ ಗುರುವಾಕ್ಯವನು ಕರ್ಣದ
ಶೂಲೆಯೆಂದದ ಶೋಕ ನಿಕರದ
ಮೂಲವನು ಹಾ ತಾತ ಹಾ ಯೆನ್ನಯ್ಯ ಹಾಯೆನುತ ||

ಬಾಳದೇತಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೈ
ಹೇಳದೆತ್ತಲು ತನಗೆ ಕರುಣಾ
ಪಾಲಿತನೆ ಹಾಯೆನುತ ಪ್ರಾಕೃತರಂತೆ ಹಳವಿಸಿದ || ೭ ||

ಬಿಟ್ಟೆಯೆನ್ನ ನಾಥನಾದೆನು
ಮುಟ್ಟಿಲಾಲಿಸು ವನರದಾರಿಂ
ಗಿಷ್ಟರಾರೆನುತಿರಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯರು ಕೇಳಿ ||
ಧಟ್ಟುಗಿಡದರು ಧರೆಗೆವೊರಲುತ
ಕೆಟ್ಟನೆಂದಾ ರಾಮ ಮಾತೆಯ
ರಿಷ್ಟರೆಲ್ಲರು ಹಾಯೆನುತೊಡಲೊಡೆಯಲೊದರಿದರು || ೮ ||

ಕೇಳಿ ಬಳಿಕ ವಸಿಷ್ಠನಾ ಶ್ರೀ
ಲೋಲ ರಾಮನ ತಿಳುಹಿದಂ ಬಿಡು
ಗಾಳು ಮನುಜನೆ ರಾಮ ನಿನಗೀ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹದ ||
ಜಾಳು ಶೋಕವಿದಾರಿಗಾತ್ಮಗೊ
ಮೇಲೆ ದೇಹಕೊ ಬರಿದೆ ಮಾಯಾ
ಮಾಲೆ ಹಬ್ಬಿತೆ ನಿಜವಿವೇಕದ ನೇತ್ರಕಕಟಿಂದ || ೯ ||

ಆತುಮನು ನಿರವಯವನದ್ವಯ
ಜಾತಮೃತಿ ಸುಖದುಃಖ ಜರೆನರೆ
ಭೀತಿಯೆಂಬುದು ಹೊದ್ದ ದಕ್ರಿಯ ಜನನನವಿನಾತಿ ||
ಭೂತಕೆಂಬರೆ ಜಡವದರಿವಿನ
ಮಾತನರಿಯದು ಕೆಡದು ಕೆಟ್ಟಡು
ಭೂತವಿಕ್ಕೃತಿಯ ಭೂತದಲಿ ಲಯವಾಗಿ ಕಾಂಗಿಂದ || ೧೦ ||

ಕನಸಿನಲಿ ನಾನಾತ್ಮ ಭೇದವು
ಮನಕತದಿ ನೆರೆ ಶೋರಿಯಳವಂ
ತನುಪಮಾತ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಾನದ ಮಾಯೆಯಿಂದಾದ ||

ಮನುಜತಿಯಗ್ನಿ ವಿಜರೆಂಬರ
ಜನನ ಮರಣ ಸುಖಾಸುಖಂಗಳು
ಜನಿಸವೇ ಸೈ ಸಳಿಯವಿದಕಿನ್ನಳಲದೇಕೆಂದ

|| ೧೧ ||

ನಿತ್ಯನವ್ಯಯನೇಕನದ್ವಯ
ಸತ್ಯ ಸಂವಿನ್ಮಾತ್ರನನುಪಮ
ಚಿತ್ತ ಸಾಕ್ಷಿನಿರೀಹನಾತುಮನೆಂದು ಬಲ್ಲವರು ||
ಭಿತ್ತರದ ಮರಣದಲಿ ಶೋಕಿಸ
ಲುತ್ತಮರು ಸುಖದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿಸ
ಲತ್ತಲೀ ತನು ಧರ್ಮವಾತ್ಮಂಗಿಲ್ಲವೆಂದೆಂದು

|| ೧೨ ||

ನಿನಗದೆತ್ತಣ ದುಃಖ ನಿನ್ನನು
ನೆನೆದು ಗೆಲುವರು ಶೋಕಮೋಹವ
ಮನುಜ ನಾಟಕ ಸಾಕೆನುತ ಮುನಿ ತಿಳುಹಲಾಕ್ಷಣಕೆ ||
ಮನದ ದುಃಖವನುಳಿದು ಮಂದಾ
ಕಿನಿಯ ಜಲದಲಿ ಮಿಂದು ಪಾವನ
ನೆನಿಸಿ ಪಿತೃಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಬಳಿಕ ಜಲಾಂಜಲಿಯನಿತ್ತ

|| ೧೩ ||

ಮಾಡಿ ಪಿಂಡನ ಮೂಲಫಲಮಧು
ಗೂಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತ ಮಂತ್ರದಿ
ನೀಡಿದನು ಬಳಿಕಿಂಗುದೀ ಫಲ ಸಮದ ಪಿಂಡನನು ||
ನೋಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಿ ತಾನದಾವದ
ಮಾಡುವನು ಭೋಜನವನದನೇ
ಮಾಡುವದು ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಿಗಿಂಬುದಿವೆ ಶ್ರುತಿ ಸಿದ್ಧ

|| ೧೪ ||

ಎಲ್ಲರೂ ದುಃಖಾಶ್ರು ಜಲಧಿಯ
ಅಳ್ಳಿವೈವೃತ ಮರುಗಿ ಮಿಂದರು
ಸಲ್ಲಲಿತ ಸಾಕ್ಷಾತಗಂಗೆಯಲೈದಿಯಾಶ್ರಮಕೆ ||

ಒಲ್ಲದಾರೂ ಕಂದಮೂಲವ
ನಿಲ್ಲಿಯುಪವಾಸದಲಿ ಯಾತ್ರೆಯ
ಪುಲ್ಲಲೋಚನ ರಾಮನೊಡನಿಷ್ಟುದು ಜನಸ್ತೋನು || ೧೫ ||

ಮೆರುದಿನಸ ಗಂಗೆಯಲಿ ಮಿಂದಾ
ದರದಿ ನಿರ್ಮಲರಾಗಿ ನೆರದಿ
ತ್ವರದಲೆಲ್ಲು ಕುಳಿತಿರಲು ಬಂದೆರಗಿ ರಾಘವಗೆ ||
ಭರತನೆಂದನು ರಾಮ ರಾಮೋ
ತ್ವರ ಮಹಾಗುಣ ನಿಧಿಯ ಪಟ್ಟವ
ಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯವ ಪಾಲಿಸೆಲ್ಲರನೆನುತ ಭಕುತಿಯಲಿ || ೧೬ ||

ತಂದೆಯಂತ್ಯದಿಯಿಣ್ಣನೇ ಧಿಟ
ತಂದೆಯಲ್ಲಾ ತವಗಿದುವೆ ನೃಪ
ವೃಂದಧರ್ಮವು ಪ್ರಜೆಗಳನುರಾಗದಲಿ ನೆರೆ ಸಲಹಿ ||
ಮುಂದೆ ಯಜನವನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸಿ
ನಂದನರನುತ್ಪಾದಿಸುತ ನಲ
ವಿಂದ ಧರ್ಮವ ನೀತಿ ತಪ್ಪದೆ ಸಲಹಿಕೊಂಡಿಹುದು || ೧೭ ||

ಮಗಗೆ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ವನವನು
ಹೊಗುವದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತಪದಲಿ
ಸೋಗಸಮುಳ್ಳಡೆ ನಿಮಗದೀಗಳೆ ಬಹುದುಚಿತವಲ್ಲ ||
ಮಿಗದೆ ತನ್ನಲಿ ಕರುಣವುಳ್ಳಡೆ
ಹಗರಣದಲೀ ಕೈಕೆ ಮಾಡಿದ
ಬಗೆಯ ಮನದಲಿ ನೆನೆಯಬಾರದು ರಾಮ ನೀನೆಂದ || ೧೮ ||

ಎಂದು ಚರಣವ ಹಿಡಿದು ಶಿರದಲಿ
ತಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡಿಕೆಗೆ ಬಿದ್ದನು
ಮುಂದೆದಂಡದನೋಲು ರಾಘವ ಪಾಲಿಸೆಂದೆನುತ ||

ತಂದೆ ಬಾಯಿಂದೆತ್ತಿ ತೊಡೆಯಲಿ
ತಂದು ಕುಳಿಸಿ ರಾಮನತಿ ಮುದ
ದಿಂದ ಸಪ್ತೇಮಾದ್ರ್ಯನಯನದಲನುಜಗಿಂತೆಂದ || ೧೯ ||

ಕೇಳು ಮಗನೇ ನನ್ನ ನುಡಿಯನು
ಹೇಳಿದೆಯಲಾ ನೀನಿಡೆಲ್ಲವ
ಶೀಲನೃಪರಿಂಗಹುದು ಮತ್ತೊಂದಿಹವು ಕಿಂಚಿತವು ||
ಹೇಳುವೆನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷವ
ಬೀಳುಗೊಡುವೆನು ದಂಡಕಾಖ್ಯದಿ
ಮೇಲೆ ತಾ ಬಹೆನ್ನವರ ಮಾತಾಡಬೇಡೆಂದ || ೨೦ ||

ವರುಷ ಹದಿನಾಲ್ಕಂತ ನಿನಗಿಂ
ದಿರಿಸಿದನು ಪಿತ ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯವ
ನಿರುವನದಿ ನೀನೆಂದು ಕೊಟ್ಟನು ತಪವೆನಗೆ ಪಿತನು ||
ಇರಲು ಬೇಕೈ ನೀನು ನಾನೂ
ಹಿರಿಯದೆಂದದಲಿದ್ದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ
ಚರಣೆ ನವಗೆತ್ತಣದು ಪಿತೃವಶವರ್ತಿಗಳಿಗೆಂದ || ೨೧ ||

ಮೊರಿದಡೆ ಪಿತೃನುಡಿಯನವ ಪಿತೃ
ಧಾರಕನೆ ತಾನೆಲ್ಲ ನರಕದಿ
ಘೋರಯಾತನೆವಡುವ ಜೀವನ್ಮೃತನಲಾ ಧಿಟಕೆ ||
ಸಾರವಿದನರಿದಾಳು ರಾಜ್ಯವ
ಸೇರಿವನದಲ್ಲಿಹೆನು ತಾನಿದ
ಕಾರು ಮೊಲೆ ನಲಾಗದಯ್ಯನ ಮಾತ ನಾನೆಂದ || ೨೨ ||

ಅಣ್ಣ ಶಾತನ ಮಾತದೇ ತಾ
ಬಣ್ಣ ಸುವೆಯುನ್ನತ್ತ ಹೃದಯನು
ಹೆಣ್ಣ ನಿಚ್ಚೆಯ ಮನುಜ ಮೂಢಭ್ರಾಂತಿ ಚೇತನನು ||

೨೦ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಹೆಣ್ಣು ಮುಪ್ಪಿನ ಬಾಲಬುದ್ಧಿಯ
ತಿಣ್ಣದಲಿ ಹೇಳಿದಡೆ ತಾನೆ
ಗ್ರಣ್ಯ ನುತನೇ ರಾಮನೆಂದಡೆ ರಾಮನಂತೆಂದ || ೨೩ ||

ಆಲ್ಲ ಪಿತ ಕಾಮುಕನು ಮೂಢದಿ
ಯಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಜಿತ ಭ್ರಾಂತ ಮಾನಸ
ನಲ್ಲ ಪೂರ್ವದಿ ದತ್ತವರ ಸತ್ಯವೆನೆ ಪಾಲಿಸಲು ||
ವಲ್ಲಭೆಗೆ ವೊಲಿದಿತ್ತು ಪಾಪದ
ಸೊಲ್ಲಿಗಂಜಿದ ನರಕಭಯದಲಿ
ಬಲ್ಲವನು ಪಿತ ಸತ್ಯಸಂಧನು ಭರತ ಕೇಳೆಂದ || ೨೪ ||

ಆತನಗ್ಗದ ವಚನ ಸತ್ಯದ
ನೀತಿ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸದಿದ್ದಡೆ
ಪಾತಕವು ತನಗಾಗದೇ ಲೋಕದಲಿ ರಾಘವನು ||
ಬಾತೆಗೆಟ್ಟನು ಸತ್ಯಕ್ಕೆನ್ನರೆ
ಮಾತ ನೀನಿದ ಕೇಳೆನಲು ರಘು
ಜಾತಗೊಂದನು ಮತ್ತೆ ನುಡಿದನು ದೈವ್ಯದಲಿ ಭರತ || ೨೫ ||

ನಾನು ವಲ್ಕಲ ಜಟೆಯನಾಂತಾ
ನ್ಯೂನ ಮನು ಸಂಖ್ಯಾಬ್ಧ ವನದಲಿ
ಸಾನುರಾಗದಲಿಹೆನು ರಾಜ್ಯವನಾಳು ನೀ ಪಿತನ ||
ದಾನವಚನವು ತಪ್ಪದೆಂದೆನ
ನೇನನಾಡುವೆ ರಾಜ್ಯ ನಿನಗೇ
ಕಾನನನ ತನಗೆನ್ನನೇ ಪಿತನೆಂದನಾ ರಾಮ || ೨೬ ||

ವನದಿ ನೀ ರಾಜ್ಯದಲಿ ತಾನಿರ
ಲನುಜ ಮೊದಲೇ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದೆ
ಯೆನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಂತೆ ನಾ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಸೇವಿಸುತ ||

ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಬವ್ವೆನಲ್ಲದ
ಡನಲನಲಿ ಬೇಳುವೆನು ತನ್ನವಿದ
ನೆನುತ ತನ್ನಲಿ ನಿಶ್ಚಯನ ಮಾಡಿದನು ಕಲಿ ಭರತ || ೨೭ ||

ಹರಹಿ ದರ್ಭೆಯ ಮೂಡ ಮುಂತಾ
ಗಿರೆ ಕುಳಿತು ದೇಹವನೆ ಬಿಡಲೆಂ
ದಿರಲವನ ನಿರ್ಬಂಧವನು ಕಾಣುತ್ತ ವಿಸ್ಮಯದಿ ||
ಗುರು ವಸಿಷ್ಠನ ನೇತ್ರ ಸಂಜ್ಞೆಯ
ಭರದಿ ರಾಜನು ನೋಡಲಾಗಳೆ
ಕರೆದು ಭರತಂಗೆಂದನೇಕಾಂತದಲಿ ಮುನಿರಾಯ || ೨೮ ||

ಸರ್ವಸಾರವ ಬಲ್ಲ ಬೋಧೆಯ
ಗುರ್ವವೆಲ್ಲವ ತಿಳಿದಿರಿದ ಗುರು
ಸರ್ವ ಮುನಿಜರೆಲ್ಲರಿಂತಾನಧಿಕನಾಗಿದ್ ||
ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿಯು
ಸರ್ವಹಿತಕರನಾದ ಮುನಿವನು
ಸರ್ವ ಗೌಪ್ಯವ ಭರತ ನೀ ಕೇಳೆಂದು ಕರುಣಿಸಿದ || ೨೯ ||

ಕೇಳು ಮಗನೇ ಭರತ ಗೌಪ್ಯವ
ಹೇಳುವೆನು ನಿಶ್ಚಿತವ ಸಾಕ್ಷಾ
ನ್ಮಾಲ್ತಾಂಗೀವರನೆನಿಸ ನಾರಾಯಣನೆ ಬಂದು ||
ತಾಳಿದನು ರಾಮಸ್ವರೂಪವ
ಹೇಳಿಕೊಂಡನು ಹಿಂದೆ ಕಮಲಜ
ಜಾಳುರಾವಣನೆಂಬ ದನುಜನ ವಧಿಸಲೋಸುಗರ || ೩೦ ||

ದಶರಥಗೆ ಸುತನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ
ನಸುರರನು ವಧಿಸಲಿಕೆ ಯಾವನ
ಹೆಸರಿಸಿದ ವರಯೋಗಮಾಯೆಯೆ ಜನಕಭೂಷತಿಯ ||

೨೧೨ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ವಸತಿಯಲಿ ಸೀತಾಭಿಧಾನದ
ಹೆಸರುವಡೆದುದು ಸೇರಿದಳು ಬಂ
ದಸುರ ವೈರಿ ಮುಕುಂದ ರಾಮಂಗೆಂದನಾ ಮುನಿಪ್ಪ || ೩೧ ||

ಶೇಷನವತಾರವು ಕಣಾ ಲ
ಪ್ರೇಶ ರಾಮನ ಬಳಿಯಲನುದಿನ
ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದುವೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಪ್ಪವನು ||
ಸಂಶಯವು ಬೇಡಮರ ಕಂಟಕ
ದೋಷಿ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಲು
ಭಾಸುರ ಶ್ರೀ ರಾಮನೈದುನನೆಂದನಾ ಮುನಿಪ್ಪ || ೩೨ ||

ಕೈಕೆ ಬೇಡಿದ ವರವ ನಿಷ್ಕುರ
ವಾಕು ಸಹಿತಾ ನೇಮದೆಲ್ಲವು
ನಾಕದವರಿಂದಾದ ಕೃತಕವು ಮೇಣದಲ್ಲದಡೆ ||
ಆಕೆ ರಾಮಂಗೆಂದು ವಹಿತವ
ಸೋಕಿಸುವ ನುಡಿಯೆಂಬವಳೆ ಜಗ
ದೇಕನಾಥನು ರಾಮನು ಸಂದೇಹ ಬೇಡೆಂದ || ೩೩ ||

ದೇವ ರಾಮನು ಮನೆಗೆ ತಿರುಗನು
ನೀವು ನಾವು ಸಮಸ್ತ ಸೈನಿಕ
ದೇವಿ ಕೌಸಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮಾತೆಯರೊಡನವಶ್ಯದಲಿ ||
ಈ ವನದಲಿಹುದೇನು ಕಾರಣ
ಸಾವಧಾನದಿ ಪುರಕೆ ತಿರಳುವ
ರಾವಣನ ಕುಲಸಹಿತ ರಾಮನ ಕೊಂದು ಬಹೆನೆಂದ || ೩೪ ||

ಕೊಲ್ಲನೇ ತಾಟಕಿಯ ಯಾಗದಿ
ಚೆಲ್ಲ ಬಡಿಯನೆ ದನ್ವಜರೆಲ್ಲರ
ಕಲ್ಲಹಲ್ಲಾಶಾಪ ನೋಕ್ಷಪ ಮಾಡನೇ ಧಿಟಕೆ ||

ಬಿಲ್ಲ ಮುರಿಯನೆ ಭೂತನಾಥನ
ನಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ವರಿಸಿ ಬರುತವೆ
ಕೊಳ್ಳನೇ ಭಾರ್ಗವ ಮುನೀಂದ್ರನ ಕರದ ನಿಜ ಧನುವ || ೩೫ ||

ದೊಡ್ಡ ರಾವಣನಾದಡೊಂದೇ
ಕಡ್ಡಿ ರಾಮಗೆ ಕೊಲಲು ಕೇಳ್ಕೆ
ಹೆಡ್ಡೆ ರಾವಣ ಸಿಕ್ಕಿದನು ಕಾರ್ತ್ಯನ ಕರದಿ ಮುನ್ನ ||
ಮೊಡ್ಡ ಕಾರ್ತ್ಯನ ಕೊಂದು ಭಾರ್ಗವ
ನಡ್ಡ ವಿಸಿದರೆ ಪರಶುರಾಮನ
ಸಡ್ಡ ಮಾಡನೆ ರಾಮನಾತನ ಚಾಪವನು ಕೊಂಡು || ೩೬ ||

ಎಂದಡೆಲ್ಲವ ಕೇಳಿ ಗುರುಮುಖ
ದಿಂದ ಭರತನು ತಿಳಿದು ವಿಸ್ಮಯ
ದಿಂದ ಶ್ರೀ ರಘುನಾಥನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದರಿದು ||
ಸಂದ ಹರುಷದಲ್ಲುಬ್ಬಿ ನಗುತ್ತೆ
ತಂದ ರಾಮನ ಹೊರಗೆ ಭರತನು
ಸಿಂದು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ಭಕುತಿಯಲಿ ಕೈಮುಗಿದು || ೩೭ ||

ಸಂಧಿ ಹದಿನೆಂಟಲ್ಲಿ ಪದಗಳ
ವೃಂದ ಪಟು ತ್ರಿಂಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ
ಚೊಂದವಿಕವಿನೋಡಿ ಕೇಳಿದಡಘ ವಿನಾಶಕರ || ;
ಎಂದು ವಗಲದೆ ಹೃದಯ ಕಮಲದ
ಮಂದಿರದಿ ನೆಲಸಿಪ್ಪ ಪರಮಾ
ನಂದಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸ್ತನಿಹ ಸಲಹೆಮ್ಮ || ೩೮ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೮ ಕೈ ಪದ ೭೮೫ ಕೈ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

॥ ಶ್ರೀ ರಾವಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ

ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭರತನ ವಾಸ

ಸೂಚನೆ ॥ ರಾಮನೆಲ್ಲರ ಕಳುಹಿದನು ಸುಖ
ಪ್ರೇಮದಲಿ ನಿಜಪುರಕೆ ನಂದಿ
ಗ್ರಾಮದಲಿ ಭರತಾಂಕನಿಧನು ತಮ್ಮ ಸಹವಾಗಿ ॥

ಪದ ॥ ಕೇಳು ಪಾರ್ವತಿ ಮುನಿಯ ಮುಖದಲಿ
ಕೇಳಿ ಭರತನು ರಾಮನೇ ಶ್ರೀ
ಲೋಲನೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ವಿರಹದವ್ಯಾಕುಲದ ಬಳಿಕ ॥
ಮೇಲೆ ರಾಮಗೆ ನಮಿಸಿ ನುಡಿದನು
ಬೀಳುಗೊಡುವೆನು ಪುರಕೆ ರಾಘವ
ಪಾಲಿಸೈ ನಿಜ ದಿವ್ಯ ಸಿರಿ ಪಾದುಕೆಯನಿದನೆಂದ ॥ ೧ ॥

ನಿನ್ನ ಕಂಡಂತನುದಿನವು ಸಂ
ಪನ್ನ ಪಾದುಕೆಯಿದನು ಪ್ರಾಜಿಸು
ತನ್ನವಹ ಸೇವೆಯನು ಮಾಡುತ ರಾಜ್ಯ ಕೃತ್ಯವನು ॥
ಧನ್ಯನಾಗಿಹೆ ನೀ ಬಹನ್ನಗೆ
ವಸ್ಯವರಿಯದೆ ನಿನ್ನ ಚರಣದ
ಸನ್ನಿಧಿಯಲಿಷ್ಟಂತೆ ಕಾಲವ ಕಳವೆ ನಾನೆಂದ ॥ ೨ ॥

ಎಂದೆನುತ್ತಾ ದಿವ್ಯ ಪಾದುಕೆ
ಯಂದೆರಡನಿಜರತ್ನ ಭೂಷಣ
ದಿಂದಲಂಕೃತವಾಗಿ ಕೊಂಡಿರಿಸಿದನು ಶಿರದಲ್ಲೆ ||
ಮುಂದೆ ಬಲಬಂದಡಿಗಡಿಗೆ ರಘು
ನಂದನನ ಪದಕೆರಗಿ ಮುತ್ತಿಂ
ತೆಂದನತಿ ಭಕುತಿಯಲಿ ಗದ್ದದ ಸ್ವರದಿ ಭರತಾಂಕ || ೩ ||

ಎತ್ತಲಾನೂ ರಾಮ ವನದೊಳ
ಗುತ್ತರಿಸಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷವ
ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ದಿನಕೆ ನೀ ಬಾರದಡೆಯಾದಿನವೆ ||
ಹೊತ್ತಿಸುವೆನ್ನಿಗಿಯಲಿ ತನುವನು
ಸತ್ಯವೆಂದೆನಲಾಗ ನಿ
ವರ್ತಿಸಿದನಾ ರಾಮ ಭರತನನಧಿಕ ಕರುಣದಲಿ || ೪ ||

ಎನುತ ಸೈನಿಕ ಸಹಿತ ಮಂತ್ರಿಗ
ಳನುಜ ಶತ್ರುಘ್ನಾಂಕನೊಡನಾ
ಮುನಿವಸಿಷ್ಠನು ಸಹಿತ ಮಾತೃಗಳೊಡನೆ ಪಯಣವನು ||
ಅನುವಿನಿಂ ತೆರಳಲಿಕೆ ಭರತನು
ಮನವ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕಂಬನಿ
ಹೊನಲೊಳೇಕಾಂತಕ್ಕೆ ಕರೆದಳು ಕೈಕೆ ರಾಘವನ || ೫ ||

ಕರವನೆರಡನು ಮುಗಿದು ತನ್ನಯ
ಶಿವವನತಿ ದುಃಖದಲಿ ನುಡಿದಳು
ಹರ ಹರಾ ರಘುನಾಥ ನಿನ್ನನು ರಾಜ್ಯದಿಂ ನಾನು ||
ಹೊರವಡಿಸಿದನು ನಿರ್ದಯತ್ವದ
ಭರದಿ ನಿಷ್ಕರದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯ
ನಿರುತ ನಿನ್ನಯ ಮಾಯೆ ಮೋಹಿಸಿ ಕೆಡಿಸಿದುದು ತನ್ನ || ೬ ||

೨೧೬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಆದು ಗೆಲುವರು ವಿಷ್ಣು ಮಾಯಾ
ನಾರಿಯನು ಮೂಲೋಕದೊಳು ತಾ
ಧೀರನನು ಸಹವಾಗಿ ಮೋಹಿಸಿ ಕೆಡಹುವಳು ಧಿಟಕೆ ||
ನಾರಿ ತಾನೆಲೆ ರಾಮು ತನ್ನ ವಿ
ಕಾರವಡಿಸುವುದರಿದೆ ತಕ್ಷಮೆ
ಸಾರ ಬಲ್ಲರಿಗೆನ್ನ ಕೃತಕವ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆನಲು || ೭ ||

ನೀನಲ್ಲೆ ಸಾಕ್ಷಾತ ವಿಷ್ಣು
ಜ್ಞಾನಮಯನವ್ಯಕ್ತನಾದಿ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪೂಜ ಸನಾತನನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮ ||
ನೀನು ಮಾಯಾ ಮಾನುಷಾಂಗದ
ಲೀ ನಿಖಿಳ ಲೋಕವನು ಮೋಹಿಸಿ
ಹಾಸಿ ವೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಕುಣಿಸುತ ನೋಡಿ ಸುಖಿಸುತಿದೆ || ೮ ||

ನೀನೆ ಪ್ರೇರಿಸಿ ಲೋಕದೊಳಗ
ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾಡಿರುವ ಸುಖದುಃ
ಖಾ ನಿರಂತರ ಮಾಯೆಯನಳಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆ ಧಿಟಕುಂಟೆ ||
ನಾನಕ್ಕತ್ತಿಮು ಬೊಂಬೆ ಕುಣುವುದ
ದೇನು ಸರ್ತಕ ಕುಹಕ ಜೇಷ್ಠಾ
ಧೀನವಲ್ಲೆ ರಾಮು ತಿಳಿಯಲಿಕೆಂದಳಾ ಕೈಕೆ || ೯ ||

ನಿನ್ನ ನಡನಲಿ ಮಾಯೆ ಮಾಯಾ
ಭಿನ್ನ ರೂಪದಿ ಜಗವ ಹರಹುವ
ಲಾಸನವದ ಬುದ್ಧವ ತರಂಗವಿಕಾರದಂದದಲಿ ||
ಹೊನ್ನ ತೋಡಿಗಳಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಿ
ಹೊನ್ನ ಮರಸುವ ಮೋಲು ನಿಜ ಜೈ
ತನ್ನ ಕೃತಿಯೇ ಜೀತನನ ಮರೆದಿಹುದು ಭೇದದಲಿ || ೧೦ ||

ದೇವ ತನ್ನನು ಮೋಹಿಸಿದೆಲಾ
 ದೇವ ಕಾರ್ಯವ ಮಾಡಲೋಸುಗ
 ಕಾವುದೆನ್ನನು ಪಾಪಜೀಷ್ಣಾಭಾವ ಹೊಗದಂತೆ ||
 ಅವ ದೇವತೆಗಳಿಗು ಕಾಣದ
 ದೇವ ನನ್ನದಿರಿನಲಿ ತೋರಿದೆ
 ಯಾವ ಕರುಣೆಯೊ ರಾಮ ನೀನೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ || ೧೧ ||

ಪಾಹಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನೆ ಜಯ ಜಯ
 ಪಾಹಿ ಪಾಹಿಯನಂತ ಮಹಿಮನೆ
 ಪಾಹಿ ಜಗತೀನಾಥ ಸುಪ್ರಿಯ ಮಮಸುಬಾಂಧವನೆ ||
 ಮೋಹಮಯದ ಜ್ಞಾನ ಪಾಶ ಸ
 ಮೂಹ ಪುತ್ರಾದಿಗಳ ಬಂಧವ
 ನಾ ಹರಿಸು ವಿಜ್ಞಾನಖಡುಗದೊಳೆಂದಳಾ ಕೈಕೆ || ೧೨ ||

ಕಷ್ಟವೀ ಸಂಸಾರವಿದರೊಳು
 ಕಷ್ಟವೀ ತನು ಧರ್ಮವಲ್ಲಿಯ
 ಕಷ್ಟವೀ ಪುತ್ರಾದಿಯೊಳಗಣ ಸ್ನೇಹಮಯ ಪಾಶ ||
 ಕಷ್ಟನದ ಹರಿ ನಿನ್ನ ನಿಜಪದ
 ವಿಷ್ಣುರಥ್ಯಾನಾಖ್ಯಾ ಪಾಶದಿ
 ಕಷ್ಟ ತನ್ನಯ ಮರೆಯ ಹೊಕ್ಕೆನು ಯೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ || ೧೩ ||

ಎಂದ ಕೈಕೆಯ ಮಾತ ಕೇಳು
 ತ್ತೆಂದನಾ ಶ್ರೀರಾಮ ನಸುನಗೆ
 ಯಿಂದ ಕೇಳಾ ತಾಯೆ ನೀನಾಡಿದ್ದ ಮಾತುಗಳು ||
 ಮೊಂದು ತಪ್ಪದು ಸತ್ಯ ನಿಜ ಸುಖ
 ದಿಂದ ದಿವಿಜರ ಕಾರ್ಯಕೋಸುಗ
 ಬಂದು ನುಡಿದಳು ವಾಣಿ ನನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಲೆಂದ || ೧೪ ||

ನೀನು ಬರಿದೆ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವ
 ದೇನು ದೋಷವು ನಿನಗೆ ಬೆದರದಿ
 ರೌ ನಿರಂತರ ಹಗಲಿರುಳುವೆಡಬಿಡದೆ ತನ್ನವನು ||
 ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರು ಹೃದಯ ಕಮಲದ
 ಲಾಸತಪ್ರಿಯ ದಾನ ಭಕ್ತಾ
 ಧೀನ ಪಿಗ್ರಹರೂಪನೆನ್ನನು ತಾಯೆ ಬಿಡದೆಂದ || ೧೫ ||

ಪುತ್ರನಿತ್ಯಪ್ರಿಯಧರಾಧಿಕ
 ವರ್ತಿಯನು ಬಿಡಬಿಡದೆ ಕೇಳುತ
 ಕೀರ್ತಿಸುತ ನೆನೆವುತ್ತು ತನ್ನನು ಭಾವಭಕುತಿಯಲಿ ||
 ಮಿಥ್ಯನೆಂದೆಲ್ಲವನು ತಿಳಿ ಸ
 ವ್ಯಕ್ತ ಸಮದುಃಖದಲಿ ನನ್ನನೆ
 ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಣುತ್ತ ಮುದವಿರು ತಾಯೆ ನೀನೆಂದ || ೧೬ ||

ಶತ್ರು ಮಿತ್ರರೆನಿಪ್ಪ ಭೇದದ
 ಭಿತ್ತರವು ತನಗಿಲ್ಲ ಭಕ್ತರ
 ಹತ್ತಿರಿದ್ದೇ ಭಜಿಸುವೆನು ಕಲ್ಪಾಂತವಾದರೆಯು ||
 ಮತ್ತೆ ತನ್ನಯ ಮಾಯೆಯಿಂದಾ
 ಸಕ್ತಿಮೋಹಿತರೆಂಬರೆನ್ನನು
 ವೃತ್ತ ಮಾನವ ಮೋಹಿ ಸುಖದುಃಖಾನುಗತನೆಂದು || ೧೭ ||

ನಿನಗೆ ತನ್ನ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯೆ
 ಜನಿಸಿತೆದಲಾ ಭವಭಯಾಪಹ
 ವೆನಿಪುದಂಜದಿರನುಪ ಸುಖದಿಂದಿನ್ನು ನೀ ನಿನ್ನ ||
 ಮನೆಯಲಿರು ಸಂಸಾರ ಲೇಪದ
 ಜಿನ್ಮಗು ಮಲಿನವ ಹೊಡೆದನ್ನನೆ
 ನೆನೆವುತಿಹುದನವರತವೆಡಬಿಡದೆಂದನಾ ರಾಮ || ೧೮ ||

ಎನಲದನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೈಕೆಗೆ
ಮನದ ಸಂತೋಷಾಂಬು ಬಂದಾ
ನೆನೆದ ಕಡೆಗೋಡಿಯಲಿಳಿದು ತನುನೆನೆಯೆ ವಿಸ್ಮಯದಿ ||
ಅನುಮನನ ಬಲಬಂದು ಬಳಿಕಾ
ವನಿತೆಯವನಿಯ ಮೇಲೆ ಶತಸಂ
ಪ್ಯನಲು ನಮಿಸುತ ಬೇಳುಗೊಂಡಳು ರಾಘವೇಶ್ವರನ || ೧೯ ||

ಭರತನಖಿಳಾನಾತ್ಮ ಪರಿಜನ
ವರಪುರೋಹಿತ ಮಂತ್ರಿ ತಾಯ್ಗೆಳು
ವೆರಸಿ ಬಂದನಯೋಧ್ಯೆಗತಿ ವೇಗದಲಿ ರಾಘವನ ||
ಸ್ಮರಿಸುತೆಡಬಿಡದೆಲ್ಲರನು ತಂ
ದಿರಿಸಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನು
ವೆರಸಿ ನಂದಿಗ್ರಾಮವನು ನೆರೆಹೊಕ್ಕನಾ ಭರತ || ೨೦ ||

ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದಿ ರಾಮ ಪ
ದುಲ್ಲಸಿತ ಪಾಡುಕೆಯನಿರಿಸಿ
ದ್ವೆಲ್ಲರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಭಕುತಿಯ ಭಾವದಲಿ ಭರತ ||
ಸಲ್ಲಲಿತ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳಂ
ಮೊಲ್ಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪುಷ್ಪ ಮುಖ್ಯದ
ಲುಳ್ಳ ವಿಭವಪ್ರಕಾರದಿಂ ಪೂಜಿಸುವನನವರತ || ೨೧ ||

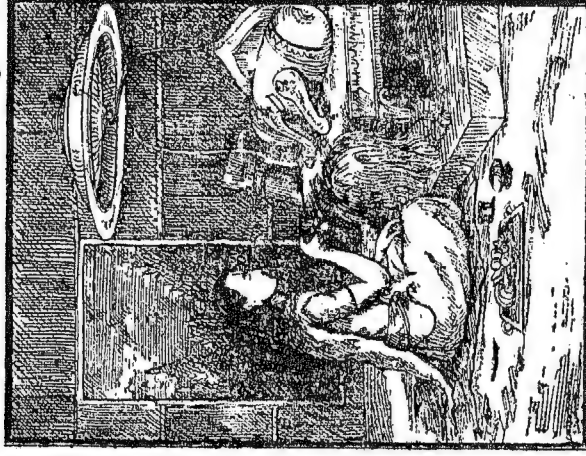
ರಾಮಗುಳ್ಳಾ ರಾಜವಿಭವನ
ನೇಮದಿಂ ಪಾದುಕೆಗೆ ಮಾಡುತ
ಸೋಮಸನ್ನಿಭ ನಿತ್ಯನಿತ್ಯವು ತಪ್ಪದೆಲ್ಲವನು ||
ಕಾಮ ಕರ್ಮವನುಳುಹಿ ಭಜಿಸುತ
ಭೂಮಿ ಶಯನದಿ ವಲ್ಕಲಾಂಬರ
ದಾ ಮಹಾಜಟಿ ಶಿರದಿ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯದಲಿಹ ಭರತ || ೨೨ ||

ಕಂದ ಮೂಲ ಫಲಾಶನದಲೇ
 ದ್ವಂದ್ವವರ್ಜಿತ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಗ
 ಳಿಂದ ಶತ್ರುಘ್ನನನು ಸಹಿತ ನೃಪ ಕೃತ್ಯವೆಲ್ಲವನು ||
 ಮೊಂಡು ವುಳಿಯದ ಮೋಲು ನಡೆಸು
 ತ್ತಂದು ನಿಂದಾ ಕೃತ್ಯವೆಲ್ಲವ
 ಮುಂದೆ ಪಾದುಕೆಯಿದಿರು ಬಿನ್ನವಿಸುವನು ಕೈಮುಗಿಮು || ೨೩ ||

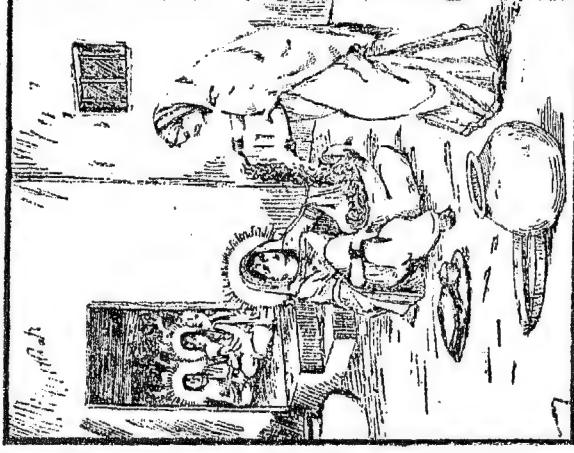
ನಿತ್ಯ ನಿತ್ಯವು ಭರತ ಪಾದುಕೆ
 ವತ್ತಿನಲಿ ಕೋಲ್ವಿಡಿದು ಮೋಲಗಿ
 ಸುತ್ತನಾನ್ಯಪನೆಂಬ ಭಾವವನೇನುವನು ಹೊರದೆ ||
 ಭಕ್ತಿಯಲಿ ರಾಮಾಂಘ್ರಿ ಚಿಂತಾ
 ಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದಿನವೆನಿಸುತೆಂದಿಂ
 ಗಿತ್ತ ರಾಘವ ಬಹನೋಯೆನುತನವರತ ಹಾರುತಿಹ || ೨೪ ||

ಮುಪ್ಪುರಿಯ ಕರಣವನು ರಾಮ ಪ
 ದಾರ್ಪಣವ ಮಾಡಿತರ ಏಷಯದ
 ದರ್ಪಕೊಳಗಾಗದೆ ನಿರಂತರ ರಾಮ ಶರಣನುತ ||
 ಇಪ್ಪನೊಮ್ಮೆಮ್ಮನು ನೆನೆಯದೆ
 ನಿಪ್ಪಸರದಿಂ ರಾಮಚಿಂತೆಯ
 ಲೊಪ್ಪಿದನು ಸಾಕ್ಷಾತ ವಿಮಳಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಯಂತೆ || ೨೫ ||

ಚಿತ್ರಕೂಟಾದ್ರಿಯಲಿ ರಾಘವ
 ನಿತ್ತಮುನಿಜನರೊಡನೆ ಸುಖದಲಿ
 ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಹ ಕೆಲವು ಕಾಲವರೆ ||
 ಅತ್ತಯೋಧ್ಯಾದೇಶ ಪಟ್ಟಣ
 ದುತ್ತರದ ಜನನಿವಹ ರಾಘವ
 ಚಿತ್ರಕೂಟದಲಿದ್ದುದರಿದೈತವ್ವುದನವರತ || ೨೬ ||

ಸಂದಿಗ್ರಾಸದಲ್ಲೆ ಶ್ರೀರಾಮನ
ವಾದುಕಾಪೊಜ್ಜಿಸಿತ ಭರತ

ಅನೂಯಾ ಪೇವಿಯೆಂದ
ಹಿತೆಗೆ ವಸ್ತ್ರದಾಸ ಪುರಸ್ಕಾರ

ಬಂದು ಬಂದಾದೇಶ ಜನ ರಘು
ನಂದನನ ದರುಶನದ ಲಾಲಸ
ದಿಂದ ಕಂಡೈದುತಿಯದಕಾ ರಾಘವನು ನೋಡಿ ||
ವೃಂದ ಜನದ ಸುಬಾಧೆ ತನಗೇ
ಕೊಂದು ಗಿರಿಯದನುಳಿದು ದಂಡಕ
ವೆಂದೆನಿಸ ವನಕ್ಕೆದಿ ನೆನೆದನು ಕಾರ್ಯವನು ಮನದಿ || ೨೭ ||

ಒಡನೆ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಹ
ನಡೆದನತ್ರಿ ಮುನೀಂದ್ರನಾಶ್ರಮ
ದೊಡೆಗೆ ಸರ್ವರು ಋತುಗಳವು ಸುಖವಾಸವಾಗಿಹುದು ||
ಗಡಬಡೆಯ ಜನಬಾಧೆ ವರ್ಜಿತ
ದೊಡೆಗೆ ಬಂದಾ ಮುನಿಪನಂಗದ
ಕಡಲ ಕಾಂತಿಯ ಕಂಡನಾಶಾವಳಿಯ ಬೆಳುಗುತಿರೆ || ೨೮ ||

ವನವನೆಲ್ಲವ ಬೆಳಗುತಿಪ್ಪಾ
ಮುನಿಗೆ ದಂಡಪ್ರಣತನಾಗಿ
ದ್ವಿಸುಪಮನು ಕೈಮುಗಿದು ನುಡಿದನು ನಾನು ರಾಘವನು ||
ಜನಕನಾಜ್ಞೆಗೆ ಬಂದೆನಡವಿಗೆ
ಯನುವಿಡಿದು ಕೃತ್ಯಕೃತ್ಯನಾದೆ
ಘನಮಹಾ ತೀರ್ಜೋನಿಧಿಯ ನಿಜದರುಶನದಲಿಂದ || ೨೯ ||

ಎನಲು ರಾಮನ ವಚನಕೆದ್ದಾ
ಮುನಿಪನರಿದನು ರಾಮ ಸಾಕ್ಷಾ
ಚ್ಚಿನುಮಯ ತ್ರೀ ಹರಿಯೆನಿವ್ವದನರಿದು ಭಕುತಿಯಲಿ ||
ವಿನುತ ವಿಧ್ಯುಕ್ತದಲಿ ಪೂಜಿಸಿ
ವನದ ಫಲ ಪಕ್ವಾನ್ನದಿಂದಾ
ಜನಕಸುತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಹ ಸಂತುಷ್ಟವಡಿಸಿದನು || ೩೦ ||

೨೨ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ - ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಪ್ರೇಮದಿಂದಾತಿಥ್ಯ ಪೂಜೆಯ
ರಾಮಚಂದ್ರಗೆ ಮಾಡಿ ನುಡಿದನು
ನಾನುದಲಿ ರಘುನಾಥ ಮುಖ್ಯನ ಸತಿಯವಳು ತನಗೆ ||
ಕ್ಷಾಮತಪದಿಂ ಚಲಿಸದುತ್ತಮೆ
ಯಾನುಹಾರ್ಥಮರ್ಜ್ಜಯಾಕೆಯು
ನಾನುವನಸೂಯಾಭಿಧಾನವು ಯೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೨೧ ||

ಒಳಗೆ ಯಂತರ್ ಗೃಹೆಯಲಿಪ್ಪಳು
ಕಳುಸು ಸೀತೆಯ ಕಂಡುಬರಲೆನ
ಲಿಲಿಗೆ ಹೋಗನಸೂಯ ದೇವಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಬೇಗದಲಿ ||
ತಳುವದೇ ಬಾಯಿಂದ ರಾಘವ
ಕಳುಹಲಾಗಲಿಯೆಂದು ಹೊಕ್ಕಳು
ನಿಲೆಯವನು ಕಂಡಿರಗಿದಳು ದಂಡವವೊಲಾ ಸೀತೆ || ೨೨ ||

ದಂಡದಂತಿರಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯ
ಕಂಡುಮುಂದನಸೂಯೆ ತಕ್ಕಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಬಾ ಬಾರೆನ್ನ ಮಗಳೇ ಸೀತೆ ಬಾ ಯೆನುತ ||
ಮಂಡಿತಾ ಪ್ರೇಮದಲಿ ದಿವ್ಯಸು
ಕುಂಡಲದ್ವಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳ
ಖಂಡ ನಿರ್ಮಿತ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸುಕೌಶಲೋತ್ತರವ || ೨೩ ||

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದುಕ್ಕಾಲನೆರಡನು
ಮತ್ತೆ ಕೊಟ್ಟಳು ಮಾಸದಿರ್ದದ
ನುತ್ತಮೆಗೆ ದಿವ್ಯಾಂಗರಾಗಾಕ್ಷತವ ದಿವ್ಯವನು ||
ಹತ್ತಿರಲಿ ಕೆಡದೆಂದು ಶೋಭಾ
ಯುಕ್ತವನು ಕಮಲಾಲಯೆಗೆ ಸತಿ
ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಬಾಳುಖದಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಲ್ಲೆ ಸುತ || ೨೪ ||

ನಿನಗೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಕುಂದದೆ
ಜನಪ ರಾಘವ ಸಹಿತ ಸುಖದಲಿ
ವಸನವಾಸನ ಳಿದು ನುಕೆಗೈ ಮನದಿವನುತ ಹರಸಿ ||
ವನಿತೆ ಕಳುಹಲು ಕಂದಮೂಲಾ
ಶನವನುಂಡಾ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಜನಕಸುತ ಸಹಿತರಲು ನುಡಿದನು ಮುನಿವ ರಾಘವಗೆ || ೩೫ ||

ರಾಮ ನೀ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಕೆ
ಕ್ಷೇಮಕಾರಣವಾಗಿ ಸುರನರ
ತಾನುಸಾಧಿಕ ದೇಹವನು ನೆರೆ ಧರಿಸಿಯೂ ಗುಣದ ||
ಫ್ರಾಮಕವು ಲೇಪಿಸದೆ ನೀ ಚಿ
ದ್ವ್ಯಮನಾಗಿಯೆ ಮಾಯೆಯಿಂದಿಹೆ
ಯೇ ಮಹಿಮೆಯೋ ಮೋಹಿಸುತ್ತಿಹೆ ಯೆಂದನಾ ಮುನಿವ || ೩೬ ||

ಮುಗಿದುದಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧಿ ಧೃತಿಯಿಂ
ಮಿಗಿಲಿನಲು ಮತ್ತೊಂದು ಪದ ಸಂ
ವೈಗಳು ಮೂವತ್ತೀಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡವಾಯ್ತನ್ನು ||
ಮಿಗಿಯರಣ್ಯದ ಕಾಂಡವನು ಶಿವ
ನೆಗಜೆಗೆಂಬುದ ಕೇಳಿ ಸಲಹುವ
ಜಗದಗುರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ಯಸಿಂಹನೊಲವಿನಲಿ || ೩೭ ||

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧೯ಕ್ಕೆ ಪದ ೮೨ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ ಮುಗಿದುದು

ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಪರಿಪಾಲಯಂತಾಂ
 ನ್ಯಾಯ್ಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಮಹೀಂ ಮಹೀಶಾಃ ||
 ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಮಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ
 ಲೋಕಾಃ ಸಮಸ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು || ೧ ||

ಕಾಲೇ ವರ್ಷತು ಪರ್ವಣ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀ ಸಸ್ಯ ಶಾಲಿನೀ
 ದೇಶೋಯಂ ಕ್ಷೋಭರಹಿತೋ ಸಜ್ಜನಾಃ ಸಂತು ನಿರ್ಭಯಾಃ || ೨ ||

ಅಪುತ್ರಾಃ ಪುತ್ರಿಣಃ ಸಂತು ಪುತ್ರಿಣಃ ಸಂತು ಪೌತ್ರಿಣಃ
 ಅಧನಾಃ ಸಧನಾಃ ಸಂತು ಜೀವನ್ತು ಶರದಾಂ ಶತಮ್ || ೩ ||

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
 ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾವಾ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸ್ವಭಾವಾತ್
 ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ತೈಃ
 ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ೪ ||

ಯದಕ್ಷರ ಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾ ಹೀನಂ ತು ಯದ್ಧವೇತ್
 ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಸ್ತುತೇ || ೫ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು

ಪದ್ಯಗಳ ಆಕಾರದಿ ಸೂಚಿ

ಬಾಲಕಾಂಡ

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಅಚ್ಚರಿಯಲಾ ರಾಮ ನಿನ್ನಯ	೧೮	೬	೬೦
ಅತ್ತಲಸುಳ ಸಮಾಧಿಯಲಿ ಸ	೧೭	೫	೫೧
ಅತ್ತಲಾ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ದಶರಥ	೨೧	೪	೩೮
ಅದ್ಯ ನೀ ಭವಸಾಗರದ ನಡು	೧೬	೪	೩೭
ಅದುನಿಸುತ್ತಾನಂದ ಚಿನ್ಮಯ	೩೬	೧	೧೦
ಅದು ನಿಮಿತ್ತಲೆ ರಾಮ ಕರುಣಾ	೨೯	೮	೮೬
ಅನವರತವೂ ಸೇವ್ಯ ಸೇವಕ	೪೭	೪	೪೫
ಅಪ್ಪ ಬಾ ಗುಣಧಾಮ ಬಾ ನ	೩೬	೮	೮೮
ಅಸ್ತಿದನು ಮುನಿನಾಥ ರಾಮನ	೨೩	೫	೫೩
ಅರರೆ ತನ್ನಂತಾರು ಧನ್ಯರು	೧೭	೬	೬೦
ಅರಿಯದಜ್ಞರು ರಾಮನಾದಡೆ	೨೯	೧	೮
ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಯಾಶ್ರಮ ಸುರಮ್ಯ ಸ	೨೪	೫	೫೩
ಅಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನಾಗ ಜಗತೀ	೬	೪	೩೪
ಅವನ ಮಗ ನಾನಾಗಿ ಕೌಸಲಿ	೨೭	೩	೨೯
ಅವರ ವಧಿಸಲು ಬೇಡಬಂದೆನು	೬	೫	೪೫
ಅವಳ ಫೂಜೆಯನಾಂತು ಬಂದೆವು	೭	೭	೬೮
ಅಕ್ಷತೋದಕ ಸಹಿತ ಧಾರೆಯು	೨೫	೭	೭೨
ಅಕ್ಷೆಯನೆ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಯುಗಲವ	೨೫	೬	೬೨
ಆಗ ಕಂಡಳು ಮುಂದೆ ನಿಂದಾ	೧೨	೬	೫೯
ಆಗ ಕಂಡಾ ತಾಯಿ ತಂದೆಯ	೩೯	೪	೪೩

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಆಗಲೆಂದಾ ರಾಮನೆನೆ ಬಳಿ	೩೫	೮	೮೮
ಆ ತಪಕೆ ನಾ ಮೆಚ್ಚ ಬೇಡಿದಿ	೧೯	೪	೩೮
ಆತುಮಂಗಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ	೨೨	೮	೮೪
ಆದಿಗುರು ಗಣನಾಥ ಶಾರದೆ	೧೧	೧	೪
ಆ ದಿನದ ಉಪನಾಸ ಪೂಜಾ	೫	೪	೩೪
ಆದಿಯೋಂಕಾರದಲಿ ನೀನೇ	೨೬	೬	೬೨
ಆ ಮುನಿಪ ಮಾಡಿದನು ಯೋಚಿಸಿ	೨೪	೪	೩೯
ಆಯಿತ್ತಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧಿ ಯೆರಡಲು	೨೭	೨	೨೧
ಆಯಿತೇಳ್ವೆ ದ್ಯುತ ಕಾಶ್ಯಪ	೨೬	೩	೨೮
ಆರನೆಯದೀ ಸಂಧಿ ಮೂನ	೩೮	೬	೬೫
ಆರ ವಶದಲಿ ಮಾಯೆ ಜಗವನು	೧೭	೩	೨೬
ಆರು ಕೆಲರಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಯುತ	೨೧	೧	೬
ಆರು ತಾನೆಲೆ ರಾಮ ನಿನ್ನ ವಿ	೨೯	೬	೬೩
ಆನ ಕರುಣಾ ನಿಧಿಯೊ ರಾಘವ	೧೮	೫	೫೧
ಆವ ಕಾಲಕು ರವಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ	೩೫	೧	೧೦
ಆವನಮಳಾನತಾರ ಚರಿತನ	೨೨	೬	೬೧
ಆವನಂಘ್ರಿ ಸರೋಜ ರಜನಿಗ	೨೧	೬	೬೧
ಆವನಂಘ್ರಿ ಸರೋಜ ರಜವನು	೩೯	೭	೭೬
ಆವ ನೋಡನಮೂರ್ತಿ ಯೋ ಮೇ	೪೪	೮	೯೦
ಆ ಕತಾನಂದಾಖ್ಯ ಗುರು ಸಹಿ	೧೯	೭	೭೧
ಆಶ್ರಮವು ತಾನಾದನೆ ಯಿದು	೨	೬	೫೬
ಆ ಸಮಯದಲಿ ಶಿವನೊಡನೆ ಸಂ	೨೩	೧	೭
ಆ ಸಮಯದಿ ಸುಮಿತ್ರ ಬಂಧಾ	೩೮	೩	೩೧
ಇತ್ತ ಕೇಳಿಲೆ ಗಿರಿಜೆ ದಶರಥ	೩೧	೩	೩೦

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಇತ್ತ ಕೌಶತಿಗತಿ ಮುದವ ನೀ	೪೭	೮	೯೧
ಇತ್ತ ಜನಕನ ಕೂಡೆ ವಿಶ್ವಾ	೧೬	೭	೭೦
ಇತ್ತಲಿದೆಯಿದೆ ರಾಮನೋಡೈ	೨೦	೨೫	೫೨
ಇದನು ಹೇಳದಿರಾರಿಗಾದರು	೧೩	೨೫	೫೦
ಇದು ರಹಸ್ಯವು ಸಾರವೇದವ	೨೩	೨	೨೦
ಇದುವೆ ತಾ ವಿಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವು	೧೯	೨	೧೯
ಇನಿತು ಮೊದಲನೆ ಗುಣವು ರಾಮನ	೯	೨	೧೬
ಇನ್ನು ವಸ್ತುತಿವಂಗೆ ಭೇದಾ	೧೬	೨	೧೮
ಇವನು ನರನಾರಾಯಣೋಪಮ	೪	೭	೬೭
ಇಲ್ಲದೀ ಜಗವಳಿವ ಕಾಲ	೧೮	೩	೨೬
ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳೊಂದತಿ ರಹಸ್ಯದಿ	೩೭	೧	೧೦
ಈಗಲೆನಗೆಭಿವರ್ಣಿಸಿದಿರಾ	೨	೩	೨೨
ಈ ಜಗತ್ತಾವನ ಸಮೂಪದಿ	೩೩	೧	೯
ಈತನಾದಿ ಪುರಾಣ ಪೂರುಷ	೨೩	೬	೬೧
ಈಸರಿಯ ಬಹು ಬಾಲಲೀಲೆಯ	೪೫	೪	೪೪
ಉತ್ತಮ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಚ	೧೨	೧	೪
ಉಮ್ಮಹದಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಬರೆ	೨೯	೨೫	೨೫೪
ಎನಲಿಕತಿ ಹರುಷದಲಿ ಕೌಶಿಕ	೨೫	೨೫	೪೮
ಎನಲು ಚಾಪವ ತರಿಸಿ ಮಂತ್ರಿಗ	೮	೭	೬೮
ಎನಲು ನಗುತ ವಸಿಷ್ಠ ನಂದನು	೩೪	೩	೩೦
ಎನಲು ನುಡಿದನು ತಾಯೆ ನಿನ್ನಯ	೧೮	೪	೩೭
ಎನ್ನ ಮನೆ ಧನ ರಾಜ್ಯ ಕೋಶಗ	೩೭	೭	೭೫
ಎನ್ನ ಮನೆ ಮನ ವಾರ್ತೆ ದೇಹವಿ	೨೦	೮	೮೪
ಎಲವೆಲವೊ ನೀ ರಾಮನೇ ಬಲು	೨೫	೮	೮೦

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಎಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಡೆಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದ	೩೦	೬	೬೩
ಎಲೆ ಜಗತ್ತಯವಾಸ ಸಂವಿ	೨೪	೧	೭
ಎಲೆ ಜಗದ್ಗು ರವರನೆ ಸಂಶಯ	೧	೩	೨೨
ಎನ ಮಾಡಲಿ ಗುರುವೆ ರಾಮನ	೭	೫	೪೯
ಎರಿದರು ಮಣಿ ಮಾಡವನು ಪುರ	೪೨	೮	೮೯
ಎಳನೆಯದೀ ಸಂಧಿ ಪದನಗ	೪೭	೭	೭೮
ಎಳು ಸದ್ವ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಗುಣನಿಧಿ	೧೨	೮	೮೨
ಐದನೆಯದೀ ಸಂಧಿ ಪದನಗ	೩೨	೫	೫೫
ಅಂದಳದಿ ಕೌಸಲ್ಯೆ ಮೊದಲಾ	೩೭	೮	೮೮
ಅಂದು ಗಂಗೆಯನುತರಿಸಿ ರಘು	೨	೭	೬೬
ಅಂದು ಮೊದಲಾದಹಲೈ ಭೂತದ	೧೦	೬	೫೮
ಅಂದು ಮೊದಲಾ ಮುನಿಯ ಮಾತಿನ	೩೩	೭	೭೪
ಅಂಬು ನಡೆವುದು ಬೊಂಬೆ ಕುಣುವುದು	೧೪	೧	೫
ಇಂತು ಕೇಳಿದ ಸತಿಯ ಮಾತಿಗೆ	೩೦	೧	೯
ಇಂತು ಪಾಡುತ್ತಬಳೆ ವರ ವೇ	೩೨	೪	೪೧
ಇಂತು ಮೊಗೂಳುತ ನೃಪತಿ ಕೋಟಿಯ	೪೧	೭	೭೬
ಇಂತು ಸೀತಾದೇವಿ ತಿಳುಪಲ	೧೧	೨	೧೭
ಇಂತೆನಲಿಕಾ ಪರಶುರಾಮನ	೩೩	೮	೪೭
ಇಂತೆನುತ ಮುನಿವರನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ	೩೧	೫	೫೫
ಇಂದ್ರನೀಲ ನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಯ	೯	೩	೨೪
ಇಂದು ರಾಮನ ಕಳುಹಿ ಜೀವಿಸು	೮	೫	೪೯
ಉಂಟು ಮಾಡುವೆಯಜನೆನಿಸಿ ನಿ	೨೪	೬	೬೨
ಎಂಟನೆಯದೀ ಸಂಧಿ ಪದಗಳ	೪೯	೮	೧೯
ಎಂದಡತಿ ಹರುಷದಲಿ ಮುನಿಸುಡಿ	೧೪	೫	೫೦

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಎಂದಡಮ್ಮ ಯೆನುತ್ತ ತ್ರೈಜಗ	೪೬	೧	೧೩
ಎಂದಡೆಂದನು ಮುನಿಪ ಕೇಳಿ	೯	೫	೪೯
ಎಂದು ಪಾಯಸವಿತ್ತನಲ ತಾ	೩೭	೩	೩೧
ಎಂದು ರಾಮನ ಕರವ ಪಿಡಿದೈ	೧೧	೬	೫೮
ಎಂದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮ ಪುರುಷನ	೩೪	೬	೬೪
ಒಂದು ದಿನ ಕೈಲಾಸ ಗಿರಿವರ	೨೨	೧	೭
ಒಂದು ದಿನ ಕೌಶಿಕನಯೋಧ್ಯಗೆ	೧	೫	೪೭
ಒಂದು ದಿನ ನೃಪನೂಟ ವೇಳೆಯು	೪೦	೪	೪೩
ಒಂದು ದಿನ ಮುನಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರ	೪	೬	೫೭
ಕರ್ತು ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾದಿ ಭಾವವ	೨೧	೮	೮೪
ಕವಳಿ ಕಾಂಡೋರುಗಳ ದರ್ಪಣ	೧೦	೪	೩೫
ಕಳಚಿದನು ಕಾಯವ ವಿರಾಧನ	೬	೨	೧೫
ಕಾರಿದನು ಕಂಗಳಲಿ ಕೆಂಡವ	೬	೬	೫೭
ಕಾರಿದಳು ರಕುತವನು ವನವನು	೨೨	೫	೫೨
ಕಾಲ ಮೃತ್ಯುನಿನಂತೆ ಮುಂದೆ ನೃ	೪	೮	೮೦
ಕೆಲರು ನುಡಿದರು ರಾಮನರಿಯದ	೨೮	೧	೮
ಕೆಲವು ದೇಶವ ಕಳಿದು ಭಕುತಿಯ	೧೯	೫	೫೨
ಕೇಳಿರೈ ಸುಕೃತಿಗಳು ಶಾಂತ ಸು	೧೭	೧	೫
ಕೇಳು ದೇವಿ ಮಹಾಘ ನಿಕರೋ	೩	೩	೨೩
ಕೇಳು ಪಾರ್ವತಿ ಬಳಕ ರಾಘವ	೧	೬	೫೬
ಕೊಟ್ಟಗನಣಿತ ಗೋ ಸಹಸ್ರವ	೨೩	೪	೩೯
ಕೊರಳ ಮೂರೇಬೆಗಳ ನಾಲುಕು	೮	೪	೩೫
ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಸಹಸ್ರ ದೀಪ್ತಿಯ	೪೬	೭	೭೭
ಕಂಡನಿದಿರಲಿ ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ನಾ	೮	೩	೨೪

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಕಂಡರಾಗಳೆ ಕರವಿಧೃತ ಕೋ	೩	೮	೮೦
ಕಂಡು ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು ನೋಳ್ವರ	೪೩	೮	೯೦
ಕಂಡು ಚಾಪವರ್ಧಿಯಲಿ ಮುಂ	೧೦	೭	೬೮
ಕಂದ ಚೋ ಕಮನೀಯ ಜೋಶೋ	೨೯	೪	೪೦
ಕಾಂತೆ ಕೇಳಿದು ಗೌಪ್ಯದೊಳಗ	೨೪	೨	೨೦
ಕಾಂತೆ ಕೇಳಿಂತೆನಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀ	೨೩	೩	೨೨
ಕುಂದಣದ ಕಿರುಗಡಗ ತೋಳ್ವಳೆ	೩೫	೪	೪೨
ಕೊಂದು ಪಿತೃಮಾತೃ ದ್ವಿಜರ ಬಲು	೩೬	೬	೬೫
ಕೊಂದು ಬಹಳ ಪುದ್ರ ಮೃಗವನು	೪೮	೪	೪೫
ಗರುವ ಕರತಳ ನಿಹಿತ ಹೇನಾಂ	೧೪	೩	೨೫
ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳಿಚ್ಚುತನ ಗರ್ಭವ	೧	೪	೩೩
ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳಾ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ	೧	೭	೬೬
ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳಾ ಹನುಮನಂತಃ	೧	೨	೧೪
ಗುರುಕರುಣ ನಿಜ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ	೨೮	೮	೮೬
ಗುರುಕರುಣ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವು	೨೭	೮	೮೬
ಗುರುವೆನಿಸಿಯಿರಿವಿತ್ತು ವಿಘ್ನವ	೫	೧	೨
ಗೆಡ್ಡದಕೆ ಫಲನಾಯ್ತು ನರನಾ	೩೬	೭	೬೫
ಗೌತಮನು ಹೇಳಿದನಲಾ ಸಾ	೧೫	೬	೫೯
ಚಾಪವನು ಮುರಿದನು ಮಹೇಶನ	೫	೨	೧೫
ಚಾರು ದೀರ್ಘಚತುರ್ಭುಜದ ಕೇ	೧೧	೩	೨೫
ಚಾರು ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ಗಂಧ ಸು	೪೨	೧	೧೨
ಚಿತ್ತವಿಸು ರಘುನಾಥ ನನ್ನ ಲ	೩೪	೮	೮೭
ಚಿತ್ತೆ ಜೋ ಚಿನ್ಮಯದ ತಿರುಳಿನ	೭೮	೪	೪೦
ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿ ಸೇನಾ	೩೩	೩	೩೦
ಜನಕನಾತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುದು	೩೦	೫	೫೪

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಜನನ ನಿನಗೆಲ್ಲೆಯದು ಪ್ರಾಕೃತ	೧೬	೮	೮೩
ಜಯನನೋ ಜಗದೀಶ ಭಕ್ತ	೩೨	೮	೮೭
ಜಾತಕರ್ಮನ ಮಾಡಿದನು ಗುರು	೨೨	೪	೩೮
ತಕ್ಕ ಗುಣವೆಲ್ಲುಂಟು ಭೂವಗೆ	೩೨	೩	೩೦
ತಡವ ಮಾಡದೆ ತರಿಸು ಜಾಪನ	೯	೭	೬೮
ತನಗೆ ನಿನ್ನ ಪದಾರವಿಂದದ	೩೦	೮	೮೬
ತಾನು ತಾನಾಗಿದ್ದು ಧಿಟದಿಂ	೨	೨	೧೪
ತಾನೆ ಸದುಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಮ್ಯಕ್	೧೩	೧	೪
ತಾಮರಸನೊಳಗಾಗಿ ಕಾಶಿಯ	೨೦	೧	೬
ತಾಯಿ ತಂದೆಯವೋಲು ಸೇವೆಯ	೪೪	೭	೭೭
ತಿಬ್ಬನೊದರಿಸಲಾ ಮಹಾಧ್ವನಿ	೨೧	೫	೫೨
ತ್ರಿನಯನೋಕ್ತಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾ	೧೮	೧	೬
ತ್ರಿವಲಿ ವಲ್ಲಾದರದ ನಾಭಿಯ	೯	೪	೩೫
ತೊಳೆದು ನಿಜ ಪಾದೋದಕವ ನಿಜ	೩೮	೭	೭೫
ತೋಳಬಳಿ ಮುಂಗಯ್ಯ ಕಂಕಣ	೪೩	೧	೧೨
ದಾನ ಫಲತಪ ಸತ್ಯ ಯಾಗ ವಿ	೩	೫	೪೮
ದೇವ ಜೋ ಜೋ ಭಕ್ತ ಜನ ಸಂ	೨೭	೪	೪೦
ದೇವ ದುಂದುಭಿ ಶಂಖ ರವವಿರ	೧೨	೭	೬೯
ದೇವ ನಿನ್ನರದಲ್ಲಿರುತ ರಾ	೨೧	೩	೨೭
ದೇವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಧಿಯಲಿ ಪದ	೫೧	೪	೪೬
ದಂಡದಂತಿರೆ ನಮಿಸಿ ಮುನಿ ಮಾ	೩	೭	೬೭
ಧರಣಿಸುತೆ ನೋಡಾತ್ಮ ಭಕ್ತನ	೪೫	೧	೧೨
ಧರಿಸಡುಗೆ ಶರಧಿಗಳು ಕುದಿದು	೭	೮	೮೧
ನಗುವ ನೆಗಪುವ ತಾಯ ಹಸ್ತ	೩೬	೪	೪೨
ನನ್ನ ಚಿತ್ತದ ದೋಷವನು ನಿ	೨೦	೩	೨೭

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ನನ್ನ ತೇಜ ಪರಾಕ್ರಮವನೋಲಿ	೧೪	೮	೮೨
ನನ್ನೊಳಾದೀ ಲೋಕ ಕಲ್ಪನೆ	೨೨	೨	೧೯
ನಮ್ಮ ಸಂವಾದಸ್ತುತಿಯನೋಲಿ	೨೦	೪	೩೮
ನರನು ನರಹರಿಯಪ್ಪ ಗಡ ವಾ	೨೯	೩	೨೯
ನಾನಿವರ ಕರಿತಂದೆ ಯಾಗ ವಿ	೫	೭	೬೭
ನಾನು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ ಸರ್ಗ	೩	೨	೧೫
ನಾ ಸಹಿತವೇ ಪುತ್ರ ಕಾಮೇ	೩೫	೩	೩೧
ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿ	೪೮	೮	೯೧
ನಿನ್ನ ಪಾದ ಪರಾಗದಿಂದ	೧೯	೬	೬೦
ನಿನ್ನ ಭಕುತರು ಸಾಧುಗುಣ ಸಂ	೩೧	೮	೮೭
ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯಾವಾಸನೆಯೇ ಸಂ	೨೩	೮	೮೫
ನಿನ್ನ ಶರಣರ ಸಂಗಫಲದಲಿ	೨೫	೮	೮೫
ನಿನ್ನ ದರದೊಳಗಣುವಿನಂದದ	೧೫	೪	೩೭
ನಿರ್ಮಲೋಕ್ತಿಯಲೆನ್ನ ಸಂಶಯ	೨೭	೧	೮
ನೀಚರನು ಗೆಲಿರಡು ಗಳಿಗೆಯು	೬	೩	೨೩
ನೀನು ಪೂರ್ವದಿ ಕಾಶ್ಯಪಾಂಹಯ	೧೦	೫	೪೯
ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣು ಜನಿಸಿದೆ	೧೫	೮	೮೩
ನೀನೆ ಸಕಲಕಾರ್ಯಭೂತನು	೨೭	೬	೬೨
ನೀಲಮೇಘನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಯ	೪೦	೧	೧೧
ನೀಲ ಮೇಘ ನಿಭಾಂಗ ಕಾಂತಿಯ	೧೧	೮	೮೨
ನೆಟ್ಟನಾ ದಂಪತಿಗಳನು ಮುಂ	೪೩	೭	೭೭
ನೆನೆದನಾಗಳೆ ಪೂರ್ವ ಸಂಗತಿ	೯	೮	೮೧
ನೋಲಿ ತೀಕವ ಕುರುಳ್ಳಗಳ ಕೆಂ	೭	೪	೩೫
ನೋಟಕರು ಬೆರಗಾಗಲಬಳಿಯ	೨	೪	೩೩

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ನೋಡಿದನು ಸಿರಿರಾಮನಂಜಲಿ	೪೪	೧	೧೨
ನೋಡಿ ಹರ್ವಾನಂದ ಜಲ ಕಡೆ	೧೬	೩	೨೬
ಪಯಮದಳ ನಿಭ ನೇತ್ರ ಸರ್ವಾಂ	೧೦	೧	೪
ಪರಿವನಕಂಡದಿಂದೆ ಬೆಂಕಿಗೆ	೩೭	೪	೪೨
ಪ್ರಾಣಕಿನ್ನಡಿಯಾಗಿ ಬಳಿಕಾ	೨೯	೭	೭೩
ಸೀತ ಕೌಶೇಯಾಂಬುದಿ ಸಂ	೧೩	೬	೫೯
ಸೀತ ವಸನಾಲಂಕೃತದ ಸಂ	೧೩	೩	೨೫
ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರಾದ್ಯವಿಳ ಕರ್ಮವ	೩೪	೧	೧೦
ಪೂಷದರ್ಶದ ಸಂತ ಋತು ಮಧು	೪	೪	೩೪
ಪೌರಕಾರ್ಯವನೆಲ್ಲ ವಿನಯದ	೪೯	೪	೪೫
ಬರವ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು ಕರತಂ	೩೦	೭	೭೩
ಬರವ ಕೇಳುತ ಪಟ್ಟಣದ ಜನ	೪೧	೮	೮೯
ಬಲ್ಲವರಿಗಿಹಪರವ ಕೊಡುವುದು	ಸೂಚನೆ	೬	೫೬
ಬಲ್ಲ ಹಿರಿಯರದಾವೆಡೆಯಲಿಹ	೪	೫	೪೮
ಬಳಿಕ ಜನಕನು ತನ್ನ ಸತಿ ಸಹ	೨೪	೭	೭೨
ಬಳಿಕ ತತ್ತಸ್ಥಳದಲೆಲ್ಲರ	೪೫	೮	೯೦
ಬಳಿಕ ಧಾರೆಯನೆರೆದು ಕಾಶ್ಯಪ	೧೩	೮	೮೨
ಬಳಿಕ ಪಾರ್ವತಿ ಕೇಳು ಯೋಜನ	೧	೮	೭೯
ಬಳಿಕ ಮುನಿಯಾನಂದ ರಸದಲಿ	೧೬	೫	೫೧
ಬಳಿಕ ಸುತರೊಡಗೊಂಡು ಜನಕನ	೨೧	೭	೭೧
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲಾ ಮಹಾಸತಿ	೩	೬	೫೬
ಬಿಡ್ಡು ಪುನರಪಿ ಪುನರಪಿಯಲಂ	೧೬	೬	೬೦
ಬೇಡುವವಳಾನಲ್ಲ ದುಃಖವ	೩೧	೬	೬೩
ಬೇರೆನಿಸಿ ಜಲಧಿಯಲಿ ಫೇನವಿ	೧೭	೮	೮೩

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಬಂದಳಾಗಳೆ ಸೀತೆ ಬಲಗೈ	೧೩	೭	೬೯
ಬಂದು ಚರಣದಲೆರಗಲತಿ ಮುದ	೨೦	೭	೭೧
ಬಂದು ಬಂದು ನೃಪಾಲರಡಿಯಲಿ	೩೫	೭	೭೫
ಬಂದು ಮಾರೀಚನು ಸುಬಾಹುಗ	೨೬	೫	೫೩
ಬಿಂಬ ಗಗನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮ	೧೭	೨	೧೮
ಭಕುತಿಯನೆ ಬಯಸುವನು ನಿರ್ಗುಣ	೨೨	೩	೨೭
ಭಕ್ತಿ ಜನಿಸಿದ ನರಗೆ ಕಾಮ್ಯಾ	೨೬	೮	೮೫
ಭಕ್ತಿರಸ ಭಕುತರಿಗೆ ವಿಷಯ ವಿ	೧೯	೧	೬
ಭಕ್ತಿ ವಿಮುಖರು ಶಾಸ್ತ್ರಜಾಲದ	೨೦	೨	೧೯
ಭರಿತನಾದುದರಿಂದಲೀತನು	೨೫	೪	೩೯
ಭ್ರಷ್ಟ ನೀನಾರೆನ್ನ ಪೇಷವ	೫	೬	೫೭
ಭಾಸುರದ ಪುಷ್ಪಕದ ಮೇಲೆ ವಿ	೮	೨	೧೬
ಭೂತನಾಥನ ಬಿಲ್ಲ ಮುರಿದಾ	ಸೂಚನೆ	೭	೬೬
ಭೂಮಿಪತಿ ದಶರಥಗೊಲಿದು ಶ್ರೀ	ಸೂಚನೆ	೪	೩೩
ಭೂಮಿಭಾರವನಿಳುಹಲಮರ	೮	೧	೩
ಮಕರ ಕುಂಡಲ ಕಾಂಡವದನಾ	೧೦	೩	೨೪
ಮಗನೆ ಮಹದಾಕಾಶ ಜಲದೊಳ	೧೨	೨	೧೭
ಮತ್ತುಳಿದ ಕೋಟಲೆಯ ಕರ್ಮದಿ	೪೦	೭	೭೬
ಮನುಜನಾದಾ ರಾಮಚಂದ್ರನ	೩೪	೭	೭೪
ಮನುಜನಾದೀ ದಿವ್ಯಗಾತ್ರದ	೨೦	೬	೬೧
ಮಸಗಿದಡೆ ಜಲಬಿಂಬ ಗಗನವು	೧೫	೨	೧೮
ಮಾಡಿ ಗುರಿಯನು ಮಾಯೆಯನು ನೀ	೨೮	೬	೬೩
ಮಾಡಿದಡು ನಿನ್ನಿಲ್ಲ ಕರ್ತಕೆ	೧೪	೪	೩೬

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಮಾತೃ ಪಿತೃ ವಧೆ ವಿಸ್ತೃತಕ	೨೫	೨	೨೦
ಮಾನವರಲಾತಂಗೆ ಮರಣವ	೨೫	೩	೨೮
ಮಾಲೆಯನು ಹರಿವಂಶ ದೇಶದ	೧೫	೭	೭೦
ಮಿಕ್ಕ ದಾಸವರೆಲ್ಲರನು ಕಡಿ	೨೮	೫	೫೪
ಮುಟ್ಟಿ ಕರೆತಹೆನೆನುತ ಬರೆ ಹಿಂ	೪೨	೪	೪೩
ಮುಟ್ಟಿಯುಗಿಯಲು ಬಿಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತು	೧೧	೭	೬೯
ಮುತ್ತ ತೆತ್ತಿಸಿದರಳಲೆಯ ಪಣೆ	೩೪	೪	೪೧
ಮುಧ್ವು ಎೊಗ ಕುಂಡಲದಧರ ರದ	೧೪	೬	೫೯
ಮುನ್ನ ತಾನಿನಿತು ದಿನವಾರಿಗೆ	೩೧	೧	೯
ಮುನಿಪನೆಂದ ನಿಮಿತ್ತ ಗುಣದಲಿ	೨	೮	೭೯
ಮೂಕ ನುಡಿಯನು ಹೇಳವ ನಡೆಯನು	೧೬	೧	೫
ಮೆಚ್ಚಿದನು ಹರಿ ಬಂದು ವರವನು	೧೧	೫	೫೦
ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕರೆದೊಂದನೇಳಲಿ	೧೮	೭	೭೦
ಮಂದಹಾಸಿನಿ ಮಧುರಭಾಷಿಣಿ	೪	೧	೨
ಮುಂತಣಗ್ಗದ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವ	೨೮	೩	೨೯
ಯಸಳುಗಂಗಳ ಭ್ರೂಲತೆಯ ಕೆಂ	೧೪	೭	೬೯
ಯಾಗಕೋಸುಗ ನೆಲನ ಶುದ್ಧಿಸೆ	೨೮	೭	೭೩
ಯಾಗ ರಕ್ಷೆಯಲಾ ಸುಬಾಹುವ	೬	೭	೬೭
ಯೆಂದು ಪಾಯಿಸವಿತ್ತನಲ ತಾ	೩೭	೩	೩೧
ರತ್ನ ಮಾಲ್ಯಾಭರಣ ಗಂಧ ಸು	೩	೧	೨
ರಕ್ಷಿಸಲೆ ರಘುನಾಥ ಪುರುಷಾ	೩೨	೬	೬೪
ರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತ್ವಸಾರದ	೨೬	೧	೮
ರಾಮ ಜೋ ಜೋ ಸಕಲ ಭುವನೋ	೩೦	೪	೪೦

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ರಾಮ ನಡೆಯನು ನಿಲ್ಲ ನಿಲಿಸನು	೧೦	೨	೧೬
ರಾಮನೊಡನೈದುವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ	೩೩	೪	೪೧
ರಾಮ ಪದ ಸೋಂಕಿದಡಘಕೆ ನಿ	೯	೬	೫೨
ರಾಮ ಬಾ ಯೆನ್ನಯ್ಯ ಬಾ ಸು	೧೫	೫	೫೧
ರಾಮ ಬಾಯಿನೆ ಬಪ್ಪನೇಳ್ಳೆ	೪೪	೪	೪೪
ರಾಮ ಬಾರೆನ್ನರಸ ಬಾ ಶುಭ	೪೧	೪	೯೩
ರಾಮ ಬಂದನು ಭಕ್ತಜನ ಸು	೪೦	೮	೮೯
ರಾಮ ಭಕುತಿಯ ಸವಿನೇ ಸು	೨೬	೨	೨೦
ರಾಮ ರಾಮನ ಬಂದು ಹಳಚಲು	ಸೂಚನೆ	೨	೭೯
ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರು	೨೭	೭	೭೩
ರಾಮ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೆಂದನು	೨೫	೫	೫೩
ರಾಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮ ಪೂರುಷ	೩೨	೧	೯
ರಾಮನು ಪೌಲಸ್ತ್ಯ ಸಂಭವ	೨೪	೩	೨೮
ರಾಮನಾದ್ಯರ ಭಾರದಿಂ ಭೂ	೫	೩	೨೩
ರಾಮನಾದಿಗಳಟ್ಟುಳಿಯ ರಾ	ಸೂಚನೆ	೩	೨೨
ಲಕ್ಷ್ಮನುಣನೆ ತಾ ಶೇಷ ಭರತನ	೧೨	೫	೫೦
ಲೋಕದನುಸರಣೆಯಲಿ ಮಾನುಷ	೫೦	೪	೪೫
ಲೋಕಪತಿಗಳ ಸಲಹಲಜನ	೩೯	೩	೩೨
ಲೋಕವನು ಮಾಯೆಯಲಿ ಸೃಜಿಸುವೆ	೧೩	೪	೩೬
ಲೋಕವೀ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆನಿಸುವು	೧೪	೨	೧೭
ವರ್ಣಿಸಿದನಾ ಕಥೆಯನೊಲಿದಾ	೪	೩	೨೩
ವರ ಕುಮಾರಾವಸ್ಥೆ ಮೇಲಿಂ	೬೬	೪	೪೪
ವರ ದುಕೂಲಾಂಬರ ವಿಭೂಷಣ	೪೨	೭	೭೬
ವರ ವಿನಾಶದ ಮಂಟಪವ ನಿ	೨೨	೭	೭೧

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ವರುಷವೊಂದನು ರಾಮಚಂದ್ರ	೩೫	೬	೬೪
ವಾಯು ಬಾಣವು ತಿರುಗಿಸಿತ್ತಾ	೨೭	೫	೫೪
ವಾಸನಾದ್ವಯವಳಿವಡೆಲೆ ಜಗ	೨೪	೮	೮೫
ವಾಸುದೇವ ಪರಾತ್ಮನಪಗತೆ	೩೧	೭	೭೪
ವಿದ್ಯೆ ವಿದ್ಯೆಗಳೆರಡು ಶಕುತಿಗ	೧೯	೮	೮೪
ವಿದ್ಯೆ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಲಕ್ಷವಿದ್ಯೆಗೆ	೧೮	೨	೧೮
ಶರಧಿಯೊಳಗಣ ರತುನವೆಲ್ಲವ	೧೫	೧	೫
ಶ್ರದ್ಧೆ ಯಿಂ ಮುನಿವರರು ಯಜಿಸಿದ	೩೬	೩	೩೧
ಶಿರನೆರಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ಭಕುತಿಯ	೨	೫	೪೭
ಶಿರನೆರಗಿ ನಡುಗುತಿರೆ ನಿಂದಿರು	೭	೬	೫೭
ಶುದ್ಧ ನಿರ್ಘೋರ ರಘುಕುಲದಲಾ	೪	೨	೧೫
ಶುದ್ಧ ಬದ್ಧಿಯಲನವರತ ಬಿಡ	೧೯	೩	೨೭
ಶ್ರೀ ಮದದ್ವಯನಂತ ಸುಖರಸ	೨	೧	೨
ಶ್ರೀಮದಮರಸೋಮ ನತನುತ	೬	೧	೩
ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ್ವರನೊಲಿದು ಕೇಳಿ	ಸೂಚನೆ	೧	೧
ಶ್ರೀ ವನಿತ ಸಹ ಚಿನ್ಮಯನು ದಿವಿ	೭	೧	೩
ಶ್ರೀ ವರನು ಶಾಶ್ವತನವಿಳ ವೇ	೧	೧	೧
ಸಕಲ ಭಯಹರ ಭಾನುಕೋಟೀ	೩೩	೬	೬೪
ಸಕಲ ಲೋಕೇಶ್ವರನು ಸಕಲಾ	೪೦	೩	೩೨
ಸತ್ಯ ಗುಣ ಸಂಪನ್ನರಮಳ ಚ	೧೨	೪	೩೬
ಸತ್ಯ ದಯದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ವಿಷಯ ನಿ	೩೭	೬	೬೫
ಸತ್ಯ ಸಂನಿನ್ಮಾತ್ರನದ್ವಯ	೧೩	೨	೧೭
ಸತ್ತಿಗೆಯ ಸಾಲುಗಳ ಚಾಮರ	೧೫	೩	೨೬
ಸತ್ತಿಗೆಯ ಸುಳಿವುಗಳ ಚಾಮರ	೩೯	೮	೮೯

ವದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ನೆತ್ರ ರಕ್ಷಾರ್ಥದಲಿ ವಿಶ್ವಾ	ಸೂಚನೆ	೫	೪೭
ಸರಳ ಸಂಧಿಸಿ ದಿವ್ಯ ಚಾವಕೆ	೮	೮	೮೧
ಸರ್ವ ಬಲ ವಾಹನವ ಕೊಂಡಾ	೩೮	೧	೧೧
ಸಾಕು ನಿಜರೂಪವಿದು ಕಂಗಳ	೧೭	೪	೩೭
ಸಾರವಾದತಿ ಗೌಪ್ಯವಾದ ವಿ	೨೫	೧	೭
ಸಿರಿ ಮೊಗದ ಮಧುರಾರುಣೇಕ್ಷಣ	೪೧	೧	೧೧
ಸೀತೆ ತ್ರಿಜಗನ್ಮಾತೆ ಶ್ರೀ ರಘು	ಸೂಚನೆ	೨	೧೪
ಸೀತೆಯನ್ನೇಷಣನ ನೋಡುತ	೭	೨	೧೬
ಸೀತೆಯೆಂಬಳು ನಿನ್ನ ಗೃಹದಲಿ	೩೨	೭	೭೪
ಸೀತೆ ಸಂತಾ ರಾಮನಾ ಸಾ	೪೬	೮	೯೦
ಸುತ್ತ ಪುನರಿಸಿರ ವಸಿಷ್ಠ	೩೯	೧	೧೧
ಸ್ತುತಿಸಿದನು ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಮಲ	೭	೩	೨೪
ಸೂತ ಮಾಗಧ ವಂದಿಗಳ ವಿ	೩೮	೮	೮೮
ಸೃಷ್ಟಿ ರಕ್ಷಾಲಯ ಗುಣಾದಿ ವಿ	೯	೧	೩
ಸಂಧಿ ವದವಾ ಸರ್ಗದಲಿ ಪದ	೪೭	೧	೧೩
ಸಂಧಿ ಮೂರಲ್ಲಿಗೆ ನಿಧಾನದಿ	೪೧	೩	೩೨
ಹಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದವ ಪ್ರಾಣಿಯ	೮	೬	೫೮
ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಕಳೆಯಲದ್ವಯ	೩	೪	೩೪
ಹಮ್ಮು ಕರ್ಮನ ಮಾಡಿ ಮತ್ತಾ	೨೧	೨	೧೯
ಹರಿಯ ಕುಣವ ಹಾರಿ ದಿವಿಜರು	೩೦	೩	೨೯
ಹರಿಹರಿದು ಮುಂದೈದಿ ಹಸ್ಯನಿ	೩೮	೪	೪೨
ಹರುಷ ಗದ್ದದ ನದಲಂದಂ	೧೧	೪	೩೬
ಹಸ್ತವನು ತೂಳೆದೈದಿ ಕರಿತಂ	೪೩	೪	೪೪
ಹಳೆಯ ಜಕ್ಕು ರ ಬಿಲ್ಲ ಮುರಿದ	೬	೮	೮೦

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಹಾರ ಹೀರಾವಳಿಯ ರುಳವಳಿ	೧೨	೩	೨೫
ಹಾರಿ ಚೋ ಚೋ ಭಕುತನಜನ ಸಂ	೩೧	೪	೪೧
ಹಾಲ ಶರಧಿಯ ವಿಷ್ಣು ರಮೆಯರ	೨೬	೭	೭೨
ಹೇಮ ದತುನದ ಸ್ವರ್ಣಪೀಠದಿ	೨೩	೭	೭೨
ಹೇಳಿದರಾ ದರರಥಗೆ ರುಘನ	೧೭	೭	೭೦
ಹೊನ್ನ ತೊಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ಮಿಳಿಯ ಸು	೨೬	೪	೩೯
ಹೊನ್ನದೆಂಬುದ ಮರೆಸಿ ಕಟಕವೆ	೧೮	೮	೮೩
ಹಿಂಗದೀಸರಿ ಜನಕ ನೃಪತಿ ತ	೪೫	೭	೭೭
ಹಿಂದೆ ನಾ ಬಾಲ್ಯದಲಿ ವಿಷ್ಣುನ	೧೦	೮	೮೧

ಅನೀೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ

ಅಗತ ಕೇಳಾ ರಾಮ ನಿಜೆಯ	೨	೧೪	೧೫೫
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಿಸು	೧೭	೧೫	೧೭೦
ಅಗ್ನಿ ತಾತನ ಮಾತದೇ ತಾ	೨೩	೧೮	೨೦೯
ಅತ್ತಲಿರುಳು ಸುವಂತ ಹಾದಿಯ	೩೭	೧೩	೧೫೨
ಅತ್ತಿ ಮಾವಂದಿಗಿ ನಾಷ್ಟಾಂ	೭	೧೬	೧೮೦
ಅದನು ಕೇಳುತ ಜರ್ಜರಿಂ ಬೇ	೨೫	೧೪	೧೬೧
ಆದ್ದೆನದ್ದೆನು ನೀಯ ಶರಧಿಯ	೩೪	೧೫	೧೭೪
ಆರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲಾಸರಿಗೆ ಜಲ	೧೦	೧೬	೧೮೦
ಆಪ್ತಗಡಿದು ಭರತ ಬದುಕಿದ	೩೮	೧೬	೧೮೭
ಲಮರರಂತ್ಲೇದುರದಯದಲಿ	೩೬	೧೭	೨೦೧
ಅಮ್ಮ ಉಲಿನ್ನೆಲ್ಲಿಯವಸರ	೩	೧೨	೧೩೧
ಅವರ ಧನ್ಯರದಾ ತನ್ನಂ	೪೨	೧೭	೨೦೨

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ವುಟ
ಆರನು ಕೃತ್ಯವ ರಾಮ ಬಿಟ್ಟರೆ	೩೭	೧೪	೧೬೪
ಅರಸುತನ ರಾಮಂಗೆ ಯೋಗ್ಯವು	೩	೧೦	೧೦೬
ಅರಸುತನವೆನಗೇಕೆ ನೃಪಕುಲ	೪	೧೭	೧೯೩
ಅರಸು ದಶರಥನತ್ತಲಿಂದನು	೩೧	೧೩	೧೫೦
ಅರಳಿಯಲಿ ಗೊನೆ ಜಲದ ಬಿಂದಿನ	೪೫	೧೬	೧೮೯
ಅರಿತರಾ ನಿಶ್ಚಿತವನೀಗಳೆ	೫	೧೧	೧೧೮
ಅರಿಯನದ ನೈವ ನೀನು ಧೈರ್ಯದಿ	೩೬	೧೦	೧೧೪
ಅಲ್ಲ ಸಿತ ಕಾಮುಕನು ಮೂಢನು	೨೪	೧೮	೭೧೦
ಅಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲಿ ಶಾಲೆಯ	೪೪	೧೫	೧೭೭
ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದಿ ರಾಮ ವ	೭೧	೧೯	೭೧೯
ಅಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕುಬ್ಬ ಪಿದ್ಧಾ	೪	೧೨	೧೩೧
ಅವರು ಮ್ಮಯ ಹೊಕ್ಕ ಮೂವರು	೧೯	೧೬	೧೮೩
ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸುತ್ತ ರಾಮನ	೪೫	೧೩	೧೫೪
ಆತನಗ್ಗದ ವಚನ ಸತ್ಯದ	೨೫	೧೮	೭೧೦
ಆತುಮನು ನಿರವಯವನದ್ವಯ	೧೦	೧೮	೭೦೬
ಆದಿನಾರಾಯಣ ಜಗನ್ಮಯ	೭೦	೧೫	೧೭೧
ಆದಿ ಪುರುಷನೆ ನೀನು ರಾಘವ	೩೫	೯	೧೦೨
ಆದಿ ವಿಷ್ಣುವೆ ರಾಮ ಜಗ ಸಂ	೧೫	೧೩	೧೪೬
ಆದುದೆನ್ನ ನಿಮಿತ್ತ ದುಃಖವ	೧೬	೧೭	೧೯೬
ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೇನಿವಿಲ್ಲಾ	೬	೧೩	೧೪೪
ಆ ಮುನಿಗಳೇಕ್ಷಣದ ಮಾತ್ರದಿ	೩೩	೧೫	೧೭೪
ಆಯತದಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಘುಕುಲ	ಸೂಚನೆ	೧೫	೧೬೬
ಆಯಿತ್ತಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧಿ ಲೆಕ್ಕವು	೪೬	೧೭	೨೦೩
ಆರನೈ ದುಃಸಂಗ ಕೆಡಿಸದು	೪೨	೧೦	೧೧೫

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಆರು ಗೆಲುವರು ವಿಷ್ಣು ಮಾಯಾ	೭	೧೯	೨೧೬
ಆರು ಭಾವನಿಕಾರ ದೇಹವಿ	೧೪	೧೫	೧೬೯
ಆರು ಮರುಗದಿರಲ್ಲಿ ರಾಘವ	೮	೧೩	೧೪೫
ಆವ ಕಾಲದಲಾವ ದೇಶದ	೮	೧೪	೧೫೭
ಆವಕಾಲದಲಾವುದಾಯಿತು	೭	೧೪	೧೫೭
ಆವನಾ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ	೪೧	೯	೧೦೩
ಆ ವಸಿಷ್ಠೋತ್ತಮಳ ಸಂಘಾ	೨೫	೧೧	೧೨೩
ಆವ ಸುಖಭೋಗಗಳು ಬಂದಡೆ	೧೩	೧೫	೧೬೯
ಆ ಸಮಯದಲಿ ಬಂದರಾಗಳೆ	೩	೧೮	೨೦೪
ಆ ಸಮಯದಲಿ ರಾಮನಿದ್ದಾ	೮	೯	೯೫
ಆ ಸಮೀಪದಿಯಾದ್ಯ ವಟ್ಟಣ	೩೪	೧೩	೧೫೧
ಇತ್ತಲಾನಾ ರಾಮ ಭೈರ	೧೭	೧೭	೧೯೬
ಇತ್ತಲೇನು ನಿಮಿತ್ತ ಬಂದಿರಿ	೨೩	೧೭	೧೯೭
ಇತ್ತ ಸತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತ ಪಿತೆ	೨೩	೧೩	೧೪೮
ಇದುವೆ ನಿಶ್ಚಯ ಸೀತೆ ರಾಮರ	೭೨	೧೩	೧೪೮
ಇನಿತು ಮಾತ್ರನ ನುಡಿವಡೀ ನಿಜ	೩೫	೧೧	೧೨೬
ಇನ್ನು ಮುನಿಗಳ ಪರ್ಣ ಶಾಲೆಗೆ	೩೧	೧೪	೧೬೩
ಇರಿದು ಕಳೆಸನೆ ಕೈಕೆಯವಳನು	೫	೧೭	೧೯೩
ಇಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ ನೀನು ದೇಹದ	೨೯	೯	೧೦೦
ಇಷ್ಟಿಯಿಂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೆ ಮಗನೆನೆ	೩೯	೧೬	೧೮೮
ಈಗ ರಾಮಾಂತಿಕಕೆ ಬೇಗದಿ	೨೮	೧೭	೧೯೯
ಉಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರದ ಮುಸುಕಿ ನು	೫	೯	೯೪
ಉತ್ತಮದ ವ್ಯಾಘ್ರಾಜನವು ಮೂ	೭	೧೦	೧೦೭
ಉತ್ತಮನು ನೆನೆದುಡನು ಮಾರ್ಪವ	೩೩	೧	೧೨೫

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ವುಟ
ಉದ್ಭವನು ಮೂಜಗವನೀಶನು	೧೦	೧೩	೧೫೫
ಉರದ ತಾಡನದಿಂದ ಘೋಳಿಡ	೨೧	೧೬	೧೮೩
ಊರಿಗೆಂತೂ ಬಾರಿನಿವದಿರ	೩೫	೧೩	೧೫೧
ಎಡದಿ ಜಾನಕಿ ಬಲದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ	೩	೧೫	೧೬೬
ಎತ್ತ ನೋಡಲು ವಿಭವಲಂಕೃತ	೨೫	೧೦	೧೧೧
ಎತ್ತಲಾನೂ ನಾಳೆ ಹೊತ್ತರ	೧೦	೧೧	೧೧೯
ಎತ್ತಲಾನೂ ರಾಮ ತನ್ನವ	೫	೧೨	೧೩೧
ಎತ್ತಲಾನೂ ರಾಮ ವನದೊಳ	೪	೧೯	೨೧೫
ಎತ್ತಲಾನೂ ಲೋಕ ಧನಗೃಹ	೧೧	೧೨	೧೩೩
ಎತ್ತಿಬೇಗದಿ ಗುಹನ ರಾಮನು	೪೦	೧೩	೧೫೩
ಎದ್ದು ಸಲಿಲವ ಮುಟ್ಟಿ ಸಂಧ್ಯೆಯ	೧೬	೧೪	೧೫೮
ಎನ್ನ ದೇವವಿದಾನು ನೃಪ ಸಂ	೧೮	೧೨	೧೩೪
ಎನಲದನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೈಕೆಗೆ	೧೯	೧೯	೨೧೯
ಎನಲದನು ಕೇಳುತ್ತ ಸುಡಿದಳು	೩೪	೧೧	೧೨೫
ಎನಲಿಕೆದ್ದಳು ರಾಮ ಪಟ್ಟದ	೨೮	೧೦	೧೧೨
ಎನಲು ಭಯ ಸಂತಾಪದಿಂದಾ	೩	೧೧	೧೧೮
ಎನಲು ಮತ್ತೆನ್ನೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲನೆ	೩೦	೧೫	೧೬೩
ಎನಲು ರಾಮನ ಭಕ್ತನತ್ನಾ	೧೪	೮	೯೭
ಎನಲು ರಾಮನ ವಚನಕೆದ್ದಾ	೩೦	೧೮	೨೨೧
ಎನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಸಂತವೆ	೩೫	೧೪	೧೬೪
ಎನಲು ತ್ರೀರಾಘವನ ಮಾತಿಗೆ	೪೦	೯	೧೦೩
ಎನಲು ಹರ್ಷದಲೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟಳು	೨೪	೧೩	೧೪೯
ಎನುತ ಗುಹನೊಡನೈದಿ ಕಂದನು	೧೪	೧೭	೧೯೫
ಎನುತ ಸೈನಿಕ ಸಂತ ಮಂತ್ರಿಗ	೫	೧೯	೨೧೫

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಎನೆ ಹೆಸಾದವ-ದೇನ ತರಿಸಲಿ	೫	೧೦	೧೦೬
ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮವಿದು ನಿನಗೆನು	೪೦	೧೫	೧೭೬
ಎರಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಲಿ ನುಡಿದನು	೫	೧೮	೨೦೫
ಎಲ್ಲರೂ ದುಃಖಾರ್ತು ಜಲಧಿಯ	೧೫	೧೮	೨೦೭
ಎಲ್ಲರಂತರ್ಗೃಹೆಯಲನುದಿನ	೧೫	೧೫	೧೬೯
ಎಲ್ಲನನು ನೀ ಬಲ್ಲ ಲೋಕದ	೨೫	೧೭	೧೯೮
ಎಲ್ಲವೂ ಪರವಲ್ಲದಂಟೇ	೪೦	೧೧	೧೨೭
ಎಲ್ಲಿ ಕನುಲವಳಾಕ್ಷ ರಾಮನು	೧೩	೧೭	೧೯೫
ಎಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಸವನು ಮಾಡಲು	೬	೧೫	೧೬೭
ಎಲೆ ಸಖಿಯೆ ಕೇಳೆನ್ನ ನಚನವ	೪೨	೧೩	೧೫೩
ಎಕ ತಂದೆಗೆ ದುಃಖವಾಯ್ತೆಂ	೩೦	೧೧	೧೨೪
ಎಕೆ ನಿನಗಾಚರಣೆ ನೋಡಲು	೧೩	೯	೯೬
ಎಣಲೋಚನೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ಗುಣ	೩೮	೧೨	೧೩೯
ಎಸು ಹೇಳು ಸುನಂತ ರಾಘವ	೩	೧೬	೧೭೯
ಎಸು ನಡೆಸುಕ್ರಿಯೆಯ ತಂದೆಗೆ	೪೮	೧೯	೧೯೦
ಎಳೆನಲು ನಾನೆದ್ದು ಬಂದೆನು	೩೯	೧೫	೧೭೫
ಒಡನೆ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಹ	೨೮	೧೯	೨೨೧
ಒಳಗೆಯಂತರ್ಗೃಹೆಯಲಿಪಳು	೩೨	೧೯	೨೨೨
ಓಡಿದುದು ಸುರಕಟಕ ಕದನಕೆ	೩೫	೧೦	೧೧೪
ಅಂಕುಶಧ್ವಜ ವಜ್ರಯವಲತೆ	೪೧	೧೭	೨೦೨
ಅಂದು ಮೊವಲಾಗಿದರ್ ಮನದೊಳ	೧೭	೧೦	೧೦೯
ಅಂಪು ರಾತ್ರಿಯಲಾ ನಗರ ಜನ	೧೭	೧೧	೧೨೧
ಅಂದು ರಾತ್ರೆಯ ವೃಕ್ಷ ಮೂಲದಿ	೨೨	೧೪	೧೬೦
ಇಂತೆನಲು ಮುನಿಕೇಲ ಭರತನ	೩೦	೧೭	೧೯೯

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಇಂತೆನುತ ತವತವಗೆ ರಾಮನ	೨೩	೧೧	೧೨೩
ಇಂತೆನುತ ದುಃಖದ ವಿಲಾಪ	೩೭	೧೧	೧೨೬
ಇಂತೆನುತ್ತಿರ ಗುಹನ ಹೈದಯದ	೧೫	೧೪	೧೫೯
ಇಂದ್ರನೀಲ ಶ್ಯಾಮ ಕೋಮಲ	೪೮	೧೨	೧೪೨
ಇಂಪುಮುಖ ಕೇಳೆನಗೆ ಪ್ರಾಣವು	೯	೧೬	೧೮೦
ಇಂದು ಮೊದಲೀ ಶಾಂತನಾಗಿರು	೨೬	೧೨	೧೩೬
ಇಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ ಸಹಿತರ	೪೧	೧೫	೧೭೬
ಇದೆ ನಡೆವೆನು ರಾಮನಿದ್ದಾ	೫೧	೧೬	೧೯೧
ಎಂದ ಕೈಕೆಯ ಮಾತ ಕೇಳು	೧೪	೧೯	೨೧೭
ಎಂದಡವ ಕೇಳುತ್ತ ಶೋಕಾ	೧೮	೧೬	೧೮೨
ಎಂದಡದುದಾಂತ್ಯಂಗ ಕೈಕೆಯ	೩೯	೧೦	೧೧೫
ಎಂದಡ್ಲವ ಕೇಳಿ ಗುರುಮುಖ	೩೭	೧೮	೨೧೩
ಎಂದಡಂಜದಿರಸ ವೈಶ್ಯ ಮು	೧೨	೧೬	೧೮೧
ಎಂದಡೆಂದರು ಋಷಿಗಳೆದೆಯಿದೆ	೩೮	೧೭	೨೦೧
ಎಂದಡೆಂದ ವಸಿಷ್ಠ ರಾಘವ	೬	೧೮	೨೦೫
ಎಂದ ನಾರಾಯ ನುಡಿಗಿ ಬಿದ್ದನು	೧೬	೧೧	೧೨೧
ಎಂದವಳ ಕೂಡಬಲೆ ಕೋಪದ	೪೧	೧೦	೧೧೫
ಎಂದು ಚರಣವ ಹಿಡಿದು ಶಿರದಲಿ	೧೯	೧೮	೨೦೮
ಎಂದು ತನ್ನವರಿಗೆ ಗುಹನೈ	೧೦	೧೭	೧೯೪
ಎಂದು ನಡೆವರು ದಿವ್ಯಮುನಿವರ	೩೭	೧೫	೧೭೫
ಎಂದು ನುಡಿವುತ ಮತ್ತೆನಿಂದ	೩೬	೧೧	೧೨೬
ಎಂದು ಮುನಿಪ ವಸಿಷ್ಠನಾಗಳೆ	೧೦	೧೦	೧೦೭
ಎಂದು ಮೊದೆಯಿಡೆ ಸತ್ಯವನು ಕೊ	೩೮	೧೬	೧೮೭
ಎಂದು ರಸವಲಿ ನಡೆಸನು ಗುರು	೨೦	೧೦	೧೧೦

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಎಂದೆನುತ್ತಾ ದಿವ್ಯ ವಾದುಕೆ	೩	೧೯	೨೧೫
ಒಂದು ದಿನ ಸುಲಯಲಿಕೆ ಬಟ್ಟಿಗೆ	೨೭	೧೫	೧೭೨
ಒಂದು ದೃಢ ನಾವೆಯನು ತಾನೇ	೨೦	೧೭	೧೯೭
ಕನಸಿನಲಿ ನಾನಾತ್ಮ ಭೇದವು	೧೧	೧೮	೨೦೯
ಕರನನಿರಡನು ಮುಗಿದು ತನ್ನಯ	೬	೧೯	೨೧೫
ಕರವ ಶಿರದಲಿ ಮುಗಿದು ಬಂದಾ	೧೧	೧೦	೧೦೮
ಕರಸಿದಡೆ ಶತ್ರುಘ್ನ ಸಹಿತವೆ	೨	೧೭	೧೯೨
ಕರಸು ಭರತನ ಬೇಗ ರಾಘವ	೩೪	೧೦	೧೧೩
ಕಲ್ಪನೆಯ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯದ	೨೭	೯	೧೦೫
ಕಷ್ಟವೀ ಸಂಸಾರವಿದರೂಳು	೧೩	೧೯	೨೧೦
ಕಳುಹಿದನು ರಾಘವನನಡವಿಗೆ	೩೦	೧೬	೧೮೫
ಕಾಣೆನೆಂದಿನ ಸೊಬಗ ತೋರುವ	೨	೧೧	೧೧೭
ಕಾಮ ಕಿಂಕರನಾದಗುಂಟೆ	೨೪	೧೫	೧೭೨
ಕಾನು ಲೋಷಾದಿಗಳು ವಿದ್ಯಾ	೨೨	೧೨	೧೩೫
ಕಾಲವದನಗ್ರಸಧಿ ಮೂಢರು	೧೨	೧೨	೧೩೩
ಕಿಚ್ಚ ಹೂಗುವೆನು ವಿಷವ ಕುಡುವೆನು	೩೨	೧೬	೧೮೬
ಕುಳಿತಕಾ ರಥದಲ್ಲಿ ಜಾನಕಿ	೨೮	೧೩	೧೫೦
ಕ್ರೂರೆಯಲಿ ನಯವುಂಟೆ ಕೆಂಗ	೧೪	೧೧	೧೨೦
ಕೆಟ್ಟ ಶೂದ್ರಿಯ ಮೆಚ್ಚಿ ನಾನತಿ	೨೫	೧೫	೧೭೨
ಕೆಟ್ಟ ನೆನ್ನನು ರಕ್ಷಿಸೆಂದೆನೆ	೧೭	೧೬	೧೮೨
ಕೇಳಿ ಕರ್ಣವೃಧೆಯನೆದೆಯೊಳ	೩೨	೧೧	೧೭೫
ಕೇಳಿ ಗುರುವಾಕ್ಯವನು ಕರ್ಣದ	೭	೧೮	೨೦೫
ಕೇಳಿ ತದ್ವಿಃಖವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ	೮	೧೨	೧೩೨
ಕೇಳಿದ್ದೆ ನಿಜ ಮಾರ್ಚು ಕೃತಕವ	೩೪	೧೯	೧೮೬

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ವುಟೆ
ಕೇಳಿ ಬಳಿಕ ಪಸಿಷ್ಠನಾ ಶ್ರೀ	೯	೧೪	೨೦೬
ಕೇಳಿ ಮುನಿವಚನವನು ವಿಸ್ಮಯ	೨೧	೧೩	೧೪೪
ಕೇಳಿ ರಾಮನ ಸಖ ಗುಹನು ನೀ	೩೯	೧೩	೧೫೨
ಕೇಳಿ ಹರುಷದಿ ಹಾರವನ, ದೂ	೨೨	೧೦	೧೧೦
ಕೇಳು ವಾರ್ವತಿ ಭರತನಾ ನೀ	೧	೧೪	೨೦೪
ಕೇಳು ವಾರ್ವತಿ ಮುನಿಗು ಮುಖದಲಿ	೧	೧೯	೨೧೪
ಕೇಳು ವಾರ್ವತಿ ರಾಮ ಮುಂದಿರ	೧	೧೨	೧೩೦
ಕೇಳು ಮಗನೇ ನನ್ನ ಸುಡಿಯನು	೨೦	೧೪	೨೦೯
ಕೇಳು ಮಗನೇ ಭೃತ ಗೌಪ್ಯವ	೩೦	೧೪	೨೧೧
ಕೇಳು ರಾಘವ ಮನೆಯಲ್ಲರ	೩೨	೧೫	೧೬೪
ಕೈಕೆಗಾನೆಂದಿದ್ದಯಾದಡೆ	೩೬	೧೬	೧೪೭
ಕೈಕೆ ಪಾತಕಿ ದುಃಖಕಾರಣೆ	೪	೧೪	೧೫೬
ಕೈಕೆ ಬೇಡಿದ ವರಗ ನಿಷ್ಕರ	೩೩	೧೪	೨೦೨
ಕೈಕೆಯಸ್ತ್ರಿಯೆತ್ತ ರಾಜ್ಯಾ	೮	೧೬	೧೦೦
ಕೈಕೆ ಯೌರಾಜ್ಯವನು ಬಿಡಿಸಲು	೯೫	೧೧	೧೬೪
ಕೊಟ್ಟ ಪೂರ್ವದಲರದೊರವನೆನ	೩೧	೧೧	೧೬೫
ಕೊಟ್ಟಳಾಗ ಸುಮಿತ್ರ ರಾಮನ	೪೬	೧೨	೧೬೧
ಕೊಟ್ಟ ಜಲವನು ಸಾದಯುಗಳವ	೧೩	೧೬	೧೬೧
ಕೊಲ್ಲನೇ ತಾಟಕಿಯ ಯಾಗದಿ	೩೫	೧೪	೨೧೨
ಕೊಲೆಗರುಹನಾರ್ಗರ್ಥಿಗಳ	೬	೧೧	೧೪೧
ಕೊಪ ಶ್ರೋಳಗುದ್ಭುತವಾದಾ	೨೩	೧೨	೧೩೬
ಕೌಸಲ ಪುಚ್ಚರಿಯ ಮಾಡುತ್ತ	೩೩	೧೦	೧೧೩
ಕೌಸಲಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಾ	೦೨	೧೩	೧೪೧
ಕಂಡು ಗಂಗೆಯು ನಿಳೆಯಲುಗಳೆ	೩೮	೧೩	೧೫೨

ವದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಕಂಡು ಭರತನು ಮುನಿಪದದ್ವಯ	೨೨	೧೭	೧೯೭
ಕಂಡು ಜರ್ಷದಲೆದ್ದು ತಕ್ಕಿಸಿ	೨	೧೨	೧೩೦
ಕಂದ ತಂದೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಗತಿಯಾ	೨೬	೧೬	೧೮೪
ಕಂದ ನಾನೆಂಬೀ ಸಲುಗೆಯಿಂ	೩೭	೯	೧೦೨
ಕಂದ ಮೂಲ ಫಲಾಶನದಲೇ	೨೩	೧೯	೨೨೦
ಕಾಂತೆ ಕೇಳೈ ರಾಮನಗಲಿ ಸು	೨	೬	೧೭೮
ಕಾಂತೆ ನಿನ್ನಯ ಬುದ್ಧಿ ನಿನಗತಿ	೪೦	೧೦	೧೧೫
ಖೂಳ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಲು	೩೯	೯	೧೦೩
ಗಂಟು ಗಿಂಟು ಸುವಸ್ತ್ರವೇನಾ	೨೯	೧೫	೧೭೩
ಗಿರಿತ ಕೇಳು ವಸಿಷ್ಠ ಮುನಿಗಳು	೧	೧೭	೧೯೨
ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೈ ಮುನಿಮನುಗಳ	೪೦	೧೭	೨೦೨
ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೊಂದುದಿನವಂತಃ	೨	೯	೯೪
ಗುರುಗಳಿಗೆ ಗುರುಷಿಷ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀ	೧೫	೧೦	೧೦೯
ಗುರುಮತದಿ ಕೈಕೊಳ್ಳಲಿ ಬೇಕದ	೨೧	೧೦	೧೧೦
ಘೋರ ಸಂಸಾರದಲಿ ಕುದಿನರಿ	೧೨	೯	೯೬
ಚನ್ನೆ ಚಲುವಿನ ಕಣೆ ಜನಕ ಸುತೆ	೧೫	೧೭	೧೯೫
ಚಾರು ಭುಜ ಕಂಕಣದ ತೋಪ್ಪಳ	೭	೯	೯೫
ಚಿತ್ರ-ಕೂಟಾದ್ರಿಯಲಿ ಮುನಿಗಳ	೩೯	೧೪	೧೬೫
ಚಿತ್ರಕೂಟಾದ್ರಿಯಲಿ ರಾಘವ	೨೬	೧೯	೨೨೦
ಚಂದ್ರವದನೆ ಗಿರೀಂದ್ರ ಭನೆ ಕೇ	೧	೧೦	೧೦೫
ಚಿಂತಿಸುತ ಕೌಸಲ್ಯ ದುರ್ಗಿಯ	೨೩	೧೦	೧೧೧
ಚಿಂತಿಸುತ್ತೆನ್ನಲುಹೆ ಕೇಳು	೧೫	೧೬	೧೮೨
ಜಟಿಗಳಾಗವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೇರವು	೪೩	೧೩	೧೫೩
ಜನಕ ಸಾವಾಗೇಕೆ ರಾಘವ	೨೮	೧೬	೧೮೫

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಜನಪನಿಂದ ಸುಮಂತ ತಾತ್ಕ	೨೭	೧೩	೧೪೯
ಜನಪ ರಾಮನನ್ನಿ ತದೆಯದ	೩೬	೧೪	೧೬೪
ಜನಪ ರಾಮನ ಪಪಥವಿಡೆ ಮೆ	೭	೧೧	೧೧೯
ಜನಪರಿಂಗೀ ಮುನಿಯ ವೇಷಾ	೨೪	೧೭	೧೯೮
ಜರೆಮರಣಕ್ಷುತ್ಯನೆಯು ಲೋಕವು	೧೬	೧೨	೧೩೪
ಜಲವ ಕರವತಿ ಪಿಡಿದು ಹೋದನು	೧೪	೧೬	೧೮೧
ಜಲವ ಮಾತ್ರಾಹಾರದಿಂದವೆ	೩೩	೧೩	೧೫೧
ಜಲವೆ ಮಾತ್ರಾಹಾರದಿಂ ನಿಜ	೪೪	೧೩	೧೫೪
ಜಾಗರಣ ಸವನವು ಸುಷುಪ್ತಿ ವಿ	೨೨	೯	೯೯
ಜಾತಿಗಳು ಸಹ ನಾನೆ ದೋಲೆಯು	೧೭	೧೪	೧೫೯
ಜೀಯ ಜಯ ಚಿತ್ತವಿಸೆನಲ್ಯಾ	೨೬	೧೧	೧೨೩
ತಡವಿ ನಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರಿ ರಾಘವ	೭೮	೧೧	೧೨೪
ತನಗೆ ರಾಘವ ನಿನ್ನ ಚರಣದ	೩೪	೯	೧೦೨
ತನ್ನ ನಿಜವೇ ಕೇವಲಾತ್ಮನು	೨೭	೧೨	೧೩೭
ತನ್ನ ಪಿತನಜ ಸಹಿತ ಧರಿಸನೆ	೧೩	೧೦	೧೦೮
ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತದ ಪಾಪ ಮ	೫	೧೪	೧೫೬
ತನುವಿದುವೆ ತಾವಂದು ಲೋಕದ	೨೦	೧೨	೧೩೫
ತರುಣಿ ನೀನವಗೆಂದೆ ನಿನ್ನ	೩೭	೧೦	೧೧೪
ತಾತ ತಾಯಿ ಸುಪತ್ನಿ ಮೂನ	೪೨	೧೬	೧೮೮
ತಾಯಿ ನೀನವ ಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ರಘು	೧	೧೪	೧೫೫
ತಾಯಿ ಗೆರಗದನೆನ್ನನಗಲಿದ	೬	೧೬	೧೭೯
ತಾಯಿ ತಂದೆಯ ಸತ್ಯವಚನವ ಸೂಚನೆ	೧೨	೧೨	೧೩೦
ತಾಯಿ ತಾತನು ಯೆಲ್ಲಿ ಯೊಬ್ಬಳೆ	೨೫	೧೬	೧೩೦
ತೊಡೆದು ಕಂಗಳ ಜಲವ ಸಂತಸ	೨೭	೧೬	೧೮೫

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ತೋಳೆದು ಮುನಿ ವಾದೋದಕವ ನಿಜ	೧೨	೧೦	೧೦೮
ತೋರದಲ್ಲಿಯು ಶೋರಿಂದಂತಿಹೆ	೩೦	೯	೧೦೧
ತಂದೆ ತಾಯಾಸರಲಿ ಜಾರುವ	೧೧	೧೬	೧೮೧
ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಗುರು	೭	೧೨	೧೩೨
ತಂದೆ ತಾಯೊಡಪುಟ್ಟು ಬಾಂಧವ	೧೪	೧೨	೧೩೩
ತಂದೆಯನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪುರಜನ ಸೂಚನೆ	೧೩	೧೩	೧೪೩
ತಂದೆಯಂತ್ಯದಿ ಯಣ್ಣನೇ ಧಿಟ	೧೭	೧೮	೨೦೮
ದಣಿಸಿದನು ಪಡೆಯಿಲ್ಲವನು ಮುನಿ	೩೫	೧೭	೨೦೦
ದಶರಥಗೆ ಮಗನಾದೆ ಕೌಸಲೆ	೨೯	೧೪	೧೬೨
ದಶರಥಗೆ ಸುತನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ	೩೧	೧೮	೨೧೧
ದಾನಮಾನವೆಧೇಷ್ಟವಿತ್ತು ವಿ	೫೦	೧೬	೧೯೦
ದಿಕ್ಕು ಗಣನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದನಗ	೪೫	೧೦	೧೧೬
ದಿಡದಲಿಳಿದಿಂತೆಂದನಾ ಗುಹೆ	೨೦	೧೪	೧೬೦
ದಿವ್ಯ ದಧಿಘೃತ ಪಕ್ವ ವಾಯಸ	೩೩	೧೭	೨೦೦
ದುಕ್ಕ ಸುಖ ದಿವರಾತ್ರಿಯಂದದ	೧೦	೧೪	೧೫೭
ದುರ್ಲಭವಲಾ ಮುನಿಪ ನಿಜಪದ	೧೧	೯	೯೬
ದುಷ್ಟರನು ದುರ್ಬುದ್ಧ ರಾಗಮ	೪೩	೧೦	೧೧೬
ದುಷ್ಟ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶವನು ಬರು	೧೩	೧೩	೧೪೬
ದೂರ ಸೇನೆಯ ಹೊರಗಿರಿಸಿಯೇ	೨೧	೧೭	೧೯೭
ದೇವ ಕಾರ್ಯವ ಮಾಡಲೆಂದೀ	೧೪	೧೦	೧೦೮
ದೇವ ತನ್ನನು ಪೋಹಿಸಿದೆಲಾ	೧೧	೧೯	೨೧೭
ದೇವ ನಿನ್ನಾಶ್ರಯದಿ ಮಾಯಾ	೧೬	೯	೯೭
ದೇವ ನೀನೇ ಧನ್ಯ ಭಕ್ತಿ ದೃ	೧೮	೧೭	೧೯
ದೇವ ರಾಮನು ಮನೆಗೆ ತಿರುಗನು	೩೪	೧೮	೨೧೨

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ವುಟ
ದೇವಿ ಗಂಗೆ ನವೋಸ್ತು ಬೇಡುವೆ	೧೯	೧೪	೧೬೦
ದೇಹ ನರಕಸಮೂಹವದರಲಿ	೨೪	೧೨	೧೩೬
ದೊಡ್ಡ ರಾವಣನಾದಡೊಂದೇ	೩೬	೧೮	೨೧೩
ದಂಡದಂತೆರಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯ	೩೩	೧೯	೨೨೨
ದಂತ ನಾಲ್ಕುಗಳಿಂದ ಗಜಕುಲ	೬	೧೦	೧೦೬
ಧನವ ವಿಪ್ರರಿಗಿತ್ತು ಬಹೆ ನಾ	೪೪	೧೨	೧೪೧
ಧರ್ಮದಿಂದಿಹ ಲೋಕ ಗತಿಯೆನ	೯	೧೫	೧೬೮
ಧರೆಗೆ ಹೊರಳುವ ಮುಖ ಮೂರ್ಛಾ	೩೧	೧೬	೧೮೬
ಧ್ಯಾನಿಸುವಳು ಗೊಳಗೆ ವಿಷ್ಣು ವ	೪೭	೧೧	೧೨೯
ಧೀರನಾಗಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ವಿ	೧೩	೧೪	೧೫೮
ನಗರದೊಳಗುಳ್ಳೆಲ್ಲ ದೇವರ	೮	೧೦	೧೦೭
ನನಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ವನದಲಿ	೩೨	೧೨	೧೩೮
ನನ್ನ ಬರವನೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದರೆ	೩೧	೧೨	೧೩೮
ನಮ್ಮದೆಂಬಿ ಹಮ್ಮದಿಲ್ಲದೆ	೧೧	೧೫	೧೬೮
ನಮಿಸಲೆತ್ತಿದಳೊಲಿದು ತಕ್ಕಿಸಿ	೪	೧೮	೨೦೫
ನರರು ಸುಖದುಃಖಗಳ ಬಂಧದಿ	೯	೧೪	೧೫೭
ನವನು ಸಂಧಿಯಲಾಯಿತೀ ಪದ	೪೨	೯	೧೦೪
ನಸುನಗೆಯ ಸುಮುಖಾಬ ದಾಯಕ	೪೫	೧೭	೨೦೩
ನಾ ನಿನಗೆ ವೇಳ್ವದೆ ನಿರಂತರ	೩೦	೧೨	೧೩೭
ನಾನು ಕಾಮಿತಧೇನು ರಾಮನ	೪೨	೧೫	೧೭೬
ನಾನು ವಲ್ಕುಲ ಜಟೆಯನಾಂತಾ	೨೬	೧೮	೨೧೦
ನಾರದನು ಲೋಕೋಪಕಾರವಿ	ಸೂಚನೆ	೯	೯೩
ನಾರಿಯರಿಗಿಚ್ಛಿತವ ಕೊಟ್ಟಡ	ಸೂಚನೆ	೧೧	೧೧೭
ನಾಳೆ ನಡೆವೆನು ವನಕೆನುತ್ತವೆ	೧೬	೧೩	೧೪೭

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ನಿಜ ಜನನಿಗಭಿನಮಿಸಿ ತಮ್ಮಗೆ	೧	೧೩	೧೪೩
ನಿತ್ಯನವ್ಯಯನೇಕನದ್ವಯ	೧೨	೧೪	೨೦೩
ನಿತ್ಯ ನಿತ್ಯವು ಭರತ ಪಾದುಕೆ	೨೪	೧೫	೨೨೦
ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ ನಿರೀಹ ನಿಷ್ಕಳ	೨೧	೧೫	೧೭೧
ನಿನಗದೆತ್ತಣ ದುಃಖ ನಿನ್ನನು	೧೩	೧೪	೨೦೩
ನಿನಗೆ ತನ್ನ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯೆ	೧೪	೧೫	೨೧೪
ನಿನಗೆ ವಾತವ್ಯತ್ಯ ಕುಂದದೆ	೩೫	೧೫	೨೨೩
ನಿನ್ನ ಕಂಡಂತನುದಿನವು ಸಂ	೨	೧೫	೨೧೪
ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರ ಕಿಂಕರನು ನಾ	೩೩	೯	೧೦೧
ನಿನ್ನನರಿವು ಜ್ಞಾನ ನೇರವು	೩೧	೯	೧೦೧
ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯನು ಧಿಟ	೨೨	೧೫	೧೭೧
ನಿನ್ನ ನಾ ಸಮರದಲಿ ಕಾಯಿದೆ	೮	೧೧	೧೧೫
ನಿನ್ನ ನಿಜ ವಂತ್ರವನು ಜಪಿಸುತ	೧೦	೧೫	೧೭೮
ನಿನ್ನ ನೆರೆ ಭಜಿಸುತ್ತ ನೆನೆವುತ	೩೨	೯	೧೦೧
ನಿನ್ನ ಪದಯುಗ ಸೇವೆಯಿಂದು	೩೪	೧೪	೧೭೩
ನಿನ್ನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ದೇಹಿಗ	೧೪	೧೦	೧೦೫
ನಿನ್ನಲನುದಿನ ಮನವ ನಿಲಿಸ ತ	೧೩	೫	೧೭೫
ನಿನ್ನಲೀ ಮಾಯಾ ವಿಲಾಸದ	೨೪	೯	೯೯
ನಿನ್ನ ವಶದಲಿ ಮಾಯೆ ಮಾಯಾ	೧೦	೧೫	೨೧೭
ನಿಮಿಷ ಮೂರ್ಛಿಸಿ ಕಂಗಳರಳಿಸಿ	೧೧	೧೧	೧೨೦
ನಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲ ಸುಮಂತ ಯೆನುತವೆ	೨೫	೧೩	೧೫೦
ನೀತಿಯಲಿ ಘಾತಿಯ ಸುಗುಣ	೨೨	೧೧	೧೨೨
ನೀನಗಲಿ ತಾನಿಹೆನೆ ಧರ್ಮ	೩೫	೧೨	೧೪೦
ನೀನಲೈ ಸಾಕ್ಷಾತ ವಿಷ್ಣು	೮	೧೫	೨೧೭

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ನೀನು ಬರಿದೆ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವ	೧೫	೧೯	೨೧೮
ನೀನು ಮಾನುಷನಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್	೨೫	೧೪	೧೬೨
ನೀನು ಲೋಕಾನೀಕ ರೆಲ್ಲಾ	೭	೧೫	೧೬೭
ನೀನೆ ಪ್ರೇರಿಸಿ ಲೋಕದೊಳಗೆ	೯	೧೯	೨೧೬
ನೀನೆ ಲೋಕವು ಲೋಕ ಚೇಷ್ಟಕ	೧೮	೧೫	೧೭೦
ನೀಲಮೇಘದ್ಯುತಿಯ ನಯನೋ	೧೧	೧೭	೧೯೪
ನೀಲ ರತುನದಿ ಕಡೆದು ಮಾಡಿದ	೬	೯	೯೫
ನೆಗೆದಹಂಕೃತಿ ಬದ್ಧಿ ಪ್ರಾಣಾ	೨೧	೯	೯೮
ನೆಟ್ಟನೆಂದೂ ರಾಮಭಾಷಿತ	೨೧	೧೪	೧೬೦
ನೇಣ ಕೊರಳಂಗಿಕ್ಕಿಯಾದರು	೧೫	೧೧	೧೭೧
ನೋಡಗಡ ಪರವಧುವ ರಾಮನು	೨೧	೧೧	೧೭೨
ನೋಡಿದರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಂತ್ರವ	೬೫	೧೫	೧೭೪
ನೋಡಿರೈ ಜಾನಕಿಯ ಚರಣದಿ	೫	೧೩	೧೪೪
ನೋಡು ತನ್ನಯ ಶಾರ್ಯವೀಗಳೆ	೯	೧೨	೧೩೨
ಪಟ್ಟವನು ನೀ ಧರಿಸಿದೀ ನೃಪ	೩೬	೯	೧೦೨
ಪರಮನೆಲ್ಲಾ ಸುಕ್ತಿಮಾತ್ರನು	೪೭	೧೬	೧೯೦
ಪರಿಪರಿಯ ಫಲ ಪುಷ್ಪಮೋದಾಂ	೩೯	೧೭	೨೦೧
ಪರ್ವತಾತ್ಮಜೆ ಕೇಳು ರಾಘವ	೨	೧೫	೧೬೬
ಪಾತಕವನೇನಾದರೂ ಪರ	೯	೧೭	೧೯೪
ಪಾತಕಿಗೆ ಪತಿತಂಗೆ ಕೋಪವಿ	೪೦	೧೬	೧೮೮
ಪಾಪಿ ರಾಮನ ಕೂಡೆ ಗಂಧನು	೨೬	೧೩	೧೪೯
ಪಾಪಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನೆ ಜಯ ಜಯ	೧೨	೧೯	೨೧೭
ಪ್ರಾರಬುಧ ಸುಖದುಃಖವಾರಿಗು	೨೯	೧೨	೧೩೭
ಪ್ರೀತಿ ನಗಸುತೆ ಕೇಳು ರಾಮನು	೨	೧೩	೧೪೩

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಪ್ರಿಯ ಧರಾಧಿಕ	೧೬	೧೯	೨೧೨
ಪೂಜಿಸಿದನಾ ಮುನಿ ಜಗತ್ತಯ	೪	೧೫	೧೬೭
ವೈಮದಿಂದಾತ್ಮಿಷ್ಯ ಪೂಜೆಯ	೩೧	೧೯	೨೨೨
ಪೌರಜನ ಪರಿವಾರ ವೃದ್ಧರು	೩೦	೧೩	೧೫೦
ಪಂಚಭೂತವ್ರಾಣ ಸಂಚಕ	೨೩	೯	೯೯
ಬದ್ಧವಕೆ ಫಲನಾಯು ಹಿರಿಯರ	೪೩	೧೭	೨೦೨
ಬನ್ನ ನೀವಿಲ್ಲಿರಿ ಯೆಸವುದ	೬	೧೭	೧೯೩
ಬನ್ನ ನನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಹೋಗದೆ	೩೫	೧೨	೧೩೯
ಬರೆದೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಮೂಢರು	೨೮	೯	೧೦೦
ಬಲ್ಲೆ ನಾ ಪೌರೋಹಿತಿಯ ಯಿದು	೧೬	೧೦	೧೦೯
ಬಳಿಕ ಪರಮಾನಂದ ಬಾಷ್ಪಾ	೪೪	೧೭	೨೦೩
ಬಳಿಕ ಭರತನೇತ್ತಿ ರಾಮನು	೨	೧೮	೨೦೪
ಬಳಿಕ ರಾಘವನೇಷ್ಟು ನಿತ್ಯನ	೩೮	೧೪	೧೬೪
ಬಳಿಕ ವೃದಯವಲ್ಲಿದ್ದು ಜನವತಿ	೩೬	೧೩	೧೫೨
ಬಾರ ಹೋಗನು ಕೂಡನಗಲನು	೪೩	೧೧	೧೨೮
ಬಾಲೆಯಾಗಿಕೆ ನನ್ನ ಕಂಡು ವಿ	೪೧	೧೨	೧೪೦
ಬಾ ವಟುವೆ ಹೋಗಿನ್ನು ಮುನಿಪಗೆ	೪೩	೧೨	೧೬೧
ಬಿಟ್ಟ ಕೆಂಜೆಡೆ ನೊಸಲ ತಿಲಕದ	೯	೯	೯೫
ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನನು ನೀವು ನಡೆದರೆ	೨೩	೧೪	೧೪೧
ಬಿಟ್ಟೆಯೆನ್ನನನಾಥನಾದೆನು	೮	೧೮	೨೦೬
ಬಿಟ್ಟೆಯೇತಕೆ ಭೂಷಣಂಗಳ	೪	೧೧	೧೧೮
ಬಿದ್ದು ಪದದಲಿ ಗುಹನು ಫಾನೆನ	೧೨	೧೭	೧೯೫
ಬಿಸಿಲು ದೊರೆ ಕನಸಿಂದ್ರ ಜಾಲ	೧೫	೧೨	೧೩೪
ಬೇಡಿದಳು ನಿಜ ಮಾತೃ ನೀನೇ	೩	೧೭	೧೯೨
ಬೇರೆ ಬೇರೆನೆ ತನಗೆನುತ್ತವೆ	೩೧	೧೫	೧೭೩

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಬಂದ ಭರತನ ನೋಡಿ ಹರುಷದ	೨೪	೧೬	೧೮೪
ಬಂದು ನಿಮ್ಮಡಿಗೈರಗಿ ನಾ ಸುಖ	೪೬	೧೧	೧೮೮
ಬಂದು ಬಂದಾದೇಶ ಜನ ರಘು	೨೭	೧೯	೨೨೧
ಬಂದು ರಾಮ ಪದಾಂತಿಕದಿ ಬಿ	೨೯	೧೭	೧೯೯
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದುಕೂಲವೆರಡನು	೬೪	೧೯	೨೨೨
ಭರತ ಕೇಳೇಕಳುವೆ ಶೋಕ	೪೧	೧೬	೧೮೮
ಭರತಗವಿಳಾವನಿಯ ಭೋಗದ	೬	೧೨	೧೩೧
ಭರತನಖಿಳಾಮಾತ್ಮ ಪರಿಜನ	ಸೂಚನೆ	೧೭	೧೯೨
ಭರತನಖಿಳಾಮಾತ್ಮ ಪರಿಜನ	೨೦	೧೯	೨೧೯
ಭರತನನು ಕಾಣುತ್ತ ಕಂಡವು	೩೩	೧೬	೧೮೬
ಮಕರ ಕುಂಡಲ ತಾಂಡವದ ನಾ	೪	೯	೯೪
ಮಗಗೆ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟ ವನವನು	೧೮	೧೮	೨೦೮
ಮತ್ತದೊಂದಕೆ ರಾಮ ಜಟೆಯನು	೯	೧೧	೧೧೯
ಮತ್ತೆ ಪಾರ್ವತಿ ಕೇಳು ದಶರಥ	೧	೧೧	೧೧೭
ಮಧ್ಯ ಕಕ್ಷದ ಪಟ್ಟದೊಳದಲಿ	೨೪	೧೧	೧೨೩
ಮನದಲನವರತೇನ ನೆನೆವನು	೨೮	೧೨	೧೩೭
ಮರಣ ಜನಿಸಿದವರಿಗೊಂದೊ	೪೪	೧೬	೧೮೯
ಮರುದಿವಸ ಗಂಗೆಯಲಿ ಮಿಂದಾ	೧೬	೧೮	೨೦೮
ಮಸಗನಾತುಮನೇಕನದ್ವಯ	೪೨	೧೧	೧೨೭
ಮಾಡಿ ಹಿಂಡವ ಮೂಲ ಫಲಮಧು	೧೪	೧೮	೨೦೭
ಮಾಡುವನು ಹಗಲಿರುಳು ದುಃಖವ	೧೩	೧೨	೧೩೩
ಮಾಡುವನು ಪಟ್ಟವನು ಭರತಗೆ	೧೩	೧೧	೧೨೦
ಮಾಣದೇನೋ ಚಿಂತೆ ರಾಮನ	೨೭	೧೧	೧೨೪
ಮಾಯಸೀತೆಯಲೊಯ್ಯಲರಸಿ ಜಿ	೩೨	೧೪	೧೬೩

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಮಿತ್ರ ಗುಪ್ತನು ತಿಳುಹಿದನು	೨೦೩೫	೧೪	೧೫೫
ಮಿಸುಪ ರತುನದ ರತುನ ಕಾಂತಿಯ	೩	೯	೯೪
ಮೂರಬಾರದು ದುಃಖ ಸುಖವನು	೧೧	೧೪	೧೫೮
ಮೂರಿದಡೆ ಪಿತ್ತನುಡಿಯನವ ಪಿತ್ತ	೨೨	೧೮	೨೦೯
ಮೂರುನೆನೆ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಸುಡಿಯೇ	೩೨	೧೭	೨೦೦
ಮುಖ್ಯನಾದಾಭರಣವನು ತೆಗೆ	೪೫	೧೨	೧೪೧
ಮುಗಿದುದಿಲ್ಲಗೆ ಸಂಧಿ ಧೃತಿಯಿಂ	೩೭	೧೯	೨೨೩
ಮುನ್ನ ನಾನು ಕಿರಾತನಾದನು	೨೩	೧೫	೧೭೧
ಮುನಿಪ ತಂದೆಯ ನೇಮವನು ತಾ	೫	೧೫	೧೬೭
ಮುಪ್ಪುರಿಯ ಕರಣವನು ರಾಮ ಪ	೨೫	೧೯	೨೨೦
ಮೂರು ಜಗ ಕಂಟಕ ಶಿವನನಿವ	೧೨	೧೩	೧೪೬
ಮೃಗವ್ಯಸನದಲಿ ಪಾಪಿ ನಾ ರಾ	೧೬	೧೬	೧೮೨
ಮೆಲ್ಲನು ನಿಮ್ಮಡನೆ ಚರಿಸಲು	೪೦	೧೨	೧೪೦
ಮೋಗವನೋಡುತ್ತಿರಲು ಜಾನಕಿ	೨೫	೧೩	೧೪೯
ಮಂಚದಲಿ ಕಾಂತದಲ್ಲಿದೆ	೨೭	೧೦	೧೧೨
ಮಂಥರೆಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಕೈಕೆಯ	೨೪	೧೦	೧೧೧
ಮುಂದೆ ಕಲಿಯಲಿ ಜನಿಸುವವರಿಂ	೧೮	೧೩	೧೪೭
ಯೆತ್ತಿ ಕುಳಿಸಿ ರಾಮ ತಂದೆಯ	೩೯	೧೧	೧೨೭
ಯೆಂದೆ ನೀ ಸಂಸಾರಿಯೆಂದೆಲೆ	೧೫	೯	೯೭
ರವಿಕುಲೇಶ್ವರ ರಾಮ ಚರಿತದಿ	೪೯	೧೨	೧೪೨
ರಾಜ ಗಣನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದಗಳು	೫೨	೧೬	೧೯೧
ರಾಟೆಯೆತ್ತಿದ ಕೊಡನುದಕ ಹೂ	೧೭	೧೨	೧೩೪
ರಾಮ ಕೇಳಿತೆನುತ ನಿನ್ನಯ	೩೬	೧೫	೧೭೫
ರಾಮ ಕೇಳಿ ನಿನಗೆ ಸೀತಾ	೮	೧೫	೧೬೮

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ರಾಮಗಾಗಲಿ ಭೂಪಗಾಗಲಿ	೨೩	೧೬	೧೮೪
ರಾಮಗುಳ್ಳಾ ರಾಜ ವಿಭವವ	೨೨	೧೯	೨೧೯
ರಾಮಗೊಂದನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸು	೩೪	೧೨	೧೩೮
ರಾಮ ಚಿಂತೆಯಲಳಿದ ದಶರಥ	ಸೂಚನೆ	೧೬	೧೭೮
ರಾಮನಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿ ಮಾ	೪೫	೧೫	೧೭೭
ರಾಮನಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿ ಮಾ	೧	೧೬	೧೭೮
ರಾಮ ನಿಜಶಿರದಲ್ಲಿ ಕರಯುಗ	೧೦	೯	೯೬
ರಾಮ ನಿದ್ರೆಯ ಭಸದಲಿರೆ ಸು	೧	೧೫	೧೬೬
ರಾಮ ನಿನಗಪರಾಧ ಕೃತ್ಯವ	೧೨	೧೧	೧೨೦
ರಾಮನಿಂದೆನಗೇನು ಭಯವೆಡೆ	೨೯	೧೦	೧೧೨
ರಾಮ ನೀನಜ ವಾಣಿ ಜಾನಕಿ	೧೮	೯	೧೯೮
ರಾಮ ನೀನರಿ ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟವ	೧೯	೧೦	೧೧೦
ರಾಮ ನೀಯಮ ಸೀತೆ ಸಂಯಮಿನಿ	೧೯	೯	೯೮
ರಾಮ ನೀ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಕೆ	೩೬	೧೯	೨೨೩
ರಾಮನೆಲ್ಲರ ಕಳುಹಿದನು ಸುಖ	ಸೂಚನೆ	೧೯	೨೧೪
ರಾಮನೊಡನೈದುವ ಸುಮಿತ್ರನು	೯	೧೩	೧೪೫
ರಾಮ ಪಿತೃ ಮರಣವನು ಕೇಳಿ	ಸೂಚನೆ	೧೮	೨೦೪
ರಾಮ ರಾಘವ ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ	೨೦	೧೬	೧೮೩
ರಾಮ ರಾಜ್ಯಭಿಷೇಕ ವಿಭವವ	ಸೂಚನೆ	೧೦	೧೦೫
ರಾಮ ರಾಮ ರಘೋತ್ತಮಾಚ್ಚುತ	೧೯	೧೫	೧೭೦
ರಾಮ ರಾಮಾ ರಾಮ ಯೆನುತಿ	೧೭	೧೩	೧೪೭
ರಾಮ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಿಲ ಮೇಘ	೧೮	೧೧	೧೭೧
ರಾಮ ಹಾ ಗುಣಧಾಮ ಹಾ ನಿ	೩೮	೧೧	೧೭೬
ರಾವಣನ ಸಂಹರಿಸಲೋಸುಗ	೨೦	೧೩	೧೪೮
ರಾವಣನು ಮಾನವರಲ್ಲದೆ	೧೪	೧೩	೧೪೬

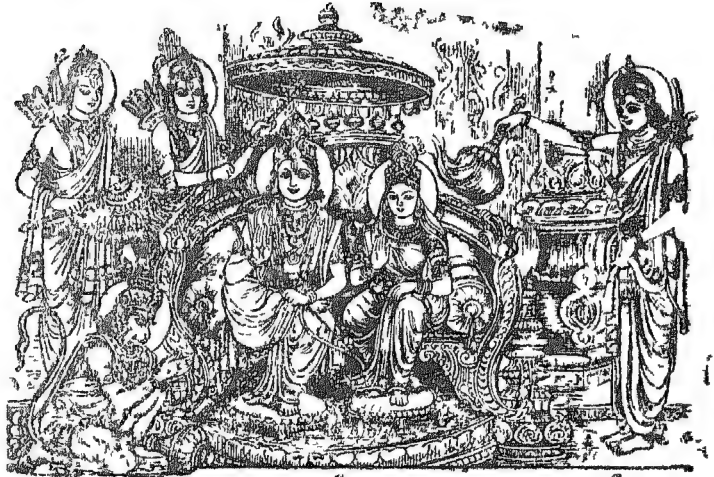
ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಋದ್ರ ಸಂಖ್ಯದ ಸಂಧಿಯಲಿ ಪದ	೪೮	೧೧	೧೨೯
ರೂಢಿಯರಸನ. ರಾಮನಾದರೆ	೩೨	೧೦	೧೧೩
ರೇತ ನೆತ್ತರ ಮೇಧ್ಯ ಮೂತ್ರ	೧೯	೨	೩೫
ಲೇಸು ಕೌಸಲ್ಯಗು ಸುಮಿತ್ರಗು	೩೧	೧೦	೧೧೩
ಲೋಕದೊಳಗಣ ನಾರಿ ಶಬ್ದ	೨೦	೯	೯೮
ವನಕೆ ರಾಮನ ಕಳುಹುವುದನಾ	೨೬	೧೭	೧೯೮
ವನದಿ ನೀ ರಾಜ್ಯದಲಿ ತಾನಿದ	೨೭	೧೮	೨೧೦
ವನವನೆಲ್ಲವ ಬೆಳಗುತಿಪ್ಪಾ	೨೯	೧೯	೨೨೧
ವರ ವಸಿಷ್ಠನ ಮೊದಲು ಶಾಸ್ತ್ರೋ	೩೪	೧೭	೨೦೦
ವರ ವಸಿಷ್ಠನು ಪೇಳಿದಂದದಿ	೪೯	೧೬	೧೯೦
ವರ ವಸಿಷ್ಠ ಸುಮಂತ ಶತ್ರು	೩೭	೧೭	೨೦೧
ವರವೆರಡ ನೊಲಿದಿತ್ತ ಪೂರ್ವದ	೨೯	೧೬	೧೮೫
ವರ ಸುಮಂತನ ನೇಮದಿಂ ಕರಿ	೭	೧೭	೧೯೩
ವರುಷ ಹದಿನಾಲ್ಕಂತ ನಿನಗಿಂ	೨೧	೧೮	೨೦೯
ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲವಿದ್ಯೆ ಯನುದಿನ	೨೧	೧೨	೧೩೫
ವಿಸ್ತಮುಖ್ಯರಿಗುತ್ತಮಾಂಬರ	೨೬	೧೦	೧೧೧
ಶತ್ರು ಮಿತ್ರರೆನಿಪ್ಪ ಭೇದದ	೧೭	೧೯	೨೧೮
ಶಮೆಯ ನಂದನ ಕಾಮವಿಷಯ	೨೫	೧೨	೧೩೭
ಶರಥ ಮಥನದ ಲದ್ರಿಯಿಳಿಯಲು	೧೧	೧೩	೧೪೫
ಶ್ರೀಮದಮರಮುನೀಂದ್ರ ವಂದಿತ	೧	೯	೯೩
ಶುದ್ಧ ಪುಳಿಕಟು ಗೆಂಡೆ ಕಾಯಸು	೩೬	೧೨	೧೩೯
ಶುದ್ಧ ಮತಿಯು ನಿನ್ನಲರಿಯಲು	೨೫	೯	೯೯
ಶೂರ ನೀ ರಘುಕುಲದ ನೃಪರಲು	೧೦	೧೨	೧೩೨
ಶೃಂಗವೇರಾಪುರಕೆ ನಡೆದಾ	೮	೧೭	೧೯೪

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಶೇಷನವತಾರವು ಕಣಾ ಲ	೩೨	೧೮	೨೧೨
ಶೋಕ ವೇತಕೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ	೩೧	೧೭	೧೯೯
ಸಕಲಧರ್ಮರಹಸ್ಯ ವರವನು	೨	೧೦	೧೦೫
ಸಕಲವೂ ನೀ ರಾಮ ನಿನ್ನಲಿ	೨೬	೯	೧೦೦
ಸಚ್ಚರಿತದಲಿ ಸಾಧು ಜನ ಸ	೧೨	೧೪	೧೫೮
ಸತ್ಯಗುಣ ಸಂಪನ್ನ ರಾಮನ	೪	೧೩	೧೪೪
ಸತ್ಯ ದಯ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಸದುಗುಣ	೪೪	೧೦	೧೧೬
ಸತ್ಯವುಳಿದರೆ ಕೀರ್ತಿಯುಳುವುದು	೪೪	೧೧	೧೨೮
ಸತ್ಯವೆನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ದನುಜರ	೩೮	೯	೧೦೩
ಸತ್ಯಸಂಧನು ಗಡೆ ನೃಪನು ಗಡೆ	೩	೧೩	೧೪೩
ಸತ್ಯ ಸಂಪನ್ನರಲಿ ಪೊಲಿವಂ	೪೧	೧೩	೧೫೩
ಸರ್ವ ಸಾರವ ಬಲ್ಲ ಬೋಧೆಯ	೨೯	೧೮	೨೧೧
ಸರ್ವ ಸಂಗ ವಿಹೀನನಾಗಿ	೩೮	೧೫	೧೭೫
ಸತ್ವ ಪುತ್ರರು ದಿವಿಜರೀ ಜಡ	೧೭	೯	೯೭
ಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿ ಕೃತಾರ್ಥ ನಾಡೆನು	೪೩	೧೫	೧೭೬
ಸಾತಿಶಯ ಕಾರಿಯವ ರಾಮನ	೩೦	೧೦	೧೧೨
ಸಾರ ವಿಲ್ಲೆನ ಬೇಡವೀ ಸಂ	೪೩	೧೬	೧೮೯
ಸಾವಧಾನದಿ ಬಂದು ರಾಘವ	೨೬	೧೪	೧೬೧
ಸಾವನವ ದೂರದಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ	೪	೧೬	೧೭೯
ಸ್ವಾಮಿ ಚಿತ್ತವಿನನಗೆ ರಾಜ್ಯದ	೨೭	೧೬	೧೯೮
ಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ನಹ ಹೊರೆಗೆ ಬಂದಿಹ	೨೪	೧೪	೧೬೧
ಸೀತೆ ಬರುಗಾಲಿನಲಿ ನಡೆವಾ	೭	೧೩	೧೪೪
ಸೀತೆಯನು ವರಿಸಿದೆ ನೃಪಾನ್ವಯ	೩೦	೧೪	೧೬೨
ಸೀತೆ ಸಹ ಶ್ರೀರಾಮ ನೃಪಜನ	೪೭	೧೨	೧೪೨
ಸುತ್ತ ಮಂಗಲಘೋಷವಿರ ಬೇ	೯	೧೦	೧೦೭

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಸಂದ ಜನ್ಮಾಂತರದ ತಪ ಸಿಂ	೨೭	೧೪	೧೬೨
ಸಂಧಿ ಮನುಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ಪದಗಳ	೪೧	೧೪	೧೬೫
ಸಂಧಿ ವೇದತ್ರಯದ ಗಣನೆಯ	೪೬	೧೩	೧೫೪
ಸಂಧಿ ಹದಿನೆಂಟಲ್ಲಿ ಪದಗಳ	೩೮	೧೮	೨೧೩
ಸಂಧಿ ಹದಿನೈದಿದೊಳಗೆ ಪದ	೪೬	೧೫	೧೭೭
ಹಮ್ಮಿನಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಕರ್ಮವೆ	೬	೧೪	೧೫೬
ಹರಹಿ ದರ್ಭೆಯ ಮೂಢ ಮುಂತಾ	೨೮	೧೮	೨೧೧
ಹತಿಯಲೆತ್ತನ ಶೋಕವಾತ್ಮನು	೪೬	೧೬	೧೮೯
ಹಲವು ಧಾತು ವಿಚಿತ್ರ ತೋರಣ	೪	೧೦	೧೦೬
ಹಲವು ಮೃಗಜಾತಿಗಳ ಪಕ್ಷಿಯ	೪೦	೧೪	೧೬೫
ಹಸ್ತದಲ್ಯದ ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಿಯದಲಿ	೫	೧೬	೧೭೯
ಹಾರ ಹೀರಾವಳಿಯ ಕೌಸ್ತುಭ	೧೯	೧೧	೧೨೨
ಹಾಳುವಾಯವದೇನು ಯಿಲ್ಲವೆ	೩೮	೧೦	೧೧೪
ಹಿರಿಯ ಗುಹೆಯೊಳಗಿದ್ದ ರ್ಘುಲೀ	೩೭	೧೨	೧೩೯
ಹುಟ್ಟಿದನುತನಗಾದಿ ಪುರುಷನೆ	೩೫	೧೬	೧೮೭
ಹೆಟ್ಟುಗೈರುನೊಡಗೊಂಡು ಪಟ್ಟವ	೩೩	೧೪	೧೬೩
ಹೇನು ಖಟ್ಟಾಂಗದಲಿ ಕೌಮೋ	೩	೧೪	೧೫೬
ಹೇಸದಾಯಿತು ಚಿತ್ತ ಹೊಲೆ ಕೊಳೆ	೨೬	೧೫	೧೭೨
ಹೇಳುತನುದಿನ ನಿನ್ನ ನಾಮನ	೧೬	೧೫	೧೭೦
ಹೊದ್ದಿ ಪಿತನನು ಕರೆಯೆ ರಾಮನು	೨೯	೧೧	೧೨೪
ಹೊನ್ನ ಘಂಟಾಭರಣಲಂಕೃತ	೨೦	೧೧	೧೨೨
ಹೋಗಿ ದೂತರು ಭರತಗಿಂದರು	೨೨	೧೬	೧೮೩
ಹೋಗುವನೆ ನಾವೀಗಳಲ್ಲಿಗೆ	೧೯	೧೭	೧೯೬
ಹೋದನಾಕ್ಷಣ ಕೂಡಿಯವರನು	೨೮	೧೫	೧೭೩

ಪದ್ಯ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಂಧಿ	ಪುಟ
ಹೋದೆನೆಂಬುದು ಬಂದೆನೆಂಬೀ	೪೧	೧೧	೧೨೭
ಹೋಮ ದಾನ ತವೋವ್ರತಾರ್ಚನೆ	೧೯	೧೩	೧೪೭
ಹಿಂಚಿ ಗೃಹಜಾತಿಗಳು ಸಹಿತ ವಿ	೧೮	೧೪	೧೫೯
ಹಿಂದಣಾರ್ಜಿತ ವ್ರಾತಬುಧದಲಿ	೧೪	೧೪	೧೫೮
ಹಿಂದೆ ರಾಮಾಯಣವನೇಕವ	೪೨	೧೨	೧೪೦
ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ ನಿನ್ನನಮರ	೩೩	೧೨	೧೩೮

— ೦ —

೨ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ಬಾಲಕಾಂಡ

ಅಗ್ನಿ ಕಿಕ್ಕಿ -- ಹೆಚ್ಚಳ
 ಅಘ್ನಿ -- ಮಾವ
 ಅಟ್ಟಿಳಿ -- ಕಾಟ, ಸೀಡೆ
 ಅಧರ -- ತುಟಿ
 ಅಧ್ವರ -- ಯಜ್ಞ
 ಅಭವ -- ವಿನಾ
 ಅಭ್ರ -- ಮೋಡ
 ಅಭ್ರವಲುಲಿ -- ಅಶರೀರನಾಣಿ
 ಆಕೆವಾಳ -- ಶೂರ, ಬಲಶಾಲಿ
 ಆನಕ -- ಒಂದು ತರದ ವಾದ್ಯ
 ವಿಶೇಷ ಭೇದ
 ಆಪಡೆ -- ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ
 ಆಯತದೆ -- ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಿಂದ
 ಉಗಿ -- ಎಳೆ, ಜಗು
 ಉವ್ವರ -- ಉಚ್ಚ, ಶ್ರೇಷ್ಠ
 ಉರಿಸ್ಸುಲು -- ನಿಟ್ಟುಸಿರು
 ಊಣಿಯ -- ಕಡೆಮೆ, ನ್ಯೂನತೆ
 ಊರು -- ತೊಡೆ
 ಓಪ -- ರಕ್ಷಕ
 ಓವ -- ರಕ್ಷಕ, ದಯೆ
 ಅಂಜಲಿ -- ಬೊಗನೆ
 ಅಂದಳ -- ಮೇಣೆ, ಅಂಬಾರಿ
 ಅಂಬರ -- ಆಕಾಶ
 ಅಂಬು -- ನೀರು
 ಅಂಬುಜ -- ಕಮಲ
 ಅಂಬುಜೋದ್ಭವ -- ಬ್ರಹ್ಮ

ಅಂಶ -- ಹೆಗಲು
 ಕಟಕ -- ಅಭರಣ
 ಕದಳಿ -- ಬಾಳೆ
 ಕಸಿಲೆ -- ಆಕಳು
 ಕಮನೀಯ -- ಸುಂದರ
 ಕಲ್ಮಷ -- ಹೊಲಸು
 ಕುಸ್ತಿ -- ಹೊಟ್ಟೆ
 ಕುಚ -- ಮೊಲೆ
 ಕುಟ್ಟಿಲ -- ಮೊಗು
 ಕೈತವ -- ನಂಚನೆ, ಮೋಸ
 ಕೈವಾರ -- ಹೊಗಳಿಕೆ, ಗುಣಗಾನ
 ಕೊಗೆ -- ಕೂಗು, ಧ್ವನಿಸು
 ಕೌಶೇಯಾಂಬರ -- ರೇಶಿಮೆ ಬಟ್ಟೆ
 ಕ್ರಂದನ -- ಕೂಗುವಿಕೆ, ಅಳುವಿಕೆ
 ಕುಂಚಿತ -- ಸಣ್ಣದಾದ, ವಕ್ರವಾದ
 ಕುಂದಣ -- ಬಂಗಾರ
 ಕೊಂಬು -- ಒಂದು ತರದ ವಾದ್ಯ
 ಗರ್ತ -- ಹೊಂಡ
 ಗುಲ್ಫ -- ಪಾದದ ಹರಡ
 ಗೋಷ್ಠ -- ಕೊಟ್ಟಿಗೆ
 ಗೊಂದಣ -- ಸಮೂಹ
 ಚಪಕ -- ಪಾಸವಾತ್ರೈ, ಸುರೆ
 ಚಯ -- ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು
 ಚಿಳ್ಳುಗುರು -- ಉದ್ದನೆಯ ಚಿಲುವಾದ
 ಉಗುರು
 ಚಂಡಕಿರಣ -- ಸೂರ್ಯ

ಚೆಂಬು -- ತಾಮ್ರದ ವಾತ್ರೆ
 ಭಡಾಳ -- ಕಾಂತಿ, ಪ್ರಭೆ
 ಜಘನ -- ಸ್ತ್ರೀಯರ ನೊಂಟದ
 ಹಿಂಭಾಗ, ನೊಂಟ
 ಜಳ -- ಉರಿ, ಕಾವು, ಸ್ವಚ್ಛತೆ
 ಜಾನು -- ಮೊಳಕಾಲು
 ಜಾಯೆ -- ಹೆಂಡತಿ
 ಜೂಳೆಗಡಗ -- ಮಣ್ಣಿನ ಬಾಳೆ
 ಜಂಘಾ -- ಮೊಳಕಾಲಿನ ಕೆಳಭಾಗ
 ತಟ -- ದಂಡೆ
 ತಟಾಕ -- ಕೆರೆ, ಸರೋವರ
 ತಿಬ್ಬು -- ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆ ನಾರಿ
 ತ್ರಿನೇತ್ರ -- ಈಶ್ವರ
 ತೂಣೀರ -- ಬತ್ತಳಿಕೆ
 ತಿಂಧಿಣಿ -- ಸಮೂಹ
 ದಿವ -- ಸ್ವರ್ಗ
 ದ್ರುಹಿಣ -- ಬ್ರಹ್ಮದೇವ
 ನಿಮಿತ್ತ -- ಉದ್ದೇಶ, ಗುರಿ
 ನಿರೀಹ -- ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲದ
 ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದ
 ನಿಷ್ಕ -- ಎದೆಯ ಹಾರ,
 ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣ
 ನಿಷ್ಕಂಧಿ -- ಆಭರಣ ಧರಿಸಿದ
 ಸ್ತ್ರೀ
 ನಿಳಯ -- ಮನೆ
 ಪಲ್ಲವ -- ಚಿಗುರಲೆ

ಪೂಗಣೆಯ -- ಮನ್ಮಥ
 ವೆಕ್ಕಣ -- ನೋಟ, ಪ್ರದರ್ಶನ
 ಪಂಕ -- ಕೆಸರು
 ಪಂರಿಸು -- ಅನುಕರಣೆಯ ಧ್ವನಿ
 ಫೇನ -- ನೋರೆ, ಬುದ್ಧಿ
 ಬಲಹು -- ಬಲೆ, ಶಕ್ತಿ
 ಬೆಗಡು -- ಭಯ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಿಸ್ಮಯ
 ಬೆಸಗೊಳ್ಳು -- ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳು
 ಬೇಳು -- ಹೋಮ ಮಾಡು
 ಭಣಿತೆ -- ಮಾತು, ಹೇಳುವಿಕೆ
 ಭೇಷಜ -- ಮದ್ದು, ಔಷಧ
 ಮುಖ -- ಯಜ್ಞ
 ಮತ್ಸರ -- ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು
 ಮದದಂತಿ -- ಮದ್ದಾನೆ
 ಮನಸಿಜಾಂತಕ -- ಈಶ್ವರ
 ಮಸಗು -- ವಿಜೃಂಭಿಸು, ವಿಸ್ತರಿಸು
 ಮಾರ -- ಮನ್ಮಥ
 ಮೇಖಲೆ -- ಒಡ್ಡಾಣ, ನಡುಪಟ್ಟಿ
 ರಹಿ -- ನೊಗಸು, ವಿನೋದ
 ರಾಮಣೀಯಕ -- ಸುಂದರವಾದ
 ವನಜ -- ತಾವರೆ
 ವನಜನೇತ್ರ -- ನಿಳುವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವ
 ವರೂಥ -- ರಥ, ಬಂಡಿ, ತೇರು
 ವಿರತ -- ಮುಗಿದ, ತಡೆದ
 ವಿರತಿ -- ವೈರಾಗ್ಯ, ಉಪೇಕ್ಷೆ
 ವೀಜನ -- ಬೀಸುವಿಕೆ

ಶೆಕುನೆ -- ಮುನ್ನೂಚನೆ
 ಶರಧಿ -- ಸಮುದ್ರ
 ಶುಂರೆ -- ಮೂರ್ಖ, ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ
 ಶೌಂಡ -- ಸಮರ್ಥ, ಶ್ರೇಷ್ಠ
 ಸತ್ರ -- ಯಜ್ಞ
 ಸತ್ತಿಗೆ -- ಭತ್ತಿ, ಕೊಡೆ
 ಸೊಡರು -- ದೀಪ, ವ್ರಕಾಶ
 ಸಿಂಜಾನೆ -- ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಧ್ವನಿ

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ

ಅರ್ತಿ -- ಪ್ರೀತಿ, ಸುಖ
 ಅನ್ವಯ -- ವಂಶ
 ಅಪ್ರಬುದ್ಧಿ -- ತಿಳಿಗೇಡಿ, ಹೆಡ್ಡೆ
 ಅಮೇಧ್ಯ -- ಹೊಲಸು
 ಅರುನೆ -- ವಸ್ತ್ರ
 ಅಲಸದೆ -- ಆಲಸ್ಯ ಮಾಡದೆ
 ಅಹರ್ನಿಶಿ -- ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ
 ಅಹಿ -- ಸರ್ಪ
 ಅಳಿಕುಲ -- ದುಂಬಿಗಳೆ ಹಿಂಡು
 ಆಕೆವಾಳ -- ಶೂರ, ಬಲಶಾಲಿ
 ಇನಿತಕೆ -- ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ
 ಇಷ್ಟಿ -- ಯಜ್ಞ
 ಉಟಿಜ - ಪರ್ಣಶಾಲೆ, ಎಲೆಮನೆ
 ಉತ್ತಮೆ -- ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು
 ಉಪ್ಪವಡಿಸು - ನಿಡ್ಡೆಯಿಂದ ಎದ್ದೇಳು
 ಉಪಾಯನ -- ಕಾಣಿಕೆ
 ಉರ -- ಎದೆ

ಹನನ -- ನಾಶ
 ಹರಿ -- ಮಂಗಳ, ಕೋಡ
 ಹಳಚು -- ಯುದ್ಧ ಮಾಡು
 ಹಳವಿಸು -- ದುಃಖಿಸು, ಚಿಂತಿಸು
 ಹೆಳವ -- ಕಾಲಿಲ್ಲದವ
 ಹೇರೊಡಲು -- ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆ
 ಹೊಡಕರಿಸು -- ತೋರು
 ಪ್ರಕಟವಾಗು

ಕಮನೀಯ -- ಸುಂದರ
 ಕರಗ -- ಜಲವಾಶ್ರಿ
 ಕಾಸಧ -- ಕೆಟ್ಟ ಹಾದಿ
 ಕಾರಿರುಳು -- ಕತ್ತಲೆಯ ರಾತ್ರಿ
 ಕಾಳುಮಾಡು -- ಹಾಳುಮಾಡು
 ಕ್ಷುತ್ -- ಹಸಿವು
 ಕೃತಕ -- ನಿಜವಲ್ಲದ, ಕಪಟ
 ಕೊರಡು -- ಮರದ ತುಂಡು
 ಕೋವಿದಾರ -- ಕಂಚಿವಾಳಗಿಡ
 ಕೋಳುವೋಗು -- ಮರ್ಯಾದೆ ಬಿಡು
 ಕೌಮುದಿ -- ಬೆಳದಿಂಗಳು
 ಕಂಧೆ -- ಹರಕು ಬಟ್ಟೆಗಂಟು
 ಖಟ್ಟಾಂಗ -- ಮಂಚ
 ಖರ್ವಿಸು -- ಸಣ್ಣ, ಕುಳ್ಳೆ, ಎಲ್ಲ
 ಖುಲ್ಲ -- ಪುಲ್ಲಕ, ಪುದ್ರ, ದುಷ್ಟ
 ಗನ್ನಗತಕ -- ಮೋಸಗಾರಿಕೆ
 ಗನ್ನಗುಳಿ -- ನೋಟ, ಬಡಿವಾರ

ಉಲುಹೆ -- ಶಬ್ದ
ಒಡಲು -- ದೇಹ
ಬರಲು -- ಘೋಳಿಡು, ದುಃಖಪಡು
ಓಜ -- ಕ್ರಮ
ಅಂಕ -- ತೊಡೆ

ಅಂಗರಾಗ -- ದೇಹಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸುವ
ಸುಗಂಧವ್ಯವ್ಯ

ಕದಳಿ -- ಬಾಳೆ
ಕಮಗಮ -- ಕವ್ಯಾಗು
ತಿಣ್ಣ -- ಘನತೆ, ಗುರುತ್ವ
ತೃಷ್ಣೆ -- ನೀರಡಿಕೆ
ಧಾತ್ರ -- ನೇವಕಿ, ದಾಸಿ
ಧಾರ್ಜುಟಿ -- ಈಶ್ವರ
ನಗಸುತೆ -- ಪಾರ್ವತಿ
ನಿರಯ -- ನರಕ ನರಕಲೋಕ
ನಿಷಾದ -- ಬೇಡ

ನೆನಪು -- ಧ್ಯಾನ, ವಿಚಾರ
ನೇಣು -- ಹಗ್ಗ
ನೇಹ -- ಪ್ರೀತಿ ಗೆಳತನ
ನಂದನ -- ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವ

ಪರ್ಣ -- ಎಲೆ
ವನ್ನಗ -- ಸರ್ಪ, ಹಾವು
ಪ್ರಕರ -- ಸಮೂಹ, ಹೂಗೊಂಚಲು
ಪೂಗ -- ಅಡಿಕೆ

ಪೂತಕರ್ಮ -- ಪವಿತ್ರವಾದ ಕೆಲಸ
ಪೋತ -- ದೋಣಿ, ಹಡಗ
ಪಂಕ -- ಕೆಸರು

ಗನ್ನ ಗಳಿ -- ಒಣ ಹೆಮ್ಮೆ

ಚರ್ವಣ -- ಜಗಿಯುವಿಕೆ

ಚಳಕ -- ತೀವ್ರತೆ, ವೇಗ

ಚಿಬುಕ -- ಗದ್ದ

ಚೂತ -- ಮಾವು

ಚೋದಿಸು -- ಹುರಿಗೊಳಿಸು, ಪ್ರೇರಿಸು

ಚಂಪಕ -- ಸುಪಿಗಿ

ತಸ್ತುರ -- ಕಳ್ಳ, ಚೋರ

ತಳುವದೇ -- ತಡಮಾಡದೇ

ಭ್ರಾಮೆ -- ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡುವ

ಭೇಕ -- ಕಪ್ಪೆ, ಮಂಡೂಕ

ಮಜಡ -- ದಡ್ಡ, ಹೆಡ್ಡ

ಮಣಿಹ -- ನಮಸ್ಕಾರ, ಊಳಿಗ, ಸೇವೆ

ಮಸಗು -- ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡು, ಸಿಟ್ಟಾಗು
ಬಿತ್ತರಿಸು

ಮಾಚದೆ -- ಅಡಗಿಸದೆ

ಮಿಟ್ಟಿ -- ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಯುಧ

ಯಾಮಿನಿ -- ರಾತ್ರಿ

ರಂಭಾ -- ಬಾಳೆಯ ಮರ

ಲಾಂಛನ -- ಚಿಹ್ನೆ

ವಲ್ಕುಲ -- ನಾರು ಬಟ್ಟೆ

ವಲ್ಲೂದರ -- ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆ

ವಸುಧೆಯಾತ್ಮಜೆ -- ಸೀತೆ

ವಹಿಲ -- ರಭಸ, ತೀವ್ರತೆ

ವಾಸನಿಸು -- ಆಘ್ರಾಣಿಸು

ವಿಗತ -- ಕಳೆದುಹೋದ, ತೀರದ

ವಿಘಾತಿ -- ಹಾಳುಮಾಡುವವ, ದುಷ್ಟ

ಬಕುಳ - ರಂಜಿತನುರ, ಎರಜಲುನುರ	ವಿಸಿನ -- ಅಡನಿ
ಬದ್ಧಗೆ -- ಉಡಿದಾರ ಪಟ್ಟಿ	ವಿಭವ -- ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ, ಅಟ್ಟಹಾಸ
ಬಲಬರು -- ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡು	ಉತ್ಸಾಹ
ಬಾಕುಳಿಗ -- ಆತ್ಮಾಶೆಯುಳ್ಳವ	ವಿಷ್ಣು -- ಮಲ ಸಗಣೆ, ಹಿಕ್ಕೆ
ಬಾತೆ -- ಬಾಳ್ವೆ, ಪ್ರಯೋಜನ	ವೈಮನಸ್ಯ -- ವೈರತ್ಯ, ದುಃಖ
ಬುದ್ಬದ -- ನೋರೆ, ಗುಳ್ಳೆ	ಮನಸ್ತಾಪ
ಬೇಳು -- ಆಹುತಿ ಕೊಡು	ಷಂಡ -- ನವುಂನಕ
ಭಾಸ -- ಪ್ರಕಾಶ, ಕಿರಣ	ಸಸಿನ -- ನೆಟ್ಟಗೆ, ಉಚಿತವಾಗಿ
ಸಸಿನೆ -- ಸಮಾಪ, ಹತ್ತಿರ, ಚಿನ್ನಾಗಿ	ಒಡಹಾಳಿ -- ಅಗೌರವ
ನಾಲಭಂಜಿಕೆ -- ಬೊಂಬೆ ಗೊಂಬೆ	ಹುಗಿಲು -- ವ್ರವೇಶ, ದ್ವಾರ
ಸ್ಯಂದನ -- ರಥ ತೇರು	ಹೇಡ -- ಹೆಡ್ಡ
ಹಳವಿಸು -- ದುಃಖಪಡು	ಹೊನಲು -- ಪ್ರವಾಹ
ಹಾಹೆದೊದರು -- ಕಾಲ್ಬಳಿ, ಕಾಲತೊಡವು	

—○—

ಶುದ್ಧಿ ಪತ್ರಿಕೆ

ವುಟೆ	ಪದ್ಯ	ಸಾಲು	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೩	೯	೫	ಬೋಧಾಕಾರ	ಬೋಧಾಕಾರ
೧೦	೩೬	೩	ದನರರಿವ	ದದರರಿವ
೧೧	೪೧	೫	ಕರುಳಿನ	ಕುರುಳಿನ
೧೫	೪	೩	ವಿಧ್ವರ	ಲಧ್ವರ
೨೬	೧೫	೬	ಯೊಡನೊಡನೋಲಗಿಸ	ಯೊಡನೋಲಗಿಸ
೩೧	೩೬	೨	ತಧ್ವರದ	ರಧ್ವರದ
೩೭	೧೭	೬	ಸೌಖ್ಯಲೆದಂದಳಾ	ಸೌಖದಲೆಂದಳಾ
೩೮	೨೦	೭	ಪರಿಸ	ಪರಿಸ
೪೦	೩೦ ನೇ ಪದ	ಜೋ	ಜೋ ಆಗಬೇಕು.	
೬೨	೨೪	೬	ದೊಂದು ವನು	ದೊಂದುವನು

ಪುಟ	ವದ್ಯ	ನಾಲು	ಅರುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೭೧	೨೨	೩	ಪರಿವಿತಾನ	ಪರಿವಿತಾನ
೭೬	೪೦	೩	ತನ್ಮುಣ	ತನ್ಮುಣ
೭೮	೪೭	೨	ಷುಷಿಗಳ	ಋಷಿಗಳ
೮೦	೪೭	೪	ಕೇಳಿದ	ಕೇಳಿದ
೯೪	೩	೨	ಕುಸುಮ	ಕುಸುಮ
೯೯	೨೩	೬	ದುಂಚಲಿಸ	ದುಂಚಲಿಸ
೧೦೦	೨೫	೩	ನದ್ವಯಿತ	ನದ್ವಯಿತ
೧೦೭	೧	೫	ಪಾಡ	ಪಾಡ
೧೧೫	೪೦	೪	ಕೊಕ್ಕಿಗಿವೆ	ಕೊಕ್ಕಿದಗಿವೆ
೧೧೫	೪೧	೫	ಬಿಜ್ಜೆಳು	ಬಿಜ್ಜೆಳು
೧೧೭	೪೫	೨	ವೂಳ	ವೂಳ
೧೨೨	೧೯	೩	ಜೊಳೆಗಡಗದ	ಜೊಳೆಗಡಗದ
೧೨೫	೨೦	೪	ತನು ವಿಲೈಂದು	ತನುವಿಲೈಂದು
೧೨೯	೩೬	೬	ಹೊಡದೆ	ಹೊಡದೆ
೧೩೦	೪೦	೨	ಗಳೆಲ್ಲ ವರಳಿಸ	ಗಳೆಲ್ಲವರಳಿಸ
೧೪೧	೪೩	೫	ಹಾರ	ಹಾರಾ
೧೪೪	೬	೪	ರಕ್ಷಿಸು ತಿದ್ದ	ರಕ್ಷಿಸು ತಿದ್ದ
೧೫೧	೩೨	೬	ತಮ ಸಾ ನದೀ	ತಮಸಾನದೀ
೧೫೨	೪೧	೬	ನಿಧಿಗೊವಗಿ	ನಿಧಿಗೊವಗಿ
೧೫೫	೨೯	೨	ಕಾ	ನಾ
೧೫೭	೩೮	೪	ಯಿವ್ವು	ಯಿವ್ವು
೨೧೫	೪	೫	ನಿ	ಲಿಂದುನಿ
೨೨೧	೨೯	೫	ಕೃತ್ಯಕೃತ್ಯ	ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದಿಂ
೨೨೩	೩೫	೩	ವಾಸವನುಳಿದು	ವಾಸವನುಳಿದು

55430

